Voornaam	Achternaam	Perspectief/organisatie	Mail	Sessie 1	Opmerking	Sessie 2 2 dec 2021	Opmerking	Sessie 3 13 dec 2021	Opmerking	Sessie 4	Opmerking	Sessie 5	Opmerking	Sessie 6	Opmerking
[redacted]	[redacted]	Burgers Diemen	[redacted]@upcmail.nl			x									
		Bewoner IJburg	[redacted]@hotmail.com												
		Energiecoöperatie De Windvogel	[redacted]@windvogel.nl												
		Energiecoöperatie Amsterdam Wind	[redacted]@gmail.com												
		Groep bezorgdeartsen	[redacted]@xs4all.nl			x									
		Windwiki	[redacted]@outlook.com			x									
		Bewoner Gein	[redacted]@online.nl			x									
		Bewoonster Noord	[redacted]@hotmail.com			x									
		NatuurMilieufederatieNoord-Holland	[redacted]@mnh.nl			x									
		Sigra Amsterdam	[redacted]@sigra.nl		afgemeld		afgemeld voorgoed?								
		Belangenvereniging Industriegebied Achtersluispolder BIA	[redacted]@hotmail.com												
		Lid Sportraad Amsterdam	[redacted]@gmail.com				afgemeld- geen wifi								
		Volkstuinvereniging Frankendael	[redacted]@gmail.com			x									
		VvE Create IJburg	[redacted]@me.com			x									
		Bewonersgroep Gein	[redacted]@gmail.com			x									
		?? Was NIET INGELOOD PER WANNEER?	[redacted]@xs4all.nl			x									
		Andersson Elffers Felix	[redacted]@aef.nl			x									
		Andersson Elffers Felix	[redacted]@aef.nl			x									
		Voorzitter Expertgroep- *Niet delen contactgegevens!*	[redacted]@outlook.com			x									
		Gemeente Amsterdam, Team RES	[redacted]@amsterdam.nl			x									
		Public Mediation	[redacted]@public-mediation.nl			x									
		Public Mediation	[redacted]@public-mediation.nl												
		Over Morgen				x	Voor toelichting afwegingskader								
		?				x									
Afgemeld definitief															
[redacted]		Cliëntenbelang Amsterdam	[redacted]@clientenbelangamsterdam.nl												

POPULYTICS

Gemeente Amsterdam

T.a.v. [redacted]
Postbus 2602
1000 CP Amsterdam
Nederland

E-mail: finance@populytics.nl
Adres: Frambozenweg 139/141
2321 KA Leiden
KVKnr: 81145926
BTWnr: [redacted]
Rekeningnr: [redacted]

Factuur

Factuurnummer	: 21700023	**Vervaldatum**	: 14 januari 2022
Factuurdatum	: 15 december 2021	**Uw referentie**	: 223177
Omschrijving	: Reflectiefase Wind		

Omschrijving	Aantal		Prijs	BTW		Totaalbedrag
Reflectiefase Wind	1	€	[redacted]	21%	€	[redacted]
Inzet Populytics voor uitvoeren van een PWE-raadpleging ter ondersteuning van de Reflectiefase Windenergie in Amsterdam.						

Totaal excl. BTW	€	[redacted]
BTW hoog tarief, exclusief	€	
Totaal te voldoen	**€**	

Wij verzoeken u vriendelijk deze factuur voor 14-01-2022 te voldoen op bankrekening [redacted] ten name van Populytics B.V. te Leiden, onder vermelding van het factuurnummer 21700023

TAUW bv

Correctiefactuur

Factuurnummer	:	[redacted]	Factuurtype	:	384	Ordernummer	: 229449
Factuurdatum	:	16-12-2021	Correctie betreft	:	229449	Order referentie	:
Vervaldatum	:	15-01-2022	Valuta	:	EUR	Routecode	:
Datum levering	:	--	Versie	:	ver1.1.x	Contractnummer	:
Factuurperiode	:	--	Bijlagen	:	1	Projectnummer	:

Opmerkingen : A'dam SOK Groen: Thematische verkenning Natuur
Referentie 76780031 Inkooporder 229449 Contractnummer MI2021-0810
Contactpersoon: [redacted] ns kenmerk O001-1283624DRE-V01-aao-NL

Te betalen aan

Crediteurnummer	:	
Naam bedrijf	:	TAUW bv
Afdeling	:	
Contact	:	
Adres	:	Handelskade 37
Postcode Plaats	:	7400 AC Deventer
Land	:	NL
Telefoon	:	+31[redacted]
E-mail	:	[redacted]@tauw.com
KVK	:	38014985 TAUW bv
BTW	:	[redacted]

Gefactureerd aan

Debiteurnummer	:	
Naam bedrijf	:	Gemeente Amsterdam
Afdeling	:	
Contact	:	
Adres	:	Postbus 2602
Postcode Plaats	:	1000 CP AMSTERDAM
Land	:	NL
Telefoon	:	
Email	:	[redacted]@amsterdam.nl
KVK	:	[redacted] Gemeente Amsterdam
BTW	:	[redacted]

Betalingscondities

Betaalwijze	:	30 - regulier
Betalingsconditie	:	Volgens afspraak
IBAN	:	[redacted]
BIC	:	INGBNL2A

Totalen

Regelbedragen	:	[redacted]
Exclusief BTW	:	
BTW 21,00% over		
Totaal BTW	:	
Inclusief BTW	:	
Te betalen	:	

Aanvullende gegevens

Nr.	Order	Artikel nr	Omschrijving	Aantal	Eenheid	Prijs	Toeslag	Korting	Bedrag	BTW%
4			1. Opstarten afstemmen opdracht en inzet Berto	1.0	C62 - stuks	[redacted]			[redacted]	21,00%
5			2. Natuur en BPL toets	1.0	C62 - stuks					21,00%
1			Termijn 1.	1.00	C62 - stuks					21,00%
3			Stap,	1.00	C62 - stuks					21,00%

Aan deze PDF kunnen geen rechten worden ontleend.

Besluitvorming Afwegingskader

Wanneer	Wat	UP RES NHZ
6/12 – 16/12	• Verwerken context mapping in lokale afwegingskader/eindrapport • Verwerken input klankbordgroepen in afwegingskader • Verwerken input expertgroepen in afwegingskader • Afronden rapporten PWE, Context mapping, Evaluatie	
Do 16/12	• Concept flappen WH, B&W, CIE, Raad naar staf WH/WH?	
Do 16/12	• Aanleveren voor priostaf 20/12:	
Ma 20/12	**Priostaf 99% opgemaakte versie:** • Definitief akkoord afwegingskader voor besluitvorming • Rapport PWE (bijvoegen bij besluitvorming?) • Rapport Contextmapping (bijvoegen bij besluitvorming?) • Rapporte Evaluatie (bijvoegen bij besluitvorming?) • Verslagen KBG'en (bijvoegen bij besluitvorming?) • Communicatiestrategie besluitvormig afwegingskader • Evt. conceptflappen afwegingskader bespreken	
Do 23/12	Definitieve flappen in map wethouder	
Ma 10/01	Uitslag map wethouder	
10/1-13/1	Finaal advies DJZ + DMC	
Vr 14/01	Aanleveren met **spoedvoordracht < 10.00 uur**	
18/1	**B&W afwegingskader**	**+ Uitvoeringsprogr. RES NHZ**
21/01	Uiterlijk doorklikken voor CIE FED en Raad (laatste wijzigingen)	

Besluitvorming Afwegingskader

Wanneer	Wat	UP RES NHZ
Ma 20/12	**Priostaf 99% opgemaakte versie:** • Definitief akkoord afwegingskader voor besluitvorming • Rapport PWE (bijvoegen bij besluitvorming?) • Rapport Contextmapping (bijvoegen bij besluitvorming?) • Rapporte Evaluatie (bijvoegen bij besluitvorming?) • Verslagen KBG'en (bijvoegen bij besluitvorming?) • Communicatiestrategie besluitvormig afwegingskader • Evt. conceptflappen afwegingskader bespreken	
Do 23/12	Definitieve flappen in map wethouder	+ Uitvoeringsprogr RES NHZ
Ma 10/01	Uitslag map wethouder	
10/1-13/1	Finaal advies DJZ + DMC	
Vr 14/01	Aanleveren met **spoedvoordracht < 10.00 uur**	
18/1	**B&W afwegingskader**	**+ Uitvoeringsprogr RES NHZ**
21/01	Uiterlijk doorklikken voor CIE FED en Raad (laatste wijzigingen)	
9/2	**CIE FED afwegingskader**	**NVT**
16/2	**Raad afwegingskader**	**NVT**

Gemeente
Amsterdam

Informatiebijeenkomst

Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Windenergie Noorder Ijplas/ Cornelis Douwesterrein

Gemeente Amsterdam, 20-12-2021

Opzet van de avond

- Doel en opzet van de avond
- Toelichting achtergrond windbeleid en publicatie NRD
- Toelichting initiatief
- Toelichting NRD
- Vragen
- Afsluiting

- Gemeente Amsterdam

- Initiatiefnemers

- Adviesbureau Bosch en Van Rijn

Gemeente Amsterdam

- Achtergrond windenergie Amsterdam
- Ter inzagelegging Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Achtergrond wind in Amsterdam

- 55% CO_2-reductie in 2030 (Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050)
- Amsterdam gaat voor 100% duurzame energie als bijdrage aan 55% CO_2-reductie
- Amsterdam zet in op maximaal zonne-energie op daken en optimaal benutten potentie voor wind, 50 MW extra windenergie in 2030 (afhankelijk van grootte circa 3-5 MW per windmolen)
- In 2012 Windvisie vastgesteld, aanwijzing kansrijke gebieden voor wind
- In 2021 de Regionale Energiestrategie vastgesteld met oa. windzoekgebieden
- Vervolg: op basis van participatie en onderzoek uitwerking plannen door initiatiefnemers en vervolgens besluitvorming door de gemeente

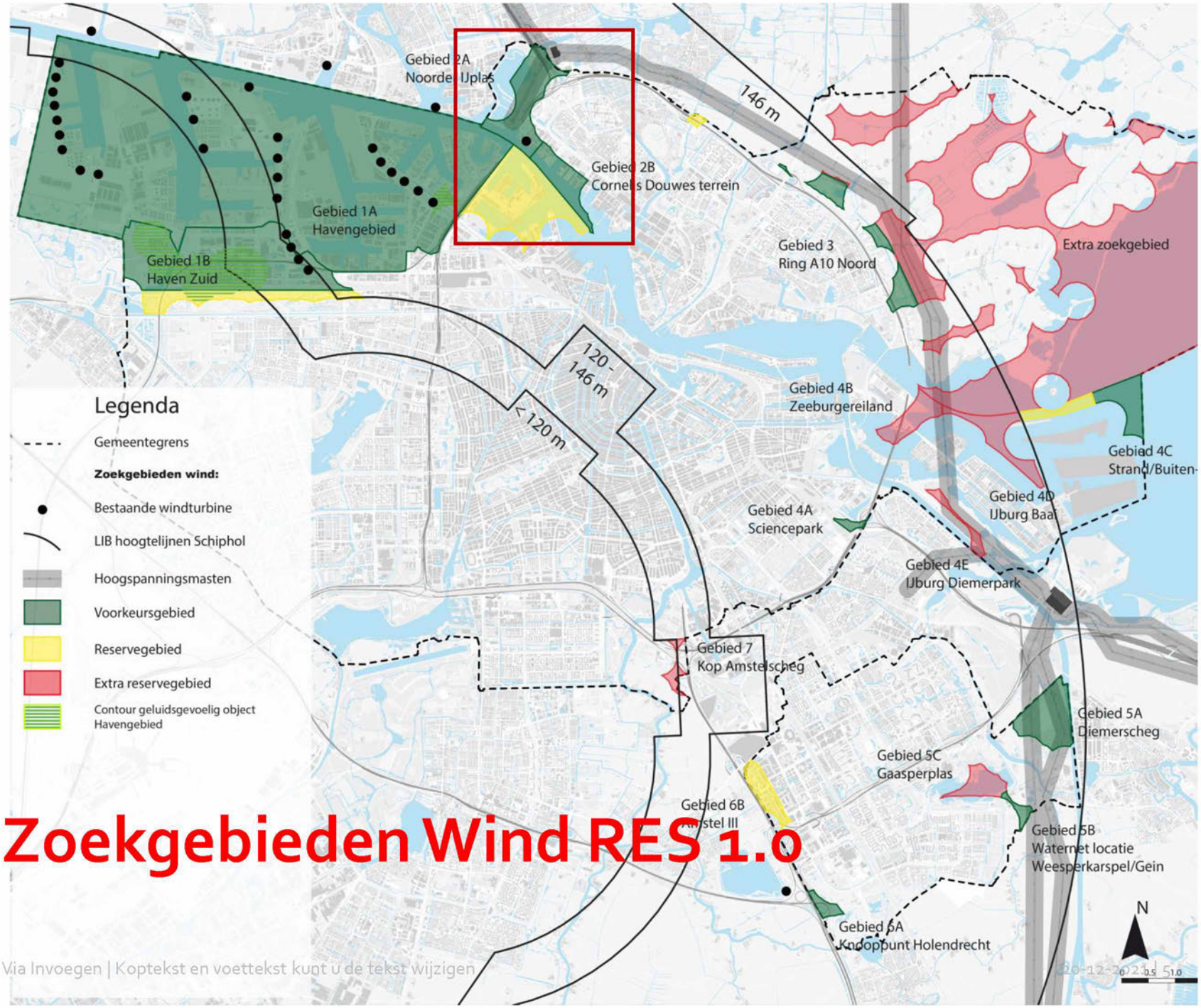

Zoekgebieden Wind RES 1.0

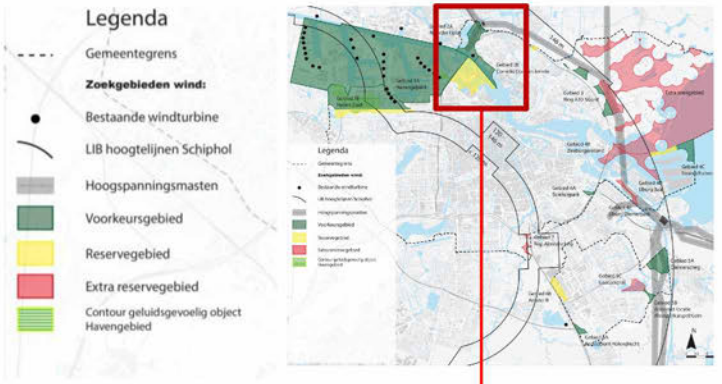

Wind Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein

- Locatie aangewezen als kansrijk en voorkeursgebied voor wind (Windvisie 2012/ RES 1.0): onderzoek wijst uit dat er mogelijkheden lijken te zijn voor het plaatsen van windmolens
- Coöperaties initiatief genomen voor ontwikkeling windmolens
- 2020: intentieovereenkomst gemeente – coöperaties: afspraken over uitwerking van het initiatief
- Gemeente verlangt uitwerking in participatie en een milieueffectrapportage (MER)
- Waarom MER:
  - We willen weten wat het effect is van windmolens op de omgeving
  - Om deze effecten bij besluitvorming te kunnen betrekken

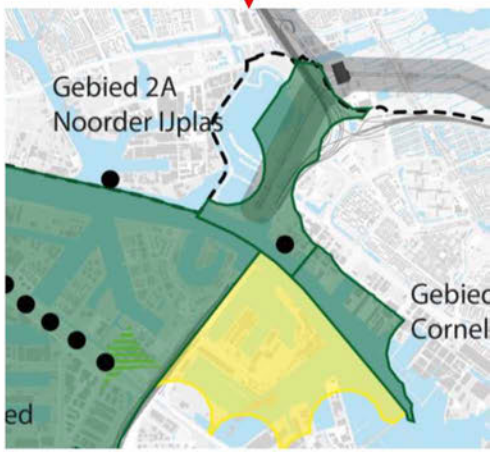

Ter inzage legging Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

- MER resultaten horen bij vergunningaanvraag voor windmolens: afweging in besluitvorming
- NRD is de 'opdracht' voor de milieueffectrapportage (MER): wat moet onderzocht worden?
- NRD is niet een besluit over het plaatsen van windmolens
- Gemeente Amsterdam geeft advies over de NRD en verneemt ook graag uw advies
- Daarom legt de gemeente de NRD ter inzage zodat u:
  - Kennis kunt nemen van de effecten die onderzocht gaan worden
  - Kunt aangeven of u in de onderwerpen of aanpak iets mist

Wat is een zienswijze en wat gebeurt ermee?

- De NRD ligt ter inzage tot 10 februari voor zienswijzen
- Een 'zienswijze' is een reactie op de inhoud van de NRD: wat klopt niet of ontbreekt?
- Iedereen kan een zienswijze indienen via post of email (zie laatste sheet)
- Gemeente Amsterdam geeft advies op de NRD aan initiatiefnemers en betrekt de ingebrachte zienswijzen daarbij, evenals inzichten uit andere trajecten rondom wind in de stad
- Initiatiefnemers maken een MER en houdt rekening met de adviezen
- Bij oplevering van het MER kan beoordeeld worden of de gevraagde informatie beschikbaar is ten behoeve van besluitvorming, het MER wordt ook voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r.
- Besluitvorming over windmolens vindt plaats op basis van een vergunningaanvraag met MER.
  - Het ontwerp van een besluit op een vergunningaanvraag gaat ook ter inzage
  - Tegen een definitief genomen besluit op een vergunningsaanvraag kan beroep worden ingesteld

Informatie avond

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

20 december 2021

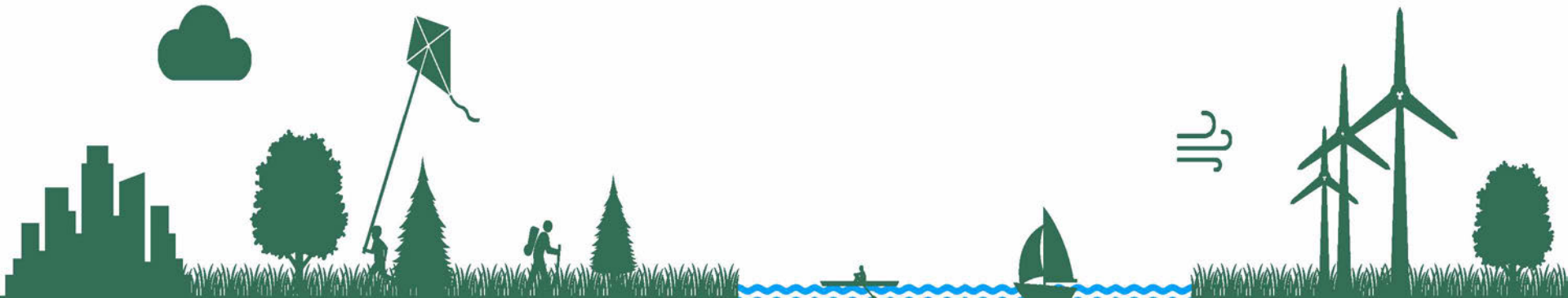

Amsterdam Wind en NDSM Energie

Windontwikkeling Amsterdam Noord B.V.

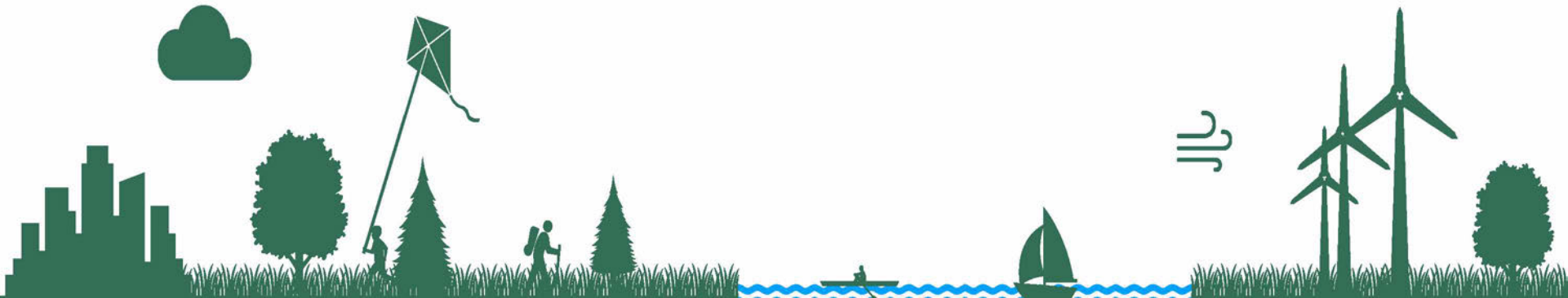

Wat is ons plan?

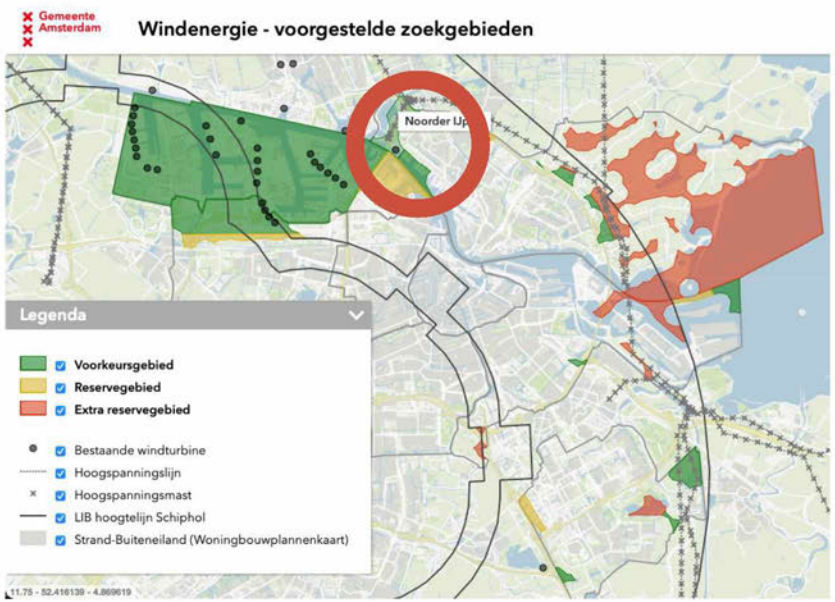

Waar staan we nu?

Hoe gaan we nu verder?

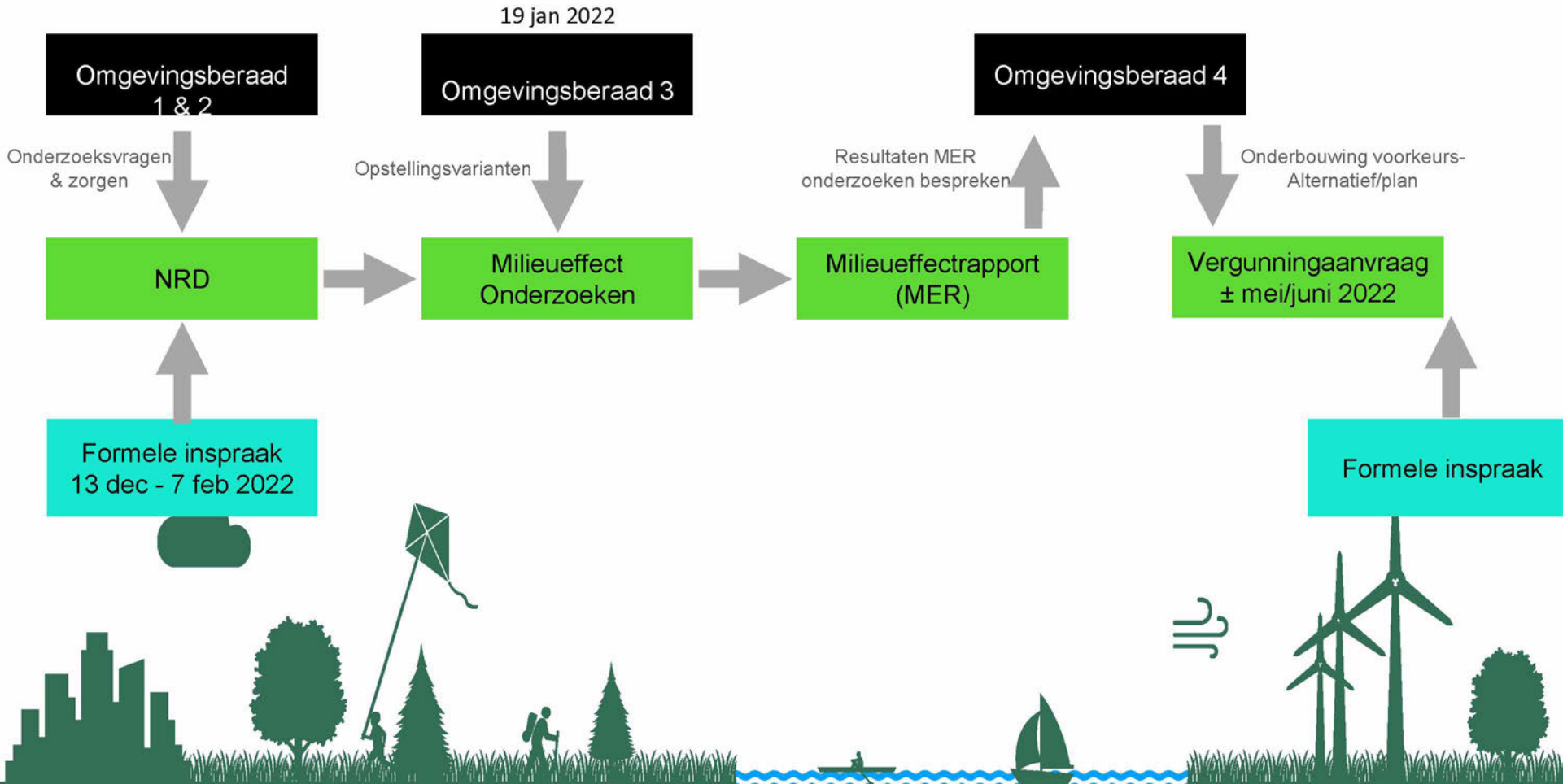

Hoe blijf ik op de hoogte?

Aanmelden voor de nieuwsbrief en/of lid worden
https://amsterdam-wind.nl/voor-de-wind/

Mail ons;
[redacted]@amsterdam-wind.nl
[redacted]@amsterdam-wind.nl
[redacted]@amsterdam-wind.nl

Kom langs in de projectruimte:
Kometensingel 152

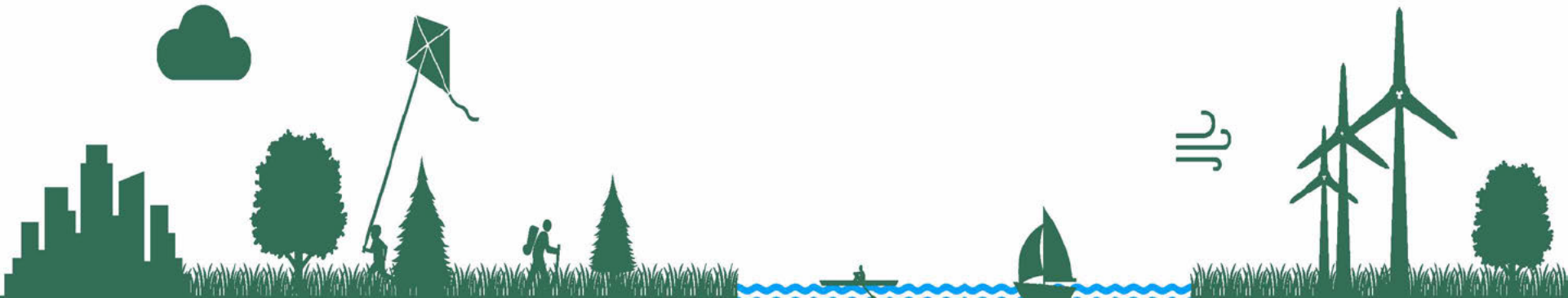

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Windturbines Noorder IJ-plas & Cornelis Douwesterrein

Bosch & van Rijn
experts in renewable energy

Waarom een NRD?

- In de milieueffectrapportage (**MER**) worden de milieueffecten van het windenergieplan in beeld gebracht.

- De notitie reikwijdte en detailniveau (**NRD**) bepaalt de kaders voor het MER.

Bosch & van Rijn
experts in renewable energy

Alternatieven en voorkeursalternatief

- In het projectMER worden de milieueffecten van enkele alternatieven aan windturbineopstellingen onderzocht, die binnen de volgende bandbreedte vallen:

Eigenschappen	Minimaal / Maximaal
Ashoogte	80 tot 140 meter
Rotordiameter	100 tot 165 meter
Tiphoogte	150 tot 200 meter
Aantal windturbines	3 tot 5

- De uitkomsten van de onderzoeken leiden tot de keuze voor een voorkeursalternatief (VKA) waarvan ook de milieueffecten in beeld worden gebracht.
- Ook worden de milieueffecten in de referentiesituatie (nulvariant) in beeld gebracht.

Bosch & van Rijn
experts in renewable energy

Alternatieven

- Het projectgebied waarbinnen de MER-alternatieven zullen komen staat vast:

- De precieze invulling van de MER-alternatieven en het VKA staat nog niet vast.

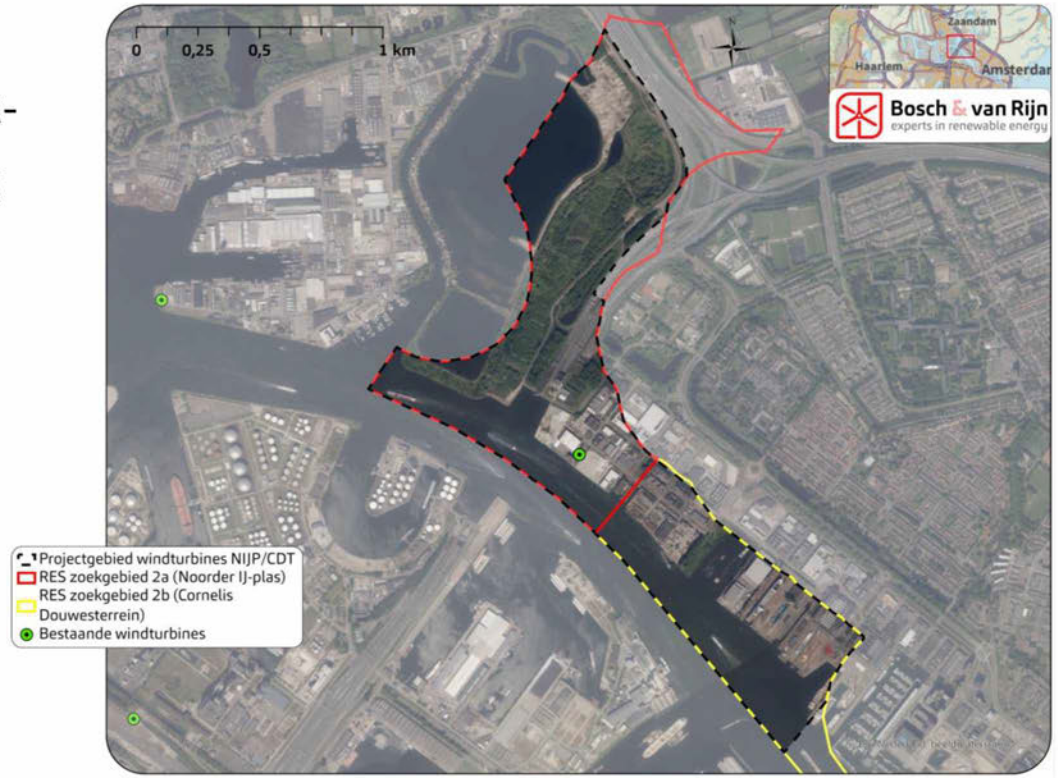

Bosch & van Rijn
experts in renewable energy

Welke milieueffecten?

- Geluid
- Slagschaduw
- Gezondheid
- Ecologie
- Externe Veiligheid
- Bodem, water en archeologie
- Landschap en cultuurhistorie
- Energieopbrengst en vermeden emissies

In hoofdstuk 5 van de NRD zijn de beoordelingscriteria beschreven op basis waarvan de milieueffecten in beeld worden gebracht.

Tabel 4 **Beoordelingscriterium geluid**

Thema	Beoordelingscriterium	Methode
Geluid	Aantal geluidsgevoelige objecten binnen de berekende geluidscontouren: absoluut.	Kwantitatief
	Aantal geluidsgevoelige objecten binnen de berekende geluidscontouren: relatief.	Kwantitatief
	Cumulatie met windturbine-, industrie-,luchtvaart-, weg- en spoorweggeluid.	Kwantitatief

Bosch & van Rijn
experts in renewable energy

Voorbeeld beoordelingstabel (ander windproject)

Tabel 109 **Overzichtstabel milieueffecten van inrichtingsalternatieven.**

Alternatief	1	2	3	VKA onder	VKA boven
Geluid					
Absoluut – aantal woningen binnen 42 dB Lden-contour	0	-	-	-	-
Absoluut – aantal woningen binnen 47 dB Lden-contour	0	-	-	-	-
Relatief – woningen < 42 dB Lden-contour per GWh/jr	-	-	-	-	-
Relatief – woningen < 47 dB Lden-contour per GWh/jr	0	-	-	0	-
Cumulatie	-	--	--	-	-
Slagschaduw*					
Absoluut – aantal woningen binnen 0u-contour	-	-	--	--	--
Absoluut – aantal woningen binnen 5:40u-contour	-	-	--	-	--
Relatief – woningen < 0u-contour per GWh/jr	-	-	--	--	--
Relatief – woningen < 5:40u-contour per GWh/jr	-	--	--	-	--
Gezondheid					
Toename GES-score bij omliggende woningen	-	--	--	-	-
Bodem, archeologie & water					
Bodem	0	0	0	0	0
Archeologie	--	--	--	-	-
Grondwater	0	0	0	0	0
Hemelwater	0	0	0	0	0
Externe veiligheid					
Gebouwen	0	0	0	0	0

Bosch & van Rijn
experts in renewable energy

Informatie en indienen zienswijze NRD

Zienswijze indienen tot 10 februari
Via email: havenstad@amsterdam.nl

Schriftelijk:
Gemeente Amsterdam,
t.a.v. de directeur van Ruimte en Duurzaamheid, Postbus 2758,
1000 CT Amsterdam

Meer informatie

- Waar is de NRD te vinden:
  - Stadsloket Centrum
  - Stadsloket Noord
  - https://www.amsterdam.nl/projecten/haven-stad/nieuws-haven-stad/start-inspraak-notitie-windmolens/

- Windenergie gemeente Amsterdam: www.amsterdam.nl/windenergie
  Op deze site worden tevens vragen en antwoorden opgenomen

- Adres voor vragen: https://formulier.amsterdam.nl/thema/wonen/contact-regionale-energiestrategie/Uw-gegevens/

- Initiatiefnemers: www.amsterdam-wind.nl/

Verslag Lokale Procesgroep Zuidoost
Datum: 9 december 2021
Voorzitter: [redacted]
Aanwezig: [redacted]

Mededelingen

- Mededelingen

Notulen vorige keer: geen opmerkingen:
[redacted]vraagt naar de werkbelasting in relatie tot het verzoek om voldoende tijd op te nemen voor het RES proces. [redacted]legt uit dat het ca. 1,5 uur per week betreft.
[redacted]vraagt of dat binnen de LPG overleggen kan gebeuren.

[redacted]: heeft een vraag over volkstuinen verenigingen. Ze had gehoord dat WH was langs geweest om de plannen te bespreken (voor Wind).
Actie: wij van team RES gaan informeren hierover of er een evt. terugkoppeling is bij een bestuursassistent.
Terugkoppeling:
"Over terugkoppeling bezoek wethouder aan volkstuinen Frankendael: de informatie is beperkt, maar wat wij terugkrijgen is dat het een prettig bezoek was, waarin veel aandacht is uitgegaan naar Natuur en aandacht is gevraagd voor de kwetsbaarheid van de volkstuinen."

[redacted]: Hij had gehoord dat het een goed gesprek was geweest. Meer niet.
[redacted]zegt is wel belangrijk

[redacted]: geeft een toelichting over de lopende natuurtoets en de bespreking hiervan met uitvoerend bureau TAUW. Amsterdam is mede-opdrachtgever. Provincie is aangesloten
De zoekgebieden zijn niet van dusdanige waarde dat het niet gecompenseerd kan worden.
TAUW zal nog aangeven waar eventuele compensatie-mogelijkheden zijn terug te vinden (in/bij de Diemerscheg).

Context Mapping (CM) – 250 reacties binnengekomen
PWE – gaat richting 5.400

Dit alles – samen met alle eerdere participatie inbreng op de RES 1.0 - wordt nu verwerkt in het afwegingskader. De Context Mapping specifiek wordt vertaald naar het lokale afwegingskader (deel2) .
A.s. vrijdag worden dat toegestuurd naar LPG's en de lokale klankbordgroepen.
Als jullie opmerkingen hebben, laat dit ajb weten aan [redacted] voor ma. 13 dec. 13.00 uur.

KBG terugkoppelingen:
KBG ZO is een pittige groep, veel weerstand en drang om duidelijkheid te krijgen over wat nu wel en niet kan. Zij lijken gefrustreerd te zijn over het feit dat zij geen bindende eisen kunnen stellen.
Feitelijke rol van KGB: zij geven advies op het concept-afwegingskader (de signalen uit de stad) in de zin dat zij aangeven wat ontbreekt, kan worden aangescherpt, etc.

Te zijner tijd, indien na het realisatieproces voor een windmolen de vergunningsaanvraag bij de gemeenteraad ligt, zal de raad het afwegingskader hanteren bij het besluit wel/niet een vergunning te verstrekken (naast de verrichte MER, GEA en de participatie uitkomsten rond de betreffende windmolen).

Toegevoegd agendapunt: Communicatie
Veel acties geweest in wijken en buurten om mensen te informeren over de participatie mogelijkheden. [redacted] heeft een lijst met acties ook tav Zuidoost.
[redacted] geeft een toelichting op het Vervolgt traject waar mee bezig zijn:

- Als afwegingskader openbaar wordt, dan communiceren wij ook dat het maar 1 onderdeel is in een lang traject. Onder andere de realisatiefase van windmolens volgt nog, waarbij nog iedereen wordt betrokken (participatie, inspraakrondes, etc.)
  Oftewel, we gaan duidelijker communiceren dat het afwegingskader een deel van het proces is.
- Er komt een nieuwe website waarin het besluitvormingsproces duidelijker wordt beschreven voor iedereen.
- Uiterlijk volgende week wordt contact opgenomen met comm. medewerkers van de stadsdelen en buurgemeenten om comm. strategie te bepalen.

Voor SD Zuidoost is de comm. medewerker [redacted]

Planning:
[redacted] licht de planning tbv afwegingskader toe.
7 KBG groepen, waarvan 1 stedelijk, 4 lokaal en 2 rond de thema's Natuur en Gezondheid.
Daarnaast ook expertgroepen Natuur en Gezondheid. Die komen later met hun advies (februari).
1 dec concept verstuurd naar KBG stedelijk en KBG Natuur en Gezondheid
6 dec. Deadline: stedelijke kbg
8 dec. – KBG natuur en gezondheid
- ook expertgroepen komen met onafhankelijk advies.

10 dec. Wordt het verstuurd naar lokale KBG en Lokale procesgroepen.
In de week van 13-16 december worden de lokale Afwegingskaders in de lokale KBG-en besproken voor feed back.
De uitkomsten worden opgenomen in het afwegingskader.
- 16 feb in raad - vaststelling

[redacted] merkt op dat toch gek is dat : reacties lokale KBG nu als bijlagen wordt toegevoegd; vreemd want was toch procesmatig beter geweest om eerst meerder KGB overleggen te hebben gehad en onderwerpen besproken en dan pas werken richting afwegingskader.
Nu nergens tijd voor geweest.
Ook [redacted] geeft aan de betrokkenen zich nu niet serieus genomen in het RF proces.
Otto: begrijpt dat maar geeft aan dat de KBG-en adviesgroepen zijn voor het concept-afwegingskader, waarbij de beschikbare tijd zeer beperkt is.

Ambtelijke reactie op lokale Afwegingskader
Het verzoek aan de LPG-leden is om n.a.v. het (lokale) afwegingskader aan te geven : Welke (harde/zachte) lokale belangen in relatie tot windturbines zijn ambtelijk al bekend om rekening mee te houden?

- Bijvoorbeeld ontwikkelingen voor een woonplan of groten bedrijven plan / zaken in bestemmingsplan of denk aan volkstuinen is daar voldoende aandacht voor in het afwegingskader Zaken die mogelijk ontbreken in het afwegingskader.

Graag jullie reactie voor maandag 13 dec. 13:00 uur naar [redacted]

[redacted] wijst naar de aanwezigheid van bewoners op de Stammerdijk.
[redacted] verwijst naar de ontwikkeling van de omgevingsvisie ZO, waarin ook andere doelen in het gebeid kunnen worden geprojecteerd (wonen, recreatie, werk, etc.).
[redacted] zal link doorsturen.

[redacted]zal checken in verslagen van bestuurlijke overleggen wat de betrokken wethouders in hun gezamenlijke afstemmingen hebben afgesproken over de Diemer Scheg. Evt. belangrijke onderdelen daarvan mailt hij door naar [redacted]

[redacted]vraagt hoe hun opmerkingen/toevoegingen meegenomen in het afwegingskader Wordt verwerkt door [redacted]en bureau Overmorgen)..
[redacted]zal wat nu is ingebracht alvast mailen aan [redacted]

1e reacties op afwegingskader:

- Heb aandacht voor de bewoning aan de Stammerdijk.
- Er is sprake van ontwikkeling van de Omgevingsvisie ZO. Wordt hier rekening mee gehouden?
- De recreatieve waarde van het Abcoudermeer verdient aandacht. Windmolens langs de snelwegen leiden tot horizonvervuiling vanaf het Abcoudermeer en vormen eveneens een aantasting van het cultuur Historisch landschap.
- De wethouders DZH van de gemeenten rond de Diemerscheg hebben gesproken over windmolens in de Diemerscheg → neem dit mee. [redacted]zoekt de notulen op en stuurt toe)

Uitleg over verder proces na afwegingskader.
Na de kerstvakantie start het proces om te komen tot Handreiking participatie, samenwerking en sturing. Hierin staan de richtlijnen opgenomen waaraan het realisatieproces voor windmolens aan heeft te voldoen. Ook hierin willen wij in de periode februari-mei feedback hebben van de KBG-en en de LPG's.

Als er een initiatief voor windmolens is op bepaalde plek dan gaat het vervolg proces lopen. In dat proces vindt ook weer participatie plaats. Daarnaast wordt o.a. de milieueffectrapportage (MER) doorlopen en de Gezondheidseffectanalyse (GEA) uitgevoerd. Het is uiteindelijk de raad die bepaalt – aan de hand van participatie, MER, GEA en Afwegingskader – of de vergunning wordt verstrekt.

Rondvraag/ wvttk

Verslag Lokale Procesgroep Noord
Datum: 8 december 2021
Voorzitter: [redacted]
Aanwezig: [redacted] en [redacted] (notulist)

Mededelingen

- [redacted] geeft aan dat in de notulen staat dat " grote groepen niet zijn bereikt" , maar zegt dat met alle comm. middelen wel grote groep binnen de zoekgebieden info hebben ontvangen, maar zij niet hebben gereageerd of geparticipeerd.
- [redacted] gaat eerder weg.
- Annotatie tbv commissie SD Noord: Ongevraagd advies van D'66. Ze hebben adviezen gegeven hoe we het beter kunnen doen in het vervolg. Annotatie is aangepast door [redacted] en [redacted] en is verstuurd naar [redacted] geeft aan dat er ook een officiële schriftelijke reactie volgt. Ze gaan eerst onderling kijken in de commissie of iedereen van commissie eens is met het ongevraagde advies. We wachten af wat het vervolg zal zijn.
- PWE stand 5.200 per 8 december
- CM: 250 ingevuld – inclusief OBA workshops (Noord OBA Waterlandplein; 11 respondenten)
- KBG Noord: 2x bijeen gekomen. Volgende week maandag 13 dec. is 3e bijeenkomst gaat over afwegingskader Noord. Specifieke onderdelen voor Noord en uitkomsten CM worden dan besproken.
- [redacted] heeft nieuwe baan. [redacted] zal het overnemen.
- Vraag binnengekomen rondom het advies van SD noord op de omgevingsvisie. In hoeverre is daarbinnen geregeld over bindend advies van de raad bij het plaatsen van windmolens? Als adviesrecht van de raad aangaande plaatsing van windmolens bindend is ongeacht eerder besluiten rondom advies zoekgebieden?? Je hebt dus als raad nog andere mogelijkheden. [redacted] zal de mail hierover doorsturen naar het team RES.
- [redacted]: Noorder IJplas; de zonnepanelen op water waren eerst van de baan. Maar lijken nu via RES toch weer op de agenda de staan. [redacted] wel graag stand van zaken weten voor de mensen in de gebieden. [redacted] zal STAVA omtrent Noorderijplas lezen en reageren richting [redacted]

Eerdere verslag?
Geen opmerkingen.

Communicatie:

- [redacted] geeft overzicht van wat is gedaan. In SD Noord is ook veel gedaan.
- [redacted]: Komt er een terugkoppeling vanuit sociale media? Is die er? [redacted] zal terugkoppeling geven mbt statistieken van social media comm. uitingen over de RF fase.
- Wat betreft CM zijn in Noord 77 boeken ingevuld en scoort in vergelijking met de andere stadsdelen daarmee hoog (2e plaats).
- [redacted]: waarom zit CD Noorderijplas niet betrokken in KBG – reflectiefase? Moeten we wel steeds blijven meenemen in onze communicatie.

Planning afwegingskader
Waar staan we nu? [redacted] heeft de planning naar iedereen toegestuurd.
We zitten nu in week van resultaten verwerken PWE en CM naar afwegingskader.

Sted. + Natuur + Gezond hebben hun input al kunnen geven.
Nu bezig ook met afwegingskader per stadsdeel. Dat zal volgende week worden besproken in KBG-en. Hun reactie/bijdrage zal als bijlage worden toegevoegd aan het afwegingskader.

Bureau Overmorgen is i.s.m. team RES alle input aan het verwerken in het afwegingskader.
Naam is eigenlijk niet helemaal correct en geeft verwarring. Dit product leidt niet tot een ja of nee. We noemen het nu daarom " signalen uit de stad".
[redacted]zegt dat dit een van de argumenten is van het ongevraagde advies dat wordt besproken bij SD Noord.

Team RES zal afwegingskader per stadsdeel vrijdag naar de loklae KBG-en sturen. Ook de LPG-en krijgen het toegezonden.

Input ophalen bij LPG Noord: Welke (harde/zachte) lokale belangen in relatie tot windturbines zijn ambtelijk al bekend om rekening mee te houden?

- houd rekening met de volkstuinenparken. Mensen zitten er veel, sommigen een half jaar lang,
- vindt er afstemming plaats met Liander en Tennet. Houd rekening met geplande elektriciteitsvoorzieningen,
- neem de plannen voor nieuwbouw mee in de planvorming,
- De Galerijflats langs de A10 vragen aandacht. Zij hebben al veel last van het verkeer. Betreft kwetsbare groepen. Wordt hier rekening mee gehouden?
- alle ontwikkelingen in *Havenstad* .. wordt dat meegenomen? Over 10 jaar is dit een nieuw stadsdeel Noord/Sloterdijk

Verder schijnt RWS zonnepanelen langs de A10 te willen plaatsen en hiervoor een participatietraject te starten. Zij worden tzt naar ons doorverwezen.

Tot maandag 13 dec 12:00 uur kunnen de leden van LPG-en nog hun punten inbrengen.

WWFT

- Verder schijnt RWS zonnepanelen langs de A10 te willen plaatsen en hiervoor een participatietraject te starten. Zij worden t.z.t. naar ons doorverwezen.
- [redacted]: Wordt gewaardeerd als buurgemeenten officieel op de hoogte worden gehouden bij stappen etc. ivm alleen via team RES/Wind Amsterdam.
- [redacted]uitnodigen voor volgende keer.

--

Agenda Lokale Procesgroep windrichting Noord
Datum: woensdag 22 december (14:00-15:00 uur)
Voorzitter [redacted]

Agenda LPG Noord 22 december 2021

- Opening/mededeling,
- Aanvullingen op agenda?
- De stand van zaken: wat gebeurt er?
- Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
- Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
- Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing:
  wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
- Het volgend overleg.
- Wvttk/rondvraag
-

agenda 22/12 + verslag + 8 december tbv (LPG) Reflectiefase RES windrichting Noord

Beste collega's,

Op woensdag 22 december 2021 is het alweer de laatste lokale procesgroep overleg van het jaar 2021 voor windrichting Noord.

Afwegingskader:
Vorige week is ook het lokale deel (II) van het concept afwegingskader met jullie en de lokale klankbordgroepen gedeeld en het is ook besproken tijdens de lokale klankbordgroepen. [redacted] zal tijdens het overleg kort toelichten hoe ingekomen reacties zijn/worden verwerkt in het (lokale) afwegingskader **"Signalen uit de stad, afwegingskader windturbines Amsterdam"**.

Verslag:
Een verslag van het overleg van 7 december 2021 is al bijlage toegevoegd.

Agenda:
LPG Oost - 22 december:

- Opening/mededeling,
- Aanvullingen op agenda?
- De stand van zaken: wat gebeurt er?
- Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
- Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
- Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing:
  wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
- Het volgend overleg.
- Wvttk/rondvraag

Nieuwsbrief:
Gisteren is de nieuwsbrief met informatie over de **vervolgstappen voor het plaatsen van windmolens** uitgegaan. (zie bijlage of bekijk de online versie) (**En deel deze s.v.p. met je netwerk**!)

Last but not least:
Nu we zo richting het eind van het jaar gaan willen we jullie hierbij graag bedanken voor jullie inzet, deskundigheid en betrokkenheid de afgelopen maanden ten behoeve van deze overleggen en de reflectiefase in het geheel.
Wij wensen ook jullie alvast fijne kerstdagen en een gezond 2022!

Met vriendelijke groet,
namens [redacted]

Gemeente Amsterdam

Besluitvormingsproces

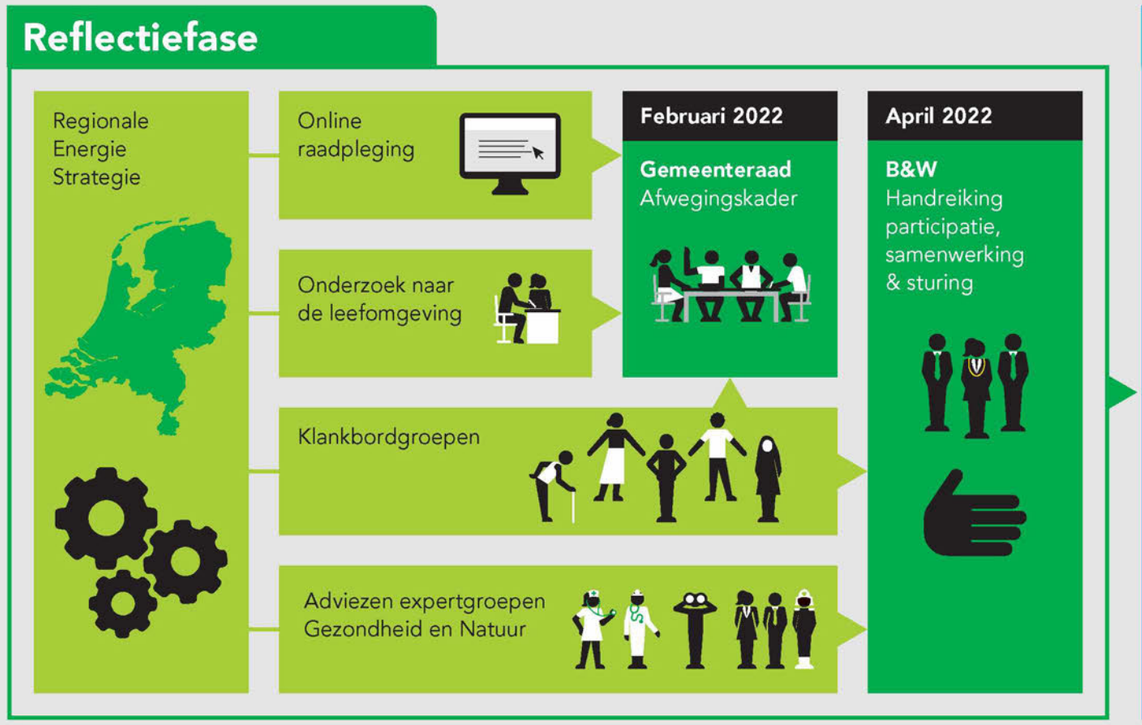

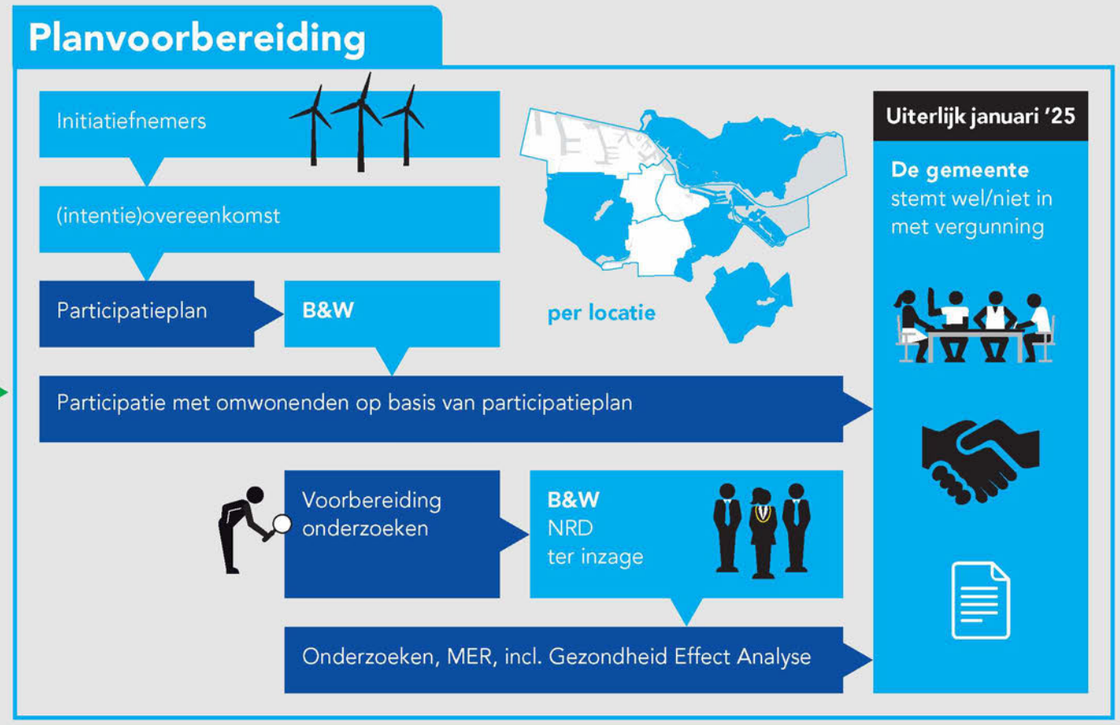

Reflectiefase

De reflectiefase heeft als doel om te luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften die er leven bij bewoners. Daarnaast geven expertgroepen advies over hoe om te gaan met zorgen t.a.v. gezondheid en natuur rondom windmolens. De opbrengst wordt geïnventariseerd en wordt verwerkt in een afwegingskader voor de gemeenteraad en in richtlijnen voor participatie en sturing. Het uitgangspunt voor de reflectiefase is de RES 1.0, die is vastgesteld door de gemeenteraad in mei 2021.

Afwegingskader

Het afwegingskader bevat informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) die later een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. De zorgen, wensen en behoeften van bewoners maken hier deel van uit en het biedt daarmee inzicht in de thema's die bewoners belangrijk vinden.

Wat is een online raadpleging

De online raadpleging is een methode om grote groepen deelnemers te betrekken bij een keuze-vraagstuk. Deelnemers nemen virtueel plaats op de stoel van de bestuurder en gaan keuzes maken. Daarmee kunnen ze hun voorkeuren aangeven op basis van (achtergrond) informatie, deze motiveren en nuanceren en eigen ideeën aandragen.

Onderzoek naar de leefomgeving

Bewoners kunnen tijdens de workshops aangeven wat voor hen de kenmerken van hun buurt zijn. Daarnaast worden bewoners gevraagd naar hun ideeën over windturbines en welke effecten zij verwachten bij een windmolen in hun leefomgeving. Zo leren we begrijpen wat bewoners belangrijk vinden in relatie tot windturbines in hun omgeving.

Intentieovereenkomst

De gemeente sluit per zoekgebied intentieovereenkomsten af met degene die het initiatief nemen om daar windmolens te onderzoeken en zo mogelijk te ontwikkelen. Dit betekent dat deze initiatiefnemers een participatieplan met omwonenden opstellen en er wordt gestreefd naar minimaal 50% lokaal eigendom.

Participatieplan

Het College stelt het participatieplan van initiatiefnemers vast en dit vormt de basis voor de verdere participatie in het gebied over de windmolens. Tijdens dit hele proces wordt gecommuniceerd naar iedereen in en rond het zoekgebied.

Notitie Reikwijdte Detailniveau

De initiatiefnemers inventariseren kenmerken, vragen en zorgen uit de omgeving, bereiden de onderzoeken en milieueffectrapportage voor en leggen de beoogde aanpak vast in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (**NRD**). Het College legt de NRD ter inzage zodat iedereen hierop kan reageren. Het college geeft advies op de NRD en betrekt hierbij ingediende zienswijzen. Onderdeel is een Gezondheid Effect Analyse (**GEA**).

Vergunningverlening

Als uit alle benodigde onderzoeken blijkt dat een locatie geschikt is voor een windmolen volgt de vergunningaanvraag door de initiatiefnemers. De gemeente stemt wel/niet in met vergunning-verlening voor plaatsing van een windmolen.

Evaluatie participatie RES Amsterdam

~~**CONCEPT VERSIE 30 NOV**~~

15 december 2021

5.1,2,e

5.1,2,e

5.1,2,e

Commented [redacted]: In algemene zin graag meer bronvermelding bij uitspraken en conclusies. Dok om citaten "..." te kunnen begrijpen, c.q. te duiden. Wat zijn uw eigen conclusies? Wat zijn citaten?

Commented [redacted]: In algemene zin graag ook meer nuance aanbrengen tussen 'voorstanders' en 'tegenstanders'. Dit is wel een erg zwart-witte benadering. Er zijn ook mensen met vragen, zorgen en/of wensen. Die kunt u niet eenvoudig in het hokje "voorstander" of "tegenstander" plaatsen.

Universiteit
Leiden

GovernEUR
GovernEUR

INHOUD

H1_ Introductie 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Analysekader 4
1.3 Aanpak 6
1.4 Leeswijzer 7
H2_ Uitgangssituatie 8
H3_ Atelierfase 11
3.1 Feitenrelaas 12
3.2 Analyse 14
3.3 Conclusies atelierfase 15
H4_ Bewustwordingsfase 16
4.1 Feitenrelaas 17
4.2 Analyse 18
4.3 Conclusies bewustwordingsfase 20
H5_ Conflictfase 22
5.1 Feitenrelaas 23
5.2 Analyse 25
5.4 Conclusies conflictfase 27
Intermezzo: Hoe werd de RES breder ervaren? 28
Hoofdstuk 6: Conclusies 29
Bijlagen 30
Uitwerking criteria voor goede participatie 30
Overzicht acties participatieproces 31
Geïnterviewden 31
Hoofdstuk 1: Inleiding en analysekader 2
1.1 Aanleiding 2
1.2 Analysekader 3
1.3 Aanpak 6
1.4 Leeswijzer 7
Hoofdstuk 2: Aanloopfase 8
Hoofdstuk 3: Atelierfase 12
3.1 Feitenrelaas 13

3.2 Analyse 15
3.3 Conclusies Atelierfase 17
Hoofdstuk 4: Bewustwordingsfase 18
4.1 Feitenrelaas 19
4.2 Analyse 21
4.3 Conclusies bewustwordingsfase 24
Hoofdstuk 5: Conflictfase 25
5.1 Feitenrelaas 26
5.2 Analyse 28
5.4 Conclusies conflictfase 30
Intermezzo: Hoe werd de RES breder ervaren? 31
Hoofdstuk 6: Conclusies 33
6.1 Samenvatting van de informatievoorziening en het participatieproces 33
6.2 Oorzaken voor scheiding van de films 34
6.3 Waar heeft het vooralsnog toe geleid? Effecten van het participatieproces 36
6.4 Hoe verder? 38
Bijlage 40
Geïnterviewden 40
Noten 41

~~H1_ INTRODUCTIE~~

HOOFDSTUK 1: INLEIDING EN ANALYSEKADER

1.1 Aanleiding

Op 10 februari 2021 heeft de gemeenteraad Amsterdam twee moties aangenomen om het participatieproces rond de Regionale Energie Strategie (RES~~) te evalueren voor wat betreft~~), en meer specifiek, rond de ambitie en zoekgebieden voor ~~windmolens~~windturbines te evalueren. Dit naar aanleiding van ~~hevige~~ protesten, eerst in IJburg en later ook in andere delen van Amsterdam, tegen de mogelijke plaatsing van ~~windmolens~~windturbines in de zoekgebieden uit de concept RES Amsterdam (onderdeel van de RES Noord-Holland Zuid, afgekort RES NHZ). Naar aanleiding van deze moties heeft de gemeente Amsterdam contact gezocht met Prof.dr.ir. Eefje Cuppen van de Universiteit Leiden om deze evaluatie uit te voeren. De Universiteit Leiden werkt daarbij samen met GovernEUR, in de personen van dr. Jitske van Popering en dr. Mattijs Taanman, verbonden aan de faculteit Bestuurskunde van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Dit onderzoek is uitgevoerd in de periode september tot half december 2021.

De moties:

- 1. Motie Kreuger (JA21) en Boomsma (CDA): "Te evalueren hoe adequaat en op welke manier Amsterdam tot op heden haar inwoners heeft geïnformeerd over het RES-proces. Daarbij te bekijken voor welke middelen/methoden/kanalen is gekozen en welke doelgroepen daarbij juist wel en niet zijn bereikt. Daaruit vervolgens lessen te trekken en het de volgende keer beter te doen."
- 2. Motie Kiliç (DENK): "Het participatieproces tot dusver grondig te evalueren om hieruit lering te trekken voor het verder vervolg van de RES."

Voor we ingaan op het analysekader en de aanpak is het goed om de scope van de evaluatie helder te maken. Deze evaluatie gaat over het *participatieproces* van de RES. We geven dus geen antwoord op vragen over bijvoorbeeld de hoogte van de ambitie of ~~bestaande~~de vraag of geluidsnormen toereikend zijn, etc. ~~Uiteraard benoemen we deze wel. Wel geven we antwoord~~We richten ons primair op ~~stellingen en vragen over~~ de kwaliteit en effecten van het participatieproces. De effecten bekijken we door de situatie in de zomer van 2021 te vergelijken met de startsituatie. Verder in dit hoofdstuk beschrijven we wat we verstaan onder deze kwaliteit en effecten. Ten tweede behandelen we alleen het participatieproces in de periode van (de aanloop naar) het RES -proces tot aan de vaststelling van de RES 1.0 in ~~mei~~juli 2021. ~~De~~Het participatieproces is doorgegaan in de reflectiefase die later in 2021 is gehouden. Deze fase valt buiten ~~deze~~de evaluatie. Dat betekent dat ~~conclusies over de effecten dus gaan over voorlopige effecten.~~effecten van het participatieproces die we in deze evaluatie beschrijven een tussenstand vormen. Het is heel goed mogelijk dat de uiteindelijke effecten nog veranderen, bijvoorbeeld door de reflectiefase, de participatieprocessen rond concrete windplannen (zoals rond de Noorder IJplas-/ Cornelis Douwesterrein) of gebeurtenissen buiten de participatie zoals veranderingen van (rijks~~)-~~)beleid of verkiezingen. Ten derde is de evaluatie voornamelijk kwalitatief. Dat levert vooral

Commented [redacted]: Vraag:
Kunt u dit waardeoordeel toelichten? Wie bepaalt wat "hevig" is? We hebben als gemeente inderdaad protesten gezien en spandoeken e.d. Maar of dit "hevig" is qua frequentie en aantallen unieke mensen? Misschien bedoelt u de toon van bepaalde protesten?

Commented [redacted]: Vraag:
Zou u de zin kunnen verduidelijken?

Punt is namelijk dat de participatie over windenergie niet stopt na de vaststelling van de RES 1.0.

En hiervoor ook aandacht te besteden bij uw conclusies?

Het zou fijn zijn als u deze evaluatie in breder perspectief kunt plaatsen.

inzichten op over de kwaliteit van het participatieproces en hoe en waarom verschillende partijen daarin gehandeld hebben. Dit betekent wel dat we weinig uitspraken kunnen doen over bijvoorbeeld hoe de windambitie en het participatieproces breder is beleefd in Amsterdam. Tot slot willen we benadrukken dat dit een onafhankelijke evaluatie is. Wij hebben het analysekader ontwikkeld, de respondenten geselecteerd, de analyses uitgevoerd en de conclusies getrokken. Hierin hebben gemeenten en participanten geen enkele rol gehad. Wel is de gemeente gevraagd eventuele feitelijke onjuistheden in het conceptrapport te identificeren.

1.2 Analysekader

Commented [redacted]: Vraag:
Zou u kunnen duiden wat u verstaat onder "Maatschappelijk" in uw analysekader?

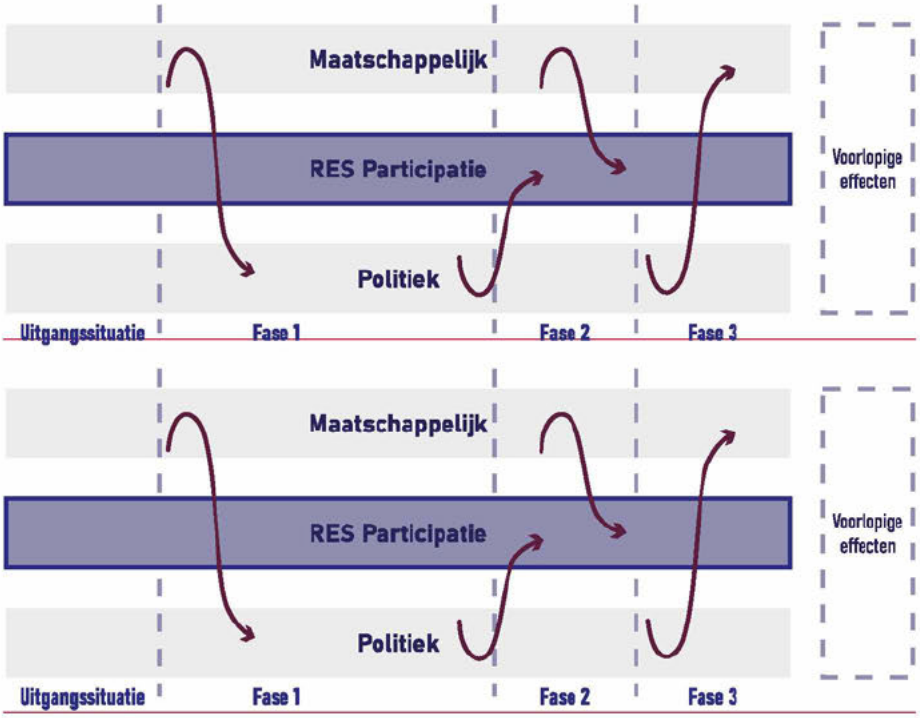

Figuur 1: analysekader voor het participatieproces

Bij de evaluatie is gebruik gemaakt van het bovenstaand analysekader. De elementen worden hieronder toegelicht.

Verschillende ~~lagen~~vormen van participatie

Participatie vindt niet alleen plaats binnen het ~~georganiseerde~~ participatieproces ~~van~~dat vanuit de RES is georganiseerd en waarvoor de gemeente bewoners en belangengroepen heeft uitgenodigd (de 'RES participatie'). Ook buiten de bijeenkomsten zijn burgers actief betrokken. Allereerst is er de politieke participatie. Indirect via de verkozen raadsleden, maar ook direct door bijvoorbeeld in te spreken bij de gemeenteraad. Ten tweede is er de participatie die plaatsvindt buiten de gemeenteraad en het georganiseerde participatieproces. Wij vatten dit onder de term maatschappelijke participatie ~~door~~. Vormen van participatie die hier aan de orde zijn bijvoorbeeld het starten van een coöperatief windproject ~~te starten, de media te~~, het benaderen van de media of ~~actie te voeren~~het organiseren van protestacties. Protesten en initiatieven zijn immers ook vormen van participatie. De politieke en maatschappelijke participatie beïnvloeden ~~voortdurend~~ de RES participatie en ~~deze~~ omgekeerd. De participatie in het RES-proces kan daarom niet ~~als losstaand proces~~ los van de andere twee vormen van participatie gezien worden. Daarom kijken we naar (de

interactie tussen) ~~participatie op~~de drie ~~lagen~~vormen van participatie: de RES participatie (inclusief de stukken en studies die daarbij zijn verschenen), de politieke ~~laag~~participatie (inclusief moties, besluiten, ~~ed.)~~e.d.) en de maatschappelijke ~~laag~~participatie (inclusief media).

Fasen

Behalve naar de drie verschillende ~~lagen~~vormen van participatie, kijken we ook naar ~~de participatie in~~ verschillende fasen~~.~~ in het proces. Het proces heeft zich in de loop van de tijd ontwikkeld. Daarom delen we het proces op in vier fasen die ieder afzonderlijk geanalyseerd worden.

- ~~De aanloopfase~~De 'Aanloopfase' tot april '19 die de uitgangssituatie van de RES participatie vormt (fase 0).
- De ~~atelierfase~~'Atelierfase' (fase 1) waarin de ~~uitgangssituatie,~~ scenario's, het bod en eerste zoekgebieden worden ontwikkeld. Deze fase loopt van april 2019 (start RES~~-~~proces) tot aan april 2020 (bespreking van de concept RES in de raad).
- De ~~bewustwordingsfase~~'Bewustwordingsfase' (fase 2) waarin de gemeente bewoners ~~begint te benaderen~~benadert, om ~~hun~~vervolgens reacties op te halen ~~en~~op de concept RES en om de zoekgebieden te verfijnen~~, maar waarin bewoners zich opeens geconfronteerd zien met de gemeentelijke plannen.~~. In deze fase start de brede bewustwording van de windambitie en de impact daarvan. De fase loopt van mei 2020 tot december 2020, wanneer de terugkoppelbijeenkomst ~~waarin de mismatch duidelijk wordt.~~plaatsvindt die het begin markeert van heviger conflict tussen gemeente en tegenstanders.
- De ~~conflictfase~~'Conflictfase' (fase 3) die eindigt met de vaststelling van de RES 1.0~~.~~ door de gemeenteraad in juli '21.

Commented [redacted]: Een suggestie ter context:

De mogelijkheid om beleid bij te stellen door maatschappelijke participatie varieert afhankelijk van het moment.

Ambtelijk wordt aan de slag gegaan met een bestuurlijke opdracht en/of de wens van de gemeenteraad.

In procesmanagement termen wordt er "gewyberd" van consolidatie naar consolidatie (opstellen concept RES, reactienota concept RES, RES 1.0), met georganiseerde activiteiten op het gebied van haalbaarheid en draagvlak.

Soms lijkt het alsof in uw evaluatie impliciet of expliciet aangegeven wordt dat de ruimte om wijzigingen voor te stellen te allen tijde even groot is.

Commented [redacted]: Ik weet niet of deze opmerking iets gedaan heeft met de tekst. Het kan ook zijn dat de onderzoekers dit beeld niet delen. Graag reactie van de onderzoekers.

Commented [redacted]: Verzoek:
Graag alle fasen met een datum - van tot van - te markeren. De eerste en laatste bullit zijn nu niet van een datum voorzien. Dit maakt de periode van een fase overzichtelijker.

Commented [redacted]: Dit suggereert wellicht dat het conflict dan ook afgelopen is.

Mogelijk zin aanpassen?

Eigenschappen van goede participatie

Voor ~~het participatieproces maken we gebruik van de randvoorwaarden voor goede participatie uit het rapport 'Betrokken bij Klimaat'[1].~~ de evaluatie van het participatieproces maken we gebruik van de randvoorwaarden voor goede participatie uit het rapport 'Betrokken bij Klimaat'[1] van de commissie Brenninkmeijer. Hoewel ~~dit~~het rapport van de commissie Brenninkmeijer gaat over burgerfora, een verregaande vorm van participatie waarbij burgers beleidsvoorstellen maken, zijn deze ~~elementen ook~~ randvoorwaarden generiek van toepassing op participatie, ook voor 'lichtere' vormen ~~van participatie~~ uit de participatieladder zoals informeren en consulteren. ~~De~~Op basis van de randvoorwaarden zijn de volgende leidende vragen en thema's ~~zijn als volg:~~ opgesteld om de kwaliteit van het participatieproces te evalueren:

- ~~In hoeverre stond het juiste~~Welk vraagstuk stond centraal?

  ~~Klopte~~Begin met een vraag die aansluit bij het te nemen besluit, beknopt en duidelijk is, en relevant en interessant is; stel duidelijke randvoorwaarden; betrek burgers bij het bepalen van de vraag.

- Wat was de politieke inbedding?

  Randvoorwaarden en planning gesteld in het RES-proces, creëer een heldere en begrijpelijke verbinding tussen het participatieproces en politieke besluitvorming, verkrijg politiek commitment aan het participatieproces.

- Wat gebeurde er met de input van de deelnemers?

  Maak duidelijk wat bestuurders met de uitkomsten gaan doen; geef verantwoording over hoe uitkomsten worden gebruikt (verantwoordingsplicht en/of besprekingsplicht en/of plicht tot regelgeving).

- Wat was de samenstelling en representativiteit van de deelnemers?

  Gelijke kansen om deel te nemen; vertegenwoordiging van alle belangen.

- Hoe was de ondersteuning en uitvoering door de gemeente en de het RES?~~-~~ team NHZ?

  Faciliteren van goede en gelijkwaardige deliberatie; onafhankelijke en onpartijdige voorzitter; monitoring en evaluatie; voldoende middelen.

- Hoe werden de deelnemers geïnformeerd in het participatieproces ~~en wat was de relatie~~?

Commented [redacted]: Hier staat dus dat consulteren onderdeel is van participatie. Later wordt geconcludeerd dat er beter gesproken kon worden van een consultatieproces dan een participatieproces. Dit is een verwarrende denklijn.

Commented [redacted]: Wat staat hier eigenlijk? Zijn dit randvoorwaarden?

Graag verduidelijken.

~~[1] Commissie Brenninkmeijer/ adviescommissie Burgerbetrokkenheid bij Klimaat (2021), 'Betrokken bij klimaat; burgerfora aanbevolen'. Hoewel dit rapport specifiek gaat over burgerfora zijn veel randvoorwaarden in algemeen zin breder van toepassing op participatietrajecten.~~

Relatie met de communicatie van de gemeente; betrouwbaarheid van de informatie (de wetenschappelijke onderbouwing van de technische argumenten); saillantie van de informatie (aansluiten bij de beleving; relevant voor de doelen van de deelnemers; tijdig); transparantie.

- Hoe verhoudt het proces zich met de bredere communicatie van de gemeente?

~~Was~~*Middelen en bereik van de algemene communicatie door de gemeente; congruentie van de boodschap.*

- In hoeverre was de discussie tijdens de bijeenkomsten representatief voor de bredere houding en discussie in Amsterdam?

~~In de bijlage is een verdere operationalisering van de vragen te vinden.~~

Afstemming tussen deelnemers en het bredere publiek; voeden van discussies op social media.

Commented [redacted]: Vraag:
Bullit 2 en de laatste bullits zijn ja/nee vragen. Is dat de bedoeling? Het laat namelijk weinig ruimte tot nuance.

Commented [redacted]: Snap ik niet. Wie moet het voeden doen?

Effecten van participatie

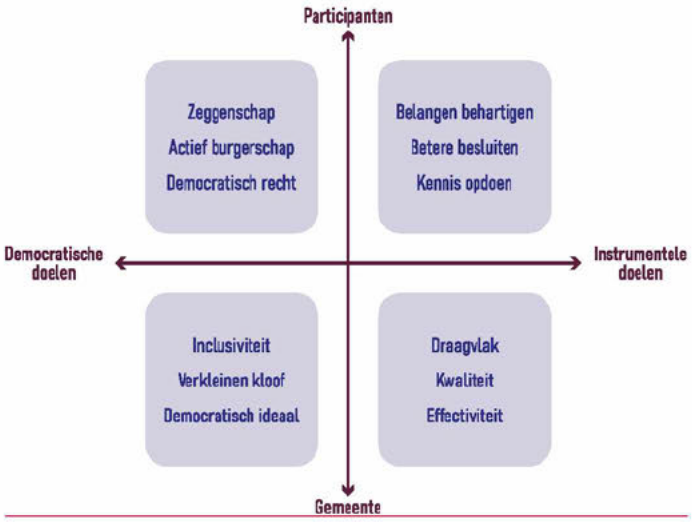

Figuur 2: Beoogde effecten van participatie

Er zijn verschillende ~~bedoelde~~beoogde effecten ~~van~~bij het opzetten of deelnemen aan een participatieproces. Deze verschillen voor bewoners en de gemeente (zie figuur 2). Een eerste set van bedoelde effecten ~~is democratisch~~ heeft te maken met *democratische doelen.* Bewoners hebben het recht betrokken te worden in beslissingen die hen aangaan (*democratisch recht*), zij kunnen door de participatie *zeggenschap* over besluiten krijgen, en zich inzetten voor het publieke belang (*actief burgerschap*~~) en hebben het recht meegenomen te worden in beslissingen die hen aangaan (democratisch recht~~). Op haar beurt kan de gemeente participatie inzetten om ideeën en belangen van met name groepen die ~~anders~~veelal over het hoofd worden gezien in besluiten mee te

nemen (*inclusiviteit*), om de *kloof* met de burger te verkleinen ~~en~~of zij kan participatie inzetten vanuit het *democratisch ideaal* dat alle bewoners een stem horen te hebben. Een tweede set ~~redenen is meer instrumenteel~~effecten heeft betrekking op *instrumentele* doelen. Via een goed participatietraject kunnen bewoners hun *belangen behartigen* en *kennis opdoen* over de plannen van de gemeente. De gemeente kan ~~het~~participatie dus gebruiken om *draagvlak* te creëren. ~~Participatie~~Het kan de geloofwaardigheid van beslissingen vergroten en deze legitimeren. Participatie kan ~~verder~~ helpen in de omgang met conflicten, door bijvoorbeeld wederzijds begrip te creëren en tegemoet te komen aan bepaalde belangen, waardoor draagvlak ontstaat. Een andere instrumentele reden voor de gemeente is inhoudelijk: een goed participatieproces kan leiden tot nieuwe inzichten en oplossingen. Bewoners hebben vaak unieke kennis over lokale oplossingen en problemen die experts en beleidsmakers niet hebben. Wanneer hierdoor nieuwe oplossingen naar voren komen en besluiten veranderen, ~~verbetert~~kan de *kwaliteit* van het beleid verbeteren. Tot slot kan participatie helpen de beleidsdoelen beter te realiseren en zo de *effectiviteit* van beleid verbeteren.

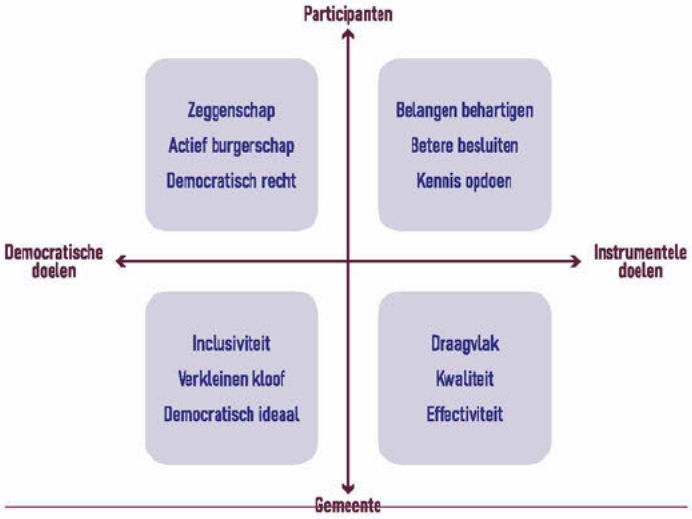

1.3 Aanpak

Bij de evaluatie hebben we gebruik gemaakt van verschillende bronnen en methoden. Op basis van het grote aantal beschikbare rapporten, verslagen van bijeenkomsten, moties en andere raadsstukken en media (kranten, tv, websites en enkele social ~~media~~mediakanalen) is een feitenrelaas opgesteld met de belangrijkste gebeurtenissen per ~~laag~~vorm van participatie en fase. Dit feitenrelaas is gericht op de stad als geheel en we gaan hier niet dieper in op de dynamiek per stadsdeel of de landelijke discussies. Op de volgende pagina is het feitenrelaas grafisch weergegeven (figuur 3).

~~Deze zijn getoetst en~~Op basis van het feitenrelaas is de kwaliteit van het participatieproces besproken in een serie interviews. In totaal zijn 23 mensen geïnterviewd ~~in drie rondes~~ (zie Bijlage). In iedere ronde is een goede balans tussen perspectieven gezocht en verdere interviewsuggesties verzameld. In de interviews is

Commented [redacted]: Niet consistent. Tekst: 'drie rondes' is verwijderd en volgende zin gaat verder met 'iedere ronde'

gevraagd naar de acties, keuzes en ervaringen met het participatieproces aan de hand van het analysekader. ~~Deze mensen~~Het merendeel van de geïnterviewden waren ~~allemaal~~ actief betrokken en zichtbaar in de discussie vanuit verschillende rollen.

~~Verder~~Daarnaast zijn twee bijeenkomsten in detail bekeken (chats, presentaties, discussie, vragen en antwoorden) ~~.~~om beter inzicht te krijgen in wat er nu precies gebeurde tijdens de bijeenkomsten en de ervaringen van de geïnterviewden te verklaren. Het gaat hierbij om de informatieavond "windmolens in Amsterdam" op 6 december 2020 waar de resultaten van de eerder gehouden informatiebijeenkomsten per stadsdeel werden teruggekoppeld en de stadsbrede online bijeenkomst op 19 april '21. ~~Om op deze manier beter inzicht te krijgen in wat er nu precies gebeurde in de bijeenkomsten dat de ervaringen van de geïnterviewden helpt verklaren.~~

Commented [redacted]: 7 december

Commented [redacted]: 2021

Tot slot konden wij afstemmen met ~~twee andere, gelijktijdig lopende onderzoeken naar~~ het ~~RES proces en windenergie in Amsterdam. Allereerst een survey~~surveyonderzoek van I+O research in opdracht van de RES regio's Noord-Holland Zuid en Noord waarin de ervaringen met de RES gepeild zijn. Dit geeft een beeld van de bredere beleving in Amsterdam, dus ook buiten de ~~geïnterviewde~~ actief ~~betrokkenen.~~betrokken personen die wij geïnterviewd hebben. Ook maakt het een vergelijking met andere deelregio's mogelijk~~. Ten tweede hebben contact gehad over de Participatieve Waarde Evaluatie van Populytics in opdracht van de gemeente Amsterdam. Aan deze PWE zijn enkele vragen toegevoegd om meer inzicht te krijgen in de ontwikkeling van het draagvlak voor windenergie in Amsterdam. De dataverzameling van de PWE was nog niet afgerond bij het afronden van deze evaluatie~~.

1.4 Leeswijzer

~~PM~~

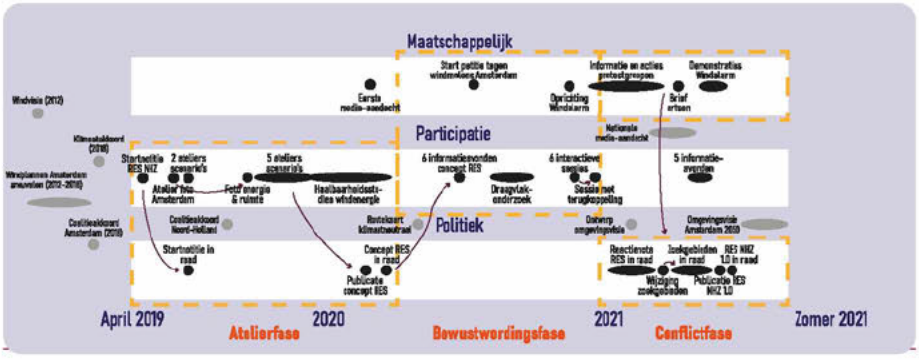

~~H2_ UITGANGSSITUATIE~~

In het volgende hoofdstuk beschrijven we de aanloopfase die de uitgangssituatie vormt voor het participatieproces. Hoofdstukken 3 t/m 5 beschrijven de drie fases van dit participatieproces. Elk hoofdstuk begint met een sfeerbeeld op basis van quotes uit de interviews, plaatjes gebruikt in het participatieproces en krantenkoppen. Vervolgens worden de belangrijkste gebeurtenissen beschreven (feitenrelaas) en wordt de fase geanalyseerd op basis van de eigenschappen van goede participatie. Hoofdstuk 6 beantwoordt de hoofdvragen, geeft verklaringen waarom het proces zo gelopen is en biedt inzicht in de effecten. Dit hoofdstuk eindigt met richtingen voor het vervolg van de participatie.

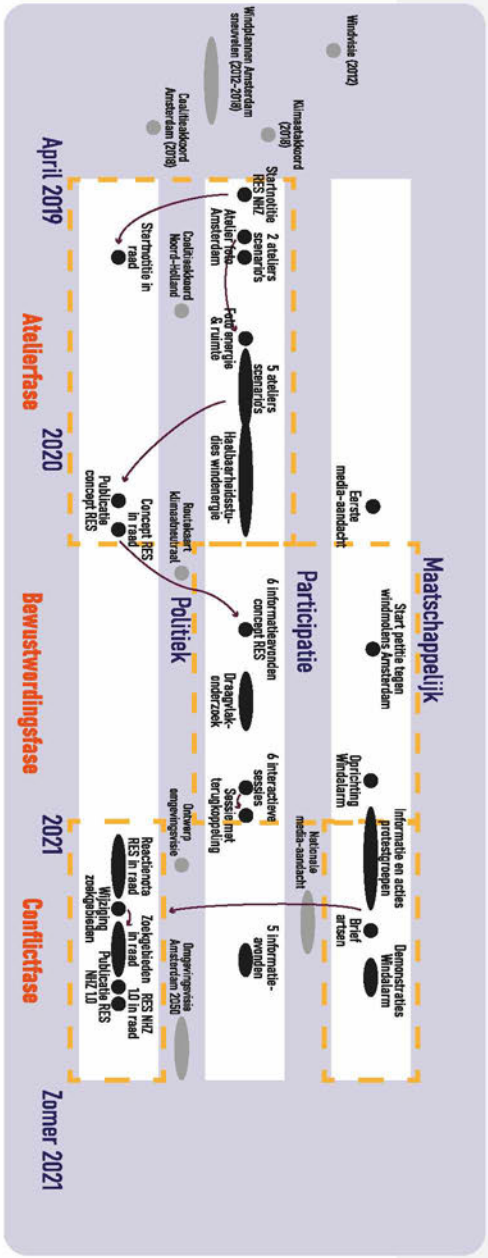

Figuur 3: overzicht belangrijkste events

HOOFDSTUK 2: AANLOOPFASE

Amsterdamse klimaatambities

De gemeente Amsterdam heeft al lange tijd een ambitieus klimaatbeleid. In 2007 legde de gemeente zich vast op een CO_2-reductie van 40% in 2025 ten opzichte van 1990 en een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015. De praktijk blijkt weerbarstig en de ambities lijken lastig te halen. Zo was in 2020 de CO_2 uitstoot 11% *gestegen* ten opzichte van 1990, overigens mede door de groei van de stad. Opeenvolgende coalities ontwikkelen dan ook plannen en ~~routekaartenen~~ routekaart om de klimaatambities te halen. Onderdeel van de plannen is het opwekken van meer windenergie.

Windvisie: de eerste zoekgebieden

In 2012 verschijnt de Windvisie Amsterdam[ii] met als opdracht om te kijken waar ~~windmolens~~windturbines geplaatst kunnen worden om een ambitie van ca 400 MW in 2040 te realiseren. Belangrijk argument voor deze ambitie is dat de gemeente "haar verantwoordelijkheid dient te nemen voor het creëren van ruimte voor windmolen(parken)". Bij de ruimtelijke inpassing in de windvisie ligt de nadruk op de kansen om de ruimtelijke kwaliteit te verhogen, bijvoorbeeld door ~~windmolens~~windturbines als baken te laten dienen voor de oriëntatie in het stedelijk weefsel. In deze windvisie worden voor het eerst zoekgebieden gedefinieerd. Dat gebeurt aan de hand van de volgende criteria: aansluiting bij de ruimtelijke visie, geluid, slagschaduw, externe veiligheid en natuur/ecologie. Ook in een scenario waarbij het maximaal aantal ~~windmolens~~windturbines geplaatst worden, blijkt hooguit 235 MW (~70 ~~windmolens~~windturbines) haalbaar.

De provincie houdt plannen tegen

De Provincie Noord-Holland staat echter in de weg van de Amsterdamse plannen. Na 2011 vindt de provincie, op basis van eerdere protesten in de kop van Noord-Holland, dat het maatschappelijk draagvlak ~~teveel~~te veel onder druk staat door de groei en schaalvergroting van windenergie. In 2012 besluit de Provinciale Staten geen nieuwe

~~*Afstand, geluid en business case*~~

~~Deze onderwerpen spelen een belangrijke rol in het RES proces. Hoewel sommige andere landen afstandsnormen tot woningen hebben, geldt in Nederland een geluidsnorm (dat geldt overigens voor alle geluidsbronnen in Nederland). Wel mogen overheden zelf een strengere geluids- of afstandsnorm bepalen. Zo heeft provincie Noord-Holland, als enige provincie, een afstandsnorm van 600m ingesteld. Met de 600m afstandsnorm is het plaatsen van windmolens in verreweg de meeste zoekgebieden onmogelijk. Deze afstandsnorm vervalt echter. Ook de geluidnorm vertaalt zich naar een bepaalde afstand tot woonkernen. Welke afstand dat is, hangt af van de windmolen, het type grondoppervlak, windprofiel en andere geluidsbronnen. Door windmolens op sommige momenten langzamer te laten draaien kan hij dichter bij bebouwing komen te staan en toch binnen de geluidsnorm blijven. Wel levert de turbine daardoor minder stroom. De gemeente Amsterdam gaat er op dit moment van uit dat de business case daarom binnen een afstand van 350 meter niet rendabel is.~~

Commented [redacted]: Suggestie om te noemen als context:
De ambitieuze ambitie 55% reductie CO2 in 2030 (t.o.v. 1990) is voor de verkiezingen in 2018 vastgesteld door de vorige gemeenteraad.

Commented [redacted]: Niet hier verwerkt, maar later bij coalitieakkoord.

Commented [redacted]: Verzoek:
Er is maar 1 Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 opgeleverd. Deze zin suggereert meerdere routekaarten. Graag dit aanpassen.

Commented [redacted]: Verzoek:
Deze zin loopt nog niet. Graag dit aanpassen.

~~windmolens~~windturbines op land toe te staan. In 2015 en 2016 is dit voornemen verder uitgewerkt in de provinciale ruimtelijke verordening. Hierin staan verschillende beperkende voorwaarden zoals een ~~afstandnorm~~afstandsnorm van 600 meter, tenminste 6 ~~windmolens~~windturbines op rij plaatsen, en dat er voor elke nieuwe ~~windmolen~~windturbine twee oude moeten worden verwijderd. Het gevolg is dat ~~in 2015~~ de aanvragen die de provincie in 2015 vanuit Amsterdam ~~aanvragen~~ heeft gekregen voor ~~46 windmolens, maar dat al deze plannen~~ruim dertig windturbines[iii] allen sneuvelen. De gemeente lobbyt, zoekt het conflict op en tekent beroep aan bij de Raad van State, maar wordt uiteindelijk in het ongelijk gesteld. Hierdoor blijft de realisatie van de ~~windvisie~~Windvisie achter en zijn er tot 2018 geen ~~windmolens~~windturbines bijgekomen. Het opgesteld vermogen is op dat moment al tien jaar constant op ruim 65 MW. Vanuit de toenmalige ambitie zou er dus nog 170-335 MW bij moeten komen voor 2040.

Commented [redacted]: Verzoek:
De combinatie van de afstandsnorm + 6 op een rij maakte de uitbreiding van windmolens in Amsterdam onmogelijk. Graag dit aanpassen.

Commented [redacted]: Vraag:
Uit welk document komt dit? Wij kennen namelijk geen aanvraag vanuit Amsterdam voor 46 windmolens.

Commented [redacted]: Verzoek:
Het zou fijn zijn als de geluidsnorm i.r.t. afstand in de context wordt geplaatst. In Nederland hebben we namelijk voor geen enkele geluidsbron (wegen, spoorwegen, luchthavens, industrie, windmolens) afstandsnormen. Nu lijkt het alsof dit alleen voor windmolens het geval is.

Afstand en geluid

Afstand en geluid spelen een belangrijke rol in het RES-proces. Hoewel sommige andere landen afstandsnormen voor windturbines hebben (minimale afstand tot woningen), geldt in Nederland voor alle geluidsbronnen zoals snelwegen, treinrails en ook windturbines een geluidsnorm. Regionale en lokale overheden mogen zelf een strengere geluids- of afstandsnorm bepalen. Zo had de provincie Noord-Holland, als enige provincie, een afstandsnorm van 600m ingesteld. Met de 600m afstandsnorm is het plaatsen van windturbines in verreweg de meeste zoekgebieden in Amsterdam onmogelijk. In het provinciale coalitieakkoord van 2019 geeft de provincie extra ruimte voor wind op land voor de metropoolregio Amsterdam en kondigt aan het beleidskader wind op land aan te passen. De geluidsnorm vertaalt zich ook naar een bepaalde afstand tot woonkernen. Welke afstand dat is hangt af van de windturbine, het type grondoppervlak, windprofiel en andere geluidsbronnen. Door een windturbine op sommige momenten langzamer te laten draaien kan deze dichter bij bebouwing komen te staan en toch binnen de geluidsnorm blijven aangezien de geluidsnorm een jaargemiddelde is (waarbij de avond en nacht zwaarder meetellen). De turbine levert daardoor minder elektriciteit, wat gevolgen heeft voor de business case. De gemeente Amsterdam hanteert op dit moment 350 meter als minimale afstand tot woningen, omdat bij deze afstand binnen de geluidsnorm *kan* worden gebleven en er mogelijkheden voor een haalbare business case zijn.

Verwachtingen over draagvlak

Krantenberichten geven een duidelijk beeld ~~van~~ hoe de gemeente en coöperaties op dat moment denken over het draagvlak. Zo wil de bedrijven coöperatie NDSM Energie in samenwerking met burgercoöperatie 'Onze Energie' ~~windmolens~~windturbines plaatsen. Zij krijgen een (voorlopige) vergunning waar geen bezwaren op binnenkomen, hoewel de provincie zegt wel degelijk protestbrieven te krijgen. Wethouder Choho van Amsterdam zegt: *"Juist bij Amsterdam, waar maar weinig weerstand was tegen windmolens, gooiden deze extra eisen [de eerdergenoemde beperkende voorwaarden zoals de 600m afstandsnorm] roet in het eten. Zo komen de vijf extra windmolens bij de NDSM-werf - een bottom-up project, aldus Choho - net te dicht bij Tuindorp Oostzaan."* Daarmee stelt de gemeente dat in Amsterdam, in tegenstelling tot de rest van de provincie, wel draagvlak is en de 'extra eisen' daarom hun doel voorbij schieten. Het

Parool concludeert *"Met die onwrikbare houding maakt [de provincie] in Amsterdam geen vrienden. Overal in het land verdringen omwonenden zich om te protesteren tegen windmolens. In Amsterdam komen ze niet opdagen. Of ze zijn er niet, dat kan natuurlijk ook."*[iv]

Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord uit 2018 streeft de coalitie ernaar om de groene koploper van Nederland en Europa te worden en spreekt het de ambitie uit de CO_2-uitstoot in Amsterdam terug te dringen met 55% in 2030 en 95% in 2050. De coalitie wil het potentieel voor ~~windmolens~~windturbines in Amsterdam maximaal benutten. Na de provinciale verkiezingen in 2019 wil de provincie de ~~extra eisen~~beperkende voorwaarden laten vervallen en blokkeert de Amsterdamse ambities daarom niet meer. De uitwerking van deze ambitie ~~valt in~~vindt plaats langs twee beleidssporen: de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal waarin de stad haar ambities uitwerkt en de Regionale Energie Strategie, het ~~uiteindelijke~~ onderwerp van deze evaluatie. In de uitnodiging aan de stad in het kader van de Routekaart uit januari 2019 wordt de ambitie voor 2030 concreet: *"Samen met stakeholders zetten we ons in om geschikte windlocaties (ca. 50 MW) vergund te krijgen en op te nemen in de Regionale Energie Strategie. We vinden dat de aanleg ervan uiterlijk in 2026 moet plaatsvinden."*[v] Deze 50 MW vormt ~~de opdracht~~het vertrekpunt voor ~~de betrokken ambtenaren en~~ verdere verkenningen, zal niet meer ~~aangepast worden~~ veranderen en wordt later als harde ambitie vastgesteld door de gemeente.

Commented [redacted]: Verzoek tot aanpassen:
Pas na het vaststellen van de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 en de concept RES Amsterdam door de gemeenteraad in 2020 werd deze opdracht "hard" voor de betrokken ambtenaren.

De 50 MW in de Routekaart - Uitnodiging aan de stad werd ambtelijk gezien als een vertrekpunt. In de ateliers in 2019 hebben we de 50 MW niet in presentaties/stukken gebruikt.

Regionale Energie Strategie

In het Klimaatakkoord (2018) is aangegeven dat elke regio in Nederland een Regionale Energiestrategie (RES) opstelt. Gezamenlijk moeten deze regio's komen tot een bod van 35 TWh duurzame energie op land in 2030 via (vooral) zon en wind. Het bod van de regio's moet op 1 maart 2021 worden ingeleverd. De RES heeft geen wettelijke status. Het bevoegd gezag voor ~~windmolens~~windturbines en windparken is de gemeente (tot 5 MW), de provincie (5-100MW) of het Rijk (>100 MW). Amsterdam is een deelregio van RES Noord-Holland Zuid. Alle deelregio's in de regio Noord-Holland Zuid hebben globaal dezelfde stappen doorlopen om te komen tot een concept RES en een RES 1.0. ~~Bovendien~~ met haar deadline van 1 maart 2021. De RES regio ondersteunt de ~~regio de~~ deelregio's ~~door~~met communicatie via ~~de~~haar website, studies en ondersteuning bij bijeenkomsten.

Participatieproces in de RES-context

Het participatieproces rond de RES-Amsterdam is onderdeel van RES NHZ en het nationaal programma RES. Deze RES-context heeft invloed op het participatieproces in Amsterdam:

- De gemeenten zijn primair aan zet in de RES, hiermee worden de afwegingen primair op gemeentelijk niveau gemaakt.
- De RES is afgebakend tot de opwek van duurzame energie door wind en zon. Dit beperkt de oplossings- en onderhandelingsruimte.
- De RES is een beleidsdocument waarop geen beroep mogelijk is. Deze juridische status maakt het lastig te begrijpen voor participanten waar en wanneer hét besluit over de komst van een windturbine wordt genomen.
- Het tempo en de globale stappen op weg naar de RES 1.0 zijn gezamenlijk bepaald en hiervan kon lastig worden afgeweken. Voor de invulling van de stappen en de inhoud van de RES 1.0 was wel veel gemeentelijke vrijheid.
- De RES-opgave wordt primair als duurzaamheidsopgave gezien.
- In de RES worden sommige stappen door gemeenten gezet en sommige stappen op regionaal niveau. Sommige vragen of acties dreigen 'tussen de niveaus' in te vallen, wat de onduidelijkheid richting participanten vergroot.

Gezamenlijk = wie is gezamenlijk?

Welke vragen of acties vallen tussen de niveaus?

Conclusie uitgangssituatie

De gemeente Amsterdam is zeer ambitieus in het tegengaan van klimaatverandering en zij wil daarvoor een grote verantwoordelijkheid nemen. Dit vertaalt zich in een stevige windambitie. Tegelijkertijd lukt het tot 2018 niet deze ambities te realiseren. Door een beperkt grondgebied, maar vooral door tegenwerking vanuit de provincie. ~~De stad gaat er van~~Eerdere coalities gaan ervan uit dat er breed draagvlak is, zeker voor coöperatieve projecten vanuit bewoners, maar kan deze aanname al 10 jaar in de praktijk niet testen omdat de provincie ~~dwarsligt. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 en de provinciale verkiezingen in 2019[2], is de gemeente bij het aantreden van de nieuwe coalitie dan ook vastbesloten om de windambities en het draagvlak~~ ontwikkeling van windturbines tegenhoudt. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 en de provinciale verkiezingen in 2019[vi], is de gemeente bij het aantreden van de nieuwe coalitie dan ook vastbesloten om de windambities nu écht te verzilveren. Daarbij wil de gemeente het draagvlak verder onderzoeken en verwacht zij ook weerstand. Het RES ~~-~~proces is ~~daarin~~ een belangrijk middel bij het bepalen van draagvlak en weerstand en het realiseren van de windambitie.

Commented [redacted]: Verzoek tot aanpassen / vraag: Wij kunnen deze bewering niet staven met de periode van de RES.

Welke bron is hier gebruikt? Wellicht komt deze uitspraak voort uit de citaten van bestuurders uit de krant van tussen 2012-2016. Wij hebben de huidige bestuurders dit nooit horen zeggen – dat er uitgegaan wordt van breed draagvlak.

Dat er breed draagvlak zou zijn was ook geen ambtelijke aanname. Dit is ook de reden waarom wij ambtelijk het draagvlakonderzoek hebben laten uitvoeren. Om dit te peilen.

Commented [redacted]: Is dit voldoende genuanceerd? Is het meervoud?

~~[2] De uitwerking zal dan nog even op zich laten wachten. De eisen zullen vervallen in van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020/2022. Deze ligt september '21 ter inzage en zal naar verwachting in werking treden met de nieuwe Omgevingswet.~~

~~H3~~ HOOFDSTUK 3: ATELIERFASE

Gemeenten voeren de communicatie

Zolang het een strategie is, lijkt voor veel bewoners de Regionale Energie Strategie een abstract verhaal. Totdat de strategie uitgevoerd wordt, het concreet wordt, en iets voor henzelf betekent. Vaak is dat het moment waarop bewoners zich overvallen voelen en het gevoel hebben dat ze niet mee hebben kunnen praten.

"zo'n scenarioatelier, het is hoog over, niet specifiek, niet precies over waar iets gaat komen"

"De intentie was goed, namelijk we gaan volledig open kaart spelen, maar dat werd heel technocratisch aangevlogen"

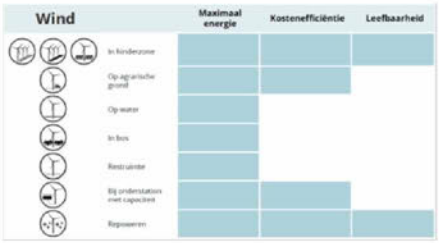

"Er zit een groot verschil tussen Amsterdam en de rest van de regio. De raad van Amsterdam had in een eerder stadium al een eigen ambitie geformuleerd voor de eigen bijdrage aan opwek van duurzame energie in 2030"

Het Parool

Windmolens niet alleen meer in de haven, misschien zelfs in het groen

"ik denk dat mensen in deze fase nog niet gesensibiliseerd waren"

"er lag al een opdracht van de raad"

"ik wist er niets vanaf"

"de ateliers van 2019 zijn aan heel veel mensen voorbijgegaan"

"het was ook wel een overkill op het duurzaamheidsdossier"

Binnen het stedelijk gebied gelden veel beperkingen gerelateerd aan veiligheid en geluid. Er zijn dan ook weinig plekken waar windenergie eenvoudig een plek kan krijgen. Het havengebied biedt wel mogelijkheden voor windenergie.

"een soort in-crowd die komt omdat ze het interessant vinden"

"wij gaan niet het probleem van Amsterdam oplossen, dat is het sentiment in de regio"

"Windturbines ingepast op bepaalde locaties vonden mensen aantrekkelijker dan zonneweides in het groen"

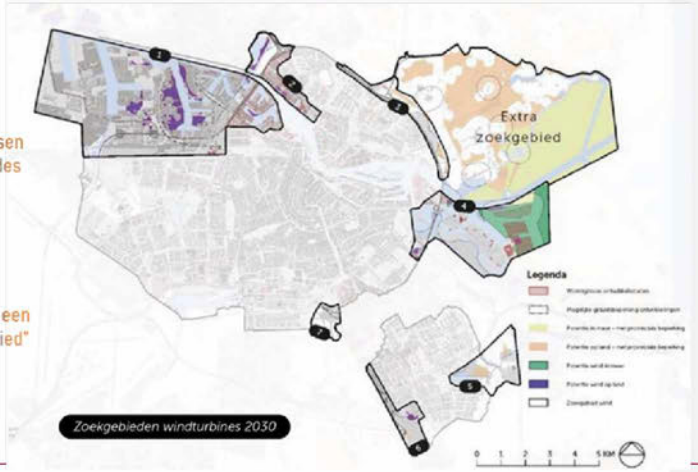

Zoekgebieden windturbines 2030

"het is een zoekgebied en niet een hebben-het-al-gevonden-gebied"

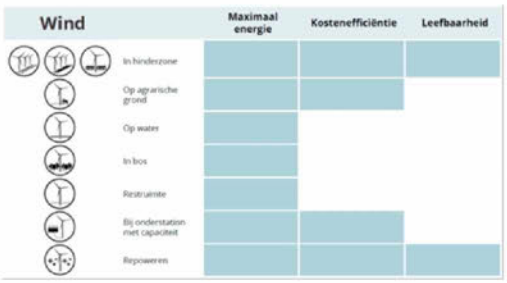

"zo'n scenarioatelier, het is hoog over, niet specifiek, niet precies over waar iets gaat komen"

"De intentie was goed, namelijk we gaan volledig open kaart spelen, maar dat werd heel technocratisch aangevlogen"

"Hoe we het nu gedaan hebben, namelijk alle mogelijkheden binnen alle zoekgebieden op tafel houden, en pas laten afvallen na een politiek gedragen besluit, dan ben je zuiver."

"Er zit een groot verschil tussen Amsterdam en de rest van de regio. De raad van Amsterdam had in een eerder stadium al een eigen ambitie geformuleerd voor de eigen bijdrage aan opwek van duurzame energie in 2030"

Het Parool

Windmolens niet alleen meer in de haven, misschien zelfs in het groen

"ik wist er niets vanaf"

"er lag al een opdracht van de raad"

"ik denk dat mensen in deze fase zich nog niet bewust waren van de mogelijke impact"

"het was ook wel een overkill van participatiebijeenkomsten op het duurzaamheidsdossier"

Binnen het stedelijk gebied gelden veel beperkingen gerelateerd aan veiligheid en geluid. Er zijn dan ook weinig plekken waar windenergie eenvoudig een plek kan krijgen. Het havengebied biedt wel mogelijkheden voor windenergie.

"een soort in-crowd die komt omdat ze het interessant vinden"

"wij gaan niet het probleem van Amsterdam oplossen, dat is het sentiment in de regio"

"Windturbines ingepast op bepaalde locaties vonden mensen aantrekkelijker dan zonneweides in het groen"

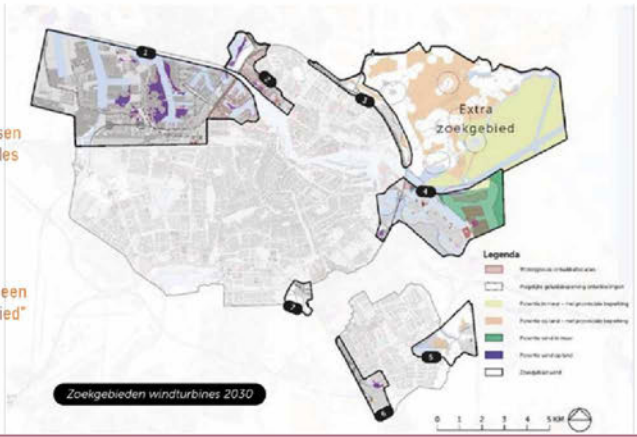

"het is een zoekgebied en niet een hebben-het-al-gevonden-gebied"

3.1 __Feitenrelaas

Het proces van de RES Amsterdam start in het voorjaar van 2019 met de startnotitie RES ~~NHZ.~~ Noord-Holland Zuid (afgekort als RES NHZ)[vii]. Deze notitie is regionaal opgesteld in samenwerking met alle overheden, waaronder gemeente Amsterdam. De aanpak zoals beschreven in de startnotitie bestaat uit vier stappen die moeten leiden tot een concept RES: (1) huidige potentie in kaart brengen, (2) scenario's uitwerken, (3) scenario's verrijken in ateliers, en (4) het opstellen van de concept RES. Per stap faciliteert ~~programma~~NP RES ~~NHZ~~ de ~~mogelijkheid~~gemeenten om 'ateliers' te organiseren. De invulling van de ateliers en de communicatie wordt ~~ingevuld~~bepaald door de gemeenten. Gemeente Amsterdam wil via de RES haar ambitie voor het opwekken van duurzame energie ~~door wind~~ vastleggen. Deze ambitie zal vervolgens ook worden opgenomen in andere beleidsdocumenten die ~~parallel~~in dezelfde periode als de RES worden opgesteld (waaronder de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050, Transitievisie Warmte Amsterdam en Omgevingsvisie Amsterdam 2050). Over de juridische status van de RES ~~1.0 wordt~~zijn landelijke afspraken gemaakt, die in de startnotitie worden aangehaald: tegen de RES ~~verder opgemerkt dat~~ kan geen beroep worden aangetekend bij de Raad van State ~~kan worden aangetekend. Dit~~, dit kan ~~pas bij een juridisch bindend besluit als~~ wanneer de plannen concreet worden in een omgevingsbesluit of omgevingsplan. In juli 2019 wordt de startnotitie in de gemeenteraad besproken. Er worden enkele informatieve vragen over het proces gesteld, verder krijgt de notitie geen aandacht.

In het voorjaar van 2019 wordt de eerste stap gezet, namelijk een inventarisatie van alle informatie over energie en ruimte ~~voor~~in de energieregio NHZ. In de ~~energieregio~~regio worden ~~3~~drie ateliers georganiseerd. Gemeente Amsterdam organiseert ~~één~~ atelier specifiek voor de deelregio Amsterdam. ~~Andere deelregio's hebben dit niet gedaan.~~ Tijdens dit atelier gaan ambtenaren van de gemeente, vertegenwoordigers van andere publieke organisaties (o.a. netbeheerder, haven, metropoolregio) en energiecoöperaties in gesprek over de inventarisatie. De resultaten worden vastgelegd in een 'fotodocument', met als conclusie dat er veel beperkingen zijn en dus maar weinig plekken waar windenergie mogelijk is[viii].

De tweede stap, het uitwerken van de scenario's wordt in de zomer opgepakt. De gemeente geeft opdracht voor technische haalbaarheidsstudies in mogelijke zoekgebieden. Op 9 juli en 3 september worden twee ateliers gehouden waarin drie scenario's voor energieopwekking in Amsterdam worden besproken. In het scenario 'leefbaarheid' komen alleen extra ~~windmolens~~windturbines in hindergebieden, in scenario 'kostenefficiëntie' komen ze ook op agrarische grond en bij onderstations (installaties in het hoogspanningsnet); in scenario 'maximaal energie' ook op het water, in bos en in restruimte. Bij de ateliers zijn mensen aanwezig vanuit gemeente Amsterdam, andere publieke organisaties, energiecoöperaties, natuurorganisaties, adviesbureaus en enkele bewoners die deel zijn van het Amsterdamse duurzaamheidsnetwerk 02025.[ix]

In de periode 28 oktober t/m 11 december volgen vijf ateliers in de stadsdelen om de drie scenario's te verrijken[x]. Voor de ateliers wordt een breed ~~en openbaar~~publiek uitgenodigd ~~en er~~. Er zijn in totaal 176 aanwezigen, met naast de eerder betrokken partijen (gemeente, publieke organisaties, energiecoöperaties, natuurorganisaties) ook ~~VVE's~~VvE's, lokale stichtingen en bewoners. Voor windenergie wordt toegelicht dat de opgave is om 50 MW wind te realiseren[xi]. De meeste aanwezigen geven een voorkeur

Commented [redacted]: Verzoek om in deze fase toe te voegen:
Alle technische haalbaarheidsstudies (Pondera, Antea, Bosch en van Rijn) zijn uitgevoerd of in gang gezet voor de vaststelling van de concept RES Amsterdam en Routekaart.

De uitkomsten uit de ateliers in 2019 in relatie tot de technische haalbaarheidsstudies gaf ambtelijk geen reden om het vertrekpunt van 50 MW aan te passen.

Commented [redacted]: Verzoek tot aanpassen:
Dat is afgesproken met het programma RES NHZ.

Commented [redacted]: Verzoek:
Gelieve de precieze titels te gebruiken.

Commented [redacted]: Verzoek:
Dit is conform landelijke afspraken voor de RESsen. Het is goed om in uw evaluatie continu onderscheid te maken in wat landelijk bepaald is en waaraan Amsterdam en alle andere overheden zich met het tekenen van het Klimaatakkoord hebben gecommitteerd.

.

Commented [redacted]: Verzoek:
Gelieve hier volledig te zijn. U heeft de lijst / overzicht met participanten.

Commented [redacted]: [redacted]s dit voldoende verwerkt?

Commented [redacted]: ambitie

Commented [redacted]: Dit is feitelijk onjuist. De vraag tijdens het atelier was "Welke elementen van de scenario's zijn wel of niet kansrijk en waarom"? Wat zijn kansen en knelpunten en waarom?" Zie de presentaties.

Commented [redacted]: Vraag aan onderzoekers:
Waarom niet aangepast?

voor scenario leefbaarheid (met name vanwege betrokkenheid bewoners, groene ruimte), gevolgd door bouwstenen van scenario maximale energie (genoeg duurzame opwek, tempo). Scenario kostenefficiëntie was het minst populair (te traag, niet vergaand genoeg, te weinig betrokkenheid bewoners). Het algemene beeld daarbij is dat de aanwezigen vinden dat Amsterdam een ambitieus energiebeleid moet hebben. Er zijn kleine verschillen tussen de stadsdelen. In de sessies in ~~noord~~Noord en ~~oost~~Oost waren de reacties over wind op agrarische grond negatief, en in de sessie in ~~zuidoost~~Zuidoost waren de reacties over wind op binnenwater negatief. De meeste kritische reacties gaan niet over wind, maar over zon op land.

Op 12 februari 2020 verschijnt de concept-_RES Amsterdam[xii]. Met het publiceren wordt de concept RES aangeboden aan NHZ als de bijdrage van deelregio Amsterdam. In de concept-_RES Amsterdam wordt de ambitie uitgesproken voor ~~50MW~~50 MW extra windenergie door het realiseren van 17 nieuwe ~~windmolens~~windturbines. Hiervoor zijn zeven zoekgebieden aangewezen: (1) Havengebied, (2) Noorder IJplas ~~en havengebied van stadsdeel Noord~~, (3) ten noorden ring A10, (4) Zeeburgereiland/IJburg/Sciencepark, (5) Gaasperplas/Driemond, (6) Amstel III en omgeving, en (7) Amsterdam-Zuid. Waterland/IJmeer is aangewezen als extra zoekgebied, mochten de andere gebieden onvoldoende zijn. In de concept RES wordt ~~over de participatie via~~ als resultaat van de ateliers ~~de~~benoemd dat participanten een ambitieuze grondhouding voor het opwekken van duurzame energie ~~onderstreept~~belangrijk vinden, mits leefbaarheid gewaarborgd en groen beschermd wordt. Naast het officiële persbericht~~,~~ verschijnen de eerste krantenartikelen over ~~het voorstel~~de concept RES.

~~Op 5 en 11~~In maart 2020 worden ~~respectievelijk de~~besturen van stadsdelen, stadsdeelcommissies, raadscommissie en gemeenteraad in gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen te uiten bij de concept-_RES. Enkele politieke partijen zetten vraagtekens bij het nut en de noodzaak van de energietransitie. Het merendeel van de partijen steunt de ambitie van 50 MW en roept op dit als minimale ambitie te zien. Het vertrekpunt van 50 MW wordt daarmee een harde opdracht. Wel hebben partijen vragen bij de verschillende zoekgebieden en dan met name over de afstand van minder dan 600 meter tot woningen en de impact op groene gebieden[xiii]. Verschillende moties worden aangenomen, waaronder een motie om de ambities van 50 MW wind en 400 MW zon als ondergrens te beschouwen[xiv], meer onderzoek te doen naar de impact op biodiversiteit[xv] en ruimte te bieden voor lokaal eigenaarschap[xvi]. Ook wordt een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen het participatieproces te versterken[xvii]. Ruim een maand later wordt ook de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 vastgesteld, waarin de windambitie en zoekgebieden eveneens zijn opgenomen.

Commented [redacted]: Verzoek:
Het is relevant te benoemen dat ook het dagelijks bestuur van de stadsdelen en de stadsdeelcommissies zijn uitgenodigd voor wensen en bedenkingen. En hiervan ook gebruik hebben gemaakt. Naast deze gevraagde wensen en bedenkingen zijn er ook ongevraagde adviezen door stadsdelen gegeven. Goed om te benoemen dat deze geen deel uitmaken van uw scope, mits u ervoor kiest deze buiten beschouwing te laten.

Commented [redacted]: Juiste woorden z[redacted]

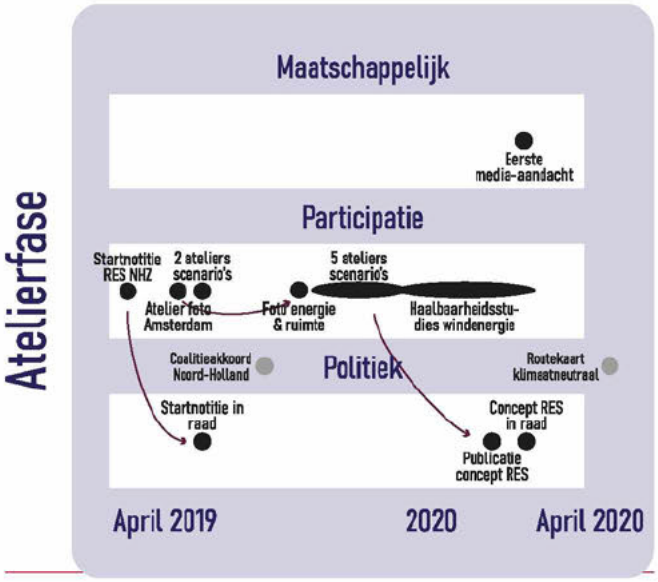

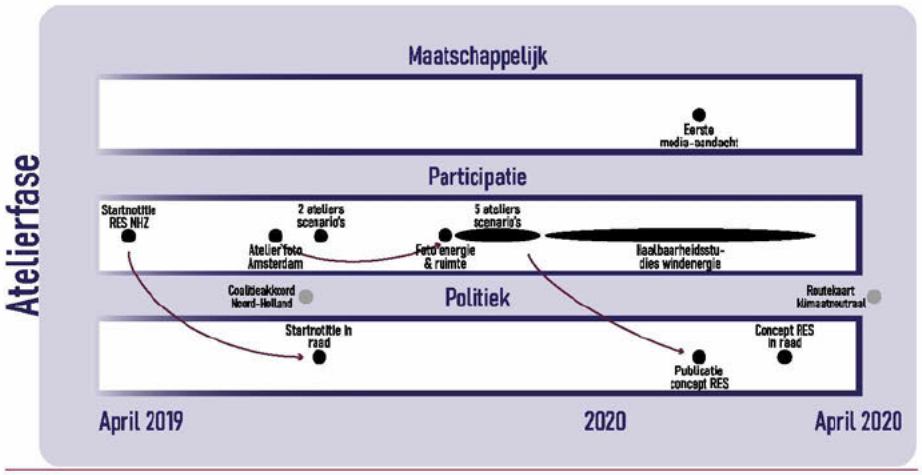

Figuur 4: Tijdlijn van de ~~atelierfase~~Atelierfase

3.2 Analyse

~~In hoeverre stond het juiste~~Welk vraagstuk stond centraal?

De participatiebijeenkomsten zijn gestart vanuit een open vraag, namelijk waar is ~~duurzame opwek~~het duurzaam opwekken van energie wel of niet kansrijk, en waarom. Bij deze open vraag is wel een vertrekpunt geformuleerd, namelijk de ambitie om 50

Commented [redacted]: Is dit de vergelijking tussen uitgangspositie en eerste fase? Niet duidelijk wat er nu met elkaar wordt vergeleken/ wordt geanalyseerd?

Wellicht een kleine introductie toevoegen?

MW extra windenergie binnen de stadsgrenzen te realiseren. Zo vertellen betrokkenen bij gemeente Amsterdam: *"50 MW is een afspiegeling van het coalitieakkoord en een afweging tussen wat maximum potentie is en dat de politiek ambitie wil hebben"*. Deze ambitie werd op voorhand gepresenteerd en de ateliers gaven geen aanleiding om deze ambitie bij te stellen. Dit verschilde van andere deelregio's binnen NHZ waar de ambitie op weg naar de concept- RES werd ontwikkeld, zo schetst één van de betrokken ambtenaren: *"Er zit een groot verschil tussen Amsterdam en de rest van de regio. De raad van Amsterdam had in een eerder stadium al een eigen ambitie geformuleerd voor de eigen bijdrage aan opwek van duurzame energie in 2030"*. Tijdens de ateliers zijn de mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie breed verkend, vanuit een ambitieuze grondhouding van zowel gemeente als participanten. Een belangrijk argument voor de Amsterdamse ambitie is dat Amsterdam veel energie gebruikt en daarom ook haar bijdrage moet leveren aan het opwekken van duurzame energie. Met het vaststellen van de concept RES inclusief de daarbij ingediende moties, is de 50 MW officieel als opdracht vastgesteld.

~~Klopte~~Wat was de politieke inbedding?

De stappen richting de concept RES, inclusief politieke besluitvorming, zijn vooraf goed doordacht. In deze fase is er echter zowel in het participatieproces als in het politieke proces geen besef van de ~~mogelijk~~mogelijke impact van de RES Amsterdam. Dit geldt ook voor de ambitie om 50 MW extra windenergie te realiseren. Deze ambitie is vastgesteld in februari 2019 bij de eerste stap van de routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050, ~~waarbij~~waar hier geen politieke discussie ~~hierover~~over is gevoerd. Deze ambitie dient tijdens de ateliers als vertrekpunt en wordt niet bediscussieerd. Bij de concept- RES wordt de ambitie van 50 MW extra windenergie opnieuw vastgesteld, nu is hierover wel politieke discussie en een meerderheid van de raad steunt een motie om deze ambitie als ondergrens te beschouwen.

Wat gebeurde er met de input van de deelnemers?

Vanaf de start tot de concept- RES is de inhoud breed verkend, met participatie via de ateliers als één van de vele activiteiten. ~~De afwegingen die zijn gemaakt~~Afwegingen, zoals het vaststellen van de ambitie en het aanwijzen van ~~de~~ zoekgebieden, ~~is niet goed herleidbaar wat voortkomt~~komen voort uit ~~de inbreng~~een combinatie van ~~participanten en wat voortkomt uit~~ onderzoeken, informatie, beleid~~, et cetera~~ en participatie. Het is niet goed herleidbaar hoe de input van de deelnemers is meegenomen in de gemaakte afwegingen. Wel wordt de hoofdboodschap uit de ateliers meegenomen, namelijk een ambitieuze grondhouding voor duurzame opwek en twee specifieke punten: *"Twee dingen die toen duidelijk werden in de ateliertijd, geen windmolens in landelijk noord en grote terughoudendheid voor zon op land"*.

Wat was de samenstelling en representativiteit van de deelnemers?

Voor de eerste twee stappen (fotodocument, opstellen scenario's) is gekozen een aantal partijen uit te nodigen. Bewoners werden niet uitgenodigd, omdat zij al werden betrokken bij gesprekken over de Routekaart. Transitievisie Warmte en de Circulaire Strategie. Voor de derde stap (verrijken scenario's) zijn bewoners actief uitgenodigd, er waren echter weinig geïnteresseerden. De meeste deelnemers kwamen uit de

Commented [redacted]: Wat wordt bedoeld met de betrokkenen? Ambtenaren?

Commented [redacted]: Verzoek:
Graag deze quote nader duiden. Van wie is deze afkomstig?

Dit lijkt namelijk te gaan over de atelierfase waarin de 50 MW niet aan de orde gekomen is.

Commented [redacted]: Vraag:
Graag aangeven wat u bedoelt met "eerder".

Commented [redacted]: Niet verwerkt.

Commented [redacted]: Juiste benaming? [redacted]?

Commented [redacted]: Verzoek ter verduidelijking:
In de concept RES Amsterdam is de ambitie van 50MW vastgesteld.

De ambitie is geformuleerd op basis van de input van de ateliers, de haalbaarheidsstudies en de politieke afweging o.a. ook met de stadsdeelbestuurders.

Commented [redacted]: Suggestie voor context:
Gebaseerd op de contacten die Amsterdam had in het proces van opstellen Routekaart en starten van het gesprek met de stad van de routekaart.

Commented [redacted]: Suggestie voor context:
Het was een voorstel van de energieregio om hier geen bewoners voor uit te nodigen, Amsterdam is deze redeneerlijn gevolgd omdat tegelijk al gesprekken met bewoners voor de Routekaart (met daarin windenergie), de Transitievisie Warmte en de Circulaire strategie plaats vonden.

(professionele) duurzaamheidshoek. Zo vertellen aanwezigen: *"uiteindelijk kwam daar een bepaald type mensen op af"* en *"een soort in-crowd die komt omdat ze het interessant vinden"*. In het uitnodigingsbeleid is geen aandacht voor het ~~vroegtijdig organiseren van weerstand.~~ actief betrekken van een diversiteit aan opvattingen, waaronder (mogelijke) tegenstanders, door bijvoorbeeld meer gerichte, persoonlijke uitnodigingen te doen of een breed speelveld van bestaande belangengroepen uit te nodigen. Daarbij speelde een rol dat er in die periode al heel veel participatie over duurzaamheid werd georganiseerd, er nog geen maatschappelijke aandacht was voor windenergie in Amsterdam ~~en mensen niet persoonlijk werden uitgenodigd.~~

Hoe was de ondersteuning en uitvoering door de gemeente?

In de werkwijze van de gemeente zijn de stappen uit de startnotitie RES NHZ leidend. Bij de startnotitie heeft de RES NHZ opties voor het organiseren van ateliers aangeboden en gemeente Amsterdam heeft hier gebruik van gemaakt. De participatiebijeenkomsten in deze fase zijn door gemeente en NHZ gezamenlijk vormgegeven. Gemeente Amsterdam heeft voor het gehele proces richting RES 1.0 geen afzonderlijk plan voor participatie en communicatie opgesteld. De ondersteuning door de gemeente heeft plaatsgevonden vanuit de logica van het stapsgewijs trechteren, waarbij onderliggende informatie transparant wordt gedeeld. Vanuit deze logica is in de ~~atelierfase~~Atelierfase en de concept RES gekozen om zoekgebieden in hun volle breedte en hoogte te benoemen. ~~Dit heeft~~Het kaartbeeld bevat als je heel precies kijkt lichtgrijze lijntjes om de mogelijke geluidscontour ten opzichte van woningen aan te geven. Lijntjes die voor de auteurs betekenis hebben, maar voor de lezer op geen enkele wijze opvallen of worden toegelicht. De breed geschetste zoekgebieden hebben in latere fases tot veel discussie geleid. Zoals een betrokkene vanuit gemeente Amsterdam verwoord: *"Juist omdat we wilden laten zien hoe we tot concretisering kwamen, heeft ertoe geleid dat mensen het totale beeld als einduitkomst zagen~~"~~"*.

Hoe werden deelnemers geïnformeerd in het participatieproces en wat was de relatie met de bredere communicatie van de gemeente?

In ~~deze fase~~de Atelierfase is de stap gemaakt van abstracte scenario's naar concrete zoekgebieden. Mensen mochten in de ateliers meedenken over de abstracte scenario's, maar nog niet over de concrete zoekgebieden. Tijdens de ateliers schetst de gemeente de opgave, werden de scenario's toegelicht, en gingen mensen vervolgens aan de slag waarbij kaarten, banners en 3D-verbeeldingen zijn gebruikt. Uitnodigingen voor de ateliers om de scenario's te verrijken zijn verspreid via algemene kanalen, zoals gemeentelijke websites, social media, nieuwsbrieven en duurzaamheidsnetwerken. ~~Bewoners zijn~~Er is niet ~~persoonlijk~~gericht uitgenodigd~~.~~ om diverse opvattingen te betrekken (zie representativiteit).

~~Was~~In hoeverre was de discussie tijdens de bijeenkomsten representatief voor de bredere houding en discussie in Amsterdam?

~~In deze periode~~Aan het einde van de Atelierfase wordt de concept RES vastgesteld. Daarmee worden de eerste besluiten genomen ~~en~~, ook verschijnen de eerste berichten in de media. Zo kopt het Parool: *"Windmolens niet alleen meer in de haven, misschien zelfs in het groen"."* (12 februari 2020). Desondanks krijgt het onderwerp windenergie

Commented [redacted]: Suggestie voor context / toevoeging van een feit:
De uitnodiging was zo concreet mogelijk geformuleerd "meepraten over duurzame energie in uw buurt, o.a. zonneweides en windturbines" om ook mensen aan te spreken die niet met het thema bekend waren. Ook zijn 3D animaties gemaakt om tijdens de workshops te laten zien.

Commented [redacted]:

Commented [redacted]: Checkvraag:
Dit roept bij ons de vraag op in hoeverre het gebruikelijk is om in deze fase van een beleidsproces persoonlijke brieven te sturen? Hoe kijkt de Universiteit Leiden hier tegenaan? Kunt u andere beleidsprocessen (stadsbreed) benoemen waarvoor persoonlijke uitnodigingen op deze schaal zijn verstuurd?

Commented [redacted]: verwerkt

Commented [redacted]: Staat in de legenda. Maar duidelijk is het niet.

Commented [redacted]: Wie wordt bedoeld met een betrokkene vanuit gemeente Amsterdam? Een ambtenaar?

Commented [redacted]: Suggestie om anders te formuleren:
Deze stap is in feite na de ateliers gemaakt, o.a. op basis van de input van de ateliers.

Commented [redacted]: Suggestie om anders te formuleren:
Als afronding van deze fase worden de eerste besluiten genomen – concept RES.

Commented [redacted]: Ter context:
Dit betrof dat de titelpagina van het Parool. En toch weinig maatschappelijke aandacht.

in Amsterdam ~~geen~~nauwelijks maatschappelijke aandacht. De beperkte opkomst en discussie in de atelierbijeenkomsten is daarmee een weerspiegeling van de beperkte maatschappelijke aandacht.

3.3 __Conclusies ~~atelierfase~~Atelierfase

In de ~~atelierfase~~Atelierfase heeft de gemeente inhoudelijk grote stappen gezet, zoals het ~~bepalen van de ambitie en het~~ vaststellen van de ambitie en het bepalen van de zoekgebieden. Daarbij heeft een kleine groep participanten uit de (vaak professionele) duurzaamheidsnetwerken meegedacht over de abstracte scenario's. ~~Er is door de~~De gemeente ~~geen tegengeluid georganiseerd, waardoor aannames over het draagvlak~~ is niet ~~getoetst konden worden.~~actief op zoek gegaan naar diversiteit aan opvattingen en belangen, waaronder mogelijke tegenstanders.. In zowel het participatieve als politieke proces ~~is~~zijn de status en impact van de RES Amsterdam door de gemeente niet expliciet gemaakt~~, en door respectievelijk~~; zowel participanten ~~en~~als politici beseften niet ~~beseft. Vanuit~~wat de status en impact van de ~~gemeente~~RES waren. In de Atelierfase werd ~~wel~~ door de gemeente verwacht dat er ongetwijfeld weerstand ~~tegen windenergie~~ zou ~~optreden in het proces. In deze fase was daar~~komen, maar er in de basis breed draagvlak is in Amsterdam voor windenergie. De Aatelierfase bevestigde, mede door het uitnodigingsbeleid en de abstractie, ~~nog geen sprake van. Vanuit de bestuurlijke opdracht: *so far so good*.~~het beeld van breed draagvlak. Tot nu toe een soepel verlopen proces met als resultaat een breed gedragen concept RES.

Commented [redacted]: Ter context:

De aanname over dat de ambtenaren en/of het huidig bestuur voorafgaand aan de RES dachten dat er breed draagvlak zou zijn voor windturbines herkennen wij niet.

Een duidelijker beeld van draagvlak werd ons als ambtenaren voor het eerst duidelijk na het houden van het draagvlakonderzoek (najaar 2020) en in de chats van de informatieavonden in de zomer 2020 waar negatieve reacties aan de orde kwamen. Kortom in het najaar 2020.

De participatieavonden in november/december 2020 maakten wat dat betreft de recente inzichten waar.

Misschien was het juist wel nodig om eerst een stap concreter te worden (met de concept RES Amsterdam) om de benodigde aandacht te krijgen?

Wellicht kunt u in dit licht aangeven hoe we in 2019 'tegengeluid' hadden kunnen organiseren als we überhaupt nog geen goed beeld hadden van draagvlak? Windalarm bestond nog niet. En zoals u ook meldt zijn de uitnodigingen in 2019 breed en openbaar verstuurd.

Commented [redacted]: Vraag:
Is dit uw conclusie?

~~H4~~ HOOFDSTUK 4: BEWUSTWORDINGSFASE~~.~~

~~Beeld (nog op te maken)~~

~~"ik merkte dat het bij weinig mensen leefde. En toen had ik zoiets: mensen moeten even wakker gemaakt worden"~~

~~"ik snap jullie echt niet: er was geen participatie"~~

~~"Ik vind gezien de enorme druk van klimaatverandering dat wij een offer moeten maken en kreeg vervolgens het hele dorp over me heen."~~

~~"We zijn heel transparant en zuiver geweest"~~

~~"Je wordt in feite in een soort fuik gezogen."~~

~~"inspraak is de voedingsbodem van cynisme."~~

~~"Komen er ook tegenstanders aan het woord?"~~

~~"plotseling werd het protest heel vlammend. Waarom precies op dat moment is ook nog een raadsel voor mij"~~

~~"Als je goed leest staat het daar echt wel."~~

~~"Ik denk dat mensen pas wakker worden als het om hun directe leefomgeving gaat. Mensen hebben het misschien wel gezien maar niet geregistreerd."~~

~~"Amsterdam is in de regio altijd degene met meer ambitie, wil snel vooruit, en heeft meer menskracht en slagkracht om snel aan de slag te gaan, meer dan de rest."~~

~~"Wat wij in november voor ogen hadden was het ophalen waarover mensen zorgen over hadden en dat werd geïnterpreteerd als: plaats waar molens moeten komen."~~

~~“Die vraag lag niet voor en hebben we niet voorgelegd.”~~

~~“Aan het einde van de rit, dan maak je de keuzes politiek.”~~

~~“Het is geen communicatieprobleem of framing probleem, het klopt gewoon inhoudelijk niet. En die burgers komen er niet tussen.”~~

~~“Bij een nieuw speeltoestel krijg je een brief, maar van de windplannen had nog niemand gehoord. Puur toeval dat wij wel aanwezig waren.”~~

~~”Zo’n term als ‘zoekgebieden’ is ook heel vaag.”~~

"Amsterdam is in de regio altijd degene met meer ambitie, wil snel vooruit, en heeft meer menskracht en slagkracht om snel aan de slag te gaan, meer dan de rest"

"plotseling werd het protest heel vlammend, waarom precies op dat moment is ook nog een raadsel voor mij"

"Ik denk dat mensen pas wakker worden als het om hun directe leefomgeving gaat, mensen hebben het misschien wel gezien maar niet geregistreerd"

"We zijn heel transparant en zuiver geweest"

"Zo'n term als 'zoekgebieden' is ook heel vaag"

"ik snap jullie echt niet, er was geen participatie"

"Die vraag lag niet voor en hebben we niet voorgelegd"

"Het is geen communicatieprobleem of framing probleem, het klopt gewoon inhoudelijk niet. En die burgers komen er niet tussen"

"Aan het einde van het proces van informatie ophalen, dan leg je de keuzes voor aan de politiek"

"Wat wij in november voor ogen hadden was het ophalen waarover mensen zorgen over hadden en dat werd geïnterpreteerd als: plaats waar molens moeten komen"

"Je wordt in feite in een soort fuik gezogen"

"Als je goed leest staat het daar echt wel"

"inspraak is de voedingsbodem van cynisme"

"Bij een nieuw speeltoestel krijg je een brief, maar van de windplannen had nog niemand gehoord. Puur toeval dat wij wel aanwezig waren"

"ik merkte dat het bij weinig mensen leefde en toen had ik zoiets: mensen moeten even wakker gemaakt worden"

"ik vind gezien de enorme druk van klimaat-verandering dat wij een offer zouden moeten brengen, maar kreeg vervolgens bijna het hele dorp over mij heen, gelukkig meldden zich ook een tiental voorstanders"

"komen er ook tegenstanders aan het woord?"

4.1 Feitenrelaas

Tijdens en na de ~~raadsbesprekingbespreking~~ van de ~~ConceptRES Amsterdam &~~ concept RES ~~NHZ~~ gaat het participatieproces verder om reacties uit de stad op te halen ~~en op basis daarvan~~. Na afloop van de reactietermijn, wil de gemeente vanaf oktober de zoekgebieden ~~te~~ concretiseren. ~~Al tijdens het opstellen van de concept RES, worden voor de deelgebieden studies naar de haalbaarheid van windenergie uitgevoerd.~~ Voor ~~sommige deelgebiedende~~ gemeente zijn ~~mogelijke opstellingen ingetekend (o.a. havengebied en Brettenzone, IJburg, Noord en Noorder IJplas), voor~~dit twee aparte processen. In deze bewustwordingsfase bundelen we deze omdat een ander ~~deelgebied zijn clusters geschetst (Amsterdam Zuid-Oost).~~proces belangrijker is: langzaam wordt een groter deel van Amsterdam zich bewust van de RES plannen.

In juni 2020 worden de mensen per deelgebied geïnformeerd in een digitale informatieavond~~.~~. Wegens Corona zijn fysieke bijeenkomsten vanaf dit moment niet meer mogelijk. In totaal worden ~~6~~zeven informatieavonden gehouden en zijn er 525 aanmeldingen. Tijdens de informatiebijeenkomst wordt de context geschetst, de ambitie in de concept RES gepresenteerd en wordt verteld hoe de zoekgebieden verder verkend zullen worden. Doel is om reacties op de concept RES ~~NHZ~~ op te halen. De reacties zijn heel divers. In sommige sessies is de sfeer vooral informatief (Amsterdam Zuid-Oost, Amsterdam Oost, Havengebied, Amstelscheg, Noorder IJplas), in andere sessies worden heftige discussies over het specifieke zoekgebied gevoerd (o.a. Amsterdam Noord, Gaasperplas en Driemond). De meeste discussie gaat over nut en noodzaak, de overlast (normen voor geluid en slagschaduw) en impact op het gebied.

In ~~augustus en september~~ de zomer van 2020 voert de onderzoeksafdeling van gemeente Amsterdam een draagvlakonderzoek uit naar het plaatsen van extra ~~windmolens~~windturbines. Hieruit blijkt dat een meerderheid van 65% van de bewoners van Amsterdam en 56% van de bewoners rondom zoekgebieden positief is over het plaatsen van extra ~~windmolens~~windturbines en respectievelijk 14 en 30% tegen. Dit wordt ook in het persbericht van de gemeente benadrukt. De derde conclusie, dat de meerderheid van mensen die zelf in en rond een zoekgebied wonen (muv Havengebied en Brettenzone) tegen plaatsing van ~~windmolens~~windturbines is, staat ~~hier~~wel in het onderzoeksrapport maar niet in~~.~~ het persbericht vanuit de gemeente[xviii].

Een bewoner uit IJburg start in juni een petitie tegen de ~~windmolens~~windturbines nadat hij van buurtgenoten over de plannen hoorden. Na een paar maanden wordt besloten om een actiegroep op te richten. In november komt een kleine groep mensen bij elkaar en ~~starten~~start Windalarm. Zij beginnen zich te verdiepen en het netwerk groeit snel.

Ook tekent de gemeente Amsterdam in de zomer een intentieovereenkomst met NDSM Energie en de ~~4~~vier burgercoöperaties, verenigd in Amsterdam-Wind, om ~~windmolens~~windturbines aan de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein te bouwen. Deze plannen kunnen juridisch doorgang vinden ~~nu~~doordat het is voortgekomen uit eerder vastgesteld beleid, namelijk de Windvisie van 2012, en omdat de provincie haar beleid gaat wijzigen ~~en de Concept~~. Het initiatief sluit het aan bij de uitgangspunten en ambitie van de concept RES ~~klaar is~~. Dit initiatief loopt dus voor op de andere gebieden en de definitieve RES. In samenspraak met de omgeving, waarbij kritische bewoners ~~endermeer~~onder meer eisen om een 0-variant door te laten rekenen, wordt een participatieplan opgesteld. ~~Dit initiatief is voortgekomen uit reeds vastgesteld beleid (Windvisie 2012) en loopt dus voor op de andere gebieden en de definitieve RES.~~ In

Commented [redacted]: Verzoek om te verduidelijken: Het proces 'zoekgebieden concretiseren is pas in oktober 2020 gestart, na afloop van de reactietermijn op de concept RES NHZ.

Commented [redacted]: Zie eerdere opmerkingen over de haalbaarheidstudies. Die zijn eerder gedaan.

Commented [redacted]: Verzoek: Wellicht ergens toevoegen dat door Corona maatregelen fysieke bijeenkomsten niet mogelijk waren?

Commented [redacted]: Waardeoordeel

Commented [redacted]: Verzoek om volledieger te zijn:

Er zijn 2 persberichten geweest hierover.

Ook van bureau OIS zelf. Hierin staat wel dat de meerderheid van mensen die zelf in en rond een zoekgebied wonen tegen de plaatsing van windmolens is:

https://onderzoek.amsterdam.nl/artikel/ruime-meerderheid-is-positief-over-extra-windmolens

Deze conclusie is ook overgenomen in de verschillende media:

https://www.parool.nl/amsterdam/bijna-twee-derde-amsterdammers-positief-over-windmolens-maar-niet-in-eigen-omgeving~b81ed3c5/

https://www.ad.nl/amsterdam/bijna-twee-derde-amsterdammers-positief-over-windmolens-maar-niet-in-eigen-omgeving~a81ed3c5/?referrer=https://www.google.com/

Voor de volledigheid verwijs ik u naar de beantwoording van schriftelijke vragen hierover:

https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/10135812/1/SV150_21_Raadsinformatiebrief_sv_Kreuger_cs_zoekgebieden_wind_TA2021-000341

Commented [redacted]: Suggestie voor meer context: De concept RES is niet het juridisch, planologische kader voor medewerking aan dit initiatief. Dat is de Windvisie 2012. De Windvisie 2012 (waarin dit gebied als kansrijk en wenselijk is aangeduid voor windenergie) + regels in het nationaal Klimaatakkoord / concept RES Amsterdam (streven naar 50% lokaal eigendom, procesparticipatie en financiële participatie regelen in participatieplan, vergunningen voor 2025 verlenen) hebben bijgedragen aan de inhoud en ondertekening van de intentieovereenkomst.

totaal hebben de coöperaties 3.000 leden. Dit zijn niet per se bewoners rond de zoekgebieden (vermoedelijk enkele tientallen rond de Noorder IJplas), en ook zij hebben vragen, maar steunen de coöperatieve windinitiatieven en daarmee de ambitie van de gemeente.

Alle tussen 1 juni en 1 oktober 2020 ontvangen reacties op de concept RES NHZ worden verwerkt in de reactienota op de concept RES, die aan college en raad wordt aangeboden. Dit zijn voor Amsterdam 65 reacties, ongeveer de helft van alle reacties op de concept RES NHZ. Deze worden verwerkt tot een reactienota. Vervolgens start de fase 'concretiseren zoekgebieden' vanuit programma RES NHZ.

In november vinden 6 online interactieve sessies plaats, tijdens elke sessie staat één zoekgebied centraal. Ook organiseert de gemeente 5 inloopspreekuren waarvan door 24 mensen gebruik is gemaakt. Het aantal plaatsen per ~~avond was~~ interactieve sessie is beperkt om in ~~verband met de online werkvorm~~kleine groepen meer de diepte in te kunnen gaan, in totaal hebben 315 mensen zich voor de sessies aangemeld, waarbij plek was voor 240 mensen. Na een introductie gaan de deelnemers in kleine groepjes via Miro aan de slag met het plaatsen van ~~windmolens~~windturbines in de verschillende gebieden. De meeste sessies leiden tot ~~heftige~~ discussies, ~~deels~~ over ~~het uitgangspunt~~de inmiddels vastgestelde ambitie van ~~30MW~~ 50 MW wind in Amsterdam en deels over de specifieke impact in het gebied (met name geluid, slagschaduw, leefomgeving, natuur). Mensen van Windalarm zijn *"~~zieden~~verontwaardigd"* na de bijeenkomst in IJburg. Zij willen geen ~~windmolens~~windturbines op minder dan 1500 meter afstand van woningen. ~~Ook~~, ook niet in andere gebieden in Amsterdam buiten het havengebied. En zij voelen zich niet gehoord in de alternatieven die zij aandragen. Windalarm wil het voorgenomen beleid zelf ter discussie stellen. Het gevolg is dat Windalarm zich niet meer richt op het participatieproces maar op het publieke debat.

Op 7 december worden de resultaten teruggekoppeld via een online bijeenkomst. Deze bijeenkomst vormt een kantelpunt in het participatieproces. Bij die december bijeenkomst zijn er 623 unieke kijkers. De verantwoordelijke wethouder heeft voor het eerst een grote rol in de bijeenkomsten. In haar presentatie benoemt zij de zorgen die naar voren kwamen nadrukkelijk. Maar deze zorgen leiden niet tot duidelijke bijstellingen van de zoekgebieden, ambities of het participatietraject. Na haar presentatie neemt een vertegenwoordiger van de Participatiecoalitie (een samenwerking tussen energie coöperaties, -initiatieven en de milieufederatie Noord-Holland) het woord. Deze neemt het op voor de gemeente en benadrukt dat de *"gemeente [met het participatieproces] echt heel serieus bezig is"*. Als reactie hierop stroomt in de tussentijd de chat vol met kritische opmerkingen in de trant van: *"Jullie hebben vanavond in de presentatie laten zien dat jullie alleen je eigen argumenten laten zien in wat er is opgehaald. Hoe kunnen we ~~er op~~erop vertrouwen dat wat er vanavond wordt gezegd ook echt wordt laten zien?"* , en *"jullie hebben het voortdurend over de participatieavonden. Echter eerder uitgeloot! Dus nu pas eerste mogelijkheid om mee te doen."* Uiteindelijk worden in de chat 2570 reacties gegeven waarvan een flink deel woordelijk hetzelfde is. Alle vragen en opmerkingen worden geclusterd en net zoals bij eerdere bijeenkomsten, live of schriftelijk beantwoord. Om dit mogelijk te maken wordt de ambtelijke ondersteuning uitgebreid. In de beantwoording wordt in de regel verwezen naar formele en procedurele kaders: wetten, (inter-)nationale afspraken en officiële rekenmodellen, eerdere stappen in het participatieproces en latere

Commented [redacted]: Suggestie om in de context te plaatsen:

Commented [redacted]: Verzoek om aan te vullen: Aanvullend biedt de gemeente X inloopspreekuren aan. Gelieve aantal op te zoeken.

Commented [redacted]: Verzoek: Het ging vooral over in kleine groepen een verdiepend gesprek te kunnen voeren. Dit had niet per se te maken met de online werkvorm. Ook een fysieke bijeenkomst zouden we liever doen met een beperkt aantal bewoners.

Commented [redacted]: Verzoek tot verduidelijken: Dit betreft inmiddels een raadsambitie en slaat niet meer op het vertrekpunt uit 2019.

Commented [redacted]: Wellicht ter check bij Windalarm: wij weten niet of Windalarm tegen windmolens in het havengebied van Amsterdam is.

Commented [redacted]: Een vertegenwoordiger van de participatiecoalitie.

Commented [redacted]: Verzoek: Graag in perspectief plaatsen dat een (groot) deel van deze reacties afkomstig is van enkele individuen. Staat ook in het betreffende verslag.

Commented [redacted]: Waarom niet verwerkt?

Commented [redacted]: Verzoek: Graag benoemen dat de gemeente alle vragen tijdens de avonden telkens heeft beantwoord, zowel van deze avonden, de november avonden en de info avonden uit juni. Dit was een grote inspanning.

mogelijkheden van inspraak. Bij vragen over het draagvlak wordt met name gewezen op het draagvlakonderzoek en de (inspraakmogelijkheden bij) de politieke besluitvorming. Een week later organiseert Windalarm zelf een informatiebijeenkomst om te vertellen over de plannen van de gemeente.

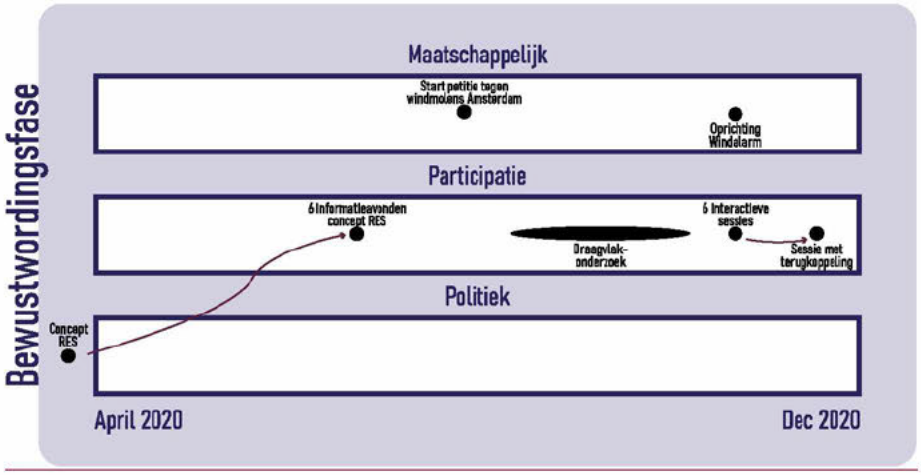

Figuur 5: Tijdlijn Bewustwordingsfase

4.2 Analyse

~~In hoeverre stond het juiste~~Welk vraagstuk stond centraal?

De gemeente heeft in deze fase algemene reacties gevraagd per deelgebied op de concept RES (juni '20) en gevraagd ~~waar~~welke zoekgebieden deelnemers ~~de 17 windmolens het liefst zien~~meer of minder geschikt vonden en waarom, om zo inzicht te krijgen in de achterliggende argumentatie. Steeds nadrukkelijker hebben deelnemers, die vaak voor het eerst aanwezig waren, andere vragen centraal gezet: het nut en de noodzaak van de 17 ~~wind turbines~~windturbines; het bestaan van maatschappelijk draagvlak; en de hinder en mogelijke gezondheidseffecten van de ~~windmolens~~windturbines. Voor de gemeente staat de ~~ambitie~~ doelstelling niet (meer) ter discussie; tot onvrede van kritische ~~omwonenden~~inwoners. Daardoor ontstaat een mismatch tussen de vraag die de gemeente stelt en ~~de vragen die~~ een groot deel van de ~~aanwezigen~~vragen die deelnemers wil bespreken. Doordat de vragen van omwonenden grotendeels buiten de kaders van ~~het~~de inmiddels vastgelegde concept RES ~~participatieproces~~ vallen, verplaatst de discussie zich daarom in de volgende fase (deels) naar het maatschappelijke en politieke debat.

~~Klopte~~Wat was de politieke inbedding?

De gemeente heeft in deze fase de eerdere politieke besluiten over ambitie en proces uitgevoerd. Met de nodige vaart om op tijd klaar te zijn voor de RES 1.0. Verder gebeurt

Commented [redacted]: Verzoek tot verduidelijking: Wat bedoelt u met deze fase? Dit gaat eigenlijk over twee separate fases: ophalen input en verwerken ervan in een reactienota tbv aanpassingen aan de RES 1.0, én ophalen van argumentatie voor de verdere concretisering van de zoekgebieden.

Commented [redacted]: Dit is feitelijk niet geheel juist: De voorliggende vraag was: welke gebieden acht u geschikt en minder geschikt, en waarom? (argumenten). Het gesprek ging inderdaad niet over de ambitie. Die werd als uitgangspunt gehanteerd.

Commented [redacted]: Bedoelt u hier het bestuur of de ambtelijke organisatie?

Commented [redacted]: Graag op reageren.

Commented [redacted]: We hebben het ambitie genoemd en niet doelstelling, vooral vanwege de grote interdependentie (van bv medewerking Provincie en Rijk) en onzekerheden in het proces.

Commented [redacted]: Ambitie! Het is geen doelstelling.

Commented [redacted]: We zijn nog wel benieuwd naar de onderbouwing van het woord "groot" deel van de aanwezigen?

Commented [redacted]: Graag verwijzen naar de afspraken in het Klimaatakkoord waardoor deadlines zijn opgelegd voor de RESsen.

Commented [redacted]: Waarom niet verwerkt?

er niets in het politieke proces. In presentaties ~~worden~~zijn bewoners gewezen op de mogelijkheden om ook ~~verder~~later in het proces~~, bijvoorbeeld in aanloop naar de vergunningverlening van concrete windprojecten te kunnen participeren en /of~~ inspraak te hebben~~.~~, omdat alle windinitiatieven een participatieplan moeten maken en voorleggen aan de gemeente en verder bij de besluitvorming over de omgevingsvisie en omgevingsvergunningen.

Commented [redacted]: De RES regio NHZ heeft meerdere malen bij het Rijk en NP RES aangegeven dat meer politieke steun en communicatie voor het proces van de RES gewenst is, en ook toegezegd is, in het bijzonder met blik op de groeiende weerstand voor wind op land.

Commented [redacted]: De context wordt niet expliciet gemaakt, waardoor het lijkt of Amsterdam in een vacuüm handelt. Kunnen de onderzoekers aangeven wat hun ideeën hierbij zijn?

Commented [redacted]: We hebben in de presentaties gecommuniceerd dat in de projectvoorbereidingsfase met initiatiefnemers meer participatie (procesparticipatie en financiële participatie) plaatsvindt en dat we dit vereisen. Daarnaast is er uiteraard het reguliere inspraakproces (MER, vergunning).

Wat gebeurde er met de input van de deelnemers?

De gemeente heeft op en rond de bijeenkomsten ruimte geboden voor vragen. Ook vragen over nut en noodzaak. Deze ~~leiden~~hebben niet tot bijstelling~~. Het grootste deel~~ van ~~de~~ het raadsakkoord over ambities en zoekgebieden geleid, deze waren immers al vastgelegd. Deelnemers krijgen antwoord op (bijna) al hun vragen ~~wordt beantwoord~~tijdens de bijeenkomsten of achteraf en de antwoorden zijn openbaar. Het ging daarbij om tientallen vragen per avond, waarbij ~~enerzijds verwezen~~gewezen wordt ~~naar~~op de wettelijke kaders en procedures en anderzijds naar het draagvlak in de gemeenteraad en het draagvlakonderzoek. Zeker de heel kritische deelnemers interpreteren deze antwoorden als enerzijds: "u bent met uw vragen 'te vroeg', 'te laat' of 'de verantwoordelijkheid ligt elders'" en anderzijds: "wij horen u, maar het draagvlak wordt bepaald door de politiek en de geënquêteerde bewoners". De groep tegenstanders voelt zich daardoor niet gehoord en hebben het gevoel in "een fuik" te worden gezogen.

~~Ondermeer~~Verschillende stakeholders zoals de Milieufederatie en energie-coöperaties ~~leveren~~waren betrokken bij het regionale RES programma zelf en kunnen zo hun ~~input~~wensen rechtstreeks ~~aan~~ inbrengen. Dan gaat het bijvoorbeeld om de ~~gemeente. Hun input sluit aan bij wat~~coöperaties die het belang van lokaal eigendom benadrukken. Hier was de gemeente ~~wil en wordt verwerkt.~~ook voor~~.~~. Vervolgens ~~hebben zij~~hadden coöperaties het participatieproces zelf niet meer nodig om hun belang in te brengen.

Wat was de samenstelling en representativiteit van de deelnemers?

Het zwaartepunt van de deelnemers is in deze fase verschoven naar bewoners die zich bewust zijn geworden van de plannen, maar zich vooral zorgen maken over de impact van windturbines op hun directe leefomgeving. Deze groep was in de eerste fase nauwelijks aanwezig. De representativiteit in de zin van het betrekken van een diversiteit aan belangen en meningen is ~~onderwerp van discussie geworden.~~daarmee verbeterd. Een andere vraag is in hoeverre de deelnemers de mening van alle Amsterdammers vertegenwoordigen. Dat is een andere interpretatie van representativiteit. Er is immers breed uitgenodigd, een deel van deze groep is komen opdagen en van deze deelnemers zijn sommige mensen, vaak verbonden aan Windalarm, meer op de voorgrond getreden dan anderen. Geïnterviewden verschillen van mening of deze vocale groep voor (het merendeel) van de deelnemers en uitgenodigden spreekt. De gemeente ~~benadrukte~~ziet Windalarm als een beperkte groep mensen, die niet voor de meerderheid spreekt. Wanneer het gaat om draagvlak benadrukt zij het politieke draagvlak en de resultaten van het draagvlakonderzoek. ~~Zij stelt dat op de bijeenkomsten veel tegenstanders komen, maar zij niet representatief zijn voor de Amsterdammer.~~ Tegenstanders, grotendeels verbonden via het netwerk van Windalarm, bestrijden dit. Zij hebben daarvoor verschillende argumenten. Bijvoorbeeld dat ~~de deelnemers op de december bijeenkomst voor~~ het overgrote deel van de opmerkingen tijdens de bijeenkomst in december negatief ~~reageren en~~is over de plannen van de gemeente. Zij stellen: "waar zijn al die voorstanders dan?". Bovendien hebben zij kritiek over de opzet van het draagvlakonderzoek ~~niet goed is. Bovendien stellen~~en vinden zij dat de belangen van omwonenden, die immers de directe effecten ondervinden en ook in het draagvlakonderzoek overwegend tegen zijn, zwaarder wegen dan de belangen van mensen uit ~~het centrum.~~andere delen van Amsterdam.

Commented [redacted]: Bijstelling van wat? Kunt u dit toelichten? Dit impliceert dat een raadsbesluit zomaar teruggedraaid kan worden.

Commented [redacted]: Waarom bijna?

Commented [redacted]:

Commented [redacted]: We hebben daarnaast alle unieke vragen in de chats ook inhoudelijk beantwoord. Deze zijn allemaal terug te lezen op de website van de Energieregio Noord-Holland Zuid (zie alle verslagen en de chats). Dat was een enorme inspanning. Het is wel erg kort de bocht om te schrijven dat we alleen hebben verwezen naar wettelijke kaders en het draagvlakonderzoek.

Commented [redacted]: Eigen mening dus niet meegenomen?

Commented [redacted]: U kunt hier onderscheid maken tussen partijen die onderdeel zijn van het RES proces landelijk en regionaal (energiecooperaties en milieufederatie), en partijen die dat niet zijn. De eerste hebben deels ook tijdens de ontwikkeling van de RES al input gegeven, de tweede hebben input tijdens het proces gegeven.
Beide zijn verwerkt en mee genomen in de fase naar de RES 1.0.

Commented [redacted]: Is dit een quote? We kunnen deze uitspraak niet plaatsen.

Commented [redacted]: Waaruit blijkt dit?

Commented [redacted]: Komt dit voort uit de interviews?

Commented [redacted]: Ten opzichte van welke bijeenkomsten? In Juni 2020 waren ook bewoners aanwezig met vragen, zorgen en wensen. In november / december meer bewoners met zorgen.

Zie eerdere opmerkingen over de afbakening van de verschillende fases.

Commented [redacted]: Wat is de bron van deze uitspraak en wie is "zij"?

Commented [redacted]: Heeft u rekening gehouden met de analyse van het verslag van de bijeenkomst van 7 december waaruit blijkt dat x procent van de inbreng van x personen afkomstig is. Een beperkt aantal personen heeft nadrukkelijk de discussie beïnvloed.

Commented [redacted]:

Voorstanders, zoals de energiecoöperaties, wijzen op de bijna 3.000 leden die zij door heel Amsterdam hebben en positief staan tegenover windplannen. Zij en andere geïnterviewden geven aan dat voorstanders zich gezien de heftigheid van de discussie liever niet in de discussie mengen. ~~Hierdoor komt~~ Nog los van de vraag wat het draagvlak in Amsterdam precies is, leidt deze dynamiek ertoe dat de gemeente ~~vanaf de december bijeenkomst~~bij bijeenkomsten steeds meer tegenover ~~de~~ tegenstanders is komen te staan ~~in plaats van dat~~, waar zij haar beleid verdedigt. Binnen dit frame van twee kampen (de gemeente versus Windalarm), is het lastig om andere partijen en standpunten een ~~discussie tussen verschillende belangen faciliteert~~ plek te geven.

Hoe was de ondersteuning en uitvoering door de gemeente?

De onafhankelijke moderator heeft binnen de gestelde kaders de discussie evenwichtig gefaciliteerd en 3D-~~-~~renders boden een helder beeld van de ruimtelijke implicaties van de ~~windmolens~~windturbines. Ook geïnterviewden van windalarm geven desgevraagd aan dat ze zich serieus genomen voelen door de "ingehuurde participatieconsultants die hun ding doen". Hun punt is dat hun inhoudelijke kritiek vervolgens niet leidt tot ander beleid. De ambtelijke ondersteuning is uitgebreid, maar werd uiteindelijk nog steeds verrast door de veelheid en felheid van de reacties. Deelnemers, die vaak voor het eerst meededen, hebben de discussie niet ervaren als goede en gelijkwaardige deliberatie omdat zij andere vragen ~~hadden~~centraal stelden (zie eerder). De ~~werkvormen hebben~~opzet van de november en december bijeenkomsten heeft dit ~~gevoel~~ versterkt ~~en werkten~~, doordat deze de 50 MW doelstelling en zoekgebieden als uitgangspunt namen. Voor deelnemers die deze uitgangspunten ter discussie ~~ter discussie~~ wilden stellen wekte dit wrevel op en werkte de opzet daardoor contraproductief. Een voorbeeld is de werkopdracht van de ~~november~~ bijeenkomsten, ~~waarin~~ in november, waar deelnemers is gevraagd ~~in welke zoekgebieden zijom~~ de 17 ~~windmolens wilden~~ windturbines in verschillende zoekgebieden te plaatsen ~~en waarom. De gemeente wilde hiermee inzicht krijgen in de~~als startpunt voor een gesprek over voor- en nadelen van ~~verschillende~~ zoekgebieden en locaties. Deze opdracht heeft deelnemers echter de indruk gegeven dat zij daarmee 'de overlast aan andere buurten moesten geven' en zij waren argwanend dat wanneer zij ergens ~~windmolens~~windturbines zouden plaatsen, dit later gebruikt zou worden als argument dat er draagvlak was.

Hoe werden deelnemers geïnformeerd in het participatieproces en wat was de relatie met de bredere communicatie van de gemeente?

De uitnodigingen voor de bijeenkomsten zijn breed verspreid. Zo ~~hebben bijvoorbeeld voor~~heeft de aankondiging van de juni bijeenkomsten ~~de~~via nieuwsbrieven van de stadsdelen 51.500 mensen bereikt, en via (geo-targetted) social media ~~zeker~~ten minste 120.000 mensen. Tegelijkertijd geven veel geïnterviewden aan pas ~~deze periode~~in de Bewustwordingsfase voor het eerst van de plannen te hebben gehoord en dat veel ~~bewoners~~buurtgenoten er op dat moment nog niets van ~~weten~~ wisten. Er zit daarmee een groot gat tussen het bereik van de uitnodigingen en het aantal mensen die de uitnodigingen gezien, of in ieder geval geregistreerd hebben. Het is waarschijnlijk dat mensen die de uitnodigingen hebben gezien, zich niet hebben gerealiseerd welke impact de windplannen zouden hebben en dat zij hierop invloed konden uitoefenen. Wel zijn er deze fase, en mede door de lage drempel om digitaal deel te nemen, toch 1350 aanmeldingen voor de bijeenkomsten ~~-~~ in de Bewustwordingsfase. Het is niet

Commented [redacted]: Kunt u specifieker zijn: welke discussie of dialoog? Er zat een groot verschil in de bijeenkomsten van juni en in die van november/ december.

Commented [redacted]: Dit punt vinden wij ambtelijk interessant, graag zouden wij hierover meer willen weten:

In hoeverre veronderstelt de Universiteit Leiden dat een dergelijke brede, abstractere dialoog over de opwek van duurzame elektriciteit & bijbehorende belangen in Amsterdam gevoerd had kunnen worden met dezelfde hoeveelheid betrokkenen in de fase voor de vaststelling van de concept zoekgebieden + ambitie? En binnen de maanden waarin de concept RES diende te worden opgesteld conform afspraken in het Klimaatakkoord?

Dit punt is een wezenlijke vraag in de participatie- paradox: meer mensen raken betrokken naarmate de inhoud en het proces concreter worden. Hoe betrek je mensen in het meest abstracte deel van beleid maken?

Commented [redacted]: Zie eerder punt over voorgelegde vraag.

Commented [redacted]: Waarom acht u dit "waarschijnlijk"?

Commented [redacted]: Aan welke bijeenkomsten refereert u?

Commented [redacted]: Lijkt me goed om even de maand/jaar toe te voegen.

waarschijnlijk dat meer aanmeldingen inhoudelijk gezien andere uitkomsten had gegeven.

~~Was~~In hoeverre was de discussie tijdens de bijeenkomsten representatief voor de bredere houding en discussie in Amsterdam?

In deze fase heeft de bredere discussie in Amsterdam überhaupt pas echt gestalte gekregen doordat een grotere groep zich bewust werd van de implicaties van ~~windmolens~~windturbines in Amsterdam. Nu pas ontstond de bredere discussie. De onderwerpen verschuiven ~~hierdoor ten opzichte van de eerdere reacties op de concept RES~~in deze Bewustwordingsfase, waarbij ~~de~~onderwerpen als participatie, nut en noodzaak en overlast ~~bovenaan~~dominant worden (zie tabel). De gemeente en Windalarm domineren het ~~lijstje prioriteiten komen te staan~~debat en stellen beiden dat zij voor het bredere publiek spreken.

~~Prioriteitsonderwerpen~~Top vijf onderwerpen in de reacties	
~~Chat 7 december (steekproef, fase 2)~~Juni-oktober '21	~~Reacties concept RES (fase 1)~~December '21
~~Participatie en draagvlak~~1. ~~Behoud open landschap~~	~~Behoud open landschap~~1.Participatie en draagvlak
~~Nut en Noodzaak~~2. Natuur	~~Natuur~~2.Nut en Noodzaak
3. Dichtbij woningen~~Overlast~~	~~Dichtbij woningen~~3.Lokale impact (gezondheid, hinder, woningwaarde)
~~Natuur~~4. Participatie	~~Participatie~~4.Natuur
5. Overlast~~Overig, inclusief specifieke vragen zoekgebied~~	5. Overig, inclusief specifieke vragen zoekgebied~~Overlast~~
Categorisering reacties concept RES door de gemeente	*Opmerkingen uit de chat op 7 dec op basis van een steekproef van 360 opmerkingen*

Commented [redacted]: Hoe bent u ermee omgegaan dat sommige individuele personen de chat nadrukkelijk hebben beïnvloed?

Commented [redacted]: Nu 3x gevraagd door [redacted] En wordt niks meegedaan. Blijkbaar vinden ze dit geen punt.

4.3 Conclusies bewustwordingsfase

In de ~~bewustwordingsfase~~Bewustwordingsfase gaan de windplannen van de gemeente breder leven in de stad. Bewoners worden benaderd voor bijeenkomsten en de zoekgebieden worden concreter. De discussie verandert qua deelnemers, ~~inhoudelijk~~inhoud en ~~qua~~ sfeer~~. Veel meer~~. Groepen bewoners die eerder niet~~, of minder,~~ betrokken ~~zijn bij de duurzaamheidsnetwerken~~waren in ~~de stad~~het proces gaan deelnemen. Zij zijn ook begaan met het klimaat maar ~~brengen inhoudelijk vooral~~hebben grotere zorgen over het effect op omwonenden ~~naar voren, Veel deelnemers vragen zich af waarom Amsterdam zoveel windmolens wil plaatsen. Doordat de gemeenteraad al akkoord is gegaan met de ambities~~ en ~~met de zoekgebieden (waar de windmolens überhaupt kunnen staan) kunnen die vragen wel besproken worden, maar is er geen echte mogelijkheid meer binnen het participatieproces om deze ter discussie te stellen. Dit wekt wrevel en~~ willen een open discussie over nut en noodzaak. Voor de gemeente was de discussie ~~wordt feller. Mede door het werk van Windalarm dat met een breed netwerk tegenargumenten ontwikkelt~~over nut en ~~op de achtergrond veel van de weerstand coördineert. De inhoudelijke~~

Commented [redacted]: Deze zin loopt nog niet.

~~zorgen en het gebrek aan mogelijkheden om bij te sturen, vertaalt zich in~~noodzaak immers al een gepasseerd station. Zij had de bijeenkomsten georganiseerd om een andere open discussie te voeren: over opmerkingen rond de concept RES (juni) en welke zoekgebieden meer en minder geschikt waren (november, december). Alleen: de discussie over de invulling van zoekgebieden kan pas gevoerd worden bij (voldoende) overeenstemming over nut en noodzaak onder de deelnemers. De vraag over nut en noodzaak (en het feit dat de gemeente deze niet ter discussie kon en wilde stellen) domineerde uiteindelijk de bijeenkomsten. Dit leidde tot kritiek op het participatieproces ~~waar werkelijke inspraak over~~ zelf. Het karakter, tot slot, werd meer conflict gedreven. Behalve de gemeente, waren er weinig deelnemers op de bijeenkomsten die de gemeentelijke ambitie ~~en overlastnormen nauwelijks mogelijk is. Tegelijkertijd schept een brede enquête een ander beeld. Dit draagvlakonderzoek stelt dat~~verdedigden of een andere vraag centraal wisten te stellen. Zij hielden zich buiten de discussie omdat er voor hen weinig te halen viel (zij waren het al eens met het beleid), maar ook door de felheid. Daardoor kwamen Windalarm en de gemeente tegenover ~~het gebrek aan~~ elkaar te staan. Beide partijen hebben conflicterende claims over de impact van windturbines en het draagvlak ~~bij omwonenden in de zoekgebieden, er wel degelijk een stadsbreed draagvlak is bij 56-65% van de bewoners~~. Beide partijen kregen daarbij niet de open discussie en resultaten die ~~het eens zijn dat er extra windmolens in Amsterdam komen.~~ ze wilden.

Commented [redacted]: Het karakter van wat?

Commented [redacted]: Dit is een waarderende uitspraak. Is dat uw conclusie?

Commented [redacted]: Het lijkt ons ook relevant te benoemen dat al deze ontwikkelingen hebben plaatsgevonden tussen het vaststellen van de concept RES en RES 1.0. Er is een levendige discussie ontstaan over alle facetten rondom windenergie, en alternatieven voor windenergie, in Amsterdam. Gemeenteraadsleden worden meegenomen in alle perspectieven, voordat het definitieve beleidsstuk wordt vastgesteld.

~~H5~~

HOOFDSTUK 5: CONFLICTFASE

"de raad heeft toen een besluit genomen, ook na alles gehoord te hebben"

"een golf via mails en toen raadsadressen en toen WOB-verzoeken"

"ambtenaren die bezig zijn om vragen te beantwoorden die niet bedoeld zijn als vragen om informatie"

"In de tussentijd werd stoom afgeblazen in de gemeenteraad"

"staan de zoekgebieden ter discussie of niet, dat bleef onduidelijk"

"natuurlijk leidt het geluid niet direct tot schade, maar het leidt vooral tot slapeloosheid en stress"

"de regenten in de ivoren toren gaan gewoon doen wat zij hebben bedacht, ongeacht of het een slim idee is of niet"

"we vroegen ons af of de rapporten wel klopten en onze oproep is dan, zoek het uit"

"maar wij wilden gewoon gesprek"

"gemeente Amsterdam vertelt niet aan mensen dat naastliggende gemeente ook aan het zoeken zijn"

"de voorstanders horen we gewoon veel minder"

"participatie doen we aan mee maar is voor ons niet relevant, we willen juist terug naar het politieke besluit"

"iedereen heeft mogen zeggen wat hij mocht zeggen"

"dat IJburg rood zou worden dat had je kunnen zien aankomen"

"we zagen ook dat reacties en argumenten zich gingen herhalen"

"ik vind het echt onethisch om grote groepen mensen bang te maken met desinformatie"

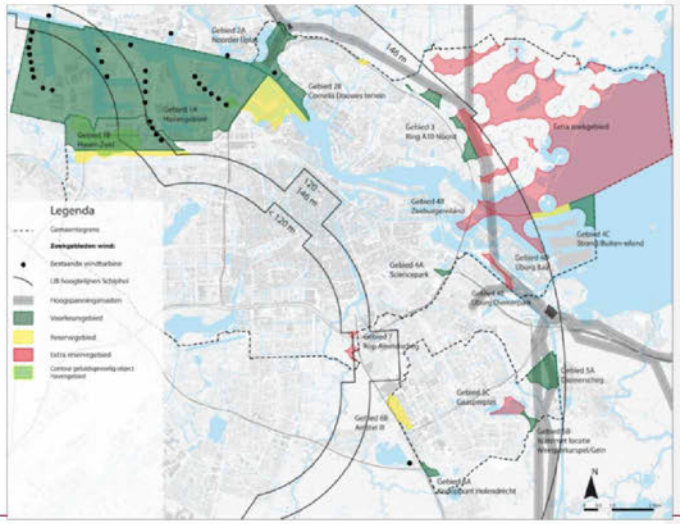

"wat dat betreft is het gelukt, de gemeenteraad heeft de doelstelling overeind gehouden"

"het lijkt alsof participatie alleen gebruikt wordt om af te vinken"

"wij worden als gekke Henkie weggezet"

"de raad heeft toen een besluit genomen, ook na alles gehoord te hebben"

"een golf via mails en toen raadsadressen en toen WOB-verzoeken"

"ambtenaren die bezig zijn om vragen te beantwoorden die niet bedoeld zijn als vragen om informatie"

"In de tussentijd werd stoom afgeblazen in de gemeenteraad"

"natuurlijk leidt het geluid niet direct tot schade, maar het leidt vooral tot slapeloosheid en stress, en dat heeft weer allerlei gezondheidseffecten"

"de regenten in de ivoren toren gaan gewoon doen wat zij hebben bedacht, ongeacht of het een slim idee is of niet"

"staan de zoekgebieden ter discussie of niet, dat bleef onduidelijk"

"we vroegen ons af of de rapporten wel klopten en onze oproep is dan, zoek het uit"

"maar wij wilden gewoon gesprek"

"gemeente Amsterdam vertelt niet aan mensen dat naastliggende gemeente ook aan het zoeken zijn"

"de voorstanders horen we gewoon veel minder"

"participatie doen we aan mee maar is voor ons niet relevant omdat het over de invulling van een voorgenomen besluit gaat, we willen juist terug naar het politieke besluit"

"iedereen heeft mogen zeggen wat hij mocht zeggen"

"dat IJburg rood zou worden dat had je kunnen zien aankomen"

"we zagen ook dat reacties en argumenten zich gingen herhalen"

"ik vind het echt onethisch om grote groepen mensen bang te maken met desinformatie"

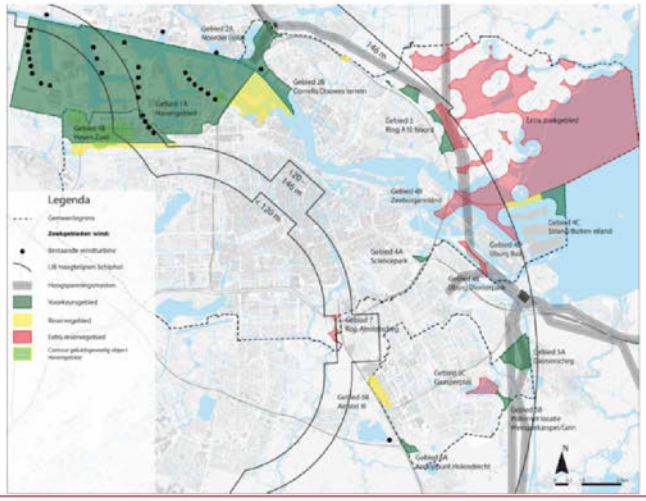

"het lijkt alsof participatie alleen gebruikt wordt om af te vinken"

"wat dat betreft is het gelukt, de gemeenteraad heeft de doelstelling overeind gehouden"

5.1 Feitenrelaas

In de winter van 2020-2021 groeit het maatschappelijk en politiek debat. Er worden verschillende protestgroepen opgericht, waaronder Windalarm, Stichting Stop Windmolens Geingebied, Amsterdam Zuidoost zegt NEE en Stichting Red de Hoge Dijk. Ook zijn er bestaande stichtingen die zich uitlaten over ~~windmolens~~windturbines, zoals volkstuinverenigingen en de Stichting Beschermers Amstelland. Via het netwerk van Windalarm is er veel contact tussen de protestgroepen, waarbij zij elkaar vinden in hun protest tegen ~~windmolens~~windturbines in Amsterdam. De standpunten op andere vlakken, zoals wind op land in het algemeen en over alternatieve oplossingen, verschillen. In het maatschappelijk debat dat zich onder andere uit in acties en de media, voert het protest van Windalarm de boventoon. Zij publiceren en verspreiden informatie (huis-aan-huis flyers, spandoeken, ~~media~~mediaberichten), organiseren protestacties, en benaderen de gemeente zowel politiek als ambtelijk. Zij benadrukken vooral dat de ~~windmolens~~windturbines te dicht bij grote hoeveelheden woningen komen. ~~Teveel,~~ hierdoor veel mensen ~~ervaren daardoor~~ ernstige hinder zullen ervaren, en ~~stellen dat~~ de effecten van die hinder ~~zijn~~ groter zijn dan ~~waarvan~~waar overheden van uitgaan in de normen en onderliggende onderzoeken.[xix] Een ander belangrijk geluid is de brief die 104 artsen op 29 maart 2021 toesturen aan de gemeenteraad, waarin zij hun zorgen uitspreken over de impact van ~~windmolens~~windturbines op de volksgezondheid. In het maatschappelijke debat domineert het tegengeluid. Soms komen voorstanders aan het woord, waaronder energiecoöperaties, natuur- en milieugroepen, en inwoners. Maar de felle reacties op hun inbreng leiden ertoe dat zij zich vaak weer terugtrekken uit de maatschappelijke discussie.

De gemeente gaat aan de slag met de honderden reacties, waaronder e-mails, WOB-verzoeken, Raadsadressen en inspraakreacties. Alle bewoners van de zoekgebieden ontvangen in januari of februari een brief waarin de gemeente zorgen erkent, de plannen uitlegt en aangeeft waar bewoners meer informatie kunnen vinden. Ondertussen worden de stappen naar vaststelling van de RES 1.0 gezet. In januari 2021 wordt de reactienota concept RES Noord-Holland Zuid in de gemeenteraad besproken, hierbij wordt ook het draagvlakonderzoek geagendeerd. Voorafgaand spreken ~~[xx]~~112 mensen in en wordt door de gemeenteraad een expertmeeting georganiseerd. Er is in de raad veel discussie over nut en noodzaak van ~~windmolens~~windturbines in Amsterdam, met als argumenten met name geluid, gezondheid, natuur en draagvlak. In reactie hierop schetst de wethouder het participatieproces, waarbij benadrukt wordt dat de participatie via de ateliers en informatiebijeenkomsten vroegtijdig ~~plaatsvindt~~plaatsvond en verdere participatie rond concrete locaties georganiseerd zal worden. Er worden meerdere moties aangenomen gericht op een beter participatieproces, waaronder een motie om extra expertsessies voor bewoners te organiseren in de relevante stadsdelen (opgevolgd met de bijeenkomsten in april 2021), het participatieproces te evalueren (opgevolgd door voorliggende evaluatie) en een extra bewonersparticipatie fase toe te voegen (opvolging door de reflectiefase).

In maart 2021 worden de windzoekgebieden verkleind en geprioriteerd[xx]. Met de prioritering worden de zoekgebieden Zeeburgereiland, IJburgbaai, IJburg Diemerpark, Kop Amstelscheg en Gaasperplas opgenomen als extra reservegebied. Ook wordt een minimale afstandsnorm van 350 meter toegepast, waardoor delen van de zoekgebieden

Commented [redacted]: Gelieve aan te geven wat u precies bedoelt. Bedoelt u hier het aantal artikelen in de media? Of refereert u hier aan insprekers? Waar wordt volgens u het maatschappelijk debat gevoerd?

Commented [redacted]: Is dit uw conclusie? Of een bewoording van Windalarm?

Commented [redacted]: Medici en paramedici. Het is onjuist om te stellen dat het alle 104 artsen zijn.

Commented [redacted]: Gelieve aan te geven wat u precies bedoelt. Bedoelt u hier het aantal artikelen in de media? Of refereert u hier aan insprekers? Waar wordt volgens u het maatschappelijk debat gevoerd?

Commented [redacted]: Wij missen hier nog een verwijzing naar de bewonersbrief die in het voorjaar 2021 verstuurd is naar alle bewoners in en om zoekgebieden.

Commented [redacted]: Zou u vollediger willen zijn over deze uitspraak? Het gaat om meer gebieden.

Commented [redacted]: Nog onvoldoende verwerkt. Zie opmerking hier onder.

Commented [redacted]: Waarom worden alleen de extra reservegebieden benoemd? En niet de voorkeursgebieden en reservegebieden noemen?

Het debat gaat daarna door over windenergie in de stad als geheel en specifiek in de voorkeursgebieden.

komen te vervallen. De verkleining en prioritering betekent voor de zoekgebieden rond IJburg, waarover veel discussie was, dat een deel komt te vervallen, een deel rood kleurt en een deel als voorkeursgebied is opgenomen. Het verkleinen en prioriteren heeft plaatsgevonden op basis van technische mogelijkheden, wettelijke beperkingen, en effecten op landschap, natuur, leefbaarheid en recreatie. Bij het wegen van de effecten zijn ook de reacties van participanten meegenomen. Het college benadrukt de bijdrage die Amsterdam aan de doelstellingen wil leveren en geeft aan in april een extra ronde informatiebijeenkomsten te organiseren. De raad wordt geïnformeerd over de gewijzigde zoekgebieden en agendeert dit onderwerp. Op 25 maart en 21 april vergaderen respectievelijk commissie en ~~raadsvergaderingraad~~ over de aanpassing van de windzoekgebieden. Voorafgaand spreken 200 mensen in, waarvan het merendeel kritisch is op de plannen. In het politieke debat staan gezondheid, de afstand tot woningen en de afwenteling van de ene op de andere wijk centraal. Alle moties die worden ingediend, onder andere over minder of geen windenergie en het aanhouden van 600 meter afstand, worden verworpen.[xxi]

In april organiseert de gemeente een extra ronde van vijf informatieavonden. In een studio-setting wordt per stadsdeel gesproken met voor- en tegenstanders. Op deze manier wordt aandacht besteed aan klimaatverandering en de ambitie om duurzame energie op te wekken, maar ook aan de zorgen rond geluid, natuur, slagschaduw en gezondheid. ~~Geïnteresseerden [aantal?] kunnen~~Circa 7.500 geïnteresseerden volgen de informatieavonden via de stream ~~volgen~~. In dezelfde periode start Windalarm een serie protesten, waaronder demonstraties op ~~locatie~~verschillende locaties in Amsterdam en een botenparade.

De RES 1.0 Noord-Holland Zuid[xxii], met daarin het Amsterdamse bod voor circa 17 extra ~~windmolens~~windturbines van 3 MW per stuk, verschijnt op 21 april 2021. Deze wordt op 26 mei 2021 besproken in de gemeenteraad van Amsterdam. De avond voor de raadsvergadering is er een inspraakavond waar de eerste 100 aanmeldingen mogen inspreken. De meeste insprekers spreken zich uit tegen de plannen. In het raadsdebat wordt vooral gesproken over nut en noodzaak van wind op land, het draagvlak voor de plannen en de effecten op gezondheid. De raad stemt in met de RES 1.0 en neemt daarbij een motie aan waarin het college wordt verzocht een werkgroep op te zetten met ~~alle partijen~~vertegenwoordigers van Windalarm, de coöperaties, de gemeente en relevante deskundigen om te komen tot een gemeenschappelijk feitenoverzicht[xxiii]. Bij de RES 1.0 worden ook de plannen voor het vervolg vastgesteld, namelijk een reflectiefase ~~[eerder aangekondigd?]~~ gericht op het ontwikkelen van een afwegingskader om ~~windmolenlocaties~~windturbinelocaties en het proces rond deze locaties te toetsen. Dit is een tussenstap ~~voordat~~voor de projectvoorbereidingsfase. In de projectvoorbereidingsfase gaan initiatiefnemers onder regie van de gemeente aan de slag ~~gaan~~ met een participatieplan, onderzoeken en vergunningaanvraag voor een windzoekgebied. Aan het eind van deze fase besluit de gemeente over het al dan niet verlenen van een vergunning voor het plaatsen van windturbines op de betreffende locatie.

Parallel aan het proces van de RES 1.0 wordt ook de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 in ontwerp vastgesteld (januari), ter inzage gelegd (januari-maart), beantwoord (mei) en vastgesteld (juli). Dit is relevant omdat in deze Omgevingsvisie de zoekgebieden uit de RES 1.0 worden opgenomen als *"voorkeursgebied windenergie op Amsterdams*

Commented [redacted]: Heeft u in beeld over hoeveel unieke insprekers het gaat per inspraakavond? Zo niet, dan graag aangeven dat dit buiten uw scope van onderzoek valt. Wij hebben zelf meerdere dezelfde individuen gezien tijdens de verschillende inspraakavonden.

Commented [redacted]: Dit moet beter onderbouwd worden. In totaal waren er namelijk 4 inspreekavonden waar 100 mensen hebben ingesproken. Dat is 400 mensen en niet 200 mensen. Graag toelichten waarom het om 200 mensen gaat.

Commented [redacted]: Verzoek om te checken: Weet u dit zeker? Volgens ons zijn namelijk per avond dat er moties zijn ingediend over de RES ook moties aangenomen.

Commented [redacted]: Graag hier nog expliciet maken dat het om de moties die ingediend zijn op 21/22 april gaat. Er zijn namelijk later wel moties aangenomen.

Commented [redacted]: Vraag: in hoeverre in de Universiteit Leiden nagegaan of er sprake was van unieke personen die hebben ingesproken gedurende de 3 inspreekavonden in Q1/2 van 2021?

grondgebied"[xxiv]. Er komen in totaal 181 zienswijzen, waarvan 180 tegen ~~windmolens~~windturbines in Amsterdam. In reactie verwijst de gemeente naar de integrale afweging die in het RES-proces heeft plaatsgevonden[xxv] en de voorkeursgebieden worden conform de RES 1.0 vastgesteld op 7 juli 2021.

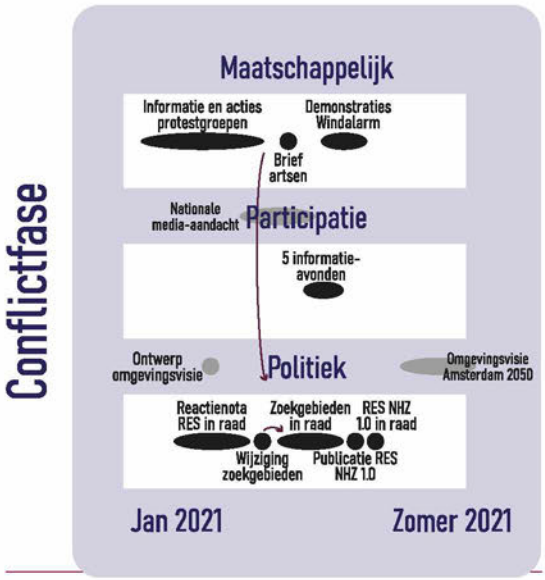

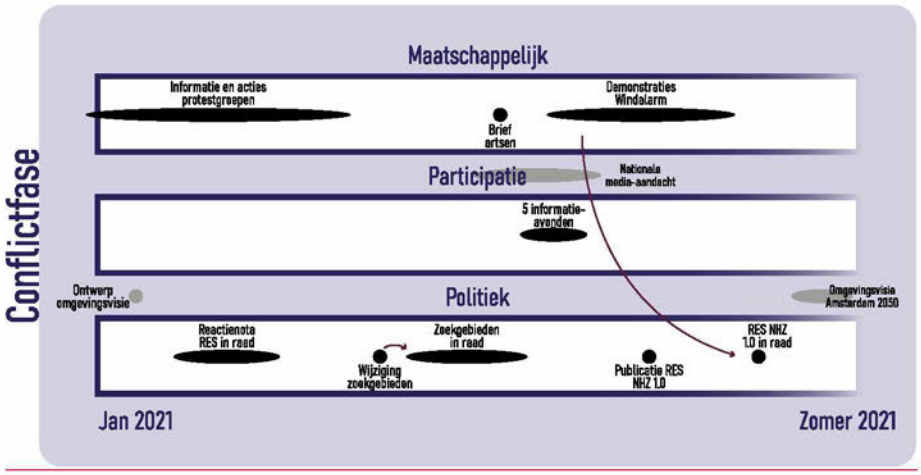

Figuur ~~X.~~6: *Tijdlijn* ~~*conflictfase*~~*Conflictfase*

5.2 Analyse

~~In hoeverre stond het juiste~~Welk vraagstuk stond centraal?

De ambitie van 50 MW ~~door~~ extra windenergie binnen de stadsgrenzen is ~~het vertrekpunt~~de opdracht vanuit de concept RES en de vastgestelde Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050. Er is in het participatieproces geen ruimte voor het heroverwegen van nut en noodzaak, de omvang van de ambitie en alternatieve oplossingen. Deze vragen vloeien over de kaders van het proces heen naar het maatschappelijke en politieke debat, waar veel nadruk komt te liggen op het effect van ~~windmolens~~windturbines op de gezondheid van mensen. Dit heeft nog steeds een relatie met afstandsnormen en hinder die in eerdere fasen een rol speelden, maar nu met een focus op gezondheid. Tijdens deze fase verplaatst het proces zich door de stad, met eerst protest uit IJburg, daarna uit Noord en even later ook uit Zuidoost. In de participatiebijeenkomsten speelt de term 'zoekgebieden' een belangrijke rol. De gemeente benadrukt dat met de RES 1.0 zoekgebieden worden vastgesteld; een term waarmee ambtenaren willen benadrukken dat deze gebieden nog niet definitief als windlocaties vaststaan: *"het is een zoekgebied en niet een hebben-het-al-gevonden-gebied"*. De voorkeursgebieden worden ook opgenomen in ~~In het parallelle proces van~~ de Omgevingsvisie, die in juli 2021 wordt vastgesteld. ~~worden de gebieden in juli 2021 aangewezen als voorkeursgebieden.~~ Participanten benoemen dit ook: *"dat een ambtenaar dan ~~zet~~zegt, het gaat alleen nog maar om zoekgebieden, maar nee, het gaat om voorkeursgebieden en je hebt dan een voorkeur voor dit gebied"*.

~~**Klopte**~~

Commented [redacted]: Zie eerdere opmerkingen. Hier graag specifiek over zijn in relatie tot de betreffende fase.

Commented [redacted]: De tijdsdruk die voortkomt uit het algemene RES proces tussen concept RES en RES 1.0 heeft als logica ingegeven dat er alleen gekeken wordt naar een concretisering van het reeds bewandelende pad.

Alternatieve oplossingen voor duurzame elektriciteitsoplossingen zijn in het traject van de Routekaart aan de orde geweest en in de politieke arena:

Bij de beantwoording van schriftelijke vragen in de politieke arena zijn ook alternatieven tot windenergie beargumenteerd, zie: https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9910160/1/SV80_21_Beantwoording_schriftelijke_vragen_Naoum_N%C3%A9hm%C3%A9_alternatieven_voor_windmolens_V8

Commented [redacted]: Context niet meegenomen.

Commented [redacted]: Dit is feitelijk onjuist. Aanwijzen van voorkeursgebieden (oftwel de prioritering) gebeurt niet in de OVA, maar in een aparte raadsbesluit. De voorkeursgebieden worden opgenomen in de OVA.

Commented [redacted]: Kunt u deze zin verduidelijken? De ontwerp omgevingsvisie heeft eerst de concept zoekgebieden opgenomen. De omgevingsvisie heeft na aanpassing van de concept zoekgebieden en prioritering ervan in het vervolg alleen de voorkeursgebieden wind opgenomen.

Commented [redacted]: Deze zin hoort denk ik in het feitenrelaas.

Commented [redacted]: Ter context: de voorkeurszoekgebieden zijn in maart 2021 gecommuniceerd. Daarvoor waren er alleen zoekgebieden – zonder prioritering. Ook in het heden /nu zijn er om de ambitie te halen keuzes te maken tussen, en in, de vastgestelde voorkeurszoekgebieden.

Wat was de politieke inbedding?

In deze fase vinden discussie en debat voornamelijk plaats in de politieke arena ~~en niet meer in het participatieve proces.~~ De inbreng van bewoners en belangengroepen komt tot de raad via de inspraakavonden, door protestacties en via de media. Protestgroepen kiezen hier ook bewust voor, zo vertelt één van de actievoerders: *"participatie doen we aan mee, maar is voor ons niet relevant omdat het over invulling van een voorgenomen besluit gaat, we willen juist terug naar het politieke besluit"*. De inspraakavonden en raadsvergaderingen worden gekenmerkt door felheid en gepolariseerde standpunten.

Wat gebeurde er met de input van de deelnemers?

Het is in de RES 1.0 ~~onduidelijk~~onnavolgbaar hoe de input van ~~participanten~~deelnemers is meegewogen in het aanscherpen en prioriteren van de zoekgebieden. In deze afweging hebben zowel onderzoeken (haalbaarheidsonderzoeken, draagvlakonderzoek, quickscan landschap en natuur, onderzoek~~,~~ netbeheerder), als inzicht in wettelijke en technische beperkingen, als beleid, als participatie een rol gespeeld. De argumenten worden per gebied gepresenteerd, waarbij de input van de deelnemers enkel wordt aangegeven door bij onderzoeksuitkomsten een aantal keer het zinnetje *"Deze aanknopingspunten zijn ook naar voren gekomen in de participatiesessies"* op te nemen[xxvi]. Zo vertelt een betrokkene vanuit de gemeente: *"als je dan ~~vraag~~vraagt wat gaf de doorslag, vaak is het een combinatie van de verschillende punten"*. Dit maakt het echter onduidelijk en onnavolgbaar hoe de input van participanten heeft meegewogen in het aanscherpen en prioriteren van de zoekgebieden. Het protest heeft daarnaast geleid tot aanpassing van het proces, er wordt namelijk een extra ronde informatieavonden georganiseerd en een reflectiefase ingebouwd. Verder is veel input geleverd via de honderden e-mails en raadadressen. De gemeente reageert hier vooral op door uitleg te geven~~.~~; deze input leidt niet tot inhoudelijke aanpassingen~~.~~ in de RES 1.0.

Wat was de samenstelling en representativiteit van de deelnemers?

Onder de deelnemers in het maatschappelijke en politieke proces is vooral het tegengeluid te horen. Het protest wordt vooral geassocieerd met Windalarm, maar het aantal protestgroepen en hun standpunten zijn meer divers. Met de informatieavonden in april 2021 kwamen voor het eerst in het participatieproces verschillende standpunten aan bod. Dit werd gewaardeerd door de aanwezigen: *"op die manier ontstond een ~~betere balans tussen voorstanders, tegenstanders en onafhankelijken~~evenwichtiger gesprek tussen de gemeente met haar windambitie, bewoners met vragen en zorgen, en onafhankelijke experts"* en *"iedereen heeft mogen zeggen wat hij mocht zeggen"*.

Hoe was de ondersteuning en uitvoering door de gemeente?

In de uitvoering van de participatie vanuit de gemeente zien we drie belangrijke lijnen. Er werd verder gewerkt aan de RES 1.0. Daarnaast kreeg de gemeente, zowel ambtelijk als politiek-bestuurlijk, te maken met honderden e-mails en raadsadressen van verontruste bewoners en van de protestgroepen. De gemeente reageert hierop door het eigen perspectief uit te leggen; of in de woorden van één van de ambtenaren: *"zuiver en*

Commented [redacted]: Vindt u de participatiesessies in april 2021 geen onderdeel van het participatieve proces?

Commented [redacted]: Is dit een quote of uw conclusie? Graag verduidelijken. In de RES 1.0 staat namelijk het nationale afwegingskader van programma RES en per gebied beschreven welke belangen doorslaggevend zijn geweest bij het bepalen van de zoekgebieden en de prioritering. En welke aandachtspunten er nog zijn per gebied.

Bedoelt u dat de gemeente per individu inzicht had moeten geven hoe het belang is meegenomen? Of per groep, en hoe definieer je dan een groep? Hoe ziet u dat voor zich?

Commented [redacted]: Ambtenaar?

Commented [redacted]: Wat voor inhoudelijke aanpassingen? Timing is belangrijk: de meeste input komt op het moment dat de aangepaste zoekgebieden al in het besluitvormingstraject zitten. Aanpassing kan dus alleen plaats vinden in de politieke arena door bijv. moties.

Commented [redacted]: Hoe omgegaan met deze opmerking?

Commented [redacted]: Misschien een vermelding waard dat het voor de gemeente tot de dag van vandaag niet duidelijk is namens wie Windalarm precies spreekt. C.q. hoe het netwerk in elkaar zit.

Op de website van Windalarm staat dat ze >200 leden heeft, maar niet of dit er 201, of 10.000, of meer zijn.

Commented [redacted]: U kunt hier nog specifieker zijn: dit ging over ambtenaren, collegeleden en raadsleden?

transparant in wat je doet, je moet continu het perspectief er tegenover of ernaast stellen, en aangeven hoe jij erin staat". Door de hoeveelheid werk die hiermee gepaard ging, kregen de verontruste bewoners pas laat een reactie en de informatieve antwoorden pasten niet bij de onrust die mensen voelden: *"op onze e-mails wordt pas na maanden gereageerd op de toon van, we zullen het even uitleggen, maar wij wilden gewoon gesprek"*. Als derde werden de extra informatieavonden georganiseerd, waarbij bewust werd gekozen voor een setting waarin verschillende argumenten op tafel kwamen.

Hoe werden deelnemers geïnformeerd in het participatieproces en wat was de relatie met de bredere communicatie van de gemeente?

De ~~gemeentelijke~~ gemeente deelt veel informatie op een transparante wijze, maar de informatievoorziening ~~raakt in toenemende mate~~is wel versnipperd. Deels doordat twee websites worden gebruikt, de website van de RES NHZ en de gemeentelijke website. Er is ook versnippering doordat iedere gemeente afzonderlijk werkt aan plannen voor windenergie. Ambtelijk en bestuurlijk is hierover contact, maar deze informatie wordt niet actief met bewoners van andere gemeenten ~~wordt~~ gecommuniceerd. Zo vertelt een bewoner aan de rand van de stad: *"gemeente Amsterdam vertelt niet aan mensen aan de rand van de stad dat naastliggende gemeenten daar ook aan het zoeken zijn"*. Daarnaast vindt in deze fase een felle discussie over feiten plaats, waarbij verschillende rapporten en wetenschappelijke onderzoeken in stelling worden gebracht. door met name Windalarm en de artsen. Dit heeft met name betrekking op het effect van ~~windmolens~~windturbines op de gezondheid van omwonenden.

~~Was~~In hoeverre was de discussie tijdens de bijeenkomsten representatief voor de bredere houding en discussie in Amsterdam?

De discussie over het draagvlak is in de stad voor ~~windmolens~~windturbines blijft voortduren. In het maatschappelijke en politieke debat zijn tegenstanders veel meer te horen dan voorstanders. Voorstanders trekken zich regelmatig terug uit de maatschappelijke discussie, zo vertelt iemand: *"je wilt inspreken als je voor bent, maar als je dan ook nog eens uitgescholden wordt door de buurt~~" en "wij werden er echt op aangevallen [...] en zijn uiteindelijk van social media afgestapt"~~."*. Onder de voorstanders komt ook de positie van de coöperaties ter discussie te staan. Voor de één is hun betrokkenheid een teken van lokaal draagvlak, anderen benadrukken dat leden van coöperaties vaak niet in de zoekgebieden wonen.

5.4 Conclusies conflictfase

Vanaf januari 2021 is er sprake van conflict en polarisatie, waardoor dialoog en discussie niet meer op een constructieve wijze mogelijk zijn. Dit speelt zich vooral af in het maatschappelijke en politieke debat~~.~~. In het participatieve proces ~~is beperkt tot één~~wordt een serie ~~ingelaste~~ informatieavonden. ingelast. Deze worden overigens positief gewaardeerd, omdat verschillende belangen en standpunten op tafel kwamen. Het protest tegen de plannen komt in volle omvang op de gemeente af. De gemeente probeert overeind te blijven in de veelheid aan protest en zet tegelijkertijd de stappen richting de RES 1.0. Bewoners voelen zich door de gemeente niet gehoord en zetten hun protest voort. Ondertussen gaat de politieke besluitvorming verder en wordt de RES 1.0 door een meerderheid van de raad vastgesteld.

Commented [redacted]: Dit is eigenlijk het enige wat je als ambtenaar kan doen: "open en transparant zijn, afspraken nakomen, daardoor navolgbaar zijn, als er een perspectief wordt geplaatst, er een ander perspectief naast zetten als dat nodig is"

Commented [redacted]: Op welke feiten berust deze conclusie? "toenemende mate" en "versnipperd" zijn waarderende uitspraken.

Commented [redacted]: Dit was al sinds begin van het proces zo, alle communicatie voor participatie via de gemeente site, en alle communicatie over het proces van de energieregio via de site van NHZ.

De gemeente Amsterdam heeft naar alle inwoners in en om zoekgebieden brieven gestuurd.

Commented [redacted]: Dit is feitelijk onjuist:

Meer informatie hierover vindt u in de beantwoording van schriftelijke vragen:

https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/10135202/1/SV149_21_Raadsinformatiebrief_schriftelijke_vragen_Neh me_zoekgebieden_wind_TA2021-000403

Amsterdam heeft veel gecommuniceerd naar inwoners van andere buurgemeenten o.a. over de uitnodigingen om mee te praten over windturbines. Zie het overzicht van participatiestappen bij de besluitvorming over de RES 1.0 (als bijlage): o.a. via geotargetting op sociale media. Er was een groot bereik.

Commented [redacted]: Ik snap de quote, maar zie bovenstaande.

Commented [redacted]: Het zijn geen artsen. Het zijn medici en paramedici. Graag aanpassen.

Commented [redacted]: Waarom is dit citaat verwijderd?

Commented [redacted]: Waarom wordt hier specifiek naar de voorstanders verwezen?

Commented [redacted]: Note: als er ergens in NL gekozen is voor windmolens, zijn er twee uiteinden in een spectrum, of de windmolen wordt neergezet door een groot bedrijf waar alle opbrengsten heen vloeien, of volledig in lokaal eigendom (via coöperaties). Waarom een coöperatie (die voor een ieder toegankelijk is) ter discussie wordt gesteld is ons een raadsel. Het is de enige manier om lokaal eigendom

Commented [redacted]: Checkvraag: U concludeert dat dialoog en discussie niet meer mogelijk was in de serie (die terug te kijken is) in april 2021?

Commented [redacted]: Ter context: in november/december 2020 een serie participatie, en in april 2021 een nieuwe serie. In mei besluitvorming in de raad. En in Q1 2021 een enorme hoeveelheid raadsadressen, WOBs, beleidsstukken klaarmaken e.d.

INTERMEZZO: HOE WERD DE RES BREDER ERVAREN?

~~Het vragenlijstonderzoek van~~ I~~+~~&O ~~research~~Research heeft een onderzoek uitgevoerd, in opdracht van de ~~RES~~Energieregio's Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid[xxvii]. Dit onderzoek geeft een beeld ~~hoe~~van het ~~RES proces in~~bredere beeld van de inwoners van Noord-Holland, waaronder inwoners van Amsterdam ~~ook buiten de actief betrokkenen die zijn geïnterviewd is ervaren.~~ bij het RES-proces.

Het overgrote deel (84%) van de Amsterdammers geeft aan (heel erg) geïnteresseerd te zijn in duurzame energie en 69% geeft aan op zijn minst gehoord te hebben dat Amsterdam zoekgebieden voor zonneweides en ~~windmolens~~windturbines heeft aangewezen en 58% weet (ongeveer) welke zoekgebieden dat zijn. ~~Het~~Deze uitkomsten van het RES-~~-~~proces ~~is~~zijn dus breed bekend.

Het aantal dat zich betrokken voelde bij het proces is iets lager. Op een schaal van 1-10 geeft de helft (53%) een 6 of hoger. ~~Ook geeft een~~Een klein deel van de respondenten geeft aan het eens te zijn met de stellingen "ik ben voldoende ~~of juist~~ geïnformeerd ~~te zijn~~" en "ik heb de juiste informatie ontvangen" (respectievelijk 22% en 21%). De grootste groep was het met deze stellingen oneens (45~~%~~/% en 39%). Minder dan een derde van de mensen die wist dat er zoekgebieden waren aangewezen, wist dat zij hun mening konden geven ~~over het aanwijzen van zoekgebieden, wat behoorlijk lijkt, maar van~~. Van deze groep ~~had~~hadden slechts enkele respondenten (2% tot 8~~%~~%) dit ook daadwerkelijk gedaan~~. Dan gaat het dus over slechts een paar mensen in de steekproef van ruim 500 respondenten~~[xxviii].

~~Een belangrijke vraag is hoe mensen betrokken wilde zijn~~In de vragenlijst werd ook aan inwoners gevraagd hoe ze vinden dat de overheid inwoners moet betrekken bij de keuze voor specifieke windlocaties en de manier waarop ze daarvan kunnen meeprofiteren. Tien procent vindt het voldoende om geïnformeerd te worden, 57% vindt dat hun mening en advies gevraagd moet worden en 33% wil daadwerkelijk meebeslissen.

In grote lijnen ~~komt dit~~komen de antwoorden uit Amsterdam overeen met de antwoorden uit ~~de andere deelregio's in~~rest van Noord-Holland Zuid. Bijvoorbeeld of mensen voldoende/ juist geïnformeerd zijn en hoe zij verder betrokken willen zijn. Toch zijn er een aantal verschillen. In de ~~andere deelregio's~~rest van Noord-Holland Zuid hebben minder mensen gehoord over de zoekgebieden en waar deze zich bevinden. In Amsterdam zijn~~. De~~ de uitkomsten van het RES-~~-~~proces ~~zijn~~ dus breder bekend ~~in Amsterdam mogelijk. Mogelijk~~ door de brede aandacht voor de (protesten tegen) windenergie in de media. Toch is de betrokkenheid in de ~~andere deelregio's wat~~rest van de regio groter: daar gaf 63% aan zich betrokken te voelen ~~en gaven mensen~~(versus 53% in Amsterdam). Inwoners van de rest van Noord-Holland Zuid die wisten dat ~~ze~~ er zoekgebieden zijn aangewezen en dat zij hierover hun mening konden geven, geven bovendien 2 tot 4 keer~~x~~ zo vaak aan dit daadwerkelijk ~~bijvoorbeeld bijeenkomsten bijgewoond hebben of hun mening gegeven~~ te hebben gedaan ~~over de concept RES. Hoewel het~~ dan inwoners uit Amsterdam. Daarbij gaat het overigens om ~~een~~ kleine ~~groep~~groepen respondenten, ~~is dit~~ waardoor het niet getoetst is of deze verschillen significant zijn. Wel gaat het om een groot verschil dat consistent is over verschillende manieren om deel te

Commented [5.1,2,e]: Vraag: Betrekt u in uw conclusie naar wie deze vragenlijst verzonden is? Wat is de basis van de respondenten?

Commented [5.1,2,e]: Wat voor onderzoek? Waarover?

Commented [5.1,2,e]: Het bredere beeld?

Kan deze alinea duidelijker worden opgeschreven?

Commented [5.1,2,e]: Zon en wind.

Amsterdam richt zich in eerste instantie op daken en dubbel ruimtes. Voor zon op veld en zon op water gebieden geldt 'nee, tenzij'. Dus ik weet niet of je kan zeggen dat we zoekgebieden voor zonneweides aanwijzen.

Commented [5.1,2,e]: Zin loopt niet.

Commented [5.1,2,e]: Waar refereert daarbij aan?

nemen. ~~Dit~~ (bijvoorbeeld het deelnemen aan bijeenkomsten of een reactie geven bij de gemeenteraad bij de behandeling van RES 1.0). Dit alles ondanks het intensieve participatieproces in Amsterdam. ~~Dit~~Het lijkt te bevestigen dat het een kleinere groep Amsterdammers ~~was.~~is die zich heeft laten horen en erg betrokken is bij duurzaamheidsbeleid (in de eerste fase) of juist erg tegen ~~windmolens~~windturbines is (in de derde fase).

Commented 5.1,2,e: Deze zin leest moeilijk.

	Amsterdam	~~Andere deelregio's~~Rest NHZ
Betrokkenheid bij het RES-proces ~~(>~~(meer dan een 5 op een schaal van 1-10)	53%	62%

Gehoord dat er zoekgebieden zijn aangewezen	69%	48%
Weet (ongeveer) waar die zijn	58%	49%
Voldoende geïnformeerd	22%	24%
Juist geïnformeerd	21%	21%
Wisten dat ze hun mening konden geven (Deel hiervan dat dit ook gedaan heeft, gemiddeld over vier inspraakmogelijkheden)	28% (5%)	25% (14%)

Op basis van antwoorden van het I+O panel Amsterdam (N>500) en de rest van NHZ (N>~~750~~1500), gewogen naar leeftijd) NB in de rapportage van I+O research staat alleen de resultaten voor heel Noord-Holland Zuid.

HOOFDSTUK 6: CONCLUSIES

BIJLAGEN

Uitwerking criteria voor goede participatie

In dit onderzoek hebben we het participatieproces van de RES Amsterdam geëvalueerd naar aanleiding van de moties Krueger/ Boomsma en Kiliç. De evaluatie gaat specifiek over de periode van april 2019 tot juli 2021. Onderstaand presenteren wij de hoofdconclusies op basis van deze analyse. Ook geven wij richtingen voor het vervolg; wetende dat sinds juni 2021 al verdere stappen zijn gezet, waaronder in de reflectiefase en het participatieproces rond de Noorder IJplas.

6.1 Samenvatting van de informatievoorziening en het participatieproces

Informatievoorziening

De motie Krueger/ Boomsma betreft de vraag hoe goed de informatievoorziening richting inwoners van Amsterdam is geweest rondom de planning van windturbines in het RES-proces. We concluderen dat er op verschillende manieren en momenten een rijkheid aan informatie is verstrekt waarbij alle informatie, verslagen en antwoorden op vragen openbaar waren. Hoewel er pas eind 2020 een breder bewustzijn van de plannen is ontstaan, is er uitgebreid gecommuniceerd[xxix]. Inmiddels weten veel Amsterdammers van de plannen.

Informatievoorziening is geen garantie voor bewustzijn en betrokkenheid: uit onderzoek[xxx] weten we dat mensen op zoek gaan naar informatie die aansluit bij hun voorkeuren en gedrag, en dat vaak pas doen als een onderwerp saillant is voor hen. Dat zien we ook terug in dit participatieproces. In de Atelierfase is de vraag nog abstract en is het moeilijker een diverse groep mensen te vinden die aanwezig wil zijn bij de ateliers. Het zijn dan vooral de mensen die het leuk vinden om mee te denken over duurzaamheidsbeleid. Op het moment dat er windturbines op een kaart staan ingetekend in de Bewustwordingsfase, wordt het onderwerp concreet en gaan bewoners steeds meer zelf op zoek naar informatie. Bewoners geven aan niet eerder informatie te hebben ontvangen, terwijl de gemeente wel geprobeerd heeft hen te bereiken. Hoewel de gemeente wellicht meer mensen had bereikt wanneer zij brieven had verstuurd (bewoners geven aan dit gemist te hebben), lijkt het niet zozeer de informatievoorziening, maar de *saillantie* van het onderwerp te zijn dat het verschil tussen de atelierfase en bewustwordingsfase, en later conflictfase, verklaart. In de Conflictfase raken bewoners via de media steeds meer op de hoogte. In vergelijking met de andere RES deelregio's geven evenveel mensen in Amsterdam aan goed geïnformeerd te zijn, maar weten, vermoedelijk dankzij de media-aandacht, meer mensen over de zoekgebieden. Wij concluderen dat er ruime informatievoorziening is geweest, maar dat deze informatievoorziening *sec* niet sterk bepalend is geweest voor het verloop van het participatieproces.

Commented [redacted]: Hoofdletters voor fases of niet? Hierboven wel met hoofdletter geschreven.

Graag check hierop door hele document.

Kwaliteit van het RES participatieproces

Belangrijker dan de informatievoorziening waren de keuzes rond het RES participatieproces. De motie Kiliç betreft het participatieproces zoals dat door de gemeente is georganiseerd. In de voorliggende evaluatie hebben we per fase gekeken of aan de eigenschappen van een goed participatieproces voldaan is. Samenvattend ontstaat het volgende beeld.

Van juni 2019 tot en met april 2021 heeft de gemeente een uitgebreid participatieproces opgetuigd rond de RES Amsterdam. Vele ambtenaren, bewoners, belangengroepen en ondersteuners vanuit de RES-regio hebben met veel tijd en energie 26 bijeenkomsten georganiseerd met honderden deelnemers. Bewoners werden via deze bijeenkomsten vroegtijdig betrokken bij de RES. De vragen en opzet waren, vanuit de gemeente en de RES-opdracht bezien, logisch. We concluderen dat het participatieproces door de gemeente uitvoerig is georganiseerd en ondersteund.

Echter, het proces is georganiseerd vanuit de gemeentelijke logica, die niet overeenkwam met de logica van de participanten. Gemeente en participanten zaten - figuurlijk gesproken - in een andere film. Er is na de zomer van 2020 een kloof ontstaan tussen wat de gemeente voor ogen heeft met het participatieproces in het kader van haar windambities enerzijds, en de beleving van de deelnemers aan de bijeenkomsten in de Bewustwordings- en Conflictfase anderzijds. Deelnemers voelen zich gepasseerd doordat veel van hun vragen voor de gemeente inmiddels een gepasseerd station zijn of juist nog niet aan de orde zijn. De gemeente heeft daarbij verschillende keuzes gemaakt die de scheiding van films, en daarmee de polarisatie, heeft versterkt. Onderstaand bespreken we achtereenvolgens de oorzaken voor de scheiding van films en lichten de hoofdconclusie toe. Vervolgens gaan we in op de effecten van het evaluatieproces. We eindigen met richtingen voor het vervolg van de participatieprocessen rond de windambitie.

6.2 Oorzaken voor scheiding van de films

Vroege, maar bepalende keuzes

Twee vroege keuzes waren bepalend voor het proces. De eerste is de keuze om vooraf een ambitie van 50 MW (ongeveer 17 turbines) als vertrekpunt te formuleren. Met deze stevige ambitie geeft de gemeente richting aan en stimuleerde zij ook andere deelregio's hogere ambities te stellen, zo bleek uit verschillende interviews. Het nadeel van de stevige ambitie, gekoppeld aan de hoogstedelijke omgeving met beperkte groene en industriële ruimte en de snelheid waarmee Amsterdam de windprojecten wil realiseren, is echter dat het de ruimte voor discussie en inspraak sterk inperkt.
De tweede bepalende keuze heeft te maken met het uitnodigingsbeleid. Gemeente Amsterdam heeft in de Atelierfase in haar uitnodigingsbeleid niet actief ingezet op een vertegenwoordiging van een diversiteit aan opvattingen in de lokale ateliers, waaronder (mogelijke) tegenstanders. In deze fase werden echter cruciale keuzes gemaakt, zoals het toetsen van de ambitie en het aanwijzen van zoekgebieden. Juist bij cruciale keuzes over windenergie, is de diversiteit aan opvattingen onmisbaar.

Commented 5.1,2,e: Ik mis hier de context dat de snelheid mede wordt bepaald door het RES-proces (landelijke afspraken).

De windopgave als technische opgave

De gemeente is het RES-proces gestart als een technische duurzaamheidsopgave. Zo zijn de zoekgebieden maximaal groot gedefinieerd, waarbij de contouren zijn bepaald door technische, fysieke en juridische beperkingen. Dit werd gebruikt om een kaart te maken die als objectieve basis zou dienen voor een transparante discussie over voorkeuren. Het nadeel was dat er ook delen binnen de zoekgebieden vielen waarvan de gemeente zelf al wist dat daar helemaal geen windturbines zouden komen te staan zoals de gebieden vlakbij de woningen op IJburg. Hierdoor schrokken bewoners meer dan nodig was en protestgroepen grepen dit aan om te claimen dat de gemeente 200 meter hoge windturbines op 350 meter afstand wilde plaatsen. De technische rationaliteit zien we ook terug op andere terreinen. In haar antwoorden en reacties verwijst de gemeente doorgaans naar de windopgave, wettelijke normen, eerdere besluiten en de business case. Zo worden zorgen over geluidsoverlast vertaald als beperkingen voor (de business case van) windturbines. De vuistregel van 350 meter afstand tot woningen is zo opgesteld dat de gemeente "vrij zeker is dat er geen technische ruimte over het hoofd wordt gezien [xxxi]". Door deze technisch-juridisch werkwijze krijgen deelnemers aan het proces de indruk dat andere maatschappelijke afwegingen van ondergeschikt belang zijn.

In de praktijk beperkte invulling van participatie

De gemeente heeft het participatieproces ingezet om stakeholders te consulteren. Deelnemers verwachten dat zij in een participatieproces toch meer invloed hebben. Dat roept de vraag op of de scheiding van films minder was geweest wanneer de gemeente consequenter zou hebben gesproken van een 'consultatieproces' in plaats van een 'participatieproces'. Naar buiten toe legitimeert de gemeente het beleid door te benadrukken dat opmerkingen en zorgen zijn meegenomen. Uit deze evaluatie blijkt dat dat toch wat te kort door de bocht is. Los van sommige detailopmerkingen worden er geen grote wijzigingen aangebracht, dan wel keuzes toegeschreven aan het participatieproces. Uitzondering is het participatieproces zelf dat verlengd is met de informatieavonden in april en de reflectiefase. Enkele partijen die positief zijn over de windplannen, hebben hun belangen en voorwaarden direct aan de ambtelijke tafel of op niveau van het RES-programma behartigd.

Vakkundig verzet gericht op polarisatie

De gemeente wilde in gesprek binnen de kaders van de windambitie. Bezorgde Amsterdammers die merkten dat een gesprek over deze kaders niet mogelijk was, kozen voor de aanval. Tegenover een gemeente met veel beleidscapaciteit staan in Amsterdam ook protestgroepen met de netwerken, kennis en vaardigheden om snel, effectief en voor een breed publiek actie te voeren. Dat had al snel tot gevolg dat het debat polariseerde. Er werd op de persoon gespeeld, de tegenpartij werd gediskwalificeerd, alleen nog expertise die bij de eigen standpunten paste werd geloofd, et cetera. Dat maakt een constructief debat onmogelijk. Voorstanders en meer genuanceerde bewoners trokken zich terug uit het publieke debat. De gemeente had moeite om snel op de vragen, bezwaren en protesten te reageren doordat (1) binnen de gemeente veel afstemming nodig was en (2) de ambtenaren overspoeld werden met vragen, raadsadressen en WOB-verzoeken van bewoners en opdrachten vanuit de politiek.

Commented [5.1,2,e]: Consultatie is een tree op de trap van participatieladder. Het lijkt een semantisch standpunt.

Commented [5.1,2,e]: Eerder in het document wordt gesteld dat informeren en consulteren ook vormen van participatie zijn.

Dus wat is de strekking van deze zin?

Commented [5.1,2,e]: Wat voor grote wijzigingen worden verwacht?

Commented [5.1,2,e]: En aangenomen moties: Verplicht stellen MER en gezondheidseffectanalyse

Verschillende opvattingen over draagvlak

De gemeente geeft aan dat draagvlak een afweging was in de besluitvorming. Het is echter niet vanzelfsprekend wat draagvlak is en hoe dat te meten is. Hoe dichter mensen bij de zoekgebieden wonen, hoe kleiner het draagvlak[xxxii], en bij ieder windproject zal er een groep mensen zijn die 'tegen' is. De vraag is: bij wie moet er precies draagvlak zijn, en wie en hoe kan een gemeente bepalen dat er voldoende draagvlak is? Zowel de groep bewoners die geen windturbines wil als de gemeente claimen namens de bevolking te spreken en op te komen voor het collectieve belang. Daarmee trekken ze de legitimiteit van de andere partij in twijfel, wat de ruimte voor een open gesprek kleiner maakt. Een (gebrek aan) draagvlak blijft in de lucht hangen en kan door alle partijen geclaimd worden. Wij hopen dat de resultaten van de PWE en een nieuw draagvlakonderzoek (dat hopelijk tegemoet komt aan eerdere kritiek) door alle partijen gedragen wordt en meer duidelijkheid biedt over waar het draagvlak en overlappende belangen liggen.

Hoe ging de gemeente om met de scheiding van films?

Nu is het niet uitzonderlijk dat er verschillende manieren zijn waarop een proces wordt beleefd door betrokken partijen. Bovendien kan niet iedereen gelijk krijgen. Voor deze evaluatie is met name van belang hoe de gemeente is omgegaan met de constatering dat bewoners het proces en de daarin gemaakte afwegingen anders beleefden. Hier zien we dat er door de gemeente verschillende keuzes zijn gemaakt die deze scheiding van films heeft versterkt. Deze variëren van strategisch (het vertrekken vanuit een hoge ambitie voor wind, wat de speelruimte beperkt) tot tactisch (niet (ruimhartig) benoemen hoe de inbreng van bewoners heeft geleid tot aanpassingen of beleidsbeslissingen) tot operationeel (de werkvorm waarbij bewoners die de windambitie niet onderschrijven gevraagd wordt 17 windturbines te plaatsen in de zoekgebieden). We kunnen concluderen dat de gemeente op verschillende momenten in het proces keuzes had tussen verschillende handelingsopties. De doelen van participatie waren zeer waarschijnlijk dichterbij geweest wanneer zij op een aantal cruciale momenten andere keuzes had gemaakt.

Commented 5.1,2,e: Hier staan haakjes maar op rare plekken. Ik heb er een paar weggehaald – graag zelf nog een check of het zo klopt.

6.3 Waar heeft het vooralsnog toe geleid? Effecten van het participatieproces

Het is evident dat het participatieproces over windturbines in Amsterdam heftig is verlopen en tot conflict heeft geleid. Toch vinden we op zichzelf niet dat het conflict een reden is om te spreken van 'mislukte' participatie. Weerstand is ook participatie en is zeker bij windturbines te verwachten. Ook, of gezien de ruimtelijke beperkingen, *juist* in Amsterdam. Het succes van het participatieproces is niet af te meten aan de hoeveelheid weerstand, maar of en hoe lessen uit het conflict zijn getrokken die zijn vertaald in aanpassingen van het beleids- en/of participatieproces. Wij hebben de effecten van het participatieproces in beeld gebracht aan de hand van democratische en instrumentele doelen van gemeente en participanten (zie figuur).

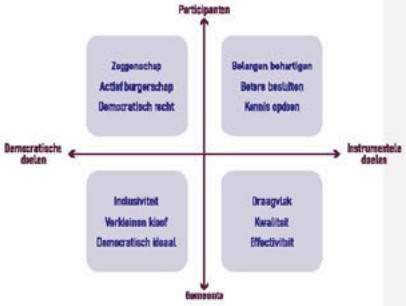

Op het eindmoment van onze evaluatie (juni 2021) is een groot deel van de democratische doelen (linkerkant van de figuur) niet bereikt. Vanuit de gemeente is de *kloof* tussen burger en politiek eerder groter dan kleiner geworden ten opzichte van het moment van aanvang van het participatieproces. Het beeld wordt breed gedeeld dat er een groep van ten minste honderden actieve, betrokken burgers tegenover de gemeente of zelfs stadsgenoten is komen te staan. Zowel de gemeente als bewoners (ongeacht hun standpunt over wind) pleiten daarbij voor een snelle, eerlijke duurzaamheidstransitie en een leefbare stad. Dat maakt de wederzijdse verwijten en kritiek dat 'de andere kant' duurzaamheid en leefbaarheid tegenwerkt extra pijnlijk. Ook het *ideaal* waarbij omwonenden 'hun windturbine' vanuit lokaal draagvlak en eigendom ontwikkelen, is kleiner geworden. Wel is over de gehele periode een diverse groep bewoners betrokken geraakt. Het proces van beleidsvorming is daarmee *inclusiever* geworden en het heeft geleid tot actief burgerschap (ondermeer door Windalarm) van een grote groep bewoners die is meegenomen in beslissingen die hen aangaan (*democratisch recht*). Daar tegenover zien we niet dat, of hoe, deelnemers meer *zeggenschap* hebben gekregen in de besluitvorming.

Ook de instrumentele doelen (rechterkant van de figuur) zijn voor een belangrijk deel niet gehaald. Een groot deel van de participanten heeft niet hun *belangen* weten te *behartigen*. Wel heeft (de discussie naar aanleiding van) het participatieproces deelnemers geholpen *kennis op te doen* over de RES. Dat geldt zowel voor het brede publiek (gezien de relatief grote bekendheid van de zoekgebieden) als voor de actieve deelnemers. De instrumentele doelen vanuit de gemeente zijn niet behaald. Een belangrijk doel was het meenemen van bewoners om zo *draagvlak* te krijgen voor beleid. Met name binnen de zoekgebieden is de weerstand tegen windenergie feller, breder en beter georganiseerd geraakt. Of de *kwaliteit* van het beleid inhoudelijk is verbeterd, is lastig te bepalen omdat het onduidelijk is op grond van welke resultaten uit het participatieproces beleidskeuzes rond bijvoorbeeld de prioritering van zoekgebieden zijn veranderd. Vanuit de gemeente gezien is het participatieproces weinig effectief gebleken. De oorspronkelijke ambitie is overeind gebleven. Onze indruk is dat dat eerder ondanks, dan dankzij het participatieproces is. Het oorspronkelijke tijdspad zal hoogstwaarschijnlijk niet gehaald kunnen worden door het verlengen van het participatieproces.

Commented 5.1,2,e: Deze zinsnede eruit? Omdat het een waardeoordeel is.

De slotconclusie is dan ook wat ontnuchterend. Ondanks een participatieproces waar zeker kanttekeningen bij te zetten zijn (zie eerder), maar dat *ook* stevig, en met verschillende kwaliteiten is opgezet, is een groot deel van de participatiedoelen tot de zomer van 2021 niet behaald. Dit vormt de nieuwe uitgangssituatie voor het participatieproces vanaf de zomer van 2021, waar sprake is van polarisatie en een gedeukt vertrouwen in het participatieproces.

6.4 Hoe verder?

Trekken we de beeldspraak van de twee films door, dan is er een aantal richtingen waar de gemeente en andere betrokkenen aan kunnen denken. De film op pauze zetten door de plannen in de ijskast te zetten is daarbij geen optie, er ligt immers een heldere opdracht vanuit het hoogste democratische orgaan (de gemeenteraad). Bij het uitvoeren van deze opdracht zijn er drie richtingen:

1. Men kan ervoor kiezen **de films te vervolgen**, hierdoor zal de polarisatie echter in stand blijven. Alle partijen lijken impliciet of expliciet te verwachten tot de Raad van State door te moeten gaan. De participatie in de planfase zal dan grotendeels hetzelfde patroon volgen en mogelijk zelfs minder intensief kunnen worden omdat immers toch dezelfde uitkomsten te verwachten zijn. Wellicht lukt het hiermee de windambitie te realiseren, waarna de weerstand -als bewoners voor een voldongen feit staan- zal afnemen. Dit is al op veel plekken in Nederland gebeurd. De gemeente laat hiermee zien haar eigen duurzaamheidsagenda tot in de consequenties serieus te nemen. De afweging of de kosten hiervan opwegen tegen de baten is aan de politiek en overigens ook aan de georganiseerde tegenstanders.
2. Men kan ervoor kiezen een wezenlijk **nieuwe scene** te starten om beide films alsnog samen te laten komen. Dit is het idee achter de reflectiefase. Het vraagt depolarisatie zodat bestaande partijen, aangevuld met nieuwe experts en perspectieven, zich committeren en er ruimte ontstaat voor nieuwe, gezamenlijke beelden over bijvoorbeeld windenergie, lokale ruimtelijke kwaliteit en het borgen van de gezondheid. Een nieuwe scene vraagt ook de bereidheid van de gemeente om, als de uitkomsten daartoe aanleid
3. Men kan ervoor kiezen op specifieke locaties een **nieuwe film** te starten. De RES 1.0 is vastgesteld en de voorkeurslocaties zijn in de Omgevingsvisie aangewezen. De nieuwe film richt zich niet langer op de gemeente Amsterdam ~~ing geven~~, zoekgebieden of ambities bij te stellen. Anders wordt de ruimte om te leren en te onderhandelen erg beperkt, als geheel, maar op een (of meerdere) specifieke locatie(s), zoals de Noorder IJplas, en begint daar zoveel mogelijk met een schone lei. In deze nieuwe film zijn belangrijke verschillen met het RES-proces. Zo zijn de rollen anders. Niet de gemeente, maar energiecoöperaties vanuit Amsterdam en/of andere initiatiefnemers organiseren het proces met omwonenden. De gemeente zit vooral in een toetsende rol. Bovendien gaat het om een concreet initiatief waardoor de werkelijke effecten duidelijk worden en kunnen tegenvallen of juist meevallen. Het wordt echter alleen een nieuwe film wanneer vanuit de gemeente wordt gewerkt vanuit een andere logica en omwonenden bereid zijn constructief aan het participatieproces deel te nemen. In dat proces zal ook het niet-realiseren van de windturbines een optie zijn.

Tot slot een samenvatting van een aantal eerdere observaties als les voor andere participatieprocessen:

- Zorg dat er iets te kiezen is in een participatieproces. Als er geen ruimte is voor werkelijke keuzes door deelnemers, noem het dan ook geen participatieproces.
- Wees helder over de definitie van draagvlak. Draagvlak bij wie precies, hoe veel en hoe wordt dat beoordeeld? Beschouwt de gemeente de

Commented 5.1,2,e: Klopt deze zin zo?

Commented [redacted]: Hier staat een punt. Graag check op taal.

participatiebijeenkomsten als een toets voor draagvlak, dan horen daar consequenties bij wanneer er wel of geen draagvlak blijkt te zijn op die bijeenkomsten.

- Benoem expliciet en genereus hoe het participatieproces heeft bijgedragen aan beleidswijzigingen of -concretisering.
- Zorg vroegtijdig en actief dat de volle diversiteit aan perspectieven en belangen aanwezig is.
- Zorg dat het voor alle stakeholders belangrijk is en blijft om deel te nemen. Wanneer sommige belangen eerder of via andere kanalen behartigd worden, is de kans groot dat de gemeente in het uiteindelijke participatieproces tegenover de resterende groep komt te staan en de discussie polariseert.
- Wees voorbereid op snelle polarisatie.

***Dank**: Allereerst dank aan de geïnterviewden voor hun snelle reactie en openhartige gesprekken. Ook willen wij de gemeente Amsterdam bedanken voor hun snelle respons op vragen, de ruime toegang tot bronnenmateriaal en de gewetensvolle manier waarop zij het feitenrelaas hebben gecontroleerd. Tot slot dank aan I+O research voor het gebruik van hun onderzoeksresultaten.*

BIJLAGE

Geïnterviewden

~~Leidende vragen/~~ Datum	~~Criteria Notaal~~ Wat gebeurde er tijdens de ~~input van de deelnemers?~~	~~Reactie~~ Reactie op stelling die: (1) Aansluit bij het te nemen besluit, (2) ~~belangrijk~~ duidelijk is, (3) ~~relevant~~ en interessant is
		• ~~Duidelijke randvoorwaarden~~ • ~~Betrokkenheid burgers bij het bepalen van de vraag~~
		• ~~Er wordt verantwoording gegeven over~~ uitkomsten ~~worden gebruikt~~
~~2. Klopte de politieke inbedding?~~		• ~~Randvoorwaarden en planning gesteld in het RES proces~~ • ~~Heldere en tussen participatie besluitvorming~~ • ~~Politiek commitment aan participatieproces~~
		~~(begrijpelijkheids)plicht en/of bespreekplicht en/of plicht tot regelgeving~~ Onafhankelijk moderator
~~4. Wat was de samenstelling en representativiteit van de deelnemers?~~ 24 september 2021	• ~~Gelijke kansen om deel te nemen~~ • ~~Vertegenwoordiging~~ van ~~alle belangen~~	Het Parool

27 september 2021	5.1,2,e	an der Kooi Gemeente Amsterdam
28 september 2021	5.1,2,e	WindAlarm
28 september 2021	5.1,2,e	Arts
6 oktober 2021	5.1,2,e	Milieufederatie Noord-Holland
11 oktober 2021	5.1,2,e	Noorder IJplas
12 oktober 2021	5.1,2,e	Milieudefensie
12 oktober 2021	5.1,2,e	Volkstuinvereniging
15 oktober 2021	5.1,2,e	Centrale Dorpenraad Landelijk Noord
	5.1,2,e	
	5.1,2,e	

Commented [5.1,2,e]: s kinderpsychiater, geen arts.

26 oktober 2021	5. **Hoe was de ondersteuning en uitvoering door de gemeente en de het RES team NHZ** 5.1,2,e 5.1,2,e	• Faciliteren van goede en gelijkwaardige deliberatie • Onafhankelijke en onpartijdige voorzitter • Monitoring en evaluatie • **Voldoende middelen** Studio Energie
27 oktober 2021	5.1,2,e	Gemeente Amsterdam
6. **Hoe werden de deelnemers geïnformeerd in het participatieproces Wat was de relatie met de communicatie van de gemeente?** 28 oktober 2021	• betrouwbaarheid van de informatie (de wetenschappelijke onderbouwing van de technische argumenten) • Saillantie van de informatie (sluit het aan bij de beleving?, is het relevant voor de doelen van de deelnemers?, tijdig?) **Transparantie** 5.1,2,e • 5.1,2,e	Amsterdam Wind
29 oktober 2021	5.1,2,e	Petitiehouder WindAlarm
2 november 2021	5.1,2,e	RES Noord-Holland Zuid
16 november 2021	5.1,2,e	Stichting Beschermers Amstelland
17 november 2021	5.1,2,e	Gemeente Amsterdam
19 november 2021	5.1,2,e	Generation Energy
19 november 2021	7. **Hoe verhoudt het proces zich met de bredere communicatie van de gemeente?** Marieke van Dominck	• Middelen en bereik van de algemene communicatie door deWethouder gemeente

- ~~**Congruentie van de boodschap**~~ Amsterdam

~~Overzicht acties participatieproces~~

~~8. Was de discussie tijdens de bijeenkomsten representatief voor de bredere houding en discussie in Amsterdam?~~	• ~~Afstemming tussen mini- en maxi-publiek~~ • ~~Aanpalende activiteiten~~ • ~~Voeden van discussies op social media~~

~~(eerder toegezonden tabel Gemeente Amsterdam)~~

~~Geïnterviewden~~

NOTEN

[i] Commissie Brenninkmeijer/ adviescommissie Burgerbetrokkenheid bij Klimaat (2021), *Betrokken bij klimaat; burgerfora aanbevolen*. Hoewel dit rapport specifiek gaat over burgerfora zijn veel randvoorwaarden in algemeen zin breder van toepassing op participatietrajecten.
[ii] Gemeente Amsterdam (2012), Windvisie ontwerp, ruimte voor windmolens in Amsterdam
[iii] Volgens de provincie (2016) ging het om 33 windturbines https://www.nhnieuws.nl/nieuws/185387/hier-in-noord-holland-komen-mogelijk-nieuwe-windmolens
[iv] Het Parool, 19 november 2015, *Noord-Holland blijft onwrikbaar over windparken in Amsterdam*
[v] Het Parool, 17 september 2016, *Stad laat haar duurzame spierballen rollen voor molens*
[vi] De in werking treding zal dan nog even op zich laten wachten. De eisen zullen vervallen in van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020/2022. Deze ligt september '21 ter inzage en zal naar verwachting in werking treden met de nieuwe Omgevingswet.
[vii] Stuurgroep Regionale Energie Strategie NHZ (2019) *Startnotitie Regionale Energie Strategie NHZ: Samen op zoek naar kansen voor de regio*.
[viii] Regionale Energie Strategie NHZ (2019) *Foto Energie & Ruimte Deelregio Amsterdam*, Amsterdam.
[ix] Aanwezig zijn: gemeente Amsterdam, MRA, Haven Amsterdam, AEB, Waternet, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, ministerie BZK, Vattenfall, Zuiderlicht.nu, NDSM Energie, Opgewekt aan het IJ, Onze Energie, Alliander, Natuur & Milieu, Milieu & Natuur Noord-Holland, gemeenteraadsfractie GroenLinks, woningcorporatie Ymere, CE Delft, Decisio, Zoncoalitie, BCG Amsterdam, The Cloud Collective, ORAM, Dutch Datacenters, 02025.
[x] Gemeente Amsterdam (2019) *Uitleg scenario's*, Amsterdam. Gemeente Amsterdam (2019) *Banner bouwstenen en randvoorwaarden*, Amsterdam. Gemeente Amsterdam (2019) *Samenvatting lokale scenario ateliers Amsterdam*, Amsterdam.
[xi] De opgave van 50 MW wind wordt voor het eerst gepresenteerd tijdens de 5 scenarioateliers (28 oktober t/m 11 december 2019). In de eerste presentatie ontbreekt dit getal, in de tweede presentatie wordt onder het kopje 'Wat is de opgave in Amsterdam' gesproken over *"windpotentieel maximaal benutten"*, in de derde en vierde presentatie wordt onder het kopje 'Wat is de opgave in Amsterdam' gesproken over *"50 MW wind in 2026"*.
[xii] Regionale Energie Strategie NHZ (2020) *Concept RES Amsterdam: het bod van deelregio Amsterdam*, Amsterdam.
[xiii] Verslagen raadscommissie 5 maart 2020 en raadsvergadering 11 maart 2020.
[xiv] Motie Groen Inzake kansen voor het realiseren van meer megawatt (motie 308.20).
[xv] Motie Timman cs. inzake onderzoek naar gevolgen zonneweides en windmolens (motie 309.20).
[xvi] Motie Bakker cs. inzake meeprofiteren omwonenden (motie 315.20) en motie Bakker cs. inzake Omgevingsovereenkomst RES (motie 316.20).
[xvii] Motie Marttin inzake concreter maken participatieproces RES (motie 314.20).
[xviii] In het persbericht van de afdeling Onderzoek, Informatie en Statistiek zelf staan overigens alle drie de conclusies.
[xix] Windalarm (2020) *Presentatie Informatiebijeenkomst Van en voor bewoners*, Amsterdam. Windalarm (2021) *Position Paper Twaalf argumenten om de Nederlandse geluidsnorm voor industriële windturbines aan te scherpen*, Amsterdam. Windalarm (2021) *Zon voor wind: Oproep verkenning alternatieven voor wind in de natuur en leefomgeving*, Amsterdam.
[xx] Gemeente Amsterdam (2021) *Spoedvoordracht voor de collegevergadering van 9 maart 2021 – windzoekgebieden RES Amsterdam*, Amsterdam.
[xxi] Verslag besluitvormende raadsvergadering 22 april 2021
[xxii] Stuurgroep Regionale Energie Strategie Noord-Holland Zuid (2021) *2,7 TWh duurzame energie in 2030, we wekken al 0,7 TWh op*.
[xxiii] Motie Boomsma inzake de Regionale Energie Strategie Noord Holland Zuid (windturbines feiten) (motie 368)
[xxiv] Gemeente Amsterdam (2021) *Omgevingsvisie Amsterdam 2050: Een menselijke metropool*, Amsterdam.
[xxv] Gemeente Amsterdam (2021) *Nota van beantwoording zienswijzen: Behorende bij de Omgevingsvisie Amsterdam 2050*, Amsterdam.

[xxvi] Gemeente Amsterdam (2021) *Spoedvoordracht voor de collegevergadering van 9 maart 2021 – windzoekgebieden RES Amsterdam*, Amsterdam.
[xxvii] I+O Research (2021) *Evaluatie communicatie en participatie RES 1.0 Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid*
[xxviii] Bij het interpreteren van deze resultaten gaat het overigens om een hele kleine groep mensen uit de steekproef, waardoor slechts een paar mensen in de steekproef van ruim 500 respondenten.
[xxix] Zie het overzicht dat de gemeente Amsterdam hierover is opgesteld en meerdere keren is toegezonden aan de gemeenteraad
[xxx] Zie bijvoorbeeld: Kahneman, D. & Tversky, A. (1982). *Variants of uncertainty*. Cognition, 11, 143-157; Luhmann, N. (1992) *What is communication?* Communication theory, 2(3), 251-259; Cuppen, E., & Pesch, U. (2021) *How to Assess What Society Wants? The Need for a Renewed Social Conflict Research Agenda* In: A critical approach to the social acceptance of renewable energy infrastructures (pp. 161-178). Palgrave Macmillan, Cham.
[xxxi] Quote uit de beantwoording van de vragen op de bijeenkomst van 7 december 2020.
[xxxii] Op basis van het draagvlakonderzoek. Uitzondering daarbij is het havengebied waar een flink deel van de ambitie kan worden gerealiseerd.

Verslag Lokale Procesgroep Zuidoost
Datum: 9 december 2021
Voorzitter: [redacted]
Aanwezig: [redacted]

Mededelingen

- Notulen vorige keer: geen opmerkingen:

- [redacted] vraagt naar de werkbelasting in relatie tot het verzoek om voldoende tijd op te nemen voor het RES proces. [redacted] legt uit dat het ca. 1,5 uur per week betreft. [redacted] vraagt of dat binnen de LPG overleggen kan gebeuren.

- [redacted] heeft een vraag over volkstuinen verenigingen. Ze had gehoord dat WH was langs geweest om de plannen te bespreken (voor Wind).
  [redacted] den Dulk: Hij had gehoord dat het een goed gesprek was geweest. Meer niet.
  [redacted] zegt is wel belangrijk
  Actie: wij van team RES gaan informeren hierover of er een evt. terugkoppeling is bij een bestuursassistent.
  (extra toegevoegd: Terugkoppeling mbt bezoek vanuit RES Team / bestuursassistent): "Over terugkoppeling bezoek wethouder aan volkstuinen Frankendael: de informatie is beperkt, maar wat wij terugkrijgen is dat het een prettig bezoek was, waarin veel aandacht is uitgegaan naar Natuur en aandacht is gevraagd voor de kwetsbaarheid van de volkstuinen."

- [redacted] geeft een toelichting over de lopende natuurtoets en de bespreking hiervan met uitvoerend bureau TAUW. Amsterdam is mede-opdrachtgever. Provincie is aangesloten.
  De zoekgebieden zijn niet van dusdanige waarde dat het niet gecompenseerd kan worden.
  TAUW zal nog aangeven waar eventuele compensatie-mogelijkheden zijn terug te vinden (in/bij de Diemerscheg).

Context Mapping (CM)

- 250 reacties binnengekomen
- PWE gaat richting 5.400

Dit alles – samen met alle eerdere participatie inbreng op de RES 1.0 - wordt nu verwerkt in het afwegingskader. De Context Mapping specifiek wordt vertaald naar het lokale afwegingskader (deel 2) . A.s. vrijdag worden dat toegestuurd naar LPG's en de lokale klankbordgroepen.
Als jullie opmerkingen hebben, laat dit ajb weten aan [redacted] voor ma. 13 dec. 13.00 uur.

<u>KBG terugkoppelingen:</u>

KBG ZO is een pittige groep, veel weerstand en drang om duidelijkheid te krijgen over wat nu wel en niet kan. Zij lijken gefrustreerd te zijn over het feit dat zij geen bindende eisen kunnen stellen. Feitelijke rol van KGB: zij geven advies op het concept-afwegingskader (de signalen uit de stad) in de zin dat zij aangeven wat ontbreekt, kan worden aangescherpt, etc.

Te zijner tijd, indien na het realisatieproces voor een windmolen de vergunningsaanvraag bij de gemeenteraad ligt, zal de raad het afwegingskader hanteren bij het besluit wel/niet een vergunning te verstrekken (naast de verrichte MER, GEA en de participatie uitkomsten rond de betreffende windmolen).

Toegevoegd agendapunt: Communicatie

Veel acties geweest in wijken en buurten om mensen te informeren over de participatie mogelijkheden. [redacted] heeft een lijst met acties ook tav Zuidoost.

[redacted] geeft een toelichting op het Vervolgt traject waar mee bezig zijn:

- Als afwegingskader openbaar wordt, dan communiceren wij ook dat het maar 1 onderdeel is in een lang traject. Onder andere de realisatiefase van windmolens volgt nog, waarbij nog iedereen wordt betrokken (participatie, inspraakrondes, etc.)
  Oftewel, we gaan duidelijker communiceren dat het afwegingskader een deel van het proces is.
- Er komt een nieuwe website waarin het besluitvormingsproces duidelijker wordt beschreven voor iedereen.
- Uiterlijk volgende week wordt contact opgenomen met comm. medewerkers van de stadsdelen en buurgemeenten om comm. strategie te bepalen.

- Voor SD Zuidoost is de comm. medewerker [redacted]

Planning:

[redacted] licht de planning tbv afwegingskader toe.

7 KBG groepen, waarvan 1 stedelijk, 4 lokaal en 2 rond de thema's Natuur en Gezondheid.
Daarnaast ook expertgroepen Natuur en Gezondheid. Die komen later met hun advies (februari).

- 1 dec concept verstuurd naar KBG stedelijk en KBG Natuur en Gezondheid
- 6 dec. Deadline: stedelijke kbg
- 8 dec. – KBG natuur en gezondheid
  ook expertgroepen komen met onafhankelijk advies.
- 10 dec. Wordt het verstuurd naar lokale KBG en Lokale procesgroepen.
- In de week van 13-16 december worden de lokale Afwegingskaders in de lokale KBG-en besproken voor feed back. De uitkomsten worden opgenomen in het afwegingskader.
- 16 feb in raad - vaststelling

[redacted] merkt op dat toch gek is dat : reacties lokale KBG nu als bijlagen wordt toegevoegd; vreemd want was toch procesmatig beter geweest om eerst meerder KGB overleggen te hebben gehad en onderwerpen besproken en dan pas werken richting afwegingskader.
Nu nergens tijd voor geweest.
Ook [redacted] geeft aan de betrokkenen zich nu niet serieus genomen in het RF proces.
[redacted] begrijpt dat maar geeft aan dat de KBG-en adviesgroepen zijn voor het concept-afwegingskader, waarbij de beschikbare tijd zeer beperkt is.

Ambtelijke reactie op lokale Afwegingskader

Het verzoek aan de LPG-leden is om n.a.v. het (lokale) afwegingskader aan te geven : Welke (harde/zachte) lokale belangen in relatie tot windturbines zijn ambtelijk al bekend om rekening mee te houden?

Bijvoorbeeld ontwikkelingen voor een woonplan of groten bedrijven plan / zaken in bestemmingsplan of denk aan volkstuinen is daar voldoende aandacht voor in het afwegingskader Zaken die mogelijk ontbreken in het afwegingskader. Graag jullie reactie voor maandag 13 dec. 13:00 uur naar [redacted]

- [redacted] wijst naar de aanwezigheid van bewoners op de Stammerdijk.
- [redacted] Velvis: verwijst naar de ontwikkeling van de omgevingsvisie ZO, waarin ook andere doelen in het gebeid kunnen worden geprojecteerd (wonen, recreatie, werk, etc.). [redacted] zal link doorsturen.

- [redacted] zal checken in verslagen van bestuurlijke overleggen wat de betrokken wethouders in hun gezamenlijke afstemmingen hebben afgesproken over de Diemer Scheg. Evt. belangrijke onderdelen daarvan mailt hij door naar [redacted]

– [redacted] vraagt hoe hun opmerkingen/toevoegingen meegenomen in het afwegingskader worden verwerkt door [redacted] en bureau Overmorgen)..Otto zal wat nu is ingebracht alvast mailen aan [redacted]

1e reacties op afwegingskader (door [redacted] doorgegeven aan Overmorgen en [redacted]

- Heb aandacht voor de bewoning aan de Stammerdijk.
- Er is sprake van ontwikkeling van de Omgevingsvisie ZO. Wordt hier rekening mee gehouden?
- De recreatieve waarde van het Abcoudermeer verdient aandacht. Windmolens langs de snelwegen leiden tot horizonvervuiling vanaf het Abcoudermeer en vormen eveneens een aantasting van het cultuur Historisch landschap.
- De wethouders DZH van de gemeenten rond de Diemerscheg hebben gesproken over windmolens in de Diemerscheg → neem dit mee. ([redacted] zoekt de notulen op en stuurt toe)

Uitleg over verder proces na afwegingskader.
Na de kerstvakantie start het proces om te komen tot Handreiking participatie, samenwerking en sturing. Hierin staan de richtlijnen opgenomen waaraan het realisatieproces voor windmolens aan heeft te voldoen. Ook hierin willen wij in de periode februari-mei feedback hebben van de KBG-en en de LPG's.

Als er een initiatief voor windmolens is op bepaalde plek dan gaat het vervolg proces lopen. In dat proces vindt ook weer participatie plaats. Daarnaast wordt o.a. de milieueffectrapportage (MER) doorlopen en de Gezondheidseffectanalyse (GEA) uitgevoerd. Het is uiteindelijk de raad die bepaalt – aan de hand van participatie, MER, GEA en Afwegingskader – of de vergunning wordt verstrekt.

Rondvraag/ wvttk

Agenda Lokale Procesgroep windrichting Zuidoost
Datum: donderdag 23 december 10:00-11:00
Voorzitter: [redacted]

- Opening/mededeling,
- Aanvullingen op agenda?
- De stand van zaken: wat gebeurt er?
- Communicatie
- Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
- Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
- Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing:
  wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
- Het volgend overleg.
- Wvttk/rondvraag

---

agenda 23/12 + verslag + 9 december tbv (LPG) Reflectiefase RES windrichting Zuidoost

Beste collega's,

Op donderdag 23 december 2021 is het alweer de laatste lokale procesgroep overleg van het jaar 2021 voor windrichting Zuidoost.

Afwegingskader:
Vorige week is ook het lokale deel (II) van het concept afwegingskader met jullie en de lokale klankbordgroepen gedeeld en het is ook besproken tijdens de lokale klankbordgroepen. [redacted] zal tijdens het overleg kort toelichten hoe ingekomen reacties zijn/worden verwerkt in het (lokale) afwegingskader **"Signalen uit de stad, afwegingskader windturbines Amsterdam"**.

Verslag:
Een verslag van het overleg van 9 december 2021 is al bijlage toegevoegd.

Agenda:
LPG Zuidoost- 23 december:

- Opening/mededeling,
- Aanvullingen op agenda?
- De stand van zaken: wat gebeurt er?
- Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
- Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
- Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing:
  wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
- Het volgend overleg.
- Wvttk/rondvraag

Nieuwsbrief:
Gisteren is de nieuwsbrief met informatie over de **vervolgstappen voor het plaatsen van windmolens** uitgegaan. (zie bijlage of bekijk de online versie) (**En deel deze s.v.p. met je netwerk**!)

Last but not least:
Nu we zo richting het eind van het jaar gaan willen we jullie hierbij graag bedanken voor jullie inzet, deskundigheid en betrokkenheid de afgelopen maanden ten behoeve van deze overleggen en de reflectiefase in het geheel.
Wij wensen ook jullie alvast fijne kerstdagen en een gezond 2022!

Met vriendelijke groet,
namens [redacted]

Agenda Lokale Procesgroep windrichting Nieuw-West/Haven
Datum: Donderdag 9 december (11:00-12:00 uur)
Voorzitter: [redacted]

- Opening/mededeling,
- Aanvullingen op agenda?
- De stand van zaken: wat gebeurt er?
- Communicatie
- Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
- Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
- Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing:
  wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
- Het volgend overleg.
- Wvttk/rondvraag

Beste collega's,

Op donderdag 23 december 2021 is het alweer de laatste lokale procesgroep overleg van het jaar 2021 voor windrichting Nieuw-West/Haven.

Afwegingskader:
Vorige week is ook het lokale deel (II) van het concept afwegingskader met jullie en de lokale klankbordgroepen gedeeld en het is ook besproken tijdens de lokale klankbordgroepen. [redacted] zal tijdens het overleg kort toelichten hoe ingekomen reacties zijn/worden verwerkt in het (lokale) afwegingskader **"Signalen uit de stad, afwegingskader windturbines Amsterdam"**.

Verslag:
Een verslag van het overleg van 9 december 2021 is al bijlage toegevoegd.

Agenda:
LPG Nieuw-West/Haven- 23 december:

- Opening/mededeling,
- Aanvullingen op agenda?
- De stand van zaken: wat gebeurt er?
- Communicatie
- Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
- Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
- Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing:
  wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
- Het volgend overleg.
- Wvttk/rondvraag

Nieuwsbrief:
Gisteren is de nieuwsbrief met informatie over de **vervolgstappen voor het plaatsen van windmolens** uitgegaan. (zie bijlage of **bekijk de** online versie) (**En deel deze s.v.p. met je netwerk**!)

Last but not least:
Nu we zo richting het eind van het jaar gaan willen we jullie hierbij graag bedanken voor jullie inzet, deskundigheid en betrokkenheid de afgelopen maanden ten behoeve van deze overleggen en de reflectiefase in het geheel.
Wij wensen ook jullie alvast fijne kerstdagen en een gezond 2022!

Met vriendelijke groet,
namens [redacted]

[redacted]
(project) secretaresse team RES/Wind
Team Advies, Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M[redacted]

E-mail: rolanda.doth@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

Verslag Lokale Procesgroep Nieuw West
Datum: 9 december 2021
Voorzitter: [redacted]
Aanwezig: [redacted] (Zaanstad), [redacted]

Mededelingen
Mededelingen: geen
Notulen vorige keer: geen opmerkingen:

Stand van zaken: Context Mapping (CM) + PWE
Context Mapping:– 250 reacties binnengekomen (schatting 12 voor Nieuw West)
PWE – gaat richting 5.400
Dit alles wordt nu verwerkt in het afwegingskader en vertaald naar lokale gebieden.
A.s. vrijdag worden dat toegestuurd naar LPG's en de lokale klankbordgroepen.
Als jullie opmerkingen hebben geef dat door aan [redacted]@amsterdam.nl voor ma. 13 dec. 13.00 uur.

KBG terugkoppelingen:
KBG Nieuw West nu 2x samengekomen. Verloopt rustig en gaat over wat wel of niet kan .
Bretten naar voren gekomen staat nu als reservegebied.

Toegevoegd agendapunt: Communicatie
Veel acties geweest in wijken en buurten om mensen te informeren over de participatie mogelijkheden. [redacted] heeft een lijst met acties ook tav Nieuw West.
Vervolgt traject waar mee bezig zijn. Als afwegingskader openbaar wordt, dan framen dat het maar 1 onderdeel is in een lang traject. Onder andere de realisatiefase van windmolens volgt nog, waarbij nog iedereen wordt betrokken (participatie, inspraakrondes, etc.)
We gaan duidelijker communiceren dat het afwegingskader een deel van het proces is.

Nieuwe website dat besluitvormingsproces duidelijker wordt beschreven voor iedereen.
- uiterlijk volgende week wordt contact opgenomen met comm. medewerkers van de stadsdelen en buurgemeenten om comm. strategie te bepalen.
https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/windmolens-amsterdam/

Planning:
[redacted]icht de planning tbv afwegingskader toe.
7 KBG groepen, waarvan 1 stedelijk, 4 lokaal en 2 rond de thema's Natuur en Gezondheid.
Daarnaast ook expertgroepen Natuur en Gezondheid. Die komen later met hun advies (februari).
1 dec concept verstuurd naar KBG stedelijk en KBG Natuur en Gezondheid
6 dec. Deadline: stedelijke kbg
8 dec. – KBG natuur en gezondheid
- ook expertgroepen komen met onafhankelijk advies.

10 dec. Wordt het verstuurd naar lokale KBG en Lokale procesgroepen.
In de week van 13-16 december worden de lokale Afwegingskaders in de lokale KBG-en besproken voor feed back.
De uitkomsten worden opgenomen in het afwegingskader.
- 16 feb in raad - vaststelling
Indien de leden van de LPG-en een reactie hebben, graag mailen voor maandag 13 dec. 13:00 uur naar [redacted]

Voorlopige reacties:
[redacted] geeft aan dat het volgens haar lijkt dat de kaart is aangepast mbt de dijk / de Bretten zoekgebied.
[redacted] bewoners aan de overkant hebben last van de Haven – als er nog meer windmolens komen zou last kunnen
[redacted] vraagt over specifieke belangen van lokale bedrijven. Geeft aan dat daar weinig over staat genoteerd in afwegingskader.
[redacted] zegt dat bedrijven minder strenge eisen hebben mbt geluidshinder.
Maar er zijn wel andere belevingsnormen die ook gelden voor bedrijven. Bijvoorbeeld van slagschaduw.
[redacted] worden de congestieproblemen in het elektriciteitsnet meegenomen?
[redacted] in Nieuw-West is bijna geen net congestie (alleen om 2 klein plaatsen). Maar zou in toekomst wel kunnen spelen.
Zie info link van [redacted] https://www.amsterdam.nl/bestuur-en-organisatie/college/wethouder/marieke-doorninck/persberichten/gemeente-amsterdam-liander-tennet-gaan/
[redacted]
https://www.liander.nl/transportcapaciteit/noord-holland?cmp=kaartnoordholland
Hier nog de actuele kaart van Liander. Momenteel (maar we zien dus dat de veranderingen snel gaan) is er nog voldoende teruglevercapaciteit in de grootste delen van Amsterdam. Leveren van energie begint wel een flink probleem te worden, zoals ook uit het persbericht blijkt.

1e reacties **LPG NW/Havengebied:** op afwegingskader (door [redacted] doorgegeven aan Overmorgen en [redacted]:

- Heeft de congestie op het elektriciteitsnet de aandacht?
- Houd rekening met de bewoners in Sloterdijk 3:
  - De woonlocatie voor kwetsbare jongeren,
  - Woonwagens aan de Weth. Van Essenweg,
  - Het gemaal aan de Weth. Van Essenweg, war 2 gezinnen wonen,
  - Stadsnomaden vlak bij het Waternetterrein (wonen in een caravan, maar tijdelijk en worden regelmatig verplaatst)

Uitleg over verder proces na afwegingskader.
Na de kerstvakantie start het proces om te komen tot Handreiking participatie, samenwerking en sturing. Hierin staan de richtlijnen opgenomen waaraan het realisatieproces voor windmolens aan heeft te voldoen. Ook hierin willen wij in de periode februari-mei feedback hebben van de KBG-en en de LPG's.

Als er een initiatief voor windmolens is op bepaalde plek dan gaat het vervolg proces lopen. In dat proces vindt ook weer participatie plaats. Daarnaast wordt o.a. de milieueffectrapportage (MER) doorlopen en de Gezondheidseffectanalyse (GEA) uitgevoerd. Het is uiteindelijk de raad die bepaalt – aan de hand van participatie, MER, GEA en Afwegingskader – of de vergunning wordt verstrekt.

[redacted] zal wat nu is verzameld aan toevoegingen /aanvullingen en die door te mailen naar [redacted]

Rond vraag:
[redacted] Herinnering dat Zaanstad wil weten hoeveel Zaankanters hebben deelgenomen aan CM + KBG + PWE.
[redacted] zal dit checken en naar [redacted] mailen

Gemeente
Amsterdam

Signalen uit de stad

Afwegingskader windturbines Amsterdam

definitief concept 22-12-2021

Inhoudsopgave

VOORWOORD: WAT IS HET AFWEGINGSKADER WEL EN NIET 3
Wat is het afwegingskader en hoe wordt het gebruikt? 3
Wat is het afwegingskader niet? 3
Interactief en overzichtelijk 3

INTRODUCTIE 4
Reflectiefase: een extra stap 4
Proces na de reflectiefase 4

OPBOUW VAN HET AFWEGINGSKADER 5
Reactie van klankbordgroepen 6
Gemeentebreed en per zoekgebied 6
Toelichting online raadpleging PWE 6

DEEL 1 8
AFWEGINGSKADER 9

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING, AMSTERDAMS BELEID 10

1 LEEFOMGEVING 11
1.1 Hinderbeleving en gezondheidseffecten 12
1.1.1 Geluid en trilling 13
1.1.2 Slagschaduw 15
1.1.3 Knipperlichten 16
1.1.4 Schadelijke stoffen 17
1.2 Recreatie & belevingswaarde 18
1.2.1 Buitenactiviteiten 19
1.2.2 Volkstuinen 20
1.3 Natuur 21
1.3.1 Behoud en bescherming natuur en landschap 22
1.3.2 Vogels 23
1.3.3 Vleermuizen 24
1.4 Veiligheid 25
1.4.1 Technische veiligheid en normen 26
1.5 Ruimtelijke inrichting en landschapskwaliteit 27
1.5.1 Ruimtelijke inrichting 28
1.5.2 Woningen (nieuwbouw en woningwaarde) 29
1.5.3 Landschapskwaliteit 30

2 MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID EN DEMOCRATISCHE LEGITIMATIE 32
2.1 Inspraak en dialoog 33
2.1.1 Betrokkenheid verschillende groepen 34
2.1.2 Gedeelde feitenkennis 35
2.1.3 Verschillende waarden in de stad 36
2.1.4 Transparantie over het proces en de besluitvorming 37
2.2 Meedoen in de opbrengsten 38
2.3 Sociale cohesie 39
2.4 Betrokkenheid buurgemeenten 40

3 SAMENHANGEND & BETAALBAAR ENERGIESYSTEEM 41
3.1 Liever meer zonne-energie 42
3.2 Inzet van alternatieve technieken en innovaties 43
3.3 Lokale productie 45
3.4 Energieafnemers 46

4 BIJDRAGE AAN CO_2-DOELSTELLING 47
4.1 Ambitie windenergie van Amsterdam en het Rijk 48
4.2 Opwekpotentie van windturbines 50

DEEL 2 51
AFWEGINGSKADER PER ZOEKGEBIED 52

WINDZOEKGEBIEDEN
Havengebied-zuid 53
Ten noorden van de ring A10 Noord 56
IJmeer bij Strandeiland/ Buiteneiland Ijburg 60
Sciencepark 63
Diemerbos/ Diemerscheg 65
Waternet locatie Weesperkarspel 68
Knooppunt Holendrecht 71

Voorwoord:
Wat is het afwegingskader wel en niet

Voor u ligt het document 'Signalen uit de stad: afwegingkader windturbines Amsterdam'. Met dit document wil de gemeente inzichtelijk maken welke signalen Amsterdammers en bewoners van buurgemeenten[1] meegeven als het gaat om de windzoekgebieden die vastgesteld zijn in de Regionale Energiestrategie 1.0. Daarnaast wordt in dit afwegingskader ingegaan op de wijze waarop deze signalen door de gemeente meegenomen zullen worden.

Dit afwegingskader is onderdeel van de reflectiefase, zoals toegelicht in de raadsbrief van 7 september 2021. De reflectiefase is door de gemeente Amsterdam opgezet om tegemoet te komen aan de brede behoefte om mee te doen en te denken over de komst van windturbines in Amsterdam. De reflectiefase heeft als doel inventariseren van- en luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften van een brede groep belanghebbenden. De reflectiefase is een extra tussenstap in het proces van de Regionale Energiestrategie (RES) die boven op de wettelijke verplichtingen plaatsvindt. Het proces van de RES 1.0 en het uitwerken windzoekgebieden richting RES 2.0 en verder, is in lijn met de Amsterdamse Routekaart.

Wat is het afwegingskader en hoe wordt het gebruikt?

In dit document zijn de signalen gebundeld die tijdens het besluitvormingsproces rondom de RES 1.0 zijn meegegeven vanuit de samenleving. De praktische vertaling van het afwegingskader wordt tijdens de reflectiefase geborgd in een handreiking met richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing. Het afwegingskader en de handreiking worden door de gemeente gebruikt bij de procedure voor de behandeling van de aanvraag van een vergunning. Dit is naast het bestaande juridische kader waaraan getoetst moet worden en waar onderzoeken voor worden uitgevoerd, zoals het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) en een Gezondheideffectanalyse (GEA) voor elk windinitiatief.

In het afwegingskader hebben de zorgen en aandachtspunten een plek gekregen die tot nu toe vanuit de stad zijn meegegeven tijdens de verschillende gesprek- en participatiemomenten, die plaatsvonden zowel in aanloop naar de RES 1.0 als tijdens de reflectiefase. Met dit document geven we geen duiding of weging aan de verschillende signalen, in het document bestaan perspectieven naast elkaar zonder dat de gemeente daarin prioriteert. Het bevat een inventarisatie van onderwerpen die in ieder geval in het vervolgproces aan de orde komen en van de wijze waarop.

Een raadslid of andere betrokkenen kunnen dit document erbij pakken wanneer een (advies)aanvraag of voornemen tot initiatief besproken wordt in de raad. Dit document vormt een achtergronddocument dat geraadpleegd kan worden: zijn alle benoemde thema's aanbod gekomen in een aanvraag dan wel het proces van een initiatiefnemer?

Wat is het afwegingskader niet?

Dit afwegingskader maakt geen nieuwe keuzes ten opzichte van de RES 1.0. Dat betekent dat met dit kader niet opnieuw een keuze gemaakt wordt om windzoekgebieden te schrappen of toe te voegen. Het is geen beslisboom waarmee gebieden af kunnen vallen aan de hand van de signalen die meegegeven zijn. Ook bepaalt dit document niet welke inbreng belangrijker of minder belangrijk is. Tijdens de tweede helft van de reflectiefase wordt wel het gesprek gevoerd over de wijze waarop de samenwerking vormt krijgt, de gemeente gaat sturen en waaraan de participatie moet voldoen. Dit alles komt in de handreiking.

Interactief en overzichtelijk

Door de informatie uit de stad op een overzichtelijke manier te presenteren (deel 1) en per voorkeursgebied te ordenen (deel 2), ziet u snel welke zorgen en behoeften zijn meegegeven.

- Het document dat voor u ligt is een interactieve pdf. Dat betekent dat u met behulp van verschillende knoppen door het document kunt scrollen om de gewenste informatie te lezen.
- Door op een van de 4 grote vlakken (bijvoorbeeld Leefomgeving) te klikken komt u terecht bij de toelichting op het hoofdonderwerp. Door te klikken op een van de thema's daaromheen, komt u direct bij de uitwerking van het thema terecht.
- Bij elk kwadrant kun u altijd terug door rechtsboven te klikken (in geval van Leefomgeving de dame met de kat).
- Doorklikken in de tekst kan rechtsonder door de pijlen < en > te gebruiken.
- Terug naar het afwegingskader kan via de X tusen de < en >.
- Terug naar de inhoudsopgave door op het paginacijfer te klikken.
- Deel 2 van het bestand bevat een overzichtskaart windzoekgebieden met bijbehorende lokale kaders.

[1] *In de tekst wordt af en toe "Amsterdammers" gebruikt om de leesbaarheid te vergroten. Goed om te benadrukken dat we "Amsterdammers, bewoners van buurgemeenten en belanghebbenden" bedoelen.*

Introductie

Amsterdam wil haar verantwoordelijkheid nemen, voor nu en voor generaties na ons. Daarom leveren we een bijdrage aan de oplossingen tegen de klimaatcrisis. Op 27 mei 2021 stemde de Amsterdamse gemeenteraad in met de Regionale Energiestrategie 1.0 (RES 1.0), waarmee een stap gezet is om in 2030 de ambitie te realiseren om 127 MW wind (huidig vermogen in Q1 2021 is 75 MW), 400 MW zonnepanelen op grote daken en 150 MW zonnepanelen op kleine daken te plaatsen.

Reflectiefase: een extra stap

De gemeente wil de stappen naar een duurzamer Amsterdam zorgvuldig en samen met Amsterdammers zetten. Na het vaststellen van de RES 1.0 is daarom een extra fase ingelast: de reflectiefase[2]. Nog voordat initiatiefnemers die windturbines willen plaatsen zich kunnen melden, reflecteert de gemeente met deze fase eerst op wat Amsterdammers belangrijk vinden bij de mogelijke realisatie van windturbines. Deze reflectiefase kent drie producten die in de raadsbrief van 7 september 2021 uiteen zijn gezet:

- Een afwegingskader
- Richtlijnen voor participatie (onderdeel van de handreiking)
- Richtlijnen voor governance (samenwerking en sturing) (onderdeel van de handreiking)

Deze drie producten geven richting aan de verdere besluitvorming over windturbines. Ze moeten de raad en het bestuur helpen een zo goed mogelijke afweging te maken in het vervolgproces, en dienen als handvatten voor een gesprek met de stad. Het afwegingskader dat voor u ligt is het eerste van deze drie producten.

Proces na de reflectiefase

Ná de reflectiefase volgt het proces waar initiatiefnemers[3] zich bij de gemeente kunnen melden voor het ontwikkelen van een plan in een zoekgebied. De gemeente vraagt de initiatiefnemer een participatieplan, afgestemd met omwonenden, op te stellen en te streven naar 50% lokaal eigendom. Het afwegingskader dient bij deze stappen voor alle betrokkenen als een helder overzicht van alle geluiden die in de stad en specifiek per zoekgebied leven.

De handreiking geeft onder andere aan waar het participatieproces en de samenwerking aan moeten voldoen. Stapsgewijs ziet het besluitvormingsproces er zo uit: (klik hier voor de schematische weergave)

- Initiatiefnemer maakt een participatieplan in overleg met omwonenden en belanghebbenden om aan te geven hoe de procesparticipatie en het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom eruitziet.
- Participatieplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het college. Na goedkeuring volgt de uitvoering van het plan en wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering.
- Tijdens het participatieproces gaat initiatiefnemer met omwonenden en andere belanghebbenden in gesprek.
- Initiatiefnemer bereidt de onderzoeken voor, waaronder een milieueffectrapport (MER[4]) en een afzonderlijke gezondheidseffectenanalyse. Deze beoogde aanpak wordt vastgelegd in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en door het College ter inzage gelegd zodat iedereen hierop kan reageren.[5] Het college geeft advies op de NRD en betrekt hierbij de ingediende zienswijzen.
- De initiatiefnemers voeren vervolgens de onderzoeken uit. Mogelijk volgen er nog andere onderzoeken in deze fase, die niet in een MER aan de orde komen.
- Uit het participatieproces en de onderzoeken blijkt of de realisatie van windturbines inpasbaar en uitvoerbaar is.
- De vergunning voor het realiseren van een windpark wordt verleend als, na afweging van alle betrokken belangen, dit aanvaardbaar wordt geacht. Het college van burgemeester en wethouders (en het college van Gedeputeerde Staten) is bevoegd de vergunning te verlenen.[6] Het college heeft met de gemeenteraad van Amsterdam afgesproken dat de gemeenteraad de mogelijkheid wordt geboden zich over de vergunningverlening uit te spreken.

[2] *De windzoekgebieden Noorder IJ-plas & Cornelis Douwesterrein en Havengebied zijn in de RES 1.0 aangewezen als voorkeursgebied, maar zijn geen onderdeel van de reflectiefase.*
[3] *Onder initiatiefnemers verstaan we alle vormen van initiatiefnemers: o.a. burgerinitiatieven, energiecoöperaties, verenigingen, bedrijven etc. in alle verschillend mogelijke samenwerkingsvormen en combinaties.*
[4] *De afkorting MER betekent het milieueffectrapport zelf; de afkorting mer betekent de procedure van Milieueffectrapportage*
[5] *In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) wordt aangegeven welke milieu-informatie het MER zal gaan bevatten.*
[6] *Het college van B&W is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning voor bouwen en gebruik, het college van GS voor de omgevingsvergunning voor de milieuactiviteit. De gemeente is momenteel in gesprek met de provincie of het college van B&W ook over de milieuvergunning kan besluiten*

Opbouw van het afwegingskader

Het afwegingskader dat voor u ligt is opgebouwd met drie ''lagen'' aan informatie:

- De geldende wet- en regelgeving.
- De onderverdeling in vier hoofdthema's, voortkomend uit de Handreiking van de RES 2.0.
- Deze vier hoofdthema's zijn ingevuld met signalen die door Amsterdammers en andere belanghebbenden zijn meegegeven.

Vier hoofdthema's
Met de wet- en regelgeving en het Amsterdamse beleid dat daarop gestoeld is, kijkt de gemeente naar een logische inhoudelijke onderverdeling voor het afwegingskader. We sluiten aan bij de systematiek zoals genoemd in de Landelijke handreiking RES 2.0, waarin vier afwegingsaspecten genoemd zijn. Deze aspecten maken het mogelijk om de Amsterdamse signalen een plek te geven.[7] De vier hoofdthema's zijn:

- Leefomgeving
- Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie
- Samenhangend & betaalbaar energiesysteem
- CO_2-doelstelling

Input vanuit de samenleving
De indeling van het afwegingskader is gebaseerd op deze vier hoofdthema's. Per hoofdthema is in het afwegingskader de informatie te vinden die in alle zienswijzen en reacties naar voren is gebracht. Tijdens en naar aanleiding van inspreekavonden en andere bijeenkomsten van de RES en de Omgevingsvisie en tijdens de reflectie-fase. Hieronder volgt de lijst van alle input die is meegenomen en verwerkt:

- Informatie- en participatieavonden in november en december 2020
- Reacties die gegeven zijn bij het draagvlakonderzoek door OIS uit najaar 2020
- Vijf informatiebijeenkomsten in april 2021 ten behoeve van de RES 1.0
- Expertsessie van de gemeenteraad in februari 2021
- De Nota van Beantwoording voor de Omgevingsvisie 2050
- Reactienota Noord-Holland Zuid Op weg naar de RES 1.0 van december 2020
- Inspreekavonden georganiseerd door de gemeenteraad in januari, maart en mei 2021
- Alle raadsadressen over windturbines/RES
- Mails van bewoners en belangengroepen die via het RES e-mailadres zijn ontvangen en via het contactformulier op de website van gemeente Amsterdam
- Uitkomsten Onderzoek naar de leefomgeving (PM zie toelichting hieronder)
- Online raadpleging (PM zie toelichting hieronder)

[7] *Deze vier hoofdthema's volgen uit de landelijke Handreiking RES 2.0. Bij de invulling van deze hoofdthema's alsook de thema's en onderwerpen die eronder vallen, is het primaire uitgangspunt de situatie in Amsterdam geweest, en niet de (soms generiekere) omschrijvingen en definiëringen vanuit de Handreiking zelf.*

Reactie van klankbordgroepen

De klankbordgroepen zijn gevraagd te reageren op een conceptversie van dit document door aan te geven of ze belangrijke thema's of onderwerpen missen. Alle klankbordgroepen hebben een conceptversie van dit document ontvangen en gevraagd naar voor de groep relevante onderdelen te kijken. Zo is de Stedelijke klankbordgroep gevraagd te reageren op het document met signalen die gelden voor de hele stad. De expertgroepen zijn gevraagd te reageren op de voor hen relevante thema's, Gezondheid en Natuur en landschap. En de Lokale klankbordgroepen zijn gevraagd om aan te vullen op de lokale onderdelen van dit document.

Gemeentebreed en per zoekgebied

Met de hiervoor beschreven opbouw is gekomen tot een gemeentebreed afwegingskader, dat de hoofdstukken 1 t/m 4 beslaat. Het tweede deel van dit document gaat in op de zoekgebieden[8]. Om dit onderscheid duidelijk te maken onderscheiden we in dit document een Deel 1 voor het gemeentebrede deel en Deel 2 voor ieder voorkeurszoekgebied.

Om te komen tot een afwegingskader per zoekgebied is, naast informatie uit de inspreekavonden, raadsadressen en e-mails, ook informatie gebruikt die is opgehaald tijdens deze reflectiefase door middel van een 'Onderzoek naar de leefomgeving'. Voor dit onderzoek zijn er door 259 respondenten tijdens een reeks van 19 workshops in de zoekgebieden werkboeken ingevuld die lokale (buurt) informatie hebben opgehaald. De methode die gehanteerd is, vraagt deelnemers om een reeks gegevens te verstrekken over of voor hun buurt, waaronder 1) huidige beschrijving, 2) toekomstige prioriteiten, en 3) verwachte effecten van de komst van windturbines. Door middel van vragenlijsten en een reeks kaart-gebaseerde activiteiten, is een palet aan lokale en ruimtelijke informatie verzameld over ervaringen, ideeën, zorgen en dynamieken die belangrijk zijn voor lokale bewoners. Het volledige rapport, dat ook ingaat op de samenhang van deze thema's en de relatie tussen buurt ervaring en zorgen over de komst van windturbines is hier te lezen.

Belangrijk is te benadrukken dat in deel 2 er een afwegingskader per voorkeursgebied op hoofdlijnen is opgesteld dat inzicht geeft in de signalen die zijn meegegeven over dat gebied. Wanneer we de visualisaties naast elkaar liggen is te zien dat sommige thema's niet of nauwelijks genoemd zijn in bepaalde gebieden, die hebben in de visualisatie dus geen plek gekregen. Dit betekent echter niet dat deze thema's geen rol spelen in dat gebied, enkel dat ze niet expliciet benoemd zijn. Alle thema's worden indien relevant voor het gebied meegenomen in het vervolg. Bovendien in alle gevallen worden mogelijke effecten op natuur en gezondheid onderzocht in een Milieueffectrapportage, in een Gezondheidseffectanalyse of in andere onderzoeken.

Toelichting online raadpleging PWE

Met een online raadpleging in de vorm van een zogeheten participatieve waardenevaluatie (PWE), kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd en geraadpleegd over bestuurlijke dilemma's. Door middel van deze methode worden burgers als het ware op de stoel van de bestuurder gezet. Zij ervaren zo de dilemma's waar bestuurders voor staan en krijgen een overzicht van voor- en nadelen van de verschillende opties. Vervolgens krijgen ze de vraag wat zij zouden adviseren en waarom.

[8] *Per zoekgebied houdt in: voor de voorkeursgebieden uit de RES 1.0.*

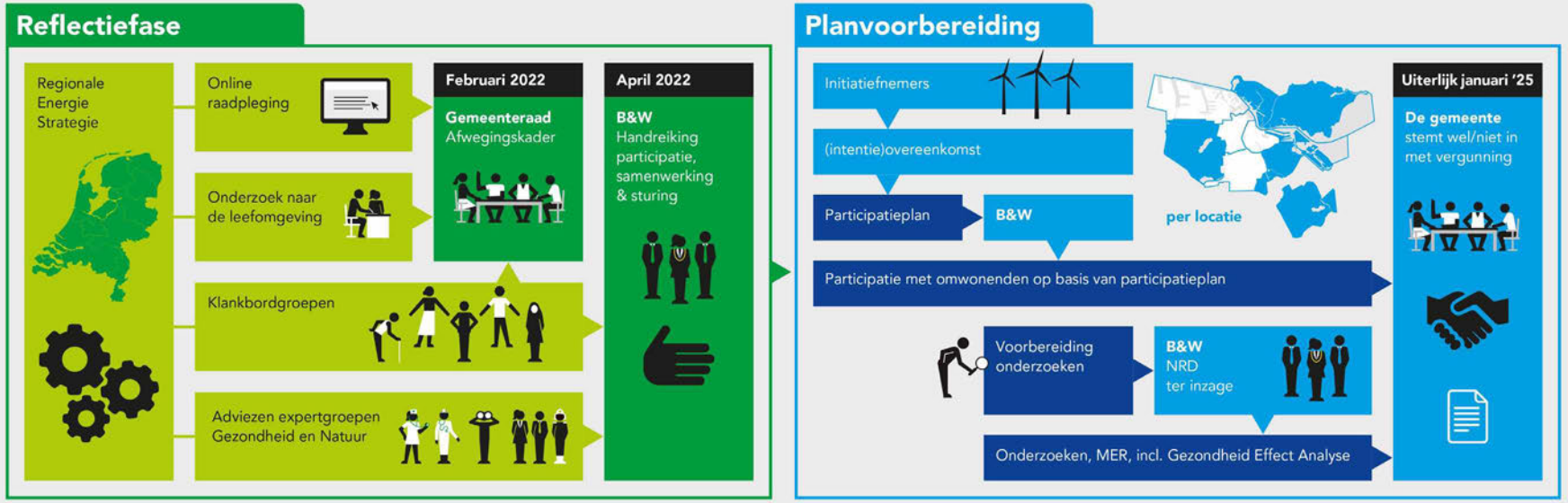

Reflectiefase

De reflectiefase heeft als doel om te luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften die er leven bij bewoners. Daarnaast geven expertgroepen advies over hoe om te gaan met zorgen t.a.v. gezondheid en natuur rondom windmolens. De opbrengst wordt geïnventariseerd en wordt verwerkt in een afwegingskader voor de gemeenteraad en in richtlijnen voor participatie en sturing. Het uitgangspunt voor de reflectiefase is de RES 1.0, die is vastgesteld door de gemeenteraad in mei 2021.

Afwegingskader

Het afwegingskader bevat informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) die later een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. De zorgen, wensen en behoeften van bewoners maken hier deel van uit en het biedt daarmee inzicht in de thema's die bewoners belangrijk vinden.

Wat is een online raadpleging

De online raadpleging is een methode om grote groepen deelnemers te betrekken bij een keuze-vraagstuk. Deelnemers nemen virtueel plaats op de stoel van de bestuurder en gaan keuzes maken. Daarmee kunnen ze hun voorkeuren aangeven op basis van (achtergrond) informatie, deze motiveren en nuanceren en eigen ideeën aandragen.

Onderzoek naar de leefomgeving

Bewoners kunnen tijdens de workshops aangeven wat voor hen de kenmerken van hun buurt zijn. Daarnaast worden bewoners gevraagd naar hun ideeën over windturbines en welke effecten zij verwachten bij een windmolen in hun leefomgeving. Zo leren we begrijpen wat bewoners belangrijk vinden in relatie tot windturbines in hun omgeving.

Intentieovereenkomst

De gemeente sluit per zoekgebied intentieovereenkomsten af met degene die het initiatief nemen om daar windmolens te onderzoeken en zo mogelijk te ontwikkelen. Dit betekent dat deze initiatiefnemers een participatieplan met omwonenden opstellen en er wordt gestreefd naar minimaal 50% lokaal eigendom.

Participatieplan

Het College stelt het participatieplan van initiatiefnemers vast en dit vormt de basis voor de verdere participatie in het gebied over de windmolens. Tijdens dit hele proces wordt gecommuniceerd naar iedereen in en rond het zoekgebied.

Notitie Reikwijdte Detailniveau

De initiatiefnemers inventariseren kenmerken, vragen en zorgen uit de omgeving, bereiden de onderzoeken en milieueffectrapportage voor en leggen de beoogde aanpak vast in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (**NRD**). Het College legt de NRD ter inzage zodat iedereen hierop kan reageren. Het college geeft advies op de NRD en betrekt hierbij ingediende zienswijzen. Onderdeel is een Gezondheid Effect Analyse (**GEA**).

Vergunningverlening

Als uit alle benodigde onderzoeken blijkt dat een locatie geschikt is voor een windmolen volgt de vergunningaanvraag door de initiatiefnemers. De gemeente stemt wel/niet in met vergunning-verlening voor plaatsing van een windmolen.

Gemeente
Amsterdam

Deel 1

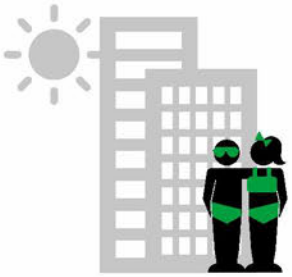

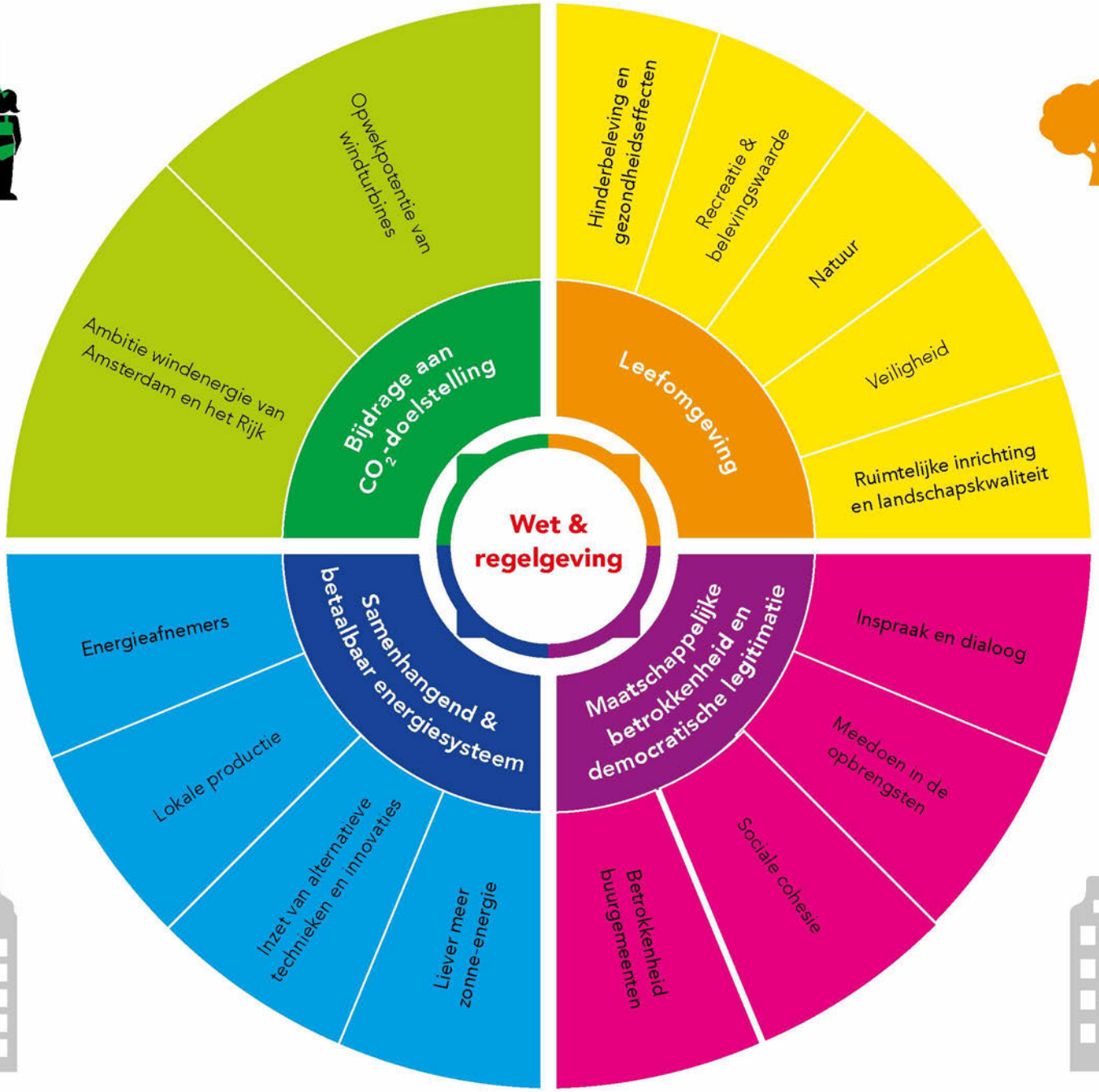
Opwekpotentie van windturbines
Ambitie windenergie van Amsterdam en het Rijk
Bijdrage aan CO_2-doelstelling
Hinderbeleving en gezondheidseffecten
Recreatie & belevingswaarde
Natuur
Veiligheid
Ruimtelijke inrichting en landschapskwaliteit
Leefomgeving
Wet & regelgeving
Energieafnemers
Lokale productie
Inzet van alternatieve technieken en innovaties
Liever meer zonne-energie
Samenhangend & betaalbaar energiesysteem
Inspraak en dialoog
Meedoen in de opbrengsten
Sociale cohesie
Betrokkenheid buurgemeenten
Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie

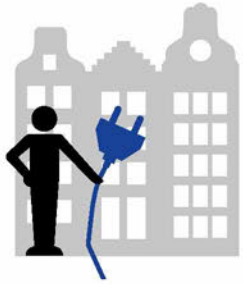

Bestaande wet- en regelgeving, Amsterdams beleid

De basis voor alle besluitvorming in de stad wordt gevormd door de bestaande wet- en regelgeving. De gemeente handelt en toetst binnen de geldende juridische kaders. Dat geldt ook voor het zoeken naar geschikte plekken voor het plaatsen van windturbines. Zo is er bij het bepalen van de zoeklocaties gekeken naar geldende beperkingen en beleidskaders met betrekking tot landschap, natuur- en milieu en zijn landelijke veiligheidsregels ten aanzien van afstanden van windturbines het uitgangspunt geweest. Hieronder wordt aangegeven met welke wet- en regelgeving in ieder geval rekening gehouden moet worden:

- Bij de afweging om windturbineparken ruimtelijk mogelijk te maken is (onder andere) het geluid, slagschaduw en externe veiligheid (plaatsgebonden risico voor (beperkt) kwetsbare objecten) van een windturbine op de omgeving van belang. In het **Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer** zijn hiervoor waarden opgenomen. Vanwege een recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State (ABRS[9]) mogen deze waarden niet toegepast worden en zal daarom nader onderzoek aan de besluitvorming ten grondslag worden gelegd.
- Voor de afstanden van windturbines tot infrastructuur en overige externe veiligheidsobjecten wordt uitgegaan van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en de richtlijnen uit de **Handreiking Risicozonering Windturbines.** De afstanden in de handreiking betreffen generieke toetsafstanden, waarbij lokaal maatwerk mogelijk is.
- Ten behoeve van de veiligheid en geluidbelasting heeft de Rijksoverheid het **Luchthavenindelingbesluit Schiphol (LIB)** vastgesteld. De LIB regelt welk gebied bestemd is voor gebruik als luchthaven en voor welk gebied daaromheen beperkingen gelden, bijvoorbeeld in de vorm van bouwhoogtebeperkingen voor windturbines.
- De bescherming van natuur komt voort uit de **Wet natuurbescherming**. In deze verkenning is bepaald in hoeverre er ecologische waardevolle gebieden in of in de nabijheid van het projectgebied aanwezig zijn en in hoeverre effecten op de waarden van deze gebieden te verwachten zijn.
- **Natura 2000-gebieden** kennen een beschermingsregime met een externe werking. Dit betekent dat naast windturbines binnen deze gebieden, ook windturbines buiten deze gebieden van invloed kunnen zijn op de natuurlijke waarden waarvoor deze gebieden zijn aangewezen. Als uit de voortoets blijkt dat belangrijke nadelige gevolgen op N2000-gebieden niet zijn uitgesloten, dan zal een passende beoordeling opgesteld worden.
- Noord-Holland kent 32 bijzondere provinciale landschappen. Dat zijn landschappen met bijzondere eigenschappen en waarde. **Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)** is een beschermingsregime binnen de Omgevingsverordening NH2020 bedoeld om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland te beschermen. De kernkwaliteiten van deze landschappen mogen in principe niet worden aangetast.
- Plannen binnen een gebied in het **Natuurnetwerk Nederland (NNN)**, moeten voldoen aan regels van de provinciale omgevingsverordening Noord-Holland. In de basis geldt dat de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet worden aangetast, de oppervlakte van het NNN en de onderlinge samenhang van de NNN-gebieden mag niet verminderen."
- Er zijn verschillende Rijksmonumenten en Rijksbeschermde dorps- en stadsgezichten. **De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE)** adviseert een afstand tot windturbines van 1.800 meter, zodat het contrast tussen de windturbines en het beschermde dorpsgezicht wordt afgezwakt. Dit is geen voorgeschreven norm en vormt daarom geen 'harde belemmering', echter wel een belangrijk aandachtspunt.
- Wanneer windturbines binnen of in de nabijheid van de Stelling van Amsterdam of elementen daarvan (schootcirkel of zichtlijnen) worden gepositioneerd zal er een **Heritage Impact Assessment (HIA)** moeten worden uitgevoerd. De HIA geeft inzicht in de mogelijk effecten van de windturbines op het UNESCO werelderfgoed.
- De Provincie Noord-Holland wijst stiltegebieden aan, onder andere om waar mogelijk, flora en fauna te beschermen. Binnen deze gebieden gelden regels en richtwaarden om geluidhinder te beperken of te voorkomen. Deze regels zijn vastgelegd in de **Provinciale Omgevingsverordening** van Noord-Holland. Dit vormt echter geen uitsluitingscriterium voor de plaatsing van windenergie.
- Daarnaast vormen beleidsregels en beleidsvisies die eerder vastgesteld zijn onderdeel van de kaders waarbinnen de gemeente verder uitwerkt. Dit gaat onder meer over de NOVI en POVI, Windvisie 2012, de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050, de Groenvisie 2020-2050 en de Omgevingsvisie 2050 en (de zoekgebieden van) RES1.0.

De wet- en regelgeving op het moment van indiening van de aanvraag omgevingsvergunning voor de bouw van een windpark is geldend.

[9] *Zie ABRvS 30 juni 2021 inzake Windpark Delfzijl-Zuid, ECLI:NL:RVS:2021:1395*

Leefomgeving

Amsterdam leeft en bruist. In onze stadsdelen en buitengebieden maken Amsterdammers gebruik van de fysieke leefomgeving om te wonen, werken en recreëren. In de eigen straat of buurt, of in parken en recreatiegebieden. Elk gebied heeft zijn eigen unieke kenmerken en karakteristieken dat door verschillende Amsterdammers op verschillende manieren wordt beleefd, waar de één juist komt om tot rust te komen en de ander om bijvoorbeeld te sporten of te varen.

De leefomgeving is altijd aan verandering onderhevig. Drukte, rust, aantasting of juist verbetering van een gebied zijn allemaal onderdeel van de dynamiek van de stad. Door het vaststellen van onder andere de Omgevingsvisie anticipeert de gemeente op al deze thema's en zorg zij ervoor dat de stad toekomstbestendig ingericht wordt.

Ook de energietransitie heeft gevolgen voor de leefomgeving. Het is één van de grootste ruimtelijke opgaven in de komende decennia, die zal leiden tot veranderingen in onze leefomgeving en in de inrichting van de stad. Ondergrondse leidingen en bovengrondse installaties voor het opwekken en transporteren van nieuwe energie zullen veel ruimte in beslag nemen, terwijl de ruimte al beperkt is in een compacte en groeiende stad als Amsterdam, zowel boven als onder de grond. Dat kan tot dilemma's en weerstand leiden. Er is ook een positief effect van de energietransitie op de leefomgeving te noemen: het stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen levert een gezondheidswinst op.

Binnen het hoofdstuk Leefomgeving zullen we in gaan op de verschillende signalen die vanuit de stad zijn meegegeven als het gaat om de omgeving waarin we wonen, werken en recreëren. Per thema lichten we toe wat Amsterdammers meegegeven hebben in het proces rondom de RES 1.0.

1.1 Hinderbeleving en gezondheidseffecten

Hinderbeleving gaat over de hinder die bewoners verwachten te ervaren door de komst van windturbines. Er is geen harde grens te trekken tussen hinderbeleving en gezondheid. In lijn met de WHO-definitie van gezondheid beschouwt het RIVM geluidshinder als een mogelijk gezondheidseffect.

Naast mogelijke geluidshinder, worden ook andere elementen van windturbines door participanten benoemd die kunnen leiden tot hinder en/of gezondheidseffecten, waaronder slagschaduw, knipperlichten en vrijkomen van fijnstof.

Geluid en gezondheid: context
In een dichtbevolkt land als Nederland accepteren we een bepaalde mate van hinder door geluidsbronnen, zoals windturbines. Zo zijn er afspraken gemaakt over hoeveel geluid windturbines mogen veroorzaken, op bijvoorbeeld gevels van huizen. Echter zijn recentelijk deze afspraken omtrent geluidsnormen buiten toepassing gesteld.

Op 30 juni 2021 heeft de Raad van State geoordeeld dat de algemene regels voor windturbines in het Activiteitenbesluit milieubeheer (Abm) en de Activiteitenregeling milieubeheer (Arm) buiten toepassing moeten worden gelaten. Voor deze rijksregels is niet de juiste procedure gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt. Overheden, zoals de gemeente Amsterdam, moeten nu voor nieuwe windturbineparken een eigen afweging maken over welk milieubeschermingsniveau zij lokaal aanvaardbaar achten.

De Amsterdamse expertgroep gezondheid is gestart tijdens de reflectiefase om de gemeente te adviseren over o.a. geluidsnormen en effecten op gezondheid.

> 1.1.1 Geluid en trilling

> 1.1.2 Slagschaduw

> 1.1.3 Knipperlichten

> 1.1.4 Schadelijke stoffen

[9] *Meer informatie hierover vindt u op de site van het RVO*
[10] *De Lden is een Europese maat om de geluidsbelasting door omgevingslawaai over een heel etmaal uit te drukken*
[11] *Om een beeld te krijgen van de huidige geluidsniveaus in de Amsterdamse leefomgeving, zie hier*

1.1.1 Geluid en trilling

Wat is het?

Draaiende wieken van een windturbine en de wind die langs stilstaande wieken waait, kunnen geluidsoverlast en trillingen veroorzaken. Afhankelijk van de hoogte, omvang van de molen en de snelheid en richting van deze wind, kan deze overlast door geluid en trilling in meer of mindere optreden. Windturbines produceren geluid over het hele spectrum van lage tot hoge tonen, net als andere geluidbronnen, en dus ook laagfrequent geluid (LFG) en infrageluid (geluid onder de 20Hz). Het aandeel LFG en infrageluid van windturbinegeluid is gemiddeld vergelijkbaar met dat van bijvoorbeeld wegverkeer.

Signalen uit de stad

- Vragen gaan over of er onderzoeken zijn gedaan naar de (lange termijn) effecten van geluid op gezondheid. Lichamelijk klachten, stress en slapeloosheid zijn genoemd.
- Zorgen over gezondheidseffecten voor kinderen.
- Zorgen over gezondheidseffecten voor mensen met risicofactoren (zoals ouderen met vaak chronische aandoeningen).
- Zorgen over gezondheidseffecten van laagfrequent geluid en infrageluid.
- Vragen gaan over invloed van (tip)hoogte van windturbines op gezondheidseffecten.
- Vragen over vergelijking van ervaren hinder door windturbines met andere geluidbronnen (zoals wegverkeer en vliegverkeer).
- Zorgen over invloed van verschillende geluidbronnen op elkaar (cumulatie en maskering).
- Vragen over de gehanteerde afstand om de zoekgebieden te verkleinen in de RES 1.0: waarom hanteert de gemeente Amsterdam slechts 350 meter? Er wordt verwezen naar afstandscriteria voor windturbines tot woningen in andere landen, die andere afstanden aanhouden. Aanvullende vragen zijn of gemeente zich niet op achterhaalde informatie baseert.
- Vragen over de mate van geluid die verschillende type turbines produceren, en of de gemeente wel voor de stilste kiest.
- Een andere zorg is de opeenstapeling van nieuwe ontwikkeling die leiden tot opstapeling van overlast, zoals cumulatief geluid van een drukke weg.

"Ik ben voorstander van duurzame energie, maar dat mag niet ten koste gaan van de gezondheid van Amsterdammers en al helemaal niet van onze kinderen."
– Inspreekavond, bewoner Amsterdam

"Ik kan de geluidsoverlast en de gevolgen daarvan niet zelf bepalen en de hoeveelheid storend geluid zou ik willen ervaren voordat ik daar een mening over kan vormen."
– Online raadpleging, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Alle windturbines in Amsterdam moeten voldoen aan de wettelijke normen (RVO). De rechter heeft deze normen voor windturbineparken buiten werking gesteld.
- Hoe ver het geluid van een windturbine draagt is moeilijk aan te geven, omdat er geen algemene afstand aan te geven is. Dit is namelijk afhankelijk van de windrichting, windsnelheid en het type windturbine. Voor iedere windturbine is maatwerk nodig. Op basis van een precieze locatie wordt een geluidsberekening gemaakt en bepaald welk extra geluid aanvaardbaar is in het licht van hinder/gezondheid[10].

Proces

- Zie processchema.
- De Amsterdamse expertgroep gezondheid is gestart tijdens de reflectiefase om de gemeente te adviseren over o.a. geluidsnormen en effecten op gezondheid.
- Het opstellen van een thematische klankbordgroep gezondheid. Deze kan vragen stellen of input geven aan de experts. De expertgroep reageert op deze vragen en/of input in de openbare verslagen.
- Het uitvoeren van een Gezondheideffectanalyse (GEA) per windinitiatief.
- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief.
- In het participatieproces wordt gebruik gemaakt van toegepaste audiovisuele simulatietechnieken die al worden gebruikt om vliegtuiglawaai in kaart te brengen.

[10] *Zie in dit verband ook hetgeen is opgemerkt onder wet- en regelgeving, eerste bullit, over de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.*

1.1.2 Slagschaduw

Wat is het?

Slagschaduw is de schaduw die een object werpt op een ondergrond of een ander voorwerp. Dit kan bijvoorbeeld een windturbine of lantaarnpaal zijn. Bij een lantaarnpaal gaat het om een vaste schaduw terwijl het bij een windturbine een pulserende schaduw is. Het type molen is bepalend voor de contour van de slagschaduw. Het optreden van slagschaduw is ook afhankelijk van de weersomstandigheden, seizoenen en de positionering van een windturbine ten opzichte van de woning of bijvoorbeeld een sportveld.[11]

Signalen uit de stad

- De zorg is dat als de zon tegen de bewegende wieken van de windturbine schijnt, er een continu bewegende schaduw ervaren wordt over bijvoorbeeld ramen van woningen. De zorg van bewoners is dat omwonenden dit als hinderlijk zullen ervaren.
- Bewoners noemen slagschaduw veelal als onderdeel van verschillende vormen van overlast zoals horizonvervuiling, vermindering van de woningwaarde en geluidsoverlast.
- Een andere zorg is of de risico's helder zijn rondom slagschaduw en verkeersveiligheid.

"Kunt u garanderen dat in een eventuele vergunning komt te staan dat de windturbines stilgezet dienen te worden zodra er slagschaduw optreedt?"
– Informatieavond, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- In de milieuregelgeving zijn normen opgenomen over slagschaduw, zoals o.a. een maximale duur van slagschaduw per jaar. De rechter heeft deze normen voor windturbineparken buiten werking gesteld. In het MER dat wordt uitgevoerd bij elk project worden de effecten van slagschaduw onderzocht en nader beschouwd.

Proces

- Zie processchema.
- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief, waarin ook mitigerende maatregelen en alternatieven aan bod komen.
- In het participatieproces wordt gebruik gemaakt van visualisaties om slagschaduw te tonen.

[11] *Aanvullende informatie is te vinden in deze publicatie van het RVO*

1.1.3 Knipperlichten

Wat is het?

Bovenop windturbines met een tiphoogte van 150 m is verlichting aanwezig die knippert, met als doel het waarborgen van de veiligheid van het vliegverkeer. Dankzij knipperlichten blijven windturbines 's avonds, 's nachts en bij slecht weer namelijk zichtbaar voor het vliegverkeer. Afhankelijk van de weersomstandigheden wordt het licht sterker of minder sterk ingesteld. Bij de huidige windturbines zijn de knipperlichten vanaf de grond waarneembaar.

Signalen uit de stad

- Zorgen gaan over de (knipper)lichten op windturbines dat mogelijk als storend zou kunnen worden ervaren door omwonenden en recreanten.
- De zorg is geuit dat het knipperen eventuele gezondheidsklachten als migraine kan verergeren.
- Zorgen geuit over dat knipperlichten kunnen leiden tot het verstoren van de migratieroutes van dieren, in het bijzonder vleermuizen.

"Ik vrees ook voor de hinder die zal worden ondervonden
van het knipperlicht die noodzakelijk is bij de mega windturbines."
– Inspreekavond, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Aanvullende informatie is hier te vinden.

Proces

- Zie processchema.
- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief, waarin ook mitigerende maatregelen en alternatieven aan bod komen.

1.1.4 Schadelijke stoffen

Wat is het?

Windturbines wekken stroom op zonder de lucht te vervuilen, zonder het klimaat te belasten en zonder grondstoffen uit te putten. Wel komt er wat CO_2 vrij bij het bouwen, onderhouden en afbreken van de turbine, maar na 3 tot 6 maanden draaien heeft een turbine die hoeveelheid CO_2-uitstoot al bespaard.

Signalen uit de stad

- Zorgen over vrijkomen van schadelijke stoffen (bijv. Bisfenol A) door eroderen wieken.
- Zorg over verspreiding van fijnstof door windturbines.

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Geen aanvullingen.

Proces

- Zie processchema.
- Het uitvoeren van een Gezondheidseffectanalyse per windinitiatief.
- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief.

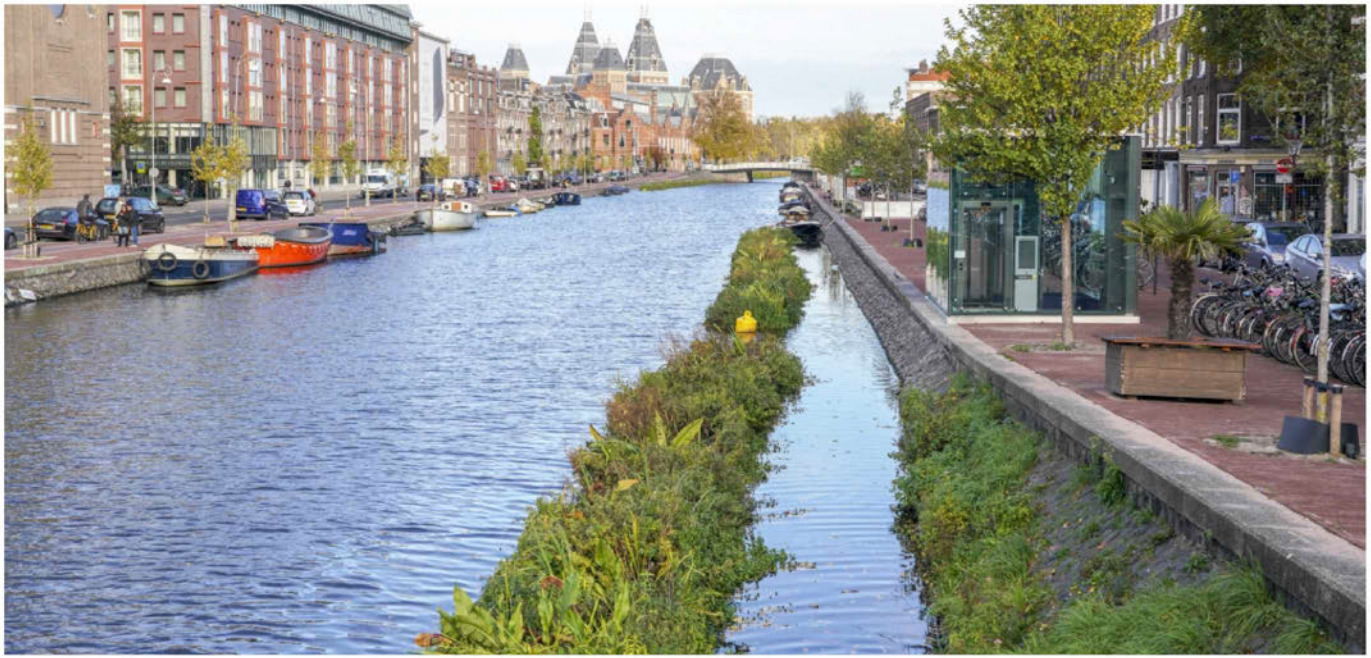

1.3 Recreatie & belevingswaarde

Recreëren gaat over ontspanning en vermaak. Voor veel Amsterdammers is het groen en de buitenruimte in en rondom Amsterdam een plek om te recreëren: sporten, wandelen, de hond uit te laten of van de natuur te genieten[12]. Veranderingen in het (stedelijke) landschap kunnen de beleving van iemand die recreëert in een gebied, beïnvloeden. Dit kan zowel een positieve als negatieve ervaring zijn. En daarmee kan ook de belevingswaarde veranderen. De belevingswaarde zegt iets over de mate waarin een gebruiker van een gebied, dat gebied als kwalitatief ervaart. Het gaat dus niet om de economische waarde van een gebied maar de zintuiglijke ervaring ervan. De belevingswaarde is sterk afhankelijk van individuele voorkeuren, de activiteiten en de persoonlijke associaties van iemand met een gebied.

> 1.3.1 Buitenactiviteiten

> 1.3.2 Volkstuinen

[12] *Een overzicht van alle parken en recreatiegebieden in de gemeente is hier te vinden.*

1.2.1 Buitenactiviteiten

Wat is het?

Buitenactiviteiten die vaak genoemd zijn in het proces rondom de RES 1.0 zijn onder andere: fietsen, surfen, roeien, zwemmen, suppen, varen op het meer, kanoën, wandelen en hardlopen. Het gebruik van volkstuinen valt ook onder recreatie, dit wordt als apart onderwerp behandeld (zie PM).

Kijkend naar de verschillende buitenactiviteiten is te zien dat deze op verschillende wijzen georganiseerd zijn: soms in een sportpark of binnen een vereniging, en soms gaat het over losse bewoners/bezoekers. Deze nuances komen ook terug wanneer ingezoomd wordt op de verschillende gebieden in het onderzoek leefomgeving, een samenvatting per voorkeursgebied is te vinden in Deel 2 van dit document.

Signalen uit de stad

- Bewoners noemen de vermindering van de belevingswaarde in het wandel/sport/hondenuitlaat gebied door de aanwezigheid van windturbines als zorg. De zorg bestaat dat recreatiewater voor watersporters wordt opgeofferd, dat windturbines ten koste gaan van groene plekken waar kinderen en volwassenen ontspannen en dat sportvelden het moeten ontgelden.
- Men maakt zich in sommige gevallen ook zorgen over de toegankelijkheid van het gebied.
- Er is een zorg geuit gerelateerd aan veiligheid: los van of je ergens mág sporten of recreëren, kan het nog wel veilig?

"Wat zijn de gevolgen voor recreatie ten gevolge van de molens nabij de oevers van Amsterdam met het IJmeer denk aan: surfen, roeien, zwemmen, suppen, varen op het meer, wandelen, hardlopen en andere sporten."
– Informatieavond, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Bij het inpassen van een windturbine in bestaand gebied moet rekening gehouden worden met de omgeving. Zie deel 2 voor specifieke opmerkingen per zoekgebied.
- Een initiatiefnemer zal in het participatieproces samen met omwonenden en belanghebbenden spreken over eventuele gevolgen voor buitenactiviteiten op een potentiële locatie en hoe deze zo veel mogelijk te voorkomen.

Proces

- Zie processchema.
- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief, waarin ook de effecten op recreatie aan bod komen.
- In het participatieplan van de initiatiefnemer wordt aangegeven hoe het thema wordt behandeld in het participatieproces. Het participatieproces mag pas starten nadat het participatieplan is goedgekeurd door de gemeente.

1.2.2 Volkstuinen

Wat is het?

Volkstuinen vervullen een duurzame, ecologische, educatieve en recreatieve rol in het leven van verschillende Amsterdammers. In Amsterdam is ruim 300 hectare aan volkstuinparken. Het gaat in totaal om ongeveer 6000 volkstuinen op 43 verschillende parken. In december 2021 heeft het de gemeenteraad een nieuwe strategie voor volkstuinen vastgesteld.

Signalen uit de stad

- Er zijn in algemene zin zorgen geuit over het plaatsen van windturbines dicht bij volkstuinen. Bewoners wil weten of er minimale afstanden gelden voor windturbines in de nabijheid van volkstuinen. Bewoners met volkstuinen gaan daar juist heen om te ontsnappen aan het geluid en de drukte van de stad, zo wordt opgemerkt.
- Men wil weten waarom voorbij is gegaan aan de Milieueffectrapportage bij Windvisie 2012: tuinparken zijn kwetsbare objecten? In PlanMER staat dat windturbines (max. 120) niet plaatsbaar zijn naast volkstuinparken omdat dit kwetsbare objecten zijn.
- Men wil ook weten of er onderzocht kan worden of volkstuinparken de status van geluidsgevoelige objecten kunnen krijgen.
- Er is meegegeven dat sommige mensen overnachten in de volkstuinen gedurende bepaalde perioden van het jaar. Omdat dat dit slecht geïsoleerde huisjes zijn, zullen windturbines negatieve gevolgen hebben voor de nachtrust.
- Bewoners merken op dat niet alle betrokkenen vanuit de volkstuinen zich gezien voelen als stakeholder en/of direct belanghebbende in het RES-traject.

"Volkstuinparken moeten de status van geluidsgevoelig object kunnen krijgen. Veel tuinders wonen immers het grootste deel van het jaar op het tuinpark, dat ook door veel wandelaars wordt bezocht." – *Raadadres, bestuur Volkstuinpark*

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt gewogen of geluidsaspecten een belemmering kunnen opleveren voor de bouw van windturbines in de buurt van een volkstuincomplex.

Proces

- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief, waarin ook de effecten op volkstuinparken aan bod komen.

1.3 Natuur

Niet alleen Amsterdammers leven in onze stad, ook voor veel soorten dieren en planten is Amsterdam de thuishaven. Rondom de stad liggen verschillende gebieden rijk aan dier- en plantsoorten. En ook ín de stad, met bijvoorbeeld het Diemerpark dat ruimte biedt aan een groot aantal ringslangen, of het Amsterdamse Bos dat plek biedt aan een verscheidenheid van planten en dieren. Het aantal soorten is in Amsterdam de afgelopen decennia toegenomen, dit geldt bijvoorbeeld voor wilde bijen en dagvlinders, waarvoor ook midden in de stad belangrijke plekken liggen. Dat is het resultaat van initiatieven van bewoners, investeringen van de gemeente en zorgvuldig (ecologisch) beheer.

Klimaatverandering heeft invloed op natuurlijke systemen: biodiversiteit gaat verloren en ecosystemen gaan achteruit. Ook in Amsterdam zal klimaatverandering impact hebben op de natuur. Door fossiele energievoorziening te vervangen voor duurzame energie wordt natuur beschermd tegen klimaatverandering. Daarnaast helpt meer natuur om ons beter aan te passen tegen de gevolgen van klimaatverandering: groen in de stad zorgt voor meer koelte en betere water-opvang. Ten slotte kan het bevorderen van biodiversiteit veel geld schelen, dat anders nodig is voor achterstallig onderhoud, sanering of de bestrijding van plaagdieren. Het behoud en bescherming van natuur en landschap is belangrijk, voor Amsterdam, maar ook op hogere schaalniveaus. Amsterdam houdt rekening met de bestaande regionale en provinciale groenstructuren en (inter-)nationale doelstellingen voor soorten en gebieden.

Vanuit de verschillende signalen uit de stad over windturbines zijn onderwerpen genoemd in relatie tot natuur en landschap. Dit varieerde van het uitspreken van de algemene wens om natuur en landschap goed mee te nemen, dan wel te behouden en te beschermen tot het benoemen van mogelijk gevolgen voor specifieke soorten (met vooral aandacht voor vogels en vleermuizen). Deze zijn in de paragrafen hieronder verder toegelicht en uitgewerkt.

Een expertgroep Natuur brengt advies uit of de bestaande wetten, normen en onderzoeken voldoen om aan de geuite zorgen tegemoet te komen en een goede afweging te maken op moment dat er een besluit genomen zal worden door de raad.

> 1.3.1 Behoud en bescherming natuur en landschap

> 1.3.2 Vogels

> 1.3.3 Vleermuizen

1.3.1 Behoud en bescherming natuur en landschap

Wat is het?

Amsterdam is omgeven door waardevolle natuurgebieden, waarvan ook een deel binnen de stadsgrenzen ligt. Ook aan de randen van de stad zijn er verschillende gebieden met hoge ecologische waarde. In een groeiende stad waar er steeds meer vraag is naar woonruimte en de openbare ruimte onze achtertuin is, is beleving van rust en ruimte in (beschermde) natuur en landschappen belangrijk.

Signalen uit de stad

- Zorgen gaan over de impact van turbines op de natuur. Hierbij worden zorgen genoemd waar het gaat over het verlies en beschadigen van natuurgebieden door de komst van windturbines.
- Noodzaak om de nodige bescherming van natuurgebieden te bieden.
- Zorgen over overlap tussen de zoekgebieden en compensatiegebieden (gebieden die eerder zijn ontwikkeld om te compenseren voor andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals snelwegen en gebrek aan natuur, bijvoorbeeld de mosselbanken in het IJmeer).
- Een zorg is dat de toegankelijkheid tot natuurgebieden (voor zowel mens als dier) door de komst van windturbines afneemt.
- Zorgen over de mogelijke gevolgen voor natuur en biodiversiteit bij het aanleggen van windturbines.
- Ook mogelijke kansen voor biodiversiteit worden gezien, omdat door de plaatsing van windturbines sommige gebieden minder bezoekers zullen krijgen, wat ruimte en rust geeft voor biodiversiteit.
- Mogelijke kans om de windopbrengsten te investeren in vergroting en verbetering broedgebieden.

"Ontzie belangrijke natuurgebieden bij het realiseren van de klimaatopgave."
– Raadsadres, bewoner Amsterdam"

"Dieren hebben ook een veilig leefgebied nodig om te voorkomen dat deze hieruit zullen vertrekken." – Online raadpleging, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Nederland heeft een (wettelijk gereguleerde) verantwoordelijkheid in het beschermen van soorten en in stand houden van de biodiversiteit, onder meer vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

Proces

- Zie processchema.
- Een Amsterdamse expertgroep natuur is gevraagd advies uit te brengen over de effecten op landschap en natuur die betrokken moeten worden bij de afweging om tot plaatsing van windturbines te kunnen besluiten.
- Naast de expertgroep is een thematische klankbordgroep natuur opgericht. Deze kan vragen stellen of input geven aan de experts. De expertgroep reageert op deze vragen en/of input in de openbare verslagen.
- Er wordt een natuurtoets uitgevoerd en gedeeld met de expert- en klankbordgroep.
- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief.

1.3.2 Vogels

Wat is het?

Vogels gebruiken vaak dezelfde vliegroutes om hun bestemming te bereiken. Maar dichter bij huis gebruiken vogels ook vaste routes om eten op te halen en uit te rusten nabij hun standplaats. Vogels kunnen last hebben van windturbines omdat de turbines hun vliegroutes doorkruizen. Dit kan als mogelijke gevolgen hebben dat er sprake is van verstoring van vogelbewegingen of sterfte.

Signalen uit de stad

- Er zijn verschillende zorgen geuit over de impact van windturbines op de vogelpopulatie, bijvoorbeeld doordat de aanleg van windturbines het landschap verandert waardoor vogels de bestaande migratieroutes mogelijk niet (meer) goed gebruiken.
- Vogels raken gedesoriënteerd en in het uiterste geval kan daarmee de populatie van een soort afnemen. Bijvoorbeeld omdat vogels een gebied gaan mijden, waardoor het gebied ongeschikt wordt om te broeden, te rusten en voedsel te zoeken.
- Ook maken bewoners zich zorgen dat windturbines zullen leiden tot lager broedsucces, omdat vogels langer op zoek moeten naar voedsel.
- Een andere zorg die genoemd is zijn de effecten van het botsen op een windturbines. Door een botsing kunnen vogels zich verwonden of overlijden.
- Bewoners maken zich zorgen over de gevolgen van laagfrequent geluid voor vogels, of daar onderzoek naar is gedaan. Door hen wordt verwezen naar de Nationale Windturbinerisicokaart van de Vogelbescherming.
- Bewoners vragen zich af of het betrekken van ecologen en stichtingen zoals de Vogelbescherming voldoende gebeurt.

"Windturbines kunnen het welzijn van vogels sterk beïnvloeden. Vogels botsen tegen de wieken, verliezen foerageergebieden of moeten omvliegen om de molens te ontwijken..." – *Raadsadres, Vogelwerkgroep Amsterdam*

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Momenteel vindt er ook onderzoek plaats naar de vormgeving en uitstraling van een windturbine om te kijken of hiermee het aantal botsingen van vogels kan afnemen: bijvoorbeeld door het clusteren van windturbines of het schilderen van een wiek.

Proces

- Een Amsterdamse expertgroep natuur is gevraagd advies uit te brengen over de effecten op landschap en natuur die betrokken moeten worden bij de afweging om tot plaatsing van windturbines te kunnen besluiten.
- Naast de expertgroep is een thematische klankbordgroep natuur opgericht. Deze kan vragen stellen of input geven aan de experts. De expertgroep reageert op deze vragen en/of input in de openbare verslagen.
- Er wordt een natuurtoets uitgevoerd en gedeeld met de expert- en klankbordgroep.
- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief.

1.3.3 Vleermuizen

Wat is het?

Amsterdam kent een grote populatie vleermuizen. In onze stad komen minstens 6 soorten vleermuizen voor. Ook vleermuizen hanteren net als vogels vaste trekroutes tussen hun zomer- en winterplaats. Afhankelijk van de soort zijn de migratieroutes meer of minder lokaal van aard.

Signalen uit de stad

- Vleermuizen worden in de verschillende gesprek- en inspreekmomenten apart genoemd als categorie dieren die overlast kan ervaren door windturbines.
- Bewoners geven aan dat er vleermuizen beschermde diersoorten zijn.
- Op IJburg en boven het IJmeer zitten veel vleermuizen en bewoners willen weten hoe de veiligheid van de vleermuizen gewaarborgd kan worden als er windturbines worden geplaatst.

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Er zijn verschillende mitigerende maatregelen mogelijk om de gevolgen voor vleermuizen te beperken. Het bespreken van mitigerende maatregelen is pas aan de orde als er een precieze locatie bekend is.

Proces

- Een Amsterdamse expertgroep natuur is gevraagd advies uit te brengen over de effecten op landschap en natuur die betrokken moeten worden bij de afweging om tot plaatsing van windturbines te kunnen besluiten.
- Naast de expertgroep is een thematische klankbordgroep natuur opgericht. Deze kan vragen stellen of input geven aan de experts. De expertgroep reageert op deze vragen en/of input in de openbare verslagen.
- Er wordt een natuurtoets uitgevoerd en gedeeld met de expert- en klankbordgroep.
- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief.

1.4 Veiligheid

Veiligheid gaat over de veiligheid van de turbine zelf: de technische eisen en wettelijke normen -en regels waaraan een windturbine moet voldoen wanneer hij geplaatst wordt. Voor windturbines gelden er strenge veiligheidseisen die zijn terug te vinden in de Handreiking Risicozonering Windturbines. Voor windturbines gelden diverse veiligheidseisen vanuit verschillende soorten wet- en regelgeving, van de Spoorwegwet tot het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (bevb). De normen voor externe veiligheid kwetsbare objecten uit het Activiteitenbesluit Milieubeheer zijn net als de normen voor geluid en slagschaduw door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van Staten buiten werking gesteld. Deze worden per project in het MER onderzocht. Er gelden algemene richtlijnen voor veiligheid in Nederland. Op de website van RVO kan gelezen worden welke richtlijnen dit zijn, deze staan toegelicht in de Handreiking risicozonering Windturbines. Welke richtlijn van toepassing is hangt af van het type molen en de omgeving. Bij de aanleg nabij wegen hangt het er bijvoorbeeld vanaf of er ook gevaarlijke stoffen worden vervoerd over de weg en hoeveel mensen er rijden. Voor iedere windturbine moet een veiligheidsberekening van het risico worden gemaakt. Op basis hiervan worden risicocontouren berekend die aangeven welke activiteit op welke afstand van de windturbine mag plaats vinden.

> 1.4.1 Technische veiligheid en normen

1.4.1 Technische veiligheid en normen

Wat is het?

Windturbines moeten voldoen aan strenge veiligheidseisen. Daarmee wordt bijvoorbeeld gewaarborgd dat de molen onder alle weerscondities veilig in werking kan zijn, of dat, in geval van storingen aan de molen zelf, de veiligheids-systemen ervoor zorgen dat de turbine tot stilstand komt. Daarnaast vindt er elk jaar een beoordeling door een deskundige plaats die het functioneren van de molen moet checken. En die bij het vermoeden van een defect, de windturbine direct buiten bedrijf moet laten stellen. Omdat deze eisen er zijn, is de kans dat een windturbine een veiligheidsrisico oplevert, zeer klein.

Signalen uit de stad

- Zorg bestaat over het risico op afbreken van de gondel, mastbreuk of het afbreken van een (deel van een) blad door wind of blikseminslag. Ook ijsafwerping gedurende de winter is genoemd als zorg.
- Zorg dat turbines in brand kunnen vliegen door kortsluiting of overbelasting en dat daardoor onderdelen afbreken.
- Vragen worden gesteld over een veilige afstand tussen windturbine en activiteiten (zoals wandelen).

"Hoe wordt de veiligheid gewaarborgd van de direct omwonende, denk bijvoorbeeld aan het afbreken van een wiek op volle snelheid?"
– Informatieavond, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Geen aanvullingen.

Proces

- Op het moment dat concrete mogelijke locaties bekend zijn kunnen nadere uitspraken gedaan worden over welke activiteiten wel of niet mogelijk zijn in de buurt van een windturbine, uitgaande van bestaande wet- en regelgeving.
- Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER.
- Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief, waarin ook mitigerende maatregelen en alternatieven aan bod komen.

1.5 Ruimtelijke kwaliteit en landschap

Amsterdammers en bewoners uit buurgemeenten waarderen de ruimtelijke inrichting van Amsterdam als stad met groene scheggen en geven om de kwaliteit van het landschap. Door de groei van de Amsterdamse bevolking en woningnood staan deze waardes onder druk. Een deel van ons landschap wordt daarom beschermd door bestaande wet- en regelgeving. Dat is belangrijk, omdat het landschap in Amsterdam een bepaalde kwetsbaarheid kent, o.a. vanwege de grote historische waarde en de aanwezigheid van verschillend cultureel erfgoed in de stad en omgeving. Er zijn verschillende monumenten die UNESCO status hebben en daarmee beschermd worden tegen beschadiging.

Binnen dit hoofdstuk worden de signalen benoemd die Amsterdammers belangrijk vinden als het gaat over de ruimtelijke inrichting en de kwaliteit van het landschap. Ruimtelijke inrichting benoemt de mogelijk conflicterende of elkaar aanvullende bestemmingen zoals woningbouw of natuurontwikkeling of functiecombinaties in de nabijheid van windturbines.

Landschapskwaliteit bestaat uit zowel technische als sociale factoren. Bij technische factoren gaat het om de fysieke inrichting van het landschap zoals de inpassing van een windturbine in de horizon, de opstelling van molens onderling en de lokale inpassing van de voet van de molen. Dit speelt op verschillende schaalniveaus, heel lokaal tot nagenoeg regionaal. Bij sociale factoren gaat het onder meer over beleving van landschap.

> 1.5.1 Ruimtelijke inrichting

> 1.5.2 Woningen (nieuwbouw en woningwaarde)

> 1.5.3 Landschapskwaliteit

1.5.1 Ruimtelijke inrichting

Wat is het?

Ruimtelijke inrichting gaat over verschillende belangen in dezelfde ruimte die met elkaar kunnen conflicteren of elkaar kunnen aanvullen (meervoudig ruimtegebruik). Dit betreft bijvoorbeeld bestaande woningen in de buurt van mogelijke nieuwe windturbines, nieuwe woningbouwplannen of natuur. De gemeente kijkt dan ook of het in de ruimtelijke langetermijnstrategie past. Voor het Rijk is de Nationale omgevingsvisie vastgesteld. Ook in de NOVI is de voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik uitgesproken. In Amsterdam is de langetermijnstrategie vastgelegd in de omgevingsvisie. De Omgevingsvisie 2050 heeft de voorkeursgebieden voor windenergie uit de RES 1.0 opgenomen. Vervolgens worden de zoekgebieden geborgd in de andere omgevingsinstrumenten. Daarbij wordt in het kader van een "goede ruimtelijke ordening" gekeken naar afwegingen van de hele stad en de buurgemeenten. Hoe verhoudt een windturbine zich tot de totale omgeving waar die zich in bevindt? Wat is de beste plek in relatie tot woningbouw en de andere opgaven in de stad? De relatie met bestaande woningen wordt daarbij veel genoemd.

Signalen uit de stad

- Bewoners zijn benieuwd of windturbines voor meerdere functies gebruikt kunnen worden, daar waar dat mogelijk is zou de gemeente daar meer over moeten communiceren.

"In welke mate vallen windmolens te combineren met ander ruimtegebruik?
Kunnen windmolens bijvoorbeeld gecombineerd worden met bos en/of agrarische functies?"
– Informatieavond, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- De RES is meegenomen in de Omgevingsvisie en wordt geborgd in omgevingsinstrumenten.
- Onderzoek en gesprekken kunnen aangeven hoe en waar functies gecombineerd kunnen worden.

Proces

- In het participatieplan van de initiatiefnemer wordt aangegeven hoe het thema wordt behandeld in het participatieproces. Het participatieproces mag pas starten nadat het participatieplan is goedgekeurd door de gemeente.
- Als onderdeel van een 'goede ruimtelijke ordening' wordt in de vergunning gekeken naar functies in de omgeving, ook in de buurgemeenten. Ook in het MER wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre meervoudig ruimtegebruik mogelijk is.

1.5.2 Woningen (nieuwbouw en woningwaarde)

Wat is het?

De stad Amsterdam heeft een enorme woningbouwopgave: het is de ambitie om in 2050 150.000 woningen erbij gebouwd te hebben in de stad. Voor deze hoeveelheid woningen is ruimte nodig. Zoveel mogelijk benutten van de binnenstedelijke ruimte en de buitenruimte leeg houden, dat is een van de strategische keuzes die in de Omgevingsvisie is vastgesteld. De stad wil werken aan verdichting in bestaande buurten, het verduurzamen van de bestaande bouw en het vergroenen van de leefomgeving. Bij dit onderwerp gaat het zowel over de woningbouwopgave als de woningwaarde: de waarde van een woning kan dalen of stijgen als gevolg van veranderingen in de omgeving van de woning.

Signalen uit de stad

- Bewoners willen weten hoe de plannen voor windturbines zich verhouden tot nieuwbouwplannen. Zorg is dat die niet meer gerealiseerd kunnen worden.
- Zorg dat de komst van een windturbine effect heeft op de waardebepaling van een (nieuwbouw) woning. Bewoners vinden het van belang dat mogelijke waardedaling als gevolg van windturbines zo goed mogelijk in beeld wordt gebracht en wat de gemeente hieraan kan doen.
- Het uitzicht op een gebied met windturbines op het water is volgens de insprekers ook reden voor de waardedaling.

"Het zoekgebied voor wind ligt vooral in het IJmeer. Er zijn ook plannen om een aantal eilanden en nieuwe woongebieden op dezelfde locatie te bouwen. Wat is de status van de nieuwe eilanden en behoort een combinatie van nieuwbouw en windmolens tot de opties?" – Informatieavond, bewoner Amsterdam

"Waardedaling van verkoopprijzen van bestaande woningen nabij windmolens is een belangrijk aspect. Deze waardedaling kan oplopen tot 20%. Ik begrijp dat dit argument niet doorslaggevend zal zijn bij u besluit, maar waar kan een huiseigenaar terecht met dit kostenverhaal?" – Raadadres, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Bij het vaststellen van de zoekgebieden is er rekening gehouden met 350 meter tot bestaande woningen en met vastgestelde bestemmingsplannen.
- Er geldt een regeling voor planschadevergoeding (onder de Omgevingswet heet dit nadeelcompensatie).

Proces

- Bij het ruimtelijk besluit wordt een planschaderisicoanalyse opgesteld. Verzoeken om een planschadevergoeding worden afzonderlijk beoordeeld.
- Nieuwbouwplannen waarvoor al een bestemmingsplan is vastgesteld, worden gezien als een autonome ontwikkeling in het MER.

1.5.3 Landschapskwaliteit

Wat is het?

Een windturbine in het landschap staat niet op zichzelf, maar vormt onderdeel van een geheel: een plek waar mensen wonen, werken en recreëren, waar mogelijk historisch erfgoed ligt, waar natuur is, dieren en planten leven, kortom (stedelijk) landschap. Mensen ontlenen er een identiteit aan en beleven dit landschap als waardevol.

De komst van een windturbine heeft impact op dit landschap. Hoe deze impact en de verandering van de omgeving ervaren wordt is subjectief. Het gaat daarbij zowel om de context op grotere schaal, zoals de horizon als mede de concrete impact in de nabijheid van de leefgebieden van mensen.

Echter is niet alles subjectief, cultuurhistorisch waardevolle landschappen en/of gebieden met UNESCO status worden door de wet beschermd volgens duidelijke criteria. De provincie zorgt momenteel als bevoegd gezag voor het behoud van deze waarden en de doorontwikkeling ervan in een specifieke context, zoals klimaatverandering.

De inpassing van een windturbine in de landschappelijke context en in het (stads)landschap kan vormgegeven worden aan de hand van een aantal criteria. Bijvoorbeeld de opstellingen van de windturbines ten opzichte van elkaar, de horizon en het silhouet in het landschap, of de inpassing van de voet. Horizon en landschap zijn constant aan verandering onderhevig. Molens maken samen met andere hoge elementen de horizon. Omdat het landschap aan verandering onderhevig is vereist dit een brede manier van kijken.

Signalen uit de stad

- Verschillende bewoners uiten zorgen over het veranderende landschap en geven aan dat windturbines niet in elk landschap passen.
- Er zijn zorgen over verrommeling van het landschap.
- Zorgen over oude historische karakteristieken in het landschap worden verstoord.
- Zorgen over de mogelijke aantasting van UNESCO werelderfgoed, zoals de Stelling van Amsterdam.
- Sommige bewoners vinden vervuiling van de horizon in mindere mate een zorg, omdat er ook al op veel plekken elektriciteitsmasten staan.
- Andere mensen geven aan de verandering van het landschap als gevolg van de plaatsing van windturbines voor lief te zullen nemen omdat groene stroom een belangrijk doel is.
- Bewoners geven aan het open polderlandschap open te willen houden.
- Er zijn bewoners die vinden dat de windturbines geclusterd geplaatst moeten worden, in plaats van 1 molen, zodat een verrommeling van het landschap beperkt blijft.
- Sommige bewoners hebben voorkeur om op plekken windturbines clusteren. Op die manier kan de overlast beperkt worden. Daarnaast is het aansluiten van windturbines op het netwerk goedkoper en er wordt meer natuur bespaard op die manier.

"Versnippering is niet fraai; daarom is het belangrijk te kijken naar een paar clusters i.p.v. te verspreiden over alle zoekgebieden in de stad"
– Interactieve sessie, bewoner Amsterdam

"Ik ben in eerste plaats heel erg bang dat we met deze windturbines de unieke aanzichten van de Amsterdamse stad onherstelbare schade aanbrengen."
– Inspreekavond, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Tijdens de reflectiefase wordt gewerkt aan een gemeentelijk kader voor de ruimtelijke kwaliteit.
- De provincie Noord-Holland heeft een handreiking ruimtelijke kwaliteit opgesteld om gemeenten en initiatiefnemers te ondersteunen.

Proces

- In het participatieplan van de initiatiefnemer wordt aangegeven hoe het thema wordt behandeld in het participatieproces. Het participatieproces mag pas starten nadat het participatieplan is goedgekeurd door de gemeente.
- In het participatieproces wordt gebruik gemaakt van visualisaties en audiovisuele simulatietechnieken om de effecten op de ruimtelijke kwaliteit en landschap te tonen.
- In een MER worden effecten op het landschap, cultuurhistorie en de horizon onderzocht. Wanneer windturbines binnen of in de nabijheid van de Stelling van Amsterdam of elementen daarvan (schootcirkel of zichtlijnen) worden gepositioneerd zal er een **Heritage Impact Assessment (HIA)** moeten worden uitgevoerd. De HIA geeft inzicht in de mogelijk effecten van de windturbines op het UNESCO werelderfgoed en zal onderdeel gaan uitmaken van het MER.
- Mogelijke initiatieven moeten ook getoetst worden aan het beschermingsregime Bijzonder Provinciaal Landschap en bij inpassing ook aan de ruimtelijke kwaliteitseis die stelt dat rekening gehouden dient te worden met Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.

"De transitie naar veiligere stroom is cruciaal. Uitzicht is aan te wennen, een onleefbare planeet niet." – Bijlage Draagvlakonderzoek OIS, bewoner Amsterdam

"Windmolens zijn een onderdeel van de Nederlandse cultuur, en de moderne vallen daar voor mij ook onder." – Bijlage Draagvlakonderzoek OIS, bewoner Amsterdam

Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie

De wil en inzet van (bevlogen) Amsterdammers, bewoners van buurgemeenten en andere belanghebbenden is nodig om onze ambities te realiseren. De gemeente spant zich in om ieder die dat wenst te betrekken in het proces om alle wensen, zorgen en behoeften in beeld te brengen. In Nederland bestaan democratische instrumenten om de zorgen van eenieder te borgen en af te wegen in het democratisch besluitvormingsproces. Dit gebeurt o.a. in een MER die uitgevoerd bij alle windinitiatieven in Amsterdam. Daarin worden alle mogelijke gevolgen voor de omgeving onderzocht, afgewogen en alternatieven benoemt. Amsterdam zet met dit document en de reflectiefase een extra stap.

Onder dit hoofdthema worden thema's en onderwerpen toegelicht die relevant zijn voor het proces om alle belanghebbenden en betrokkenen op juiste wijze te betrekken zoals bijvoorbeeld ruimte voor inspraak en dialoog, het betrekken van alle lagen van de bevolking maar ook aandacht voor de opbrengsten van een windinitiatief.

2.1 Inspraak en dialoog

Tijdens het proces in aanloop naar de RES 1.0 zijn verschillende zorgen en aandachtspunten benoemd die raken aan het hoofdthema maatschappelijke betrokkenheid. Dit gaat over betrokkenheid van verschillende groepen, feitenkennis, belevingswerelden en transparantie over het proces en de besluitvorming.

> 2.1.1 Betrokkenheid verschillende groepen

> 2.1.2 Gedeelde feitenkennis

> 2.1.3 Verschillende waarden in de stad

> 2.1.4 Transparantie over het proces en de besluitvorming

2.1.1 Betrokkenheid verschillende groepen

Wat is het?

Het is belangrijk dat zoveel mogelijk bewoners en belanghebbenden met verschillende perspectieven bekend zijn met de plannen en zo mogelijk ook worden betrokken bij de plannen voor windenergie. Zodat er wederzijds begrip ontstaat voor elkaars perspectieven en mogelijk acceptatie ontstaat voor de bestuurlijke keuzes die gemaakt worden.

Signalen uit de stad

- Verzoek om de totale samenleving te betrekken, vanuit alle lagen in de wijk en van jong tot oud.
- Een zorg is dat er waarschijnlijk groepen mensen zijn die wel een belang hebben, maar die niet worden gehoord. Dit kan komen door een beperkte toegang tot internet en of media, door een taalbarrière of opleidingsniveau, maar mogelijk ook door beperkte interesse in het onderwerp of andere prioriteiten.

"Mensen hebben eigenlijk nog geen idee wat van wat ze boven het hoofd hangt. Ik maak mij daar best wel zorgen over, want ze hebben eigenlijk nog niet goed mee kunnen denken. De enquête die gedaan is was ook niet in hun eigen taal en was ook online. Hoe hebben zij tot nu toe mee kunnen denken?"
– Bijeenkomst Noord, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- De gemeente organiseert daarnaast nieuwe vormen van betrokkenheid zoals Mini-Burgerberaad, Maakbank, de Online raadpleging en het Amsterdams klimaatakkoord.
- De gemeente houdt rekening met verschillende bewoners en bevolkingsgroepen tijdens het uitvoeren van de jaarlijkse een enquête over de houding van Amsterdammers ten aanzien van duurzaamheid, hier worden ook straatinterviews gehouden om bredere doelgroepen te bereiken.

Proces

- In het participatieplan van de initiatiefnemer wordt aangegeven hoe het participatieproces wordt vormgegeven. Dit gebeurt in samenspraak met omwonenden. Zie voor een voorbeeld: het participatieplan Noorder IJplas.
- Het participatieproces mag pas starten nadat het participatieplan is goedgekeurd door de gemeente.
- In het vervolg op dit document levert de gemeente een handreiking op met input van belanghebbenden waarin richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing uitgewerkt zijn en maakt deze openbaar.

2.1.2 Gedeelde feitenkennis

Wat is het?

Met gedeelde feitenkennis wordt bedoeld dat het van belang is dat alle betrokkenen – gemeente, bewoners, initiatiefnemers - uitgaan van hetzelfde kader aan feiten. Die gedeelde feiten vormen het fundament voor het gesprek dat in en met de stad gevoerd wordt.

Signalen uit de stad

- Volgens bewoners is er genoeg ruimte op zee om alle windturbines te plaatsen. Om deze reden willen zij de belangenafweging van de doelstelling van 49 TWh op zee beoordelen.
- Er zijn bewoners die stellen dat de doelstelling van 35 TWh op land al gehaald is. Zij willen de aannames van het PBL, de RVO en het EZK kunnen beoordelen.
- Bewoners trekken de degelijkheid van het onderzoek van het RIVM over windturbinegeluid en gezondheid in twijfel, terwijl de overheid het beleid hierop baseert.
- Ook maken bewoners zich zorgen over de vergelijkbaarheid van onderzoeken omdat veel van de onderzoeken zich niet specifiek richten op Nederland en de gestelde normen.

"De rapporten waar geluidsoverlast op gebaseerd zijn meestal gebaseerd op turbines die verouderd zijn. Technologie in deze sector gaat ongelofelijk hard, geluidsoverlast van verminderd wordt."
– Inspreekavond, bewoner Amsterdam

"Wordt er nog nader onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten, aangezien experts elkaar tegen spreken en het moeilijk is om op basis van de huidige onderzoeken echt goed inzicht te hebben in de gezondheidseffecten?"
– Raadsadres, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Gedeelde feitenkennis speelt op verschillende schaalniveaus. Gemeente maakt gebruik van uitgangspunten die door landelijk beleid zijn opgesteld. De uitgangspunten voor wind op land komen voort uit landelijk beleid. Het gesprek over deze uitgangspunten moet dan ook op dat schaalniveau besproken worden. Er wordt daarom mogelijk een landelijke dialooggroep over wind op land gestart.
- Als onderdeel van de reflectiefase voert de gemeente het gesprek over feiten ook in de verschillende klankbordgroepen, bijvoorbeeld worden vragen over de feiten in rapporten over gezondheid gesteld in de klankbordgroep gezondheid.

Proces

- In het participatieplan van de initiatiefnemer wordt aangegeven hoe kennisdeling en -uitwisseling wordt vormgegeven in het participatieproces. Dit gebeurt in samenspraak met omwonenden.
- Het participatieproces mag pas starten nadat het participatieplan is goedgekeurd door het college van de gemeente.
- In het vervolg op dit document levert de gemeente een handreiking op met input van belanghebbenden waarin richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing uitgewerkt zijn en maakt deze openbaar.

2.1.3 Verschillende waarden in de stad

Wat is het?

In de stad bestaan verschillende ideeën en waarden over windenergie in Amsterdam. In het debat lijkt dit vaak plat geslagen tot voor- en tegenstanders. Er zijn verschillende groepen te identificeren omdat er verschillen zijn in onder andere de houding ten opzichte van windenergie en onderliggende waarden. Door oog te hebben voor dergelijke factoren en te zoeken naar mogelijk gedeelde waarden ontstaat de mogelijkheid om een dialoog te voeren tussen individuen en/of groepen met verschillende perspectieven in de stad.

Signalen uit de stad

Op basis van de online raadpleging wordt geconstateerd dat er verschillende perspectieven op windenergie in de stad zijn. De onderzoekers konden een aantal groepen deelnemers identificeren onder andere op basis van hun perceptie van de ambitie om extra windmolens in de stad plaatsen en de wens zoveel mogelijk duurzame energie op Amsterdams grondgebied op te wekken.

- Een groep deelnemers die positief is over extra windenergie in de stad, zij kiezen bijvoorbeeld relatief vaak voor de eis 'zorg dat omwonenden van de windmolens direct voordeel hebben van de energie. Binnen deze groep zijn er mensen die vinden dat alles uit de kast moet worden gehaald om klimaatverandering tegen te gaan. Een andere groep is gematigder en noemt meer voorwaarden over bijvoorbeeld afstand tot woningen en overlast.
- Een groep deelnemers die negatief is over extra windenergie in Amsterdam, leden van deze groep kiezen relatief vaak voor eisen over bescherming van het landschap en het bewaren van afstand tot natuurgebieden aan de randen van Amsterdam. Binnen deze groep kunnen we ook weer twee groepen onderscheiden, waarvan een het bouwen van windmolens in Amsterdam een slecht en irreëel plan vindt. Een andere deel van de groep is negatief over windenergie, maar vindt wel dat Amsterdam zoveel mogelijk moet doen om energie binnen de gemeentegrenzen op te wekken.
- Een groep die neutraal is over het bouwen van extra windmolens in Amsterdam. Een ruime meerderheid in die groep vindt dat Amsterdam zoveel mogelijk doen om energie binnen de gemeentegrenzen op te wekken, zij stellen hier wel voorwaarden aan zoals het beperken van overlast voor mens en natuur, eerst te kijken naar alternatieven voor windenergie, en locaties te zoeken in de buurt van industrie.

Uit de online raadpleging volgt ook dat voor een ruime meerderheid van de Amsterdammers gezondheid, verantwoordelijkheid, duurzaamheid, rechtvaardigheid en natuur/landschap belangrijke thema's zijn bij keuzes die moeten worden gemaakt rond de duurzame energie ambities van Amsterdam. Twee relevante kanttekeningen hierbij zijn dat:

- Bewoners van Amsterdam soms heel anders denken over de concrete invulling van deze waarden.
- Verschillende groepen Amsterdammers deze waarden anders prioriteren.

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- In het vervolg op dit document levert de gemeente een handreiking op met input van belanghebbenden waarin richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing uitgewerkt zijn. De inzichten uit de online raadpleging worden gebruikt bij de totstandkoming van deze handreiking.

Proces

- Het volledige rapport over de online raadpleging wordt gedeeld met de gemeenteraad en wordt openbaar toegankelijk gemaakt.
- De resultaten van de online raadpleging kunnen worden gebruikt om een dialoog te voeden tussen de verschillende groepen in de stad.

2.1.4 Transparantie over het proces en de besluitvorming

Wat is het?

Transparantie over het proces en de besluitvorming betekent onder meer dat het proces begrijpelijk, toegankelijk, betrouwbaar en voorspelbaar is. En het moet duidelijk zijn wat, wanneer gebeurt in het proces en wanneer welk besluit genomen gaat worden.

Bovendien moet het helder zijn hoe en wanneer belanghebbenden kunnen meepraten in het proces. Daarnaast moet duidelijk zijn waarover belanghebbenden kunnen mee praten en op welke manier hun input wordt meegenomen in het proces dan wel besluit. Ook gaat het over de vraag hoe snel en adequaat je als overheid reageert op signalen die uit de samenleving worden overgebracht. Transparantie over het proces en de besluitvorming gaat gepaard met heldere communicatie.

Signalen uit de stad

- Vragen gaan over het proces en wanneer ze in het proces worden geïnformeerd: hoor ik het wel op tijd wanneer jullie voornemens zijn in mijn buurt een windturbine te plaatsen?
- Zorgen zijn dat het proces wellicht zo is ingericht dat bewoners geen echte inspraak meer hebben, maar voor voldongen feiten komen te staan.
- Zorgen gaan over het tot stand komen van de besluitvorming en hoe inspraak de besluitvorming beïnvloedt. Sommige bewoners hebben het gevoel dat besluiten al genomen zijn en dat er daarna pas geparticipeerd wordt.
- Een zorg is dat het proces nogal snel en gehaast is, met het risico dat er windturbines worden geplaatst op locaties waar niet goed over na is gedacht.
- Vragen gaan over waar het proces zich bevindt; waarom is een zoekgebied wel of niet geschikt is; wat is daarvoor doorslaggevend?
- Vragen gaan ook over hoelang het proces duurt van het plaatsen van een windturbine van start tot einde.
- Er worden ook complimenten gegeven over een helder en transparant proces.

"Het is echter onduidelijk welk belang de gemeente hecht aan deze inspraak."
– Bijlage Draagvlakonderzoek OIS, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Gemeente Amsterdam deelt informatie over het proces en besluitvorming via de website www.amsterdam.nl/windenergie en de nieuwsbrieven 'Duurzaam020' en 'Duurzame energie'.
- PM online raadpleging.

Proces

- Het besluitvormingsproces is beschreven in het processchema begin van dit document.
- In het vervolg op dit document levert de gemeente een handreiking op met input van belanghebbenden waarin richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing uitgewerkt zijn en maakt deze openbaar.

2.2 Meedoen in de opbrengsten

Wat is het?

In Amsterdam wordt er gestreefd naar 50% lokaal eigendom bij een windproject. Amsterdammers en bewoners van buurgemeenten kunnen op verschillende manieren profiteren: via lidmaatschap, via een omgevingsfonds of via een omwonendenregeling. Ook mensen met een kleine portemonnee kunnen profiteren. Dit wordt ook wel financiële participatie genoemd.

Signalen uit de stad

- Vragen gaan over de mogelijkheden om financieel mee te doen, op welke wijze meeprofiteren mogelijk is en of meeprofiteren voor iedereen toegankelijk is.
- Er zijn vragen waarom niet ingezet wordt op 100% lokaal eigendom, door een combinatie van zoveel mogelijk burger-energie coöperaties en een gemeentelijk duurzaam energiebedrijf.
- Zorgen geuit over het meeprofiteren van 'anderen', niet bewoners maar grote partijen zoals datacenters.
- Zorgen geuit over de verdeling van de lusten en laten: het mag niet zo zijn dat de ene Amsterdammer de lusten heeft als mede-eigenaar en de andere Amsterdammer de lasten als omwonenden van windturbine.
- Vragen gaan over wat de mogelijkheid is om als directe omwonende van een windturbine méér gecompenseerd te worden: hoe dichter bij een windturbine hoe meer privileges bijvoorbeeld.

"Financieel voordeel hierbij ondervinden is wel een vereiste en geen financieel nadeel ondervinden van plaatsing bijvoorbeeld als gevolgen van mijn verzekering et cetera."
– Bijlage draagvlakonderzoek OIS, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Amsterdam verleent alleen medewerking aan initiatiefnemers die streven naar minimaal 50% lokaal eigendom.
- In de landelijke Handreiking RES 2.0 worden vier vormen van financiële participatie onderscheiden: mede-eigenaarschap, financiële deelneming, omgevingsfonds en omwonendenregeling.
- In Amsterdam zet in elk geval in op omgevingsfondsen, waarmee een windpark een vast bedrag per geproduceerde eenheid elektriciteit afdraagt aan een omgevingsfonds dat ten goede komt aan de directe omgeving van het project.
- Ook streeft de gemeente naar het uitwerken van een Omwonendenregeling, voor diegenen in de directe omgeving die niet willen of kunnen investeren.

Proces

- In het participatieproces gaat de initiatiefnemer in gesprek met omwonenden en belanghebbenden over mogelijkheden voor financiële participatie en samenwerking.
- In het vervolg op dit document levert de gemeente een handreiking op met input van belanghebbenden waarin richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing uitgewerkt zijn en maakt deze openbaar.

2.3 Sociale cohesie

Wat is het?

De stad Amsterdam en ook de omliggende gemeenten hebben hun eigen karakter. De samenstelling van bewoners in een stad of buurt wordt ook wel sociale cohesie genoemd. Waarbij cohesie gebruikt wordt om de onderlinge samenhang en verbondenheid binnen een bepaalde groep (bijvoorbeeld buurtbewoners) aan te duiden. Op het moment dat inwoners veel activiteiten met elkaar ondernemen en/of betrokken zijn, dan spreken we van een grote mate van cohesie.

Wanneer er grote thema's in een buurt besproken worden, denk aan de komst van windturbines, het veranderen van een weg maar ook bijvoorbeeld Corona, dan kan dat de samenhang tussen bewoners(groepen) in de buurt beïnvloeden.

Signalen uit de stad

- Zorg dat samenstelling van de buurt verandert door de komst van turbines, dat mensen die zich dat kunnen permitteren wegtrekken.
- Zorg dat ongelijkheid in de stad toeneemt en dat in specifieke buurten een neerwaartse spiraal ontstaat. Bijvoorbeeld dat door vertrek van bewoners ook voorzieningen etc. wegvallen.

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Geen aanvullingen.

Proces

- In het vervolg op dit document levert de gemeente een handreiking op met input van belanghebbenden waarin richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing uitgewerkt zijn en maakt deze openbaar.

2.4 Betrokkenheid buurgemeenten

Wat is het?
Nederland is opgedeeld in 30 energieregio's, zodat over gemeentegrenzen heen samengewerkt wordt aan de opgave om duurzame energie op te wekken. Amsterdam is een eigen deelregio binnen de energieregio Noord-Holland Zuid.

Signalen uit de stad
- Vragen gaan over het verkrijgen van duidelijkheid over hoe de Amsterdamse zoekgebieden zich verhouden tot de ambities en wensen van buurgemeenten en de bewoners van buurgemeenten.
- Vanuit buurgemeenten zijn er zorgen geuit in relatie tot de eigen toekomstige gebiedsontwikkeling op de grens van zoekgebieden.

"Woongenot wordt van meerdere kanten ernstig bedreigd.
Langs het Gein is namelijk sprake van een aantal megawindmolens.
Houden de verschillende buurgemeenten wel rekening met elkaars plannen?"
– Bijlage draagvlakonderzoek OIS, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?
Inhoudelijk
- Wanneer initiatiefnemers starten zullen zij onderzoek doen naar plannen van buurgemeenten in de nabijheid van een zoekgebied.

Proces
- Amsterdam werkt continu samen met haar buurgemeenten binnen het traject van de RES. Met de buurgemeenten is een lokaal ambtelijke samenwerking opgezet, ook bestuurlijk wordt met de buren aanvullend op de energieregio afgestemd.
- Gemeente Amsterdam heeft tweewekelijks overleg met buurgemeenten en stadsdelen over voortgang reflectiefase en vraagt buurgemeenten en stadsdelen na te denken over participatie en sturing in de vervolgfase.
- In het Uitvoeringsprogramma van de energieregio spreken gemeente af hoe om te gaan met zoekgebieden die aan gemeentegrenzen liggen, of grensoverschrijdend zijn.

Samenhangend & betaalbaar energiesysteem

De Amsterdamse ambities op het gebied van windenergie staan niet op zichzelf, maar zijn onderdeel van de energietransitie in brede zin. De duurzame elektriciteit die door windturbines wordt opgewekt, is nodig voor onder andere koken, verwarmen van woningen en vervoer. Naast dat er wordt ingezet op windenergie, zet Amsterdam ook in op maatregelen voor het besparen van energie en het opwekken van duurzame elektriciteit door zonne-energie en andere energie-bronnen. Amsterdam heeft in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 meer dan 300 maatregelen beschreven die bijdragen aan het verminderen van CO_2-uitstoot.

Amsterdam groeit snel, waardoor de vraag naar energie verder toeneemt. Amsterdam wil daarom verantwoordelijkheid nemen en zoveel mogelijk van de elektriciteit binnen de stads-grenzen opwekken, zodat in 2030 80% van de huishoudens duurzame elektriciteit uit Amsterdam kunnen gebruiken. Energieneutraliteit zal daarentegen niet mogelijk zijn. Vooral voor de stijgende vraag naar elektriciteit moet het netwerk de komende jaren fors worden uitgebreid.

In Amsterdam wordt de piekvraag naar elektriciteit vrijwel overal hoger dan het piekaanbod. Daarom is het inpassen van duurzame opwek op het elektriciteitsnet over het algemeen goed mogelijk. Vanuit het oogpunt van systeemefficiëntie is het slim om de vraag zo dicht mogelijk bij het aanbod te realiseren. Ook zorgt een goede verdeling van zon en wind voor een efficiëntie benutting van het elektriciteitsnetwerk. De combinatie leidt tot lagere maatschappelijke kosten dan wanneer er alleen ingezet wordt op wind of zon, want door de combinatie hoeft de netbeheerder het elektriciteitsnet op minder plekken te verzwaren.

3.1 Liever meer zonne-energie

Wat is het?

Zonne-energie is een gangbare manier om duurzaam elektriciteit op te wekken. Het gebruik van daken voor het opwekken van zonne-energie kan veel bijdragen aan de groei van opgewekte duurzame elektriciteit. In Amsterdam is veel dakoppervlak, die ruimte wil de gemeente optimaal benutten voor het opwekken van zonne-energie. Op alle daken samen kan elektriciteit worden opgewekt voor 400.000 tot 500.000 huishoudens. Naast op daken kan zonne-energie opgewekt worden op alternatieve locaties waar bijvoorbeeld dubbel ruimtegebruik mogelijk is.

Signalen uit de stad

- Een signaal is dat er veel meer aandacht moet zijn voor zon op daken. Amsterdammers zien veel potentie in de vele ongebruikte daken om zich heen, zowel op industrieterreinen als op woningen.
- Vragen gaan over of er voldoende infrastructuur en capaciteit is om alle opgewekte stroom van zon en wind te vervoeren.

"We willen meer structurele oplossingen zoals toch meer zoncapaciteit op dak gebruik in een stad als Amsterdam die zich daar uitstekend voor leent."
– Bijeenkomst Oost, bewoner Amsterdam

"We moeten alles elektrisch gaan doen maar er is geen infrastructuur voor de toe en afvoer van zoveel stroom."
– Bijlage draagvlakonderzoek OIS, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Naast de ambitie voor windenergie is er ook een ambitie voor zonne- energie: 400 MW aan zonne-energie op grote daken en zonnepanelen in restruimtes.
- Amsterdam zet in op een duurzame, stabiele elektriciteitsvoorziening en daarvoor zijn zonne-energie en windenergie beide nodig. In de winter wordt er meer elektriciteit geproduceerd door windturbines, omdat het vaker waait en de zon minder schijnt. In de zomer wordt er meer elektriciteit geproduceerd door zonnepanelen, omdat de zon vaker schijnt en het minder waait. Een windturbine op land van 3MW levert ongeveer evenveel elektriciteit als 12 voetbalvelden met zonnepanelen. Dit staat gelijk aan de elektriciteitsbehoefte van ongeveer 4.000 Amsterdamse huishoudens.

Proces

- De aanpak voor zonne-energie staat beschreven in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 en RES 1.0.

3.2 Inzet van alternatieve technieken en innovaties

Wat is het?
De energietransitie kent niet maar één oplossing. Er zijn meerdere technieken (denk aan zon en waterstof) en maatregelen (denk aan besparing) mogelijk om de transitie naar duurzame elektriciteit te maken. Naast dat er alternatieven denkbaar zijn, gaat de ontwikkeling van bestaande en nieuwe technieken door. Innovaties volgen elkaar in een hoog tempo op. Met als gevolg dat technieken duurzamer, efficiënter en goedkoper worden, en in het geval van windturbines mogelijk stiller. Er worden ook innovaties verwacht in relatie tot het elektriciteitsnet, zoals tijdelijke opslag van elektriciteit.

Signalen uit de stad
- Bewoners vragen zich af of windturbines door technologische ontwikkelingen op den duur niet overbodig worden. Er zijn zorgen of deze tijdelijkheid zorgt voor overbodige plaatsing.
- De zorg die bij bewoners leeft is dat de keuzes die nu gemaakt worden in beleid en RES-proces ertoe leiden dat nieuwe technologieën later minder goed kunnen worden ingepast.
- De opslag van energie is een zorgpunt. Zo benadrukken bewoners dat het elektriciteitsnet niet is ingericht op de fluctuatie tussen vraag en aanbod. Ook is gevraagd waar eventuele overproductie naartoe gaat.
- Bewoners hebben vraagtekens bij de recyclebaarheid van windturbines en zien het risico ontstaan van een toekomstige schroothoop.
- Het is naar voren gekomen dat bewoners zich afvragen of inzetten op alléén besparing niet al voldoende is om de ambities te bereiken.
- Bewoners willen weten of er bijvoorbeeld vanuit de gemeente een platform is dat zich inzet voor nieuwe technologieën, zoals thoriumcentrales.

"Zonder een mix van energiebronnen gaan we de CO_2-reductie doelen nooit halen." – Online raadpleging, bewoner Amsterdam

"Wel vind ik de nadruk op opwekking in geen verhouding staan tot de noodzaak van isolatie. Niet verbruiken blijft beter dan duurzaam opwekken" – Bijlage draagvlakonderzoek OIS, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Met de ambitie voor windenergie geeft de gemeente invulling aan één van de afspraken uit het Nederlands Klimaatakkoord, namelijk dat 30 energieregio's onderzoeken waar en hoe hernieuwbare elektriciteit op land het beste opgewekt kan worden met zonne- en windenergie.
- Bovendien zijn in de Routekaart Klimaatneutraal 2050 meer dan 300 acties en maatregelen beschreven die ervoor moeten zorgen dat de CO_2-uitstoot daalt.
- Een mini-burgerberaad heeft recent advies uitgebracht over een reeks van maatregelen waarmee de uitstoot versneld gereduceerd kan worden.

Proces

- Het RES-proces is een cyclisch proces. Voortschrijdende inzichten uit technische ontwikkelingen en innovatie worden zo nodig meegenomen in de RES 2.0, RES 3.0, et cetera.
- De aandacht voor het behalen van de besparingsopgave wordt o.a. uitgewerkt in de opgave voor de gebouwde omgeving en de transitie naar aardgasvrije wijken. Naar verwachting zal er bij de RES 2.0 meer aandacht hiervoor zijn. Dit sluit ook aan bij de Amsterdamse Routekaart en de activiteiten die hieruit worden georganiseerd.

3.3 Lokale productie

Wat is het?

Productie van elektriciteit kan op diverse schaalniveaus worden gedaan. In het huidige energiesysteem wordt aardgas elders (buiten de landsgrenzen) opgekocht en omgezet in elektriciteit. Technieken zoals wind en zon maken het mogelijk om lokaal elektriciteit op te wekken. In het Klimaatakkoord is afgesproken om te onderzoeken waar en hoe gemeenten, waterschappen en provinciën in staat zijn hernieuwbare elektriciteit op te wekken. Amsterdam geeft gehoor aan deze afspraak en onderzoekt dus wat er lokaal kan worden opwekt door zon en wind.

Signalen uit de stad

- Bewoners vinden dat een stad als Amsterdam, vergeleken andere gebieden in Nederland, geen gunstige plek is voor het plaatsen van windturbines. Afstemming over windenergie moet niet lokaal niveau geadresseerd worden, maar op nationaal niveau.

"Elke stad/wijk dient zijn eigen energie op te wekken.
Dat is voor een stad als Amsterdam niet rationeel. Ook niet al ons brood,
melk en groente wordt in de stad verbouwd! Dit vergt een nationale aanpak."
– Informatieavond, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Amsterdam levert met zonnepanelen op daken en ongeveer 17 extra windturbines in 2030 een lokale bijdrage aan de nationale verduurzaming van de elektriciteitsvoorziening.

Proces

- Het RES-proces is een cyclisch proces. Voortschrijdende inzichten uit technische ontwikkelingen en innovatie worden zo nodig meegenomen in de RES 2.0, RES 3.0, et cetera.

3.4 Energieafnemers

Wat is het?

Het onderwerp energieafnemers gaat over de vraag wie gebruik maakt van de opgewekte energie. De energie kent verschillende afnemers: bewoners, bedrijven, verkeer, etc. Ook datacenters zijn hier een onderdeel van.

Signalen uit de stad

- Bewoners maken zich zorgen dat energie die opgewekt wordt door de windturbines wordt opgekocht door datacenters.
- Bewoners willen niet de lasten dragen, bijvoorbeeld in de vorm van overlast en horizonvervuiling, terwijl datacenters de lusten van windenergie plukken.
- Tech giganten worden ook in algemene zin genoemd als partijen waar de opgewekte energie niet naartoe zou moeten gaan.
- Ook wordt gesteld dat door het aantal datacenters te verminderen, de opgave minder groot wordt.
- Er zijn bewoners die aangeven dat er regels opgesteld moeten worden die beperkingen stellen aan de hoeveelheid energie die datacenters gebruiken.

"Maar gaat het wel echt over voorzien in onze eigen energiebehoefte?
En niet zoals in Noord-Holland voor datacenters uit het buitenland?"
– Informatieavond, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Technisch gezien gaat de opgewekte stroom het elektriciteitsnet op (op de grote hoop), tenzij er lokale afspraken zijn gemaakt om dit niet te doen. Administratief gezien kan de elektriciteit worden gekoppeld aan particulieren en/of bedrijven (die dan de lokale duurzame elektriciteit afnemen). Dit gebeurt bij de coöperatieve ontwikkeling van windturbines.
- Amsterdam verleent medewerking aan initiatieven waar gestreefd wordt naar minimaal 50% lokaal eigendom.
- Voor datacenters heeft de gemeente Amsterdam recent nieuw beleid vastgesteld.

Proces

- In het vervolg op dit document levert de gemeente een handreiking op met input van belanghebbenden waarin richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing uitgewerkt zijn en maakt deze openbaar.

Bijdrage aan CO_2-doelstelling

Als stad hebben we ons gecommitteerd aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs (2015) en het landelijke Klimaatakkoord (2019). Om invulling te geven aan deze uitvoering heeft de gemeente de Routekaart 'Amsterdam Klimaatneutraal 2050' opgesteld. Hierin staan de langetermijnvisie op de Amsterdamse energietransitie, de strategie en ook de acties voor de korte termijn. De gemeente streeft naar een vermindering van de CO_2-uitstoot in Amsterdam met 55% in 2030, en 95% in 2050. Vóór 2040 moet de stad aardgasvrij zijn en over 10 jaar mag er alleen nog uitstootvrij vervoer over de weg en over het water.[13] Op het moment van vaststellen zijn die doelstellingen ambitieuzer dan de landelijke doelstellingen. Het proces van de (concept) RES 1.0 en het uitwerken windzoekgebieden richting RES 2.0 en verder, is in lijn met de Amsterdamse Routekaart en de ambitieuze houding van de gemeente Amsterdam.

Recent internationaal onderzoek op gebied van klimaat wijst uit dat klimaatverandering sneller voortschrijdt en strategieën voor CO_2-reductie over het algemeen te langzaam tot stand komen en concreetheid missen. De komende jaren is er een inhaalslag nodig om de klimaatcrisis aan te pakken. Daarom moet Nederland de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame, groene energiebronnen. Als grote stad neemt Amsterdam de verantwoordelijkheid om zelf alles te doen wat binnen haar mogelijkheden ligt. Het plaatsen van windturbines, ook in de stedelijke omgeving, is een van de alternatieven om op duurzame wijze elektriciteit op te wekken. Tijdens het proces voor de RES 1.0 zijn verschillende zorgen en aandachtspunten geuit die gaan over het behalen van de CO_2-doelstelling en de keuzes die gemaakt worden bij de inrichting van ons toekomstig energiesysteem. De afname van CO_2 wordt ook in MER inzichtelijk gemaakt. Deze wordt in Amsterdam voor alle windinitiatieven uitgevoerd.

[13] *Bron: Omgevingsvisie Amsterdam 2050*

4.1 Ambitie windenergie van Amsterdam en het Rijk

Wat is het?

In het Klimaatakkoord zijn de volgende doelstellingen voor windenergie opgenomen: 49 TWh op zee (waarvoor het Rijk verantwoordelijk is) en 35 TWh op land (waarvoor energieregio's verantwoordelijk zijn). Het Rijk heeft bij de totstandkoming van de 49 TWh en belangenafweging gemaakt tussen de beschikbare ruimte op zee voor windparken en andere belangen zoals die voor de scheepvaart, visserij en de natuur.

Op regionaal en lokaal niveau onderzoeken 30 energieregio's waar en hoe het beste de 35 TWh hernieuwbare elektriciteit op land opgewekt kan worden met zonne- en windenergie. De energieregio's hebben in de RES 1.0 met behulp van het landelijk RES-afwegingskader ook een belangenafweging gemaakt en op basis daarvan zoekgebieden voor wind- en/of zonne-energie aangewezen.

Energieregio Noord-Holland-Zuid, waar Amsterdam als deelregio onderdeel van is, heeft als ambitie om 2,7 TWh hernieuwbare elektriciteit op land op te wekken.

Amsterdam biedt aan om in 2030 in totaal circa 0,7 TWh hernieuwbare elektriciteit op te wekken met tenminste 127 megawatt (MW) opgesteld vermogen windenergie in de windzoekgebieden (opgesteld vermogen in 1e kwartaal 2021 is 75 MW) en 400 MW opgesteld vermogen zonne-energie op grote daken en via dubbelgebruik van stedelijke ruimtes. Dit zijn in 2030 ca. 17 windturbines van ongeveer 3 MW en de helft van de geschikte daken in Amsterdam met zonnepanelen. Al voorafgaand aan de Regionale Energiestrategie heeft Amsterdam de ambitie om windenergie te realiseren in de Windvisie 2012 en later in het coalitieakkoord (mei 2018) door de volgende ambitie op te nemen: "maximum potentie van windenergie benutten."

Signalen uit de stad

- Bewoners geven aan de ambitie voor Amsterdam niet realistisch te vinden, dit moet op nationaal niveau worden opgelost.
- Het is beter windturbines op zee te realiseren in plaats van op land, en zeker niet in Amsterdam.

"Waarom wil Amsterdam zoveel meer windmolens als gevraagd wordt aan het RES-gebied?"
– Informatieavond, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- In Nederland is in het Klimaatakkoord afgesproken meer hernieuwbare elektriciteit op te wekken op zee en op land. Er komen dus ook meer windturbines op zee. Dat gebeurt in opdracht van de Rijksoverheid. 60% van onze hernieuwbare elektriciteit komt in 2030 van windturbines van zee. 40% komt van land met windturbines en zonnepanelen.
- In het Klimaatakkoord is een belangenafweging gemaakt bij het bepalen van de doelstelling voor meer windturbines op zee. De ruimte voor windturbines op zee is schaars vanwege andere belangen, zoals die van de scheepvaart, visserij, natuur- en recreatiegebieden, de zandwinning voor onze kustverdediging, oefenterreinen van Defensie, etc. Bovendien is de Noordzee op sommige plekken te diep voor windturbines. Meer over wind op zee in de factsheet van het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie.
- Amsterdam levert met haar inspanning een bijdrage aan de landelijke verduurzaming van de elektriciteitsvoorziening.
- De recente prognose uit Klimaatrapportage 2021 voor de CO_2-uitstoot in Amsterdam geeft een belangrijk inzicht. Namelijk dat, ondanks de acties en maatregelen uit de Routekaart Klimaatneutraal 2050 die in uitvoering zijn of nog worden gebracht, er nog onvoldoende gebeurt om de gewenste ambities te behalen. Vandaar dat Amsterdam ook de mogelijkheden voor windenergie verder onderzoekt.
- De 'Najaarsfoto' van Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (NP RES) laat zien de ambitie "haalbaar is als er in de uitvoering voldoende kennis, middelen, menskracht en urgentie is om het tempo hoog te houden."

Proces

- Het RES-proces is een cyclisch proces. Voortschrijdende inzichten uit technische ontwikkelingen en innovatie worden zo nodig meegenomen in de RES 2.0, RES 3.0, et cetera.

4.2 Opwekpotentie van windturbines

Wat is het?

De opwekpotentie van een windturbine wordt beïnvloed door vaste factoren zoals het type, het nominaal vermogen (bepaald door de generator), het rendement van de omzetting van windenergie naar elektriciteit en de locatie en omliggende omgeving. En door variabele factoren zoals de windsnelheid, de tijd die een windturbine kan draaien, de seizoensinvloeden en dag- en nachtritme. Het vermogen wordt uitgedrukt in Megawatt (MW).

Signalen uit de stad

- Het rendement van de windturbines op zee ligt hoger dan nabij de stad, bewoners vragen zich daarom af of en waarom de windturbines nabij de stad geplaats moeten worden.
- Andere bewoners vragen zich af of nieuwe vormen van windturbines goed bij de stad kunnen passen. Veel gehoord zijn de zogenaamde 'windwokkels' en de vraag aan de gemeente dit type windturbine terug te laten komen in de zoekgebieden – het zoeken naar alternatieve plaatsen – locaties voor de windwokkels.
- Men twijfelt ook over het rendement en efficiency. Vanuit de zorg dat windturbines vaak stil komen te staan, om overlast te voorkomen, waardoor het rendement van een windturbine omlaaggaat.
- Zou het vergroten van de bestaande (kleinere) windturbine in grotere, bijvoorbeeld wanneer deze aan vervanging toe zijn, niet voldoende kunnen zijn om aan de vraag te voldoen? Dit is een vraag die leeft onder de bewoners.

"Kunt u uitleggen waarom er windmolen locaties worden gezocht dichtbij bewoning, terwijl bewezen is dat windmolens in clusters en op zee veel efficiënter en effectiever zijn?" – *Informatieavond, bewoner Amsterdam*

"Waarom geen windmolens in de binnenstad? Bijvoorbeeld windwokkels op de daken."
– Bijlage draagvlakonderzoek OIS, bewoner Amsterdam

Hoe neemt de gemeente deze signalen mee?

Inhoudelijk

- Als specifieke locaties in zicht komen zal een initiatiefnemer tot een haalbare business case moeten komen. Het rendement van een windturbine zal hier een belangrijk onderdeel van zijn. Uit onderzoeken zal onder andere blijken of er omgevingsfactoren zijn die ervoor zullen zorgen dat een molen vaker stil moet worden gezet, waardoor het rendement omlaaggaat.
- Vanuit het Klimaatakkoord en het NP RES wordt ingezet om deze elektriciteit grootschalig en efficiënt op te wekken. Daarom is de Regionale Energiestrategie gericht op alleen grote windturbines en grootschalige installaties van zonnepanelen.

Proces

- Het RES-proces is een cyclisch proces. Voortschrijdende inzichten uit technische ontwikkelingen en innovatie worden zo nodig meegenomen in de RES 2.0, RES 3.0, et cetera.

Gemeente
Amsterdam

Deel 2

Afwegingskader per zoekgebied: input uit ‘Onderzoek naar de leefomgeving’

Er zijn signalen opgehaald die iets zeggen over de hele stad, maar ook signalen die lokaal zijn en die inzicht bieden per zoekgebied. Per zoekgebied houdt in: voor de voorkeursgebieden uit de RES 1.0. Zie het kaartje hieronder.

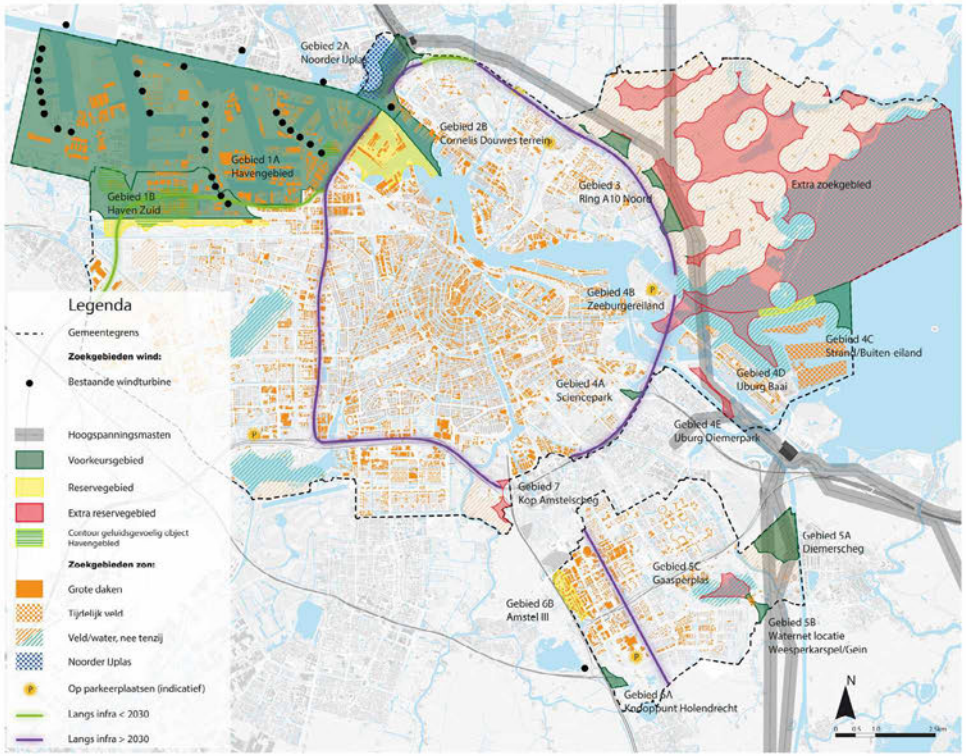

Om te komen tot een overzicht van signalen per zoekgebied is, naast informatie uit de inspreekavonden, raadsadressen en e-mails, ook informatie gebruikt die is opgehaald *tijdens* deze reflectiefase door middel van een onderzoek naar de leefomgeving.

Belangrijk is te benadrukken dat elk overzicht per zoekgebied op hoofdlijnen inzicht geeft in de signalen die vanuit de stad zijn meegegeven over dat specifieke zoekgebied. Er is te zien dat sommige thema’s niet of nauwelijks genoemd zijn in bepaalde gebieden, die hebben in de visualisatie dus geen plek gekregen. Dit betekent echter niet dat deze thema’s geen rol meer zullen spelen in het vervolg. In alle gevallen worden in de realisatiefase van een windmolen mogelijke effecten op natuur en gezondheid onderzocht in de verplichte milieueffectrapportage, in een Gezondheidseffectanalyse of in andere onderzoeken.

Windzoekgebied Havengebied-zuid

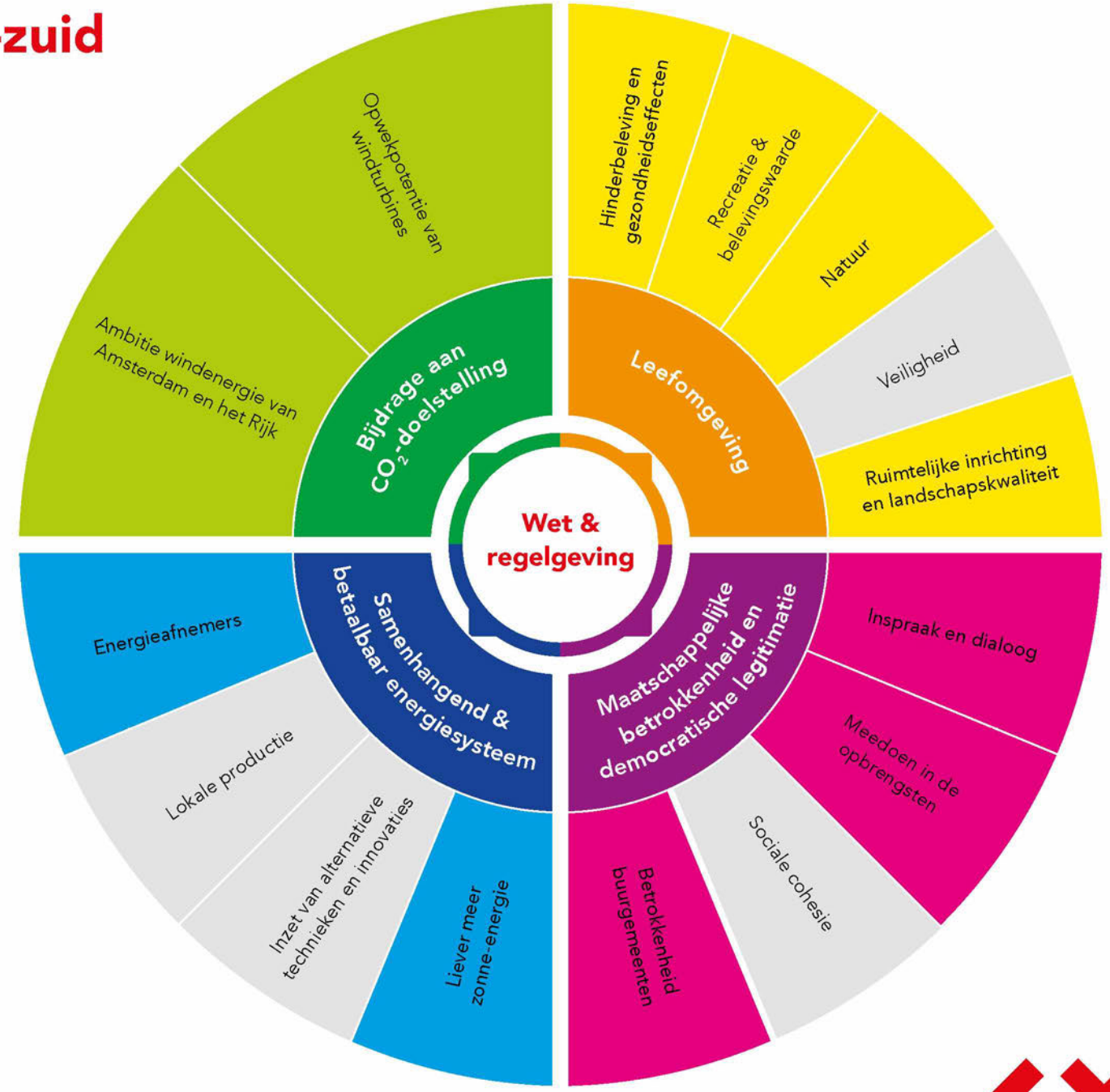

Let op:

Deze visualisatie geeft op hoofdlijnen inzicht in de signalen die vanuit de stad zijn meegegeven over dit zoekgebied. Sommige thema's zijn niet of nauwelijks genoemd in dit gebied, die hebben in de visualisatie dus geen plek gekregen. Dit betekent echter niet dat deze thema's geen rol meer zullen spelen in het vervolg. In alle gevallen worden mogelijke effecten op natuur en gezondheid onderzocht in de verplichte milieueffectrapportage, in een Gezondheidseffectanalyse of in andere onderzoeken.

Havengebied-zuid

Er hebben verschillende inspreekmomenten plaatsgevonden rondom de RES 1.0 waarbij bewoners, bezoekers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden signalen konden meegeven gerelateerd aan de windzoek-gebieden, zo ook voor het gebied Havengebied-Zuid (in de kaart van de RES1.0 aangeduid als Haven Zuid). Sommige van deze signalen zijn generiek van aard, maar komen wel uit dit zoekgebied. Andere gaan specifiek over dit zoekgebied. De gemeente is zich ervan bewust dat deze generieke en specifieke zorgen op verschillende plekken door elkaar lopen. Voor uitgebreidere informatie over de generieke zorgen kunt u hier klikken om terug te gaan naar deel 1 van dit document.

Leefomgeving

Hinderbeleving en gezondheidseffecten

- Zorgen over laagfrequent geluid bij de volkstuinen, de nabijgelegen woningen maar ook in de recreatiegebieden, die door geluidsoverlast hun functie van rust kunnen verliezen. Deze zorgen gelden ook voor woonboot-bewoners, omdat woonboten doorgaans slechter geïsoleerd zijn dan huizen.
- Zorgen over 'cumulatie' van geluid: de regio heeft al te maken met veel industriële geluidsbronnen, zoals het geluid van de A5, de haven en van Schiphol. Daarnaast is het gebied rondom de Tuinen van West en ook Spaarnwoude een geliefde plek voor festivals in de zomer, die incidenteel geluidsoverlast geven.
- Benadrukt wordt dat hinderbeleving meer is dan alleen geluid, ook licht en slagschaduw kunnen meespelen, afhankelijk van de plek.
- Bewoners die aan het water wonen maken zich zorgen over extra overlast. Geluid draagt namelijk verder over water.

Recreatie & belevingswaarde

- Het zoekgebied grenst aan recreatieparken en sportvelden, zoals Sportpark Spieringhorn. Deze sport- en recreatieparken worden ook gebruikt door Amsterdammers die niet uit Nieuw-West komen, en op zoek zijn naar rust aan de buitengrenzen van de stad. Een van de plekken die hier veel voor wordt gebruikt is het gebied rondom de Tuinen van West, waar zich ook moes- en pluktuinen bevinden.
- Op Volkstuinpark De Bretten en volkstuinpark De Groote Braak zijn er in de zomer én wintermaanden mensen die verblijven op de tuinparken.
- Naast dat de Bretten en het Geuzenbos rustgebieden zijn voor dieren, worden de gebieden veel gebruikt als recreatief natuurgebied, o.a. door wandelaars en fietsers.

Natuur

- Er zijn zorgen geuit over de impact van windturbines op de vogels. Bewoners hebben opgemerkt dat hier onder andere vogelkolonies van kokmeeuwen en visdieven bevinden.
- De Bretten: het zoekgebied grenst aan De Bretten, een natuur/recreatie-gebied met biodiversiteit, dat onderdeel is van het 'Scheggen-netwerk'. Dit netwerk van Scheggen vormt de 'groene long' van Amsterdam. Ook is De Bretten een rustgebied voor dieren die leven in en rondom de stad. Ook voor het Geuzenbos geldt dat dit recreatie- en natuurwaarde heeft.
- Er moet voldoende aandacht zijn voor de biodiversiteit.

Ruimtelijke inrichting en landschapskwaliteit

- In de toekomst staat woningbouw in en nabij het Havengebied (rondom Sloterdijk en in buurgemeenten) gepland, er wordt gevraagd: hoe gaat het omvangrijke stedenbouwkundige programma Haven-Stad samen met windturbines?
- Er zijn zorgen over mogelijke vervuiling van de horizon. Tegelijkertijd zijn er ook geluiden van dat windturbines juist passen binnen het industriële karakter van het havengebied.
- Clusteren van windturbines in het havengebied wordt gezien als fraaier voor het uitzicht ten opzichte van verspreide plaatsing
- Bedrijfsleven in de regio Westpoort/Havengebied geeft aan zich zorgen te maken dat de ruimte voor bedrijfsvoering wordt ingeperkt door windmolens, maar ook door de plannen voor woningbouw (Haven Stad).
- Zorg geuit over het zoekgebied Havengebied, dat aan de oostzijde een ''punt'' heeft richting het oosten, die vooral op het water getekend is. Zorg is dat deze punt dicht bij woningen in aanbouw rond het NDSM-terrein en de Houthavens komt, ook lijkt deze punt door de vaargeul van het Noordzee-kanaal te lopen.

Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie

Inspraak en dialoog

- Er zijn vragen met betrekking tot de transparantie over het proces en besluitvorming: wat betreft de transparantie over het proces en de besluitvorming is het niet altijd even duidelijk waarom en hoeveel windturbines er in dit zoekgebied komen. Hier is meer duidelijkheid over gewenst.
- Een probleem dat wordt benoemd is dat enkele doelgroepen niet worden bereikt in het (participatie-) proces. Voornamelijk bewoners met een migratieachtergrond en praktisch opgeleiden.

Meedoen in de opbrengsten

- Bewoners willen weten wat de plannen zijn om als omwonenden mee te profiteren van de baten van windturbines.

Betrokkenheid buurgemeenten

- Bewoners uit buurgemeenten dienen meegenomen te worden, zo wordt gewezen op de betrokkenheid van bewoners uit Halfweg in de gemeente Haarlemmermeer.
- Er is niet geflyerd en geïnformeerd in Halfweg, terwijl dit wel is gebeurd op plekken in Amsterdam. Daarom zijn bezwaren vanuit deze omgeving niet in een eerder traject meegenomen. Rondom Halfweg zoeken bewoners rust en ruimte op.

Samenhangend en betaalbaar energiesysteem

Liever meer zonne-energie

- Naast windturbines wordt gesteld dat zonne-energie wellicht aanvullend geschikt is in dit zoekgebied, bijvoorbeeld als op de geluidsschermen van de A5, waardoor opwek van zonne-energie hand in hand kan gaan met het tegengaan van geluidsoverlast.

Energieafnemers

- Bewoners storen zich eraan dat zij overlast zullen ervaren van stroomopwekking die vervolgens gaat naar buitenlandse datacenters die in Nederland staan. Aangegeven wordt dat bewoners niet erg gemotiveerd zijn offers te brengen door de komst van datacenters.

Bijdrage CO_2-doelstelling

Ambitie windenergie van Amsterdam en het Rijk

- Bewoners geven aan dat de groei van Schiphol meer vliegtuigen vlak boven hun hoofd en meer CO_2 betekent. En tegelijkertijd komen er op dezelfde plek windmolens voor de reductie van CO_2.

Opwekpotentie van windturbines

- Vragen gaan over of oude windturbines in het Havengebied vervangen kunnen worden door nieuwere, en meer rendabele windturbines.
- Vragen gaan over de hoogte van de windturbines: het is niet duidelijk hoe hoog de windturbines zouden worden aangezien het zoekgebied een hoogtebeperking door Schiphol heeft.

Windzoekgebied Ten noorden van de ring A10 Noord

Let op:

Deze visualisatie geeft op hoofdlijnen inzicht in de signalen die vanuit de stad zijn meegegeven over dit zoekgebied. Sommige thema's zijn niet of nauwelijks genoemd in dit gebied, die hebben in de visualisatie dus geen plek gekregen. Dit betekent echter niet dat deze thema's geen rol meer zullen spelen in het vervolg. In alle gevallen worden mogelijke effecten op natuur en gezondheid onderzocht in de verplichte milieueffectrapportage, in een Gezondheidseffectanalyse of in andere onderzoeken.

Ten noorden van de ring A10 Noord

Er hebben verschillende inspreekmomenten plaatsgevonden rondom de RES 1.0 waarbij bewoners, bezoekers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden signalen konden meegeven gerelateerd aan de windzoekgebieden, zo ook de Ring A10 Noord (in de kaart van de RES1.0 aangeduid als Ring A10 Noord). Sommige van deze signalen zijn generiek van aard, maar komen wel uit dit zoekgebied. Andere gaan specifiek over dit zoekgebied. De gemeente is zich ervan bewust dat deze generieke en specifieke zorgen op verschillende plekken door elkaar lopen. Voor uitgebreidere informatie over de generieke zorgen kunt u hier klikken, om terug te gaan naar deel 1 van dit document.

Leefomgeving

Hinderbeleving en gezondheidseffecten

- Zorgen gaan over de effecten van geluid en trillingen op de gezondheid. In het bijzonder een zorgpunt wat op termijn de gezondheidseffecten op kinderen zijn en de consequenties van het opstapelende geluid afkomstig van de A10.
- Bewoners van de sociale huurwoningen dicht bij de ringweg zullen veel hinder ervaren terwijl zij weinig mogelijkheden hebben om te verhuizen binnen Amsterdam.
- Zorg dat voor woonboten mogelijk extra overlast geldt: dunne houten wanden en geluid wordt gedragen over water.
- Zorgen over potentiële giflekken van bedrijven uit de Volgermeerpolder (extra reservegebied) door bodemtrillingen die windmolens geven. Dit dient door een onafhankelijke partij onderzocht te worden.
- Zorgen over laagfrequent geluid en het verlies van rust (gezondheid in de vorm van rust) en slapeloosheid.
- Zorg dat windturbines te dicht bij de leefomgeving komen: er moeten duidelijke normen worden gesteld die verantwoord kunnen worden met onafhankelijk onderzoek.
- Er zijn zorgen geuit over de overlast van slagschaduw door de wieken van de windturbine.
- Zorgen over de mogelijke overlast van knipperlichten en de mogelijke effecten op gezondheid of kans op irritatie.

Recreatie & belevingswaarde

- Dit is een rand van de stad: veel groen, landelijk karakter met UNESCO-locaties.
- Amsterdammers uit het zoekgebied zelf en omliggende buurten gebruiken Landelijk Noord voor diverse buiten- en sportactiviteiten en om te ontsnappen uit de drukte. Bewoners zijn bezorgd of deze recreatieve waarde verminderd door windturbines, doordat er ruimtelijk minder plek zal zijn, en doordat een windturbine de omgeving in 'stukken hakt'.
- De zes volkstuinparken in Noord zijn belangrijke recreatiegebieden. Bewoners uit dit gebied, volkstuinders en volkstuinbestuurders, maken zich zorgen over de effecten op de gezondheid, veiligheid van deze parken en biodiversiteit.
- De volkstuinders maken zich zorgen over de geluidsoverlast en daardoor over hun gezondheid, zowel overdag buiten in de tuin, als 's nachts in de ongeïsoleerde tuinhuizen. Zij vinden dat voor bewoners van tuinhuizen dezelfde bescherming en regels moeten gelden als voor bewoners van woonhuizen.

Natuur

- Het gebied wordt ervaren als waardevol natuur- en groengebied. De zorg is dat windturbinewindturbines hierop in algemene zin een negatieve invloed zullen hebben.
- De omgeving Ring A10 is een belangrijk leefgebied is (o.a. broedgebied en vogeltrek) voor verscheidende vogelsoorten. Te denken valt aan weidevogels zoals de grutto en roofvogels als de havik, buizerd, torenvalk, sperwer, wespendief en de bosuil. Er zijn zorgen over het beïnvloeden van het leefklimaat van deze vogels.
- Er leven beschermde diersoorten in het groen langs de A10: de ringslang, rugstreeppad, noordse woelmuis, en de waterspitsmuis.
- Zorgen geuit over de vleermuizenpopulatie van Amsterdam in relatie tot windturbines.
- Het gebied wordt ervaren als waardevol natuur- en groengebied. De zorg is dat windturbines hierop in algemene zin een negatieve invloed zullen hebben.
- In Waterland mogen geen bomen in het land geplant worden om het landschap weids te houden. Boeren die hun vee buiten hebben lopen voelen zich bedonderd dat er nu vanuit de gemeente opeens wel ruimte is voor een windmolen, terwijl een boom voor schaduw niet geaccepteerd wordt.

Ruimtelijke inrichting en landschapskwaliteit

- De identiteit van Noord hangt samen met het landelijke karakter van dit deel van de stad en de aanwezigheid van UNESCO-locaties.
- Het gebied heeft een kostbaar open karakter wat geschaad zou worden wanneer de gemeente besluit hier windturbines te plaatsen.
- Bewoners uit dit gebied geven aan hier te zijn komen wonen voor deze specifieke en unieke kenmerken.
- Bewoners uit dit zoekgebied vrezen voor het dalen van de huidige woningwaarde en vragen zich af wie en hoe dit dan gecompenseerd gaat worden.
- Er zijn bewoners die aangeven dat de horizon al vervuild is door de snelweg en de hoogspanningsmasten.
- Er zijn bewoners die aangeven dat windturbines ruimtelijk gezien niet passen in het zoekgebied van de Ring A10.
- Bewoners wijzen op het beschermingsregime dat geldt voor Amsterdam-Noord, zoals de status Bijzonder Provinciaal Landschap. Het gebied kent een lange geschiedenis van veenvorming, veenontginning en -ontwatering, dijkdoorbraken en inpolderingen.
- De buurt wordt gezien als een buurt die momenteel erg kindvriendelijk is. Een signaal is dat de komst van windturbines hier invloed op kan hebben, gezien de ruimtelijke inpassing en bijbehorende veiligheid.
- Vragen gaan over hoe windturbineplannen zich verhouden tot plannen voor nieuwbouw (onder meer in buurgemeenten Zaanstad, Oostzaan en Landsmeer).
- Er moet rekening gehouden worden met grote nieuwbouwprojecten in het Cornelis Douwesgebied vanaf 2027.

Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie

Inspraak en dialoog

- Zorgen over het achterblijven van de betrokkenheid van verschillende groepen. Hier wonen onder andere mensen met een minder gunstige sociaal en/of economische positie, die ook niet altijd de Nederlandse taal beheersen. Gevraagd wordt of de gemeente hier meer aandacht aan kan schenken.
- Door diverse bewoners worden de gebruikte onderzoeken van de gemeente Amsterdam in twijfel getrokken. Ze geven aan deze achterhaald en/of niet toepasbaar te vinden op de Nederlandse situatie. Bovendien vinden zij het onduidelijk of er verschillende ambities wellicht al behaald zijn. Zij zien graag meer transparantie in de onderzoeken en resultaten hiervan.
- Vragen gaan over indirecte communicatie, bijvoorbeeld waarom bewoners niet direct, maar via-via geïnformeerd te zijn.
- Zorg is dat de inbreng van bewoners geen stempel heeft op het uiteindelijke resultaat.
- Vragen gaan over waarom dit zoekgebied wel geschikt is, en bijvoorbeeld IJburg uiteindelijk niet.
- Bewoners geven aan dat het belangrijk is om buurgemeenten op de juiste manier te betrekken.

Meedoen in de opbrengsten

- Bewoners vragen zich af hoe zij kunnen meedoen in de opbrengsten, en of dit toegankelijk is voor iedereen in dit zoekgebied.
- Zorg dat als er financieel geparticipeerd wordt, dit door mensen uit bijvoorbeeld de binnenstad wordt gedaan. Zij investeren dan in duurzame energie, maar mensen in de buurt moeten ervoor boeten.

Sociale cohesie

- Zorg is dat de mensen die dit kunnen (betalen) de buurt verlaten wegens verlies van buurtkarakter en leefbaarheid, met alle gevolgen van dien voor de rest van de buurtbewoners. Dit uit zich ook in bezorgdheid over sociale cohesie, veiligheid en onrust binnen de buurt. De buurt heeft er baat bij dat er niet een selectie plaats zal vinden bij de komst van windturbines tussen mensen die vertrekken of (moeten) blijven.

Betrokkenheid buurgemeenten

- Buurgemeenten maken zich ook zorgen over het plaatsen van windturbines aan de gemeentegrenzen. Deze horen volgens hen niet op grensgebieden geplaatst te worden.
- Bewoners geven mee dat Landsmeer graag woningen wil bouwen in haar zuidelijke gebied. Plaatsing van een windturbine in het reservegebied bij de S117 zou die woningbouw onmogelijk kunnen maken.

Samenhangend en betaalbaar energiesysteem

Liever meer zonne-energie

- Wat betreft het energiesysteem hebben bewoners de voorkeur voor meer zonne-energie (bijvoorbeeld op geluidsschermen langs de wegen). De verwachting is dat dit minder overlast geeft en minder gezondheidsrisico's.

Inzet van alternatieve technieken en innovaties

- Er zijn vragen of besparingsmaatregelen op zichzelf niet al voldoende opleveren en of windturbines dan nog wel in dezelfde mate nodig zijn.
- Vragen gaan over of energie niet beter opgeslagen kan worden en hoe het zit met de fluctuaties tussen aanbod en vraag naar energie.
- Vragen gaan over of er ook gekeken kan worden naar kleinere vormen van windturbines, zoals de 'tulpvormige windturbines'.

Lokale productie

- Bewoners in dit zoekgebied geven mee dat Amsterdam niet geschikt is voor windturbines. Volgens hen moet de gemeente op nationaal niveau afstemmen.

Energieafnemers

- Bewoners vinden dat er een tegenstrijdig signaal wordt gegeven wanneer bewoners een energievraagstuk moeten oplossen, maar er ondertussen wel ruimte wordt geboden aan datacenters.

Bijdrage aan CO_2-doelstelling

Ambitie Windenergie van Amsterdam en het Rijk

- Bewoners begrijpen niet goed waarom Amsterdam de windturbines op land wil plaatsen, en hebben ze liever op zee.
- Er zijn vragen waarom Amsterdam deze ambitie wil verwezenlijken en waarom er niet op een hoger niveau afstemming plaatsvindt.

Opwekpotentie van windturbines

- Bewoners zijn kritisch op de opwekpotentie van windturbines. Er wordt meegegeven dat windturbines niet rendabel zullen zijn vergeleken met bijvoorbeeld windturbines op zee.

Windzoekgebied Strandeiland/ Buiteneiland

Let op:

Deze visualisatie geeft op hoofdlijnen inzicht in de signalen die vanuit de stad zijn meegegeven over dit zoekgebied. Sommige thema's zijn niet of nauwelijks genoemd in dit gebied, die hebben in de visualisatie dus geen plek gekregen. Dit betekent echter niet dat deze thema's geen rol meer zullen spelen in het vervolg. In alle gevallen worden mogelijke effecten op natuur en gezondheid onderzocht in de verplichte milieueffectrapportage, in een Gezondheidseffectanalyse of in andere onderzoeken.

Strandeiland/Buiteneiland

Er hebben verschillende inspreekmomenten plaatsgevonden rondom de RES 1.0 waarbij bewoners, bezoekers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden signalen konden meegeven gerelateerd aan de windzoekgebieden, zo ook IJmeer bij Strandeiland/Buiteneiland IJburg (in de kaart van de RES1.0 aangeduid als IJmeer bij Strandeiland/Buiteneiland IJburg). Sommige van deze signalen zijn generiek van aard, maar komen wel uit dit zoekgebied. Andere gaan specifiek over dit zoekgebied. De gemeente is zich ervan bewust dat deze generieke en specifieke zorgen op verschillende plekken door elkaar lopen. Voor uitgebreidere informatie over de generieke zorgen kunt u hier klikken, om terug te gaan naar deel 1 van dit document.

Leefomgeving

Hinderbeleving en gezondheidseffecten

- Bewoners maken zich zorgen over de effecten die windturbines hebben op de gezondheid.
- Verlies van rust: het IJmeer, waar het zoekgebied nu ligt, wordt gezien als de uitgewezen plek in IJburg om tot rust te komen.
- Windturbines komen te dicht bij de woningen van (toekomstige) bewoners.
- Opgemerkt wordt dat er nu al veel omgevingsgeluid is. Een windturbine hoor je dan niet meer.

Recreatie & belevingswaarde

- Het IJmeer is de centrale recreatieplek van IJburg, aangezien de rest van het eiland niet over veel groen beschikt.
- Dit zoekgebied heeft waarde voor natuur en recreatie. Het IJmeer wordt onder meer gebruikt voor de volgende sportuitoefeningen: surfen, roeien, zwemmen en varen. Bewoners spreken uit dat zij bang zijn dat de recreatieve waarde (die al onder druk staat) nog verder afneemt wanneer er windturbines geplaatst worden door de ruimtelijke inperking en het verliezen van toegang tot het gebied.

Natuur

- Bewoners geven aan dat rondom het IJmeer veel vogels aanwezig zijn. Het voorkeursgebied ligt op een trekvogelroute en is een overwinteringsgebied en rustplaats voor trekvogels. In de ondiepe delen groeien kranswieren die in specifieke jaargetijden een belangrijke voedselbron zijn. Bewoners vrezen voor het schaden van deze populaties.
- Boven het IJmeer zijn diverse soorten vleermuizen aanwezig. Er zijn zorgen geuit over de gevolgen van windturbines voor deze dieren.
- Bewoners begrijpen niet waarom dit natuurgebied aangetast mag/kan worden. Het is immers een gebied met een beschermde status: Unesco werelderfgoed, Natura 2000- en NNN-gebied en onderdeel van de Ecologische Structuur van Amsterdam. Bovendien ligt het zoekgebied tussen beschermde gebieden als Pampus en Vuurtoreneiland. Amsterdam hoort zich in te zetten voor de bescherming van deze Unieke Universele Waarden.
- Bewoners maken grote bezwaren tegen het aantasten van dit voorkeursgebied en eisen een HIA voordat er besluiten vallen.

Veiligheid

- Er zijn bewoners die zich zorgen maken over hun veiligheid door de aanwezigheid van windturbines in dit gebied. Zij vragen zich bijvoorbeeld af of de veiligheid van watersporters niet in gevaar komt.

Ruimtelijke inrichting en landschapskwaliteit

- Het IJmeer is onderdeel van de identiteit van de omgeving. Mensen die op IJburg en aan het water langs Durgerdam zijn gaan wonen, hebben dit vaak gedaan omdat zij graag in de buurt van water willen wonen, dan wel voor het uitzicht over het water. Het behoud van het IJmeer als aangewezen compensatiegebied voor IJburg en het uitzicht speelt hier een centrale rol.
- Bewoners zien IJburg als een 'dorp in de stad' en kiezen bewust voor het landelijke karakter van deze omgeving. Windturbines vinden ze daar niet bij passen. Zorg is dat mensen de omgeving zullen verlaten om deze reden.
- Vragen gaan over hoe er rekening wordt gehouden met de nieuwbouwwoningen van Strandeiland en Buiteneiland.
- Verwachting is dat windturbines grote landschappelijke impact hebben. Zorgen gaan over de mogelijke aantasting van het nu nog open landschap zonder geschonden zichtlijnen en de unieke natuur in dit gebied.
- Er zijn zorgen dat het ruimtelijk gezien hier niet past.

Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimiteit

Inspraak en dialoog

- Vragen gaan over de onderbouwing bij het kiezen van het IJmeer bij Strandeiland/Buiteneiland IJburg als geschikte zoeklocatie
- Zorgen dat bewoners en andere belanghebbenden niet voldoende worden geïnformeerd of meegenomen in de planvorming.
- Er is veel zorg over het proces en de onderzoeken die hieraan zijn verbonden. Vraag is om meer openheid over de besluitvorming.
- Waarde wordt gehecht aan onafhankelijk onderzoek.

Meedoen in de opbrengsten

- Omwonenden kunnen de turbines zelf zien draaien en eraan meewerken door bijvoorbeeld (hulp)molenaar te worden, erin te investeren of er de energie van af te nemen. Dat geeft betrokkenheid en een goed gevoel.

Sociale cohesie

- Er zijn zorgen over de sociale cohesie en onrust binnen de buurt, en ook over de veiligheid in de buurt.

Samenhangend en betaalbaar energiesysteem

Liever meer zonne-energie

- Wat betreft het energiesysteem hebben bewoners de voorkeur voor meer zonne-energie (bijvoorbeeld op geluidsschermen langs de wegen). De verwachting is dat dit minder overlast geeft en minder gezondheidsrisico's.

Inzet van alternatieve technieken en innovaties

- Er zijn vragen of besparingsmaatregelen op zichzelf niet al voldoende opleveren en of windturbines dan nog wel in dezelfde mate nodig zijn.
- Daarnaast wordt er voorgesteld dat er ook gekeken zou kunnen worden naar kleinere vormen van windturbines, zoals de 'tulpvormige windturbines'.

Windzoekgebied Science Park

Let op:

Deze visualisatie geeft op hoofdlijnen inzicht in de signalen die vanuit de stad zijn meegegeven over dit zoekgebied. Sommige thema's zijn niet of nauwelijks genoemd in dit gebied, die hebben in de visualisatie dus geen plek gekregen. Dit betekent echter niet dat deze thema's geen rol meer zullen spelen in het vervolg. In alle gevallen worden mogelijke effecten op natuur en gezondheid onderzocht in de verplichte milieueffectrapportage, in een Gezondheidseffectanalyse of in andere onderzoeken.

Science Park

Er hebben verschillende inspreekmomenten plaatsgevonden rondom de RES 1.0 waarbij bewoners, bezoekers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden signalen konden meegeven gerelateerd aan de windzoekgebieden, zo ook Science Park. Sommige van deze signalen zijn generiek van aard, maar komen wel uit dit zoekgebied. Andere gaan specifiek over dit zoekgebied. De gemeente is zich ervan bewust dat deze generieke en specifieke zorgen op verschillende plekken door elkaar lopen. Voor uitgebreidere informatie over de generieke zorgen kunt u hier klikken, om terug te gaan naar deel 1 van dit document.

Leefomgeving

Hinderbeleving en gezondheidseffecten

- Bewoners en gebruikers van het Science Park en bewoners uit Diemen maken zich zorgen over de potentiële gezondheidsrisico's.
- Er zijn bezwaren over de afstand tot woningen en (recreatie)voorzieningen.

Recreatie & belevingswaarde

- Naast het zoekgebied liggen twee volkstuinparken met nachtvergunning: Tuinpark Nieuwe Levenskracht en tuincomplex Hof van Eden. Hier verblijven bewoners voor een langere periode.
- Er zijn ook veel recreatiemogelijkheden in dit gebied, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van de vele sportvelden.
- Er wordt door de bewoners ook verwezen naar Anna's Tuin en Ruigte als een belangrijke plek voor natuur (permacultuur) in de regio.

Natuur

- Er zijn specifieke zorgen over de populaties van vogels (o.a. buizers, ijsvogels, ransuilen), ringslagen, hermelijnen en vleermuizen in relatie tot de windturbines.
- Science Park kent een grote biodiversiteit, mede vanwege de volkstuinparken. Bewoners maken zich zorgen over het verlies van deze biodiversiteit aan de randen van de stad.
- Volkstuinpark de Nieuwe Levenskracht is onderdeel van het Ecolint en Natuur Netwerk Nederland.

Veiligheid

- Er zijn zorgen over het ontbreken van externe veiligheidsnormen voor volkstuinparken.

Ruimtelijke inrichting en landschapskwaliteit

- Bewoners geven aan te verwachten dat windturbines grote landschappelijke impact hebben.
- Er wordt aangegeven dat het ruimtelijk gezien hier niet lijkt te passen. Redenen:
  - Omgeven door (water en auto/trein) wegen.
  - Drukte.
  - Geluid cumulatie: onder meer het trein- en wegverkeer zorgen nu al voor veel geluidsoverlast.

Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimiteit

Inspraak en dialoog

- Bewoners hopen dat ook verschillende groepen, zoals de studenten en onderzoekers die gebruikmaken van de Sciencepark campus en de woningontwikkelaars/makelaars in het gebied, betrokken worden bij de keuzes over windturbines.

Samenhangend en betaalbaar energiesysteem

Inzet van alternatieve technieken en innovaties

- Er zijn vragen of besparingsmaatregelen op zichzelf niet al voldoende opleveren en of windturbines dan nog wel in dezelfde mate nodig zijn.
- Ook pleiten bewoners voor meer kleinschaliger windenergie en energieopslag.

Windzoekgebied Diemerscheg-Amsterdam

Let op:

Deze visualisatie geeft op hoofdlijnen inzicht in de signalen die vanuit de stad zijn meegegeven over dit zoekgebied. Sommige thema's zijn niet of nauwelijks genoemd in dit gebied, die hebben in de visualisatie dus geen plek gekregen. Dit betekent echter niet dat deze thema's geen rol meer zullen spelen in het vervolg. In alle gevallen worden mogelijke effecten op natuur en gezondheid onderzocht in de verplichte milieueffectrapportage, in een Gezondheidseffectanalyse of in andere onderzoeken.

Diemerscheg-Amsterdam

Er hebben verschillende inspreekmomenten plaatsgevonden rondom de RES 1.0 waarbij bewoners, bezoekers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden signalen konden meegeven gerelateerd aan de windzoek-gebieden, zo ook de Diemerscheg (in de kaart van de RES1.0 aangeduid als Diemerscheg). Sommige van deze signalen zijn generiek van aard, maar komen wel uit dit zoekgebied. Andere gaan specifiek over dit zoekgebied. De gemeente is zich ervan bewust dat deze generieke en specifieke zorgen op verschillende plekken door elkaar lopen. Voor uitgebreidere informatie over de generieke zorgen kunt u hier klikken, om terug te gaan naar deel 1 van dit document.

Leefomgeving

Hinderbeleving en gezondheidseffecten

- Bewoners van het zoekgebied hebben zorgen over de mogelijke effecten van windturbines op de gezondheid zoals slapeloosheid, hartritme-stoornissen door (laagfrequent) geluid en slagschaduw.
- Ook zorgen over de gezondheidseffecten voor bewoners van Driemond en Weesp.
- Zorgen dat windturbines te dicht bij de bewoning komen. In het bijzonder heerst deze zorg bij volkstuinbewoners die hier langdurig verblijven en enkel glas en dunne wanden hebben.

Recreatie & belevingswaarden

- De Diemerscheg wordt door omwonenden van het zoekgebied en bewoners uit Diemen, Abcoude en Weesp gebruikt voor recreatieve doeleinden. Er worden zorgen geuit over de mate waarin deze activiteiten onder druk komen te staan door de ruimtelijke inperking en het verliezen van toegang tot het gebied.
- In de Diemerscheg bevinden zich twee volkstuinparken waar niet alleen mensen dagelijks gebruik van maken, maar ook voor een langere periode verblijven. Volkstuinders maken zich zorgen over de effecten op hun gezondheid en veiligheid van de omgeving.

Natuur

- Zorgen over de afname van diverse diersoorten in dit zoekgebied, zoals de vogelpopulatie, ringslagen, egels, wezels, vossen, vleermuizen, mollen, insecten en amfibieën.
- Zorgen gaan over het verlies van een uniek stuk oerbos.
- Zorgen over de trekvogelroute boven de Diemerscheg.
- De Diemerscheg wordt door bewoners omschreven als een van de groene longen van Amsterdam. Zorgen gaan over de mogelijke effecten van windturbines op de natuur en biodiversiteit, inclusief insecten.

Veiligheid

- Zorgen over afbreken van onderdelen van de windturbines en/of ijsafwerping.

Ruimtelijke inrichting en landschapskwaliteit

- De identiteit van de Diemerscheg wordt gekenmerkt door het vele groen. Belangrijk om het vele groen te behouden.
- In de bodem liggen zeldzame fossiele boomstammen van prehistorisch oude veeneiken.
- De veenbodem bergt grote hoeveelheden CO_2- en filtert fijnstof uit de lucht.
- Door bewoners is aangekaart dat er nabij de Diemerscheg nieuwbouw in aanleg is. Nabij het zoekgebied worden nieuwbouwwijken Weespersluis en Bloemendalerpolder ontwikkeld, vragen gaan over hoe rekening wordt gehouden met deze nieuwbouwwijken.
- Zorgen over de mogelijke gevolgen voor de woningwaarde.
- Bewoners geven aan waarde te hechten aan de rust en openheid van dit landschap en willen dat dit ook in de nabije toekomst zo blijft, dus zonder windturbines in beeld.
- Bewoners vinden de windturbines niet passen binnen dit zoekgebied en vrezen dat het karakter drastisch zal veranderen.

Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie

Inspraak en dialoog

- Er heerst een gevoel van ontevredenheid over de transparantie in het proces en de besluitvorming. Bewoners en tuinders in dit zoekgebied vinden dat ze slecht geïnformeerd zijn. Bewoners uit Weesp (waaronder uit Weespersluis) en Driemond geven dat ook aan.
- Bewoners hebben het gevoel dat hun inbreng weinig invloed uitoefent op de uiteindelijke beslissingen.
- Er is geen goede vertegenwoordiging van verschillende bevolkingsgroepen, niet qua leeftijd, opleidingsniveau, milieu en etnische afkomst.
- Verschillende bewoners rondom de Diemerscheg geven aan het oneens te zijn met gebruikte onderzoeken, omdat die onvoldoende oog hebben voor de negatieve effecten van windturbines.

Meedoen in de opbrengsten

- Bewoners rondom dit zoekgebied willen weten hoe zij mee kunnen profiteren van de opwek die windturbines leveren.

Sociale cohesie

- Zorgen gaan over de gevolgen voor de volgende generaties: met de komst van jonge gezinnen (3000 woningen) in Weespersluis moet de buurt ook voor hen leefbaar en groen blijven. Dit is een belangrijke factor voor cohesie en saamhorigheid in de buurt. Het is belangrijk dat duurzame keuzes gezamenlijk gemaakt worden en dat iedereen (ook de toekomstige bewoners) hierbij moet worden meegenomen.

Betrokkenheid buurtgemeenten

- Door de ligging van de Diemerscheg tussen de aangrenzende buurgemeenten Diemen, Weesp en De Ronde Venen, is betrokkenheid en afstemming noodzakelijk.
- Bewoners uit deze gemeenten ervaren dat zij aan meerdere kanten bedreigd worden.

Samenhangend en betaalbaar energiesysteem

Liever meer zonne-energie

- Verzoek is om in te zetten op meer zonne-energie met nieuwe type zonnepanelen

Inzet van alternatieve technieken en innovaties

- Er zijn vragen of besparingsmaatregelen op zichzelf niet al voldoende opleveren en of windturbines dan nog wel in dezelfde mate nodig zijn.
- Door bewoners worden windturbines zonder wieken gesuggereerd en de mogelijkheden om meer energie op te slaan.

Lokale productie

- Bewoners uit het zoekgebied en omstreken buurgemeenten geven aan dat dit complexe vraagstuk ook voor een groot deel op nationaal niveau opgelost zou moeten worden.
- Bewoners van het Diemerscheg gebied geven aan zelf graag aan de slag te gaan met duurzaamheid, zoals het installeren van zonnepanelen en het ontmoedigen van het autogebruik in de regio.

Energieafnemers

- Zorg is dat een groot gedeelte van de groene energie wordt verbruikt door datacentra in plaats van omwonenden die de lasten daarvan dragen.
- Er zijn zorgen over de rollen die energieafnemers en windturbine-investeerders hebben in deze kwestie. Hoe borgt de gemeente Amsterdam dat deze groepen er niet vandoor gaat met de lokale opbrengsten?

Bijdrage aan CO_2-doelstelling

Ambitie Windenergie van Amsterdam en het Rijk

- In plaats van wind op land willen bewoners dat de gemeente de windturbines op zee plaatst.
- Bewoners vragen zich af waarom Amsterdam de ambitie op lokaal niveau wenst te behalen, wat de waardevolle Diemerscheg schaadt, en niet op nationaal niveau.

Opwekpotentie van windturbines

- Bewoners vinden windturbines op het land, en in dit gebied, inefficiënt. Ze geven aan dat windturbines op zee veel meer rendement opleveren.

Windzoekgebied Waterleidingenterrein/ Gein

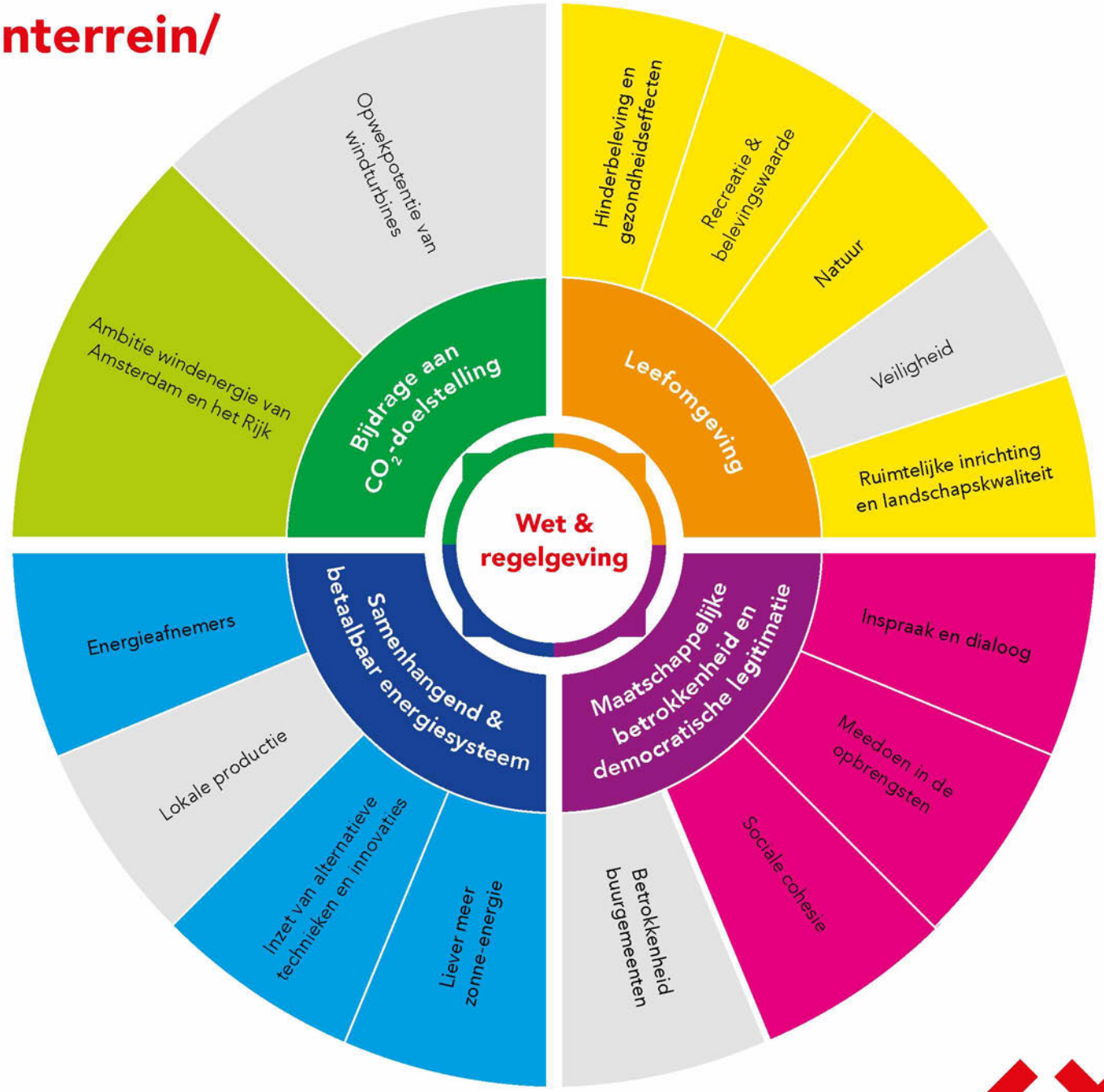

Let op:

Deze visualisatie geeft op hoofdlijnen inzicht in de signalen die vanuit de stad zijn meegegeven over dit zoekgebied. Sommige thema's zijn niet of nauwelijks genoemd in dit gebied, die hebben in de visualisatie dus geen plek gekregen. Dit betekent echter niet dat deze thema's geen rol meer zullen spelen in het vervolg. In alle gevallen worden mogelijke effecten op natuur en gezondheid onderzocht in de verplichte milieueffectrapportage, in een Gezondheidseffectanalyse of in andere onderzoeken.

Waterleidingenterrein/Gein

Er hebben verschillende inspreekmomenten plaatsgevonden rondom de RES 1.0 waarbij bewoners, bezoekers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden signalen konden meegeven gerelateerd aan de windzoekgebieden, zo ook Waterleidingenterrein/Gein (in de kaart van de RES1.0 aangeduid als Waternetlocatie Weesperkarspel). Sommige van deze signalen zijn generiek van aard, maar komen wel uit dit zoekgebied. Andere gaan specifiek over dit zoekgebied. De gemeente is zich ervan bewust dat deze generieke en specifieke zorgen op verschillende plekken door elkaar lopen. Voor uitgebreidere informatie over de generieke zorgen kunt u hier klikken, om terug te gaan naar deel 1 van dit document.

Leefomgeving

Hinderbeleving en gezondheidseffecten

- Zorgen over geluid en trillingen van windturbines omdat deze mogelijk de gezondheidsschade.
- Bewoners vrezen voor cumulatieve geluidseffecten als gevolg van de al bestaande geluidshinder: vliegroutes Schiphol, nabijheid snelwegen, muziekfestivals bij Gaasperplas.
- Verlies van rust: voornamelijk in de vorm van geluidshinder voor kinderen en kwetsbaren.
- De zorg is geuit dat windturbines te dicht bij de leefomgeving komen.
- Er zijn zorgen geuit over de overlast van slagschaduw door de wieken van de windturbine.

Recreatie & belevingswaarde

- Dit zoekgebied wordt gebruikt door omwonenden voor recreatieve doeleinden. In het bijzonder door mensen met een kleine beurs uit diverse gemeenschappen.
- Er worden zorgen geuit over de mate waarin deze activiteiten onder druk komen te staan. Dit heeft met name te maken met het feit dat veel bewoners die rondom Gaasperplas wonen niet over 'eigen' groen beschikken (zoals een tuin) en dus afhankelijk zijn van deze openbare plek voor hun recreatieve groen.
- Een etappe van het Trekvogelpad loopt door dit gebied heen.
- In het Toekomstplan Gaasperplas staat dat de Gaasperplas een onderhoudsbeurt krijgt. Er zijn zorgen over hoe deze plannen zich verhouden tot het plaatsen van de windturbines.

Natuur

- Naast de invloeden op mensen zijn er zorgen over het effect op vogels. Met name de weidevogels die in omringende weidegebieden aanwezig zijn, worden genoemd.
- Volgens bewoners maakt de locatie deel uit van de Ecologische Hoofdinfrastructuur Amsterdam en het NNN-gebied. Er wordt een uniek stukje groen in Amsterdam aangetast, wat ook invloed heeft op de algehele biodiversiteit van Amsterdam.

Ruimtelijke inrichting en landschapskwaliteit

- Zorgen over potentiële waardedaling van de bestaande bouw.
- Bewoners uit voornamelijk Gein verwachten dat windturbines de horizon sterk vervuilen.
- Zorgen over een mismatch tussen het uniek stukje van dit historische zoekgebied met al aanwezige (historische) molens en de karakteristieken van de nieuwe windturbines.
- Zorg is dat er al veel geld is gestopt in het verbeteren van de leefbaarheid door de bouw van de Gaasperdammertunnel.

Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie

Inspraak en dialoog

- Zorgen over het achterblijven van de betrokkenheid van verschillende groepen. Hier wonen onder andere relatief veel mensen met een minder gunstige sociaal en/of economische positie, die ook niet altijd de Nederlandse taal beheersen.
- Bewoners geven aan het gevoel te hebben dat de omgeving geen invloed heeft op de uiteindelijke besluiten. Bovendien wordt aangegeven dat de informatievoorziening als ondermaats ervaren wordt. Verschillende gemeenschappen zijn niet op de hoogte.
- Bewoners vinden dat de gebruikte onderzoeken niet aansluiten op de Nederlandse situatie. Er wordt gewezen op de Europese regelgevingen en bewoners wensen dat recent wetenschappelijk onderzoek betrokken wordt bij de normeringen.

Meedoen in de opbrengsten

- Er zijn vragen over hoe de gemeente ervoor zorgt dat bewoners uit dit zoekgebied gegarandeerd meeprofiteren van de opbrengsten.

Sociale cohesie

- Zorgen over het feit dat de diversiteit en buurtcohesie zal lijden onder windturbines. Zo zullen mensen die dit kunnen (betalen) wegtrekken, maar anderen die hier de middel niet toe hebben genoodzaakt zijn te blijven. Bewoners zijn bang dat dit voor onrust zal zorgen in de buurt.

Samenhangend en betaalbaar energiesysteem

Liever meer zonne-energie

- Voorkeur voor de inzet op meer zonne-energie.

Inzet van alternatieve technieken en innovaties

- Er zijn vragen of besparingsmaatregelen op zichzelf niet al voldoende opleveren en of windturbines dan nog wel in dezelfde mate nodig zijn.

Energieafnemers

- Zorgen zijn dat de energie opwek naar een datacenter gaat en vragen de gemeente dan ook om geen nieuw datacenter te faciliteren.

Bijdrage aan CO_2-doelstelling

Ambitie Windenergie van Amsterdam en het Rijk

- Bewoners willen dat de gemeente Amsterdam windturbines realiseert op zee en niet in dit zoekgebied.
- Bewoners onderschrijven de klimaatdoelstellingen van de gemeente, en vragen om alternatieve maatregelen die beter bij de schaal en de eigenheid van het gebied passen.
- Vragen gaan over of de RES-doelstelling al mogelijk is behaald.

Windzoekgebied Knooppunt Holendrecht

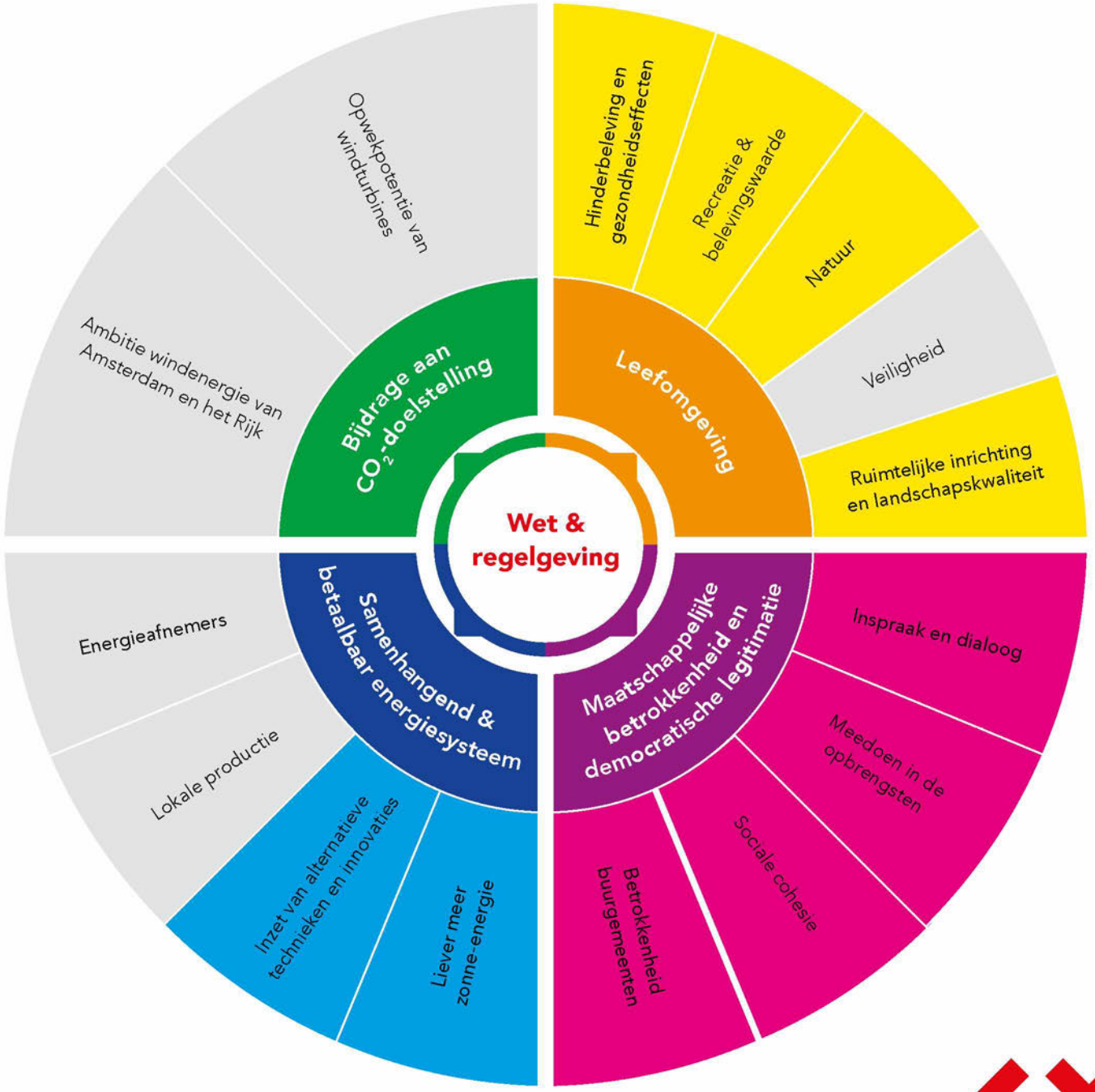

Let op:

Deze visualisatie geeft op hoofdlijnen inzicht in de signalen die vanuit de stad zijn meegegeven over dit zoekgebied. Sommige thema's zijn niet of nauwelijks genoemd in dit gebied, die hebben in de visualisatie dus geen plek gekregen. Dit betekent echter niet dat deze thema's geen rol meer zullen spelen in het vervolg. In alle gevallen worden mogelijke effecten op natuur en gezondheid onderzocht in de verplichte milieueffectrapportage, in een Gezondheidseffectanalyse of in andere onderzoeken.

Knooppunt Holendrecht

Er hebben verschillende inspreekmomenten plaatsgevonden rondom de RES 1.0 waarbij bewoners, bezoekers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden signalen konden meegeven gerelateerd aan de windzoekgebieden, zo ook knooppunt Holendrecht. Sommige van deze signalen zijn generiek van aard, maar komen wel uit dit zoekgebied. Andere gaan specifiek over dit zoekgebied. De gemeente is zich ervan bewust dat deze generieke en specifieke zorgen op verschillende plekken door elkaar lopen. Voor uitgebreidere informatie over de generieke zorgen kunt u hier klikken, om terug te gaan naar deel 1 van dit document.

Leefomgeving

Hinderbeleving en gezondheidseffecten

- Zorgen over de gezondheidseffecten als gevolg van windturbines. Ook voor bewoners van buurgemeenten zoals Abcoude (De Ronde Venen).
- Bewoners vragen aandacht voor de aanwezigheid van onderwijsfaciliteiten van de HvA en UvA, onderzoekslaboratoria, residentiële zorginstellingen en het AMC. In het AMC liggen mensen die al ziek zijn, wellicht (tijdelijk) overgevoelig voor geluid, maar in elk geval geen extra gezondheidsrisico's kunnen lopen.
- Bewoners wijzen op het cumulatieve effect van geluid én van geluid met andere schadelijke uitstoot (zoals roet en fijnstof). Turbinelawaai wordt niet gemaskeerd door overig lawaai.
- Veel van de huizen in dit gebied zijn slecht geïsoleerd.

Recreatie & belevingswaarde

- Er zijn zorgen over de buitenactiviteiten in dit zoekgebied.
- Zoekgebied ligt deels op het golfterrein waar veel Amsterdammers (waaronder ook talenten uit Zuidoost die op andere clubs niet welkom zijn) gebruik van maken.
- De Ouderkerkerplas, het Abcoudermeer, De Hoge Dijk, De Ruige Hof en het volkstuinpark de Vijf Slagen worden genoemd als plekken met recreatieve waarde.

Natuur

- Het gebied rond knooppunt Holendrecht is broed- en verblijfplaats en wordt door vogels als trekroute gebruik. Het is eveneens een baltsgebied voor vleermuissoorten. Bewoners vinden dat de belangen van mens en natuur hier vele malen groter zijn dan de belangen van energie opwek. Het gebied heeft een beschermde status: NNN, Hoofdgroenstructuur Amstelscheg, Ecologische Hoofdstructuur.
- In het zoekgebied knooppunt Holendrecht dient de gemeente bij het plaatsen van de windturbines rekening te houden met de aanwezige natuur.
- Opwek van windenergie binnen beschermingsregime is niet wenselijk.

Ruimtelijke inrichting en landschapskwaliteit

- Zorgen geuit over eventuele negatieve gezondheidseffecten gecombineerd met waardedaling van de woningen en horizonvervuiling.
- Vragen gaan over het mogelijk clusteren van windturbines en het aansluiten van windturbines op de karakteristieken van een gebied.
- Bewoners geven aan dat de 'kantorenkant' van knooppunt Holendrecht een betere plek is voor windturbines, aangezien deze gebouwen beter geïsoleerd zijn.

Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie

Inspraak en dialoog

- Bewoners in dit zoekgebied uiten zorgen over het achterblijven van de betrokkenheid van verschillende groepen. Veelal mensen met een minder gunstige sociale en/of economische positie, die ook niet altijd de Nederlandse taal beheersen zijn niet actief betrokken in participatieprojecten.
- Bewoners voelen zich 'de dupe' van keuzes waar andere Amsterdammers profijt van hebben. Impact lijkt nu vaak uit te vallen naar mensen met een laag inkomen. Er heerst een gevoel dat de bewoners die hier al wonen de lasten dragen van de nieuwe bewoners van duurzamere nieuwbouwprojecten.
- Bewoners uit de omgeving geven mee dat zij slecht zijn geïnformeerd.
- Zorgen geuit dat de stem van bewoners weinig tot geen impact heeft.

Meedoen in de opbrengsten

- Vragen gaan over kunnen meedoen in de opbrengsten, en of dit toegankelijk is voor iedereen in dit zoekgebied. Veel van de bewoners beschikken niet over de middelen om echt mee te kunnen doen en te kunnen profiteren van de windturbines.

Sociale cohesie

- Bewoners zijn vooral bang dat de diversiteit en buurtcohesie zal lijden. Zo zullen mensen die dit kunnen (betalen) wegtrekken, maar anderen die hier de middel niet toe hebben genoodzaakt zijn te blijven. Ze zijn bang dat dit voor onrust zal zorgen in de buurt.

Betrokkenheid buurgemeenten

- Er dreigt een 'samenklontering' van windturbines. Vragen gaan over of er voldoende wordt afgestemd met buurgemeenten.
- Gemeente De Ronde Venen plaatst geen windturbines en wil niet opgezadeld worden met de overlast van de Amsterdamse turbines.

Samenhangend en betaalbaar energiesysteem

Liever meer zonne-energie

- Voorkeur geuit voor de inzet op meer zonne-energie.

Inzet van alternatieve technieken en innovaties

- Er zijn vragen of besparingsmaatregelen op zichzelf niet al voldoende opleveren en of windturbines dan nog wel in dezelfde mate nodig zijn.
- Vragen of minder hoge windturbines niet beter is voor de omgeving.

Gemeente Amsterdam

COLOFON

Afwegingskader 'Signalen uit de stad'
Definitief concept 22 december 2021

Bestuurlijk opdrachtgever
Wethouder Mw. M. van Doorninck
(Duurzaamheid)

Ambtelijke opdrachtnemer
Directie Ruimte en Duurzaamheid,
Gemeente Amsterdam

Team RES Amsterdam

Met ondersteuning van Servicepunt RES
Provincie Noord Holland/Bureau Over Morgen

Beeldmateriaal
Uit beeldbank Amsterdam

Verslag Lokale procesgroep Oost
Datum: 21/12/21
Aanwezig: [redacted] (voorzitter), [redacted] (notulist)

Agenda LPG Oost - 21 december 2021:

1. Opening/mededeling,
2. Aanvullingen op agenda?
3. De stand van zaken: wat gebeurt er?
4. Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
5. Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
6. Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
7. Het volgend overleg.
   - Communicatie
8. Wvttk/rondvraag

1. **Opening/mededeling,**
   - Notulen 2 december goedgekeurd
   - [redacted] neemt deel, junior omgevingsmanager

2. **Aanvullingen op agenda?**
   - Communicatie

3. **De stand van zaken: wat gebeurt er?**
   - [redacted] geeft aan dat zij het volgende aan het verwerken zijn; contextmapping, participatieve waarde evaluatie en overleggen schilderklankbordgroepen. Die laatste geven feedback op lokale afwegingskaders.
   - De bestuurlijke stukken worden morgen ingediend. Gister besproken met wethouder en staf, het was een voorspoedig overleg.
   - 18 januari komt het in college. 11 februari in commissie FED. 16 februari in gemeenteraad. De gemeenteraad stelt het vast

4. **Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]**

- 12 reacties gehad op afwegingskader, lokale deel (oost).
- Opmerkingen goed te verwerken dus alles meegenomen.
- Er wordt rekening gehouden met; inhoudelijke punten, welke plannen en punten die nog niet benoemd zijn.
- Er zijn geen procesvragen gesteld vanuit LPG, want deze zijn al eerder meegenomen.
- [redacted] geeft aan dat het wijs is om de kaarten mee te nemen, om contouren aan te geven. En dit naar inwoners te communiceren
  - [redacted] geeft aan dat het wel in afwegingskader is meegenomen, in de tekst maar niet op de kaart.

5. Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader Oost

[redacted] vat de feedback samen:

- Het woord 'zorgen' vervangen door bezwaren. Gaat niet gebeuren, maar de boodschap is doorgekomen.
- Punt van veiligheid; ijs op de wieken.
- Aandacht voor natuur, gezondheid (geluid) en biodiversiteit.
- Werelderfgoed, noodzaak om een HIA (Heritage impact assessment).
- Geef het beter op de kaart weer.
- [redacted] geeft aan dat hij provinciale rapporten krijgt van die groepen die helder zijn over locatie en kansen. Krijgt hij niet van zijn collega's, loyaliteit daalt. [redacted] geeft aan dat hij weet dat documenten bestaan. Maar nog geen tijd gehad om ernaar te kijken. Na de vakantie zal hier intern bij worden stilgestaan.
- Opmerking: [redacted] waarom wordt het niet op de RES Amsterdam gepubliceerd? [redacted] regels maken dit lastig, daarnaast dient de tekst eenvoudig en eenduidig te blijven. De rapporten staan wel op Noord-Holland RES site.

6. Communicatie
    - Communicatie afwegingskader ([redacted]
    - Koppelen aan de rest van besluitvormingsproces
    - Gister hoofdlijnen van strategie gepresenteerd. Wordt nog toegespitst op de stadsdelen
    - In januari bijeenkomst met alle communicatieadviseurs om iedereen bij te praten en mee te nemen in wat er komen gaat.
    - [redacted] vraagt of er een nieuwe pagina/website voor komt. Dan kan Oost meekijken voordat het live gaat. [redacted] geeft aan dat er geen nieuwe pagina ervoor is maar wel een besluitvormingspagina. Daar kan ze hem in meenemen.
    - https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/windmolens-amsterdam/
    - [redacted] geeft aan als zij verder in het proces (in hoe gaat het nu verder) zijn ook de gebiedsteams meegenomen kunnen worden. Dit hoeft niet op korte termijn. Pas op het moment dat er dingen gaan gebeuren.
    - [redacted] geeft aan 2 aanvullingen te hebben:
    1. Hij wil graag in zoekgebieden met gebiedsmanagers rondkijken. [redacted] gaat dit vanaf 10 januari uitzetten. Dan kan [redacted] toelichting geven in proces. LPG zal hier ook voor uitgenodigd worden.
    2. Het woord 'afwegingskader' roept frustratie op. Die term dekt het niet , het is een weergave van de behoeftes en zorgen van de inwoners uit de stad → nieuwe naam: Signalen uit de stad.

7. Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
    - [redacted] geeft aan dat wanneer een initiatiefnemer een windmolen wil realiseren deze zich moet hij zich houden aan regels, zoals het opstellen van een particpatieplan, het uitvoeren van een MER, etc. Deze regels leggen wij in hoofdlijnen vast in een Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing.

- Als voorbeeld: In Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein loopt een NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau), wat als een uitwerking van de Handreiking kan worden beschouwd. Daar loopt een inspraakprocedure, inwoners kunnen een zienswijze indienen.
- Handreiking participatie, samenwerking en sturing willen wij bespreken en ook opstellen met LPG en deelnemers van klankbordgroepen. Zij worden ook meegenomen in het proces. In de weken na de kerstvakantie gaan wij hierover brainstormen.
- [redacted] geeft aan dit te willen inbrengen bij de Maakbank in oost. Graag een planning ontvangen, zodat ze hier rekening mee kunnen houden en tijdig de juiste mensen kunnen informeren.

8. Het volgend overleg
    - 18 januari

9. Wvttk/rondvraag

- [redacted] laatste keer dat hij aanwezig is.

Verslag tweede bijeenkomst klankbordgroep Natuur RES Wind Amsterdam

Datum: 06.12.2021
Auteurs: [redacted]
Concept verslag

public mediation

Doel bijeenkomst

Op 6 december jl. vond de tweede bijeenkomst van de klankbordgroep Natuur RES Wind Amsterdam plaats onder begeleiding van [redacted] (Public Mediation). In deze tweede bijeenkomst werd een drietal presentaties gehouden: 1) een toelichting op het afwegingskader door [redacted] (Over Morgen); 2) een toelichting op de opdracht en scope van de expertgroep Natuur door [redacted] (voorzitter expertgroep); 3) een voorstel van een aantal leden van de klankbordgroep voor een aantal randvoorwaarden voor natuur in de RES Amsterdam. Na afloop van de presentaties ging de groep uiteen in twee subgroepen: in één groep werd het afwegingskader verder besproken en in de andere de vragen en (aandachts-)punten die de klankbordgroep mee wil geven aan de expertgroep Natuur.

Commented [redacted]: Ik neem aan dat [redacted] niet leidt, maar begeleidt. Dat is een verschil. Ik weet niet hoe jullie dit in andere versies hebben opgeschreven.

Het afwegingskader

Het afwegingskader vormt een ~~verzamelrapport met~~bundeling van 'signalen uit de stad'. Het afwegingskader wordt ~~dat~~ in februari 2022 ter goedkeuring ~~wordt~~ voorgelegd aan de raad. Met het ~~Het~~ kader ~~streeft ernaar~~wordt inzicht ~~gete~~ geven in de zorgen en behoeften van bewoners en andere belanghebbenden die er zijn ten aanzien van de komst van windenergie in Amsterdam. Het is ~~é~~één van de producten van de reflectiefase, maar is geen eindstation. Voor de bijeenkomst is een ~~eerste~~ conceptversie van het afwegingskader gedeeld met de klankbordgroep.

Opbouw

De bestaande wet- en regelgeving vormt de basis van het afwegingskader. In het kernfiguur staan daaromheen vier kwadranten met de hoofdthema's: 1)~~ CO$_2$ doelstelling,~~ leefomgeving, 2) maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie)~~ leefomgeving~~, 3) bijdrage aan CO$_2$-doelstelling en 4) samenhangend ~~en~~ & ~~4)~~ betaalbaar energiesysteem~~ en maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie~~. De onderverdeling in vier hoofdthema's komt voort uit de Handreiking van de RES 2.0. Deze zijn gevuld met onderwerpen en signalen uit Amsterdam. De informatie is opgehaald tijdens de verschillende gesprekken en participatiemomenten waar o.a. inwoners, bewoners van buurgemeenten, maatschappelijke organisaties en initiatiefnemers aan hebben deelgenomen: zowel in aanloop naar de RES 1.0 (ingediende zienswijzen en inspraakrondes) en de omgevingsvisie, als tijdens de reflectiefase waar we nu in zitten met de online raadpleging (PWE), het onderzoek naar de leefomgeving en de expertgroepen Natuur en Gezondheid.

- Een vraag vanuit de groep is waarom wet- en regelgeving en niet de burger centraal staan. Het antwoord daarop is dat dit komt omdat wet- en regelgeving de afspraken zijn die we met elkaar als maatschappij hebben vastgesteld.
- Tijdens de eerste bijeenkomst zijn er onderwerpen op tafel gekomen die volgens de

klankbordgroep op een manier opgenomen dienen te worden in het afwegingskader, o.a. het beschermen van de biodiversiteit, het waarborgen van de stem van de dieren. Daarnaast speelt de vraag hoe specifiek er wordt gekeken naar natuur in de zoekgebieden. Er is toegelicht dat (behoud van) biodiversiteit (dieren en planten) ~~geen apart onderdeel is geworden omdat de~~wordt benoemd bij het thema ~~elementen die onder~~ 'natuur'. ~~gebundeld staan samen de biodiversiteit vormen.~~

- Wat betreft het meenemen van natuur in de zoekgebieden heeft de gemeente aangegeven dat de gemeente een natuurtoets laat uitvoeren waarin de lokale zoekgebieden bekeken worden. Daarnaast ~~zullen er excursies~~wordt er een excursie naar de zoekgebieden ~~plaatsvinden~~ georganiseerd en zullen de resultaten van het context mapping onderzoek worden meegenomen in het afwegingskader. In de volgende fase van het besluitvormingsproces, de projectvoorbereidingsfase, zal ook ~~een de~~ MER plaatsvinden die onder andere specifiek ingaat op de biodiversiteit bij een ~~van de~~ zoeklocatie voor een windturbine~~s~~.
- Leden van de klankbordgroep kunnen tot 8 december 2021 belangrijke thema's en onderwerpen die zij missen voor het thema natuur in het afwegingskader opsturen, met het verzoek om maximaal een half a4 te delen, naar resamsterdam@amsterdam.nl~~.~~. In januari 2022 ontvangen de leden een terugkoppeling hoe hun inbreng is verwerkt in het afwegingskader.

De expertgroep Natuur

De gemeente streeft ernaar in de Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van de toekomstige project-MER'en alle aspecten voor natuur en landschap op te nemen die nodig zijn voor een goede afweging. Ze vraagt hiervoor onafhankelijk advies aan de expertgroep over de effecten op natuur en (beschermd) landschap die onderzocht moeten worden bij besluitvorming over plaatsing van windturbines. O.a. welke mogelijke effecten en indicatoren, met welke diepgang en detailniveau? Hoe werkt wet- en regelgeving door? Hoe te monitoren? De expertgroep draagt uiteindelijk een openbare (beknopte) notitie aan met advies en onderbouwing.

Inhoudelijke focus en issues

De onderwerpen die aan bod kwamen tijdens de eerste gesprekken en bijeenkomst van de expertgroep zijn de volgende: de uitwerking van de te onderzoeken effecten en indicatoren; de informatie in plan MER (provincie NH) en de globale natuurtoets (gemeente Amsterdam). Het advies biedt ~~,~~ geen definitieve afweging tussen zoekgebieden of ~~definitieve~~ conclusies op locatieniveau. ~~,~~ ~~i~~In het advies ~~moet~~ wordt inzichtelijk gemaakt ~~worden~~ welke (formele) stappen doorlopen worden naar het besluit. Ook enkele inhoudelijke vraagstukken kwamen aan bod: het meenemen van cumulatie van effecten in MER en besluitvorming, kwestie wanneer er sprake is van 'groot openbaar belang' en 'geen reëel alternatief', het verschil tussen landschap (deels subjectief en betrekkelijk nieuw regime) en natuur, monitoring.

Planning en werkwijze

Op basis van vier bijeenkomsten van de expertgroep zal in februari 2022 het advies opgeleverd worden. Er zal op twee manieren afstemming met de klankbordgroep plaatsvinden. Ten eerste is de voorzitter van de expertgroep aanwezig bij de bijeenkomsten van de klankbordgroep om vragen en zorgen op te halen en toe te lichten waar de expertgroep naartoe werkt. Ten tweede zal er een uitwisseling plaatsvinden met de leden van de klankbordgroep tijdens ~~de~~ een nog te plannen excursie~~s~~ naar de zoekgebieden.

Er is gevraagd of het tussenadvies gedeeld zal worden in de KBG, aangezien het van belang is voor (ook voor de KBG-gezondheid) om input te kunnen geven op de adviezen. ~~Wat was hierop het antwoord?~~ [redacted] Kohlmann geeft aan dat dit een reactie op het afwegingskader ~~"zorgen~~signalen uit ~~in~~ de stad~~"~~ betreft, en dat die reactie inderdaad kan worden gedeeld. Het is daarnaast mogelijk dat de expert die gaat over de natuurtoets ~~bij~~ de volgende ~~sessie~~ bijeenkomst van de klankbordgroep een toelichting verzorgt. ~~betrokken kan worden.~~

Er wordt aangegeven dat de ~~gemeente nog zoekende is wat betreft de~~ planning van de excursies nog niet

Commented [redacted]: wij gaan uit van één excursie (ook ivm tijdsbelasting), kan evt wel meerdere locaties aandoen

Commented [KCvd3R3]: correct

Commented [redacted]: Dit stukje heeft collega gemist. [redacted] k denk dat jij daar misschien antwoord op hebt?

Commented [redacted]: let op: dit vraagt dus toesturen van onze reactie aan de klankbordgroep.

Commented [redacted]: ook prima.

vaststaat, vooral vanwege de huidige coronamaatregelen. Daarnaast zullen mensen uit de klankbordgroep verschillende voorkeuren hebben qua zoekgebieden om te bezoeken. ~~Zij vraagt om **input van de KBG voor ideeën en data.**~~ De gemeente ontvangt graag ideeën voor de organisatie van de excursie. Ideeën kunnen gestuurd worden naar resamsterdam@amsterdam.nl (met als onderwerp: ideeën excursie). Dit kan in elk geval tot en met de eerste klankbordgroep in 2022.

Commented [redacted]: Wie is zij?

Voorstel randvoorwaarden leden KBG

Een aantal leden van de klankbordgroep heeft voorafgaand aan deze bijeenkomst aangegeven een voorstel te hebben voor input van het toetsingskader.

Commented [redacted]: Welk toetsingskader? Wordt het afwegingskader bedoeld? Het afwegingskader heeft geen juridische status. Het is een naslagwerk dat gebruikt kan worden bij de verdere besluitvorming.

Niet zo laten staan a.u.b. Graag verduidelijken waar het voorstel voor dient.

Overwegingen natuur Amsterdam: biodiversiteit en ruimte voor de mens

Inbrengers van het voorstel stellen dat ~~H~~hernieuwbare opwek~~ar is~~ niet duurzaam is wanneer daarbij de **biodiversiteit** wordt aangetast. Er dient een voorzorgprincipe gehanteerd te worden bij die gebieden in Amsterdam die belangrijk zijn voor biodiversiteit. ~~Het~~ gaat hierbij om het verstoren van vogels, vleermuizen, insecten en andere dieren die voor de biodiversiteit essentieel zijn. Vogelsterfte wordt vaak onderschat, omdat dit cumulatieve effecten heeft in de tijd. Naast de bescherming van de biodiversiteit is in en rond Amsterdam **open ruimte schaars**. Het gaat hierbij om plekken om tot rust te komen voor personen die in en rondom de stad leven, plekken die belangrijk zijn voor welzijn en gezondheid. Een alternatief wordt benadrukt: windmolens op de Noordzee zijn effectiever dan in de stad.

Commented [redacted]: het staat er nu best absoluut, als "waarheid". Maar duidelijk dat dit de opvatting is van de mensen die het voorstel inbrachten/toelichtten.

Randvoorwaarden

De volgende randvoorwaarden werden gepresenteerd:

Commented [redacted]: of: meegegeven voor het vervolgproces

- De natuurbevindingen van het addendum van de Plan-MER van de Provinciale Staten (19-08-2021)
- Geen plaatsing van windturbines op– of met negatief effect op – Natura 2000 gebieden en Natuur Netwerk Nederland, de Scheggenstructuur en Bijzonder Provinciaal Landschap.
- Geen plaatsing in – of met negatief effect op – gebieden die extra kwetsbaar zijn voor biodiversiteitsverlies (met name voor vogels en vleermuizen), vastgesteld door wetenschappelijke deskundigen of professionele natuurbeschermingsorganisaties.
- Geen schade aan UNESCO erfgoed gebieden.
- Geen plaatsing waar schade verwacht kan worden en de rust en ruimte voor natuur en mens op de schaarse open plekken van Amsterdam.

Daarnaast bevat het voorstel de volgende ~~Verdere belangrijke~~ punten:

- Vooraf aan eventuele plaatsing onafhankelijk onderzoek naar de effecten op biodiversiteit van de turbines en alle eventuele verdere zoekgebieden laten uitvoeren.
- Verwachte schade voorkomen of mitigeren door het niet plaatsen van turbines.
- Bestudering van buitenlandse en Europese normen en onderzoeken rondom veiligheid voor natuur.
- Initiatiefnemers moeten worden verplicht om de resten van de turbines te verwijderen.
- Er moet voorkomen worden dat er schade aan mens, dier en grondwater ontstaat door rondvliegende epoxyresten van de turbines.
- Mensenrechtenschendingen en natuurschade bij winning van metalen voor de energietransitie moeten voorkomen worden.

Tussentijdse vragen en opmerkingen

Na de presentaties werd de mogelijkheid geboden vragen te stellen en opmerkingen te maken. Een eerste opmerking heeft betrekking op een ~~bestaand~~ ingebrachte notitie waarin wordt ingegaan op de uitgangssituatie en potentiële effecten van de zoekgebieden nabij ~~stuk over een van de lokale zoekgebieden:~~ knooppunt Holendrecht. ~~Een voorstel dat gedaan~~ Voorgesteld werd ~~is~~ om voor alle zoekgebieden op diezelfde manier een ~~rapport~~ notitie te maken en beoordelen, en om dit rapport vervolgens op de nemen in het ~~toetsingskader~~ afwegingskader en het advies van de expertgroep. Daarnaast

Commented [redacted]: Niet het juiste woord. Zie eerdere opmerking. Graag aanpassen.

dienen de uitkomsten van de excursie en de natuurtoets ook ~~op~~meegenomen te worden ~~in het toetsingskader~~.

Een tweede opmerking is dat een aantal buurgemeenten van Amsterdam heeft aangegeven geen windturbines binnen of aan de grenzen van de gemeenten te willen. Redenen hiervoor zijn gebaseerd op bescherming van natuur, landschap en gezondheid. Het voorbeeld van de Ronde Venen werd daarbij benoemd.

Reactie vanuit gemeente: In Amsterdam zijn de voorkeurszoekgebieden vastgesteld met de RES 1.0. De Ronde Venen valt onder een andere energieregio en daar zijn bij het vaststellen van de RES 1.0 geen zoekgebieden voor wind aangewezen. In de~~ze~~ reflectiefase worden de signalen uit de stad nogmaals opgehaald en gebundeld, zodat het duidelijk is welke zorgen en behoeften er zijn en hoe deze moeten worden meegenomen in de vervolgfase. ~~-en i~~In de vervolgfase, wanneer een initiatiefnemer zich ~~gaat~~ aandient, wordt er specifiek per locatie onderzoek ~~-~~verricht ~~worden~~ naar de effecten van een windturbine op de omgeving (waaronder gezondheid en natuur). ~~wanneer een initiatiefnemer zich aandient~~.

~~Het in beeld brengen van natuur kan een resultaat zijn van de excursies die gepland gaan worden. Er wordt aangegeven dat deze informatie op een later moment uitgewerkt kan worden en dat de manier waarop de aanvullende informatie wordt meegenomen nog besproken dient te worden.~~

Er wordt opgemerkt dat de aanpassing van het Natura 2000 beheerplan met betrekking tot vogeltellingen in o.a. het IJmeer als informatie zou kunnen dienen over de huidige stand van zaken rondom het IJmeer. Daarnaast wordt aangekaart dat het van belang is dat de gemeente rekening houdt met de signalen uit de Provinciale Staten. Zij hebben een motie aangenomen over de noodzaak van terughoudendheid in de verkenning van het IJmeer als zoekgebied. Het gaat hierbij om de motie van 05-07-2021 (M106-2021/PS).

Commented [redacted]: Hier gaan vraag en antwoord door elkaar heen. Het is niet duidelijk wie de vraag stelt en wie het antwoord geeft. Dit moet worden aangepast zodat duidelijk is.

Ik doe een voorstel maar dit is niet in lijn met de andere opmerkingen in dit stuk. Dus weet niet of dit een verbetering is.

Commented [redacted]: deze passage roept vragen op en voegt wat mij betreft ook weinig toe

Commented [redacted]: Wie is zij? In dit geval Provinciale Staten dus ook gewoon dan benoemen. Niet verwijzen.

Vragen voor het expertteam en punten voor het afwegingskader

In het tweede deel van de bijeenkomst werden de leden van de klankbordgroep verdeeld over twee subgroepen om een gesprek te hebben over het afwegingskader en punten aan te dragen voor het expertteam ~~en het afwegingskader~~.

Thema's voor het afwegingskader

Vogelsoorten: er wordt niet duidelijk aangegeven welke vogelsoorten van belang zijn. Beter zou zijn om te stellen dat met name Europees beschermde vogels belangrijk zijn.

De gebieden: wat betreft de invloed van de klankbordgroep op gebiedskeuze werd gesteld dat de leden van de klankbordgroep zo goed mogelijk advies geven, maar dat het uiteindelijk een politiek besluit is of het advies wordt overgenomen door de Raad. Ook wordt aangegeven dat Amsterdam natuurcompensatiegebieden heeft aangewezen, zoals het IJmeer als compensatie voor IJburg, maar dat deze nergens worden genoemd en zelfs worden aangemerkt als zoekgebieden.

~~**Het afwegingskader**~~**Voorwaarden aan nieuwe windprojecten**: ~~Het afwegingskader is een verzameling van signalen uit de omgevingstad. De Raad stelt het kader uiteindelijk zelf vast, maar de input van de gemeente stopt daar niet.~~ Vraag vanuit de groep is of er binnen het afwegingskader voorwaarden gesteld over verbruik, financiering, bonus/malus, vervuiler betaalt, etc.? Gesteld wordt dat verbruik doorberekend moet worden en dat er een nieuwe standaard voor energieverbruik moet komen.

Het proces: leden van de klankbordgroep ~~geven~~ benoemen de zorg ~~aan~~ dat er niet naar hen geluisterd wordt. Vanuit de gemeente wordt gesteld dat er allerlei zaken in het leven zijn geroepen om de inspraak van burgers mee te nemen. Hieronder vallen het afwegingskader als geordende en thematische weergave van wat de omgeving belangrijk vindt, de online ~~pleging~~ raadpleging (PWE), het context mapping

Commented [redacted]: Het is mijn niet duidelijk of de gemeente dit heeft gezegd of dat dit een citaat is van een deelnemer. Graag zin aanpassen door duidelijk aan te geven waar de vraag/opmerking eindigt en het antwoord begint.

Commented [redacted]: Bij deze paragraaf, en bij die over de PWE wordt ook de reactie van de gemeente opgenomen, maar bij de andere staan alleen opmerkingen van leden.

Dit is niet consequent. Wat is verstandig te doen?

onderzoek, en de bijeenkomsten van de klankbordgroepen. Er wordt aangegeven dat er veel onderwerpen langs de Raad gaan, en dat deze niet gelijk expert op ieder onderwerp kunnen zijn. De leden van de klankbordgroep dragen bij aan de kennisvorming van de Raad door het delen van hun mening, visie en kennis.

De online raadpleging (PWE): leden geven aan input te willen leveren voor de online raadpleging, en dat daarin zaken niet geheel kloppen. Reactie hierop is dat iedere klankbordgroep wordt gevraagd naar andere onderdelen van de reflectiefase te kijken. Zo wordt het context mapping onderzoek besproken met de lokale klankbordgroepen en de online raadpleging met de stedelijke klankbordgroep. ~~dat het context mapping onderzoek en de PWE in andere klankbordgroepen worden besproken en dat ook daar veel kritische reacties naar voren zijn gebracht.~~ De focus van deze klankbordgroep ligt echter op natuur en landschap. Het is voor leden van deze klankbordgroep mogelijk om als toehoorder deel te nemen aan de stedelijke klankbordgroep die gaat over de online raadpleging.

De stadsecoloog: er zijn twijfels bij de onafhankelijkheid van de stadsecoloog. De wens wordt geuit om daarvoor een onafhankelijk iemand van een natuurorganisatie deel te laten nemen aan de groep.

Documentatie: er wordt gesteld dat er allerlei zaken ontbreken in de documentatie die wel meegenomen zouden moeten worden: Europese wetgeving, programma Groen Zuidoost 2030, omgevingsverordening 2020 en 2021, en andere gebiedsplannen.

De opgave: benadrukt wordt dat het van belang is de opgave centraal te stellen in het afwegingskader, want het probleem en daarmee de reden waarom windmolens noodzakelijk zijn wordt nu niet genoemd. Turbines zijn lompe stukken techniek, maar ze wekken wel veel energie op.

Risico's: het is niet juist om in een stad als Amsterdam windmolens neer de zetten omdat de risico's onrechtvaardig groot zijn. Ook kinderen en natuur ondervinden schade.

Alternatieven: de vraag wordt gesteld of er ook alternatieven voor besparing en opwek worden onderzocht die beter passen bij de schaarse ruimte in de stad, zoals bijvoorbeeld kernenergie, of isolatie. Nu hebben alleen de coöperaties profijt terwijl de gemiddelde Amsterdammer de lasten draagt en geen profijt heeft.

Mee te geven punten aan expertgroep

Onderzoeken: er is onduidelijkheid over welke wetenschappelijke onderzoeken worden betrokken bij het advies. En wordt dit soort informatie bijgevoegd als onderbouwing van het uiteindelijke advies? Er wordt gesteld dat er tijdens ~~een~~ één van de informatieavonden een expert aanwezig was die aangaf een andere mening te hebben dan het wetenschappelijk onderzoek dat gepresenteerd werd tijdens de bijeenkomst.

Hoger niveau: vanuit de klankbordgroep werd de vraag opgebracht of de expertgroep ook vanuit een hoger niveau naar noodzaak en risico's op biodiversiteit kijkt. Het is volgens leden van de klankbordgroep van belang om ook naar de gebieden als geheel te kijken en niet slechts per zoekgebied een MER aan te houden.

Alternatieven: gevraagd werd of de expertgroep tot de conclusie kan komen dat het onverstandig is om windmolens te plaatsen en dat een alternatief beter is. En daarbij: is het ook voor de klankbordgroep mogelijk om tot de conclusie te komen dat een windturbine altijd schade zal aanrichten aan mens, milieu natuur en dieren? Er wordt gesteld dat er altijd kunststoffen van de turbines in de natuur terecht komen. Alternatieven zouden beter zijn. Ook wordt een vraag opgebracht naar beoordeling van mogelijke ruimte voor windmolens in het havengebied. Hierbij wordt onder de aandacht gebracht dat er een gerucht rondgaat dat Tata Steel meer ruimte heeft, maar geen windmolens wil. Zijn er meer bedrijven die dat weigeren? Op de vraag of de expertgroep de huidige voorkeursgebieden overneemt of dat alternatieve zoekgebieden nog wel beoordeeld worden, wordt als antwoord gegeven dat er nu eerst naar de gebieden wordt gekeken zoals deze in de RES zijn opgenomen. De natuurtoets en de MER richten zich beide op de voorkeursgebieden.

Commented [redacted]: Door wie? gemeente of deelnemer? Het is onduidelijk...

Commented [redacted]: welke groep?

Commented [redacted]: Dit wordt gepresenteerd als een feit.

RIVM-onderzoek: wachten de experts het RIVM-onderzoek naar de effecten van windturbines op gezondheid af? Benadrukt wordt dat natuur en gezondheid sterk aan elkaar zijn gerelateerd.

Infrasone schade: wordt de infrasone schade, waar nog geen wettelijke basis voor is, meegenomen in de expertgroep? Er wordt aangegeven dat er al wetenschappelijk onderzoek is geweest waaruit bleek dat de schadelijke effecten op dieren groot zijn.

Gifbelt Volgermeerpolder: het belang van aandacht voor de ligging van Waterland tegen de Volgermeerpolder wordt onderstreept. De trillingen van windmolens kunnen ondergronds kilometers ver reiken. In de Volgermeerpolder ligt een gifbelt en het is zaak dat deze gevaarlijke stoffen niet vrijkomen door de trillingen.

Mee te nemen elementen: koeien en schapen, het zoekgebied dat de A10 doorkruist, hoofdgroenstructuur (elders in het land een windturbinevergunning geweigerd op grond hiervan), recente cijfers zoals vogelaantallen vanuit het IJsselmeergebied.

Breed perspectief: benadrukt wordt de noodzaak om kritisch te blijven wat betreft de locaties van windmolens: laat het middel niet erger zijn dan het te bestrijden kwaad. Met name in ecosystemen zou voorzichtig gehandeld moeten worden waarbij een breder perspectief nodig is. Er wordt aangegeven dat de Noordzee een alternatieve locatie is.

Start/stop systemen: in het rapport wordt gesproken over start/stop systemen, maar gesteld wordt dat wanneer deze in het IJmeer toegepast zouden worden ze altijd uit moeten staan. Vraag vanuit de groep is of er een scherper advies over komt.

Bomen: naar aanleiding van een onderzoek naar communicatie en emoties van bomen onder de grond wordt gevraagd of er al meer bekend is over de last die bomen zullen ervaren van de windturbines.

Expert-leden: er wordt aangegeven dat er een expert uit de natuurorganisaties ontbreekt in de expertgroep. De klankbordgroep stelt dat er meer ruimte dient te komen voor de expertise over de kans op onherstelbare schade aan natuur. Ook wordt de afwezigheid van een vleermuizenexpert en de noodzaak dat deze wel aanwezig is benadrukt. Het voorstel wordt gedaan om meer deskundigheid in te brengen door een tweede ring experts bij de expertgroep te voegen gevormd door personen die specifieke kennis hebben over de natuurgebieden rondom Amsterdam. Leden van de klankbordgroep hebben graag de mogelijkheid om bij de tweede ring mee te luisteren. De voorzitter van de expertgroep stelt hierop ~~dat er nu voornamelijk experts met kennis over vogels zijn en dat het inderdaad van belang is kennis over vleermuizen in te brengen. Het zou voor~~ dat de samenstelling van de expertgroep zorgvuldig tot stand is gekomen en dat het voor de werkbaarheid ~~echter~~ niet handig ~~zijn~~ is om de samenstelling van de expertgroep ~~constant~~ voor ieder onderwerp te veranderen, ook gelet op de beperkte doorlooptijd. ~~Er~~ Wanneer dit aan de orde is, wordt dient een oplossing gezocht ~~te worden~~ om extra kennis goed in te brengen.

UNESCO: er wordt beargumenteerd dat natuur en UNESCO erfgoed niet losgekoppeld moeten worden omdat het belangen zijn die bij elkaar horen. Er is sprake van een protest tegen een geplande windmolen die in het zicht staat van UNESCO erfgoed.

Commented [redacted]?

Rol expertgroep: het belang van het innemen van een stevig standpunt als expertgroep wordt benadrukt. Het is belangrijk om natuur goed te beschermen en de expertgroep is de vertegenwoordiger van de natuur in dit proces. ~~Reactie hierop is dat d~~De mogelijkheid bestaat dat de experts het niet met elkaar eens zijn en dat het advies dan wellicht niet zeer uitgesproken kan zijn. De voorzitter geeft aan dat in het advies ook verschillende opvattingen van experts verwoord kunnen worden. De leden van de klankbordgroep geven daarnaast aan dat het essentieel is dat de expertgroep zich niet afwachtend opstelt, maar proactief kijkt naar de belangrijke groepen in het gebied en hoe de informatie daar opgehaald kan worden.

Natuurtoets: leden van de klankbordgroep vragen hoe het kan dat de gemeente een natuurtoets laat maken door de stadsecoloog en het advies zwaar laat wegen terwijl dat niet neutraal is.

Volgende bijeenkomst

De volgende bijeenkomst van de klankbordgroep natuur zal plaatsvinden op ~~.....~~ (nog te bepalen) Van 19u tot 21u. Onderdeel van de agenda kan zijn het verder bespreken van de natuurtoets en de nog te plannen excursie~~s~~ naar de zoekgebieden.

Bijlage 1: Lijst met aanwezigen

Perspectieven
Energiecooperatie Zuiderlicht
Windalarm
Natuurmonumenten
ZoGroen
Behoud Waterland
Volkstuinvereniging Linnaeus
Bewoner IJburg
Wetlandwacht
Bewoner Landelijk Noord
Stichting Erf Abcoudermeer
Bewoners de Hoge Dijk
Tuinpark Buikslotermeer
Amsterdam Wind
Buurtbewoners de Diem

Voorzitter expertgroep Natuur (Berenschot) – [redacted]
Gemeente Amsterdam team RES Wind – [redacted]
Gemeente Amsterdam team RES Wind – [redacted]
Over Morgen – [redacted]

Public Mediation – [redacted]
Public Mediation – [redacted]
Public Mediation – [redacted]

Bijlage 2: de Teams-chat

Eerste deel plenaire bijeenkomst

- Woensdag 8 december
- Naar wie gaan de A4tjes?
- Mag naar resamsterdam@amsterdam.nl
- Waarom is dat de basis en niet de burgers van Amsterdam?
- En het doe, de energiewinning die we beogen!
- Wat bedoel je met 'dat'?
- Wetgeving
- Wil je misschien nog een keer op het hart wet- en regelgeving drukken?
- Nee, ik ken de wet, maar begrijp niet waarom het in het hart staat en als basis wordt genomen.
- Wetgeving is altijd de basis (wat mag niet volgens de wet), maar daar bovenop komen dus allerlei andere punten waar ook rekening mee gehouden moet worden volgens Amsterdammers
- Die wordt bij mij niet rood
- De wet is levend en je moet naar de achterliggende gedachte kijken.
- Wat is het doel van die turbines. Voldoen aan wetgeving of stroom op te wekken met goed rendement, tegen goede kosten en met zo min mogelijk hinder en overlast voor mens, dier en natuur.
- Maar waarom is in de basis dan niet meegenomen dat het activiteitenbeleid buiten werking is gesteld? Ofwel de wet is buiten werking gesteld door RvS.
- Lokalisatie: daarom is als voorbeeld De Natuur rondom Knooppunt Holendrecht ingebracht.
- Door de uitspraak van de RVS?
- De rode wetgevingsbasis werkt dus niet. Er is een provinciale MER geweest, waarom is die niet meegenomen?
- Ik miste bij het onderwerp: "wat nemen we mee", een aantal beleidsstukken en regelingen.
- De PS MER zou meegenomen moeten worden Addendum is recent.
- Natuur en landschap hebben we het over. Kunnen we dat nog een keer vastgesteld krijgen?
- En cultuur?
- Onder welke klankbordgroep valt veiligheid?
- Kan de KBG-natuur meekijken met de expert groep?
- Dat komt zo aan de orde
- Zijn die verslagen ook tussendoor openvaar, of alleen na afloop? Kunnen wij al verslag van de vorige expertsessie krijgen?
- Globale natuurtoets is dat Quick scan van Amsterdam
- Deze natuurtoets wordt ook nog gedeeld met, en toegelicht in de KBG
- Is dat niet vreemd dat het onderzoek natuurtoets door deelnemer expertgroep gedaan wordt?
- Wanneer wordt er dan wel een keuze gemaakt tussen de verschillende gebieden? Als je per gebied een MER gaat uitvoeren, kan je gebieden onderling niet vergelijken. Moet er niet "gewoon" een plan-MER van alle locaties worden gemaakt, omdat het 1 besluit is? (De RES 1.0).
- Geen reëel alternatief: daar heb je de feitenwerkgroep (noodzaak turbines in Amsterdam vs. Noordzee) voor nodig lijkt me?
- Maar voor mijn beleving: jullie beogen toch een afwegingskader te formuleren o.a. met input van ons? Dan kan het toch niet zo zijn dat op basis van argumenten en consensus een bepaald zoekgebied absoluut afvalt?
- Dat lijkt me een goede om mee te geven aan de expertgroep
- **Geen reëel alternatief: als je per locatie een MER gaat uitvoeren, is er altijd een reel alternatief. Namelijk de andere locaties in Amsterdam.**
- Eens met vorige (dikgedrukt)
- Ook helemaal mee eens (dikgedrukt)

- Ja, eens (dikgedrukt)
- Maar het gaat om alternatieven voor wind in Amsterdam
- Ook eens! (gaat nog om de dikgedrukte opmerking hierboven). Het is onmogelijk om het los te zien.
- Wanneer wordt verwacht dat de natuurtoets klaar is?
- Wat is dit?
- Juridisch is het wel nodig, want er is een motie in de GR over aangenomen
- Het verschil is duidelijk. Wat is wettelijk niet nodig?
- Er is een motie over aangenomen.
- Er is toch al een Plan MER voor RES NH gedaan?
- Ja. Maar als je een Plan-MER voor de zoeklocaties in Amsterdam uitvoert, kan je deze onderling vergelijken.
- Kan ik zo een paar slides delen voor 5 min?
- Als we het over de diverse oorzaken hebben: hebben we het dan over het naast elkaar leggen van bestaande onderzoeken of eigen (veld)onderzoek?
- Het moge duidelijk zijn dat als de natuurtoets door een stadsecoloog gedaan wordt, die tevens is voorgedragen door de gemeente in de expertgroep, dat geen objectief oordeel gaat opleveren.
- Bij de samenstelling van de expertgroep mis ik een vertegenwoordiger van een of meerder natuurorganisaties. Niets ten nadele van de stadsecoloog, maar is dit een onpartijdige partij?
- Zou inderdaad een bredere basis moeten hebben
- Wanneer is de motie aangenomen?
- Zoek ik op
- Van de NNN-gebieden: klopt het dat bestuurders van Amsterdam bezig zijn NNN gebieden van hun NNN-status te ontdoen? Vwb
- Goed dat jullie dit hebben opgesteld! Geeft een heel goed houvast.
- De provincie is hier in elk geval mee bezig
- Geen infrasoon schade aan natuur
- Dat zal toch niet waar zijn? De provincie streeft naar meer verbindingen tussen de versnipperde NNN-gebieden
- Ja, maar gebieden mogen uitgeruild worden
- Omgevingsverordening NG 2020 is van elastiek
- En wat is de status van natuur dat al ooit is aangebracht als mitigerend maatregel? Bv bij A9 en IJmeer (open wateren)
- Ik denk niet even in kaart brengen tijdens excursies, dat is specialisten onderzoek werk. Kan wel met extra presentaties per gebied eventueel. Maar belangrijkst: afwegingskader met sterke criteria.
- Er is een motie aangenomen door de gemeenteraad waarin staat: "erop toe te zien dat er voor plaatsing van een windturbine altijd een MER wordt aangevraagd"
- Dus "een MER". Geen uitspraak over plan-MER of project-MER
- Worden onze vragen nog beantwoord?

1e groepsdiscussie: met [redacted]

- Wij willen dan in ieder geval de natuurtoets, als die inderdaad als belangrijkste wordt beschouwd VOOR presentatie aan de raad gelezen kunnen hebben en ook van advies (reflectie)
- Dat de natuurtoets niet uitsluitend door stadecologen wordt gemaakt. Vraag om een bredere basis. Ik zal oortjes pakken. Geen oortjes. Ik vind het van belang dat de natuurtoets een bredere basis krijgt en niet alleen door de stadsecologen wordt aangedragen. Wat is de status van het beslismoment in de raad in januari. Afwegingskader wordt dan vastgesteld?
- Maar ik begrijp dat we morgen dus met de stedelijke kbg kunnen meeluisteren?
- We zijn buiten de tijd, we moeten gaan afronden en wisselen van groep

- Eens
- Mijn betoog ging erover dat ik vind dat het bestuur een inhoudelijk debat moet voeren op alle aspecten waarbij niet om de minuut je mond wordt gesnoerd. Dus de raad dient zich bewust te worden wat de gevolgen zijn voor lokale vogels, trekvogels, andere dieren, leefbaarheid van de natuur, biodiversiteit, leefbaarheid mensen, kunnen sporten en bewegen, rust kunnen ervaren, ... Zolang dit inhoudelijke debat niet plaatsvindt zal het bestuur voor onze inspanning in het afwegingskader niet tot zich nemen en zijn ze nooit in staat tot een goede beslissing. Hoe zorgen we dat de politiek hierover zorgvuldig wordt meegenomen?
- Ik heb de motie gevonden. Ik plaats hem in de algemene chat zo 10-2-2021 motie ja 21.
- Voortschrijdend inzicht zou nog onderdeel moeten zijn!
- Idem voor doel van dit alles en business case!

1e groepsdiscussie: met [redacted]

- Beter 2 molens op zee dan 7 in kwetsbaar Amsterdam ook in verband met schaarse en kwetsbare verbindingszones
- Altijd met randvoorwaarden inderdaad, Er is ook Noordzeeakkoord waarbinnen kan vallen

2e groepsdiscussie: met [redacted]

- Sorry, een probleem oplossen met nog meer problemen in de binnenstad
- Een bundeling van zorgen is NIET genoeg, deze groepen (+expertgroep) kunnen echt voorwaarden helpen formuleren.
- Helemaal mee eens, Diemerbos, Diemerpark, langs kanaal allemaal compensatie natuur i.v.m. aanleg snelweg
- Diemerbos = compensatie voor A9, ter aanvulling. Ook bij de Hoge Dijk is een stuk compensatie natuur
- Bij kader ook alternatieven voor besparing EN opwek die beter passen bij de schaarse ruimte van de stad: onderzoeken.
- Maar er is echt meer mogelijk met ZON, liefst niet in segmenten denken.

2e groepsdiscussie: met [redacted]

- Mijn telefoon doet het niet, ik reageer in de chat
- Des te meer reden om de groep die de natuurtoets maakt te verbreden met een vertegenwoordigers van natuurorganisaties. En eens (met de opmerkingen aan het einde van de 1e discussie met [redacted], vleermuizen en insecten. Vleermuizen zijn wettelijk beschermd en daarom altijd onderdeel van een MER over windturbines. Juist in een open gebied als IJmeer en Waterland zijn vleermuizen extra kwetsbaar, omdat ze daar de sonar uitzetten.
- Duidelijk
- (Insecten zijn niet wettelijk beschermd, en daarom meestal geen onderdeel van een MER)
- Zijn insecten echt nergens beschermd???
- Sommige zeldzame libellensoorten, en een paar kevers. Maar komen niet voor in dit gebied.
- Tsssss ...
- En zeldzame vlinders als gentiaanblauwtje bv
- Mijn punten voor de xpg groep:
  1. Laat je bijstaan door tweede ring! Deskundigen en/of vertegenwoordigers natuurgebiden. En vooral natuurverenigingen zoals Natuurmonumenten... Vogelverenigingen... Vleermuisdeskundigheid! Onvoldoende kennis kan leiden tot zorgelijke gevolgen want tot op heden is er geen aandacht voor natuur geweest.
  2. Natuur en landschap is beschermd: NNN, Natura2000 en Unesco. Koppel dit niet los want voor IJmeer is het relevant dat ook Unesco onderdeel is. Dat kan net de druppel zijn dat Amsterdam toch wat geeft om de vogels, vleermuizen, insecten en andere dieren die hier leven.

3. Neem besluiten als groep! Wees daadkrachtig als groep. De politiek heeft heldere taal nodig. Dus niet alleen adviseren, maar dringend adviseren!

- Nog een puntje voor de expertgroep: externe werking van N2000-gebieden. Hoe ver gaat de externe werking van het N2000-gebied Markermeer?
- Dat is het addendum plan er van de provincie datum 19/8 2021
- We hebben nog 5 minuten voor we terug moeten naar de volledige groep
- Groengebied Amstelland is er vooral voor recreatie-intensivering.
- Natuurbescherming zeer mager daar
- PS van NH heeft een motie aangenomen: roepen het college van Gedeputeerde Staten op: - in het vervolgtraject van de RES terughoudend te zijn in de uitwerking van zoekgebieden voor de opwekking van windenergie in het IJmeer; motie van 5 juli 2021. Is niet voor de expertgroep maar wel een "signaal"
- Bedankt voor jouw toevoeging ik moet het even opzoeken.
- En vooral ook het behouden van de verbindingen binnen de hoofdgroenstructuur.
- Afgelopen vrijdag is een belangrijk document verschenen over natuurwaarden markermeer:
- We moeten terug naar de grotere groep beste mensen, als [redacted] uitgesproken is, moet ik jullie helaas terughalen.
- https://rwsnatura2000.nl/gebieden/ijsselmeergebied/ijss_nieuws/2104040.aspx?t=Decennia-aan-telreeksen-Vogelrichtlijnsoorten-geanalyseerd
- In dit rapport staat dat IJmeer de hoogste natuurwaarden heeft, en relatief steeds belangrijker wordt.

Tweede deel plenaire bijeenkomst

- [redacted]
- Motie 321 is belangrijk:
    - Verzoekt het college van Burgermeesters en Wethouders:
        - Een afwegingskader voor windturbines in de reflectiefase op te stellen en daarin gedegen natuurcriteria op te nemen, waaronder, in deze of gelijkwaardige bewoordingen:
        - 1. Geen plaatsing van windturbines in -of met negatief effect op -Natura 2000 en Natuur Netwerk Nederland gebieden;
        - 2. geen plaatsing in -of met negatief effect op - gebieden die extra kwetsbaar zijn voor biodiversiteitsverlies, m.n. vogels en vleermuizen, volgens erkende natuurbeschermingsorganisaties zoals Natuurmonumenten en Vogelbescherming; – nader en onafhankelijk onderzoek te doen naar:
        - 3. effecten op biodiversiteit van windturbines in alle zoekgebieden;
        - 4. bij te verwachten schade deze te voorkomen of volledig te mitigeren door niet te plaatsen of voldoende ingrijpende maatregelen te nemen.
- https://amsterdam.raadsinformatie.nl/modules/6/Moties/view?month=2&year=2021&week=all&module_filter%5Bselect%5D%5B45%5D=none&module_filter%5Brange%5D%5B15%5D%5Bdata_type%5D=datetime&module_filter%5Brange%5D%5B16%5D%5Bdata_type%5D=datetime&module_filter%5Brange%5D%5B17%5D%5Bdata_type%5D=datetime&module_filter%5Brange%5D%5B28%5D%5Bdata_type%5D=datetime&module_filter%5Brange%5D%5B39%5D%5Bdata_type%5D=datetime&module_filter%5Bcheckbox%5D%5B20%5D=0&module_filter%5Bcheckbox%5D%5B17%5D=0&module_filter%5Bcheckbox%5D%5B21%5D=0&section=
- Over infrasoon versus decibel geluid https://youtu.be/ZXCZ3OyklrE
- Klopt die motie 321, dat was zeker ook inspiratiebron voor onze bijdrage vandaag-= echt afwegingskader voor keuzes
- https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9804148/2/035 martijn motie
- Is verworpen door gemeenteraad.

- Weten we, maar nu is nieuwe fase!
- Ja dank je.
- Motie 035 is aangenomen. ~~altijd~~Altijd motie
- Waar sturen we onze email heen?
- resamsterdam@amsterdam.nl
- ~~wanneer~~Wanneer is het beslismoment in de raad in januari?
- 16 februari is de planning

Geachte heer/mevrouw,

U heeft zich aangemeld of deelgenomen aan de informatiebijeenkomst over de **Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) over windenergie in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein** op maandag 20 december 2021.
Hartelijk dank voor uw interesse en betrokkenheid [voor de overstap naar schone, duurzame energie in Amsterdam!]

Presentatie en verslag
In de bijlage van deze e-mail vindt u de 3 presentaties van deze avond. [Het verslag van de avond met de vragen en antwoorden die vooraf en tijdens de avond gesteld werden volgt na het kerstreces januari/februari 2022.]

Geef uw mening
In de (NRD) staat beschreven wat er precies onderzocht moet worden als het gaat om effecten van windmolens op de natuur en het milieu in een gebied. Tijdens deze avond is uitgelegd hoe u uw mening kunt geven op NRD. U kunt uw zienswijze indienen tot **10 februari 2021**.

- Per email via: havenstad@amsterdam.nl
- Per post:
  Gemeente Amsterdam
  T.a.v. de directeur van Ruimte en Duurzaamheid
  Postbus 2758
  1000 CT Amsterdam

U kunt de NRD vinden:

- Bij Stadsloket Centrum en Stadsloket Noord
- Via deze link
  - *Tip: Bent u op zoek naar specifieke informatie op een webpagina, pdf en document, dan kan de **zoekfunctie** Ctrl+F (Windows) of Command+F (Mac) uitkomst bieden. Zo vindt u zo snel de voor u meest relevante informatie.*

Meer informatie:

- Website Amsterdam Windenergie (op deze site kunt u t.z.t. tevens vragen en antwoorden die vooraf en tijdens de avond zijn gesteld teruglezen)
- Initiatiefnemers Amsterdam-Wind
- Contact en vragen via: online contactformulier

Wilt u op de hoogte gehouden worden over de voortgang van de plannen en nieuwe bijeenkomsten dan kunt u zich aanmelden voor onze Nieuwsbrief Duurzame Energie

Nogmaals hartelijk dank voor uw betrokkenheid.

Met vriendelijke groet,
Gemeente Amsterdam
Mede namens [redacted] en [redacted]

Team Regionale Energiestrategie (RES) Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid | Gemeente Amsterdam
Contact en vragen via : online contactformulier
Wilt u op de hoogte blijven over de RES en windenergie? Meld u aan
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Volg ons via:
Website Amsterdam Windenergie
Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020

Geachte heer/mevrouw,

U heeft zich aangemeld of deelgenomen aan de informatiebijeenkomst over de **Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) over windenergie in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein** op maandag 20 december 2021.
Hartelijk dank voor uw interesse en betrokkenheid ~~[voor de overstap naar schone, duurzame energie in Amsterdam!]~~

Presentatie en verslag
In de bijlage van deze e-mail vindt u de 3 presentaties van deze avond. De beantwoording van vragen die gesteld zijn over de NRD en niet aan orde zijn gekomen worden in januari op de website van de gemeente geplaatst~~[Het verslag van de avond met de vragen en antwoorden die vooraf en tijdens de avond gesteld werden volgt na het kerstreces januari/februari 2022.]~~. U vindt dit op www.amsterdam.nl/windenergie.

Geef uw mening
In de (NRD) staat beschreven wat er precies onderzocht moet worden als het gaat om effecten van windmolens op de natuur en het milieu in een gebied. Tijdens deze avond is uitgelegd hoe u uw mening kunt geven op NRD. U kunt uw zienswijze indienen tot **10 februari 2021**.

- Per email via: havenstad@amsterdam.nl
- Per post:
  Gemeente Amsterdam
  T.a.v. de directeur van Ruimte en Duurzaamheid
  Postbus 2758
  1000 CT Amsterdam

U kunt de NRD vinden:

- Bij Stadsloket Centrum en Stadsloket Noord
- Via deze link
  - *Tip: Bent u op zoek naar specifieke informatie op een webpagina, pdf en document, dan kan de **zoekfunctie** Ctrl+F (Windows) of Command+F (Mac) uitkomst bieden. Zo vindt u zo snel de voor u meest relevante informatie.*

Meer informatie:

- Website Amsterdam Windenergie (op deze site kunt u t.z.t. tevens vragen en antwoorden die vooraf en tijdens de avond zijn gesteld teruglezen)
- Initiatiefnemers Amsterdam-Wind
- Contact en vragen via: online contactformulier

Wilt u op de hoogte gehouden worden over de voortgang van de plannen en nieuwe bijeenkomsten dan kunt u zich aanmelden voor onze Nieuwsbrief Duurzame Energie

Nogmaals hartelijk dank voor uw betrokkenheid.

Met vriendelijke groet,
Gemeente Amsterdam
Mede namens [redacted] en [redacted]

Team Regionale Energiestrategie (RES) Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid | Gemeente Amsterdam
Contact en vragen via : online contactformulier

Commented [redacted]: Werkt die link? Als ik hem aanklik niet

Commented [redacted]: Deze link werkt

Commented [redacted]: Deze link werkt ook

Commented [redacted]: Deze link werkt ook

Commented [redacted]: Deze link werkt ook

Commented [redacted]: Dit hoeft denk ik geen link te zijn

Commented [redacted]: ...en deze link werkt ook

Wilt u op de hoogte blijven over de RES en windenergie? Meld u aan

Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Volg ons via:

Website Amsterdam Windenergie

Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020

www.twitter.com/duurzaam020

Verslag bijeenkomst KBG Zuidoost

Datum: 22.11.2021
Auteur: [redacted]
Vastgesteld verslag

public mediation

Doel bijeenkomst

Op 22 november jl. vond de eerste bijeenkomst plaats van de klankbordgroep Zuidoost van de Regionale Energiestrategie (RES) wind Amsterdam onder leiding van [redacted] (Public Mediation). Deze eerste bijeenkomst stond in het teken van kennismaking met de leden van de klankbordgroep. De opzet van het besluitvormingsproces van de RES wind Amsterdam en de rol van de klankbordgroepen in de Reflectiefase zijn tijdens de bijeenkomst toegelicht. Daarnaast is de agenda voor de aankomende bijeenkomsten besproken.

Kennismaking

De bijeenkomst werd afgetrapt met een kennismakingsronde waarin de leden inzicht gaven in hun relatie met Amsterdam Zuidoost, wat zij belangrijk vinden in de discussie over windmolens (in Amsterdam Zuidoost) en in het participatieproces. Dirk de Jager van het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuidoost en wethouder [redacted] van de gemeente Diemen heetten de deelnemers welkom.

Welkom

Vanuit stadsdeel Zuidoost was bestuurslid Dirk de Jager aanwezig voor deze eerste bijeenkomst. Hij heette alle leden van de klankbordgroep welkom, ook namens wethouder [redacted] Hij benadrukte het belang van zoveel mogelijk in samenhang kijken naar het vraagstuk met de omliggende gemeenten. Het is een ingewikkeld onderwerp, met invloed op gezondheid, leefbaarheid en natuur en ecologie in het gebied. Dat zijn onderwerpen waar de gemeenten veel waarde aan hechten. Tegelijkertijd hebben zij de opgave om bij te dragen aan de energietransitie. Dit zijn complexe afwegingen en daarom heeft de gemeente de leden van de klankbordgroep gevraagd om de essentiële punten te benoemen waar rekening mee gehouden moet worden bij het maken van de uiteindelijke afweging over waar en of en onder welke voorwaarden er windmolens zouden kunnen komen in Zuidoost. Hij wenste de groep veel succes en wijsheid toe in de komende bijeenkomsten.

[redacted] voegde daaraantoe dat ze hoopten te laten zien dat er contact is tussen de aangrenzende gemeenten, om te voorkomen dat bewoners en de natuur onevenredig belast zouden worden wegens gebrek aan communicatie. De gemeenten die om de Diemerscheg heen liggen hebben regelmatig contact.

Een lid van de klankbordgroep herinnerde Dirk de Jager aan zijn uitspraak, gedaan op 20 april 2021, dat er geen windmolens geplaatst worden als er onaanvaardbare gezondheidsrisico's bestaan. De heer de Jager gaf aan nog steeds achter deze uitspraak te staan.

Belangrijk in de discussie over windmolens

De leden van de klankbordgroep hebben tijdens de kennismaking toegelicht wat zij belangrijk vinden in de discussie over windmolens (in Zuidoost). Onderstaand staan de punten die ter sprake zijn gebracht door de individuele leden. Sommige, maar niet alle punten, worden gedeeld door meerdere leden. Deze lijst biedt een introductie in, maar geen compleet overzicht van, wat de deelnemers in deze discussie belangrijk vinden. De punten staan op willekeurige volgorde.

- De leden van de klankbordgroep maken zich zorgen over de gezondheid van omwonenden. Deze mag niet in gevaar worden gebracht door bijvoorbeeld geluidsoverlast van de windmolens. Ook de gehanteerde afstandsnorm, 350 meter tot geluidsgevoelige bestemmingen als woningen, leidt tot veel vragen. Leden vinden dat deze norm niet versoepeld had mogen worden.
- Ook werd opgemerkt dat bijvoorbeeld windmolens op de locatie langs de A9 bij de Diemerscheg zouden grenzen aan plekken waar veel huurwoningen zijn. Huurwoningen zijn vaker slecht geïsoleerd waardoor de impact op de omwonenden nog groter zal zijn.
- Daarnaast zijn er grote zorgen over de natuur in de omgeving, zoals bij de Hoge Dijk. Dit heeft betrekking op zowel de waarde van de natuur (bijvoorbeeld van het trekvogelpad) als op de recreatiefunctie voor mensen uit de omgeving, en met name bewoners van Zuidoost. Ook is verwezen naar het in ontwikkeling zijnde en reeds geplande natuurcompensatiegebied in de Bloemendalerpolder, 't Breedland, en de eendenkooi dat langs het Amsterdam- Rijnkanaal ligt in Weesp.
- Het is belangrijk dat er onafhankelijk aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd naar de gezondheidseffecten van windturbines. Leden van de klankbordgroep krijgen via de media mee dat er nog veel onbekend is als het gaat om de effecten van windmolens. Op landelijk politiek niveau is ingestemd door de Tweede Kamer met de motie Erkens/Leijten over onderzoek naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefkwaliteit. De resultaten daarvan zouden mee moeten worden genomen in de verdere concretisering van de RES'en.
- Door een lid van de klankbordgroep werd geopperd om voor alle zoeklocaties een (pre-)MER uit te voeren, om deze informatie mee te nemen in het afwegingskader. De milieu-effecten voor alle locaties/zoekgebieden zouden bekend moeten zijn bij de raad voordat er besluiten genomen kunnen worden.
- Er is behoefte aan een totaaloverzicht van de plannen van de aangrenzende gemeenten in dit gebied. Ook toekomstige wijken en woningen moeten meegenomen worden in de gebruikte kaarten en tekeningen.
- Het is belangrijk om woningbouwopgaven in de omgeving, zoals Weespersluis (waarvoor een onherroepelijk bestemmingsplan is; circa 300 van de circa 3.000 woningen zijn reeds opgeleverd en bewoond), mee te nemen in de afweging. Ook voor die bewoners moet er in de toekomst een prettig en leefbaar woongebied zijn.
- De bewoners van buurgemeenten zijn geschrokken dat de gemeente de windmolens aan de grenzen van de stad plaatst, waardoor zij er juist last van hebben.
- De tuinders vinden het onrechtvaardig dat juist volkstuinders die het vaker minder goed hebben en baat hebben bij deze groene natuur, te maken krijgen met windmolens dicht bij hun tuinen. De volkstuinen leveren met elkaar een grote bijdrage aan de natuur en biodiversiteit in de stad. Vaak wonen tuinders een half jaar op de tuin. Ook gebruiken zij de tuinen voor vakantie dichtbij huis, omdat zij niet de middelen hebben om op vakantie te gaan of omdat zij ervoor kiezen om klimaatredenen.
- Jongeren moeten mee kunnen praten over hun toekomstige leefomgeving. De jongeren van JongRes onderschrijven de ambitie van de gemeenteraad. In Zuidoost zijn verschillende jongerentafels gehouden door JongRES om hierover in gesprek te gaan. Ook zij vinden het belangrijk dat er goed onderzoek wordt gedaan naar mogelijke gezondheidsrisico's. Bij uitsluitsel daarover vinden zij echter dat het mogelijk moet zijn om windmolens te plaatsen in een stedelijke omgeving.
- Door een lid van de klankbordgroep wordt het belangrijk gevonden om energie lokaal op te wekken omdat er lokaal steeds meer energie gebruikt wordt, bijvoorbeeld voor elektrische auto's.
- Een lid van de klankbordgroep gaf aan zorgen te hebben over hoe de instanties omgaan met de kennis over gezondheidsrisico's. Het wordt ervaren dat overheden omwonenden niet beschermen door bijvoorbeeld veiligheidsmarges in te bouwen, maar deze juist zo krap mogelijk definiëren. Niet de bewoners maar het doel zou vooropgesteld worden.
- Een ander lid van de klankbordgroep deelde de zorg dat de gemeente wil doorzetten en dat er enkel locaties overblijven waar weinig weerstand is, omdat bewoners daar minder invloed hebben.

- Het lokaal delen in het eigenaarschap wordt belangrijk gevonden. Er zijn zorgen dat niet de direct omwonenden mee kunnen profiteren, maar juist meer vermogende inwoners van de stad die niet de lasten van de windmolens ervaren. Het doel van 50% lokale participatie mag niet onrechtvaardig worden gebruikt.
- De suggestie wordt gedaan om voor alle zoekgebieden, voorafgaand aan de besluitvorming in de raad over het afwegingskader, een soort pré-MER uit te voeren, zodat de milieueffecten voor álle zoekgebieden meegewogen kunnen worden, vooruitlopend op het besluit om sommige zoekgebieden af te laten vallen en andere aan te wijzen als definitieve locatie.

Belangrijk in het participatieproces

De leden van de klankbordgroep hebben ook toegelicht wat zij belangrijk vinden in het participatieproces van de RES Amsterdam. Onderstaand staan de punten die ter sprake zijn gebracht door de individuele leden. Sommige, maar niet alle punten, worden gedeeld door meerdere leden. Deze lijst biedt hier een introductie in, maar geen compleet overzicht van wat de deelnemers belangrijk vinden. De punten staan op willekeurige volgorde.

- Bewoners uit Zuidoost moeten betrokken worden in het participatieproces. Belangrijk is daarbij dat er wordt geparticipeerd door een representatieve groep bewoners van Zuidoost. Zo moeten er bijvoorbeeld inwoners van de Surinaamse gemeenschap en sociale huurders deelnemen. Er werd opgemerkt dat de diversiteit van bewoners in de wijk niet terug te zien is in de klankbordgroep.
- Het belang van een democratisch proces werd benadrukt. Leden van de klankbordgroep waren zeer verbaasd dat er ondanks alle kritische geluiden toch zoekgebieden zijn aangewezen die op 350 meter van woningen liggen. Meerdere leden voelen zich niet als bewoners vertegenwoordigd in de discussie over windmolens.
- Participatie moet een eerlijk proces zijn waarin de gemeente oprecht naar bewoners luistert, hen zo vroeg mogelijk bij het gesprek betrekt, en hen op de hoogte houdt.
- Het mag geen 'check the box' participatieproces zijn. De leden willen echt invloed kunnen hebben. Zij willen de dialoog aangaan en dat het duidelijk is wat de uitkomst is van dit traject. Sommige leden zijn sceptisch over dit traject en anderen hopen dat de gemeente het vertrouwen juist terug zal winnen.
- Ook met belanghebbenden uit de omgeving van Amsterdam moet rekening gehouden worden.
- Jongeren moeten mee kunnen praten over hun toekomstige leefomgeving.
- Leden willen mee kunnen praten over of, waar en onder welke voorwaarden windmolens geplaatst in Zuidoost zou kunnen worden. Ze willen dat er plekken aangewezen kunnen worden die ongeschikt zijn.
- Het is van belang om kennis te delen over ervaringen en (lopende) onderzoeken met betrekking tot de ontwikkeling van windmolens. Daarbij moet in samenhang met andere gemeenten plannen gemaakt worden.
- Er is opgeroepen om naar alternatieven te kijken dan windmolens, bijvoorbeeld zonnepanelen en buurtbatterijen.
- De bijeenkomsten van de klankbordgroep moeten tijdig gepland worden. Ook moet ter voorbereiding de informatie voor de bijeenkomsten en de notulen van de afgelopen bijeenkomst op tijd beschikbaar zijn.

De klankbordgroep

Doel

In totaal zijn er zeven klankbordgroepen: Eén stedelijke, één per windrichting van de zoekgebieden (Nieuw-West, Noord, Oost en Zuidoost) en twee klankbordgroepen die de expertgroepen Natuur en Gezondheid begeleiden. In de klankbordgroep komen verschillende belangen en perspectieven samen. De leden van de klankbordgroep nemen deel op persoonlijke titel, tenzij hier zelf eigen afspraken over hebben gemaakt met

een achterban. Zij vertegenwoordigen ieder een belang, een perspectief. Het doel is niet om met de klankbordgroep tot overeenstemming of tot een eensluidend advies te komen, maar juist om de verschillende belangen en perspectieven te horen en een stem te geven in het proces. Ruimte voor dialoog om inzicht en begrip te krijgen in ieders perspectief.

Deze klankbordgroep brengt het perspectief van belanghebbenden in Zuidoost en aangrenzende gebieden in en geeft mee waar rekening mee gehouden moet worden in de afweging over windmolens en bij de participatie in de volgende fase. In de aankomende bijeenkomst zal de klankbordgroep het onderzoek naar de leefomgeving in Zuidoost bespreken en daar een reactie op meegeven. De klankbordgroep heeft aangegeven meer duidelijk te willen over haar rol.

Perspectieven

Aan de klankbordgroep is gevraagd of zij nog perspectieven misten in de groep. Zoals eerder benoemd zien de leden van de klankbordgroep de diversiteit van bewoners in de wijk niet terug in deze groep. Het Nederlands Platform Burgerparticipatie en Overheidsbeleid (NPBO) heeft de selectie van de leden van de klankbordgroepen gemaakt. Bij de selectie is de NPBO afhankelijk geweest van welke personen zich hebben aangemeld en daarbij mochten zij niet vragen naar of selecteren op basis van afkomst. Een lid van de klankbordgroep stelde voor om in ieder geval iemand van de Surinaamse gemeenschap in Zuidoost uit te nodigen om deel te nemen. Daarbij neemt Public Mediation contact op met de leden die ontbraken tijdens de eerste bijeenkomst.

Spelregels

Voor de klankbordgroep gelden een aantal spelregels:

- Veiligheid (Chatham House Rule): alles wat in de bijeenkomst gezegd wordt mag worden gebruikt, maar niet herleidbaar tot persoon.
- Luisteren om te begrijpen en leren: bevraag elkaar en spreek vanuit uw eigen ervaring
- Representatie: vanuit belangenstroom, op eigen persoonlijke titel
- Communicatie en verslaglegging wordt gedaan door Public Mediation. Het verslag is niet woordelijk.
- Aanwezigheid: leden nemen zoveel mogelijk zelf deel aan de bijeenkomsten. In het geval dat vervanging nodig is, kan dit gecommuniceerd worden aan Public Mediation.

Proces en activiteiten reflectiefase RES wind Amsterdam

Het besluitvormingsproces van de RES wind Amsterdam is tijdens de bijeenkomst kort toegelicht door [redacted] (coördinator team RES Amsterdam). Dit proces bestaat uit de reflectiefase en de planvoorbereidingsfase.

Reflectiefase

Bij vaststelling van de RES 1.0 in mei 2021 heeft de gemeenteraad van Amsterdam een aanvullende ambitie van 50 megawatt opwekking door windturbines vastgesteld. Daarnaast zijn zoekgebieden aangewezen waar mogelijkheden worden gezien om windmolens te realiseren. De vaststelling riep een levendige discussie op. De gemeente heeft in reactie daarop een reflectiefase ingesteld. Hierin wordt extra de tijd te genomen om te luisteren naar de zorgen en behoeften van belanghebbenden in de stad en om alle informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) te verzamelen, die later een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Waar moet rekening mee gehouden worden bij beslissingen over de plaatsing van windmolens in Amsterdam?

Hiervoor vinden verschillende activiteiten plaats gedurende de reflectiefase, die loopt tot april 2022:

- Een online raadpleging (PWE)
- Onderzoek naar de leefomgeving in workshops

- Expertgroepen die advies geven over de onderwerpen gezondheid en natuur
- Zeven klankbordgroepen: op stedelijk en lokaal niveau en voor de expertgroepen gezondheid en natuur
- Evaluatie van de participatiestappen tot nu toe

Opmerking klankbordgroep
Het verbaast de klankbordgroep dat er geen zoekgebieden af kunnen vallen tijdens de reflectiefase.

Online raadpleging (PWE)
In de online raadpleging worden deelnemers betrokken bij een keuzevraagstuk. Door keuzes te maken, als het ware op de stoel van de bestuurder, kunnen ze voorkeuren aangeven, deze toelichten en eigen ideeën aandragen. Door een lid van de klankbordgroep werd opgemerkt dat toekomstige bewoners, van gebieden waar woningen gerealiseerd gaan worden, niet mee kunnen doen met dergelijke instrumenten. De ontwikkelaar kan wel op basis van de doelgroepen profielen maken van wat toekomstige bewoners belangrijk vinden.

Onderzoek naar de leefomgeving
In workshops hebben bewoners en andere gebruikers van gebieden, zoals ze er nu zijn, aan kun geven wat voor hen belangrijke kenmerken zijn voor hun buurt en welke effecten zij verwachten bij een windmolen in die omgeving. Op verschillende manieren is hierover gecommuniceerd: door te flyeren in de directe omgeving (om groepen te bereiken die eerder onvoldoende waren gehoord) en daarna via brieven en de netwerken van de stadsdelen. Op zaterdag 27 november vinden drie extra inloopworkshops plaats op drie locaties van de Openbare Bibliotheek in de stad.

In de klankbordgroep is opgemerkt dat de natuur- en recreatiegebieden die gepland staan in de Bloemendalerpolder van Weesp niet meegenomen worden in dit onderzoek, zowel niet in de vragen en kaarten maar ook in de antwoorden van deelnemers, omdat deze nog niet gebruikt kunnen worden. Windmolens in de zoekgebieden zouden echter wel een grote impact kunnen hebben op de ervaring en kwaliteit van die gebieden, Dit zal nu niet terugkomen in de resultaten van het onderzoek.

Expertgroepen Gezondheid en Natuur
Omdat er vele zorgen zijn over de thema's gezondheid en natuur en omdat de feitenkennis verschillend geïnterpreteerd wordt, zijn twee expertgroepen ingesteld onder leiding van onafhankelijke voorzitters. Voor de samenstelling van de groepen zijn experts voorgedragen door o.a. energiecoöperaties, Windalarm en bezorgde artsen. De experts gaan, voor de respectievelijke thema's, in gesprek over bestaande wet- en regelgeving, de milieueffectenrapportage en aanvullende onderzoeken en beleid. Het is niet mogelijk om ook in alle lokale klankbordgroepen de thema's gezondheid en natuur afzonderlijk te behandelen. Wel kunnen specifieke lokale aspecten hierin meegegeven worden.

De expertgroep gaat bepalen welke onderzoeken uitgevoerd moeten worden in de planvoorbereidingsfase, wanneer er in opdracht van een initiatiefnemer onderzoek wordt uitgevoerd op een specifieke locatie. Deze onderzoeken, vastgelegd in de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD), worden uitgevoerd voorafgaand aan de vergunningverlening. Ook de NRD wordt ter inzage gelegd zodat eenieder daarop kan reageren.

Producten reflectiefase
De reflectiefase levert drie producten op: het afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance. Het afwegingskader en de richtlijnen komen bovenop het wettelijk kader dat er al is.

Afwegingskader
Alle informatie uit de activiteiten en uit eerdere inspraakrondes wordt gebundeld in een afwegingskader dat in januari 2022 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. In dit afwegingskader wordt de informatie gebundeld die bestuurders en de gemeenteraad nodig hebben om een goede afweging te kunnen maken over de ontwikkeling van windturbines op een locatie in een zoekgebied. Dit afwegingskader is geen

beslisboom waar uitkomt of een locatie wel of niet geschikt is. Het biedt een overzicht van de kenmerken die belangrijk zijn om mee te nemen in de afweging over het wel of niet plaatsen van een windmolen. De vier hoofdthema's zijn: 1) leefomgeving, 2) maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie, 3) CO2-doelstelling en 4) samenhangend en betaalbaar energiesysteem.

De leden van de klankbordgroep hebben tijdens de bijeenkomst duidelijk aangegeven dat zij mee willen praten over het afwegingskader. Er zijn zorgen omdat dit aanstaande december afgerond wordt. De leden van de klankbordgroep willen dat de tijd wordt genomen om hierover met alle klankbordgroepen goed in gesprek te gaan. Het afwegingskader wordt in ieder geval behandeld in de stedelijke klankbordgroep. Er gaat gekeken worden of dit ook georganiseerd kan worden voor de lokale klankbordgroepen.

Handreiking participatie en sturing

Met de klankbordgroepen en expertgroepen wordt daarnaast gekeken naar wat belangrijk is als een initiatiefnemer zich meldt in de vervolgfase. Dit heeft betrekking op hoe belanghebbenden worden betrokken in het vervolg (waar kan de gemeente op toezien bij de participatie, zodat bewoners niet het gevoel krijgen dat zij er alleen voor staan en dat de gemeente zich terugtrekt), de rol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden en initiatiefnemers, en samenwerking tussen RES partners en mede-overheden. Deze richtlijnen voor participatie en governance worden gebundeld in een handreiking participatie en sturing.

Planvoorbereiding

Na de reflectiefase begint de planvoorbereiding. Daarin kunnen initiatiefnemers de gemeente benaderen met het verzoek om windturbines te ontwikkelen. Na het tekenen van een intentieovereenkomst moet de initiatiefnemer in die fase een participatieplan opstellen. Dat moet door het College van B&W goedgekeurd worden en vervolgens conform uitgevoerd worden door de initiatiefnemer. In deze fase worden in opdracht van de initiatiefnemer, na vaststelling van de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD), onderzoeken naar de effecten op o.a. natuur en gezondheid uitgevoerd. De resultaten van deze onderzoeken worden gebundeld in de milieueffectenrapportage (MER) en voorgelegd aan de gemeenteraad voor de vergunningverlening.

Volgende bijeenkomst en afspraken

In totaal vinden er zes bijeenkomsten plaats met de klankbordgroep Zuidoost. De volgende bijeenkomst staat gepland voor 1 december a.s. van 19.00 tot 21.00u. Tijdens deze bijeenkomst staat het onderzoek naar de leefomgeving (context mapping) in Zuidoost centraal.

Aan het eind van de bijeenkomst gaven meerdere leden van de klankbordgroep aan te twijfelen of het zin had voor hen om deel te nemen aan deze klankbordgroep. Dit kwam o.a. voort uit dat het nog onduidelijk was of zij als lokale groep input konden geven op het afwegingskader en dat zaken rondom gezondheid worden besproken in de klankbordgroep en expertgroep voor gezondheid. De zeven klankbordgroepen (stedelijk, vier windrichtingen, gezondheid en natuur) hebben in de reflectiefase elk een eigen focus. De stedelijke klankbordgroep kijkt hierbij vooral mee met zaken die voor de hele stad spelen, zoals de online raadpleging (PWE) en het afwegingskader. Bij de lokale klankbordgroepen ligt de focus op wat er in een specifiek gebied speelt.

Afspraken

- De komende bijeenkomsten vinden plaats op een later tijdstip, van 19.00 tot 21.00u.
- De presentatie van de bijeenkomsten worden gedeeld met de groep.
- Voor de volgende bijeenkomst wordt de meerwaarde en het doel van de klankbordgroep geagendeerd.
- Leden van de klankbordgroep kunnen vragen die zij tijdens de bijeenkomst niet meer konden stellen mailen aan [redacted]public-mediation.nl
- Public Mediation en de gemeente gaan kijken of het afwegingskader ook in de lokale

klankbordgroepen besproken kan worden. [Inmiddels is duidelijk dat het afwegingskader tijdens de derde bijeenkomst van de klankbordgroep Zuidoost in december toegelicht en besproken zal worden.]

- Public Mediation heeft contact over het uitnodigen van een lid van de Surinaamse gemeenschap in Zuidoost voor de klankbordgroep.
- Public Mediation neemt contact op met de leden die ontbraken tijdens de eerste bijeenkomst.
- De toelichting van Populytics op de online raadpleging (PWE) wordt gedeeld.
- De MS Teams chat wordt geanonimiseerd opgenomen in het verslag.

Bijlage 1: Lijst met aanwezigen

Aanwezig (perspectieven)

Bewoners Weespersluis
Bewonerscommissie Eigen Haard HoefijzerPlus
Bewonersgroep Stammerdijk Diemen
Buurtbewoner Gein
Buurtbewoner Zuidoost
Diemerwind
GEM Bloemendalerpolder / Weespersluis
JongRES
Leesclub Zuidoost
StichtingErfAbcoudermeer
StopWindturbinesGein
Veenwind (de Ronde Venen)
Vereniging Gein3Dorp
Volkstuinvereniging Frankendael
Volkstuinvereniging Linnaeus

Dirk de Jager (Gemeente Amsterdam, Dagelijks Bestuur stadsdeel Zuidoost)
[redacted] – (Gemeente Diemen, wethouder)
[redacted] – (Gemeente Diemen)

[redacted] (Gemeente Amsterdam, team RES Amsterdam)
[redacted] (Gemeente Amsterdam, team RES Amsterdam)
[redacted] (Public Mediation)
[redacted] (Public Mediation)

Afwezig

Bewonersvereniging Holendrecht Oost
Buurtbewoner Holendrecht

Bijlage 2: MS Teams chat

[22/11/2021 16:50] Start meeting
[22/11/2021 16:58] [naam], mag ik vragen wat uw relatie is met Zuidoost? Ik heb uw naam niet doorgekregen
[22/11/2021 16:58] Ik ben er namens de GEM Bloemendalerpolder, verantwoordelijk voor de ontwikkeling van Weespersluis.
[22/11/2021 16:59] Dank [naam]!
[22/11/2021 16:59] [naam] stond voor ons op de lijst. Ik ben vandaag in zijn plaats.
[22/11/2021 17:00] Super! Ik noteer het

[22/11/2021 17:00] Wat was de vraag in de chat?

[22/11/2021 17:04] Beste allen, ik moet me helaas vanaf 18.45 laten excuseren vanavond

[22/11/2021 17:21] Mijn camera wil niet aan, ik weet niet waarom. Ik ben [naam], voorzitter van vtv Frankendael.

[22/11/2021 17:33] Dat is een heel goed punt; toekomstige woningbouw moet meegenomen worden

[22/11/2021 17:54] ik moet de bijeenkoimst helaas verlaten

[22/11/2021 18:00] Ik zou ook wel iets aan Ian willen vragen, maar dat komt misschien nog wel.

[22/11/2021 18:01] [naam], ik ga reageren op de chat, vind je dat goed?

[22/11/2021 18:02] Nou, ik vind het wel leuk als de anderen jouw reactie ook horen. Dus we houde je reactie tegoed?

[22/11/2021 18:05] Beste mensen, ik ga de chat nu verlaten. Goed gesprek en succes gewenst. Ben benieuwd naar de uitkomsten. Met vriendelijke groet, [naam].

[22/11/2021 18:05] Met alle respect voor de inzet van [naam], maar er zijn ook echte én belanghebbende jongeren die in Zuidoost wonen. Die zich net zulke zorgen maken over hun toekomst en een snelle transitie naar duurzame energie als [naam] en de meeste andere Amsterdammers. Gemiste kans om niet te werven onder de +/- 60.000 jongeren in ons stadsdeel!

[22/11/2021 18:17] Ik ga er ook tussenuit. Ter info: ik ben ambtenaar van de gemeente Diemen. Diemen heeft ook zoekgebieden voor windenergie in het Diemerbos. Ik was hier aanwezig om te laten zien dat Diemen en Amsterdam hierover ook ambtelijk goed onderling contact hebben. Verder wilde ik nog even laten weten dat ik altijd bereikbaar ben voor vragen [emailadres]. Ik wens jullie nog een fijne avond!

[22/11/2021 18:18] Ik laat mijn camera even uit, dan kan ik stiekem dineren , anders wordt het te kort op mijn sportles vanavond.

[22/11/2021 18:19] Alle argumenten die ik nu hoor, zijn ook al lang bij de gemeente bekend. Wat voegt dit platform nog toe?

22/11/2021 18:20] Ik ga zo even naar huis rijden. Kan dan niet spreken.

[22/11/2021 18:26] Ja, staat in beeld

[22/11/2021 18:29] Vraag aan [naam]: zou de Gezondheids Effect Analyse niet in een veel eerder stadium plaats moeten vinden? Dus voorafgaand aan de inschrijvingen van initiatiefnemers?

[22/11/2021 18:30] Wachten met besluitvorming tot er gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest. De verwachting is b.v. dat GroenLinks zal worden weggevaagd vanwege houding van wethouder Van Doorninck.

[22/11/2021 18:34] @[naam], wij staan zeker voor het niet uitsluiten van andere kansrijke technieken. Maar de RES gaat over grootschalige duurzame opwek en bewezen technieken. Dat is in het geval van de RES zon en wind op land. De ambitie van de RES is ook tot stand gebracht door op die technieken te focussen. Wij vinden dat de ambitie die is vastgesteld door de raad hoe dan ook gehaald moet worden om ook de toekomstige generatie de mogelijkheid te geven om te wonen in Amsterdam / Nederland zonder natte voeten te krijgen. [22/11/2021 18:36]

@[naam], het is nog knap lastig om een groep jongeren te bereiken en te enthousiasmeren voor dit thema. In Diemen hebben we een jongere tafel gehouden over de energietransitie en jongerenparticipatie daarin. Er is toen een aangetekende brief gegaan naar 1000en de jongeren tussen 18-35. Uiteindelijke resultaat: 7 jongeren die kwamen inspreken. Andere middelen moeten worden ingezet om ook ons om tafel te krijgen. In grotere getale.

[22/11/2021 18:38] 27 november 3 inkoopworkshops in Zuidoost, Noord en Nieuw-West. Deze workshops vinden alle 3 plaats op een Openbare Bibliotheek (OBA) locatie:OBA Reigersbos, Rossumplein 1, 1106 AX Amsterdam
OBA Geuzenveld, Albardakade 3, 1067DD Amsterdam
OBA Waterland, Waterlandplein 302, 1024 NB Amsterdam
U kunt binnenlopen tussen 11.00 en 15.00 uur en meedoen door het (workshop) werkboek in te vullen.

[22/11/2021 18:38] @[naam]: ik help graag mee jongerenparticipatie in Zuidoost te organiseren. Ik verwacht van de gemeente dan wel dat alle informatie over energie, verbruik, gezondheid, natuur etc. etc. op tafel komen.

[22/11/2021 18:39] komen=komt

[22/11/2021 18:42] Moet jullie helaas verlaten. dank en tot de volgende sessie!

[22/11/2021 18:45] Ik moet er helaas precies om 19u uit, het gebouw waarin ik zit sluit.

[22/11/2021 18:45] Moeten we de landel8jke regelgeving niet afwachten

[22/11/2021 18:45] Wij doen daar ook graag aan mee [naam]! Dus laten we het gesprek volgende week continueren

[22/11/2021 18:50] 1 december inderdaad

[22/11/2021 18:51] Waar gaan we het dan wel over hebben?

[22/11/2021 18:52] Ik moet er ook van tussen. Zou er iemand willen doorpraten dan kan dat via nh-zuid@jongresnederland.nl

[22/11/2021 18:57] Ik heb nog een aanvullende vraag over de NRD.

[22/11/2021 19:02] We worden in een fuik gedreven. Het afwegingskader zijn geen harde eisen, maar een opsomming van dingen die een rol kunnen gaan spelen. Daarna moeten de bewoners het alsnog uitvechten met de organisaties die windturbines willen plaatsen. Er worden geen zoekgebieden hiervan uitgesloten, ook Zuidoost niet!

[22/11/2021 19:04] U kunt de vragen aan mij mailen: [redacted]@public-mediation.nl

[22/11/2021 19:05] Ik moet echt weg. Ik zie alles graag via de mail verschijnen. B.v.d.!

[22/11/2021 19:06] Het is belangrijk dat Zuidoost wordt betrokken bij het algemene overkoepelende afwegingskader, aangezien meerdere zoekgebieden in Zuidoost liggen.

[22/11/2021 19:06] Ik onderschrijf helemaal de opmerkingen van [naam], maar komen de anderen ook aan bod? Ik heb een heleboel vragen, maar wil vooral weten wat het nut heeft van deze bijeenkomst. Er zijn 12 personen die allemaal aangeven dat ze geen windturbines willen. Wat wordt daarmee gedaan? Dat wil ik weten voordat ik weer een avond vrijmaak? Graag een helder antwoord voor volgende keer. Verder wil ik graag weten of de 17 Windturbines een ambitie zijn of een vaststaand doel? Er wordt gezegd ambitie, maar wethouder lijkt niet met minder genoegen te willen nemen. Ik wil weten waarom de gemeente een begrenzing aangeeft op het beschikbare budget? Verduurzaming mag iets kosten toch? Ik wil graag meegeven dat de Windturbines niet ten kosten mogen gaan van hoogwaardige natuur.

[22/11/2021 19:06] Vragen over de NRD: Daarop is inspraak mogelijk. Het is een vrij technisch document. Is het een idee om een toelichting te geven in de klankbordgroep, naast de formele inspraak? Komen er nog extra inspraakacitiviteiten op de NRD? Komt er een NRD per zoeklocatie of één NRD voor alle gebieden samen?

[22/11/2021 19:06] Motie erkens en leijten , hoe wordt deze meegenomen in het afwegingskader.

[22/11/2021 19:07] Ik moet nu ook weg.

[22/11/2021 19:08] Ik moet er helaas nu echt uit, tot de / een volgende keer!

[22/11/2021 19:16] Waarom zit IJburg in de stedelijke klankbordgroep als zij niet meer als zoekgebied meegenomen worden

[22/11/2021 19:19] Door wie, wanneer en op basis waarvan worden de exacte locaties en hoeveelheid windturbines bepaald?

[22/11/2021 19:40] Einde meeting

Geachte heer/mevrouw,

U heeft zich aangemeld of deelgenomen aan de informatiebijeenkomst over de **Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) over windenergie in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein** op maandag 20 december 2021.
Hartelijk dank voor uw interesse en betrokkenheid ~~[voor de overstap naar schone, duurzame energie in Amsterdam!]~~

Presentatie en verslag
In de bijlage van deze e-mail vindt u de 3 presentaties van deze avond. [Het verslag van de avond met de vragen en antwoorden die vooraf en tijdens de avond gesteld werden volgt na het kerstreces ~~januari/februari~~ 2022.]

Geef uw mening
In de (NRD) staat beschreven wat er precies onderzocht moet worden als het gaat om effecten van windmolens op de natuur en het milieu in een gebied. Tijdens deze avond is uitgelegd hoe u uw mening kunt geven op de NRD. U kunt uw zienswijze indienen tot **10 februari 2021**.

- Per email via: havenstad@amsterdam.nl
- Per post:
  Gemeente Amsterdam
  T.a.v. de directeur van Ruimte en Duurzaamheid
  Postbus 2758
  1000 CT Amsterdam

U kunt de NRD vinden:

- Bij Stadsloket Centrum en Stadsloket Noord
- Via deze link
  - *Tip: Bent u op zoek naar specifieke informatie op een webpagina, pdf en document, dan kan de **zoekfunctie** Ctrl+F (Windows) of Command+F (Mac) uitkomst bieden. Zo vindt u zo snel de voor u meest relevante informatie.*

Meer informatie:

- Website Amsterdam Windenergie (op deze site kunt u t.z.t. tevens vragen en antwoorden die vooraf en tijdens de avond zijn gesteld teruglezen)
- Initiatiefnemers Amsterdam-Wind
- Contact en vragen via: online contactformulier

Wilt u op de hoogte gehouden worden over de voortgang van de plannen en nieuwe bijeenkomsten dan kunt u zich aanmelden voor onze Nieuwsbrief Duurzame Energie

Nogmaals hartelijk dank voor uw betrokkenheid.

Met vriendelijke groet,
Gemeente Amsterdam
Mede namens [redacted] en [redacted]

Team Regionale Energiestrategie (RES) Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid | Gemeente Amsterdam
Contact en vragen via : online contactformulier
Wilt u op de hoogte blijven over de RES en windenergie? Meld u aan
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Volg ons via:
Website Amsterdam Windenergie
Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020

Verslag Lokale procesgroep Oost
Datum: 21/12/21
Aanwezig: [redacted] (voorzitter), [redacted] (notulist)

Agenda LPG Oost - 21 december 2021:

1. Opening/mededeling,
2. Aanvullingen op agenda?
3. De stand van zaken: wat gebeurt er?
4. Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
5. Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
6. Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
7. Het volgend overleg.
   - Communicatie
8. Wvttk/rondvraag

1. **Opening/mededeling,**
   - Notulen 2 december goedgekeurd
   - [redacted] neemt deel, junior omgevingsmanager

2. **Aanvullingen op agenda?**
   - Communicatie

3. **De stand van zaken: wat gebeurt er?**
   - [redacted] geeft aan dat het RES team het volgende hebben verwerkt in het afwegingkader; uitkomsten uit contextmapping, participatieve waarde evaluatie en overleggen lokale klankbordgroepen. Die laatste geven feedback op lokale deel van het afwegingskader.
   - De bestuurlijke stukken worden morgen ingediend. Gister besproken met wethouder en staf, het was een voorspoedig overleg.
   - 18 januari komt het in college. 11 februari in commissie FED. 16 februari in gemeenteraad. De gemeenteraad stelt het vast.
   - 11 januari is er nog een inspreekavond n.a.v. raadsinformatiebrief van 9 november over de invulling van de reflectiefase RES.

4. **Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]**
- 12 reacties gehad op afwegingskader, waarvan ook 2 reacties van [redacted] en [redacted]
- Opmerkingen goed te verwerken dus alles meegenomen.
- Er wordt rekening gehouden met; inhoudelijke punten, welke plannen en punten die nog niet benoemd zijn.
- [redacted] geeft aan dat het wijs is om de kaarten mee te nemen, om contouren aan te geven. En dit naar inwoners te communiceren
  - [redacted] geeft aan dat het wel in afwegingskader is meegenomen, in de tekst maar niet op de kaart.

5. **Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader Oost**

[redacted] vat de feedback samen:

- Het woord 'zorgen' vervangen door bezwaren. Gaat niet gebeuren, maar de boodschap is doorgekomen.
- Punt van veiligheid; ijs op de wieken.
- Aandacht voor natuur, gezondheid (geluid) en biodiversiteit.
- Werelderfgoed, noodzaak om een HIA (Heritage impact assessment).
- Geef het beter op de kaart weer.
- [redacted] geeft aan dat hij provinciale rapporten krijgt van die groepen die helder zijn over locatie en kansen. Krijgt hij niet van zijn collega's, loyaliteit daalt. [redacted] geeft aan dat hij weet dat documenten bestaan. Maar nog geen tijd gehad om ernaar te kijken. Na de vakantie zal hier intern bij worden stilgestaan.
- Opmerking: [redacted] waarom wordt het niet op de RES Amsterdam gepubliceerd? [redacted] regels maken dit lastig, daarnaast dient de tekst eenvoudig en eenduidig te blijven. De rapporten staan wel op Noord-Holland RES site.

6. Communicatie
    - Communicatie afwegingskader ([redacted]
    - Koppelen aan de rest van besluitvormingsproces
    - Gister hoofdlijnen van strategie gepresenteerd. Wordt nog toegespitst op de stadsdelen
    - In januari bijeenkomst met alle communicatieadviseurs om iedereen bij te praten en mee te nemen in wat er komen gaat.
    - [redacted] vraagt of er een nieuwe pagina/website voor komt. Dan kan Oost meekijken voordat het live gaat. [redacted] geeft aan dat er geen nieuwe pagina ervoor is maar wel een besluitvormingspagina. Daar kan ze hem in meenemen.
    - https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/windmolens-amsterdam/
    - [redacted] geeft aan als zij verder in het proces (in hoe gaat het nu verder) zijn ook de gebiedsteams meegenomen kunnen worden. Dit hoeft niet op korte termijn. Pas op het moment dat er dingen gaan gebeuren.
    - [redacted] geeft aan 2 aanvullingen te hebben:
    1. Hij wil graag in zoekgebieden met gebiedsmanagers rondkijken. [redacted] gaat dit vanaf 10 januari uitzetten. Dan kan [redacted] toelichting geven in proces. LPG zal hier ook voor uitgenodigd worden.
    2. Het woord 'afwegingskader' roept frustratie op. Die term dekt het niet , het is een weergave van de behoeftes en zorgen van de inwoners uit de stad → nieuwe naam: Signalen uit de stad.

7. **Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?**
    - [redacted] geeft aan dat wanneer een initiatiefnemer een windmolen wil realiseren deze zich moet hij zich houden aan regels, zoals het opstellen van een participatieplan, het uitvoeren van een MER, etc.

- Als voorbeeld: In Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein loopt een NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau), wat als een uitwerking van de Handreiking kan worden beschouwd. Daar loopt een inspraakprocedure, inwoners kunnen een zienswijze indienen.
- Handreiking participatie, samenwerking en sturing willen wij bespreken en ook opstellen met LPG en deelnemers van klankbordgroepen. Zij worden ook meegenomen in het proces. In de weken na de kerstvakantie gaan wij hierover brainstormen.
- [redacted] geeft aan dit te willen inbrengen bij de Maakbank in oost. Graag een planning ontvangen, zodat ze hier rekening mee kunnen houden en tijdig de juiste mensen kunnen informeren.

8. Het volgend overleg
   - 18 januari

9. Wvttk/rondvraag
- [redacted] laatste keer dat hij aanwezig is.

LPG Nieuw-West

Datum: 23 december

Aanwezig: [redacted] (notulisten), [redacted] (Voorzitter)

Mededelingen

- [redacted]

Notulen 9 dec vastgesteld

SvZ

- Verwerking opmerkingen op afwegingskader gedaan vanuit lokale klankbordgroepen.
- Stukken Afwegingskader richting map WH, daarna door naar college (18 jan), commissie (11 feb) en raad (16 feb).
- Windenergie in commissie FED van jan en februari besproken.
- Evaluatie RES Amsterdam is uitgevoerd door Universiteit Leiden nav twee moties. Evaluatie met begeleidende raadsinformatiebrief wordt in januari gedeeld via de dagmail.
- 11 januari is een inspreekavond over windenergie
- Twee berichten van Windalarm: 1) nieuwsbericht dat iedereen uit KBG stapt en 2) een manifest dat participatie, natuur en gezondheid goed moeten geborgd worden, ondertekend door 50 mensen uit de klankbordgroepen.
-

Communicatie

- Strategie voor komende tijd: doel afwegingskader nogmaals benoemen, wat levert de reflectiefase verder op, uitleg over handreiking participatie, samenwerking en sturing
- [redacted] organiseert in januari een overleg met alle communicatieadviseurs van stadsdelen en buurgemeenten
- Besluitvormingspagina op website www.amsterdam.nl/windenergie vernieuwd

Verwerking LPG

- input [redacted] e.a. ontvangen en inhoudelijke punten verwerkt in het lokale afwegingskader. Opmerkingen over het proces worden meegenomen in de gesprekken over de handreiking Participatie, samenwerking en sturing.
- [redacted] en [redacted] denken na over een levend document per zoekgebied waarin we spelende issues in het gebied clusteren. Met info over belangrijke stakeholders en issues in het gebied. Zodat de overdracht tussen teamleden makkelijker is. Zodra dergelijk document bestaat zullen we ook LPG vragen mee te kijken.

Lokale klankbordgroep Nieuw-West

- KBG is een kleine groep. Overleggen verlopen gestructureerd, maar deelnemers stellen kritische vragen.

- [redacted] benoemt punten uit het verslag van de KBG Nieuw West van datum: 14 december 2021.
- [redacted] vraagt of er nog een verdere afweging gemaakt in zoekgebieden. [redacted] geeft aan dat de naam ongelukkig is gekozen, want het kader is een document waar de zorgen en behoeften over komst van windmolens bundelt. Het document kan later als naslagwerk worden gebruikt in latere besluitvorming.

Handreiking participatie, samenwerking en sturing

- Alleen de naam is er, maar over inhoud en vorm is nog niet veel bekend.
- Hier gesprekken over voeren met belanghebbenden, waaronder klankbordgroepen, stadsdelen en buurgemeenten.
- Wederom ook weer voldoende aandacht communicatie: blijven communiceren over het proces en kijken hoe we meer mensen kunnen bereiken.
- Als de handreiking in voorjaar 2022 wordt afgerond dan is ook de reflectiefase afgelopen.

WVTTK

- Uitvoeringsprogramma RES Noord-Holland is openbaar, gaat in het nieuwe jaar ook langs college.
- Zie uitvoeringsprogramma hier: https://energieregionhz.nl/uitvoeringsprogramma
- Wandeling in zoekgebieden gaan we doen in het nieuwe jaar. [redacted] (nieuwe junior omgevingsmanager) pakt dit vanaf 10 januari op.
- [redacted] neemt afscheid. Zijn opdracht is verlopen. Opvolger is nog niet bekend.

LPG Zuidoost

Datum: 23 december 2021

Aanwezig: [redacted] (notulisten), [redacted] (Voorzitter)

Mededelingen:

- Vraag [redacted] over benodigden inzet ambtenaren voor handreiking?
  [redacted] geeft aan dat deze inzet inderdaad gewenst is van buurgemeenten (en ook stadsdelen) en dat dit ook via Stuurgroep RES XXL met bestuurders wordt besproken dat er van buurgemeenten inzet wordt gevraagd mee te denken over de handreiking

Notulen 9 december vastgesteld

SvZ

- Verwerking opmerkingen op afwegingskader gedaan vanuit lokale klankbordgroepen.
- Stukken Afwegingskader richting map WH, daarna door naar college (18 jan), commissie (11 feb) en raad (16 feb).
- Windenergie in commissie FED van jan en februari besproken.
- Evaluatie RES Amsterdam is uitgevoerd door Universiteit Leiden nav twee moties. Evaluatie met begeleidende raadsinformatiebrief wordt in januari gedeeld via de dagmail.
- 11 januari is een inspreekavond over windenergie
- Twee berichten van Windalarm: 1) nieuwsbericht dat iedereen uit KBG stapt en 2) een manifest dat participatie, natuur en gezondheid goed moeten geborgd worden, ondertekend door 50 mensen uit de klankbordgroepen.

Verwerking LPG

- input [redacted] en [redacted] ontvangen en inhoudelijke punten verwerkt in het lokale afwegingskader. Opmerkingen over het proces worden meegenomen in de gesprekken over de handreiking Participatie, samenwerking en sturing.
- [redacted] en [redacted] denken na over een levend document per zoekgebied waarin we spelende issues in het gebied clusteren. Met info over belangrijke stakeholders en issues in het gebied. Zodat de overdracht tussen teamleden makkelijker is. Zodra dergelijk document bestaat zullen we ook LPG vragen mee te kijken.

Lokale KBG Zuidoost

- Eerst verliepen de gesprekken in de klankbordgroep ZO onrustig. Ze hebben er voor gekozen om het stokje over te nemen. En public mediation heeft voorzitterschap ter discussie gesteld. Groep heeft zelf een klankborgroepsessie georganiseerd met eigen voorzitter en agenda. En dat verliep

heel goed en was constructief. Ze wilde zelf het deel van de lokale afwegingsdeel voor Zuidoost schrijven en dat hebben ze dus ook gedaan en op tijd aangeleverd.
- Ze hebben waardevolle aanvullingen gedaan op het kader. Aantal opmerkingen zijn niet overgenomen, maar daar wordt nog over teruggekoppeld aan de KBG in januari

Handreiking participatie, samenwerking en sturing

- Alleen de naam is er, maar over inhoud en vorm is nog niet veel bekend.
- Hier gesprekken over voeren met belanghebbenden, waaronder klankbordgroepen, stadsdelen en buurgemeenten.
- Wederom ook weer voldoende aandacht communicatie: blijven communiceren over het proces en kijken hoe we meer mensen kunnen bereiken.
- Als de handreiking in voorjaar 2022 wordt afgerond dan is ook de reflectiefase afgelopen.

WVTTK

- Uitvoeringsprogramma RES is openbaar, gaat in het nieuwe jaar ook langs college.
- Zie uitvoeringsprogramma hier: https://energieregionhz.nl/uitvoeringsprogramma
- Wandeling in zoekgebieden gaan we doen in het nieuwe jaar. [redacted] (nieuwe junior omgevingsmanager) pakt dit vanaf 10 januari op.

Verslag LPG Noord

Datum: 22 December 2021

Aanwezig: [redacted] (voorzitter), [redacted] (notulen)

Mededelingen

- Extra agendapunt toevoegen: Bijeenkomst maandag 19 dec over Noorder IJplas en CD terrein

Notulen 8 december vastgesteld

Communicatie

- volgend jaar communiceren over teugkoppelen afwegingskader en hoe verder naar handreiking (en in algemeen reflectiefase)
- januari bijeenkomst alle communicatieadviseurs
- Communicatie over Noorder IJplas met [redacted] afgestemd met vooral informatie over NRD.

Bijeenkomst Noorder IJplas

- 89 (75 externe: bewoners corperaties) aanwezig – grote opkomst
- Externe bureau iets minder technisch NRD kunnen verwoorden
- Sessie liet zien: hoe moeilijk dit proces is
- NRD helemaal doorlezen en dan zienswijze indienen
- Voor de 'gewone' Noordelingen is dit niet te doen
- Gemis – tijdbalk / proces overzicht
- Idee: Woordenboekje in de FAQ – veel vakjargon
- Lering uit Noorder IJplas ook als input handreiking? NRD moet afwegingskader
- Noorder IJplas & CD als vast punt op de agenda bij LPG – zodat verloop beide processen (reflectiefase en Noorder IJplas)

SvZ

- alle input vanuit klankbordgroepen (stedelijk, natuur, gezondheid en 4 lokale klankbordgroepen) is gesorteerd, verwerkt en gebundeld. Alle inhoudelijk (aanvullende) informatie wat betreft thema's en onderwerpen is toegevoegd aan het afwegingskader. Opmerkingen/vragen over proces zijn gebundeld en worden meegenomen in het nieuwe jaar in de gesprekken over de handreiking over participatie, samenwerking en sturing.
- Verwerking opmerkingen op afwegingskader gedaan vanuit lokale klankbordgroepen.
- Stukken Afwegingskader richting map WH, daarna door naar college (18 jan), commissie (11 feb) en raad (16 feb).
- Windenergie in commissie FED van jan en februari besproken.

- Evaluatie RES Amsterdam is uitgevoerd door Universiteit Leiden nav twee moties. Evaluatie met begeleidende raadsinformatiebrief wordt in januari gedeeld via de dagmail.
- 11 januari is een inspreekavond over windenergie
- Twee berichten van Windalarm: 1) nieuwsbericht dat iedereen uit KBG stapt en 2) een manifest dat participatie, natuur en gezondheid goed moeten geborgd worden, ondertekend door 50 mensen uit de klankbordgroepen.

Klankbordgroep Noord – geluiden:

- [redacted] kan jij dit zelf nog even aanvullen? Want jij las dit geloof ik voor?

Zonnepanelen Noorderij Plas

- [redacted] vraagt hoe het ziet met het zoekgebied voor zon op de Noorder IJplas, want tijdens de scenario's sessies in 2020 was het toch duidelijk dat er geen zon op water moest. [redacted] geeft aan dat nav een motie (ingediend tijdens raad van 26/27 mei 2021) de Noorder IJplas toch als zoekgebied zon is aangewezen.

Addendum Plan MER Wind op Land

- Het addendum Plan MER wind op land wordt nog benoemd om mee te nemen. Dit wordt ook door leden van de klankbordgroepen aangedragen. [redacted] geeft aan dat een project-MER (dus locatie specifiek) verplicht is, maar dat het ook mogelijk is om een plan-MER te doen. Dan wordt er gekeken naar alle zoekgebieden in Amsterdam en ook in relatie tot elkaar wat geschikte locaties/zoekgebieden voor windenergie zijn. Het RES team heeft aangegeven bij de wethouder dat zij een plan-MER wenselijk achten. Maar daar is verder nog niks over besloten.
- [redacted] stuurt het addendum op naar [redacted] en [redacted] (Dat heeft ze op 22 december meteen gedaan).

Handreiking participatie, samenwerking en sturing

- Alleen de naam is er, maar over inhoud en vorm is nog niet veel bekend.
- Hier gesprekken over voeren met belanghebbenden, waaronder klankbordgroepen, stadsdelen en buurgemeenten.
- Wederom ook weer voldoende aandacht communicatie: blijven communiceren over het proces en kijken hoe we meer mensen kunnen bereiken.
- Als de handreiking in voorjaar 2022 wordt afgerond dan is ook de reflectiefase afgelopen.

WVTTK

- Uitvoeringsprogramma RES Noord-Holland is openbaar, gaat in het nieuwe jaar ook langs college.
- Zie uitvoeringsprogramma hier: https://energieregionhz.nl/uitvoeringsprogramma
- Wandeling in zoekgebieden gaan we doen in het nieuwe jaar. [redacted] (nieuwe junior omgevingsmanager) pakt dit vanaf 10 januari op.

LPG Nieuw-West

Datum: 23 december

Aanwezig: [redacted] (notulisten), [redacted] (Voorzitter)

Mededelingen

- In het vervolg zal het voorzitterschap van de LPG bij [redacted] liggen
- In het nwe jaar zal [redacted] starten als junior Omgevingsmanager. Zij zal de notulen van de LPG overlegen maken.
- De notulen van dit overleg zullen op z'n vroegst in de 2e week van januari worden gezonden aan de leden van het LPG.

Notulen 9 dec vastgesteld

SvZ

- Verwerking opmerkingen op afwegingskader gedaan vanuit lokale klankbordgroepen.
- Stukken Afwegingskader richting map WH, daarna door naar college (18 jan), commissie (11 feb) en raad (16 feb).
- Windenergie in commissie FED van jan en februari besproken.
- Evaluatie RES Amsterdam is uitgevoerd door Universiteit Leiden nav twee moties. Evaluatie met begeleidende raadsinformatiebrief wordt in januari gedeeld via de dagmail.
- 11 januari is een inspreekavond over windenergie
- Twee berichten van Windalarm: 1) nieuwsbericht dat iedereen uit KBG stapt en 2) een manifest dat participatie, natuur en gezondheid goed moeten geborgd worden, ondertekend door 50 mensen uit de klankbordgroepen. Overigens stapt niemand uit de KBG-en.

Communicatie

- Strategie voor komende tijd: doel afwegingskader nogmaals benoemen, wat levert de reflectiefase verder op, uitleg over handreiking participatie, samenwerking en sturing
- [redacted] organiseert in januari een overleg met alle communicatieadviseurs van stadsdelen en buurgemeenten
- Besluitvormingspagina op website www.amsterdam.nl/windenergie vernieuwd

Verwerking LPG

- input van [redacted] e.a. ontvangen en inhoudelijke punten verwerkt in het lokale afwegingskader. Opmerkingen over het proces worden meegenomen in de gesprekken over de handreiking Participatie, samenwerking en sturing.
- [redacted] en [redacted] denken na over een levend document per zoekgebied waarin we spelende issues in het gebied clusteren. Met info over belangrijke stakeholders en issues in het gebied. Zodat de overdracht tussen teamleden makkelijker is. Zodra dergelijk document bestaat zullen we ook LPG vragen mee te kijken.

Lokale klankbordgroep Nieuw-West

- KBG is in NW/Havengebied een kleine groep. Overleggen verlopen gestructureerd, maar deelnemers stellen kritische vragen.
- [redacted] benoemt punten uit het verslag van de KBG Nieuw West van datum: 14 december 2021.
- [redacted] vraagt of er nog een verdere afweging gemaakt in zoekgebieden. [redacted] geeft aan dat de naam 'Afwegingskader' ongelukkig is gekozen, want het kader is een document waar de zorgen en behoeften over komst van windmolens bundelt. Het wordt daarom in het vervolg 'Signalen uit de Stad' genoemd. Het document kan later als naslagwerk worden gebruikt in latere besluitvorming.

Handreiking participatie, samenwerking en sturing

- Alleen de naam is er, maar over inhoud en vorm is nog niet veel bekend. In de 2e week van jan. brainstormt het team RES Wind hierover. In de 3e week van januari vindt een 2e brainstorm plaats, waarvoor ook leden van de LPG zijn uitgenodigd.
- In deze brainstormen bepalen wij ook of wij hier gesprekken over voeren met belanghebbenden, waaronder klankbordgroepen, stadsdelen en buurgemeenten en op welke wijze.
- Wederom ook weer voldoende aandacht communicatie: blijven communiceren over het proces en kijken hoe we meer mensen kunnen bereiken.
- Als de handreiking in voorjaar 2022 wordt afgerond dan is ook de reflectiefase afgelopen.

WVTTK

- Uitvoeringsprogramma RES Noord-Holland is openbaar, gaat in het nieuwe jaar ook langs college.
- Zie uitvoeringsprogramma hier: https://energieregionhz.nl/uitvoeringsprogramma
- Wandeling in zoekgebieden gaan we doen in het nieuwe jaar. [redacted] (nieuwe junior omgevingsmanager) pakt dit vanaf 10 januari op.
- [redacted] neemt afscheid. Zijn opdracht is verlopen. Opvolger is nog niet bekend.

Verslag LPG Noord

Datum: 22 December 2021

Aanwezig: [redacted] (voorzitter), [redacted] (notulen)

Mededelingen

- Extra agendapunt toevoegen: Bijeenkomst maandag 19 dec over Noorder IJplas en CD terrein
- In het vervolg zal het voorzitterschap van de LPG bij [redacted] liggen
- In het nwe jaar zal [redacted] starten als junior Omgevingsmanager. Zij zal de notulen van de LPG overlegen maken.
- De notulen van dit overleg zullen op z'n vroegst in de 2e week van januari worden gezonden aan de leden van het LPG.

Notulen 8 december vastgesteld

Communicatie

- Communicatie over Noorder IJplas met [redacted] afgestemd: goede informatieavond, de context had beter mogen worden geschetst, inhoud van NRD had beter mogen worden toegelicht, helaas kregen de tegenstanders nog de ruimte om algemeen kritiek op 'wind' te uiten via de chat + de voorzitter pikte dit op als vragen voor het publiek.
- Volgend jaar communiceren over terugkoppelen afwegingskader en hoe verder naar handreiking (en in algemeen reflectiefase)
- Strategie voor komende tijd: doel afwegingskader nogmaals benoemen, wat levert de reflectiefase verder op, uitleg over handreiking participatie, samenwerking en sturing
- [redacted] organiseert in januari een overleg met alle communicatieadviseurs van stadsdelen en buurgemeenten
- Besluitvormingspagina op website www.amsterdam.nl/windenergie vernieuwd
-

Bijeenkomst Noorder IJplas

- 89 (75 externe: bewoners corperaties) aanwezig – grote opkomst
- Externe bureau iets minder technisch NRD kunnen verwoorden
- Sessie liet zien: hoe moeilijk dit proces is
- NRD helemaal doorlezen en dan zienswijze indienen
- Voor de 'gewone' Noordelingen is dit niet te doen
- Gemis – tijdbalk / proces overzicht
- Idee: Woordenboekje in de FAQ – veel vakjargon
- Lering uit Noorder IJplas ook als input handreiking? NRD moet afwegingskader

- Noorder IJplas & CD als vast punt op de agenda bij LPG – zodat verloop beide processen (reflectiefase en Noorder IJplas)

SvZ

- alle input vanuit klankbordgroepen (stedelijk, natuur, gezondheid en 4 lokale klankbordgroepen) is gesorteerd, verwerkt en gebundeld. Alle inhoudelijk (aanvullende) informatie wat betreft thema's en onderwerpen is toegevoegd aan het afwegingskader. Opmerkingen/vragen over proces zijn gebundeld en worden meegenomen in het nieuwe jaar in de gesprekken over de handreiking over participatie, samenwerking en sturing.
- Verwerking opmerkingen op afwegingskader gedaan vanuit lokale klankbordgroepen.
- Stukken Afwegingskader richting map WH, daarna door naar college (18 jan), commissie (11 feb) en raad (16 feb).
- Windenergie in commissie FED van jan en februari besproken.
- Evaluatie RES Amsterdam is uitgevoerd door Universiteit Leiden nav twee moties. Evaluatie met begeleidende raadsinformatiebrief wordt in januari gedeeld via de dagmail.
- 11 januari is een inspreekavond over windenergie nav raadsinfobrief over Reflectiefase
- Twee berichten van Windalarm: 1) nieuwsbericht dat iedereen uit KBG stapt en 2) een manifest dat participatie, natuur en gezondheid goed moeten geborgd worden, ondertekend door 50 mensen uit de klankbordgroepen. Overigens stapt niemand uit de KBG-en, dus een loos dreigement.

Klankbordgroep Noord – geluiden:

- KBG-Noord is een onstuimige groep, met rebelsheid. Leden lopen ook weg helaas. Liefst nemen zij het roer volledig over en bepalen helemaal zelf hoe zij invulling geven aan de KBG.
- Evengoed hebben zij in de laatste KBG hun adviezen gegeven op het lokale deel van het document Signalen uit de Stad.
- Dit is terug te vinden in het verslag van het overleg, inclusief nagezonden mails.
- Hun adviezen betreffen o.a.: aandacht volkstuinparken, lage inkomensgroepen die langs de A10 wonen en dit er ook nog bij krijgen, BPL-status van het gebied + andere beschermingsregiems van de provincie, weidsheid van het landschap (ook horizonvervuiling), biodiversiteit, …
- De KBG-en krijgen tkn de verslagen toegezonden.
- In het nwe jaar, 4e week van jan., krijgen zij terugkoppeling over wat is verwerkt in 'Signalen uit de Stad' en op welke wijze.
- [redacted] geeft aan dat de naam 'Afwegingskader' ongelukkig is gekozen, want het kader is een document waar de zorgen en behoeften over komst van windmolens bundelt. Het wordt daarom in het vervolg 'Signalen uit de Stad' genoemd. Het document kan later als naslagwerk worden gebruikt in latere besluitvorming.

Zonnepanelen Noorderij Plas

- [redacted] vraagt hoe het ziet met het zoekgebied voor zon op de Noorder IJplas, want tijdens de scenario's sessies in 2020 was het toch duidelijk dat er geen zon op water moest. [redacted] geeft

aan dat nav een motie (ingediend tijdens raad van 26/27 mei 2021) de Noorder IJplas toch als zoekgebied zon is aangewezen.

Addendum Plan MER Wind op Land van de Provincie Noord Holland

- Het addendum Plan MER wind op land wordt nog benoemd om mee te nemen. Dit wordt ook door leden van de klankbordgroepen aangedragen. Team RES Wind kijkt er naar in het nieuwe jaar.
- [redacted] geeft aan dat een project-MER (dus locatie specifiek) verplicht is, maar dat het ook mogelijk is om een plan-MER voor heel Amsterdam te doen. Dan vindt er ook een afweging/prioritering tussen de verschillende zoekgebieden plaats. Er wordt gekeken naar alle zoekgebieden in Amsterdam en ook in relatie tot elkaar wat geschikte locaties/zoekgebieden voor windenergie zijn. Het RES team heeft aangegeven bij de wethouder dat zij een plan-MER wenselijk achten. Maar daar is verder nog niks over besloten.
- [redacted] stuurt het addendum van de provincie op naar [redacted] en [redacted] (Dat heeft ze op 22 december meteen gedaan).

Handreiking participatie, samenwerking en sturing

- Alleen de naam is er, maar over inhoud en vorm is nog niet veel bekend. In de 2e week van jan. brainstormt het team RES Wind hierover. In de 3e week van januari vindt een 2e brainstorm plaats, waarvoor ook leden van de LPG zijn uitgenodigd.
- In deze brainstormen bepalen wij ook of wij hier gesprekken over voeren met belanghebbenden, waaronder klankbordgroepen, stadsdelen en buurgemeenten en op welke wijze.
- Wederom ook weer voldoende aandacht communicatie: blijven communiceren over het proces en kijken hoe we meer mensen kunnen bereiken.
- Als de handreiking in voorjaar 2022 wordt afgerond dan is ook de reflectiefase afgelopen.

WVTTK

- Uitvoeringsprogramma RES Noord-Holland is openbaar, gaat in het nieuwe jaar ook langs college.
- Zie uitvoeringsprogramma hier: https://energieregionhz.nl/uitvoeringsprogramma
- Wandeling in zoekgebieden gaan we doen in het nieuwe jaar. [redacted] (nieuwe junior omgevingsmanager) pakt dit vanaf 10 januari op.

LPG Zuidoost

Datum: 23 december 2021

Aanwezig: [redacted] (notulisten), [redacted] (Voorzitter)

Mededelingen:

- Vraag [redacted] over benodigde inzet ambtenaren voor handreiking? (zie ook eerdere communicatie hierover: 1,5 uur per persoon per week)
  [redacted] geeft aan dat deze inzet inderdaad gewenst is van buurgemeenten (en ook stadsdelen) en dat dit ook via Stuurgroep RES XXL met bestuurders wordt besproken dat er van buurgemeenten inzet wordt gevraagd mee te denken over de handreiking
- In het vervolg zal het voorzitterschap van de LPG bij [redacted] liggen
- In het nwe jaar zal [redacted] starten als junior Omgevingsmanager. Zij zal de notulen van de LPG overlegen maken.
- De notulen van dit overleg zullen op z'n vroegst in de 2e week van januari worden gezonden aan de leden van het LPG.
-

Notulen 9 december vastgesteld

SvZ

- Verwerking opmerkingen op afwegingskader gedaan vanuit lokale klankbordgroepen.
- Stukken Afwegingskader richting map WH, daarna door naar college (18 jan), commissie (11 feb) en raad (16 feb).
- Windenergie in commissie FED van jan en februari besproken.
- Evaluatie RES Amsterdam is uitgevoerd door Universiteit Leiden nav twee moties. Evaluatie met begeleidende raadsinformatiebrief wordt in januari gedeeld via de dagmail.
- 11 januari is een inspreekavond over windenergie
- Twee berichten van Windalarm: 1) nieuwsbericht dat iedereen uit KBG stapt en 2) een manifest dat participatie, natuur en gezondheid goed moeten geborgd worden, ondertekend door 50 mensen uit de klankbordgroepen.

Verwerking LPG

- input [redacted] en [redacted] ontvangen en inhoudelijke punten verwerkt in het lokale afwegingskader. Opmerkingen over het proces worden meegenomen in de gesprekken over de handreiking Participatie, samenwerking en sturing.
- [redacted] en [redacted] denken na over een levend document per zoekgebied waarin we spelende issues in het gebied clusteren. Met info over belangrijke stakeholders en issues in het gebied.

Zodat de overdracht tussen teamleden makkelijker is. Zodra dergelijk document bestaat zullen we ook LPG vragen mee te kijken.

Lokale KBG Zuidoost

- Eerst verliepen de gesprekken in de klankbordgroep ZO onrustig en was er veel weerstand. Vooraf aan de laatste (3e) bijeenkomst gaven zij aan zelf de agenda te bepalen. En public mediation heeft voorzitterschap ter discussie gesteld. Groep heeft zelf een klankborgroepsessie georganiseerd met eigen voorzitter en agenda. En dat verliep heel goed en was constructief. Agenda stemde verrassend overeen met onze wensen. Daarnaast hadden zij nog veel vragen over reflectiefase, afwegingskader en rol KBG. [redacted] heeft veel toegelicht, gaf helderheid. Ze wilden zelf het deel van de lokale afwegingsdeel voor Zuidoost schrijven en dat hebben ze dus ook gedaan en op tijd aangeleverd.
- Ze hebben waardevolle aanvullingen gedaan op het kader. Aantal opmerkingen zijn niet overgenomen, maar daar wordt nog over teruggekoppeld aan de KBG in januari

Handreiking participatie, samenwerking en sturing

- Alleen de naam is er, maar over inhoud en vorm is nog niet veel bekend. In de 2e week van jan. brainstormt het team RES Wind hierover. In de 3e week van januari vindt een 2e brainstorm plaats, waarvoor ook leden van de LPG zijn uitgenodigd.
- In deze brainstormen bepalen wij ook of wij hier gesprekken over voeren met belanghebbenden, waaronder klankbordgroepen, stadsdelen en buurgemeenten en op welke wijze.
- Wederom ook weer voldoende aandacht communicatie: blijven communiceren over het proces en kijken hoe we meer mensen kunnen bereiken.
- Als de handreiking in voorjaar 2022 wordt afgerond dan is ook de reflectiefase afgelopen.

WVTTK

- Uitvoeringsprogramma RES is openbaar, gaat in het nieuwe jaar ook langs college.
- Zie uitvoeringsprogramma hier: https://energieregionhz.nl/uitvoeringsprogramma
- Wandeling in zoekgebieden gaan we doen in het nieuwe jaar. [redacted] (nieuwe junior omgevingsmanager) pakt dit vanaf 10 januari op.

Evaluatie participatie RES Amsterdam

3 januari 2022,

Prof.dr.ir. Eefje Cuppen

Dr.ir. Mattijs Taanman

Dr. Jitske van Popering-Verkerk

Universiteit Leiden

GovernEUR

INHOUD

Hoofdstuk 1: Inleiding en analysekader 2

1.1 Aanleiding 2

1.2 Analysekader 3

1.3 Aanpak 7

1.4 Leeswijzer 8

Hoofdstuk 2: Aanloopfase 9

Hoofdstuk 3: Atelierfase 13

3.1 Feitenrelaas 14

3.2 Analyse 16

3.3 Conclusies Atelierfase 19

Hoofdstuk 4: Bewustwordingsfase 20

4.1 Feitenrelaas 21

4.2 Analyse 23

4.3 Conclusies Bewustwordingsfase 27

Hoofdstuk 5: Conflictfase 28

5.1 Feitenrelaas 29

5.2 Analyse 31

5.3 Conclusies Conflictfase 33

Intermezzo: Hoe werd de RES breder ervaren? 35

Hoofdstuk 6: Conclusies 37

6.1 Samenvatting van de informatievoorziening en het participatieproces 37

6.2 Oorzaken voor scheiding van de films 38

6.3 Waar heeft het vooralsnog toe geleid? Effecten van het participatieproces 41

6.4 Hoe verder? 42

Bijlage 44

Geïnterviewden 44

Noten 45

HOOFDSTUK 1: INLEIDING EN ANALYSEKADER

1.1 Aanleiding

Op 10 februari 2021 heeft de gemeenteraad Amsterdam twee moties aangenomen om het participatieproces rond de Regionale Energie Strategie (RES), en meer specifiek, rond de ambitie en zoekgebieden voor windturbines te evalueren. Dit naar aanleiding van protesten, eerst in IJburg en later ook in andere delen van Amsterdam, tegen de mogelijke plaatsing van windturbines in de zoekgebieden uit de concept RES Amsterdam (onderdeel van de RES Noord-Holland Zuid, afgekort RES NHZ). Naar aanleiding van deze moties heeft de gemeente Amsterdam contact gezocht met Prof.dr.ir. Eefje Cuppen van de Universiteit Leiden om deze evaluatie uit te voeren. De Universiteit Leiden werkt daarbij samen met GovernEUR, in de personen van dr. Jitske van Popering en dr. Mattijs Taanman, verbonden aan de faculteit Bestuurskunde van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Dit onderzoek is uitgevoerd in de periode september tot half december 2021.

De moties:

1. Motie Kreuger (JA21) en Boomsma (CDA): "Te evalueren hoe adequaat en op welke manier Amsterdam tot op heden haar inwoners heeft geïnformeerd over het RES-proces. Daarbij te bekijken voor welke middelen/methoden/kanalen is gekozen en welke doelgroepen daarbij juist wel en niet zijn bereikt. Daaruit vervolgens lessen te trekken en het de volgende keer beter te doen."
2. Motie Kiliç (DENK): "Het participatieproces tot dusver grondig te evalueren om hieruit lering te trekken voor het verder vervolg van de RES."

Voor we ingaan op het analysekader en de aanpak is het goed om de scope van de evaluatie helder te maken. Deze evaluatie gaat over het *participatieproces* van de RES. We geven dus geen antwoord op vragen over bijvoorbeeld de hoogte van de ambitie, de vraag of geluidsnormen toereikend zijn, etc. We richten ons primair op de kwaliteit en effecten van het participatieproces. De effecten bekijken we door de situatie in de zomer van 2021 te vergelijken met de startsituatie. Verder in dit hoofdstuk beschrijven we wat we verstaan onder deze kwaliteit en effecten. Ten tweede behandelen we alleen het participatieproces in de periode van (de aanloop naar) het RES-proces tot aan de vaststelling van de RES 1.0 in juli 2021. Het participatieproces is doorgegaan in de reflectiefase die later in 2021 is gehouden. Deze fase valt buiten de evaluatie. Dat betekent dat effecten van het participatieproces die we in deze evaluatie beschrijven een tussenstand vormen. Het is heel goed mogelijk dat de uiteindelijke effecten nog veranderen, bijvoorbeeld door de reflectiefase, de participatieprocessen rond concrete windplannen (zoals rond de Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein) of gebeurtenissen buiten de participatie zoals veranderingen van (rijks-)beleid of verkiezingen. Ten derde is de evaluatie voornamelijk kwalitatief. Dat levert vooral inzichten op over de kwaliteit van het participatieproces en hoe en waarom verschillende partijen daarin gehandeld hebben. Dit betekent wel dat we weinig uitspraken kunnen doen over bijvoorbeeld hoe de windambitie en het participatieproces breder is beleefd in Amsterdam. Tot slot willen we benadrukken dat dit een onafhankelijke evaluatie is. Wij hebben het

analysekader ontwikkeld, de respondenten geselecteerd, de analyses uitgevoerd en de conclusies getrokken. Hierin hebben gemeenten en participanten geen enkele rol gehad. Wel is de gemeente gevraagd eventuele feitelijke onjuistheden in het conceptrapport te identificeren.

1.2 Analysekader

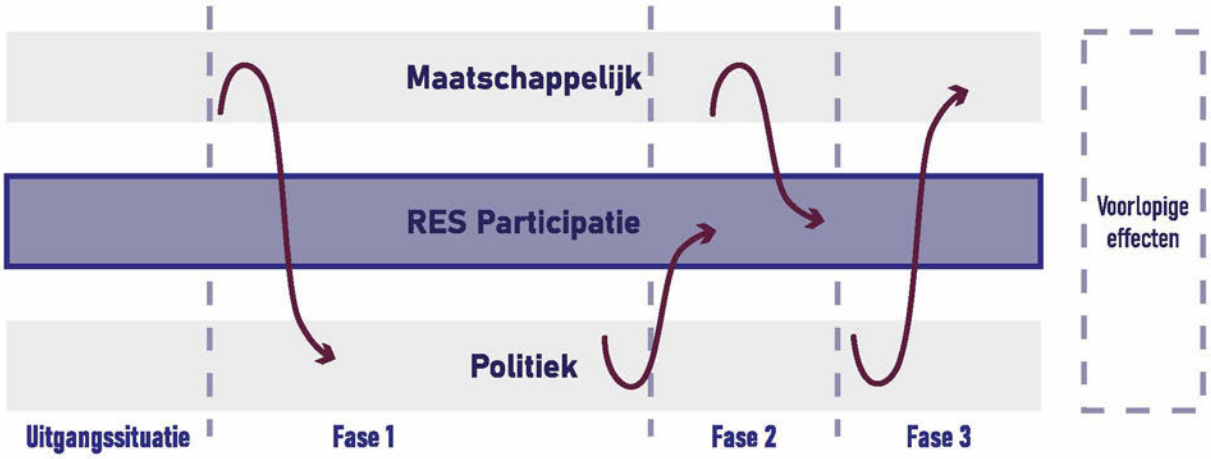

Figuur 1: analysekader voor het participatieproces

Bij de evaluatie is gebruik gemaakt van het bovenstaand analysekader. De elementen worden hieronder toegelicht.

Verschillende vormen van participatie

Participatie vindt niet alleen plaats binnen het participatieproces dat vanuit de RES is georganiseerd en waarvoor de gemeente bewoners en belangengroepen heeft uitgenodigd (de 'RES participatie'). Ook buiten de bijeenkomsten zijn burgers actief betrokken. Allereerst is er de politieke participatie. Indirect via de verkozen raadsleden, maar ook direct door bijvoorbeeld in te spreken bij de gemeenteraad. Ten tweede is er de participatie die plaatsvindt buiten de gemeenteraad en het georganiseerde participatieproces. Wij vatten dit onder de term maatschappelijke participatie. Vormen van participatie die hier aan de orde zijn bijvoorbeeld het starten van een coöperatief windproject, het benaderen van de media of het organiseren van protestacties. Protesten en initiatieven zijn immers ook vormen van participatie. De politieke en maatschappelijke participatie beïnvloeden de RES participatie en omgekeerd. De participatie in het RES-proces kan daarom niet los van de andere twee vormen van participatie gezien worden. Daarom kijken we naar (de interactie tussen) de drie vormen van participatie: de RES participatie (inclusief de stukken en studies die daarbij zijn verschenen), de politieke participatie (inclusief moties, besluiten, e.d.) en de maatschappelijke participatie (inclusief media).

Fasen

Behalve naar de drie verschillende vormen van participatie, kijken we ook naar verschillende fasen in het proces. Het proces heeft zich in de loop van de tijd ontwikkeld. Daarom delen we het proces op in vier fasen die ieder afzonderlijk geanalyseerd worden.

- De 'Aanloopfase' tot april '19 die de uitgangssituatie van de RES participatie vormt (fase 0).
- De 'Atelierfase' (fase 1) waarin de scenario's, het bod en eerste zoekgebieden worden ontwikkeld. Deze fase loopt van april 2019 (start RES-proces) tot aan april 2020 (bespreking van de concept RES in de raad).
- De 'Bewustwordingsfase' (fase 2) waarin de gemeente bewoners benadert, om vervolgens reacties op te halen op de concept RES en om de zoekgebieden te verfijnen. In deze fase start de brede bewustwording van de windambitie en de impact daarvan. De fase loopt van mei 2020 tot december 2020, wanneer de terugkoppelbijeenkomst plaatsvindt die het begin markeert van heviger conflict tussen gemeente en tegenstanders.
- De 'Conflictfase' (fase 3) In deze fase treedt het conflict op de voorgrond. Bestuurlijk eindigt deze fase met de vaststelling van de RES 1.0 door de gemeenteraad in juli '21. Het conflict loopt door en leidt tot de aankondiging van een reflectiefase.

Eigenschappen van goede participatie

Voor de evaluatie van het participatieproces maken we gebruik van de randvoorwaarden voor goede participatie uit het rapport 'Betrokken bij Klimaat'[i] van de commissie Brenninkmeijer. Hoewel het rapport van de commissie Brenninkmeijer gaat over burgerfora, een verregaande vorm van participatie waarbij burgers beleidsvoorstellen maken, zijn deze randvoorwaarden generiek van toepassing op participatie, ook voor 'lichtere' vormen uit de participatieladder. Op basis van de randvoorwaarden zijn de volgende leidende vragen en onderliggende criteria opgesteld om de kwaliteit van het participatieproces te evalueren:

- Welk vraagstuk stond centraal?

  Begin met een vraag die aansluit bij het te nemen besluit, beknopt en duidelijk is, en relevant en interessant is; stel duidelijke randvoorwaarden; betrek burgers bij het bepalen van de vraag.

- Wat was de politieke inbedding?

  Randvoorwaarden en planning gesteld in het RES-proces, creëer een heldere en begrijpelijke verbinding tussen het participatieproces en politieke besluitvorming, verkrijg politiek commitment aan het participatieproces.

- Wat gebeurde er met de input van de deelnemers?

Maak duidelijk wat bestuurders met de uitkomsten gaan doen; geef verantwoording over hoe uitkomsten worden gebruikt (verantwoordingsplicht en/of besprekingsplicht en/of plicht tot regelgeving).

- Wat was de samenstelling en representativiteit van de deelnemers?

Gelijke kansen om deel te nemen; vertegenwoordiging van alle belangen.

- Hoe was de ondersteuning en uitvoering door de gemeente en de het RES-team NHZ?

Faciliteren van goede en gelijkwaardige deliberatie; onafhankelijke en onpartijdige voorzitter; monitoring en evaluatie; voldoende middelen.

- Hoe werden de deelnemers geïnformeerd in het participatieproces?

Relatie met de communicatie van de gemeente; betrouwbaarheid van de informatie (de wetenschappelijke onderbouwing van de technische argumenten); saillantie van de informatie (aansluiten bij de beleving; relevant voor de doelen van de deelnemers; tijdig); *transparantie.*

- Hoe verhoudt het proces zich met de bredere communicatie van de gemeente?

Middelen en bereik van de algemene communicatie door de gemeente; congruentie van de boodschap.

- In hoeverre was de discussie tijdens de bijeenkomsten representatief voor de bredere houding en discussie in Amsterdam?

Afstemming tussen deelnemers en het bredere publiek; aansluiting tussen discussies op bijeenkomsten en breder op (social) media.

Effecten van participatie

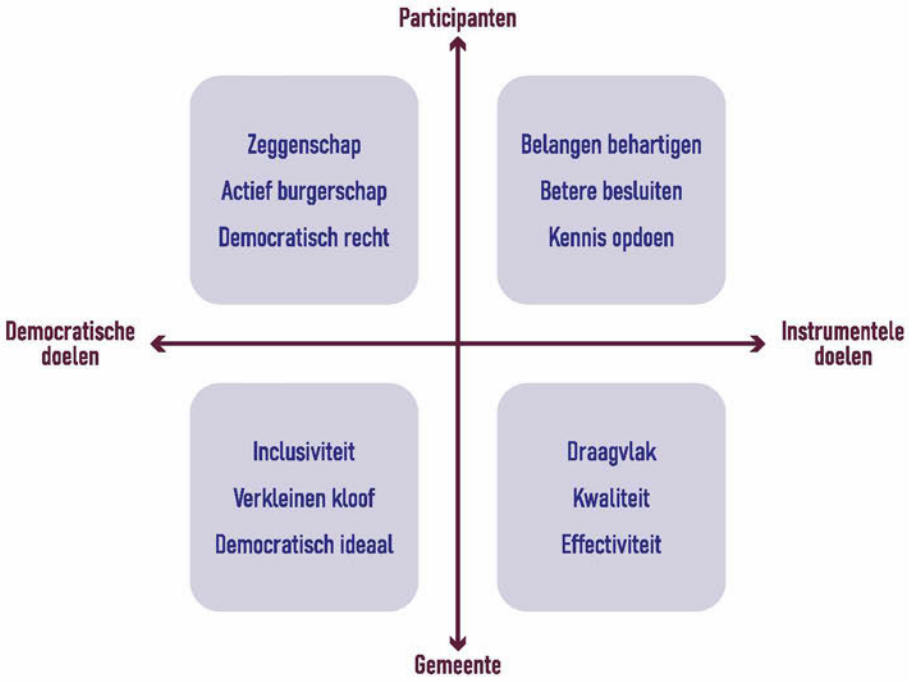

Figuur 2: Beoogde effecten van participatie

Er zijn verschillende beoogde effecten bij het opzetten of deelnemen aan een participatieproces. Deze verschillen voor bewoners en de gemeente (zie figuur 2). Een eerste set van bedoelde effecten heeft te maken met *democratische* doelen. Bewoners hebben het recht betrokken te worden in beslissingen die hen aangaan (*democratisch recht*), zij kunnen door de participatie *zeggenschap* over besluiten krijgen, en zich inzetten voor het publieke belang (*actief burgerschap*). Op haar beurt kan de gemeente participatie inzetten om ideeën en belangen van met name groepen die veelal over het hoofd worden gezien in besluiten mee te nemen (*inclusiviteit*), om de *kloof* met de burger te verkleinen of zij kan participatie inzetten vanuit het *democratisch ideaal* dat alle bewoners een stem horen te hebben. Een tweede set effecten heeft betrekking op *instrumentele* doelen. Via een goed participatietraject kunnen bewoners hun *belangen behartigen* en *kennis opdoen* over de plannen van de gemeente. De gemeente kan participatie dus gebruiken om *draagvlak* te creëren. Het kan de geloofwaardigheid van beslissingen vergroten en deze legitimeren. Participatie kan helpen in de omgang met conflicten, door bijvoorbeeld wederzijds begrip te creëren en tegemoet te komen aan bepaalde belangen, waardoor draagvlak ontstaat. Een andere instrumentele reden voor de gemeente is inhoudelijk: een goed participatieproces kan leiden tot nieuwe inzichten en oplossingen. Bewoners hebben vaak unieke kennis over lokale oplossingen en problemen die experts en beleidsmakers niet hebben. Wanneer hierdoor nieuwe oplossingen naar voren komen en besluiten veranderen, kan de *kwaliteit* van het beleid verbeteren. Tot slot kan participatie helpen de beleidsdoelen beter te realiseren en zo de *effectiviteit* van beleid verbeteren.

1.3 Aanpak

Bij de evaluatie hebben we gebruik gemaakt van verschillende bronnen en methoden. Op basis van het grote aantal beschikbare rapporten, verslagen van bijeenkomsten, moties en andere raadsstukken en media (kranten, tv, websites en enkele social mediakanalen) is een feitenrelaas opgesteld met de belangrijkste gebeurtenissen per vorm van participatie en fase. Dit feitenrelaas is gericht op de stad als geheel en we gaan hier niet dieper in op de dynamiek per stadsdeel of de landelijke discussies. Op de volgende pagina is het feitenrelaas grafisch weergegeven (figuur 3).

Op basis van het feitenrelaas is de kwaliteit van het participatieproces besproken in een serie interviews. In totaal zijn 23 mensen geïnterviewd (zie Bijlage). Hierbij is een goede balans tussen perspectieven gezocht en zijn verdere interviewsuggesties verzameld. In de interviews is gevraagd naar de acties, keuzes en ervaringen met het participatieproces aan de hand van het analysekader. Het merendeel van de geïnterviewden waren actief betrokken en zichtbaar in de discussie vanuit verschillende rollen.

Daarnaast zijn twee bijeenkomsten in detail bekeken (chats, presentaties, discussie, vragen en antwoorden) om beter inzicht te krijgen in wat er nu precies gebeurde tijdens de bijeenkomsten en de ervaringen van de geïnterviewden te verklaren. Het gaat hierbij om de informatieavond "windmolens in Amsterdam" op 7 december 2020 waar de resultaten van de eerder gehouden informatiebijeenkomsten per stadsdeel werden teruggekoppeld en de stadsbrede online bijeenkomst op 19 april 2021.

Tot slot konden wij afstemmen met het surveyonderzoek van I+O research in opdracht van de RES regio's Noord-Holland Zuid en Noord waarin de ervaringen met de RES gepeild zijn. Dit geeft een beeld van de bredere beleving in Amsterdam, dus ook buiten de actief betrokken personen die wij geïnterviewd hebben. Ook maakt het een vergelijking met andere deelregio's mogelijk.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk beschrijven we de aanloopfase naar het RES participatieproces. Hoofdstukken 3 t/m 5 beschrijven de drie fases van dit participatieproces. Elk hoofdstuk begint met een sfeerbeeld op basis van quotes uit de interviews, beelden gebruikt in het participatieproces en krantenkoppen. Na het sfeerbeeld worden de belangrijkste gebeurtenissen beschreven (feitenrelaas) en wordt de fase geanalyseerd met als kader de eigenschappen van goede participatie. Hoofdstuk 6 beantwoordt de hoofdvragen, geeft verklaringen waarom het proces zo gelopen is en biedt inzicht in de effecten. Dit hoofdstuk eindigt met richtingen voor het vervolg van de participatie.

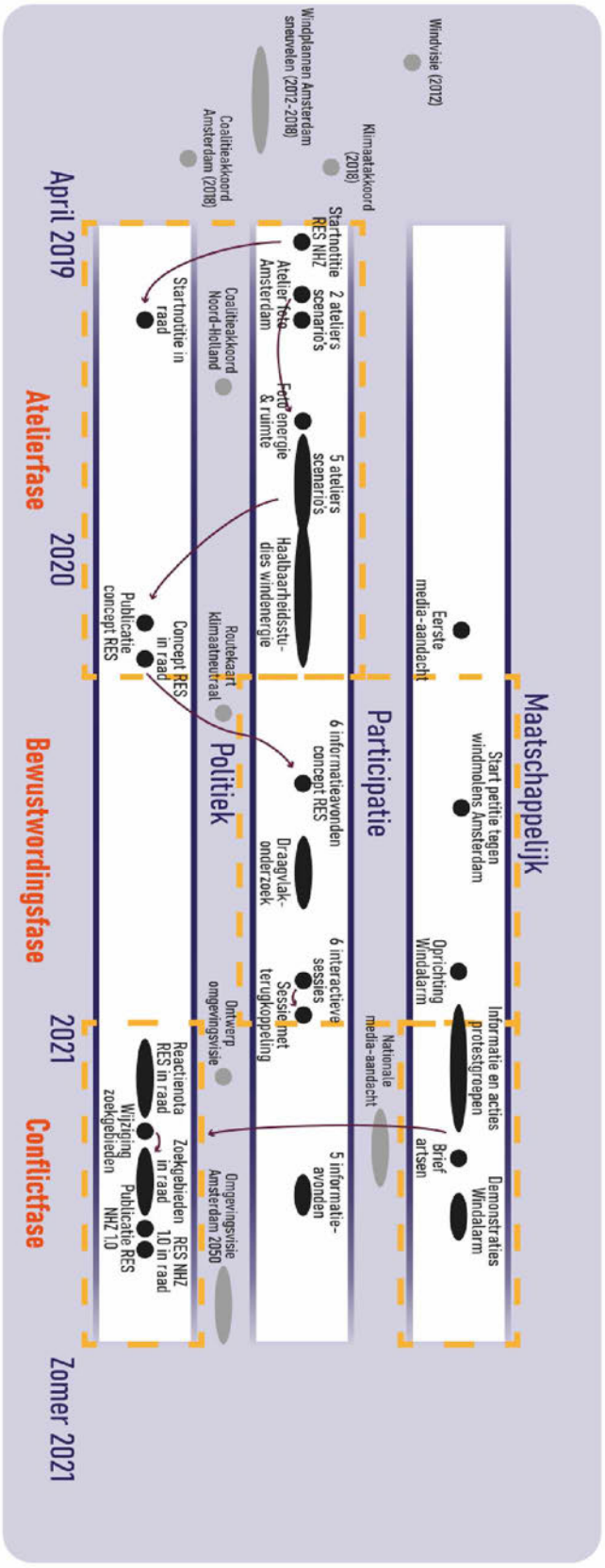

Figuur 3: overzicht belangrijkste events

HOOFDSTUK 2: AANLOOPFASE

Amsterdamse klimaatambities

De gemeente Amsterdam heeft al lange tijd een ambitieus klimaatbeleid. In 2007 legde de gemeente zich vast op een CO_2-reductie van 40% in 2025 ten opzichte van 1990 en een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015. De praktijk blijkt weerbarstig en de ambities lijken lastig te halen. Zo was in 2020 de CO_2 uitstoot 11% *gestegen* ten opzichte van 1990, overigens mede door de groei van de stad. Opeenvolgende coalities ontwikkelen dan ook plannen en een routekaart om de klimaatambities te halen. Onderdeel van de plannen is het opwekken van meer windenergie.

Windvisie: de eerste zoekgebieden

In 2012 verschijnt de Windvisie Amsterdam[ii] met als opdracht om te kijken waar windturbines geplaatst kunnen worden om een ambitie van ca 400 MW in 2040 te realiseren. Belangrijk argument voor deze ambitie is dat de gemeente "haar verantwoordelijkheid dient te nemen voor het creëren van ruimte voor windmolen(parken)". Bij de ruimtelijke inpassing in de windvisie ligt de nadruk op de kansen om de ruimtelijke kwaliteit te verhogen, bijvoorbeeld door windturbines als baken te laten dienen voor de oriëntatie in het stedelijk weefsel. In deze windvisie worden voor het eerst zoekgebieden gedefinieerd. Dat gebeurt aan de hand van de volgende criteria: aansluiting bij de ruimtelijke visie, geluid, slagschaduw, externe veiligheid en natuur/ecologie. Ook in een scenario waarbij het maximaal aantal windturbines geplaatst worden, blijkt hooguit 235 MW (~70 windturbines) haalbaar.

De provincie houdt plannen tegen

De Provincie Noord-Holland staat echter in de weg van de Amsterdamse plannen. Na 2011 vindt de provincie, op basis van eerdere protesten in de kop van Noord-Holland, dat het maatschappelijk draagvlak te veel onder druk staat door de groei en schaalvergroting van windenergie. In 2012 besluit de Provinciale Staten geen nieuwe windturbines op land toe te staan. In 2015 en 2016 is dit voornemen verder uitgewerkt in de provinciale ruimtelijke verordening. Hierin staan verschillende beperkende voorwaarden zoals een afstandsnorm van 600 meter , tenminste 6 windturbines op rij plaatsen, en dat er voor elke nieuwe windturbine twee oude moeten worden verwijderd. Het gevolg is dat de aanvragen die de provincie in 2015 vanuit Amsterdam heeft gekregen voor ruim dertig windturbines[iii] allen sneuvelen. De gemeente lobbyt, zoekt het conflict op en tekent beroep aan bij de Raad van State, maar wordt uiteindelijk in het ongelijk gesteld. Hierdoor blijft de realisatie van de Windvisie achter en zijn er tot 2018 geen windturbines bijgekomen. Het opgesteld vermogen is op dat moment al tien jaar constant op ruim 65 MW. Vanuit de toenmalige ambitie zou er dus nog 170-335 MW bij moeten komen voor 2040.

Afstand en geluid

Afstand en geluid spelen een belangrijke rol in het RES-proces. Hoewel sommige andere landen afstandsnormen voor windturbines hebben (minimale afstand tot woningen), geldt in Nederland voor alle geluidsbronnen zoals snelwegen, treinrails en ook windturbines een geluidsnorm. Regionale en lokale overheden mogen zelf een strengere geluids- of afstandsnorm bepalen. Zo had de provincie Noord-Holland, als enige provincie, een afstandsnorm van 600m ingesteld. Met de 600m afstandsnorm is het plaatsen van windturbines in verreweg de meeste zoekgebieden in Amsterdam onmogelijk. In het provinciale coalitieakkoord van 2019 geeft de provincie extra ruimte voor wind op land voor de metropoolregio Amsterdam en kondigt aan het beleidskader wind op land aan te passen. De geluidsnorm vertaalt zich ook naar een bepaalde afstand tot woonkernen. Welke afstand dat is hangt af van de windturbine, het type grondoppervlak, windprofiel en andere geluidsbronnen. Door een windturbine op sommige momenten langzamer te laten draaien kan deze dichter bij bebouwing komen te staan en toch binnen de geluidsnorm blijven aangezien de geluidsnorm een jaargemiddelde is (waarbij de avond en nacht zwaarder meetellen). De turbine levert daardoor minder elektriciteit, wat gevolgen heeft voor de business case. De gemeente Amsterdam hanteert op dit moment 350 meter als minimale afstand tot woningen, omdat bij deze afstand binnen de geluidsnorm *kan* worden gebleven en er mogelijkheden voor een haalbare business case zijn.

Verwachtingen over draagvlak

Krantenberichten geven een duidelijk beeld hoe de gemeente en coöperaties op dat moment denken over het draagvlak. Zo wil de bedrijven coöperatie NDSM Energie in samenwerking met burgercoöperatie 'Onze Energie' windturbines plaatsen. Zij krijgen een (voorlopige) vergunning waar geen bezwaren op binnenkomen, hoewel de provincie zegt wel degelijk protestbrieven te krijgen. Wethouder Choho van Amsterdam zegt: *"Juist bij Amsterdam, waar maar weinig weerstand was tegen windmolens, gooiden deze extra eisen* [de eerdergenoemde beperkende voorwaarden zoals de 600m afstandsnorm] *roet in het eten. Zo komen de vijf extra windmolens bij de NDSM-werf - een bottom-up project, aldus Choho - net te dicht bij Tuindorp Oostzaan."* Daarmee stelt de gemeente dat in Amsterdam, in tegenstelling tot de rest van de provincie, wel draagvlak is en de 'extra eisen' daarom hun doel voorbij schieten. Het Parool concludeert *"Met die onwrikbare houding maakt [de provincie] in Amsterdam geen vrienden. Overal in het land verdringen omwonenden zich om te protesteren tegen windmolens. In Amsterdam komen ze niet opdagen. Of ze zijn er niet, dat kan natuurlijk ook.*[iv]*"*

Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord uit 2018 streeft de coalitie ernaar om de groene koploper van Nederland en Europa te worden en spreekt het de ambitie uit de CO_2-uitstoot in Amsterdam terug te dringen met 55% in 2030 en 95% in 2050. De coalitie wil het potentieel voor windturbines in Amsterdam maximaal benutten. Na de provinciale verkiezingen in 2019 wil de provincie de beperkende voorwaarden laten vervallen en blokkeert de Amsterdamse ambities daarom niet meer. De uitwerking van deze ambitie vindt plaats langs twee beleidssporen: de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal

waarin de stad haar ambities uitwerkt en de Regionale Energie Strategie, het onderwerp van deze evaluatie. In de uitnodiging aan de stad in het kader van de Routekaart uit januari 2019 wordt de ambitie voor 2030 concreet: *"Samen met stakeholders zetten we ons in om geschikte windlocaties (ca. 50 MW) vergund te krijgen en op te nemen in de Regionale Energie Strategie. We vinden dat de aanleg ervan uiterlijk in 2026 moet plaatsvinden.*[v]*"* Deze 50 MW vormt het vertrekpunt voor verdere verkenningen, zal niet meer veranderen en wordt later als harde ambitie vastgesteld door de gemeente.

Regionale Energie Strategie

In het Klimaatakkoord (2018) is aangegeven dat elke regio in Nederland een Regionale Energiestrategie (RES) opstelt. Gezamenlijk moeten deze regio's komen tot een bod van 35 TWh duurzame energie op land in 2030 via (vooral) zon en wind. Het bod van de regio's moet op 1 maart 2021 worden ingeleverd. De RES heeft geen wettelijke status. Het bevoegd gezag voor windturbines en windparken is de gemeente (tot 5 MW), de provincie (5-100MW) of het Rijk (>100 MW). Amsterdam is een deelregio van RES Noord-Holland Zuid. Alle deelregio's in de regio Noord-Holland Zuid hebben globaal dezelfde stappen doorlopen om te komen tot een concept RES en een RES 1.0 met haar deadline van 1 maart 2021. De RES regio ondersteunt de deelregio's met communicatie via haar website, studies en ondersteuning bij bijeenkomsten.

Participatieproces in de RES-context

Het participatieproces rond de RES-Amsterdam is onderdeel van RES NHZ en het nationaal programma RES. Deze RES-context heeft invloed op het participatieproces in Amsterdam:

- De gemeenten zijn primair aan zet in de RES, hiermee worden de afwegingen primair op gemeentelijk niveau gemaakt.
- De RES is afgebakend tot de opwek van duurzame energie door wind en zon. Dit beperkt de oplossings- en onderhandelingsruimte.
- De RES is een beleidsdocument waarop geen beroep mogelijk is. Deze juridische status maakt het lastig te begrijpen voor participanten waar en wanneer hét besluit over de komst van een windturbine wordt genomen.
- Het tempo en de globale stappen op weg naar de RES 1.0 zijn in het klimaatakkoord bepaald en hiervan kon lastig worden afgeweken. Voor de invulling van de stappen en de inhoud van de RES 1.0 was wel veel gemeentelijke vrijheid.
- De RES-opgave wordt primair als duurzaamheidsopgave gezien.
- In de RES worden sommige stappen door gemeenten gezet en sommige stappen op regionaal niveau. Sommige vragen of acties dreigen 'tussen de niveaus' in te vallen, wat de onduidelijkheid richting participanten vergroot. Zo legitimeert de gemeente soms de windambitie door te verwijzen naar de RES, terwijl vanuit de RES wordt verwezen naar de lokale verantwoordelijkheid van de gemeente.

Conclusie uitgangssituatie

De gemeente Amsterdam is zeer ambitieus in het tegengaan van klimaatverandering en zij wil daarvoor een grote verantwoordelijkheid nemen. Dit vertaalt zich in een stevige windambitie. Tegelijkertijd lukt het tot 2018 niet deze ambities te realiseren. Door een

beperkt grondgebied, maar vooral door tegenwerking vanuit de provincie. Eerdere coalities gaan ervan uit dat er breed draagvlak is, zeker voor coöperatieve projecten vanuit bewoners, maar kan deze aanname al 10 jaar in de praktijk niet testen omdat de provincie ontwikkeling van windturbines tegenhoudt. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 en de provinciale verkiezingen in 2019[vi], is de gemeente bij het aantreden van de nieuwe coalitie dan ook vastbesloten om de windambities nu écht te verzilveren. Daarbij wil de gemeente het draagvlak verder onderzoeken en verwacht zij ook weerstand. Het RES-proces is een belangrijk middel bij het bepalen van draagvlak en weerstand en het realiseren van de windambitie.

HOOFDSTUK 3: ATELIERFASE

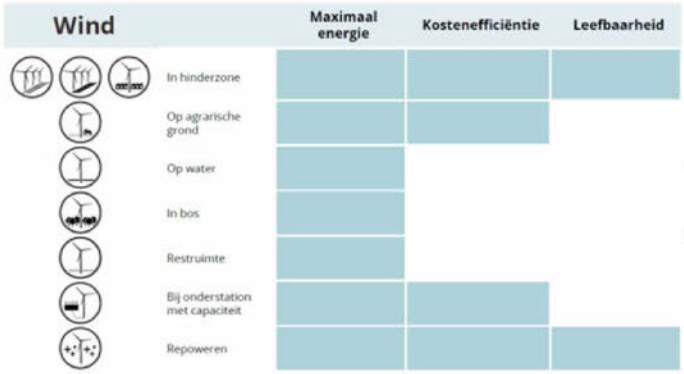

"zo'n scenarioatelier, het is hoog over, niet specifiek, niet precies over waar iets gaat komen"

"De intentie was goed, namelijk we gaan volledig open kaart spelen, maar dat werd heel technocratisch aangevlogen"

"Hoe we het nu gedaan hebben, namelijk alle mogelijkheden binnen alle zoekgebieden op tafel houden, en pas laten afvallen na een politiek gedragen besluit, dan ben je zuiver."

"Er zit een groot verschil tussen Amsterdam en de rest van de regio. De raad van Amsterdam had in een eerder stadium al een eigen ambitie geformuleerd voor de eigen bijdrage aan opwek van duurzame energie in 2030"

Het Parool

Windmolens niet alleen meer in de haven, misschien zelfs in het groen

"ik wist er niets vanaf"

"er lag al een opdracht van de raad"

"ik denk dat mensen in deze fase zich nog niet bewust waren van de mogelijke impact"

"het was ook wel een overkill van participatiebijeenkomsten op het duurzaamheidsdossier"

Binnen het stedelijk gebied gelden veel beperkingen gerelateerd aan veiligheid en geluid. Er zijn dan ook weinig plekken waar windenergie eenvoudig een plek kan krijgen. Het havengebied biedt wel mogelijkheden voor windenergie.

"een soort in-crowd die komt omdat ze het interessant vinden"

"wij gaan niet het probleem van Amsterdam oplossen, dat is het sentiment in de regio"

"Windturbines ingepast op bepaalde locaties vonden mensen aantrekkelijker dan zonneweides in het groen"

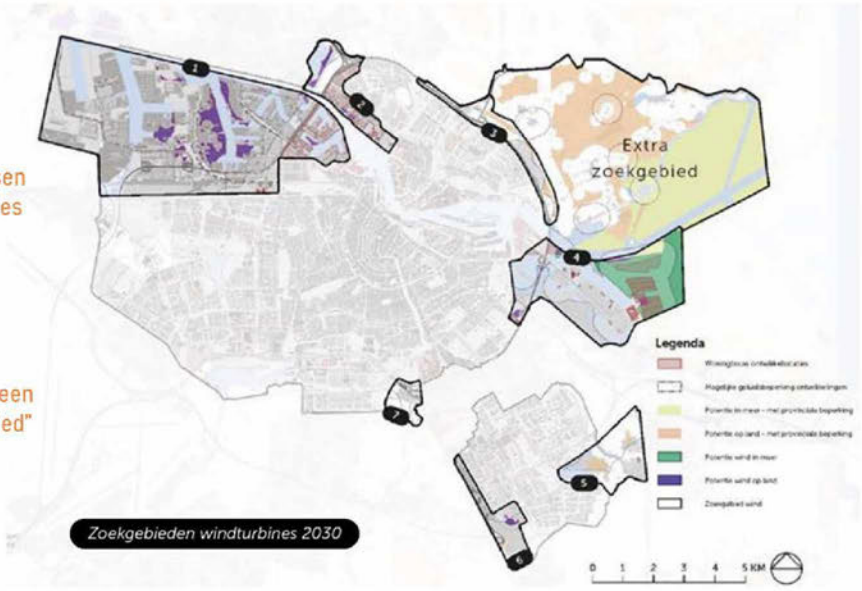

Zoekgebieden windturbines 2030

"het is een zoekgebied en niet een hebben-het-al-gevonden-gebied"

3.1 Feitenrelaas

Het proces van de RES Amsterdam start in het voorjaar van 2019 met de startnotitie RES Noord-Holland Zuid (afgekort als RES NHZ)[vii]. Deze notitie is regionaal opgesteld in samenwerking met alle overheden, waaronder gemeente Amsterdam. De aanpak zoals beschreven in de startnotitie bestaat uit vier stappen die moeten leiden tot een concept RES: (1) huidige potentie in kaart brengen, (2) scenario's uitwerken, (3) scenario's verrijken in ateliers, en (4) het opstellen van de concept RES. Per stap faciliteert de programmaorganisatie Noord-Holland Zuid de gemeenten bij de organisatie van 'ateliers'. De invulling van de ateliers en de communicatie wordt bepaald door de gemeenten. Gemeente Amsterdam wil via de RES haar ambitie voor het opwekken van duurzame energie vastleggen. Deze ambitie zal vervolgens ook worden opgenomen in andere beleidsdocumenten die in dezelfde periode als de RES worden opgesteld (waaronder de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050, Transitievisie Warmte Amsterdam en Omgevingsvisie Amsterdam 2050). Over de juridische status van de RES zijn landelijke afspraken gemaakt, die in de startnotitie worden aangehaald: tegen de RES kan geen beroep worden aangetekend bij de Raad van State, dit kan wanneer de plannen concreet worden in een omgevingsbesluit of omgevingsplan. In juli 2019 wordt de startnotitie in de gemeenteraad besproken. Er worden enkele informatieve vragen over het proces gesteld, verder krijgt de notitie geen aandacht.

In het voorjaar van 2019 wordt de eerste stap gezet, namelijk een inventarisatie van alle informatie over energie en ruimte in de energieregio NHZ. In de regio worden drie ateliers georganiseerd. Gemeente Amsterdam organiseert één atelier specifiek voor de deelregio Amsterdam. Tijdens dit atelier gaan ambtenaren van de gemeente, vertegenwoordigers van andere publieke organisaties (o.a. netbeheerder, haven, metropoolregio) en energiecoöperaties in gesprek over de inventarisatie. De resultaten worden vastgelegd in een 'fotodocument', met als conclusie dat er veel beperkingen zijn en dus maar weinig plekken waar windenergie mogelijk is[viii].

De tweede stap, het uitwerken van de scenario's wordt in de zomer opgepakt. De gemeente geeft opdracht voor technische haalbaarheidsstudies in mogelijke zoekgebieden. Op 9 juli en 3 september worden twee ateliers gehouden waarin drie scenario's voor energieopwekking in Amsterdam worden besproken. In het scenario 'leefbaarheid' komen alleen extra windturbines in hindergebieden, in scenario 'kostenefficiëntie' komen ze ook op agrarische grond en bij onderstations (installaties in het hoogspanningsnet); in scenario 'maximaal energie' ook op het water, in bos en in restruimte. Bij de ateliers zijn mensen aanwezig vanuit gemeente Amsterdam, andere publieke organisaties, energiecoöperaties, natuurorganisaties, adviesbureaus en enkele bewoners die deel zijn van het Amsterdamse duurzaamheidsnetwerk 02025[ix].

In de periode 28 oktober t/m 11 december volgen vijf ateliers in de stadsdelen om de drie scenario's te verrijken[x]. Voor de ateliers wordt een breed publiek uitgenodigd. Er zijn in totaal 176 aanwezigen, met naast de eerder betrokken partijen (gemeente, publieke organisaties, energiecoöperaties, natuurorganisaties) ook VvE's, lokale stichtingen en bewoners. Voor windenergie wordt toegelicht dat het vertrekpunt is om 50 MW wind te realiseren[xi]. De meeste aanwezigen hebben een voorkeur voor het

scenario 'leefbaarheid' (met name vanwege de betrokkenheid van bewoners en behoud groene ruimte), gevolgd door bouwstenen van scenario 'maximale energie' (genoeg duurzame opwek, tempo). Scenario 'kostenefficiëntie' was het minst populair (te traag, niet vergaand genoeg, te weinig betrokkenheid bewoners). Het algemene beeld is dat de aanwezigen vinden dat Amsterdam een ambitieus energiebeleid moet hebben. Er zijn kleine verschillen tussen de stadsdelen. In de sessies in Noord en Oost waren de reacties op wind op agrarische grond negatief, en in de sessie in Zuidoost waren de reacties over wind op binnenwater negatief. De meeste kritische reacties gaan niet over wind, maar over zon op land.

Op 12 februari 2020 verschijnt de concept RES Amsterdam[xii]. Met het publiceren wordt de concept RES aangeboden aan NHZ als de bijdrage van deelregio Amsterdam. In de concept RES Amsterdam wordt de ambitie uitgesproken voor 50 MW extra windenergie door het realiseren van 17 nieuwe windturbines. Hiervoor zijn zeven zoekgebieden aangewezen: (1) Havengebied, (2) Noorder IJplas, (3) ten noorden ring A10, (4) Zeeburgereiland/IJburg/Sciencepark, (5) Gaasperplas/Driemond, (6) Amstel III en omgeving, en (7) Amsterdam-Zuid. Waterland/IJmeer is aangewezen als extra zoekgebied, mochten de andere gebieden onvoldoende zijn om de ambitie te halen. De concept RES benoemt als resultaat van de ateliers dat participanten een ambitieuze grondhouding voor het opwekken van duurzame energie belangrijk vinden, mits leefbaarheid gewaarborgd en groen beschermd wordt. Naast het officiële persbericht verschijnen de eerste krantenartikelen over de concept RES.

In maart 2020 worden besturen van stadsdelen, stadsdeelcommissies, raadscommissie en gemeenteraad in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen te uiten bij de concept RES. Enkele politieke partijen zetten vraagtekens bij het nut en de noodzaak van de energietransitie. Het merendeel van de partijen steunt de ambitie van 50 MW. Het vertrekpunt van 50 MW wordt daarmee een harde opdracht. Wel hebben partijen vragen bij de verschillende zoekgebieden en dan met name over de afstand van minder dan 600 meter tot woningen en de impact op groene gebieden[xiii]. Verschillende moties worden aangenomen, waaronder een motie om de ambities van 50 MW wind en 400 MW zon als ondergrens te beschouwen[xiv], meer onderzoek te doen naar de impact op biodiversiteit[xv] en ruimte te bieden voor lokaal eigenaarschap[xvi]. Ook wordt een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen het participatieproces te versterken[xvii]. Ruim een maand later wordt ook de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 vastgesteld, waarin de windambitie en zoekgebieden eveneens zijn opgenomen.

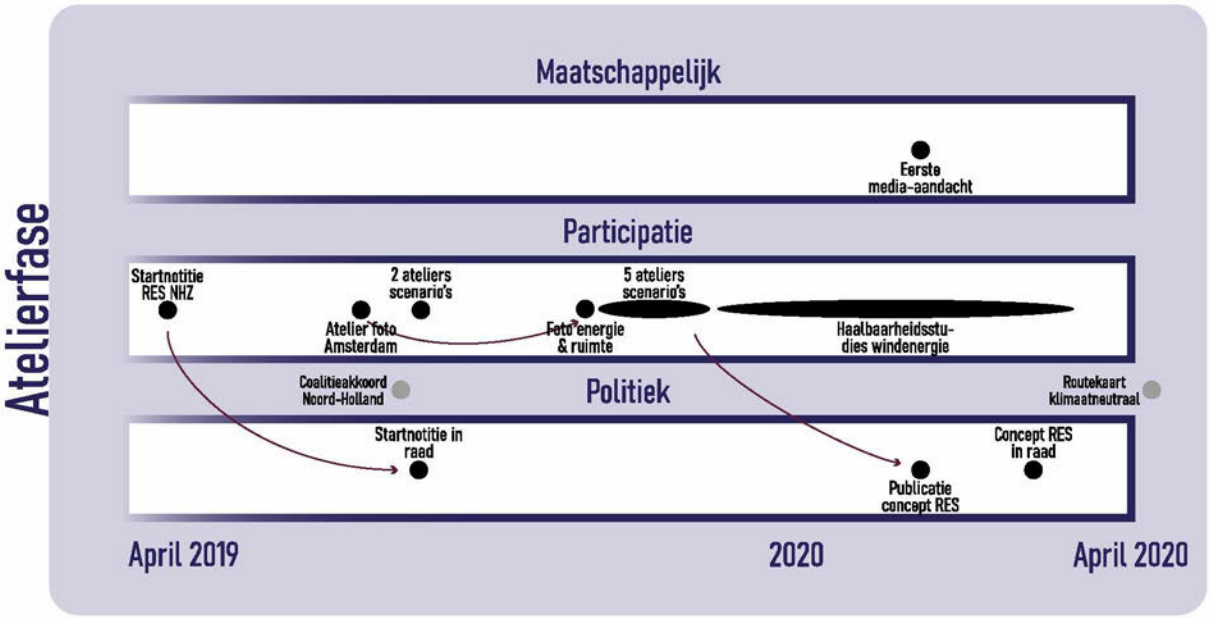

Figuur 4: Tijdlijn van de Atelierfase

3.2 Analyse

Hieronder analyseren wij het RES participatieproces aan de hand van de criteria voor goede participatie uit Hoofdstuk 1.

Welk vraagstuk stond centraal?

De participatiebijeenkomsten zijn gestart vanuit een open vraag, namelijk: "waar is het duurzaam opwekken van energie wel of niet kansrijk, en waarom?". Bij deze open vraag is een vertrekpunt geformuleerd, namelijk de ambitie om 50 MW extra windenergie binnen de stadsgrenzen te realiseren. Zo vertellen betrokkenen bij gemeente Amsterdam: *"50 MW is een afspiegeling van het coalitieakkoord en een afweging tussen wat maximum potentie is en dat de politiek ambitie wil hebben"*. Deze ambitie werd op voorhand gepresenteerd en de ateliers gaven geen aanleiding om deze ambitie bij te stellen. Dit verschilde van andere deelregio's binnen NHZ waar de ambitie op weg naar de concept RES werd ontwikkeld, zo schetst één van de betrokken ambtenaren: *"Er zit een groot verschil tussen Amsterdam en de rest van de regio. De raad van Amsterdam had in een eerder stadium al een eigen ambitie geformuleerd voor de eigen bijdrage aan opwek van duurzame energie in 2030"*. Tijdens de ateliers zijn de mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie breed verkend, vanuit een ambitieuze grondhouding van zowel gemeente als participanten. Een belangrijk argument voor de Amsterdamse ambitie is dat Amsterdam veel energie gebruikt en daarom ook haar bijdrage moet leveren aan het opwekken van duurzame energie. Met het vaststellen van de concept RES inclusief de daarbij ingediende moties, is de 50 MW officieel als opdracht vastgesteld.

Wat was de politieke inbedding?

De stappen richting de concept RES, inclusief politieke besluitvorming, zijn vooraf goed doordacht. In deze fase is er echter zowel in het participatieproces als in het politieke proces weinig besef van de mogelijke impact van de RES Amsterdam. Dit geldt ook voor de ambitie om 50 MW extra windenergie te realiseren. Deze ambitie is vastgesteld in februari 2019 bij de eerste stap van de routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050, waar hier geen politieke discussie over is gevoerd. Deze ambitie dient tijdens de ateliers als vertrekpunt en wordt niet bediscussieerd. Bij de concept RES wordt de ambitie van 50 MW extra windenergie opnieuw vastgesteld. Nu is hierover wel politieke discussie en een meerderheid van de raad steunt een motie om deze ambitie als ondergrens te beschouwen.

Wat gebeurde er met de input van de deelnemers?

Vanaf de start tot de concept RES is de inhoud breed verkend, met participatie via de ateliers als één van de vele activiteiten. Afwegingen, zoals het vaststellen van de ambitie en het aanwijzen van zoekgebieden, komen voort uit een combinatie van onderzoeken, informatie, beleid en participatie. Het is niet goed herleidbaar hoe de input van de deelnemers is meegenomen in de gemaakte afwegingen. Wel wordt de hoofdboodschap uit de ateliers meegenomen, namelijk een ambitieuze grondhouding voor duurzame opwek en twee specifieke punten: *"Twee dingen die toen duidelijk werden in de ateliertijd, geen windmolens in landelijk noord en grote terughoudendheid voor zon op land"*.

Wat was de samenstelling en representativiteit van de deelnemers?

Voor de eerste twee stappen (fotodocument, opstellen scenario's) is gekozen een aantal partijen uit te nodigen. Bewoners werden niet uitgenodigd, omdat zij al werden betrokken bij gesprekken over de Routekaart, Transitievisie Warmte en de Circulaire Strategie. Voor de derde stap (verrijken scenario's) zijn bewoners actief uitgenodigd, er waren echter weinig geïnteresseerden. De meeste deelnemers kwamen uit de (professionele) duurzaamheidshoek. Zo vertellen aanwezigen: *"uiteindelijk kwam daar een bepaald type mensen op af"* en *"een soort in-crowd die komt omdat ze het interessant vinden"*. In het uitnodigingsbeleid is geen aandacht voor het actief betrekken van een diversiteit aan opvattingen, waaronder (mogelijke) tegenstanders, door bijvoorbeeld meer gerichte, persoonlijke uitnodigingen te doen of een breed speelveld van bestaande belangengroepen uit te nodigen. Daarbij speelde een rol dat er in die periode al heel veel participatie over duurzaamheid werd georganiseerd en er nog weinig maatschappelijke aandacht was rond de windambitie in Amsterdam.

Hoe was de ondersteuning en uitvoering door de gemeente?

In de werkwijze van de gemeente zijn de stappen uit de startnotitie RES NHZ leidend. Bij de startnotitie heeft de RES NHZ opties voor het organiseren van ateliers aangeboden en de gemeente Amsterdam heeft hier gebruik van gemaakt. De participatiebijeenkomsten in deze fase zijn door de gemeente en NHZ gezamenlijk vormgegeven. Gemeente Amsterdam heeft voor het gehele proces richting RES 1.0 geen

afzonderlijk plan voor participatie en communicatie opgesteld. De ondersteuning door de gemeente heeft plaatsgevonden vanuit de logica van het stapsgewijs trechteren, waarbij onderliggende informatie transparant wordt gedeeld. Vanuit deze logica is in de Atelierfase en de concept RES gekozen om zoekgebieden in hun volle breedte en hoogte te benoemen. Het kaartbeeld bevat als je heel precies kijkt lichtgrijze lijntjes om de mogelijke geluidscontour ten opzichte van woningen aan te geven. Lijntjes die voor de auteurs betekenis hebben, maar voor de lezer op geen enkele wijze opvallen of worden toegelicht. De breed geschetste zoekgebieden hebben in latere fases tot veel discussie geleid. Zoals een betrokkene vanuit gemeente Amsterdam verwoord: *"Juist omdat we wilden laten zien hoe we tot concretisering kwamen, heeft ertoe geleid dat mensen het totale beeld als einduitkomst zagen"*.

Hoe werden deelnemers geïnformeerd in het participatieproces en wat was de relatie met de bredere communicatie van de gemeente?

In de Atelierfase is de stap gemaakt van abstracte scenario's naar concrete zoekgebieden. Mensen mochten in de ateliers meedenken over de abstracte scenario's, maar nog niet over de concrete zoekgebieden. Tijdens de ateliers schetst de gemeente de opgave, werden de scenario's toegelicht, en gingen mensen vervolgens aan de slag waarbij kaarten, banners en 3D-verbeeldingen zijn gebruikt. Uitnodigingen voor de ateliers om de scenario's te verrijken zijn verspreid via algemene kanalen, zoals gemeentelijke websites, social media, nieuwsbrieven en duurzaamheidsnetwerken. Er is niet gericht uitgenodigd om diverse opvattingen te betrekken (zie representativiteit).

In hoeverre was de discussie tijdens de bijeenkomsten representatief voor de bredere houding en discussie in Amsterdam?

Aan het einde van de Atelierfase wordt de concept RES vastgesteld. Daarmee worden de eerste besluiten genomen. Ook verschijnen de eerste berichten in de media. Zo kopt het Parool: *"Windmolens niet alleen meer in de haven, misschien zelfs in het groen"."* (12 februari 2020). Desondanks krijgt het onderwerp windenergie in Amsterdam nauwelijks maatschappelijke aandacht. De beperkte opkomst en discussie in de atelierbijeenkomsten is daarmee een weerspiegeling van de beperkte maatschappelijke aandacht.

3.3 Conclusies Atelierfase

In de Atelierfase heeft de gemeente inhoudelijk grote stappen gezet, zoals het vaststellen van de ambitie en het bepalen van de zoekgebieden. Daarbij heeft een kleine groep participanten uit de (vaak professionele) duurzaamheidsnetwerken meegedacht over de abstracte scenario's. De gemeente is niet actief op zoek gegaan naar diversiteit aan opvattingen en belangen, waaronder mogelijke tegenstanders. In zowel het participatieve als politieke proces zijn de status en impact van de RES Amsterdam door de gemeente niet expliciet gemaakt; zowel participanten als politici beseften niet wat de status en impact van de RES waren. In de Atelierfase werd door de gemeente verwacht dat er ongetwijfeld weerstand zou komen, maar er in de basis breed draagvlak is in Amsterdam voor windenergie. De Atelierfase bevestigde, mede door het uitnodigingsbeleid en de abstractie van het beleidsvraagstuk, het beeld van breed draagvlak. Tot nu toe een soepel verlopen proces met als resultaat een breed gedragen concept RES.

Hoofdstuk 4: Bewustwordingsfase

"Amsterdam is in de regio altijd degene met meer ambitie, wil snel vooruit, en heeft meer menskracht en slagkracht om snel aan de slag te gaan, meer dan de rest"

"plotseling werd het protest heel vlammend, waarom precies op dat moment is ook nog een raadsel voor mij"

"Ik denk dat mensen pas wakker worden als het om hun directe leefomgeving gaat, mensen hebben het misschien wel gezien maar niet geregistreerd"

"We zijn heel transparant en zuiver geweest"

"Zo'n term als 'zoekgebieden' is ook heel vaag"

"ik snap jullie echt niet, er was geen participatie"

"Die vraag lag niet voor en hebben we niet voorgelegd"

"Het is geen communicatieprobleem of framing probleem, het klopt gewoon inhoudelijk niet. En die burgers komen er niet tussen"

"Aan het einde van het proces van informatie ophalen, dan leg je de keuzes voor aan de politiek"

"Wat wij in november voor ogen hadden was het ophalen waarover mensen zorgen over hadden en dat werd geïnterpreteerd als: plaats waar molens moeten komen"

"inspraak is de voedingsbodem van cynisme"

"Je wordt in feite in een soort fuik gezogen"

"Als je goed leest staat het daar echt wel"

"Bij een nieuw speeltoestel krijg je een brief, maar van de windplannen had nog niemand gehoord. Puur toeval dat wij wel aanwezig waren"

"ik merkte dat het bij weinig mensen leefde en toen had ik zoiets: mensen moeten even wakker gemaakt worden"

"ik vind gezien de enorme druk van klimaat-verandering dat wij een offer zouden moeten brengen, maar kreeg vervolgens bijna het hele dorp over mij heen, gelukkig meldden zich ook een tiental voorstanders"

"komen er ook tegenstanders aan het woord?"

4.1 Feitenrelaas

Tijdens en na de bespreking van de concept RES gaat het participatieproces verder om reacties uit de stad op te halen. Na afloop van de reactietermijn, zal de gemeente vanaf oktober de zoekgebieden concretiseren. Voor de gemeente zijn dit twee aparte processen. In deze Bewustwordingsfase bundelen we deze, omdat een ander proces belangrijker is: langzaam wordt een groter deel van Amsterdam zich bewust van de RES plannen.

In juni 2020 worden de mensen per deelgebied geïnformeerd in een digitale informatieavond. Wegens Corona zijn fysieke bijeenkomsten vanaf dit moment niet meer mogelijk. In totaal worden zeven informatieavonden gehouden en zijn er 525 aanmeldingen. Tijdens de informatiebijeenkomst wordt de context geschetst, de ambitie in de concept RES gepresenteerd en wordt verteld hoe de zoekgebieden verder verkend zullen worden. Doel is om reacties op de concept RES op te halen. De reacties zijn heel divers. In sommige sessies is de sfeer vooral informatief (Amsterdam Zuid-Oost, Amsterdam Oost, Havengebied, Amstelscheg, Noorder IJplas), in andere sessies worden heftige discussies over het specifieke zoekgebied gevoerd (o.a. Amsterdam Noord, Gaasperplas en Driemond). De meeste discussie gaat over nut en noodzaak, de overlast (normen voor geluid en slagschaduw) en impact op het gebied.

In de zomer van 2020 voert de onderzoeksafdeling van gemeente Amsterdam een draagvlakonderzoek uit naar het plaatsen van extra windturbines. Hieruit blijkt dat een meerderheid van 65% van de bewoners van Amsterdam en 56% van de bewoners rondom zoekgebieden positief is over het plaatsen van extra windturbines en respectievelijk 14 en 30% tegen. Dit wordt ook in het persbericht van de gemeente benadrukt. De derde conclusie, dat bij de mensen die zelf in en rond een zoekgebied wonen (muv Havengebied en Brettenzone) de grootste groep *tegen* plaatsing van windturbines is, staat wel in het onderzoeksrapport maar niet in het persbericht vanuit de gemeente[xviii].

Een bewoner uit IJburg start in juni een petitie tegen de windturbines nadat hij van buurtgenoten over de plannen hoorde. Na een paar maanden wordt besloten om een actiegroep op te richten. In november komt een kleine groep mensen bij elkaar en start Windalarm. Zij beginnen zich te verdiepen in de plannen en de achtergronden en het netwerk groeit snel.

Ook tekent de gemeente Amsterdam in de zomer een intentieovereenkomst met NDSM Energie en de vier burgercoöperaties, verenigd in Amsterdam-Wind, om windturbines aan de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein te bouwen. Deze plannen lopen dus voor op de andere gebieden en de definitieve RES. Dat kan juridisch omdat zij voortkomen uit eerder vastgesteld beleid (de Windvisie van 2012), en omdat de provincie haar beleid gaat wijzigen. Het initiatief sluit ook aan bij de uitgangspunten en ambitie van de concept RES. In samenspraak met de omgeving, waarbij kritische bewoners onder meer eisen om een 0-variant door te laten rekenen, wordt een participatieplan opgesteld. In totaal hebben de coöperaties 3.000 leden. Dit zijn overigens vaak niet bewoners rond de zoekgebieden (vermoedelijk zijn enkele

tientallen bewoners rond de Noorder IJplas lid). De leden van de coöperaties steunen de coöperatieve windinitiatieven en daarmee de ambitie van de gemeente.

Alle reacties op de concept RES NHZ die tussen 1 juni en 1 oktober 2020 ontvangen zijn, worden verwerkt in de reactienota op de concept RES. Deze wordt aan college en raad aangeboden. Voor Amsterdam komen er 65 reacties, ongeveer de helft van alle reacties op de concept RES NHZ. Deze worden verwerkt tot een reactienota. Vervolgens start het programma RES NHZ om de zoekgebieden te concretiseren.

In november vinden 6 online interactieve sessies plaats. Tijdens elke sessie staat één zoekgebied centraal. Ook organiseert de gemeente 5 inloopspreekuren waarvan door 24 mensen gebruik is gemaakt. Het aantal plaatsen per interactieve sessie is beperkt om in kleine groepen meer de diepte in te kunnen gaan. In totaal hebben 315 mensen zich voor de sessies aangemeld, waarbij plek was voor 240 mensen. Na een introductie gaan de deelnemers in kleine groepjes via [redacted] aan de slag met het plaatsen van windturbines in de verschillende gebieden. De meeste sessies leiden tot discussies over de inmiddels vastgestelde ambitie van 50 MW wind in Amsterdam en deels over de specifieke impact in het gebied (met name geluid, slagschaduw, leefomgeving, natuur). Mensen van Windalarm zijn *"verontwaardigd"* na de bijeenkomst in IJburg. Zij willen geen windturbines op minder dan 1500 meter afstand van woningen. Ook niet in andere gebieden in Amsterdam buiten het havengebied. Verder voelen zij zich niet gehoord in de alternatieven die zij aandragen. Windalarm wil het voorgenomen beleid zelf ter discussie stellen. Het gevolg is dat Windalarm zich niet meer richt op het participatieproces, maar op het publieke debat.

Op 7 december worden de resultaten teruggekoppeld via een online bijeenkomst. Deze bijeenkomst vormt een kantelpunt in het participatieproces. Bij die december bijeenkomst zijn er 623 unieke kijkers. De verantwoordelijke wethouder heeft voor het eerst een grote rol in de bijeenkomsten. In haar presentatie benoemt zij de zorgen die naar voren kwamen nadrukkelijk. Maar deze zorgen leiden niet tot duidelijke bijstellingen van de zoekgebieden, ambities of het participatietraject. Na haar presentatie neemt een vertegenwoordiger van de Participatiecoalitie (een samenwerking tussen energie coöperaties, -initiatieven en de milieufederatie Noord-Holland) het woord. Deze neemt het op voor de gemeente en benadrukt dat de "*gemeente [met het participatieproces] echt heel serieus bezig is*". Als reactie hierop stroomt in de tussentijd de chat vol met kritische opmerkingen in de trant van: "*Jullie hebben vanavond in de presentatie laten zien dat jullie alleen je eigen argumenten laten zien in wat er is opgehaald. Hoe kunnen we erop vertrouwen dat wat er vanavond wordt gezegd ook echt wordt laten zien?*" , en "*jullie hebben het voortdurend over de participatieavonden. Echter eerder uitgeloot! Dus nu pas eerste mogelijkheid om mee te doen.*" Uiteindelijk worden in de chat 2570 reacties gegeven waarvan een flink deel woordelijk hetzelfde is. Dertig procent van de reacties was afkomstig van 14 individuen. Alle vragen en opmerkingen worden geclusterd en net zoals bij eerdere bijeenkomsten, live of schriftelijk beantwoord. Om dit mogelijk te maken wordt de ambtelijke ondersteuning uitgebreid. In de beantwoording wordt in de regel verwezen naar formele en procedurele kaders: wetten, (inter-)nationale afspraken en officiële rekenmodellen, eerdere stappen in het participatieproces en latere mogelijkheden van

inspraak. Bij vragen over het draagvlak wordt met name gewezen op het draagvlakonderzoek en de (inspraakmogelijkheden bij) de politieke besluitvorming. Een week later organiseert Windalarm zelf een informatiebijeenkomst om te vertellen over de plannen van de gemeente.

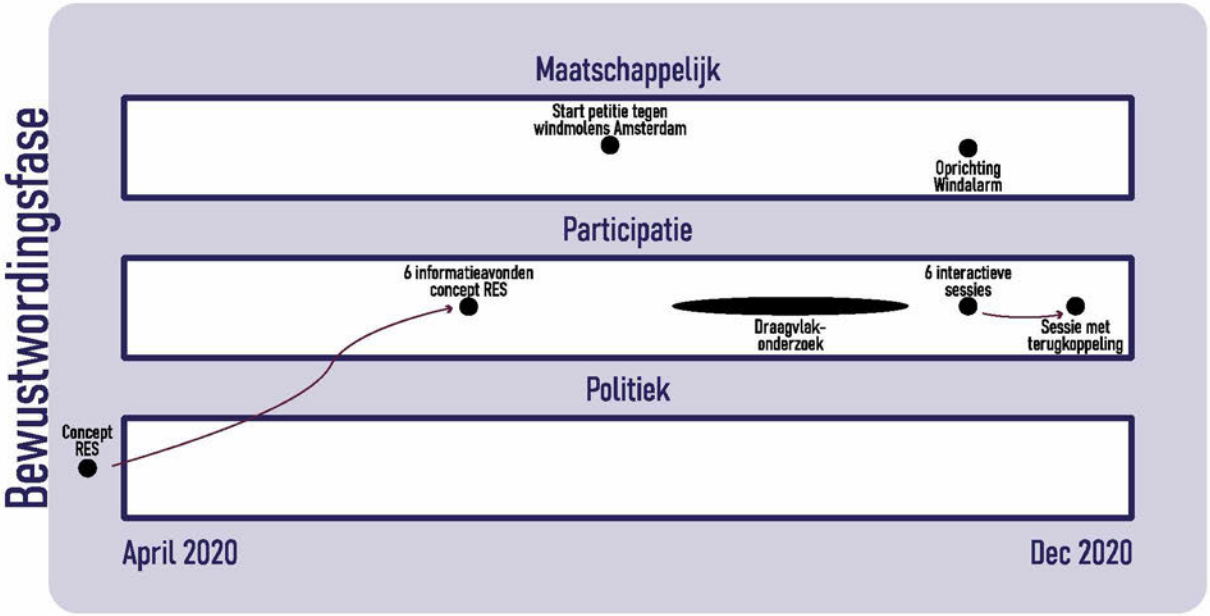

Figuur 5: Tijdlijn Bewustwordingsfase

4.2 Analyse

Welk vraagstuk stond centraal?

De gemeente heeft in deze fase algemene reacties gevraagd per deelgebied op de concept RES (juni '20) en gevraagd welke zoekgebieden deelnemers meer of minder geschikt vonden en waarom, om zo inzicht te krijgen in de achterliggende argumentatie. Steeds nadrukkelijker hebben deelnemers, die vaak voor het eerst aanwezig waren, andere vragen centraal gezet: het nut en de noodzaak van de 17 windturbines; het bestaan van maatschappelijk draagvlak; en de hinder en mogelijke gezondheidseffecten van de windturbines. Voor de gemeente staat de ambitie niet (meer) ter discussie; tot onvrede van kritische inwoners. Daardoor ontstaat een mismatch tussen de vraag die de gemeente stelt en de vragen die veel deelnemers willen bespreken. Doordat de vragen van omwonenden grotendeels buiten de kaders van de inmiddels vastgelegde concept RES vallen, verplaatst de discussie zich daarom in de volgende fase (deels) naar het maatschappelijke en politieke debat.

Wat was de politieke inbedding?

De gemeente heeft in deze fase de eerdere politieke besluiten over ambitie en proces uitgevoerd. Met de nodige vaart om op tijd klaar te zijn voor de RES 1.0. Verder gebeurt er niets in het politieke proces. In presentaties zijn bewoners gewezen op de

mogelijkheden om later in het proces inspraak te hebben. Ale windinitiatieven moeten een participatieplan maken en voorleggen aan de gemeente. Ook is inspraak mogelijk bij de besluitvorming over de omgevingsvisie en omgevingsvergunningen.

Wat gebeurde er met de input van de deelnemers?

De gemeente heeft op en rond de bijeenkomsten ruimte geboden voor vragen. Ook vragen over nut en noodzaak. Deze hebben niet tot bijstelling van de het raadsakkoord over ambities en zoekgebieden geleid. Deze waren immers al vastgelegd. Deelnemers krijgen (al dan niet geclusterd) antwoord op hun vragen tijdens de bijeenkomsten of achteraf en deze antwoorden zijn openbaar. Het gaat daarbij om tientallen vragen per avond, waarbij in de antwoorden gewezen wordt op de procedures, het draagvlak in de gemeenteraad en het draagvlakonderzoek. Zeker de heel kritische deelnemers interpreteren deze antwoorden als enerzijds: "u bent met uw vragen 'te vroeg', 'te laat' of 'de verantwoordelijkheid ligt elders'" en anderzijds: "wij horen u, maar het draagvlak wordt bepaald door de politiek en de geënquêteerde bewoners". De groep tegenstanders voelt zich daardoor niet gehoord en hebben het gevoel in "een fuik" te worden gezogen.

Verschillende stakeholders zoals de Milieufederatie en energie-coöperaties waren betrokken bij het regionale RES programma zelf en kunnen zo hun wensen rechtstreeks inbrengen. Dan gaat het bijvoorbeeld om de coöperaties die het belang van lokaal eigendom benadrukken. Toen bleek dat de gemeente ook voor lokaal eigendom was, hadden de coöperaties het participatieproces niet meer nodig om hun belang in te brengen.

Wat was de samenstelling en representativiteit van de deelnemers?

Het zwaartepunt van de deelnemers is in deze fase verschoven naar bewoners die zich bewust zijn geworden van de plannen, maar zich vooral zorgen maken over de impact van windturbines op hun directe leefomgeving. Deze groep was in de eerste fase nauwelijks aanwezig. De representativiteit in de zin van een diversiteit aan belangen en meningen is daarmee verbeterd. Een heel andere vraag (en een andere interpretatie van representativiteit) is in hoeverre de deelnemers de mening van alle Amsterdammers vertegenwoordigen. Dat is een andere interpretatie van representativiteit. Er is immers breed uitgenodigd, een deel van deze groep is komen opdagen en van deze deelnemers zijn sommige mensen, vaak verbonden aan Windalarm, meer op de voorgrond getreden dan anderen. Geïnterviewden verschillen van mening of deze vocale groep voor (het merendeel) van de deelnemers en uitgenodigden spreekt. De gemeente ziet Windalarm als een beperkte groep mensen, die niet voor de meerderheid spreekt. Wanneer het gaat om draagvlak benadrukt zij het politieke draagvlak en de resultaten van het draagvlakonderzoek. Tegenstanders, grotendeels verbonden via het netwerk van Windalarm, bestrijden dit. Zij hebben daarvoor verschillende argumenten. Bijvoorbeeld dat het overgrote deel van de opmerkingen tijdens de bijeenkomst in december negatief is over de plannen van de gemeente, waarbij overigens een kleine groep zeer actief is op de chat. Zij stellen: "waar zijn al die voorstanders dan?". Bovendien hebben zij kritiek over de opzet van het draagvlakonderzoek en vinden zij dat de belangen van

omwonenden, die immers de directe effecten ondervinden en ook in het draagvlakonderzoek overwegend tegen zijn, zwaarder wegen dan de belangen van mensen uit andere delen van Amsterdam. Voorstanders, zoals de energiecoöperaties, wijzen op de bijna 3.000 leden die zij door heel Amsterdam hebben en positief staan tegenover windplannen. Zij en andere geïnterviewden geven aan dat voorstanders zich gezien de heftigheid van de discussie liever niet in de discussie mengen. Nog los van de vraag wat het draagvlak in Amsterdam precies is, leidt deze dynamiek ertoe dat de gemeente bij bijeenkomsten steeds meer tegenover tegenstanders is komen te staan, waar zij haar beleid verdedigt. Binnen het frame van twee kampen (de gemeente versus Windalarm), is het lastig om andere partijen en standpunten een plek te geven.

Hoe was de ondersteuning en uitvoering door de gemeente?

De onafhankelijke moderator heeft binnen de gestelde kaders de discussie evenwichtig gefaciliteerd en 3D-renders boden een helder beeld van de ruimtelijke implicaties van de windturbines. Ook geïnterviewden van Windalarm geven desgevraagd aan dat ze zich serieus genomen voelen door de "ingehuurde participatieconsultants die hun ding doen". Hun punt is dat hun inhoudelijke kritiek vervolgens niet leidt tot ander beleid. De ambtelijke ondersteuning is uitgebreid, maar werd uiteindelijk nog steeds verrast door de veelheid en felheid van de reacties. Deelnemers, die vaak voor het eerst meededen, hebben de discussie, vooral rond IJburg en in de latere bijeenkomsten, niet ervaren als goede en gelijkwaardige deliberatie omdat zij andere vragen centraal stelden (zie eerder). De opzet van de november en december bijeenkomsten heeft dit versterkt, doordat deze de 50 MW doelstelling en zoekgebieden als uitgangspunt namen en vanuit daar wilde verfijnen. Veel deelnemers waren nog niet mee met de uitgangspunten en voor hen wekte dit wrevel op. De opzet werkte daardoor contraproductief. Een voorbeeld is de werkopdracht van de bijeenkomsten in november, waar deelnemers is gevraagd om de 17 windturbines in verschillende zoekgebieden te plaatsen. Het doel van de gemeente was om dit te nemen als startpunt voor een gesprek over voor- en nadelen van zoekgebieden en locaties. Deze opdracht heeft deelnemers echter de indruk gegeven dat zij daarmee 'de overlast aan andere buurten moesten geven' en zij waren argwanend dat wanneer zij ergens windturbines zouden plaatsen, dit later gebruikt zou worden als argument dat er draagvlak was.

Hoe werden deelnemers geïnformeerd in het participatieproces en wat was de relatie met de bredere communicatie van de gemeente?

De uitnodigingen voor de bijeenkomsten zijn breed verspreid. Zo heeft de aankondiging van de juni bijeenkomsten via nieuwsbrieven van de stadsdelen 51.500 mensen bereikt, en via (geo-targetted) social media ten minste 120.000 mensen. Tegelijkertijd geven veel geïnterviewden aan pas in de Bewustwordingsfase voor het eerst van de plannen te hebben gehoord en dat veel buurtgenoten er op dat moment nog niets van wisten. Er zit daarmee een groot gat tussen het bereik van de uitnodigingen en het aantal mensen die de uitnodigingen gezien, of in ieder geval geregistreerd hebben. Het is waarschijnlijk dat mensen die de uitnodigingen hebben gezien, zich niet hebben gerealiseerd welke impact de windplannen zouden hebben en dat zij hierop invloed konden uitoefenen. Wel zijn er deze fase, en mede door de lage drempel om digitaal deel te nemen, toch 1350

aanmeldingen voor de bijeenkomsten in juni, november en december 2020. Het is niet waarschijnlijk dat meer aanmeldingen inhoudelijk gezien andere uitkomsten had gegeven.

In hoeverre was de discussie tijdens de bijeenkomsten representatief voor de bredere houding en discussie in Amsterdam?

In deze fase heeft de bredere discussie in Amsterdam überhaupt pas echt gestalte gekregen doordat een grotere groep zich bewust werd van de implicaties van windturbines in Amsterdam. Nu pas ontstond de bredere discussie. De onderwerpen verschuiven tijdens deze Bewustwordingsfase. Waar eerst landschap en natuur het meest genoemd werden, verandert dat naar participatie, draagvlak, nut en noodzaak (zie tabel). De gemeente en Windalarm domineren het debat en stellen beiden dat zij voor het bredere publiek spreken.

Top vijf onderwerpen in de reacties	
Juni-oktober '21	**December '21**
1.Behoud open landschap	1.Participatie en draagvlak
2.Natuur	2.Nut en Noodzaak
3.Dichtbij woningen	3.Lokale impact (gezondheid, hinder, woningwaarde)
4.Participatie	4.Natuur
5. Overlast	5. Overig, inclusief specifieke vragen zoekgebied
Categorisering reacties op de concept RES door de gemeente	*Opmerkingen uit de chat op 7 dec op basis van een steekproef van 360 opmerkingen*

4.3 Conclusies Bewustwordingsfase

In de Bewustwordingsfase gaan de windplannen van de gemeente breder leven in de stad. Bewoners worden benaderd voor bijeenkomsten en de zoekgebieden worden concreter. De discussie verandert qua deelnemers, inhoud en sfeer. Groepen bewoners die eerder niet betrokken waren in het proces gaan deelnemen. Zij zijn ook begaan met het klimaat maar hebben grotere zorgen over het effect op omwonenden en willen een open discussie over nut en noodzaak. Voor de gemeente was de discussie over nut en noodzaak immers al een gepasseerd station. Zij had de bijeenkomsten georganiseerd om een andere open discussie te voeren: over opmerkingen rond de concept RES (juni) en welke zoekgebieden meer en minder geschikt waren (november, december). Alleen: de discussie over de invulling van zoekgebieden kan pas gevoerd worden bij (voldoende) overeenstemming over nut en noodzaak onder de deelnemers. De vraag over nut en noodzaak (en het feit dat de gemeente deze niet ter discussie kon en wilde stellen) domineerde uiteindelijk de bijeenkomsten. Dit leidde tot kritiek op het participatieproces zelf. De sfeer, tot slot, werd meer conflictgedreven. Behalve de gemeente, waren er weinig deelnemers op de bijeenkomsten die de gemeentelijke ambitie verdedigden of een andere vraag centraal wisten te stellen. Zij hielden zich buiten de discussie omdat er voor hen weinig te halen viel (zij waren het al eens met het beleid), maar ook door de felheid. Daardoor kwamen Windalarm en de gemeente tegenover elkaar te staan. Beide partijen hebben conflicterende claims over de impact van windturbines en het draagvlak. Beide partijen kregen daarbij niet de open discussie en resultaten die ze wilden.

HOOFDSTUK 5: CONFLICTFASE

"de raad heeft toen een besluit genomen, ook na alles gehoord te hebben"

"een golf via mails en toen raadsadressen en toen WOB-verzoeken"

"ambtenaren die bezig zijn om vragen te beantwoorden die niet bedoeld zijn als vragen om informatie"

"In de tussentijd werd stoom afgeblazen in de gemeenteraad"

"natuurlijk leidt het geluid niet direct tot schade, maar het leidt vooral tot slapeloosheid en stress, en dat heeft weer allerlei gezondheidseffecten"

"de regenten in de ivoren toren gaan gewoon doen wat zij hebben bedacht, ongeacht of het een slim idee is of niet"

"staan de zoekgebieden ter discussie of niet, dat bleef onduidelijk"

"we vroegen ons af of de rapporten wel klopten en onze oproep is dan, zoek het uit"

Agenda

"maar wij wilden gewoon gesprek"

Gezien de grote belangstelling is het voor insprekers niet meer mogelijk om zich aan te melden. Inmiddels is het maximale aantal van 100 insprekers bereikt. 00:00:00

"gemeente Amsterdam vertelt niet aan mensen dat naastliggende gemeente ook aan het zoeken zijn"

"de voorstanders horen we gewoon veel minder"

"participatie doen we aan mee maar is voor ons niet relevant omdat het over de invulling van een voorgenomen besluit gaat, we willen juist terug naar het politieke besluit"

"iedereen heeft mogen zeggen wat hij mocht zeggen"

"dat IJburg rood zou worden dat had je kunnen zien aankomen"

"we zagen ook dat reacties en argumenten zich gingen herhalen"

"ik vind het echt onethisch om grote groepen mensen bang te maken met desinformatie"

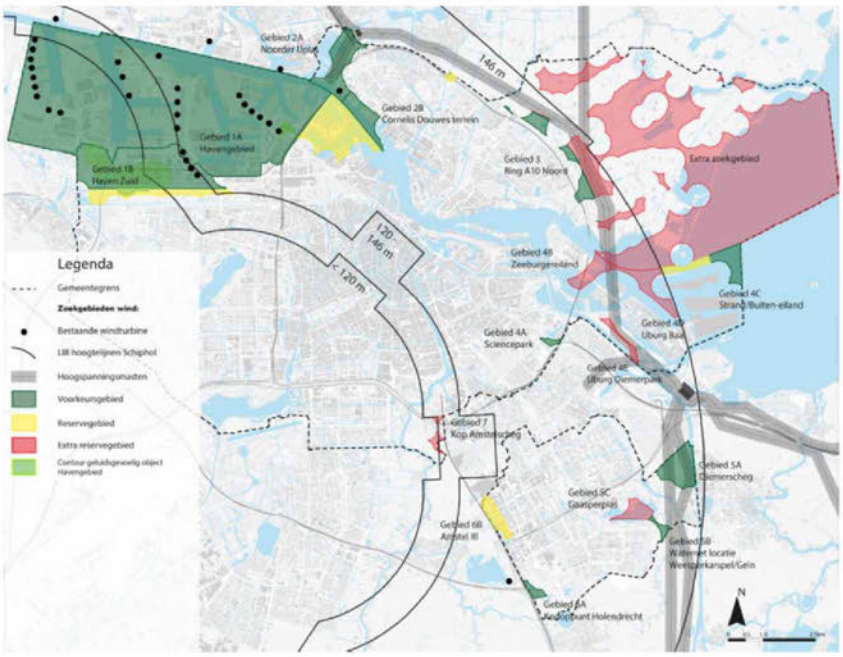

"wat dat betreft is het gelukt, de gemeenteraad heeft de doelstelling overeind gehouden"

"het lijkt alsof participatie alleen gebruikt wordt om af te vinken"

5.1 Feitenrelaas

In de winter van 2020-2021 groeit het maatschappelijk en politiek debat. Er worden verschillende protestgroepen opgericht, waaronder Windalarm, Stichting Stop Windmolens Geingebied, Amsterdam Zuidoost zegt NEE en Stichting Red de Hoge Dijk. Ook zijn er bestaande stichtingen die zich uitlaten over windturbines, zoals volkstuinverenigingen en de Stichting Beschermers Amstelland. Via het netwerk van Windalarm is er veel contact tussen de protestgroepen, waarbij zij elkaar vinden in hun protest tegen windturbines in Amsterdam. De standpunten op andere vlakken, zoals wind op land in het algemeen en over alternatieve oplossingen, verschillen. In het maatschappelijk debat dat zich onder andere uit in acties en de media, voert het protest van Windalarm de boventoon. Zij publiceren en verspreiden informatie (huis-aan-huis flyers, spandoeken, mediaberichten), organiseren protestacties, en benaderen de gemeente zowel politiek als ambtelijk. Zij benadrukken vooral dat de windturbines te dicht bij grote hoeveelheden woningen komen, hierdoor veel mensen ernstige hinder zullen ervaren, en de effecten van die hinder groter zijn dan waar overheden van uitgaan in de normen en onderliggende onderzoeken[xix]. Een ander belangrijk geluid is de brief die 104 medici op 29 maart 2021 toesturen aan de gemeenteraad, waarin zij hun zorgen uitspreken over de impact van windturbines op de volksgezondheid. In het maatschappelijke debat domineert het tegengeluid. Soms komen voorstanders aan het woord, waaronder energiecoöperaties, natuur- en milieugroepen, en inwoners. Maar de felle reacties op hun inbreng leiden ertoe dat zij zich vaak weer terugtrekken uit de maatschappelijke discussie.

De gemeente gaat aan de slag met de honderden reacties, waaronder e-mails, WOB-verzoeken, Raadsadressen en inspraakreacties. Alle bewoners van de zoekgebieden ontvangen in januari of februari een brief waarin de gemeente zorgen erkent, de plannen uitlegt en aangeeft waar bewoners meer informatie kunnen vinden. Ondertussen worden de stappen naar vaststelling van de RES 1.0 gezet. In januari 2021 wordt de reactienota concept RES Noord-Holland Zuid in de gemeenteraad besproken, hierbij wordt ook het draagvlakonderzoek geagendeerd. Voorafgaand spreken 112 mensen in en wordt door de gemeenteraad een expertmeeting georganiseerd. Er is in de raad veel discussie over nut en noodzaak van windturbines in Amsterdam, met als argumenten met name geluid, gezondheid, natuur en draagvlak. In reactie hierop schetst de wethouder het participatieproces, waarbij benadrukt wordt dat de participatie via de ateliers en informatiebijeenkomsten vroegtijdig plaatsvond en verdere participatie rond concrete locaties georganiseerd zal worden. Er worden meerdere moties aangenomen, deze zijn gericht op een zorgvuldige en transparante afweging rond de zoekgebieden (o.a. MER, gedragscode, afwegingskader) en het meenemen van gezondheid in de afweging (o.a. gezondheidsonderzoek, gezondheidstoets). Ook worden meerdere moties aangenomen gericht op een beter participatieproces, waaronder een motie om extra expertsessies voor bewoners te organiseren in de relevante stadsdelen (opgevolgd met de bijeenkomsten in april 2021), het participatieproces te evalueren (opgevolgd door voorliggende evaluatie) en een extra bewonersparticipatie fase toe te voegen (opvolging door de reflectiefase).

In maart 2021 worden de windzoekgebieden verkleind en geprioriteerd[xx]. De voorkeursgebieden worden het Havengebied, Noorder-IJplas/Cornelis Douwesterrein, ring A10 Noord, IJmeer bij Strandeiland/Buiteneiland IJburg, Sciencepark, Diemerscheg, de Waternet locatie bij Weesperkarspel en knooppunt Holendrecht. De zoekgebieden Zeeburgereiland, IJburgbaai, IJburg Diemerpark, Kop Amstelscheg en Gaasperplas worden 'rood' en zijn alleen nog opgenomen als (extra) reservegebied. Ook wordt een minimale afstandsnorm van 350 meter toegepast, waardoor delen van de zoekgebieden komen te vervallen. De verkleining en prioritering betekent voor de zoekgebieden rond IJburg, waarover veel discussie was, dat een deel komt te vervallen, een deel rood kleurt en een deel als voorkeursgebied is opgenomen. Het verkleinen en prioriteren heeft plaatsgevonden op basis van technische mogelijkheden, wettelijke beperkingen, en effecten op landschap, natuur, leefbaarheid en recreatie. Bij het wegen van de effecten zijn ook de reacties van participanten meegenomen. Het college benadrukt de bijdrage die Amsterdam aan de doelstellingen wil leveren en geeft aan in april een extra ronde informatiebijeenkomsten te organiseren. De raad wordt geïnformeerd over de gewijzigde zoekgebieden en agendeert dit onderwerp. Op 25 maart en 21 april vergaderen respectievelijk commissie en raad over de aanpassing van de windzoekgebieden. Voorafgaand spreken 200 mensen in, waarvan het merendeel kritisch is op de plannen. In het politieke debat staan gezondheid, de afstand tot woningen en de afwenteling van de ene op de andere wijk centraal. Alle moties die 21/22 april worden ingediend, onder andere over minder of geen windenergie en het aanhouden van 600 meter afstand, worden verworpen[xxi].

In april organiseert de gemeente een extra ronde van vijf informatieavonden. In een studio-setting wordt per stadsdeel gesproken met voor- en tegenstanders. Op deze manier wordt aandacht besteed aan klimaatverandering en de ambitie om duurzame energie op te wekken, maar ook aan de zorgen rond geluid, natuur, slagschaduw en gezondheid. Circa 7.500 geïnteresseerden volgen de informatieavonden via de stream. In dezelfde periode start Windalarm een serie protesten, waaronder demonstraties op verschillende locaties in Amsterdam en een botenparade.

De RES 1.0 Noord-Holland Zuid[xxii], met daarin het Amsterdamse bod voor circa 17 extra windturbines van 3 MW per stuk, verschijnt op 21 april 2021. Deze wordt op 26 mei 2021 besproken in de gemeenteraad van Amsterdam. De avond voor de raadsvergadering is er een inspraakavond waar de eerste 100 aanmeldingen mogen inspreken. De meeste insprekers spreken zich uit tegen de plannen. In het raadsdebat wordt vooral gesproken over nut en noodzaak van wind op land, het draagvlak voor de plannen en de effecten op gezondheid. De raad stemt in met de RES 1.0 en neemt daarbij een motie aan waarin het college wordt verzocht een werkgroep op te zetten met vertegenwoordigers van Windalarm, de coöperaties, de gemeente en relevante deskundigen om te komen tot een gemeenschappelijk feitenoverzicht[xxiii]. Bij de RES 1.0 worden ook de plannen voor het vervolg vastgesteld, namelijk een reflectiefase gericht op het ontwikkelen van een afwegingskader om windturbinelocaties en het proces rond deze locaties te toetsen. Dit is een tussenstap voor de projectvoorbereidingsfase. In de projectvoorbereidingsfase gaan initiatiefnemers onder regie van de gemeente aan de slag gaan met een participatieplan, onderzoeken en vergunningaanvraag voor een windzoekgebied. Aan het eind van deze fase besluit de gemeente over het al dan niet

verlenen van een vergunning voor het plaatsen van windturbines op de betreffende locatie.

Parallel aan het proces van de RES 1.0 wordt ook de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 in ontwerp vastgesteld (januari), ter inzage gelegd (januari-maart), beantwoord (mei) en vastgesteld (juli). Dit is relevant omdat in deze Omgevingsvisie de zoekgebieden uit de RES 1.0 worden opgenomen als *"voorkeursgebied windenergie op Amsterdams grondgebied"*[xxiv]. Er komen in totaal 181 zienswijzen, waarvan 180 tegen windturbines in Amsterdam. In reactie verwijst de gemeente naar de integrale afweging die in het RES-proces heeft plaatsgevonden[xxv] en de voorkeursgebieden worden conform de RES 1.0 vastgesteld op 7 juli 2021.

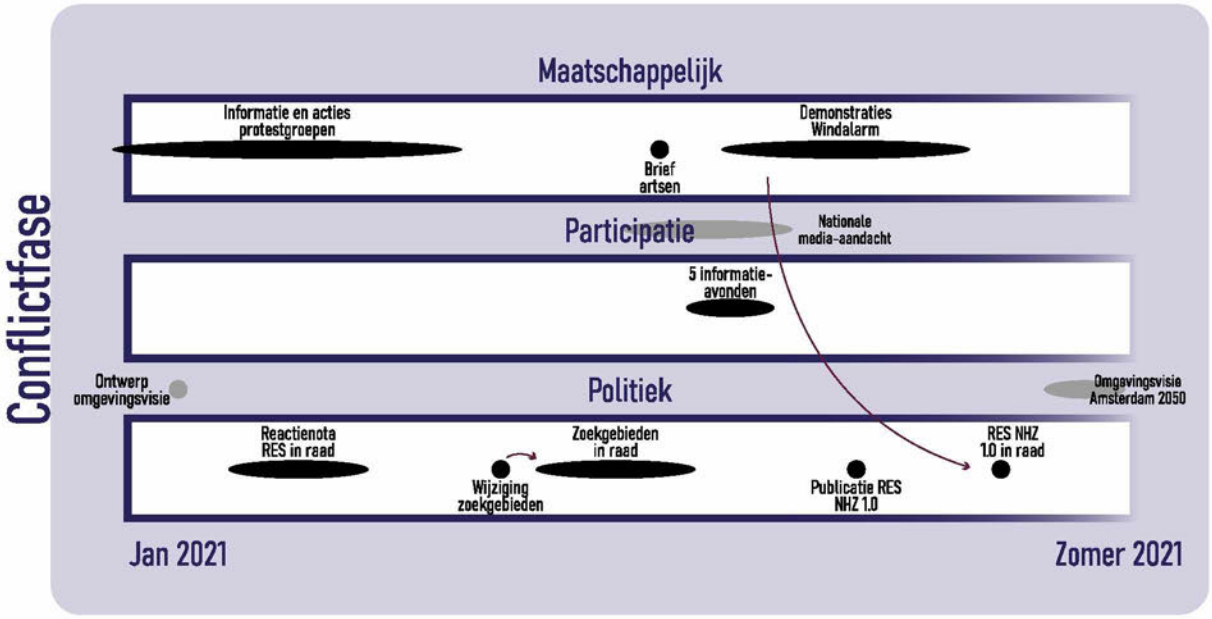

Figuur 6: Tijdlijn Conflictfase

5.2 Analyse

Welk vraagstuk stond centraal?

De ambitie van 50 MW extra windenergie binnen de stadsgrenzen is de opdracht vanuit de concept RES en de vastgestelde Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050. Er is in het participatieproces geen ruimte voor het heroverwegen van nut en noodzaak, de omvang van de ambitie en alternatieve oplossingen. Deze vragen vloeien over de kaders van het proces heen naar het maatschappelijke en politieke debat, waar veel nadruk komt te liggen op het effect van windturbines op de gezondheid van mensen. Dit heeft nog steeds een relatie met afstandsnormen en hinder die in eerdere fasen een rol speelden, maar nu met een focus op gezondheid. Tijdens deze fase verplaatst het proces zich door de stad, met eerst protest uit IJburg, daarna uit Noord en even later ook uit Zuidoost. In de participatiebijeenkomsten speelt de term 'zoekgebieden' een belangrijke rol. De gemeente benadrukt dat met de RES 1.0 zoekgebieden worden vastgesteld; een

term waarmee ambtenaren willen benadrukken dat deze gebieden nog niet definitief als windlocaties vaststaan: *"het is een zoekgebied en niet een hebben-het-al-gevonden-gebied"*. De voorkeursgebieden worden ook opgenomen in de Omgevingsvisie in juli 2021. Participanten benoemen dit ook: *"dat een ambtenaar dan zegt, het gaat alleen nog maar om zoekgebieden, maar nee, het gaat om voorkeursgebieden en je hebt dan een voorkeur voor dit gebied"*.

Wat was de politieke inbedding?

In deze fase vinden discussie en debat voornamelijk plaats in de politieke arena. De inbreng van bewoners en belangengroepen komt tot de raad via de inspraakavonden, door protestacties en via de media. Protestgroepen kiezen hier ook bewust voor, zo vertelt één van de actievoerders: *"participatie doen we aan mee, maar is voor ons niet relevant omdat het over invulling van een voorgenomen besluit gaat, we willen juist terug naar het politieke besluit"*. De inspraakavonden en raadsvergaderingen worden gekenmerkt door felheid en gepolariseerde standpunten.

Wat gebeurde er met de input van de deelnemers?

Het is in de RES 1.0 onnavolgbaar hoe de input van deelnemers is meegewogen in het aanscherpen en prioriteren van de zoekgebieden. In deze afweging hebben zowel onderzoeken (haalbaarheidsonderzoeken, draagvlakonderzoek, quickscan landschap en natuur, onderzoek netbeheerder), als inzicht in wettelijke en technische beperkingen, als beleid, als participatie een rol gespeeld. De argumenten worden per gebied gepresenteerd, waarbij de input van de deelnemers enkel wordt aangegeven door bij onderzoeksuitkomsten een aantal keer het zinnetje *"Deze aanknopingspunten zijn ook naar voren gekomen in de participatiesessies"* op te nemen[xxvi]. Zo vertelt een betrokkene vanuit de gemeente: *"als je dan vraagt wat gaf de doorslag, vaak is het een combinatie van de verschillende punten"*. Dit maakt het echter onduidelijk en onnavolgbaar hoe de input van participanten heeft meegewogen in het aanscherpen en prioriteren van de zoekgebieden. Het protest heeft daarnaast geleid tot aanpassing van het proces, er wordt namelijk een extra ronde informatieavonden georganiseerd en een reflectiefase ingebouwd. Verder is veel input geleverd via de honderden e-mails en raadadressen. Het gaat daarbij om participatie rechtstreeks in het politieke domein, buiten de RES-participatie om. De gemeente reageert vooral op deze e-mails en raadsadressen door uitleg te geven; deze input leidt niet tot inhoudelijke aanpassingen in de RES 1.0.

Wat was de samenstelling en representativiteit van de deelnemers?

Onder de deelnemers in het maatschappelijke en politieke proces is vooral het tegengeluid te horen. Het protest wordt vooral geassocieerd met Windalarm, maar het aantal protestgroepen en hun standpunten zijn meer divers. Met de informatieavonden in april 2021 kwamen voor het eerst in het participatieproces verschillende standpunten aan bod. Dit werd gewaardeerd door de aanwezigen: *"op die manier ontstond een evenwichtiger gesprek tussen de gemeente met haar windambitie, bewoners met vragen en zorgen, en onafhankelijke experts"* en *"iedereen heeft mogen zeggen wat hij mocht zeggen"*.

Hoe was de ondersteuning en uitvoering door de gemeente?

In de uitvoering van de participatie vanuit de gemeente zien we drie belangrijke lijnen. Er werd verder gewerkt aan de RES 1.0. Daarnaast kreeg de gemeente, zowel ambtelijk als politiek-bestuurlijk te maken met honderden e-mails en raadsadressen van verontruste bewoners en van de protestgroepen. De gemeente reageert hierop door het eigen perspectief uit te leggen; of in de woorden van één van de ambtenaren: *"zuiver en transparant in wat je doet, je moet continu het perspectief er tegenover of ernaast stellen, en aangeven hoe jij erin staat"*. Door de hoeveelheid werk die hiermee gepaard ging, kregen de verontruste bewoners pas laat een reactie en de informatieve antwoorden pasten niet bij de onrust die mensen voelden: *"op onze e-mails wordt pas na maanden gereageerd op de toon van: 'we zullen het even uitleggen', maar wij wilden gewoon gesprek"*. Als derde werden de extra informatieavonden georganiseerd, waarbij bewust werd gekozen voor een setting waarin verschillende argumenten op tafel kwamen.

Hoe werden deelnemers geïnformeerd in het participatieproces en wat was de relatie met de bredere communicatie van de gemeente?

De gemeente deelt veel informatie op een transparante wijze, maar de informatievoorziening is wel versnipperd. Deels doordat twee websites worden gebruikt, de website van de RES NHZ en de gemeentelijke website. Er is ook versnippering doordat iedere gemeente afzonderlijk werkt aan plannen voor windenergie. Ambtelijk en bestuurlijk is hierover contact, maar deze informatie wordt niet actief met bewoners van andere gemeenten gecommuniceerd. Zo vertelt een bewoner aan de rand van de stad: *"gemeente Amsterdam vertelt niet aan mensen aan de rand van de stad dat naastliggende gemeenten daar ook aan het zoeken zijn"*. Daarnaast vindt in deze fase een felle discussie over feiten plaats, waarbij verschillende rapporten en wetenschappelijke onderzoeken in stelling worden gebracht door met name Windalarm en de medici. Dit heeft met name betrekking op het effect van windturbines op de gezondheid van omwonenden.

In hoeverre was de discussie tijdens de bijeenkomsten representatief voor de bredere houding en discussie in Amsterdam?

De discussie over het draagvlak is in de stad voor windturbines blijft voortduren. In het maatschappelijke en politieke debat zijn tegenstanders veel meer te horen dan voorstanders. Voorstanders trekken zich regelmatig terug uit de maatschappelijke discussie, zo vertelt iemand: *"je wilt inspreken als je voor bent, maar als je dan ook nog eens uitgescholden wordt door de buurt"*. Onder de voorstanders komt ook de positie van de coöperaties ter discussie te staan. Voor de één is hun betrokkenheid een teken van lokaal draagvlak, anderen benadrukken dat leden van coöperaties vaak niet in de zoekgebieden wonen.

5.3 Conclusies Conflictfase

Vanaf januari 2021 is er sprake van conflict en polarisatie, waardoor dialoog en discussie niet meer op een constructieve wijze mogelijk zijn. Dit speelt zich vooral af in het maatschappelijke en politieke debat. In het participatieve proces wordt een serie

informatieavonden ingelast. Deze worden overigens positief gewaardeerd, omdat verschillende belangen en standpunten op tafel kwamen. Het protest tegen de plannen komt in volle omvang op de gemeente af. De gemeente probeert overeind te blijven in de veelheid aan protest en zet tegelijkertijd de stappen richting de RES 1.0. Bewoners voelen zich door de gemeente niet gehoord en zetten hun protest voort. Ondertussen gaat de politieke besluitvorming verder en wordt de RES 1.0 door een meerderheid van de raad vastgesteld.

INTERMEZZO: HOE WERD DE RES BREDER ERVAREN?

I&O Research heeft een peiling uitgevoerd naar de ervaringen van bewoners met het RES-proces. Opdrachtgever waren de Energieregio's Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid[xxvii]. Dit onderzoek geeft een beeld hoe het RES-proces breder is ervaren in Amsterdam en vormt zo een waardevolle toevoeging aan de interviews. De Amsterdamse resultaten kunnen bovendien vergeleken worden met die van de rest van Noord-Holland Zuid.

Het overgrote deel (84%) van de Amsterdammers geeft aan (heel erg) geïnteresseerd te zijn in duurzame energie, 69% geeft aan op zijn minst gehoord te hebben dat Amsterdam zoekgebieden voor zonneweides en windmolens heeft aangewezen en 58% weet (ongeveer) welke zoekgebieden dat zijn. Deze uitkomsten van het RES-proces zijn dus breed bekend.

Het aantal respondenten dat zich betrokken voelde bij het proces ligt lager. Op een schaal van 1-10 (waarbij een 10 aangeeft dat iemand 'zeer sterk betrokken is') geeft de helft (53%) een 6 of hoger. Een klein deel van de respondenten geeft aan het eens te zijn met de stellingen "ik ben voldoende geïnformeerd" en "ik heb de juiste informatie ontvangen" (respectievelijk 22% en 21%). De grootste groep was het met deze stellingen oneens (45% en 39%). Minder dan een derde van de mensen die wist dat er zoekgebieden waren aangewezen, wist dat zij hun mening konden geven. Van deze groep hadden slechts enkele respondenten (2% tot 8%) dit ook daadwerkelijk gedaan[xxviii].

In de vragenlijst werd ook aan inwoners gevraagd hoe ze vinden dat de overheid inwoners moet betrekken bij de keuze voor specifieke windlocaties en de manier waarop ze daarvan kunnen meeprofiteren. Tien procent vindt het voldoende om geïnformeerd te worden, 57% vindt dat hun mening en advies gevraagd moet worden en 33% wil daadwerkelijk meebeslissen.

In grote lijnen komen de antwoorden uit Amsterdam overeen met de antwoorden uit de rest van Noord-Holland Zuid. Bijvoorbeeld bij de vragen of mensen voldoende/ juist geïnformeerd zijn en hoe zij verder betrokken willen zijn. Toch zijn er een aantal verschillen. In Amsterdam hebben meer mensen gehoord over de zoekgebieden en zijn de resultaten van het RES-proces dus breder bekend. Mogelijk door de brede aandacht voor de (protesten tegen) windenergie in de media. Toch voelt men zich in de rest van de regio meer betrokken (63% in de rest van de regio versus 53% in Amsterdam). Ook geeft men in de rest van de regio 2 tot 4x zo vaak aan dat zij hun mening hebben gegeven in het RES proces. Daarbij gaat het overigens om zeer kleine groepen respondenten, waardoor het onzeker is of deze resultaten significant zijn[xxix]. Dit ondanks het intensieve participatieproces in Amsterdam. Het lijkt te bevestigen dat het een kleinere groep Amsterdammers is die zich heeft laten horen en erg betrokken is bij duurzaamheidsbeleid (in de eerste fase) of juist erg tegen windturbines is (in de derde fase).

	Amsterdam	Rest NHZ
Betrokkenheid bij het RES-proces (meer dan een 5 op een schaal van 1-10)	53%	62%
Gehoord dat er zoekgebieden zijn aangewezen	69%	48%
Weet (ongeveer) waar die zijn	58%	49%
Voldoende geïnformeerd	22%	24%
Juist geïnformeerd	21%	21%
Wisten dat ze hun mening konden geven (Deel hiervan dat dit ook gedaan heeft, gemiddeld over vier inspraakmogelijkheden)	28% (5%)	25% (14%)

Op basis van antwoorden van het I+O panel Amsterdam (N>500) en de rest van NHZ (N>1500, gewogen naar leeftijd). NB in de rapportage van I+O research staan afwijkende percentages omdat daarin alleen de resultaten voor heel Noord-Holland Zuid, inclusief Amsterdam, genoemd zijn.

HOOFDSTUK 6: CONCLUSIES

In dit onderzoek hebben we het participatieproces van de RES Amsterdam geëvalueerd naar aanleiding van de moties Krueger/ Boomsma en Kiliç. De evaluatie gaat specifiek over de periode van april 2019 tot juli 2021. Onderstaand presenteren wij de hoofdconclusies op basis van deze analyse. Ook geven wij richtingen voor het vervolg; wetende dat sinds juni 2021 al verdere stappen zijn gezet, waaronder de reflectiefase en het participatieproces rond de Noorder IJplas.

6.1 Samenvatting van de informatievoorziening en het participatieproces

Informatievoorziening

De motie Krueger/ Boomsma betreft de vraag hoe goed de informatievoorziening richting inwoners van Amsterdam is geweest rondom de planning van windturbines in het RES-proces. We concluderen dat er op verschillende manieren en momenten een rijkheid aan informatie is verstrekt waarbij alle informatie, verslagen en antwoorden op vragen openbaar waren. Hoewel er pas eind 2020 een breder bewustzijn van de plannen is ontstaan, is er uitgebreid gecommuniceerd[xxx]. Inmiddels weten veel Amsterdammers van de plannen.

Informatievoorziening is geen garantie voor bewustzijn en betrokkenheid: uit onderzoek[xxxi] weten we dat mensen op zoek gaan naar informatie die aansluit bij hun voorkeuren en gedrag, en dat vaak pas doen als een onderwerp saillant is voor hen. Dat zien we ook terug in dit participatieproces. In de Atelierfase is de vraag nog abstract en is het moeilijker een diverse groep mensen te vinden die aanwezig wil zijn bij de ateliers. Het zijn dan vooral de mensen die het leuk vinden om mee te denken over duurzaamheidsbeleid. Op het moment dat er windturbines op een kaart staan ingetekend in de Bewustwordingsfase, wordt het onderwerp concreet en gaan bewoners steeds meer zelf op zoek naar informatie. Bewoners geven aan niet eerder informatie te hebben ontvangen, terwijl de gemeente wel geprobeerd heeft hen te bereiken. Hoewel de gemeente wellicht meer mensen had bereikt wanneer zij brieven had verstuurd (bewoners geven aan dit gemist te hebben), lijkt het niet zozeer de informatievoorziening, maar de *saillantie* van het onderwerp te zijn dat het verschil tussen de Atelierfase en de Bewustwordingsfase, en later de Conflictfase, verklaart. In de Conflictfase raken bewoners via de media steeds meer op de hoogte. In vergelijking met de andere RES deelregio's geven evenveel mensen in Amsterdam aan goed geïnformeerd te zijn, maar weten, vermoedelijk dankzij de media-aandacht, meer mensen over de zoekgebieden. Wij concluderen dat er ruime informatievoorziening is geweest, maar dat deze informatievoorziening *sec* niet sterk bepalend is geweest voor het verloop van het participatieproces.

Kwaliteit van het RES participatieproces

Belangrijker dan de informatievoorziening waren de keuzes rond het RES participatieproces. De motie Kiliç betreft het participatieproces zoals dat door de gemeente is georganiseerd. In de voorliggende evaluatie hebben we per fase gekeken of aan de eigenschappen van een goed participatieproces voldaan is. Samenvattend ontstaat het volgende beeld.

Van juni 2019 tot en met april 2021 heeft de gemeente een uitgebreid participatieproces opgetuigd rond de RES Amsterdam. Vele ambtenaren, bewoners, belangengroepen en ondersteuners vanuit de RES-regio hebben met veel tijd en energie 26 bijeenkomsten georganiseerd met duizenden deelnemers. Bewoners werden via deze bijeenkomsten vroegtijdig betrokken bij de RES. De vragen en opzet waren, vanuit de gemeente en de RES-opdracht bezien, logisch. We concluderen dat het participatieproces door de gemeente uitvoerig is georganiseerd en ondersteund.

Echter, het proces is georganiseerd vanuit de gemeentelijke logica, die niet overeenkwam met de logica van de participanten. Gemeente en participanten zaten - figuurlijk gesproken - in een andere film. Er is na de zomer van 2020 een kloof ontstaan tussen wat de gemeente voor ogen heeft met het participatieproces in het kader van haar windambities enerzijds, en de beleving van de deelnemers aan de bijeenkomsten in de Bewustwordings- en Conflictfase anderzijds. Deelnemers voelen zich gepasseerd doordat veel van hun vragen voor de gemeente inmiddels een gepasseerd station zijn of juist nog niet aan de orde zijn. De gemeente heeft daarbij verschillende keuzes gemaakt die de scheiding van films, en daarmee de polarisatie, heeft versterkt. Onderstaand bespreken we achtereenvolgens de oorzaken voor de scheiding van films en lichten de hoofdconclusie toe. Vervolgens gaan we in op de effecten van het evaluatieproces. We eindigen met richtingen voor het vervolg van de participatieprocessen rond de windambitie.

6.2 Oorzaken voor scheiding van de films

Vroege, maar bepalende keuzes

Twee vroege keuzes waren bepalend voor het proces. De eerste is de keuze om vooraf een ambitie van 50 MW (ongeveer 17 turbines) als vertrekpunt te formuleren. Met deze stevige ambitie geeft de gemeente richting aan en stimuleerde zij ook andere deelregio's hogere ambities te stellen, zo bleek uit verschillende interviews. Het nadeel van de stevige ambitie, gekoppeld aan de hoogstedelijke omgeving met beperkte groene en industriële ruimte en de snelheid waarmee Amsterdam de windprojecten wil realiseren, is echter dat het de ruimte voor discussie en inspraak sterk inperkt.
De tweede bepalende keuze heeft te maken met het uitnodigingsbeleid. Gemeente Amsterdam heeft in de Atelierfase in haar uitnodigingsbeleid niet actief ingezet op een vertegenwoordiging van een diversiteit aan opvattingen in de lokale ateliers, waaronder (mogelijke) tegenstanders. In deze fase werden echter cruciale keuzes gemaakt, zoals het toetsen van de ambitie en het aanwijzen van zoekgebieden. Juist bij cruciale keuzes over windenergie, is de diversiteit aan opvattingen onmisbaar.

De windopgave als technische opgave

De gemeente is het RES-proces gestart als een technische duurzaamheidsopgave. Zo zijn de zoekgebieden maximaal groot gedefinieerd, waarbij de contouren zijn bepaald door technische, fysieke en juridische beperkingen. Dit werd gebruikt om een kaart te maken die als objectieve basis zou dienen voor een transparante discussie over voorkeuren. Het nadeel was dat er ook delen binnen de zoekgebieden vielen waarvan de gemeente zelf al wist dat daar helemaal geen windturbines zouden komen te staan zoals de gebieden vlakbij de woningen op IJburg. Hierdoor schrokken bewoners meer dan nodig was en protestgroepen grepen dit aan om te claimen dat de gemeente 200 meter hoge windturbines op 350 meter afstand wilde plaatsen. De technische rationaliteit zien we ook terug op andere terreinen. In haar antwoorden en reacties verwijst de gemeente doorgaans naar de windopgave, wettelijke normen, eerdere besluiten en de business case. Zo worden zorgen over geluidsoverlast direct vertaald in beperkingen voor (de business case van) windturbines in plaats van als een belangrijk, breder thema. De vuistregel van 350 meter afstand tot woningen is zo opgesteld dat de gemeente "vrij zeker is dat er geen technische ruimte over het hoofd wordt gezien [xxxii]". Door deze technisch-juridisch werkwijze krijgen deelnemers aan het proces de indruk dat andere maatschappelijke afwegingen van ondergeschikt belang zijn.

In de praktijk beperkte invulling van participatie

De gemeente heeft het participatieproces ingezet om stakeholders te consulteren. Deelnemers verwachten dat zij in een participatieproces toch meer invloed hebben. Dat roept de vraag op of de scheiding van films minder was geweest wanneer de gemeente consequenter zou hebben gesproken van een 'consultatieproces' in plaats van een 'participatieproces'. Naar buiten toe legitimeert de gemeente het beleid door te benadrukken dat opmerkingen en zorgen zijn meegenomen. Uit deze evaluatie blijkt dat dat toch wat te kort door de bocht is. Los van sommige detailopmerkingen worden er geen grote wijzigingen aangebracht, dan wel keuzes toegeschreven aan het participatieproces. Uitzondering is het participatieproces zelf dat verlengd is met de informatieavonden in april en de reflectiefase. Enkele partijen die positief zijn over de windplannen, hebben hun belangen en voorwaarden direct aan de ambtelijke tafel of op niveau van het RES-programma behartigd.

Vakkundig verzet gericht op polarisatie

De gemeente wilde in gesprek binnen de kaders van de windambitie. Bezorgde Amsterdammers die merkten dat een gesprek over deze kaders niet mogelijk was, kozen voor de aanval. Tegenover een gemeente met veel beleidscapaciteit staan in Amsterdam ook protestgroepen met de netwerken, kennis en vaardigheden om snel, effectief en voor een breed publiek actie te voeren. Dat had al snel tot gevolg dat het debat polariseerde. Er werd op de persoon gespeeld, de tegenpartij werd gediskwalificeerd, alleen nog expertise die bij de eigen standpunten paste werd geloofd, et cetera. Dat maakt een constructief debat onmogelijk. Voorstanders en meer genuanceerde bewoners trokken zich terug uit het publieke debat. De gemeente had moeite om snel op de vragen, bezwaren en protesten te reageren doordat (1) binnen de

gemeente veel afstemming nodig was en (2) de ambtenaren overspoeld werden met vragen, raadsadressen en WOB-verzoeken van bewoners en opdrachten vanuit de politiek.

Verschillende opvattingen over draagvlak

De gemeente geeft aan dat draagvlak onderdeel was van de afweging. Het is echter niet vanzelfsprekend wat draagvlak is en hoe dat te meten is. Hoe dichter mensen bij de zoekgebieden wonen, hoe kleiner het draagvlak[xxxiii], en bij ieder windproject zal er een groep mensen zijn die 'tegen' is. De vraag is: bij wie moet er precies draagvlak zijn, en wie en hoe kan een gemeente bepalen dat er voldoende draagvlak is? Zowel de groep bewoners die geen windturbines wil als de gemeente claimen namens de bevolking te spreken en op te komen voor het collectieve belang. Daarmee trekken ze de legitimiteit van de andere partij in twijfel, wat de ruimte voor een open gesprek kleiner maakt. Een (gebrek aan) draagvlak blijft in de lucht hangen en kan door alle partijen geclaimd worden. Wij hopen dat de resultaten van de PWE en een nieuw draagvlakonderzoek (dat hopelijk tegemoet komt aan eerdere kritiek) door alle partijen gedragen wordt en meer duidelijkheid biedt over waar het draagvlak en overlappende belangen liggen.

Hoe ging de gemeente om met de scheiding van films?

Nu is het niet uitzonderlijk dat er verschillende manieren zijn waarop een proces wordt beleefd door betrokken partijen. Bovendien kan niet iedereen gelijk krijgen. Voor deze evaluatie is met name van belang hoe de gemeente is omgegaan met de constatering dat bewoners het proces en de daarin gemaakte afwegingen anders beleefden. Hier zien we dat er door de gemeente verschillende keuzes zijn gemaakt die deze scheiding van films heeft versterkt. Deze variëren van strategisch (het vertrekken vanuit een hoge ambitie voor wind, wat de speelruimte beperkt) tot tactisch (niet ruimhartig benoemen hoe de inbreng van bewoners heeft geleid tot aanpassingen of beleidsbeslissingen) tot operationeel (de werkvorm waarbij bewoners die de windambitie niet onderschrijven gevraagd wordt 17 windturbines te plaatsen in de zoekgebieden). We kunnen concluderen dat de gemeente op verschillende momenten in het proces keuzes had tussen verschillende handelingsopties. De doelen van participatie waren zeer waarschijnlijk dichterbij geweest wanneer zij op een aantal cruciale momenten andere keuzes had gemaakt.

6.3 Waar heeft het vooralsnog toe geleid? Effecten van het participatieproces

Het is evident dat het participatieproces over windturbines in Amsterdam heftig is verlopen en tot conflict heeft geleid. Toch vinden we op zichzelf niet dat het conflict een reden is om te spreken van 'mislukte' participatie. Weerstand is ook participatie en is zeker bij windturbines te verwachten. Ook, of gezien de ruimtelijke beperkingen, *juist* in Amsterdam. Het succes van het participatieproces is niet af te meten aan de hoeveelheid weerstand, maar of en hoe lessen uit het conflict zijn getrokken die zijn vertaald in aanpassingen van het beleids- en/of participatieproces. Wij hebben de effecten van het participatieproces in beeld gebracht aan de hand van democratische en instrumentele doelen van gemeente en participanten (zie figuur).

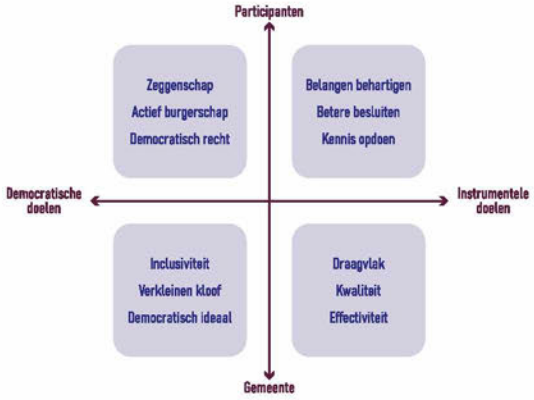

Op het eindmoment van onze evaluatie (juni 2021) is een groot deel van de democratische doelen (linkerkant van de figuur) niet bereikt. Vanuit de gemeente is de *kloof* tussen burger en politiek eerder groter dan kleiner geworden ten opzichte van het moment van aanvang van het participatieproces. Het beeld wordt breed gedeeld dat er een groep van ten minste honderden actieve, betrokken burgers tegenover de gemeente of zelfs stadsgenoten is komen te staan. Zowel de gemeente als bewoners (ongeacht hun standpunt over wind) pleiten daarbij voor een snelle, eerlijke duurzaamheidstransitie en een leefbare stad. Dat maakt de wederzijdse verwijten en kritiek dat 'de andere kant' duurzaamheid en leefbaarheid tegenwerkt extra pijnlijk. Ook het *ideaal* waarbij omwonenden 'hun windturbine' vanuit lokaal draagvlak en eigendom ontwikkelen, is kleiner geworden. Wel is over de gehele periode een diverse groep bewoners betrokken geraakt. Het proces van beleidsvorming is daarmee *inclusiever* geworden en het heeft geleid tot actief burgerschap (ondermeer door Windalarm) van een grote groep bewoners die is meegenomen in beslissingen die hen aangaan (*democratisch recht*). Daar tegenover zien we niet dat, of hoe, deelnemers meer *zeggenschap* hebben gekregen in de besluitvorming.

Ook de instrumentele doelen (rechterkant van de figuur) zijn voor een belangrijk deel niet gehaald. Een groot deel van de participanten heeft niet hun *belangen* weten te *behartigen*. Wel heeft (de discussie naar aanleiding van) het participatieproces deelnemers geholpen *kennis op te doen* over de RES. Dat geldt zowel voor het brede publiek (gezien de relatief grote bekendheid van de zoekgebieden) als voor de actieve deelnemers. De instrumentele doelen vanuit de gemeente zijn niet behaald. Een belangrijk doel was het meenemen van bewoners om zo *draagvlak* te krijgen voor beleid. Met name binnen de zoekgebieden is de weerstand tegen windenergie feller, breder en beter georganiseerd geraakt. Of de *kwaliteit* van het beleid inhoudelijk is verbeterd, is lastig te bepalen omdat het onduidelijk is op grond van welke resultaten uit het participatieproces beleidskeuzes rond bijvoorbeeld de prioritering van zoekgebieden zijn veranderd. Vanuit de gemeente gezien is het participatieproces

weinig effectief gebleken. De oorspronkelijke ambitie is overeind gebleven. Onze indruk is dat dat eerder ondanks, dan dankzij het participatieproces is. Het oorspronkelijke tijdspad zal hoogstwaarschijnlijk niet gehaald kunnen worden door het verlengen van het participatieproces.

De slotconclusie is dan ook wat ontnuchterend. Ondanks een participatieproces waar zeker kanttekeningen bij te zetten zijn (zie eerder), maar dat *ook* stevig, en met verschillende kwaliteiten is opgezet, is een groot deel van de participatiedoelen tot de zomer van 2021 niet behaald. Dit vormt de nieuwe uitgangssituatie voor het participatieproces vanaf de zomer van 2021, waar sprake is van polarisatie en een gedeukt vertrouwen in het participatieproces.

6.4 Hoe verder?

Trekken we de beeldspraak van de twee films door, dan kunnen de gemeente en andere betrokkenen aan een aantal richtingen denken. De film op pauze zetten door de plannen in de ijskast te zetten is daarbij geen optie, er ligt immers een heldere opdracht vanuit het hoogste democratische orgaan (de gemeenteraad). Bij het uitvoeren van deze opdracht zijn er drie richtingen:

1. Men kan ervoor kiezen **de films te vervolgen**, hierdoor zal de polarisatie echter in stand blijven. Alle partijen lijken impliciet of expliciet te verwachten tot de Raad van State door te moeten gaan. De participatie in de planfase zal dan grotendeels hetzelfde patroon volgen en mogelijk zelfs minder intensief kunnen worden omdat immers toch dezelfde uitkomsten te verwachten zijn. Wellicht lukt het hiermee de windambitie te realiseren, waarna de weerstand -als bewoners voor een voldongen feit staan- zal afnemen. Dit is al op veel plekken in Nederland gebeurd. De gemeente laat hiermee zien haar eigen duurzaamheidsagenda tot in de consequenties serieus te nemen. De afweging of de kosten hiervan opwegen tegen de baten is aan de politiek en overigens ook aan de georganiseerde tegenstanders.
2. Men kan ervoor kiezen een wezenlijk **nieuwe scene** te starten om beide films alsnog samen te laten komen. Dit is het idee achter de reflectiefase. Het vraagt depolarisatie zodat bestaande partijen, aangevuld met nieuwe experts en perspectieven, zich committeren en er ruimte ontstaat voor nieuwe, gezamenlijke beelden over bijvoorbeeld windenergie, lokale ruimtelijke kwaliteit en het borgen van de gezondheid. Een nieuwe scene vraagt ook de bereidheid van de gemeente om, als de uitkomsten daartoe aanleiding geven, de ambities aan te passen.
3. Men kan ervoor kiezen op specifieke locaties een **nieuwe film** te starten. De RES 1.0 is vastgesteld en de voorkeurslocaties zijn in de Omgevingsvisie aangewezen. De nieuwe film richt zich niet langer op de gemeente Amsterdam als geheel, maar op één (of meerdere) specifieke locatie(s), zoals de Noorder IJplas, en begint daar zoveel mogelijk met een schone lei. Deze nieuwe film kan op belangrijke punten verschillen met het RES-proces. Zo zijn de rollen anders. Niet de gemeente, maar energiecoöperaties vanuit Amsterdam en/of andere initiatiefnemers organiseren het proces met omwonenden. De gemeente zit

vooral in een toetsende rol. Bovendien gaat het om een concreet initiatief waardoor de werkelijke effecten duidelijk worden en kunnen tegenvallen of juist meevallen. Het wordt echter alleen een nieuwe film wanneer vanuit de gemeente wordt gewerkt vanuit een andere logica en omwonenden bereid zijn constructief aan het participatieproces deel te nemen. In dat proces zal ook het niet-realiseren van de windturbines een optie zijn.

Tot slot een samenvatting van een aantal eerdere observaties als les voor andere participatieprocessen:

- Zorg dat er iets te kiezen is in een participatieproces. Als er geen ruimte is voor werkelijke keuzes door deelnemers, noem het dan ook geen participatieproces.
- Wees helder over de definitie van draagvlak. Draagvlak bij wie precies, hoe veel en hoe wordt dat beoordeeld? Beschouwt de gemeente de participatiebijeenkomsten als een toets voor draagvlak, dan horen daar consequenties bij wanneer er wel of geen draagvlak blijkt te zijn op die bijeenkomsten.
- Benoem expliciet en genereus hoe het participatieproces heeft bijgedragen aan beleidswijzigingen of -concretisering.
- Zorg vroegtijdig en actief dat de volle diversiteit aan perspectieven en belangen aanwezig is.
- Zorg dat het voor alle stakeholders belangrijk is en blijft om deel te nemen. Wanneer sommige belangen eerder of via andere kanalen behartigd worden, is de kans groot dat de gemeente in het uiteindelijke participatieproces tegenover de resterende groep komt te staan en de discussie polariseert.
- Wees voorbereid op snelle polarisatie.

***Dank**: Allereerst dank aan de geïnterviewden voor hun snelle reactie en openhartige gesprekken. Ook willen wij de gemeente Amsterdam bedanken voor hun snelle respons op vragen, de ruime toegang tot bronnenmateriaal en de gewetensvolle manier waarop zij het feitenrelaas hebben gecontroleerd. Tot slot dank aan I+O research voor het gebruik van hun onderzoeksresultaten.*

BIJLAGE

Geïnterviewden

Datum	Naam	Functie
24 september 2021	[redacted]	Onafhankelijk moderator
24 september 2021	[redacted]	Het Parool
27 september 2021	[redacted]	Gemeente Amsterdam
28 september 2021	[redacted]	WindAlarm
28 september 2021	[redacted]	Arts
6 oktober 2021	[redacted]	Milieufederatie Noord-Holland
11 oktober 2021	[redacted]	Bewoner Noorder IJplas
12 oktober 2021	[redacted]	Milieudefensie
12 oktober 2021	[redacted]	Volkstuinvereniging
15 oktober 2021	[redacted]	Centrale Dorpenraad Landelijk Noord
26 oktober 2021	[redacted]	Studio Energie
27 oktober 2021	[redacted]	Gemeente Amsterdam
28 oktober 2021	[redacted]	Amsterdam Wind
29 oktober 2021	[redacted]	Petitiehouder WindAlarm
2 november 2021	[redacted]	RES Noord-Holland Zuid
16 november 2021	[redacted]	Stichting Beschermers Amstelland
17 november 2021	[redacted]	Gemeente Amsterdam
19 november 2021	[redacted]	Generation Energy
19 november 2021	Marieke van Doorninck	Wethouder gemeente Amsterdam

NOTEN

[i] Commissie Brenninkmeijer/ adviescommissie Burgerbetrokkenheid bij Klimaat (2021), *Betrokken bij klimaat; burgerfora aanbevolen*. Hoewel dit rapport specifiek gaat over burgerfora zijn veel randvoorwaarden in algemeen zin breder van toepassing op participatietrajecten.
[ii] Gemeente Amsterdam (2012), Windvisie ontwerp, ruimte voor windmolens in Amsterdam
[iii] Volgens de provincie (2016) ging het om 33 windturbines
https://www.nhnieuws.nl/nieuws/185387/hier-in-noord-holland-komen-mogelijk-nieuwe-windmolens
[iv] Het Parool, 19 november 2015, *Noord-Holland blijft onwrikbaar over windparken in Amsterdam*
[v] Het Parool, 17 september 2016, *Stad laat haar duurzame spierballen rollen voor molens*
[vi] De in werking treding zal dan nog even op zich laten wachten. De eisen zullen vervallen in van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020/2022. Deze ligt september '21 ter inzage en zal naar verwachting in werking treden met de nieuwe Omgevingswet.
[vii] Stuurgroep Regionale Energie Strategie NHZ (2019) *Startnotitie Regionale Energie Strategie NHZ: Samen op zoek naar kansen voor de regio*.
[viii] Regionale Energie Strategie NHZ (2019) *Foto Energie & Ruimte Deelregio Amsterdam*, Amsterdam.
[ix] Aanwezig zijn: gemeente Amsterdam, MRA, Haven Amsterdam, AEB, Waternet, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, ministerie BZK, Vattenfall, Zuiderlicht.nu, NDSM Energie, Opgewekt aan het IJ, Onze Energie, Alliander, Natuur & Milieu, Milieu & Natuur Noord-Holland, gemeenteraadsfractie GroenLinks, woningcorporatie Ymere, CE Delft, Decisio, Zoncoalitie, BCG Amsterdam, The Cloud Collective, ORAM, Dutch Datacenters, 02025.
[x] Gemeente Amsterdam (2019) *Uitleg scenario's*, Amsterdam. Gemeente Amsterdam (2019) *Banner bouwstenen en randvoorwaarden*, Amsterdam. Gemeente Amsterdam (2019) *Samenvatting lokale scenario ateliers Amsterdam*, Amsterdam.
[xi] De opgave van 50 MW wind wordt voor het eerst gepresenteerd tijdens de 5 scenarioateliers (28 oktober t/m 11 december 2019). In de eerste presentatie ontbreekt dit getal, in de tweede presentatie wordt onder het kopje 'Wat is de opgave in Amsterdam' gesproken over *"windpotentieel maximaal benutten"*, in de derde en vierde presentatie wordt onder het kopje 'Wat is de opgave in Amsterdam' gesproken over *"50 MW wind in 2026"*.
[xii] Regionale Energie Strategie NHZ (2020) *Concept RES Amsterdam: het bod van deelregio Amsterdam*, Amsterdam.
[xiii] Verslagen raadscommissie 5 maart 2020 en raadsvergadering 11 maart 2020.
[xiv] Motie Groen Inzake kansen voor het realiseren van meer megawatt (motie 308.20).
[xv] Motie Timman cs. inzake onderzoek naar gevolgen zonneweides en windmolens (motie 309.20).
[xvi] Motie Bakker cs. inzake meeprofiteren omwonenden (motie 315.20) en motie Bakker cs. inzake Omgevingsovereenkomst RES (motie 316.20).
[xvii] Motie Marttin inzake concreter maken participatieproces RES (motie 314.20).
[xviii] In het persbericht van de afdeling Onderzoek, Informatie en Statistiek zelf staan overigens alle drie de conclusies.
[xix] Windalarm (2020) *Presentatie Informatiebijeenkomst Van en voor bewoners*, Amsterdam. Windalarm (2021) *Position Paper Twaalf argumenten om de Nederlandse geluidsnorm voor industriële windturbines aan te scherpen*, Amsterdam. Windalarm (2021) *Zon voor wind: Oproep verkenning alternatieven voor wind in de natuur en leefomgeving*, Amsterdam.
[xx] Gemeente Amsterdam (2021) *Spoedvoordracht voor de collegevergadering van 9 maart 2021 – windzoekgebieden RES Amsterdam*, Amsterdam.
[xxi] Verslag besluitvormende raadsvergadering 22 april 2021
[xxii] Stuurgroep Regionale Energie Strategie Noord-Holland Zuid (2021) *2,7 TWh duurzame energie in 2030, we wekken al 0,7 TWh op*.

[xxiii] Motie Boomsma inzake de Regionale Energie Strategie Noord Holland Zuid (windturbines feiten) (motie 368)
[xxiv] Gemeente Amsterdam (2021) *Omgevingsvisie Amsterdam 2050: Een menselijke metropool*, Amsterdam.
[xxv] Gemeente Amsterdam (2021) *Nota van beantwoording zienswijzen: Behorende bij de Omgevingsvisie Amsterdam 2050*, Amsterdam.
[xxvi] Gemeente Amsterdam (2021) *Spoedvoordracht voor de collegevergadering van 9 maart 2021 – windzoekgebieden RES Amsterdam*, Amsterdam.
[xxvii] I+O Research (2021) *Evaluatie communicatie en participatie RES 1.0 Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid*
[xxviii] Bij het interpreteren van deze resultaten gaat het overigens om een hele kleine groep mensen uit de steekproef, waardoor slechts een paar mensen in de steekproef van ruim 500 respondenten.
[xxix] Het gaat hierbij om een deel van de steekproef: namelijk mensen die gehoord hebben van de zoekgebieden en wisten dat ze hub mening konden geven. Wel gaat het om een groot verschil dat consistent is over verschillende manieren om deel te nemen (bijvoorbeeld het deelnemen aan bijeenkomsten of een reactie geven bij de gemeenteraad bij de behandeling van RES 1.0).
[xxx] Zie het overzicht dat de gemeente Amsterdam hierover is opgesteld en meerdere keren is toegezonden aan de gemeenteraad
[xxxi] Zie bijvoorbeeld: Kahneman, D. & Tversky, A. (1982). *Variants of uncertainty*. Cognition, 11, 143-157; Luhmann, N. (1992) *What is communication?* Communication theory, 2(3), 251-259; Cuppen, E., & Pesch, U. (2021) *How to Assess What Society Wants? The Need for a Renewed Social Conflict Research Agenda* In: A critical approach to the social acceptance of renewable energy infrastructures (pp. 161-178). Palgrave Macmillan, Cham.
[xxxii] Quote uit de beantwoording van de vragen op de bijeenkomst van 7 december 2020.
[xxxiii] Op basis van het draagvlakonderzoek. Uitzondering daarbij is het havengebied waar een flink deel van de ambitie kan worden gerealiseerd.

INTERMEZZO: HOE WERD DE RES BREDER ERVAREN?

I&O Research heeft een peiling uitgevoerd naar de ervaringen van bewoners met het RES-proces. Opdrachtgever waren de Energieregio's Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid[xxvii]. Dit onderzoek geeft een beeld hoe het RES-proces breder is ervaren in Amsterdam en vormt zo een waardevolle toevoeging aan de interviews. De Amsterdamse resultaten kunnen bovendien vergeleken worden met die van de rest van Noord-Holland Zuid.

Het overgrote deel (84%) van de Amsterdammers geeft aan (heel erg) geïnteresseerd te zijn in duurzame energie, 69% geeft aan op zijn minst gehoord te hebben dat Amsterdam zoekgebieden voor zonneweides en windmolens heeft aangewezen en 58% weet (ongeveer) welke zoekgebieden dat zijn. Deze uitkomsten van het RES-proces zijn dus breed bekend.

Het aantal respondenten dat zich betrokken voelde bij het proces ligt lager. Op een schaal van 1-10 (waarbij een 10 aangeeft dat iemand 'zeer sterk betrokken is') geeft de helft (53%) een 6 of hoger. Een klein deel van de respondenten geeft aan het eens te zijn met de stellingen "ik ben voldoende geïnformeerd" en "ik heb de juiste informatie ontvangen" (respectievelijk 22% en 21%). De grootste groep was het met deze stellingen oneens (45% en 39%). Minder dan een derde van de mensen die wist dat er zoekgebieden waren aangewezen, wist dat zij hun mening konden geven. Van deze groep hadden slechts enkele respondenten (2% tot 8%) dit ook daadwerkelijk gedaan[xxviii].

In de vragenlijst werd ook aan inwoners gevraagd hoe ze vinden dat de overheid inwoners moet betrekken bij de keuze voor specifieke windlocaties en de manier waarop ze daarvan kunnen meeprofiteren. Tien procent vindt het voldoende om geïnformeerd te worden, 57% vindt dat hun mening en advies gevraagd moet worden en 33% wil daadwerkelijk meebeslissen.

In grote lijnen komen de antwoorden uit Amsterdam overeen met de antwoorden uit de rest van Noord-Holland Zuid. Bijvoorbeeld bij de vragen of mensen voldoende/ juist geïnformeerd zijn en hoe zij verder betrokken willen zijn. Toch zijn er een aantal verschillen. In Amsterdam hebben meer mensen gehoord over de zoekgebieden en zijn de resultaten van het RES-proces dus breder bekend. Mogelijk door de brede aandacht voor de (protesten tegen) windenergie in de media. Toch voelt men zich in de rest van de regio meer betrokken (63% in de rest van de regio versus 53% in Amsterdam). Ook geeft men in de rest van de regio 2 tot 4x zo vaak aan dat zij hun mening hebben gegeven in het RES proces. Daarbij gaat het overigens om zeer kleine groepen respondenten, waardoor het onzeker is of deze resultaten significant zijn[xxix]. Dit ondanks het intensieve participatieproces in Amsterdam. Het lijkt te bevestigen dat het een kleinere groep Amsterdammers is die zich heeft laten horen en erg betrokken is bij duurzaamheidsbeleid (in de eerste fase) of juist erg tegen windturbines is (in de derde fase).

	Amsterdam	Rest NHZ
Betrokkenheid bij het RES-proces (meer dan een 5 op een schaal van 1-10)	53%	62%
Gehoord dat er zoekgebieden zijn aangewezen	69%	48%
Weet (ongeveer) waar die zijn	58%	49%
Voldoende geïnformeerd	22%	24%
Juist geïnformeerd	21%	21%
Wisten dat ze hun mening konden geven (Deel hiervan dat dit ook gedaan heeft, gemiddeld over vier inspraakmogelijkheden)	28% (5%)	25% (14%)

Op basis van antwoorden van het I+O panel Amsterdam (N>500) en de rest van NHZ (N>1500, gewogen naar leeftijd). NB in de rapportage van I+O research staan afwijkende percentages omdat daarin alleen de resultaten voor heel Noord-Holland Zuid, inclusief Amsterdam, genoemd zijn.

Verkenning wetgeving en beleid voor natuur en landschap bij zoekgebieden wind voor RES gemeente Amsterdam en Diemen

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming, Natuurnetwerk Nederland en Bijzonder Provinciaal Landschap

7 januari 2022

Kenmerk R001-1283624ERT-V01-sal-NL

Verantwoording

Titel	Verkenning wetgeving en beleid voor natuur en landschap bij zoekgebieden wind voor RES gemeente Amsterdam en Diemen
Opdrachtgever	Ingenieursbureau Gemeente Amsterdam
Projectleider	Martijn Horstman
Auteur(s)	Berto van Dam, Yannick Angkotta, Huub van Geldorp
Tweede lezer	Ellen Wilms
Projectnummer	1283624
Aantal pagina's	85
Datum	7 januari 2022
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Kenmerk R001-1283624ERT-V01-sal-NL

Inhoud

1 Inleiding 7
1.1 Doel 7
1.2 Wettelijk kader 7
1.3 Te beschouwen natuurwet- en regelgeving 8
1.3.1 Beschermde soorten 8
1.3.2 Beschermde houtopstanden 8
1.3.3 Natura 2000-gebieden 8
1.3.4 Provinciaal beschermde gebieden 9
1.3.5 Groenbeleid gemeente Amsterdam 9
2 Huidige situatie, beoogde ontwikkeling en uitgangspunten 12
2.1 Huidige situatie 12
2.1.1 Zoekgebied 1B – Havengebied-Zuid 14
2.1.2 Zoekgebied 3 - Ring A10 Noord 15
2.1.3 Zoekgebied 4A - Sciencepark 16
2.1.4 Zoekgebied 4C - Strandeiland/Buiteneiland 17
2.1.5 Zoekgebied 5A – Diemerscheg-Amsterdam 18
2.1.6 Zoekgebieden Diemen A, B en C 19
2.1.7 Zoekgebieden Diemen D en E 19
2.1.8 Zoekgebieden Diemen F en G 19
2.1.9 Zoekgebied 5B - Waternet locatie 20
2.1.10 Zoekgebied 6A - Knooppunt Holendrecht 21
2.2 Beoogde ontwikkeling 22
2.3 Uitgangspunten werkzaamheden en toetsing 22
3 Soortenbescherming 23
3.1 Beschermingsregime en bepalingen 23
3.2 Vrijstellingen 23
3.3 Zorgplicht 24
3.4 Werkwijze 24
3.5 Literatuuronderzoek 24

3.6 Toetsing beschermde soorten 25
3.6.1 Flora 25
3.6.2 Grondgebonden zoogdieren 26
3.6.3 Vleermuizen 27
3.6.4 Vogels 28
3.6.5 Amfibieën 31
3.6.6 Reptielen 31
3.6.7 Vissen 32
3.6.8 Vlinders 32
3.6.9 Libellen 33
3.6.10 Overige ongewervelden 33
3.6.11 Conclusie 33
4 Beschermde houtopstanden 34
4.1 Beschermingsregime 34
4.2 Effectbeoordeling 34
4.3 Conclusie 36
5 Natura 2000 37
5.1 Inleiding 37
5.2 Toetsing Natura 2000-gebieden 37
5.3 Wettelijk kader 38
5.4 Afkadering effecten 39
5.5 Effectbeoordeling 39
5.5.1 Oppervlakteverlies en versnippering 39
5.5.2 Verstoring door geluid 39
5.5.3 Optische verstoring 39
5.5.4 Verstoring door trillingen 40
5.5.5 Verontreiniging 40
5.5.6 Habitattypen 41
5.5.7 Habitatrichtlijnsoorten 41
5.5.8 Vogelrichtlijnsoorten 42
5.6 Conclusie 43
6 Natuurnetwerk Nederland 45

6.1 Inleiding 45
6.2 Toetskader 47
6.3 Effecten grote wateren: IJsselmeergebied 47
6.4 Effecten Waterland-Oost 48
6.4.1 Oppervlakte en samenhang 48
6.4.2 Huidig gebruik 48
6.4.3 Ecologische kernkwaliteit 49
6.4.4 Vervangbaarheid 49
6.4.5 Effectbeoordeling 50
6.5 Effecten Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk 51
6.5.1 Oppervlakte en samenhang 51
6.5.2 Huidig gebruik 52
6.5.3 Ecologische kernkwaliteit 52
6.5.4 Vervangbaarheid 53
6.5.5 Effectbeoordeling 53
6.6 Effecten Diemerpark en Diemerbos 54
6.6.1 Oppervlakte en samenhang 54
6.6.2 Huidig gebruik 55
6.6.3 Ecologische kernkwaliteit 55
6.6.4 Vervangbaarheid 56
6.6.5 Effectbeoordeling 56
6.7 Compensatie 58
6.8 Conclusie 60
7 Bijzonder Provinciaal Landschap 62
7.1 Inleiding 62
7.2 Toetsingskader 62
7.3 Effecten 63
7.3.1 Zoekgebied 1B - Havengebied Zuid 63
7.3.2 Zoekgebied 3 - Ring A10 Noord 68
7.3.3 Zoekgebied 4A - Sciencepark 70
7.3.4 Zoekgebied 4C - Strandeiland/Buiteneiland 71
7.3.5 Zoekgebied 5A - Diemerscheg-Amsterdam 73

7.3.6 Zoekgebieden Diemen A t/m G 75
7.3.7 Zoekgebied 5B - Waternet locatie / Gein 76
7.3.8 Zoekgebied 6A - Knooppunt Holendrecht 77
7.4 Conclusie 77
8 Conclusie 78
8.1 Aanleiding en doel 78
8.2 Relevante natuurwet- en regelgeving 78
8.3 Conclusies toetsing 79
8.3.1 Soortenbescherming 79
8.3.2 Beschermde houtopstanden 80
8.3.3 Natura 2000-gebieden 80
8.3.4 Provinciaal beschermde gebieden 81
9 Literatuur 84

1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft het doel van de toetsing, de relevante natuurwetgeving, de wijze van kwaliteitsborging en de te hanteren uitgangspunten voor de toetsing.

1.1 Doel

In opdracht van de gemeente Amsterdam en Diemen heeft TAUW een verkennend onderzoek gedaan naar de consequenties van de geldende natuurwet- en regelgeving voor het plaatsen van windturbines in 14 zoekgebieden in de gemeente Amsterdam en Diemen. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen worden afgegeven en/of ontheffingen kunnen worden verleend. In deze rapportage volgt het antwoord op de volgende vragen:

- Welke natuurwet- en regelgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de geldende natuurwet- en regelgeving?
- Zijn maatregelen en/of een vergunning/ontheffing/melding nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

Dit rapport betreft een verkennend onderzoek op hoofdlijnen met het karakter van een natuurtoets. Het geeft inzicht in de aard en omvang van de te verwachten effecten en (mogelijk) vervolgonderzoek dat ten behoeve van bijvoorbeeld plannen, milieueffectrapportages en/of projecten nog moet worden uitgevoerd.

Per initiatief zal een formele natuurtoets moeten worden uitgevoerd op basis van een concrete projectinformatie zoals het aantal, type, locatie en configuratie van windturbines en de inrichting van werkterreinen. Dit verkennend onderzoek is uitgevoerd om de consequenties per zoekgebied op hoofdlijnen te onderzoeken en om aan te geven welke vervolgonderzoeken er nodig zijn.

1.2 Wettelijk kader

De Wet natuurbescherming (hierna: 'Wnb') is het wettelijke stelsel voor bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten (flora en fauna) en houtopstanden. Het beschermingsregime gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Noord-Holland is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning of ontheffing. Provinciale Staten (PS) van de Provincie Noord-Holland kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verbodsbepalingen met betrekking tot beschermde soorten. Naast de Wnb geldt vanuit provinciale ruimtelijke beleidsregels ook regelgeving met betrekking tot beschermde gebieden zoals het Natuurnetwerk Nederland (hierna: 'NNN').

1.3 Te beschouwen natuurwet- en regelgeving

1.3.1 Beschermde soorten

Onder de Wnb zijn diverse planten- en diersoorten specifiek beschermd en voor alle soorten geldt dat negatieve effecten zoveel mogelijk voorkomen moeten worden. Vanwege het mogelijk voorkomen van (beschermde) flora en fauna in en nabij de zoekgebieden is een toetsing van eventuele effecten op beschermde soorten noodzakelijk.

1.3.2 Beschermde houtopstanden

Bomenrijen langer dan 20 bomen en houtopstanden groter dan 10 are zijn beschermd, met enkele uitzonderingen. Dit heeft als doel het totale bosoppervlak in Nederland te behouden. Toetsing van eventuele effecten op beschermde houtopstanden is aan de orde, omdat er mogelijk bomen worden gekapt.

1.3.3 Natura 2000-gebieden

In Nederland zijn 158 gebieden aangewezen als Natura 2000-gebied, beschermd vanuit de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn; van nog eens drie gebieden is de aanwijzing nog in procedure. De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Markermeer en IJmeer' is circa 1,2 kilometer. Verstoringsfactoren zoals geluid, licht en optische verstoring van de aanlegfase en gebruiksfase zorgen mogelijk voor negatieve effecten in Natura 2000-gebieden.

Indirecte effecten zoals het aantasten van leefgebied van kwalificerende soorten of effecten door het doden van kwalificerende soorten als deze in aanvaring komen met draaiende windturbines is niet met zekerheid uitgesloten. Dit geldt voor Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer, maar ook voor gebieden op grotere afstand van de zoekgebieden. Deze effecten zijn in dit rapport getoetst. De toetsing heeft het karakter van een voortoets.

Stikstofdepositie

Ook zal, als gevolg van de aanlegwerkzaamheden, sprake zijn van uitstoot en depositie van stikstof. Stikstof is een belangrijke voedselbron in ecosystemen, maar een teveel kan leiden tot schade door eutrofiëring en verzuring. De overmatige aanvoer van deze voedingsstof, onder meer via atmosferische depositie, kan vooral bedreigend zijn voor habitattypen van voedselarme milieus en/of situaties met een zwakke buffering tegen verzuring. Door de verrijking kan de vegetatie verruigen en kunnen kenmerkende soorten van schrale milieus verdwijnen. Daarnaast kan stikstofdepositie, en dan vooral door ammoniak, leiden tot een daling van de pH van de bodem. Door deze verzuring verdwijnen gevoelige soorten en neemt de soortenrijkdom en kwaliteit van zuurgevoelige habitattypen af.

Sinds 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurherstel in werking getreden. Hierbij is de vergunningplicht vanwege de Wet natuurbescherming als gevolg van effecten van stikstofdepositie door bouw-, sloop- en aanlegfase komen te vervallen. Dat is ook voor de beoogde ontwikkeling van toepassing. Effecten door stikstofdepositie zijn daarom buiten beschouwing gelaten.

1.3.4 Provinciaal beschermde gebieden

Natuurnetwerk Nederland
Veel natuurgebieden in Nederland zijn beschermd als onderdeel van het NNN. Het NNN omvat bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden en aangewezen verbindingen daartussen. Provincies zijn verantwoordelijk voor het aanwijzen van de gebieden. De precieze begrenzing van de NNN is vastgelegd in de kaart van de Omgevingsverordening NH2020. Een aantal zoekgebieden maakt deel uit van het NNN. Toetsing van effecten op het NNN is daar noodzakelijk. Een toetsing van de effecten op het NNN van ontwikkelingen die buiten het NNN plaatsvinden (externe werking) is in provincie Noord-Holland niet van toepassing.

Externe werking is weliswaar niet van toepassing bij het NNN, maar vanuit een goede ruimtelijke ordening moet nog steeds wel gekeken worden of een bepaalde ontwikkeling wenselijk is zo aan de rand van het NNN. Bij concrete projecten moet hier rekening mee gehouden worden.

Bijzonder Provinciaal Landschap
In Noord-Holland zijn 32 gebieden aangewezen als 'Bijzonder Provinciaal Landschap'. Dit zijn landschappen waarop we extra zuinig zijn vanwege hun bijzondere eigenschappen en waarde voor mens en dier.

Om te zorgen dat Noord-Holland een mooie provincie blijft om te wonen, werken en je vrije tijd door te brengen, worden 32 gebieden (naast onze natuurgebieden) beschermd. Voorheen golden er veel verschillende regels om het landschap te beschermen. Nu is alles samengebracht onder het BPL en geldt binnen de 32 gebieden overal dezelfde regels.

Het BPL is een beschermingsregime binnen de Omgevingsverordening NH2020 bedoeld om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland te beschermen. Per landschap is aangegeven welke ecologische, landschappelijke, cultuurhistorische of aardkundige waarden aanwezig zijn. Dit noemen we de 'kernkwaliteiten' van het landschap. Voorbeelden hiervan zijn het leefgebied voor weidevogels, waterlopen en verkavelingsvormen in oude polders, de openheid en de vergezichten in het landschap of een bijzondere opbouw van de ondergrond. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast.

De 32 kernlandschappen en bijbehorende kernkwaliteiten zijn omschreven in het document 'Bijzonder Provinciaal Landschap'. De precieze begrenzing van de Bijzonder Provinciale Landschappen is vastgelegd in de kaart van de Omgevingsverordening NH2020.

1.3.5 Groenbeleid gemeente Amsterdam
De gemeente Amsterdam kent in de Hoofdbomenstructuur (HBS), Ecologische Structuur Amsterdam (ESA) en Hoofdgroenstructuur (HGS) haar eigen geleid(instrumenten) om een minimale hoeveelheid bomen en groen in de gemeente te behouden.

Hoofdbomenstructuur

Op de kaart 'Gewenste hoofdbomenstructuur' staan de beeldbepalende boombeplantingen aangegeven waarvan de continuïteit op centraalstedelijk niveau belangrijk is. Deze bomenlijnen staan langs de hoofdnetten, waterwegen, dijken of historische verkavelingspatronen. Ze volgen recreatieve fietsroutes en ecologische verbindingen. Daarnaast zijn bijzondere of monumentale bomen op markante locaties (bomenpleinen) aangegeven. In of nabij enkele zoekgebieden ligt een hoofdbomenstructuur. De structuren zijn dermate smal dat een direct raakvlak niet wordt verwacht. Inpassing lijkt haalbaar.

Ecologische structuur en hoofdgroenstructuur

Op 17 februari 2011 werd de structuurvisie Amsterdam 2040: economisch sterk en duurzaam vastgesteld door de Amsterdamse gemeenteraad. In de structuurvisie is een globale kaart opgenomen van een ecologische structuur voor Amsterdam, ter versterking van en aanvulling op de provinciale ecologische hoofdstructuur. Ieder initiatief moet worden getoetst op inpasbaarheid. Dit is sterk aanhankelijk van het type groen en uiteindelijke plannen . Een concrete toetsing aan gemeentebeleid heeft in dit rapport niet plaatsgevonden, maar is op projectniveau wel noodzakelijk. Figuur 1.1 geeft de huidige ecologische structuur weer. Ten tijde van het schrijven van dit rapport ligt een herziene verzagen en die wordt naar verwachting in 2022 vastgesteld.

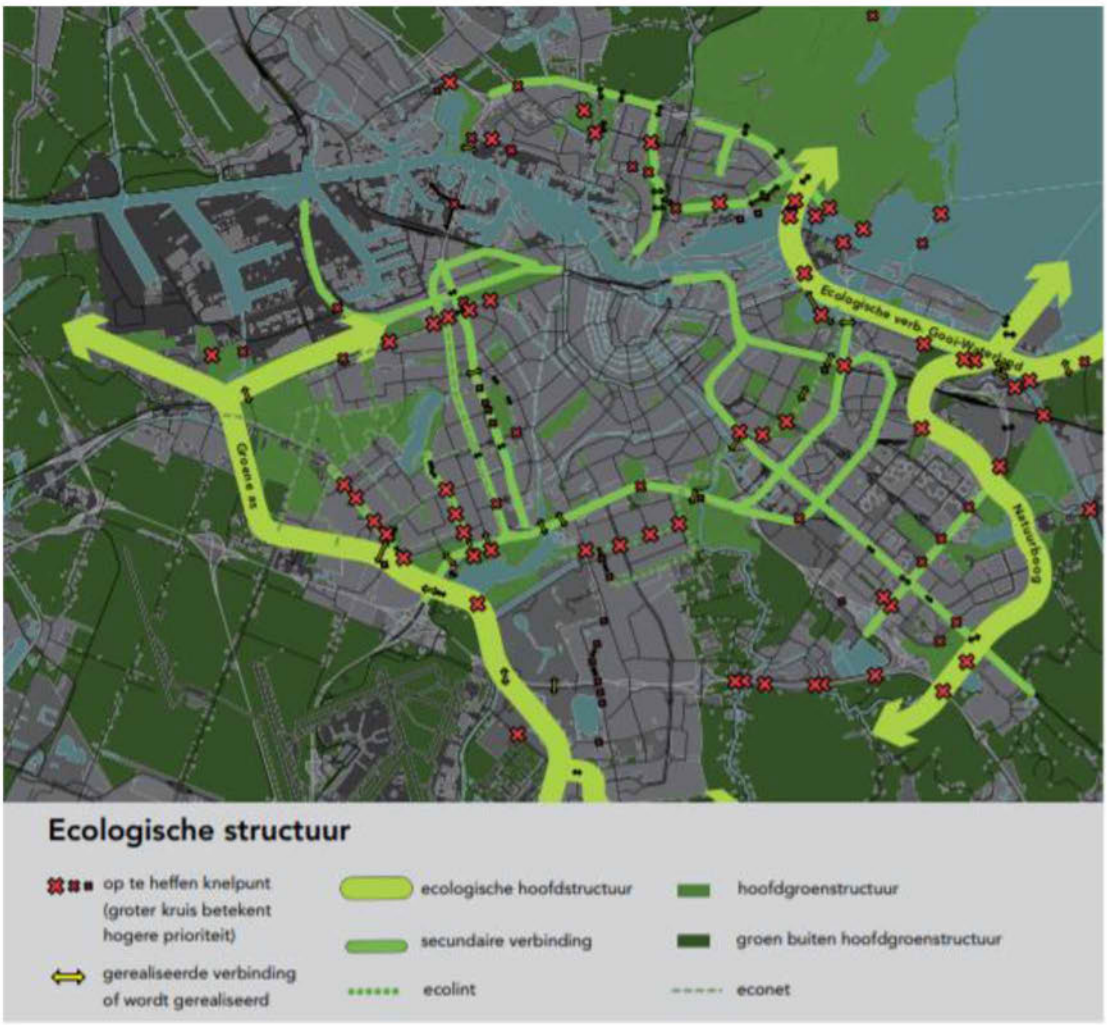

Figuur 1.1 Ecologische structuur van de gemeente Amsterdam (Gemeente Amsterdam, 2012).

2 Huidige situatie, beoogde ontwikkeling en uitgangspunten

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie, het voorgenomen plan en de uit te voeren werkzaamheden.

2.1 Huidige situatie

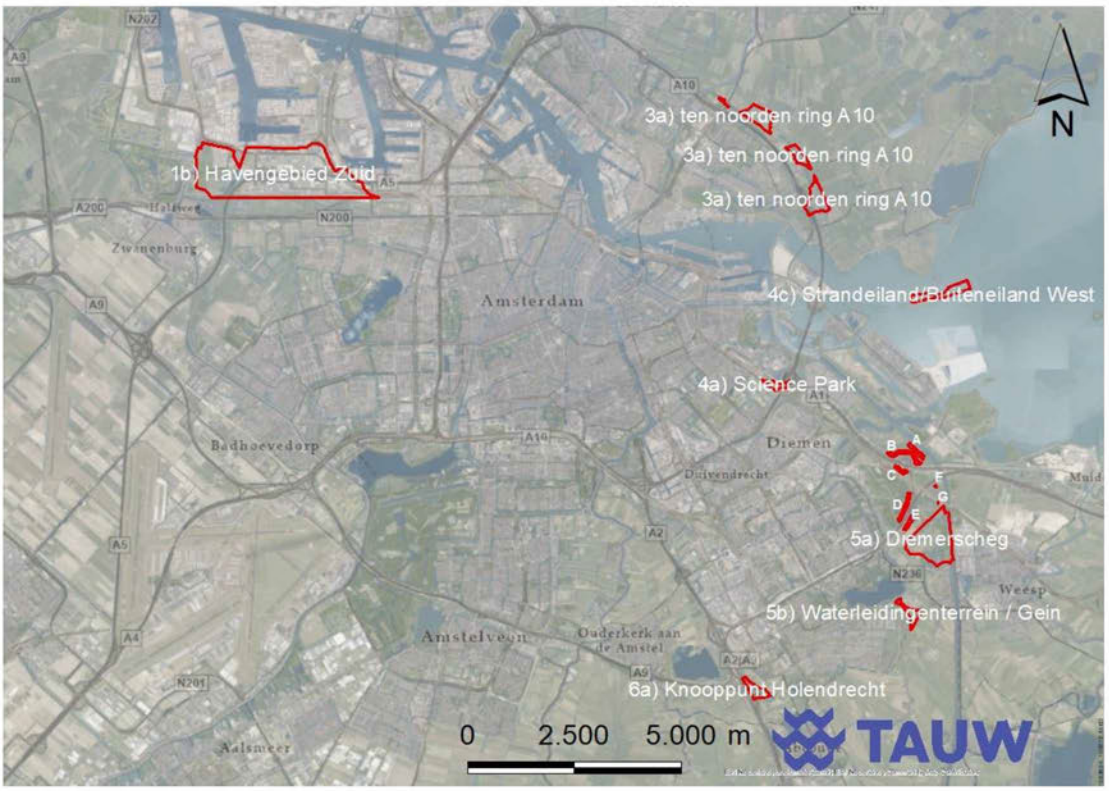

Figuur 2.1 toont de ligging van de zoekgebieden. In paragraaf 2.1.1 tot en met 2.1.7 zijn detailkaarten en beschrijvingen per zoekgebied opgenomen. Het gaat om 14 zoekgebieden voor windenergie in de gemeente Amsterdam en Diemen in de provincie Noord-Holland.

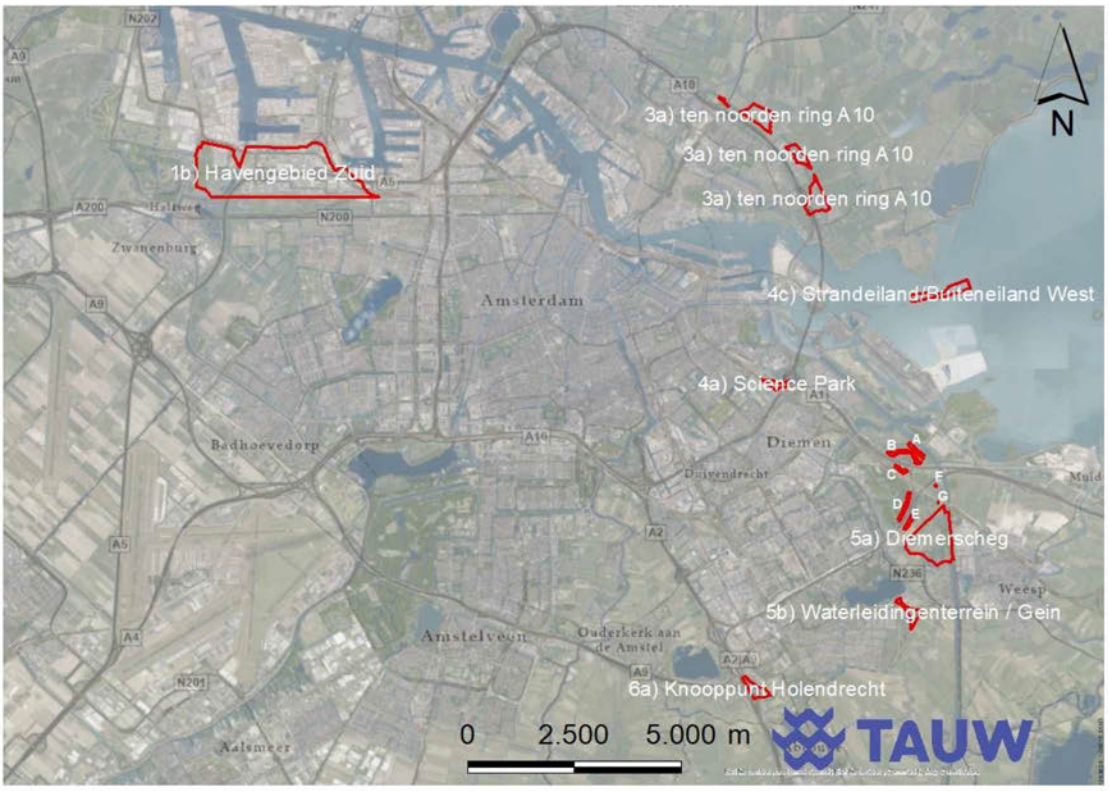

Figuur 2.1 Ligging van de zoekgebieden in de gemeente Amsterdam en Diemen (globaal begrensd)

2.1.1 Zoekgebied 1B – Havengebied-Zuid

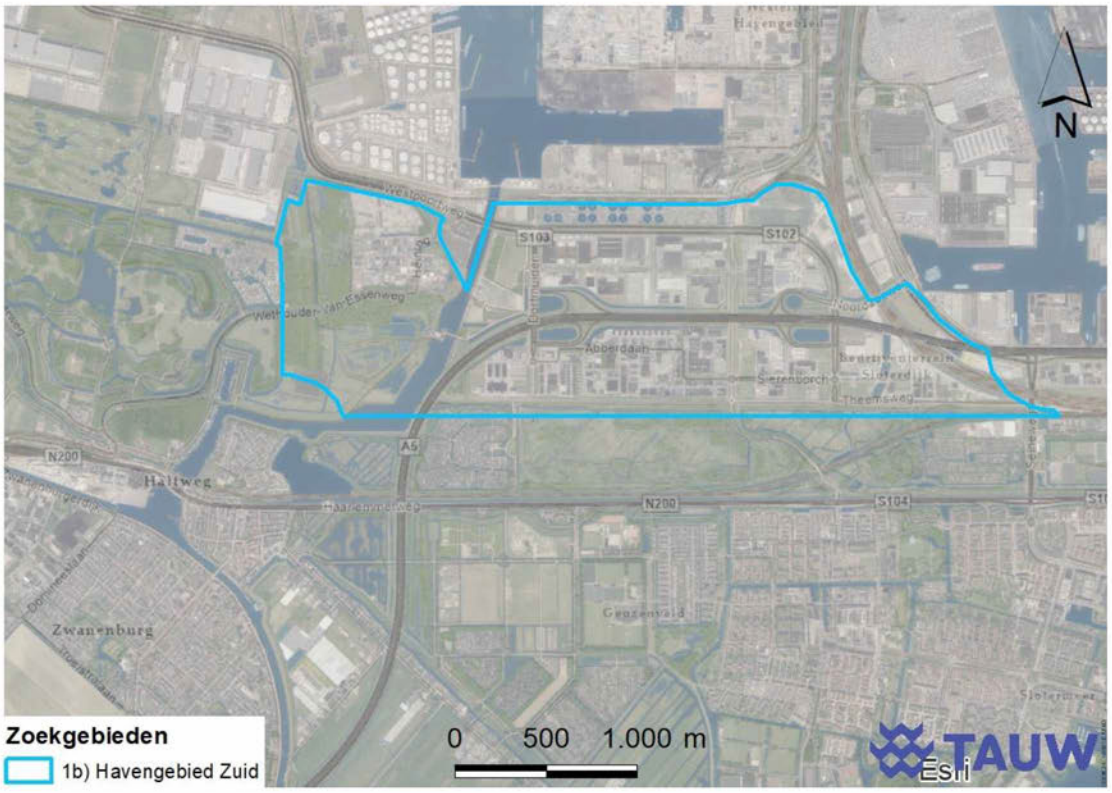

Figuur 2.2 Ligging van het zoekgebied (globaal begrensd)

Dit zoekgebied betreft beheergebied van het Havenbedrijf Amsterdam. Het zoekgebied ligt aan de zuidkant van het havengebied en bestaat uit bedrijventerrein, infrastructuur (waaronder de A5), bermen, enkele waterpartijen, grasvelden, bos en moerasgebieden. Bos en moeras is vooral in de Groote IJpolder aan de westkant van het zoekgebied aanwezig. Een groot deel van het zoekgebied betreft een industriegebied waar al verschillende opstellingen van windturbines staan. Daarnaast zijn er ruimtelijke aanknopingspunten voor windturbines te vinden, zoals havenbekkens, (snel)wegen, andere hoge objecten en het Noordzeekanaal, waar nieuwe windturbines op kunnen aansluiten.

2.1.2 Zoekgebied 3 - Ring A10 Noord

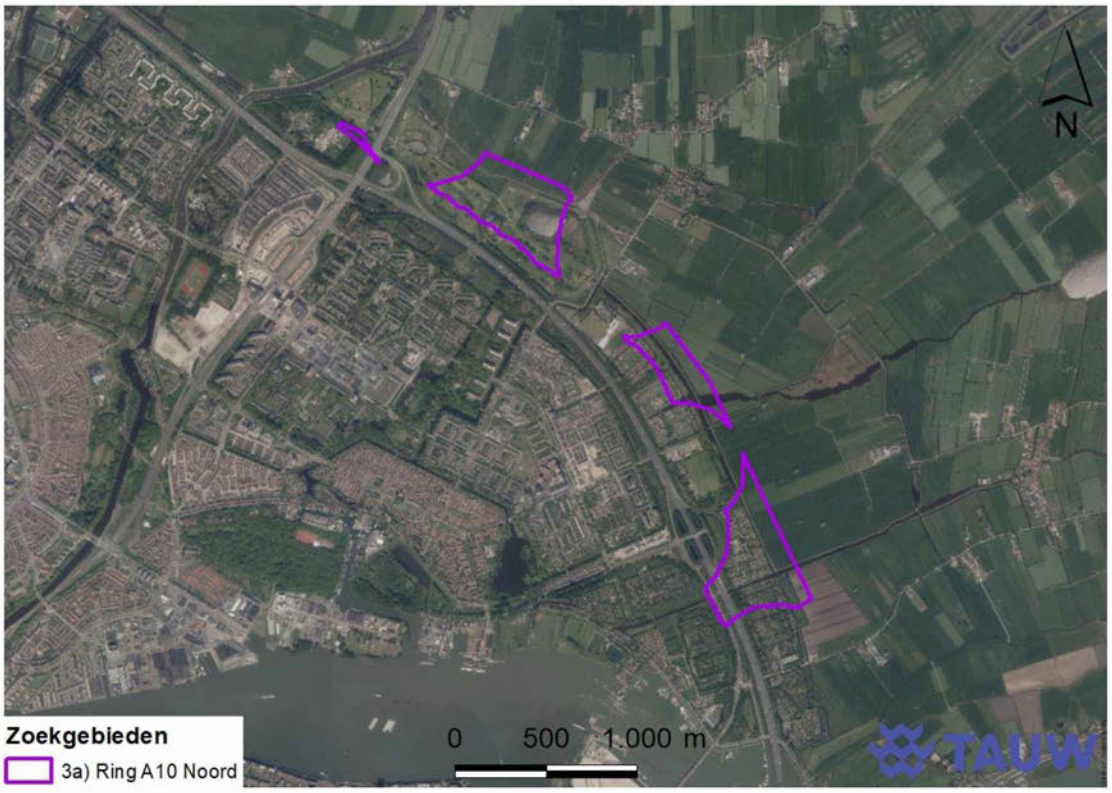

Figuur 2.3 Ligging van het zoekgebied (globaal begrensd)

Dit zoekgebied bestaat uit vier deelgebieden die ten noordoosten van Amsterdam en ten oosten van de A10 (globaal tussen afrit Noord en Schellingwoude) liggen. De zoekgebieden overlappen met een waterrijk en uitgestrekt veenweidegebied. In het zoekgebied staan volkstuinencomplexen en er is een sportpark en een golfterrein aanwezig. In de noordelijke oksel van de A10 en de N247 ligt een waterzuivering. In dit gebied is er ruimte voor windturbines tussen de snelweg A10 Noord en de hoogspanningsmasten. Langs deze structuren is eventueel een lijnopstelling mogelijk.

2.1.3 Zoekgebied 4A - Sciencepark

Figuur 2.5 Ligging van het zoekgebied (globaal begrensd)

Het Science Park Amsterdam ligt in de Watergraafsmeer aan de rand van Amsterdam, net binnen de ring A10. Naast gebouwen zijn waterpartijen en moerasgebieden aanwezig. Er zijn plannen om de MacGillavrylaan door te trekken en het treinemplacement uit te breiden. Op Science Park is er mogelijk 1 locatie voor een windturbine in de oksel van knooppunt A10/A1 en het spoor.

2.1.4 Zoekgebied 4C - Strandeiland/Buiteneiland

Figuur 2.4 Ligging van het zoekgebied (globaal begrensd)

Het IJmeer is een randmeer in Nederland. Het ligt tussen de polder De Nes, Pampushaven, de Hollandse Brug en de monding van het IJ bij IJburg, verdeeld over de provincies Noord-Holland en Flevoland. Het is een belangrijk rustgebied voor vogels. Het zoekgebied ligt in het IJmeer op enige afstand van (de nieuwe eilanden van) IJburg II. Windturbines zijn beoogd op het te ontwikkelen Buiteneiland, dat deels een natuurbestemming krijgt. Dit zoekgebied is het enige zoekgebied in Amsterdam zonder hoogtebeperkingen door Schiphol. Dit betekent dat in dit gebied relatief veel potentie is voor de opwek van duurzame energie door wind, omdat in dit zoekgebied eventueel grotere windturbines van 5,6 MW kunnen worden gerealiseerd. (In andere zoekgebieden is dit naar verwachting 2,2 tot 3 MW per turbine.)

2.1.5 Zoekgebied 5A – Diemerscheg-Amsterdam

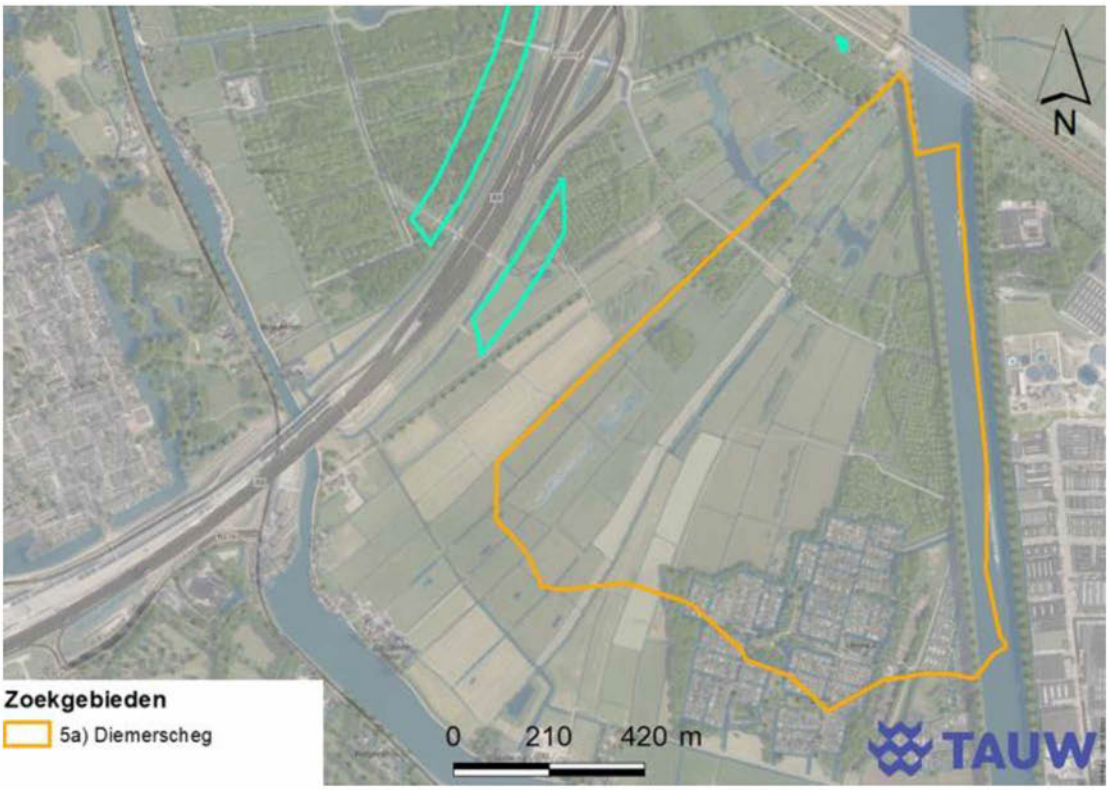

Figuur 2.6 Ligging van het zoekgebied (globaal begrensd). De groene gebieden betreffen Zoekgebied D en E die in paragraaf 2.1.9 zijn beschreven.

De Diemerscheg is de benaming voor het groene gebied tussen de Noord-Hollandse gemeenten Diemen, Weesp en Gooise Meren. Het zoekgebied in de Diemerscheg ligt langs het Amsterdam-Rijnkanaal, het knooppunt Diemen, en in het Diemerbos. Het gebied bestaat globaal gezien uit grasland, bos, moeras en een volkstuincomplex. Dit zoekgebied betreft het deel van de Diemerscheg dat binnen de gemeente Amsterdam valt. In dit gebied is eigenlijk al een energielandschap aanwezig door de aanwezigheid van de Diemercentrale en de hoogspanningsmasten die het gebied doorkruizen. Er zijn daarnaast verschillende aanknopingspunten voor nieuwe windturbines aan te wijzen, zoals het Amsterdam-Rijnkanaal, het verkeersknooppunt A1/A9 en het spoor.

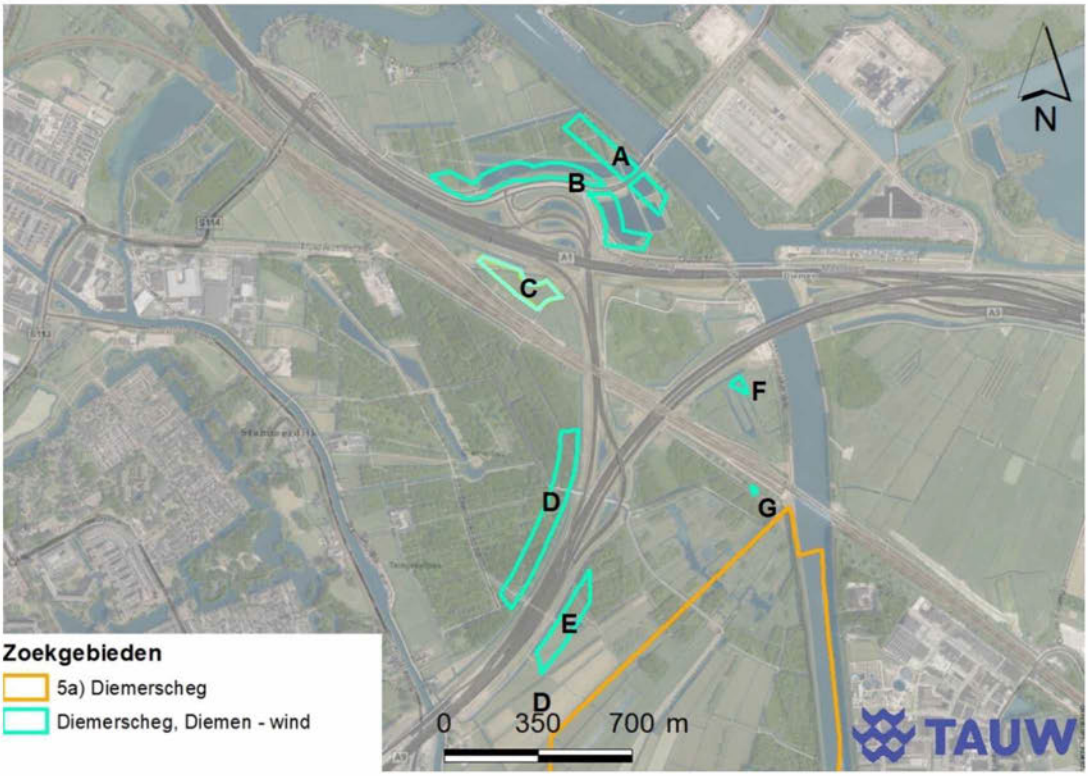

Figuur 2.79 Ligging van zoekgebied Diemen A t/m G (globaal begrensd)

2.1.6 Zoekgebieden Diemen A, B en C

Zoekgebied A, B en C liggen in de nabijheid van Knooppunt Diemen (zie figuur 2.7). Zoekgebied A en B liggen ten noorden van Knooppunt Diemen en in de Overdiemerpolder. Beide zoekgebieden worden gekenmerkt door waterpartijen en relatief jong bos. Zoekgebied C ligt ten zuiden van Knooppunt Diemen. Ten zuiden van het zoekgebied ligt het treinspoor Amsterdam-Weesp. Zoekgebied C wordt gekenmerkt door moeras(bos).

2.1.7 Zoekgebieden Diemen D en E

Zoekgebied D en E liggen in besloten bos- en parklandschap met recreatieve functie in de periferie van de A9 (zie figuur 2.7). Zoekgebied D ligt ten westen van de A9 en betreft besloten bos- en parklandschap met recreatieve functie. Zoekgebied E overlapt deels gesloten bos en met open landschap (grasland met agrarische functie) en ligt aan de oostzijde van de A9.

2.1.8 Zoekgebieden Diemen F en G

Zoekgebied F en G zijn relatief kleine zoekgebieden ten oosten van knooppunt Diemen (zie figuur 2.7). Zoekgebied F ligt ten noorden van het treinspoor Amsterdam-Weesp en zoekgebied G ten zuiden van het treinspoor. Zoekgebied F ligt in een (moeras)bos dat ligt ingesloten tussen de A1, de A9 en treinspoor Amsterdam-Weesp. Het zoekgebied ligt tussen de A9, het Amsterdam-Rijnkanaal en het treinspoor Amsterdam-Weesp. Zoekgebied G ligt in een smalle strook bos dat grenst aan de zuidelijke berm van het treinspoor Amsterdam-Weesp.

2.1.9 Zoekgebied 5B - Waternet locatie

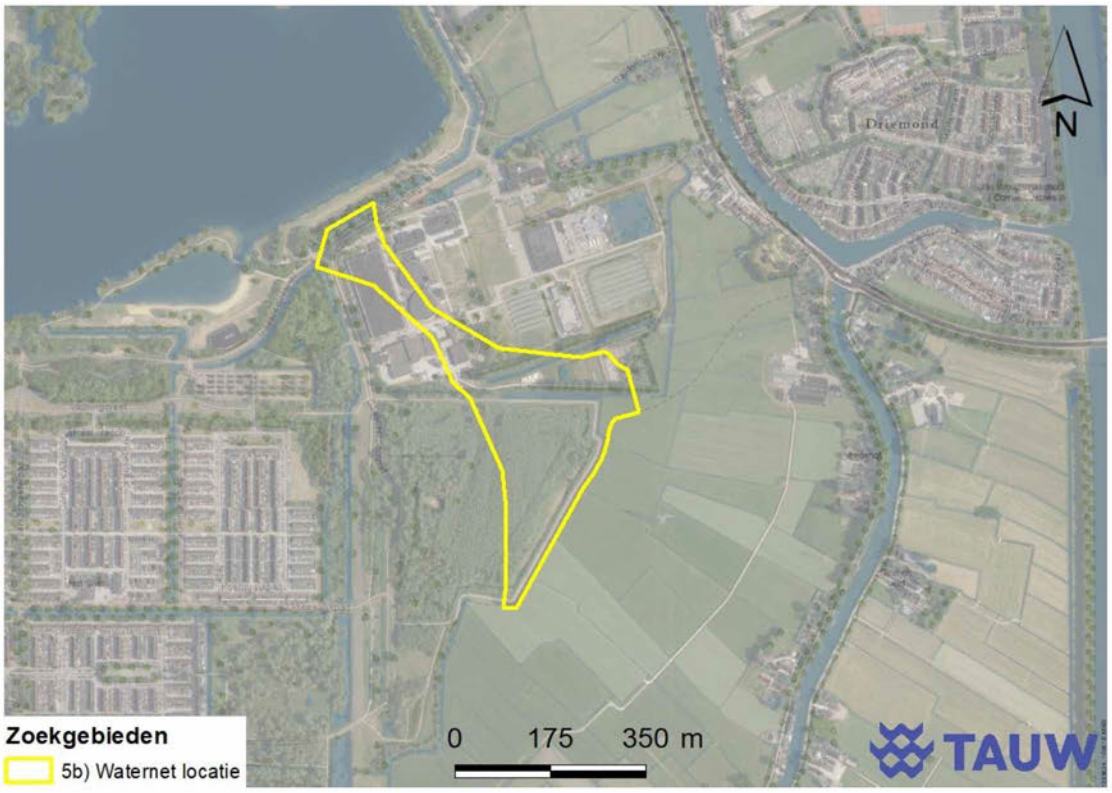

Figuur 2.8 Ligging van het zoekgebied (globaal begrensd)

Het zoekgebied ligt op en rondom het terrein van Waternet ten zuiden van de Gaasperplas. In het zoekgebied is een waterzuivering aanwezig. Verder bestaat het zoekgebied uit bos en grasland. Dit zoekgebied kan mogelijk samen met de turbines in zoekgebied 5a (Diemerscheg-Amsterdam) een nieuw cluster met windturbines vormen. Ruimtelijk gezien kunnen de hoogspanningsmasten als aanknopingspunt dienen.

2.1.10 Zoekgebied 6A - Knooppunt Holendrecht

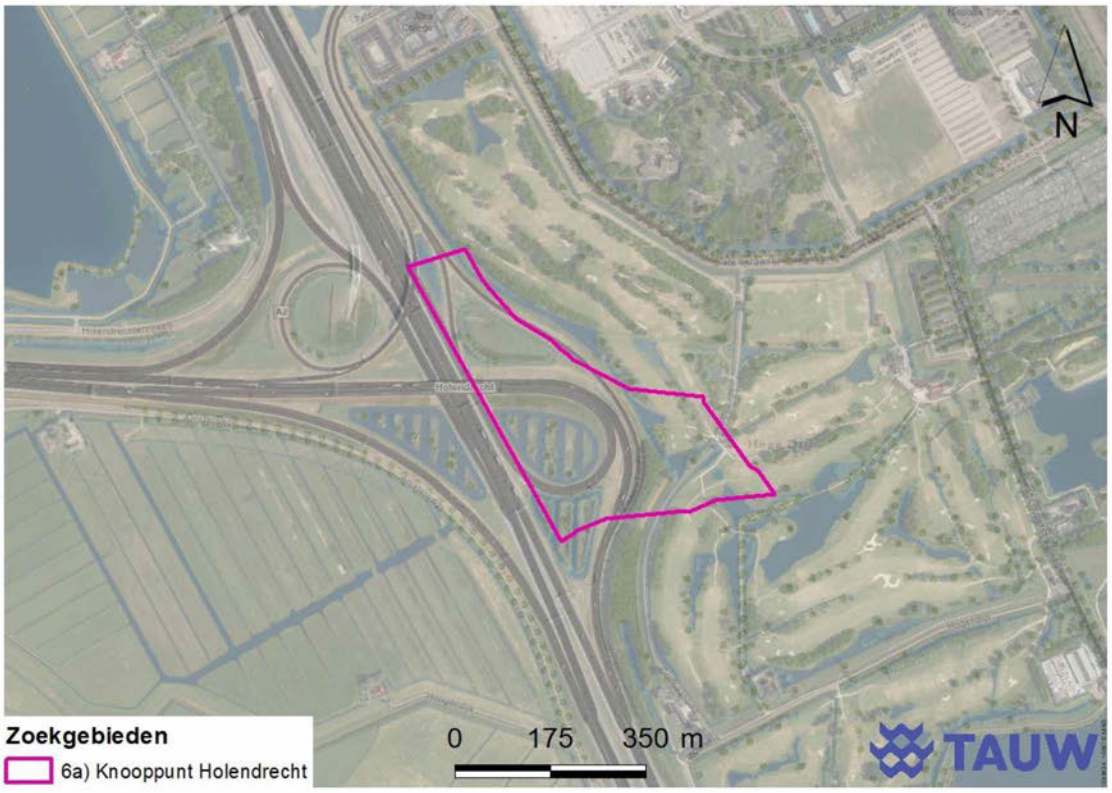

Figuur 2.9 Ligging van het zoekgebied in de gemeente Amsterdam (globaal begrensd)

Dit zoekgebied ligt grotendeels ingesloten in infrastructuur van het knooppunt Holendrecht (Holendrechtplein) tussen Ouderkerk aan de Amstel en Amsterdam-Zuidoost. Het zoekgebied overlapt ook met een golfterrein dat oosten van Knooppunt Holendrecht ligt. Zowel in het knooppunt als op het golfterrein liggen waterpartijen en staan bomen. Samen met de bestaande turbines bij de Ouderkerkerplas kan mogelijk in samenwerking met de buurgemeenten een klein cluster windturbines worden gerealiseerd rond verkeersknooppunt A2/A9. Dit knooppunt aan infrastructuur vormt een ruimtelijk aanknopingspunt.

2.2 Beoogde ontwikkeling

De beoogde ontwikkeling betreft het realiseren van windturbines in de zoekgebieden. Het exacte type windturbines, het aantal windturbines per zoekgebied en de exacte locaties van de windturbines is nog niet bekend. Ook locaties van werkterreinen en bouwwegen zijn niet bekend.

2.3 Uitgangspunten werkzaamheden en toetsing

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd bij de toetsing in dit rapport:

- De sloop of renovatie van woningen/gebouwen is geen onderdeel van de werkzaamheden
- Dit betreft een verkennend onderzoek. Er heeft geen veldbezoek of veldonderzoek plaatsgevonden. Nadere toetsing is nodig.

3 Soortenbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft of het voorgenomen plan of project negatieve effecten heeft op beschermde flora en fauna en of vervolgstappen nodig zijn.

3.1 Beschermingsregime en bepalingen

Het onderdeel soortenbescherming onder de Wnb heeft bepalingen opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar soms ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent 3 beschermingsregimes:

- Vogels: Het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn Europees beschermd via de Vogelrichtlijn
- Dieren en planten: Het gaat hier om inheemse dieren en planten, die zijn Europees beschermd via de Habitatrichtlijn en/of de verdragen van Bern en Bonn
- Nationale soorten: Het gaat hier om soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn of de verdragen van Bern en Bonn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime geldt een aantal verbodsbepalingen.

Tabel 3.1 geeft een samenvatting van de verbodspalingen. Ze voorzien in de bescherming van verblijfplaatsen en de bescherming tegen verstorende invloeden. Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Holland kan een ontheffing verlenen van de verboden zoals benoemd in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Dit kan alleen wanneer er sprake is van een geldend wettelijk belang, er geen reële alternatieven zijn en er geen effect is op de staat van instandhouding van de beschermde soorten.

3.2 Vrijstellingen

In de Wnb is een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren landelijk beschermd onder de categorie 'Nationale soorten', zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Holland heeft bij verordening deze soorten 'vrijgesteld' van de ontheffingsplicht (Provincie Noord-Holland, 2018). Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht (zie paragraaf3.3). Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing.

Tabel 3.1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb. VR = Vogelrichtlijn, HR = Habitatrichtlijn. Cijfers verwijzen naar de wetsartikelen

Beschermingsregime Verbodsbepaling	Vogels - VR	Dieren - HR/ Bonn/Bern	Planten - HR/ Bonn/Bern	Dieren - nationaal	Planten - nationaal
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4				
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen rust- of voortplantingsplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b	
Eieren:					
Vernielen (VR: en beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

3.3 Zorgplicht

De zorgplicht (Wnb, artikel 1.11) houdt in dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege worden gelaten. De initiatiefnemer neemt de noodzakelijke maatregelen om negatieve gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken/ongedaan te maken. Het betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt. De zorgplicht is overal van toepassing, binnen en buiten beschermde gebieden.

3.4 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data (zie ook H9)
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

3.5 Literatuuronderzoek

Tabel 3.2 geeft een overzicht van alle beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegevens en biotoop mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen. Deze soort(groep)en worden om die reden behandeld in deze rapportage.

Tabel 3.2 Beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegeven en habitat mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen

Soortgroep	Mogelijk aanwezige beschermde soorten
Flora	Blaasvaren, brave hendrik, dreps, getande veldsla, groensteel, groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw, kartuizer anjer, kluwenklokje, knolspirea, korensla, muurbloem, ruw parelzaad, schubvaren, smalle raai, stijve wolfsmelk, wolfskers, zandwolfsmelk (artikel 3.10).
Grondgebonden zoogdieren	Bever, otter, noordse woelmuis (artikel 3.5), waterspitsmuis, eekhoorn, boommarter, steenmarter, bunzing, wezel, hermelijn (artikel 3.10).
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, baardvleermuis (artikel 3.5).
Vogels - jaarrond beschermde nesten	Ooievaar, wespendief, buizerd, havik, sperwer, boomvalk, slechtvalk, ransuil, steenuil, kerkuil, roek, gierzwaluw, huismus (artikel 3.1).
Vogels - jaarrond beschermd, afhankelijk van ecologische factoren	Diverse soorten, zoals ekster en koolmees.
Vogels - in gebruik zijnde nesten	Diverse soorten
Amfibieën	Rugstreeppad, poelkikker, heikikker (artikel 3.5), alpenwatersalamander (artikel 3.10).
Reptielen	Ringslang (artikel 3.10).
Vissen	Houting (artikel 3.5), kwabaal, grote modderkruiper (artikel 3.10).
Vlinders	Grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage, sleedoornpage (artikel 3.10).
Libellen	Gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaken (artikel 3.5).
Overige ongewervelden	Gestreepte waterroofkever

3.6 Toetsing beschermde soorten

3.6.1 Flora

Blaasvaren, groensteel, muurbloem en schubvaren groeien op oude muren. Aangenomen wordt dat er geen gebouwen of andere kunstwerken worden gesloopt. Een negatief effect op deze soorten is uitgesloten. De overige soorten komen voor in uiteenlopende habitats zoals bosranden, grasvelden, bermen, dijken en (spoorbermen). Dat deze soorten in de zoekgebieden voorkomen, kan niet met zekerheid worden uitgesloten. Een habitatgeschiktheidsbeoordeling is nodig om te kijken of zoekgebieden in geschikte groeiplaatsen voor beschermde soorten voorzien. Eventueel moet nader onderzoek worden uitgevoerd. Als groeiplaatsen worden vernietigd en/of exemplaren worden geplukt of ontworteld, moet hiervoor een ontheffing worden aangevraagd. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

3.6.2 Grondgebonden zoogdieren

Recent zijn bever en otter binnen of nabij de gemeentegrenzen waargenomen. Otter is in 2021 langs het IJmeer in de Vijfhoek op een cameraval vastgelegd. Van bever zijn enkele waarnemingen langs het IJmeer en het Amsterdam Rijnkanaal bekend. De meeste waarnemingen zijn ten noorden van de A1 gedaan. De zoekgebieden meeste zoekgebieden zijn voor otter en bever slecht bereikbaar door drukke infrastructuur en zijn door recreatief medegebruik en/of verstedelijking niet geschikt voor otter en bever. Dat een duurzame populatie met vaste rust en verblijfplaatsen in een zoekgebied voorkomt wordt niet verwacht. Via het Amsterdam Rijnkanaal zijn relatief rustige zoekgebieden A, B en A Diemerscheg bereikbaar en qua waterrijk habitat in theorie min of meer geschikt voor otter en bever. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid vast te stellen. Als leefgebied wordt aangetast of als niet kan worden uitgesloten dat exemplaren worden gedood of verwond is een ontheffing nodig. Leefgebied dat verloren gaat, moet worden gecompenseerd. Mogelijk gaat dit ten koste van het areaal grasland met agrarische functie. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

Noordse woelmuis en waterspitsmuis zijn samen beoordeeld, omdat de habitatvoorkeur veel overlap vertoont. Beide soorten komen voor in moerassen, natte graslanden en waterlopen met natuurlijke flauwe oevers met een uitbundige en gevarieerde begroeiing. Dergelijk habitat komt voor in zoekgebied ‘1B Haven Zuid’, ‘3 Ring A10 Noord’ en ‘5A Diemerscheg’. Het voorkomen van noordse woelmuis in en nabij zoekgebied ‘1B Haven Zuid’ en ‘3 Ring A10 Noord’ is bekend (NDFF). Door het realiseren van windturbines kan leefgebied worden aangetast. In de aanlegfase kunnen exemplaren worden gedood of verwond. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid vast te stellen. Als leefgebied wordt aangetast of als niet kan worden uitgesloten dat exemplaren worden gedood of verwond is een ontheffing nodig. Leefgebied dat verloren gaat, moet worden gecompenseerd. Dit kan op de meeste plekken waarschijnlijk door een kwaliteitsimpuls. Mogelijk gaat dit ten koste van het areaal grasland met agrarische functie. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

In bosgebieden in zoekgebied ‘5A Diemerscheg’, Diemen D en E zijn bospercelen aanwezig waar steenmarter, boommarter en eekhoorn voor kan komen. Indien bomen worden gekapt kan dit ten kosten gaan van leefgebied en er kunnen nesten worden vernietigd. In de aanlegfase kunnen exemplaren worden gedood en/of verwond. Alle zoekgebieden voorzien in potentie in geschikt leefgebied bunzing, wezel en/of hermelijn. Als leefgebied wordt aangetast of als niet kan worden uitgesloten dat exemplaren worden gedood of verwond is een ontheffing nodig. Leefgebied dat verloren gaat, moet worden gecompenseerd. Dit kan op de meeste plekken waarschijnlijk door een kwaliteitsimpuls. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

3.6.3 Vleermuizen

Effecten op vleermuizen door het beoogde voornemen zijn te onderscheiden in effecten tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase van het windpark. Effecten kunnen ontstaan als gevolg van het verstoren of vernietigen van verblijfplaatsen, vliegroutes of foerageergebieden. Effecten tijdens de gebruiksfase kunnen ontstaan als gevolg van aanvaringsslachtoffers.

3.6.3.1 Effecten tijdens de aanlegfase

Er zijn drie typen leefgebied van vleermuizen te onderscheiden: verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Verblijfplaatsen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in woningen, andere bouwwerken of in bomen. Foerageergebieden zijn groen- of waterstructuren zoals struweel, bomenrijen en watergangen. Vliegroutes worden gevormd door lijnvormige elementen zoals bomenrijen en watergangen.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven (onder andere) in spleten en holten van bomen en gebouwen. Het leefgebied van franjestaart, baardvleermuizen bestaat uit bosrijke omgevingen en kleinschalige landschappen. Dergelijk habitat ontbreekt in en rond de zoekgebieden. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van franjestaart en baardvleermuis in de gebouwen en bomen in de zoekgebieden wordt daarom niet verwacht.

Als uitgangspunt is aangenomen dat er geen werkzaamheden aan bestaande gebouwen plaatsvinden. Tussen de zoekgebieden voor de windturbines en bestaande gebouwen wordt minimaal een afstand van 450 meter gehouden. Fysieke aantasting van verblijfplaatsen van gebouw bewonende soorten is daarom uitgesloten.

Verblijfplaatsen van de boombewonende vleermuizen ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis in de bospercelen zijn niet uitgesloten. Door het kappen van bomen kunnen verblijfplaatsen worden vernietigd. Als er bomen worden gekapt moet worden gecontroleerd of daar geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen in aanwezig zijn. Nader onderzoek is nodig als aan de hand van deze controle niet kan worden uitgesloten dat een verblijfplaats wordt vernietigd. Dat effecten kunnen worden voorkomen en/of dat een ontheffing kan worden verkregen is reëel.

Vliegroutes en foerageergebieden

Vleermuizen gebruiken luwe en donkere plekken nabij opgaande begroeiing en insectenrijke plekken boven waterpartijen als foerageergebied. Lijnvormige groenstructuren en waterpartijen worden als vliegroute gebruikt bij verplaatsing tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Omdat dit vaak al foeragerende gebeurt, zijn vliegroutes vaak ook van belang als foerageergebied.

Lijnvormige elementen in het landschap blijven behouden. Het is niet uitgesloten dat er bomen in bomenrijen gekapt worden om werklocaties bereikbaar te maken of windturbines te plaatsen. Mogelijk ontstaat hierdoor een gat in de bomenrijen. Dit kan de functionaliteit van vliegroutes aantasten. Wanneer bomen in bomenrijen gekapt worden voor het voornemen, is nader onderzoek naar vliegroutes van vleermuizen vereist. Het is niet uitgesloten dat vleermuizen in de zoekgebieden foerageren.

3.6.3.2 Effecten tijdens de gebruiksfase (aanvaringslachtoffers)

Vleermuizen kunnen gedood worden of verwond raken wanneer zij in aanraking komen met de draaiende wieken of de turbulentie (luchtzakken) van draaiende wieken van windturbines.
In Nederland worden vooral gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis en in mindere mate laatvlieger als slachtoffer van windturbines verwacht (Rydell *et al*., 2010). Onderzoek in windparken in Nederland wijst op ongeveer één vleermuisslachtoffer per windturbine per jaar (Limpens *et al*., 2013). Dit is echter onder andere afhankelijk van de geschiktheid en de mate van gebruik van het gebied door vleermuizen. Het is niet uit te sluiten dat vleermuizen die in (de omgeving van) de zoekgebieden verblijven en/of foerageren meer dan incidenteel aanvaringsslachtoffer worden. Nader onderzoek is vereist om inzicht te krijgen in het gebruik van de zoekgebieden door vleermuizen.

Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek is mogelijk een ontheffing nodig voor het doden en/of verwonden van één of enkele soorten vleermuizen. Als de additionele sterfte door het windmolenpark > 1% van de natuurlijke sterfte van de lokale populatie, zijn ook mitigerende maatregelen nodig. Vaak wordt dan een stilstandvoorziening getroffen op de momenten dat de kans op aanvaringslachtoffers het grootst is. Dat effecten kunnen worden voorkomen en/of dat een ontheffing kan worden verkregen is reëel. Bij het vaststellen van de additionele sterfte moet ook rekening worden gehouden met cumulatieve effecten door andere windmolenparken die een effect kunnen hebben op de lokale populatie.

3.6.4 Vogels

Effecten op vogels door het beoogde voornemen zijn te onderscheiden in effecten tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase van het windpark. Effecten kunnen ontstaan als gevolg van het verstoren of vernietigen van nestlocaties van algemene broedvogels en jaarrond beschermde soorten of het vernietigen van essentieel leefgebied van jaarrond beschermde vogelsoorten. Effecten tijdens de gebruiksfase kunnen ontstaan als gevolg van aanvaringsslachtoffers en afname van leefgebied door verstoring.

3.6.4.1 Aanlegfase

De werkzaamheden voor het aanleggen van het windpark kunnen een verstorend effect hebben op broedgevallen van jaarrond beschermde nesten en nesten van algemene broedvogels. Ook kunnen (in gebruik zijnde) nesten fysiek worden aangetast.

Jaarrond beschermde soorten
De nesten van deze soorten zijn het hele jaar beschermd, evenals de functionele leefomgeving rondom het nest. Op basis van verspreidingsgegevens kunnen diverse soorten met jaarrond beschermde nesten in (de omgeving van) de zoekgebieden voorkomen.

Gebouwen in de omgeving van de zoekgebieden bieden geschikte nestlocaties voor gierzwaluw en huismus. Alle gebouwen bevinden zich echter op meer dan 200 meter van de zoekgebieden. Verstoring van broedgevallen tijdens de aanlegfase zijn daarmee uitgesloten. Huismussen begeven zich doorgaans niet meer dan enkele honderden meters van hun broedlocaties waardoor er geen negatieve effecten op het leefgebied van huismus zijn. Gierzwaluw kunnen op veel grotere afstanden van hun broedlocaties foerageren. Er is tijdens de aanlegfase in de omgeving van de zoekgebieden meer dan voldoende leefgebied beschikbaar van vergelijkbare en betere kwaliteit waardoor er geen effect op essentieel leefgebied plaatsvindt.

De gebouwen op boerderijerven in de omgeving van enkele zoekgebieden bieden geschikt broedhabitat voor kerkuil en steenuil. De zoekgebieden voor de windturbines bevinden zich echter minstens 200 meter van boerderijerven. Daarmee vinden de werkzaamheden buiten de verstoringsvrije afstand van kerkuil en steenuil (BIJ12, 2017) plaats waardoor verstoring van broedgevallen uitgesloten is. Het ontbreekt binnen de zoekgebieden aan geschikt foerageergebied voor steenuil, waardoor effecten op essentieel leefgebied van die soort uitgesloten zijn. Voor kerkuil blijft voldoende foerageergebied beschikbaar.

Hoge gebouwen en hoogspanningsmasten kunnen door slechtvalk en ooievaar als broedlocatie worden gebruikt. Dergelijke elementen worden niet aangetast. Een negatief effect op nesten van slechtvalk en ooievaar zijn uitgesloten.

De bomen(rijen) en bosschages in en rond de zoekgebieden bieden geschikte nestgelegenheden voor boomvalk, buizerd, ransuil, havik, sperwer, roek en wespendief. Met de kap van bomen is het vernietigen van jaarrond beschermde nesten van deze soorten niet uit te sluiten. Wanneer de werkzaamheden binnen 100 meter van bomen plaatsvinden zijn verstorende effecten op broedgevallen niet uitgesloten. Tijdens de werkzaamheden blijft wel voldoende alternatief foerageergebied aanwezig voor deze soorten. Nader onderzoek is vereist om het gebruik van (de omgeving van) de zoekgebieden door deze soorten te inventariseren. Mogelijk moet naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek een ontheffing aangevraagd worden en/of maatregelen genomen worden tijdens de aanlegfase.

Bezette nesten van algemene broedvogels
De nesten van alle vogelsoorten zijn beschermd als ze als broedlocatie in gebruik zijn. Binnen de zoekgebieden vormen onder andere de weilanden, watergangen, bosschages en boerderijen geschikt broedgebied voor diverse soorten algemene broedvogels. Het is daarom niet uitgesloten dat tijdens de werkzaamheden broedgevallen van algemene broedvogels verstoord worden.

Vogels kunnen gedurende het gehele jaar tot broeden komen. Het is daarom zaak om hier voorafgaand aan het werk rekening mee te houden. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode maart t/m augustus (het reguliere broedseizoen). Een (periodieke) controle op nesten van broedvogels is voorafgaand aan de werkzaamheden noodzakelijk om overtreding van de wet te voorkomen. Als een broedgeval aanwezig is, dient een verstoringsvrije zone te worden aangehouden, waarbinnen gedurende de periode van broeden niet wordt gewerkt. De breedte van deze zone dient door een ter zake kundige te worden bepaald.

3.6.4.2 Effecten tijdens de gebruiksfase (aanvaringsslachtoffers)

In de gebruiksfase van het windpark kunnen negatieve effecten op vogels optreden door verlies aan leefgebied en door sterfgevallen als gevolg van aanvaringen met turbines. Het aantal aanvaringsslachtoffers met windturbines is afhankelijk van de aanwezige soorten in de omgeving, het aantal vogels dat gebruik maakt van een zoekgebied, de eigenschappen van de windturbine, en biotische en abiotische omstandigheden rond het zoekgebied. Gemiddeld vallen er zo'n 20 tot 30 vogelslachtoffers per windmolen per jaar (Krijgsveld *et al.*, 2009). De meeste aanvaringsslachtoffers vallen wanneer het donker is en de turbines slecht te zien zijn.

Nader onderzoek is nodig om te bepalen of, en zo ja, onder welke soorten aanvaringslachtoffers worden verwacht en om hoeveel exemplaren per jaar het gaat. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek is mogelijk een ontheffing nodig voor het doden en/of verwonden van één of enkele soorten. Als de additionele sterfte door het windmolenpark > 1% van de natuurlijke sterfte van de populatie, zijn ook mitigerende maatregelen nodig. In sommige gevallen wordt dan een stilstandvoorziening getroffen op de momenten dat de kans op aanvaringslachtoffers het grootst is. Dat effecten kunnen worden voorkomen en/of dat een ontheffing kan worden verkregen is reëel. Bij het vaststellen van de additionele sterfte moet ook rekening worden gehouden met cumulatieve effecten door andere windmolenparken die een effect kunnen hebben op de lokale populatie.

Lokale broedvogels

Vogels die binnen of in de omgeving van een zoekgebied voorkomen en broeden, lopen een risico om aanvaringsslachtoffer te worden. Dit is onder andere afhankelijk van het leef-, broed- en foerageergedrag van de soort. Veel vogelsoorten in de omgeving van de zoekgebieden komen naar verwachting in slechts kleine aantallen voor. Van deze soorten wordt verwacht dat er per soort slechts incidenteel vogels aanvaringsslachtoffer worden. Van andere soorten, die in (relatief) groter aantal voorkomen, een verhoogd risico hebben aanvaringsslachtoffer te worden of een sterke binding met een zoekgebied hebben, wordt een meer dan incidentele sterfte als gevolg van het voornemen verwacht. Om zicht te krijgen op welke soorten gebruik maken van een zoekgebied, is nader onderzoek nodig. Eén van de aandachtspunten zijn lepelaars die nabij Haarlem broeden en in het IJmeer foerageren en bij foerageervluchten meer dan incidenteel door zoekgebieden vliegen. Uit de tellingen volgt welke soorten (de omgeving van) een zoekgebied als broed- en/of leefgebied gebruiken en in welke aantallen. Met deze data kan bepaald worden of er soorten zijn waarvoor een meer dan incidentele sterfte niet met zekerheid kan worden uitgesloten en waarvoor dus een ontheffing aangevraagd moet worden.

Seizoenstrek

Gestuwde trek waarbij hoge concentraties trekkende vogels op specifieke locaties aanwezig zijn, vindt vooral in kustgebieden plaats. In en rond de zoekgebieden wordt geen gestuwde trek verwacht. De meeste soorten die in en rond een zoekgebied worden verwacht trekken over een breed vlak over Nederland en er is veel mindere mate sprake van gestuwde trek. Voor veel soorten geldt dat concentraties van jaar tot jaar verschillen. Dit is mede afhankelijk van de windrichting tijdens de trek. Daarnaast vliegen de meeste soorten overdag waardoor het risico op aanvaringen minder groot is. Als gevolg van bovenstaande zullen de meeste vogels tijdens de seizoenstrek op grote hoogte boven de zoekgebieden trekken en worden meer dan incidentele slachtoffers niet verwacht.

Wintergasten en slaaptrek

Vogelsoorten die in Nederland overwinteren, kunnen zoekgebieden als foerageer- of rustgebied gebruiken of kunnen met regelmaat door zoekgebieden vliegen wanneer ze tussen slaapplaatsen en foerageergebieden pendelen. Deze soorten lopen risico om aanvaringsslachtoffer te worden. Dagelijkse pendelvluchten door de zoekgebieden kunnen niet worden uitgesloten. Een knelpunt ten aanzien van de 1 % norm in het kader van aanvaringslachtoffers wordt echter niet verwacht maar moet wel nader worden onderbouwd. Om zicht te krijgen op winterse vliegbewegingen en het terreingebruik zijn wintertellingen vereist. Met deze wintertellingen kan bepaald worden voor welke soorten een verhoogd risico geldt om aanvaringsslachtoffer te worden; of een ontheffing vereist is en het mogelijk is deze te verkrijgen.

3.6.5 Amfibieën

Rugstreeppad, poelkikker en heikikker komen voor in veenweidegebieden in de omgeving van Amsterdam. Poelkikker en heikikker worden op basis van habitat alleen in zoekgebied '3 Ring A10 Noord' en '5A Diemerscheg' verwacht. Rugstreeppad komt, net als alpenwatersalamander, ook voor in stedelijk gebied. Rugstreeppad en alpenwatersalamander kan in theorie in alle zoekgebieden voorkomen. Bij ingrepen in oppervlaktewater kan voortplantingswater worden aangetast. Door ingrepen op land kunnen land- en winterhabitat worden aangetast. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid vast te stellen. Als leefgebied wordt aangetast of als niet kan worden uitgesloten dat exemplaren worden gedood of verwond is een ontheffing nodig. Leefgebied dat verloren gaat, moet worden gecompenseerd. Dit kan op de meeste plekken waarschijnlijk door een kwaliteitsimpuls. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

3.6.6 Reptielen

Op basis van de NDFF blijkt dat ringslang in of nabij alle zoekgebieden voorkomt. Zowel in het buitengebied als in stedelijk gebied komt ringslang voor. Met name in stedelijk gebied, zoals in en rond het Meernpark (nabij het Sciencepark) worden bijvoorbeeld broeihopen voor ringslang aangelegd en onderhouden. Nader onderzoek is nodig om te bepalen welke terreinonderdelen van essentieel belang zijn voor ringslang. Als negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten zijn mitigerende en eventueel compenserende maatregelen nodig.

Mogelijk is een ontheffing nodig. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

3.6.7 Vissen

Houting is vrij zeldzaam en komt voor in de grote rivieren en kanalen. Rond november trekt houting de rivieren op om op grind en zandbodems te paaien. In het IJsselmeer groeit tegenwoordig een groot deel van de jonge vis op. Voortplantingshabitat is in geen van de zoekgebieden aanwezig. Er worden geen windturbines in aanwezige rivieren of kanalen gerealiseerd. Zoekgebied '4C Strand/Buiteneiland ligt in het IJmeer. Hier kunnen in theorie houtingen aanwezig zijn. Zowel tijdens de aanlegfase als de gebruiksfase blijft er ruim voldoende leefgebied beschikbaar. Een negatief effect op houting is uitgesloten.

Rivierdonderpad komt voor in stromend en zwak stromend water met hard bodemsubstraat en schuilmogelijkheden zoals boomwortels, stortstenen of oeverbeschoeiing. Het leefgebied bestaat uit rivieren, beken, meren, kanalen, vaarten en sloten. In stagnante watertypen zoekt rivierdonderpad plaatsen met hogere zuurstofgehalten op zoals oevers met windwerking of onder stuwtjes waar water overheen valt. Dat rivierdonderpad in oppervlaktewater voorkomt, kan niet met zekerheid worden uitgesloten. Het voorkomen van grote modderkruiper in veenweidesloten in de directe omgeving van Amsterdam bekend (NDFF). Bij ingrepen in oppervlaktewater kan leefgebied worden aangetast en kunnen exemplaren worden gedood en/of verwond. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid vast te stellen. Als leefgebied wordt aangetast of als niet kan worden uitgesloten dat exemplaren worden gedood of verwond is een ontheffing nodig. Leefgebied dat verloren gaat, moet worden gecompenseerd. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

3.6.8 Vlinders

Grote vos en grote weerschijnvlinder komen voor langs vochtige bosranden en op open plekken in vochtige loofbossen. Grote vos komt ook voor in boomgaarden en plekken met grote solitaire bomen. Iepenpage komt voor in (vochtige) bossen, bosranden, parken en grotere tuinen waar iepen aanwezig zijn. Iepenpage heeft geen groot leefgebied nodig en kan al voorkomen op plaatsen waar enkele iepen bij elkaar staan. Er zijn populaties bekend die slechts één boom ter beschikking hebben. Sleedoornpage komt voor in houtwallen en bosranden waar sleedoornstruwelen aanwezig zijn. De laatste jaren lijkt het leefgebied steeds meer te verschuiven naar tuinen en parken in stedelijk gebied. Sleedoornpage leeft in een landschap waarin sleedoornstruweel of pruimen en markante ontmoetingsbomen aanwezig zijn. Hieraan wordt vooral voldaan bij struwelen langs bosranden, weg- en spoorbermen, holle wegen en akkers. Daarnaast kan de soort vliegen in een stedelijke omgeving waar hij gebruik maakt van sleedoornstruwelen in parken en vrijstaande pruimen in tuinen. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid vast te stellen. Als leefgebied wordt aangetast of als niet kan worden uitgesloten dat exemplaren worden gedood of verwond is een ontheffing nodig. Leefgebied dat verloren gaat, moet worden gecompenseerd. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

3.6.9 Libellen

Het voorkeurshabitat van gevlekte witsnuitlibel betreft laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen en duinplassen. Vaak bestaat de vegetatie uit een combinatie van riet of lisdodde met krabbescheer en een veld van ondergedoken waterplanten zoals kransvederkruid en grof hoornblad, drijfbladplanten als witte waterlelie en gele plomp, en drijftillen van onder andere pluimzegge. De laatste jaren is de soort aan een opmars bezig en worden exemplaren in diverse typen wateren met een rijke oever- en onderwatervegetatie aangetroffen. Groene glazenmaker komt voor in stilstaande wateren zoals plassen, sloten en petgaten in laagveengebieden en sloten in veenweidegebieden met dichte krabbenscheervelden.

Door het dempen of vergraven van oppervlaktewater kan leefgebied van gevlekte witsnuitlibel worden aangetast. Ook kunnen exemplaren tijdens de aanlegfase worden gedood of verwond. Nadere geschiktheidsbeoordeling van eventueel te dempen sloten is nodig om te kijken of effecten al dan niet kunnen worden uitgesloten. Waterpartijen die in potentie geschikt zijn voor gevlekte witsnuitlibel en die worden aangetast, moeten nader worden onderzocht om de aan- of afwezigheid vast te stellen. Als gevlekte witsnuitlibel wordt aangetroffen, moeten mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten weg te nemen of te verzachten. Voor een eventueel resteffect is een ontheffing nodig.

3.6.10 Overige ongewervelden

Gestreepte waterroofkever en platte schijfhoren wordt op basis van habitat alleen in zoekgebied ‘3 Ring A10 Noord’ en ‘5A Diemerscheg’ verwacht. Bij ingrepen in oppervlaktewater kan leefgebied worden aangetast en kunnen exemplaren worden gedood en/of verwond. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid vast te stellen. Als leefgebied wordt aangetast, of als niet kan worden uitgesloten dat exemplaren worden gedood of verwond, is een ontheffing nodig. Leefgebied dat verloren gaat, moet worden gecompenseerd. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

3.6.11 Conclusie

Voor alle zoekgebieden geldt dat nadere toetsing noodzakelijk is. In het veld moet worden beoordeeld of er daadwerkelijk geschikt habitat voor beschermde soorten aanwezig is. Indien nodig moet nader (veld)onderzoek worden uitgevoerd om de aan- of afwezigheid van soorten vast te stellen. Nader onderzoek naar (vliegbewegingen van) vogels en vleermuizen is nodig om de aanvaringsrisico’s te bepalen, te bepalen voor welke soorten een ontheffing nodig is en of mitigerende maatregelen nodig zijn.

Als leefgebied wordt aangetast of als niet kan worden uitgesloten dat exemplaren worden gedood of verwond is een ontheffing nodig. Leefgebied dat verloren gaat, moet worden gecompenseerd. Als voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen, is een ontheffing voor alle zoekgebieden redelijkerwijs te verkrijgen.

4 Beschermde houtopstanden

4.1 Beschermingsregime

Houtopstanden worden beschermd door de Wet natuurbescherming als aan een aantal voorwaarden is voldaan. Die voorwaarden zien onder meer toe op de oppervlakte en de vorm van een dergelijke houtopstand en op de plaats waar deze zich bevindt. Houtopstanden die zich bijvoorbeeld binnen de bebouwde kom Boswet bevinden, vallen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Dat geldt ook voor houtopstanden in erven en tuinen en voor fruitbomen en windschermen om boomgaarden. Voor houtopstanden die wel onder de bescherming van de wet vallen, geldt dat het verboden is deze houtopstanden te vellen zonder voorafgaande melding van die velling. Die melding dient te worden gedaan bij de OD NHN.
De voorgenomen velling kan na een dergelijke melding worden verboden, of er kunnen specifieke eisen worden gesteld aan de wettelijk geldende herplantplicht. De provincie Noord-Holland heeft in de 'Verordening houtopstanden Noord-Holland' specifieke regels gesteld voor het behoud van de zogenaamde historische bosgroeiplaatsen. Voor de compensatie van aantasting van een boskern (een min of meer aaneengesloten houtsopstand met in totaal een oppervlakte vanaf ongeveer vijf hectare bos) is naast een melding ook een ontheffing nodig als herplant elders plaatsvindt.

4.2 Effectbeoordeling

Figuur 4.1 geeft de ligging van de zoekgebieden ten opzichte van de bebouwde kom boswet weer. In tabel 4.1 is aangegeven of een zoekgebied buiten de bebouwde kom boswet ligt en, zo ja, of beschermde houtopstanden worden verwacht en of vervolgstappen nodig zijn. Geen van de zoekgebieden overlapt met historische bosgroeiplaatsen.

Vervolgonderzoek bestaat uit een veldbezoek waarbij wordt gecontroleerd of daadwerkelijk groenstructuren aanwezig zijn die als beschermde houtopstand kwalificeren. Als deze aanwezig zijn en worden aangetast, is een boominventarisatie nodig en moet een melding bij bevoegd gezag worden gedaan. In de meeste gevallen geldt een herplantplicht. Bij aantasting van een boskern is ook een ontheffing nodig als herplant elders plaatsvindt.

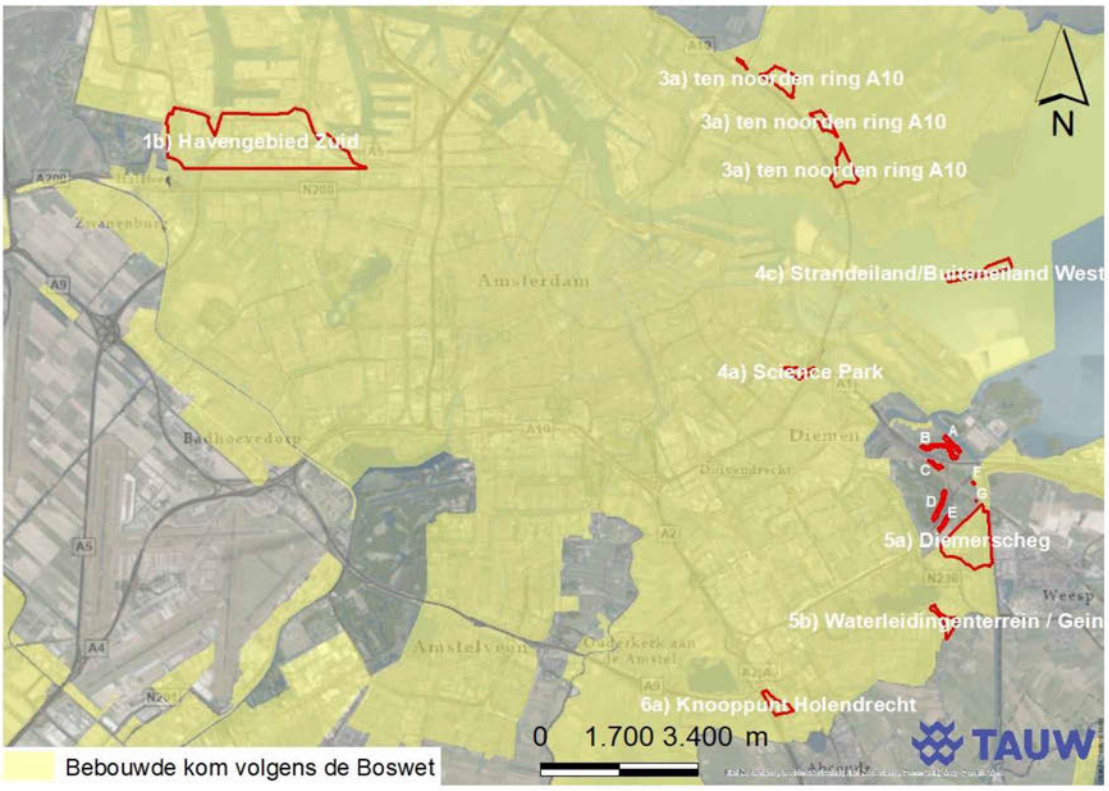

Figuur 4.1 Ligging van de zoekgebieden (globaal begrensd) ten opzichte van de bebouwde kom boswet.

Tabel 4.1 Toetsing beschermde houtopstanden

Zoekgebied	Buiten bebouwede kom houtopstanden?	Beschermde houtopstand aanwezig?	Vervolgstappen
1B Haven Zuid	Nee	Niet van toepassing	Niet van toepassing
3 Ring A20 Noord	Nee	Niet van toepassing	Niet van toepassing
4C Strand/Buiten eiland	Nee	Nee	Niet van toepassing
4A Sciencepark	Nee	Niet van toepassing	Niet van toepassing
5A Diemerscheg	Nee	Niet van toepassing	Niet van toepassing
5B Waternet locatie	Nee	Niet van toepassing	Niet van toepassing
6A Knooppunt Holendrecht	Nee	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Diemen A	Ja	• Mogelijk bomenrijen van > 20 bomen • Mogelijk houtopstanden >1.000 m^2 • Mogelijk boskernen	Vervolgonderzoek nodig. Mogelijk meld- en herplantplicht. Mogelijk ontheffing voor herplant elders nodig.
Diemen B	Ja	• Mogelijk bomenrijen van > 20 bomen	Vervolgonderzoek nodig. Mogelijk meld- en

Zoekgebied	Buiten bebouwede kom houtopstanden?	Beschermde houtopstand aanwezig?	Vervolgstappen
		• Mogelijk houtopstanden >1.000 m^2 • Mogelijk boskernen	herplantplicht. Mogelijk ontheffing voor herplant elders nodig.
Diemen C	Ja	• Mogelijk bomenrijen van > 20 bomen • Mogelijk houtopstanden >1.000 m^2	Vervolgonderzoek nodig. Mogelijk meld- en herplantplicht.
Diemen D	Ja	• Mogelijk bomenrijen van > 20 bomen • Mogelijk houtopstanden >1.000 m^2 • Mogelijk boskernen	Vervolgonderzoek nodig. Mogelijk meld- en herplantplicht. Mogelijk ontheffing voor herplant elders nodig.
Diemen E	Ja	• Mogelijk bomenrijen van > 20 bomen • Mogelijk houtopstanden >1.000 m^2 • Mogelijk boskernen	Vervolgonderzoek nodig. Mogelijk meld- en herplantplicht. Mogelijk ontheffing voor herplant elders nodig.
Diemen F	Ja	• Mogelijk bomenrijen van > 20 bomen • Mogelijk houtopstanden >1.000 m^2 • Mogelijk boskernen	Vervolgonderzoek nodig. Mogelijk meld- en herplantplicht. Mogelijk ontheffing voor herplant elders nodig.
Diemen G	Ja	• Mogelijk bomenrijen van > 20 bomen • Mogelijk houtopstanden >1.000 m^2 • Mogelijk boskernen	Vervolgonderzoek nodig. Mogelijk meld- en herplantplicht. Mogelijk ontheffing voor herplant elders nodig.

4.3 Conclusie

Zoekgebieden Diemen A t/m G liggen buiten de bebouwde kom boswet en er zijn mogelijk bomenrijen van >20 bomen en/of bospercelen met een areaal van > 10 are aanwezig. Vervolgonderzoek bestaat uit een veldbezoek waarbij wordt gecontroleerd of daadwerkelijk groenstructuren aanwezig zijn die als beschermde houtopstand kwalificeren. Als deze aanwezig zijn en worden aangetast, is een boominventarisatie nodig en moet een melding bij bevoegd gezag worden gedaan. In de meeste gevallen geldt een herplant. Bij aantasting van een boskern is ook een ontheffing nodig als herplant elders plaatsvindt.

5 Natura 2000

Dit hoofdstuk betreft de Voortoets, de beschrijving en de beoordeling van de mogelijke effecten van het voorgenomen plan op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Kunnen deze effecten significant zijn?

5.1 Inleiding

In de Wnb zijn bepalingen opgenomen voor de bescherming van Natura 2000-gebieden. Het is verboden een plan vast te stellen dat verslechtering van de kwaliteit van habitats van instandhoudingsdoelstellingen tot gevolg kan hebben (artikel 2.7). Dit geldt ook als het plan een significant verstorend effect kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen.

5.2 Toetsing Natura 2000-gebieden

Zoekgebieden in Natura 2000-gebied

Figuur 5.1 geeft de ligging van de zoekgebieden weer ten opzichte van Natura 2000-gebieden. Deelgebied 4C Strand/ Buiten eiland ligt in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. Dit Natura 2000-gebied is aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Het zoekgebied ligt in Vogelrichtlijngebied. Significante gevolgen zijn vanwege de aard van het voornemen niet op voorhand uit te sluiten, waardoor een toetsing van de eventuele effecten op Natura 2000-gebieden noodzakelijk is.

Zoekgebieden buiten Natura 2000-gebieden

De zoekgebieden liggen in de buurt van Natura 2000-gebieden zoals het Markermeer & IJmeer, Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Klaverpolder, het Naardermeer en Eemeer, Gooimeer en Zuidoever. Gezien afstand van de zoekgebieden tot omliggende gebieden, zijn effecten door aantasting van leefgebied van kwalificerende vogelsoorten niet uitgesloten, waardoor een toetsing van de eventuele effecten op omliggende Natura 2000-gebieden ook noodzakelijk is.

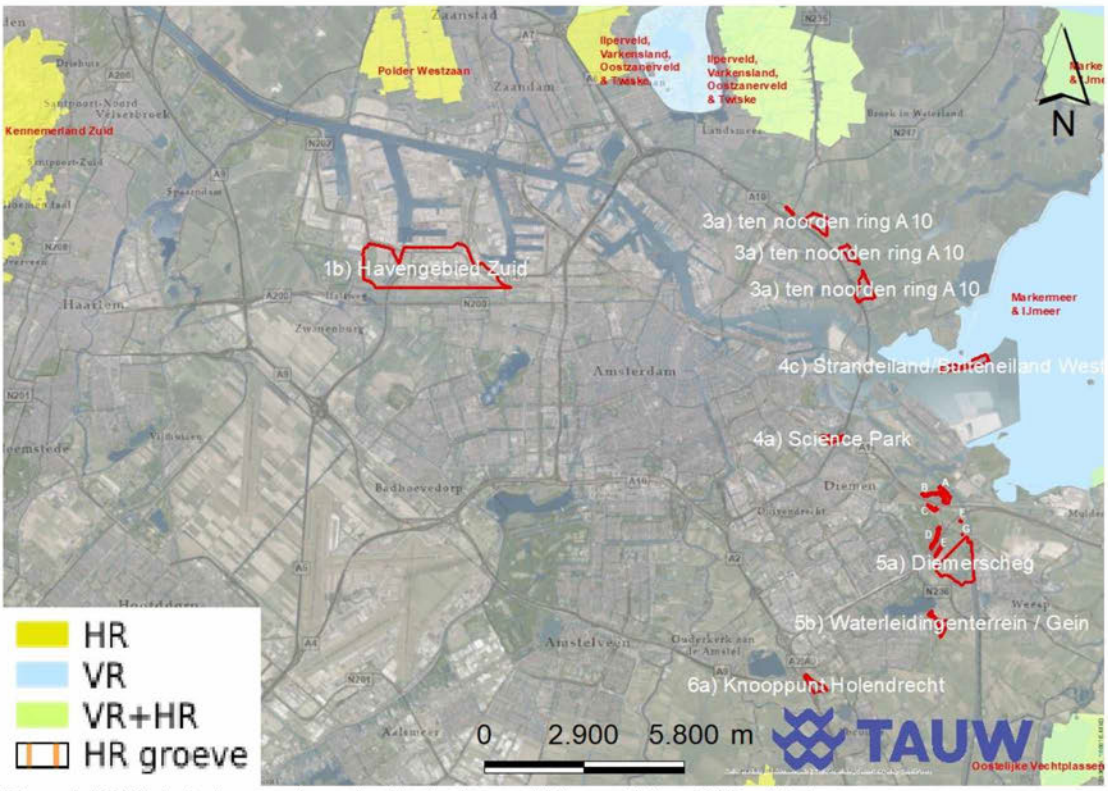

Figuur 5.1 Globale ligging van de zoekgebieden ten opzichte van Natura 2000-gebieden

5.3 Wettelijk kader

De beoogde ontwikkeling moet, in de zin van de Wnb, beschouwd worden als plan.
Een plan mag alleen worden vastgesteld wanneer er afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten geen sprake is van significante gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebieden. Dat vloeit voort uit artikel 2.7, eerste lid van de Wnb.

> *1. Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid.*

In deze Voortoets wordt dan ook beoordeeld óf de beoogde ontwikkeling significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden, en zo ja welke gevolgen.

Kunnen significante gevolgen op een Natura 2000-gebied niet worden uitgesloten, dan moet op basis van artikel 2.8, eerste lid, een passende beoordeling worden gemaakt, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. Een plan mag dan uitsluitend worden vastgesteld wanneer uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat er geen sprake is van significante gevolgen.

Kunnen significante gevolgen op voorhand worden uitgesloten kan, dan is het plan 'uitvoerbaar' en kan het plan door het bevoegde gezag worden vastgesteld. Een passende beoordeling is in dat geval niet benodigd.

Deze Voortoets heeft als doel te bepalen of een passende beoordeling voor de beoogde ontwikkeling noodzakelijk is.

5.4 Afkadering effecten

De beoogde ontwikkeling kan op verschillende manieren effecten hebben. Dit zijn de zogenoemde 'storingsfactoren'. Voor de beoogde ontwikkeling zijn de volgende storingsfactoren relevant:

- Oppervlakteverlies en versnippering
- Verstoring door geluid
- Optische verstoring
- Verstoring door trillingen
- Verontreiniging.

Deze factoren kunnen significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen voor habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten (broed- en niet-broedvogels) hebben.

5.5 Effectbeoordeling

5.5.1 Oppervlakteverlies en versnippering

Zoekgebied '4C Strand/ Buiteneiland' ligt in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. Door het plaatsen van windturbines vindt oppervlakteverlies en mogelijk ook versnippering plaats. Een passende beoordeling is nodig.

5.5.2 Verstoring door geluid

Verstoring door geluid wordt veroorzaakt door onnatuurlijke geluidsbonnen. Dit kan permanent zijn bijvoorbeeld als gevolg van wegverkeer of tijdelijk als gevolg van bouwwerkzaamheden. Zowel tijdelijke als permanente verstoring door geluid als gevolg van het voornemen leidt mogelijk tot effecten op Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. Zoekgebied 4C Buiteneiland ligt in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. Zowel in de aanlegfase als gebruiksfase is sprake van verstoring door geluid. Een passende beoordeling is nodig.

Tussen de overige zoekgebieden en het Natura 2000 gebied is een afstand van minimaal 1 kilometer aanwezig. Hiertussen zijn wegen, bedrijven en woningen gelegen. De werkzaamheden en geluiden in de gebruiksfase zullen in het Natura 2000-gebied niet meer hoorbaar zijn. In de aanlegfase is geen sprake van verstoring door geluid.

5.5.3 Optische verstoring

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen of voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Optische verstoring kan optreden in de aanleg- en gebruiksfase.

In de aanlegfase kan sprake zijn van optische verstoring als gevolg van de bouwwerkzaamheden. In de gebruiksfase zal dit zijn door de aanwezigheid en beweging van windturbines. Deelgebied 4C Buiteneiland ligt in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. Effecten als gevolg van optische verstoring is niet op voorhand uitgesloten. Een passende beoordeling is nodig.

Tussen de overige zoekgebieden is minimaal 1 kilometer afstand aanwezig. Daartussen zijn woningen, bedrijven, wegen en bosschages gelegen. De werkzaamheden zijn dus niet zichtbaar vanuit het Natura 2000-gebied. Effecten als gevolg van optische verstoring zijn op voorhand uitgesloten.

5.5.4 Verstoring door trillingen

Optische verstoring kan optreden in de aanleg- en gebruiksfase. In de aanlegfase kan sprake zijn van optische verstoring als gevolg van de bouwwerkzaamheden. In de gebruiksfase zal dit zijn door de aanwezigheid en beweging van windturbines. Deelgebied 4C Buiteneiland ligt in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. Effecten als gevolg van trilling is niet op voorhand uitgesloten. Een passende beoordeling is nodig.

Tussen de overige zoekgebieden is minimaal 1 kilometer afstand aanwezig. Over die afstand doven trillingen in de aanlegfase en gebruiksfase helemaal uit. Effecten als gevolg van trillingen zijn op voorhand uitgesloten.

5.5.5 Verontreiniging

Verontreinig treedt op als gebiedsvreemde stoffen in het gebied terecht komen. Verontreiniging kan optreden in de aanleg- en gebruiksfase. In de aanlegfase kan sprake zijn van verontreiniging als gevolg van de bouwwerkzaamheden. In de gebruiksfase zal dit zijn door de aanwezigheid van windturbines. Deelgebied 4C Buiteneiland ligt in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. Effecten als gevolg van verontreiniging is niet op voorhand uitgesloten. Een passende beoordeling is nodig.

Tussen de overige zoekgebieden is minimaal 1 kilometer afstand aanwezig. Gezien deze afstand is met zekerheid uitgesloten dat gebiedsvreemde stoffen in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer terecht komen. Effecten als gevolg van verontreiniging zijn op voorhand uitgesloten.

De zoekgebieden liggen in de buurt van Natura 2000-gebieden, waaronder het Markermeer en IJmeer, het Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Klaverpolder, het Naardermeer en Eemeer, Gooimeer en Zuidoever.

Gezien afstand van de zoekgebieden tot omliggende gebieden, zijn effecten door oppervlakteverlies en versnippering, geluid, optische verstoring, trillingen en verontreiniging op voorhand uitgesloten.

5.5.6 Habitattypen

Er is in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer voor 2 habitattypen een instandhoudingsdoel geformuleerd. Het instandhoudingsdoel voor H3150 – meren met krabbenscheer en fonteinkruiden betreft op moment van schrijven een ontwerpdoelstelling. In tabel 5.1 zijn de habitattypen met het instandhoudingsdoel weergegeven. Het zoekgebied ligt buiten habitatrichtlijngebied. Werkterreinen of werkzaamheden ten behoeve van de aansluiting op het net overlappen mogelijk wel met habitattypen. Effecten door verontreiniging zijn eveneens niet met zekerheid uitgesloten. Een passende beoordeling is nodig.

Tabel 5.1 Aangewezen habitattypen in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer (= behouddoelstelling, > uitbreidings- of verbeterdoelstelling)

Habitattype	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3140 – Kranswierwateren	=	=
H3150 – Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	=	=

De zoekgebieden liggen in de buurt van Natura 2000-gebieden, waaronder het Markermeer en IJmeer, het Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Klaverpolder, het Naardermeer en Eemeer, Gooimeer en Zuidoever. Gezien afstand van de zoekgebieden tot omliggende gebieden, zijn effecten op habitattypen in deze gebieden op voorhand uitgesloten.

5.5.7 Habitatrichtlijnsoorten

Er is voor 3 Habitatrichtlijnsoorten een instandhoudingsdoel geformuleerd in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. De soorten en instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in tabel 5.2. Windturbines worden (mogelijk) in leefgebied van deze soorten geplaatst. Significant negatieve effecten zijn niet met zekerheid uitgesloten. Effecten in de aanleg- en gebruiksfase moeten passende beoordeeld worden.

Tabel 5.2 Aangewezen habitatrichtlijnsoorten in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer (= behouddoelstelling, > uitbreidings- of verbeterdoelstelling)

Habitatrichtlijnsoorten	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
H1149 – Kleine modderkruiper	=	=	=
H1163 – Rivierdonderpad	=	=	=
H1318 – Meervleermuis	=	=	=

De zoekgebieden liggen in of in de buurt van Natura 2000-gebieden, waaronder het Markermeer en IJmeer, het Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Klaverpolder, het Naardermeer en Eemeer, Gooimeer en Zuidoever. Gezien afstand van de zoekgebieden tot omliggende gebieden, zijn effecten op habitatrichtlijnsoorten die dagelijks binding kunnen hebben niet waarschijnlijk. Negatieve effecten op mobiele soorten zoals meervleermuis kunnen niet met zekerheid worden uitgesloten. Significant negatieve effecten zijn niet met zekerheid uitgesloten. Effecten in de gebruiksfase moeten passende beoordeeld worden.

5.5.8 Vogelrichtlijnsoorten

5.5.8.1 Broedvogels

In het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer is voor 2 broedvogels een instandhoudingsdoel geformuleerd. De kwalificerende broedvogels zijn met de betreffende instandhoudingsdoelen in tabel 5.3 weergegeven. Aantasting van foerageergebied en aanvaringsriciso's zijn niet met zekerheid uitgesloten. Een passende beoordeling is nodig.

Tabel 5.3 Aangewezen broedvogels in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer (= behouddoelstelling, > uitbreidings- of verbeterdoelstelling)

Broedvogels	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Omvang populatie
A017 – Aalscholver	=	=	8000
A193 – Visdief	=	=	630

De zoekgebieden liggen in de buurt van Natura 2000-gebieden, waaronder het Markermeer en IJmeer, het Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Klaverpolder, het Naardermeer en Eemeer, Gooimeer en Zuidoever.

Kwalificerende soorten die in omliggende gebieden broeden, kunnen zoekgebieden als foerageergebied gebruiken. Het aantasten van foerageergebieden kan een effect hebben op instandhoudingsdoelen. Ook zijn aanvaringslachoffers onder kwalificerende vogelrichtlijnsoorten niet uitgesloten als soorten de zoekgebieden op pendelvluchten van en naar foerageergebieden buiten Natura 2000-gebieden meer dan incidenteel doorkruisen. Een passende beoordeling is nodig om effecten op omliggende Natura 2000-gebieden te toetsen.

5.5.8.2 Niet broedvogels

In het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer is voor 18 niet broedvogels een instandhoudingsdoel geformuleerd. De kwalificerende niet-broedvogels zijn met de betreffende instandhoudingsdoelen in tabel 5.4 weergegeven. Aantasting van foerageer- en rustgebieden en aanvaringsriciso's zijn niet met zekerheid uitgesloten. Een passende beoordeling is nodig.

Tabel 5.4 Aangewezen niet-broedvogels in Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer (= behouddoelstelling, > uitbreidings- of verbeterdoelstelling)

Niet-broedvogelsoorten	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Omvang populatie
A005 – Fuut	-	=	=	170
A017 – Aalscholver	+	=	=	2.600
A034 – Lepelaar	+	=	=	2
A043 – Grauwe gans	+	=	=	510
A045 – Brandgans	+	=	=	160
A050 – Smient	+	=	=	15.600
A051 – Krakeend	+	=	=	90
A056 – Slobeend	+	=	=	20
A058 – Krooneend	-	=	=	n.v.t.

Niet-broedvogelsoorten	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Omvang populatie
A059 – Tafeleend	--	=	=	3.200
A061 – Kuifeend	-	=	=	18.800
A062 – Toppereend	--	=	=	70
A067 – Brilduiker	+	=	=	170
A068 – Nonnetje	-	=	=	80
A070 – Grote zaagbek	--	=	=	40
A125 – Meerkoet	-	=	=	4.500
A177 – Dwergmeeuw	-	=	=	n.v.t.
A197 – Zwarte stern	--	=	=	n.v.t.

De zoekgebieden liggen in de buurt van Natura 2000-gebieden, waaronder het Markermeer en IJmeer, het Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Klaverpolder, het Naardermeer en Eemeer, Gooimeer en Zuidoever.

Kwalificerende soorten die in omliggende gebieden foerageren, rusten en slapen, kunnen zoekgebieden als rustplaats, slaapplaats en/of foerageergebied gebruiken. Het aantasten van dergelijke functies kan een effect hebben op instandhoudingsdoelen. Ook zijn aanvaringslachoffers onder kwalificerende vogelrichtlijnsoorten niet uitgesloten als soorten de zoekgebieden op pendelvluchten van en naar foerageergebieden en slaapplaatsen buiten Natura 2000-gebieden meer dan incidenteel doorkruisen.

Gezien de afstand van de zoekgebieden tot omliggende Natura 2000-gebieden, zijn effecten op kwalificerende niet-broedvogels niet uitgesloten. Een passende beoordeling is ook nodig om effecten op omliggende Natura 2000-gebieden te toetsen.

5.6 Conclusie

Zoekgebied ‘4C Strand/Buiteneiland’ ligt in Natura 2000 gebied Markermeer en IJmeer. Significant negatieve effecten door oppervlakteverlies en versnippering, verstoring door geluid, optische verstoring, verstoring door trillingen en verontreiniging zijn niet met zekerheid uitgesloten. Negatieve effecten op habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten zijn eveneens niet met zekerheid uitgesloten. Een passende beoordeling is nodig.

Overige zoekgebieden liggen op minimaal 1 kilometer afstand van een Natura 2000-gebied. Negatieve effecten door oppervlakteverlies en versnippering, verstoring door geluid, optische verstoring, verstoring door trillingen en verontreiniging zijn op voorhand uitgesloten. Negatieve effecten op habitattypen zijn eveneens op voorhand uitgesloten. Een passende beoordeling is niet nodig.

Voor alle zoekgebieden geldt dat ze in de nabijheid van Natura gebieden liggen. Kwalificerende habitatrichtlijnsoorten en met name vogelrichtlijnsoorten kunnen binding hebben met de zoekgebieden. Negatieve effecten door aantasting van leefgebied en/of aanvaringslachtoffers is niet op voorhand uitgesloten. Een passende beoordeling is nodig. Gekeken moet worden in hoeverre kwalificerende soorten in omliggende Natura 2000-gebieden binding hebben met een zoekgebied.

6 Natuurnetwerk Nederland

Dit hoofdstuk toetst de beoogde ontwikkeling aan het beschermingsregime van het Natuurnetwerk Nederland.

6.1 Inleiding

Het NNN zorgt in Nederland voor een samenhangend robuust leefgebied voor leefgemeenschappen van planten en dieren, biedt via verbindingen kansen voor her-kolonisatie en verkleint daarmee de kans op het uitsterven van inheemse soorten en soortgroepen. Omdat een aantal zoekgebieden deel uitmaakt van het NNN, is het nodig eventuele effecten hierop te bepalen en te toetsen (zie figuur 6.1). Het NNN is beschermd via de wet ruimtelijke ordening (wro), waarmee de plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. Het NNN is opgenomen in de landelijke Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en provinciale Verordening Ruimte (inclusief omgevingsplannen). Begrenzingen en doelen en/of doelsoorten verschillen per provincie, maar zijn altijd geheel of gedeeltelijk vastgelegd in provinciale omgevingsplannen en -verordeningen. De gemeenten leggen de bescherming vast in het betreffende bestemmingsplan. Voor (particuliere) initiatiefnemers van (ruimtelijke) ingrepen in het NNN is het gemeentelijk bestemmingsplan doorgaans het bindende ruimtelijke plan.

Toetsing aan wezenlijke waarden en kenmerken per NNN-gebied

Het NNN in de provincie Noord-Holland is onderverdeeld in een aantal gebieden met specifieke biotopen en natuurwaarden. De provincie Noord-Holland heeft voor deze gebieden wezenlijke waarden en kenmerken beschreven. Deze wezenlijke waarden en kenmerken mogen niet worden aangetast. In dit rapport zijn effecten voor elk van de relevante NNN-gebieden beschreven.

Beheertypen

Naast de wezenlijke waarden en kenmerken per NNN-gebied is ook gekeken of, en zo ja, welke beheertypen er binnen de zoekgebieden aanwezig zijn en dus mogelijk worden aangetast.

Meerwaardebepaling

In de ontwerp-omgevingsverordening Noord-Holland 2022 is de meerwaardebepaling opgenomen. Deze meerwaardebepaling vervangt de saldobenadering en is niet specifiek bedoeld voor zon- en windparken. De meerwaardebepaling is een afwijkingsmogelijkheid die het mogelijk maakt om activiteiten in NNN te realiseren als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Zo mag de oppervlakte van NNN niet afnemen en moet er een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor NNN worden geleverd voor wat betreft kwaliteit en samenhang. Dat laatste moet worden onderbouwd in een gebiedsvisie. Ook dient er bij deze gebiedsvisie rekening te worden gehouden met eventueel aangrenzend Bijzonder provinciaal landschap (BPL). Bij deze toetsing is niet concreet ingegaan op de meerwaardebepaling. Op termijn kan mogelijk wel gebruik gemaakt worden van deze afwijkingsmogelijkheid.

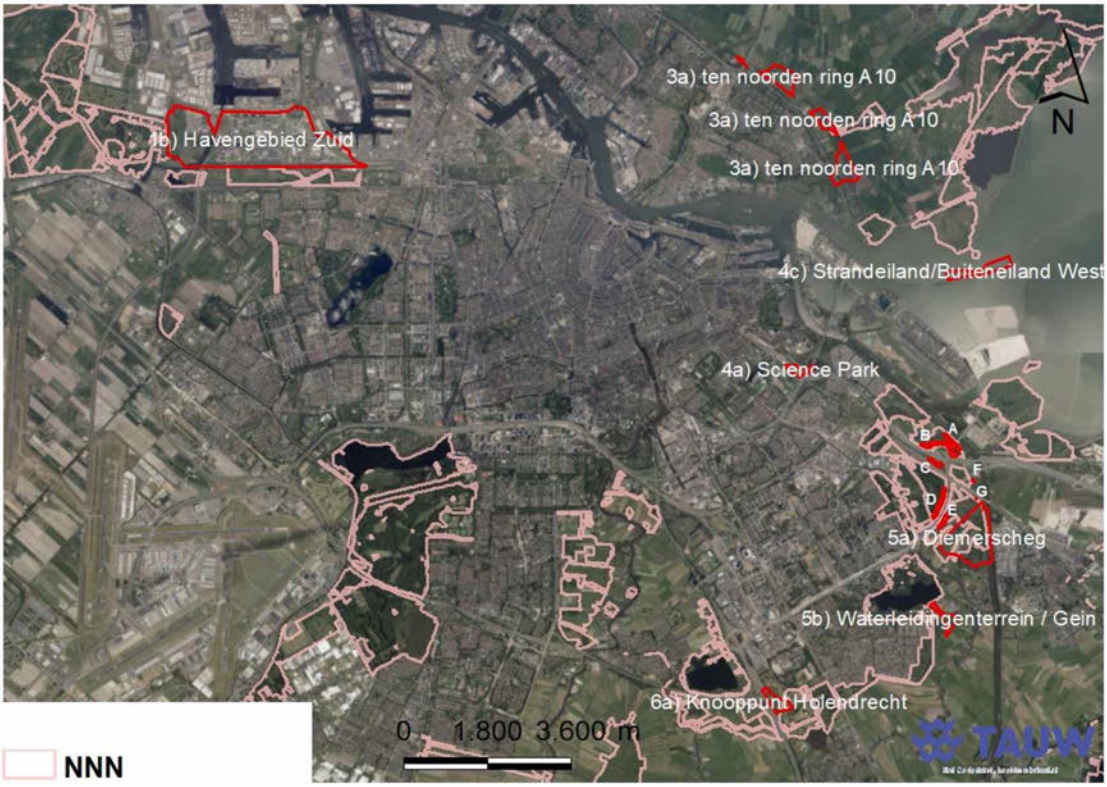

Figuur 6.1 De ligging van de zoekgebieden ten opzichte van het NNN

Tabel 6.1 Zoekgebieden die overlappen van het NNN gebieden en beheertypen

NNN gebied	Zoekgebied	Aanwezige beheertype(n)
Grote wateren: IJsselmeergebied	4C Strand/Buiteneiland	N04.02 Zoete plas
Waterland-Oost	3 Ring A10 Noord	N13.01 Vochtig weidevogelgrasland
Gaasperplas, Gaasperzoomen De Hoge Dijk	6A Knooppunt Holendrecht	N16.04 Vochtig bos met productie
Diemerpolder en Diemerbos	5A Diemerscheg	N16.04 Vochtig bos met productie N14.03 Haagbeuken- en essenbos N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland N05.03 Veenmoeras
	Diemen A	N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
	Diemen B	N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
	Diemen C	Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur.
	Diemen D	N14.03 Haagbeuken- en essenbos Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur
	Diemen E	N16.04 Vochtig bos met productie N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland N05.03 Veenmoeras

NNN gebied	Zoekgebied	Aanwezige beheertype(n)
		Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur
	Diemen F	Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur.

6.2 Toetskader

Activiteiten die niet binnen het geldende bestemmingsplan passen en een significant negatief effect hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN zijn alleen toegestaan als het voornemen van groot openbaar belang is, als er geen alternatieve locatie voorhanden is en als negatieve effecten worden gecompenseerd. Wezenlijke kenmerken en waarden zijn aanwezige actuele en potentiële natuurwaarden van internationaal, nationaal of regionaal belang, inclusief alle noodzakelijke abiotische en ruimtelijke condities voor deze natuurwaarden.

6.3 Effecten grote wateren: IJsselmeergebied

Op grond van de SVIR behoren de Noordzee en de grote wateren (Waddenzee, Eems, Dollard, IJsselmeer en Markermeer, randmeren, grote rivieren en Deltawateren) tot het NNN grote wateren. Deze wateren vallen onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. Op het NNN in de grote wateren is het zogenaamde ‘nee, tenzij’-regime niet van toepassing. De genoemde wateren zijn ook onder de Vogel- en Habitatrichtlijn (grotendeels) aangewezen als Natura 2000-gebied, waarmee het regime uit de Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming (Natura 2000) op deze gebieden van toepassing is.

6.4 Effecten Waterland-Oost

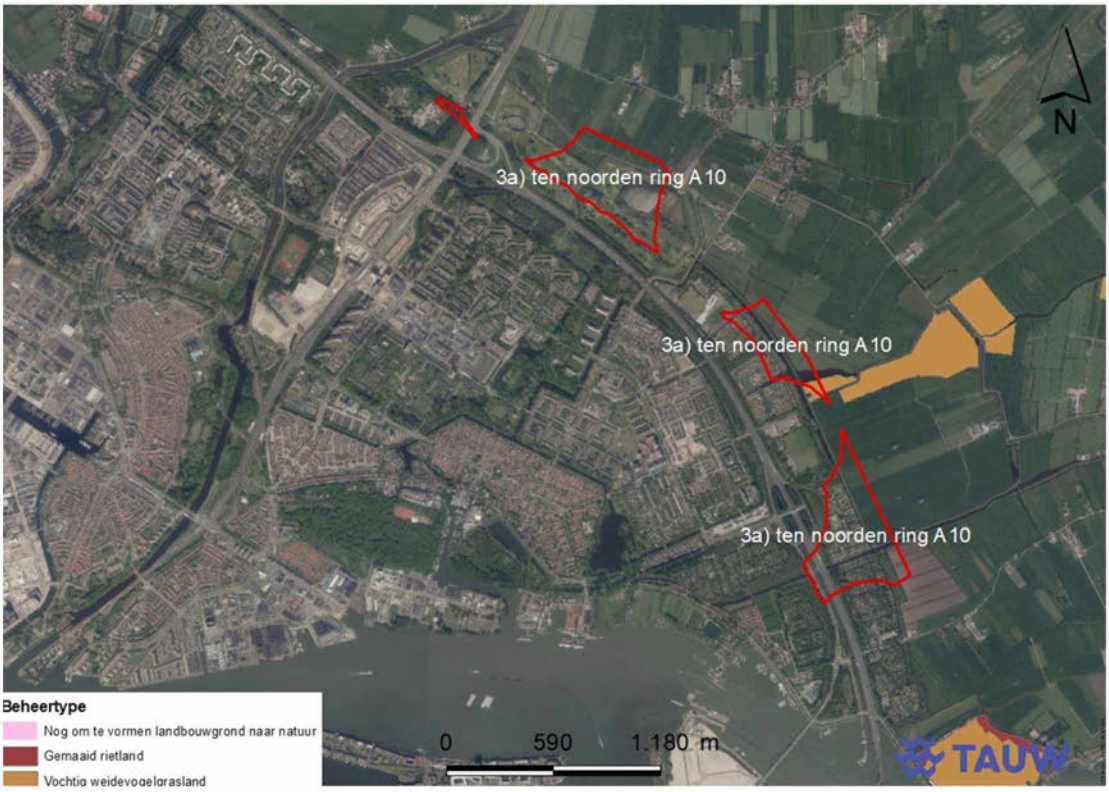

Figuur 6.2 Overlap zoekgebied '3A Ring A10 Noord' met (beheertypen in) het NNN.

6.4.1 Oppervlakte en samenhang

De oppervlakte van het NNN gebied Waterland oost bedraagt bijna 1.250 hectare. De samenhang zowel binnen het NNN gebied en met andere NNN gebieden komt tot uiting in een uitgestrekt, open veenlandschap met veel tussenliggende en verbindende waterlichamen. Het gebied vormt samen met de andere open NNN gebieden op grotere afstand een belangrijk netwerk van vogelgebieden, voor zowel water-, moeras- als weidevogels. Er is sprake van sterke samenhang met het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. De voor het Natura 2000-gebied aangewezen niet-broedvogels vinden rust- en foerageergebied in het aangrenzende NNN-gebied Waterland oost. Daarnaast is het natuurgebied verbonden via 'natte' natuurverbindingen met meerdere NNN gebieden. Deze gebieden zijn: Ilperveld en Varkensland en Polder Katwoude. Via een zuidelijke natte verbinding over het IJ is het gebied verbonden met de natte graslanden en moerassen ten zuiden van het IJ. Deze verbinding loopt helemaal door tot het Naardermeer.

6.4.2 Huidig gebruik

Behalve als natuurgebied heeft een gebied ook nog een agrarische functie. Het agrarisch beheer is deels wel afgestemd op weidevogels. Door het gehele gebied vindt recreatie plaats op de daarvoor aangewezen wegen (wandel-, fiets- en vaarrecreatie).

6.4.3 Ecologische kernkwaliteit

De volgende ecologische kernkwaliteit wordt onderscheiden, die de basis vormt voor het behoud van biodiversiteit die (inter)nationaal en/of regionaal van belang is:

- Open polderlandschap met water- en verlandingsvegetaties en extensieve graslanden voor weidevogels

Actuele waarde

Het grootste deel van het gebied bestaat uit vochtige graslanden (N13.01 Vochtig weidevogelgrasland en N10.02 Vochtig hooiland). Een relatief klein deel van het zoekgebied overlapt met N13.01 Vochtig weidevogelgrasland. De natte veengronden, het hoge waterpeil, de openheid en het aangepaste agrarische beheer zorgen voor geschikte omstandigheden voor weidevogels. Het gebied wordt dan ook gekenmerkt door grote dichtheden weidevogels, tot wel 200 broedparen kritische weidevogels per 100 hectare, waarvan een groot deel grutto's. In de winter zijn vele smienten en goudplevieren op de graslanden aanwezig. Het gebied is daarmee een belangrijk overwintergebied voor watervogels. Onder meer de smienten rusten op het nabijgelegen Markermeer. In polder IJdoorn liggen plas-draszones die belangrijk rust- en foerageergebied vormen voor onder andere grutto (voorjaarstrek) en reuzenstern, lepelaar en diverse steltlopers tijdens de najaarstrek. Rugstreeppadden worden verspreid aangetroffen in het gebied. De smalle, veelal geïsoleerde en waterplantenrijke slootjes zijn samen met ondiepe, maar heldere, watervoerende greppels in de graslanden een geschikt voortplantingsmilieu voor deze soort.

Potentiële waarden

Kansen voor verbetering van het leefgebied van weidevogels en wintergasten liggen met name in de uitbreiding van extensieve graslanden ten koste van agrarisch gebruikte percelen. Ontwikkeling van meer vochtig hooiland biedt potentie voor bijvoorbeeld de kemphaan. Verdere verbetering van de waterkwaliteit komt de genoemde kernkwaliteiten ten goede. Gelet op het open karakter van het landschap en de waarde daarvan voor weidevogels zijn de mogelijkheden voor uitbreiding van moerassen beperkt. Moerasvegetaties langs watergangen zijn van belang voor watergebonden soorten binnen het gebied en als verbinding met natte natuur daarbuiten. De ecologische samenhang tussen de verschillende leefgebieden van bijvoorbeeld soorten als waterspitsmuis en ringslang kunnen vermoedelijk nog worden versterkt. Dit mag niet ten koste gaan van de openheid, dus hierbij kan gedacht worden aan natuurvriendelijke oevers langs wateren, zonder opgaande begroeiing. Dit biedt ook potenties voor de otter, die via de zuidelijke verbindingszone vanuit het Naardermeer het NNN-gebied Waterland Oost kan koloniseren. Op basis van de historische verspreiding van de otter in Nederland mag worden aangenomen dat er de komende jaren een aanzienlijke uitbreiding van het verspreidingsgebied mogelijk is.

6.4.4 Vervangbaarheid

De aanwezige natuurtypen zijn in theorie op kleine schaal vervangbaar op relatief korte termijn (<15-25 jaar). Door de ontstaansgeschiedenis als veengebied met veenrivieren, wielen en het middeleeuwse verkavelingspatroon is het gebied echter nagenoeg onvervangbaar.

Voor de verlandingsvegetaties ontbreken in het gebied (en grotendeels ook elders in de provincie) de abiotische basiscondities voor het op grotere schaal op gang brengen van nieuwe verlandingsprocessen in brak milieu. Ook hiervoor geldt dus dat vervangbaarheid praktisch gezien niet of nauwelijks mogelijk is.

6.4.5 Effectbeoordeling

De zuidelijke punt van het middelste deel van zoekgebied 3 Ring A10 Noord overlapt voor een klein deel met beheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland. Ten westen van het perceel dat is aangewezen als N13.01 Vochtig weidevogelgrasland, ligt een woonwijk. Aan de zuidkant grenst een fietspad aan het perceel. Aan de oostkant zijn twee hoogspanningsverbindingen aanwezig. Door de hoger opgaande elementen en een verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen, is het perceel mogelijk niet van zeer groot belang voor broedende weidevogels. Op basis van expert judgement wordt daarom aangenomen dat negatieve effecten ten oosten van de twee hoogspanningsverbindingen niet significant zijn. Negatieve effecten kunnen optreden door oppervlakteverlies ter plaatse van de mastvoet en kwaliteitsverlies door optische verstoring en verstoring door geluid in de gebruiksfase. Ook kan kwaliteitsverlies door het aantasten van de kwaliteit van de bodem optreden door het aanleggen van bouwwegen en bouwterreinen en bemaling in de aanlegfase. Bij overlap met het NNN moet worden aangenomen dat het areaal N13.01 Vochtig weidevogelgrasland van bijna 2 hectare tussen de woonwijk en de hoogspanningsverbindingen volledig gecompenseerd moet worden. Er zijn echter alternatieve locaties voorhanden die gunstiger uitpakken voor het NNN. Het noordelijke deelgebied ligt buiten de invloedsfeer van het NNN. Het zuidelijke deelgebied ligt grotendeels buiten de invloedsfeer van het NNN. Door alleen aan de noordkant van het middelste deelgebied te gebruiken, kunnen effecten op het NNN worden geminimaliseerd. Aangezien slechts een klein deel van het middelste zoekgebied met niet of nauwelijks te vervangen NNN overlapt, adviseren we om het NNN in zoekgebied 3 Ring A10 Noord volledig te ontzien en uit het zoekgebied te halen.

6.5 Effecten Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk

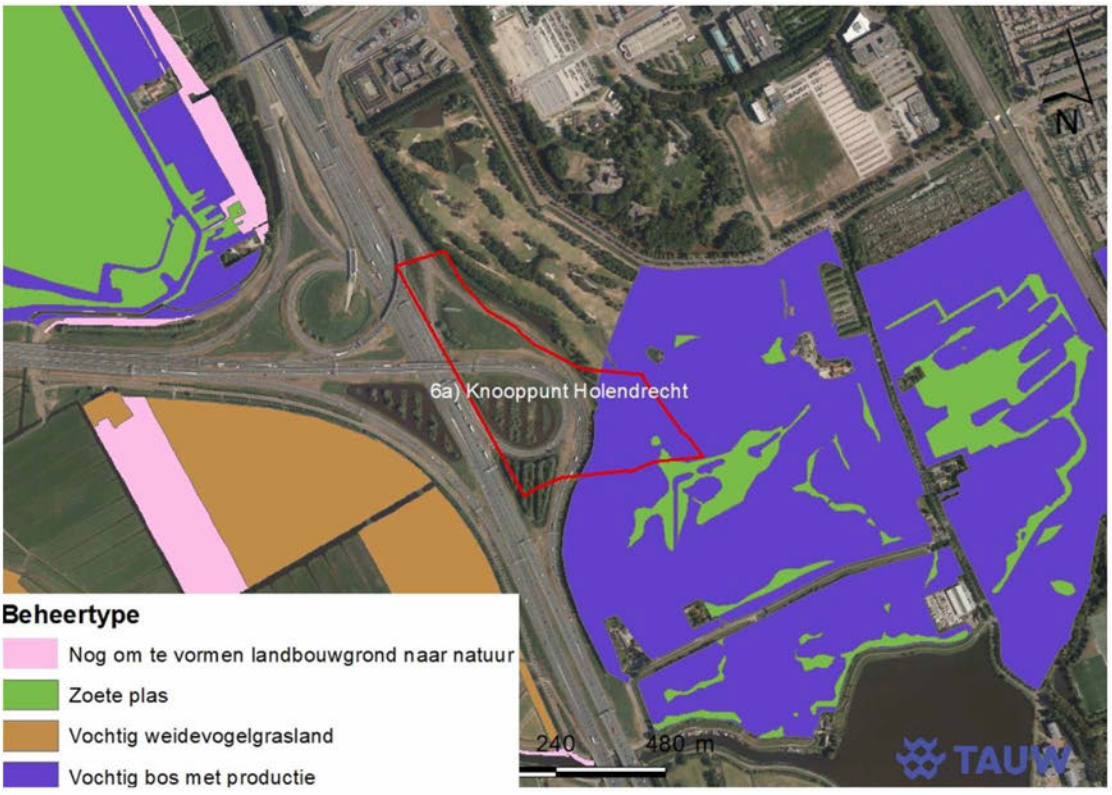

Figuur 6.3 Overlap zoekgebied '6A Knooppunt Holendrecht' met (beheertypen in) het NNN.

6.5.1 Oppervlakte en samenhang

Het NNN-gebied Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk bestaat uit vier delen, namelijk van noord naar zuidwest achtereenvolgens Bijlmerweide, Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk. Samen bedraagt de oppervlakte NNN-gebied ruim 350 ha. Het NNN-gebied als geheel vormt een samenhangende hoefijzervormige zone van samenhangende recreatie- en natuurgebieden om Amsterdam-Zuidoost heen. De Bijlmerweide is een stadspark dat door de veenrivier de Gaasp en de Provinciale weg/N236 wordt gescheiden van het Diemerbos. Onder de weg door zijn faunapassages gerealiseerd. Een ecologische verbindingszone loopt door de extensief gebruikte delen van Bijlmerweide, oostoever van de Gaasperplas en zuidwestranden van Gaasperzoom en De Hoge Dijk, genaamd de Natuurboog (ANV2). Deze natuurverbindingszone verbindt het Diemerbos (A9) in het oosten met de recreatie- en natuurgebieden in het westen, waaronder Ouderkerkerplas (A7). De ecologische verbindingen faunapassages zorgen voor enige samenhang met andere NNN gebieden, maar de infrastructurele doorsnijdingen zorgen vooral voor isolatie. De Gaasperzoom markeert de overgang van het stedelijk gebied naar het Utrechtse veenweidegebied.

6.5.2 Huidig gebruik

De Gaasperplas wordt intensief benut als recreatiegebied met de speel- en ligweiden en de wandel- en fietspaden. Daarbij vinden er regelmatig festivals plaats van groot tot klein. Op de plas vindt waterrecreatie plaats. Aan de westzijde ligt een jachthaven en aan de zuidzijde een windsurfschool. De Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk vormen een groene schil om Amsterdam Zuidoost, een parkachtige overgang tussen de stad en het omringende (Utrechtse) agrarische gebied. Deze groene schil biedt een aantrekkelijk en gevarieerd uitloopgebied en een recreatieve verbinding voor de bewoners van de omliggende wijken van Amsterdam Zuidoost. In sommige delen vindt begrazing door rundvee plaats.

6.5.3 Ecologische kernkwaliteit

Op basis van het voorgaande worden in Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk de volgende ecologische kernkwaliteit onderscheiden, die de basis vormen voor het behoud van biodiversiteit die (inter)nationaal en/of regionaal van belang is:

- Besloten waterrijk bos- en parklandschap met recreatief gebruik.

Actuele waarden

Door de grote mate van afwisseling in biotopen en vegetatiestructuur en hier en daar ook hoogteverschillen is er sprake van een hoge diversiteit. Hoge natuurwaarden zijn vooral lokaal aanwezig. De meeste waterpartijen in het gebied zijn aangewezen als N04.02 Zoete plas en her en der zijn hierlangs interessante plantensoorten aanwezig zoals rietorchis. In het oostelijke deel van de Hoge Dijk groeien soorten als blauwe knoop, krabbenscheer en moeraskartelblad in en langs het water. Vleermuizen maken van het gebied gebruik. Ook meervleermuis is waargenomen. In de Gaasperzoom en De Hoge Dijk broeden moeras- en rietvogels als blauwborst, bosrietzanger en kleine karekiet en foerageren ooievaars en lepelaars, langs de Gaasperplas zijn dit algemenere soorten. Naast de moeras- en rietvogels komen er ook bos- en struweelvogels voor. In het gebied zijn ook rugstreeppad en waterspitsmuis aanwezig. Ringslang is gidssoort voor de natuurverbinding Natuurboog. De soort wordt binnen het grootste deel van het gebied zo nu en dan waargenomen. In de Bijlmerweide komt ringslang voortplantend voor in speciaal daarvoor aangelegde broedhopen. Kernpopulaties bevinden zich in het NNN-gebied Diemerpolder en Diemerbos (A9) ten oosten van de Bijlmerweide bij de Amstelveense poel. en bij de Vinkeveense Plassen in het zuidwesten. Buiten de zeer intensief recreatief gebruikte terreinen, zoals delen van de golfbaan, is op vrij grote schaal sprake van een kleinschalige afwisseling van bos, bosranden en opener terrein waar recreatief medegebruik plaatsvindt. Actueel is veelal geen sprake van specifieke natuurwaarden of soortgroepen, maar bestaat de kwaliteit vooral uit het samenhangende groene karakter en de kleinschalige afwisseling (Multifunctionele natuur). Deze kwaliteit vormt de basis voor zowel natuurbehoud als recreatie in het gehele gebied.

Potentiële waarden

Gezien het huidige gebruik van het gebied en de directe omgeving zijn de potenties voor verhoging van natuurwaarden gering. Maar liggen er wel kansen voor het versterken van de huidige natuurwaarden bij een consequent beheer en planmatige aanpak.

De grote mate van afwisseling in biotopen en vegetatiestructuur samen met de zonering in recreatief gebruik kan hiervoor goed als basis dienen, waarbij de oorspronkelijke abiotische en ruimtelijke omstandigheden eens een keer minder van belang zijn. Omdat het gebied onderdeel uitmaakt van de natuurverbinding ANV2 moet naast de genoemde soorten steeds rekening worden gehouden met habitat en stapstenen van voldoende formaat voor doelsoorten ringslang, waterspitsmuis en rugstreeppad.

6.5.4 Vervangbaarheid

De gebieden zijn in de afgelopen decennia aangelegd als groene recreatiegebieden. De natuurwaarden worden vooral gevormd door algemene soorten, al is er wel sprake van een relatief hoge diversiteit. De natuurwaarden als zodanig zijn op korte tot middellange termijn (< 20 jaar) vervangbaar. De functie als natuurverbinding is echter lastig vervangbaar.

6.5.5 Effectbeoordeling

Zoekgebied 6a Knooppunt Holendrecht overlapt deels met een onderdeel van het NNN binnen gebied Gaasperplas, Gaasperzoomen en De Hoge Dijk. Het westelijke deel van het zoekgebied ligt niet in het NNN en betreft overhoeken tussen de (op- en afritten van de) A2 en de A9. Deze terreindelen zijn geïsoleerd door drukke infrastructuur, zijn niet als NNN begrensd en leveren geen knelpunten op ten aanzien van het NNN. Het oostelijke deel van het zoekgebied is aangewezen als beheertype N16.04 Vochtig bos en N04.02 Zoete plas met productie. Het huidige gebruik betreft echter een golfterrein met enkele waterpartijen en bosjes. Het terrein wordt intensief recreatief gebruikt. Actueel is veelal geen sprake van specifieke natuurwaarden of soortgroepen, maar bestaat de kwaliteit vooral uit het samenhangende groene karakter en de kleinschalige afwisseling (Multifunctionele natuur).

Ruimtebeslag door een windmolen zorgt voor oppervlakteverlies en dus tot een compensatieopgave. Naast fysieke aantasting zorgt afname van broedvogels in bos en bosranden voor een aantasting van de kwaliteit. Deze aantasting is naar verwachting gering, omdat het terrein in de huidige situatie al intensief recreatief gebruikt wordt. Aantasting van kwaliteit door aanleg en gebruik van bouwwegen en bouwterrein is uitgesloten. Het aanwezige natuurtype is relatief makkelijk te vervangen en te herstellen. Het bouwen van windturbines in NNN binnen het zoekgebied, leidt tot een relatief geringe compensatieopgave van een relatief makkelijk te vervangen beheertype. Een kwaliteitsimpuls is mogelijk als compensatie in een gebied wordt gerealiseerd met een lage of afwezige recreatiedruk. Negatieve effecten kunnen echter volledig voorkomen worden door alleen het westelijke deel van het zoekgebied buiten NNN te benutten.

6.6 Effecten Diemerpark en Diemerbos

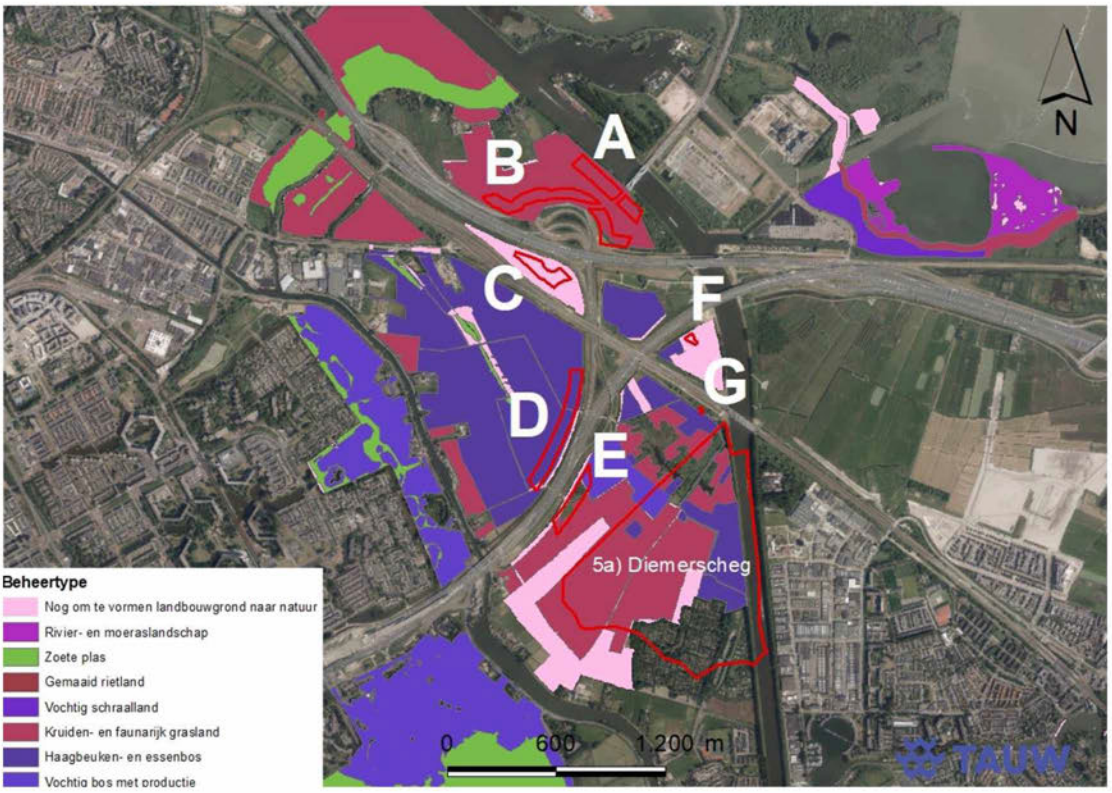

Figuur 6.4 Overlap zoekgebieden 5A Diemerscheg en Diemen A t/m G met (beheertypen in) het NNN.

6.6.1 Oppervlakte en samenhang

Diemerpolder en Diemerbos is een tussen Diemen en Amsterdam Zuidoost in het westen en het Amsterdam-Rijnkanaal in het oosten gelegen NNN-gebied dat uit verschillende delen bestaat, die gescheiden zijn door de rijkswegen A1 en A9 en een spoorlijn. In totaal betreft het acht door infrastructuur gescheiden delen. Ten noorden van de A9 liggen, aan weerszijden van rivier De Diemen, de graslandgebieden Diemerpolder en Overdiemen. Overdiemen bestaat uit kleine bospercelen en graslanden. Ten westen en zuiden van knooppunt Diemen (rijkswegen A1/A9) ligt het Diemerbos. Dit wordt in tweeën gedeeld door de rijksweg A9. Het deel ten noordwesten van de A9 bestaat voornamelijk uit bos (Diemerbos en Telegraafbos) terwijl het deel ten zuidoosten van de A9 (Gemeenschapspolder) deels uit grasland en deels uit moerasbos bestaat. Verder liggen er binnen het 'interieur' van het knooppunt enkele bospercelen. De totale oppervlakte van het NNN-gebied bedraagt bijna 340 ha. Het NNN-gebied als geheel vertoont ondanks de vele doorsnijdingen onderlinge samenhang door het voorkomen van dezelfde biotopen (bos, moeras, grasland en water) op korte afstand, waaronder recent aangelegde natuur- en recreatiegebieden. Op enkele plaatsen onder A9 en A1 zijn faunapassages en onderdoorgangen aanwezig. Diemerpolder en Diemerbos grenzen in het westen aan het stadspark Bijlmerweide (onderdeel van NNN-gebied), maar zijn daarvan gescheiden door rivier De Gaasp, de Weespertrekvaart en de provinciale weg.

6.6.2 Huidig gebruik

De meeste bossen in het gebied worden intensief door recreanten gebruikt, onder andere als speelbos, en worden doorsneden door (soms verharde) paden. In het Diemerbos bevindt zich een grote ligweide. Het bos in de Gemeenschapspolder ten zuidoosten van de A9 heeft een meer natuurlijke functie. De graslanden aan weerszijden van rivier de Diemen en ook het zuidelijk deel van de Gemeenschapspolder worden beheerd als molenbiotoop en graslandgebied voor weidevogels.

6.6.3 Ecologische kernkwaliteit

Op basis van het voorgaande worden in Diemerpolder en Diemerbos de volgende ecologische kernkwaliteiten onderscheiden, die de basis vormen voor het behoud van biodiversiteit die (inter)nationaal en/of regionaal van belang is:

- Besloten bos- en parklandschap met recreatief gebruik
- Open landschap met extensieve graslanden voor weidevogels.

Besloten bos- en parklandschap met recreatief gebruik

Actuele waarden

De aaneengesloten bosstructuren zijn nog relatief jong en deels ook eenvormig en kennen een tamelijk intensief recreatief medegebruik. Daarbuiten wordt het gebied deels gekenmerkt van een kleinschalige afwisseling van bos, bosranden en opener terrein waar eveneens recreatief medegebruik plaatsvindt. Buiten de bossen is actueel nog geen sprake van specifieke natuurwaarden of soortgroepen, maar bestaat de kwaliteit vooral uit het samenhangende groene karakter en de kleinschalige afwisseling (Multifunctionele natuur). Deze kwaliteit vormt de basis voor zowel natuurbehoud als recreatie in het gehele gebied. In de bossen is ondanks de geringe leeftijd al sprake van een redelijke dichtheid aan bos- en/of struweelvogels, met onder andere appelvink en matkop. De laatste jaren broeden in het gebied een aantal blauwborsten. Af en toe worden rietmoerasvogels als roerdomp en baardman waargenomen. Ook van andere soortengroepen betreft het voornamelijk algemeen voorkomende soorten. Kenmerkend voor het gebied is vooral de ringslang, die hier één van de grootste populaties in Nederland vormt. Diemerpolder en Diemerbos vormen het zwaartepunt binnen een groter gebied waar de soort voorkomt (onder andere Diemerpark en Diemervijfhoek). De soort komt ook voor in de aangrenzende Bijlmerweide. De verspreiding sluit aan op de populaties in het Utrechtse plassengebied en ook in het Amsterdamse Bos bevindt zich een populatie. Ook de rugstreeppad en meerdere soorten vleermuizen komen voor. In het moerasgebied van de Gemeenschapspolder komt de waterspitsmuis en ringslang voor.

Potentiële waarden

Met toenemende ouderdom en variatie hebben de bossen de potentie om zich te ontwikkelen tot natuurlijk bos van het type N14.02 Hoog- en laagveenbos (op de natste veengronden) en N14.03 Haagbeuken- en essenbos, in samenhang met de bijbehorende algemene natuurwaarden zoals varens en bosvogels. Ook voor moeras- en rietvogels zijn er bij een gericht beheer potenties voor verdere ontwikkeling.

Open landschap met extensieve graslanden

Actuele natuurwaarden

In de rivier de Diem, aangewezen als N04.02 Zoete plas, komen diverse vissoorten voor, waaronder snoek, rivierdonderpad, kleine modderkruiper en paling. In de graslanden, met name aan weerszijden van rivier de Diem en in het weidevogelgebied van de Gemeenschapspolder komen kleine populaties weidevogels voor in de aanwezige extensieve graslanden (N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland). Ook in andere delen met open grasland komen weidevogels voor, met name het zuidelijk deel van de Gemeenschapspolder. Door de tamelijk geringe omvang van de graslandgebieden en diverse verstoringsbronnen is de weidevogeldichtheid hier niet zo hoog als in de topgebieden in de provincie, maar vanwege de landelijke kwetsbaarheid van deze soortgroep zijn de gebieden zeker beschermingswaardig.

Potentiële natuurwaarden

De dichtheid aan weidevogels in de Gemeenschapspolder is redelijk, maar er wordt niet verwacht dat een grote kwaliteitsimpuls naar een ideale weidevogelpopulatie mogelijk is, omdat het gebied op zichzelf te klein is en door de omliggende hoog opgaande begroeiing. Een verbetering is wel mogelijk voor flora en fauna van sloten en slootkanten in het weidegebied en de grasstrook ten westen van het Diemerbos, waarbij de laatste positief kan bijdragen aan de insectenpopulatie.

6.6.4 Vervangbaarheid

De betekenis van Diemerpolder en Diemerbos voor de ringslang is groot en deze waarde is moeilijk elders te vervangen. De weidevogelgebieden vormen het restant van een eertijds uitgestrekt veenweidegebied van de Diemerpolder en Gemeenschapspolder met tot voor enkele decennia grotere populaties weidevogels. De restanten zijn moeilijk vervangbaar. Dit geldt in sterkere mate voor de moerasjes en oeverlanden en de graslanden aan weerszijden van rivier de Diem, omdat het hier aardkundig waardevolle drechtvaaggronden betreft. De natuurwaarden in de rest van het gebied zijn op korte tot middellange (bospercelen en moerasgebied) vervangbaar.

6.6.5 Effectbeoordeling

5A Diemerscheg

Het volledige zoekgebied ligt in een onderdeel van NNN gebied Diemerpark en Diemerbos. Er is sprake van overlap van beheertypen N16.04 Vochtig bos met productie, N14.03 Haagbeuken- en essenbos, N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland, N05.03 Veenmoeras en landbouwgrond die al wel verworven is maar nog omgevormd moet worden naar natuur. Het zoekgebied kent enige openheid en is mogelijk nog van enig belang voor broedende weidevogels. Behoud van openheid en rust is belangrijk om deze kernkwaliteit te behouden. Restanten van weidevogelpopulaties zijn dan ook moeilijk te vervangen. De bospercelen en moerasgebieden zijn om de middellange termijn relatief makkelijk vervangbaar. Om negatieve effecten op open landschap maar ook gesloten landschap te voorkomen, is een rijopstelling aan de rand van het zoekgebied denkbaar. In deze fase lijkt een rij opstelling langs het Amsterdam-Rijnkanaal het meest kansrijk.

De compensatieopgave als gevolg van kwaliteitsverlies is in dit scenario kleiner dan wanneer windturbines centraal in open gebied gerealiseerd worden. Ook ten aanzien van de verplichte alternatievenafweging moet overwogen worden om windturbines buiten het NNN te realiseren of gebruik te maken van de minst schadelijke locaties in het NNN. Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.

Diemen A, B en C
Zoekgebied A, B en C liggen rond knooppunt Diemen. Zoekgebied A en B liggen ten noorden van knooppunt Diemen en zoekgebied C ten zuiden van knooppunt Diemen. Zoekgebied A en B is begrensd als beheertype N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland. Grote delen van de zoekgebieden bestaan, afgaand op online kaarten en luchtfoto's, uit relatief jong bos en waterpartijen. Aan de noordkant van zoekgebied A is wel grasland aanwezig. Deze graslanden liggen zoals beschreven in het WKW document van gebied Diemerpark en Diemerbos, langs de Diem. De weidevogelgebieden vormen het restant van een eertijds uitgestrekt veenweidegebied van de Diemerpolder en Gemeenschapspolder met tot voor enkele decennia grotere populaties weidevogels. De restanten zijn moeilijk vervangbaar. Dit geldt in sterkere mate voor de moerasjes en oeverlanden en de graslanden aan weerszijden van rivier de Diem, omdat het hier aardkundig waardevolle drechtvaaggronden betreft. De natuurwaarden in de rest van zoekgebied A en in zoekgebied B zijn op korte tot middellange (bospercelen en moerasgebied) vervangbaar. Zoekgebied C betreft landbouwgrond die nog om te vormen is naar natuur. Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.

Diemen D en E
Zoekgebied D en E liggen in besloten bos- en parklandschap met recreatieve functie in de periferie van de A9.

Zoekgebied D ligt ten westen van de A9 en betreft besloten bos- en parklandschap met recreatieve functie. Het gebied is begrensd als beheertypen N14.03 Haagbeuken- en essenbos en een smalle strook met 'Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur'. De bospercelen zijn om de middellange termijn relatief makkelijk vervangbaar. Het zoekgebied ligt tegen de A9 aan. In de huidige situatie is mogelijk al sprake enige verstoring door (geluid van) verkeer. Aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken en aaneengeslotenheid zijn mogelijk relatief laag. Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.

Zoekgebied E overlapt deels gesloten bos en met open landschap (grasland met agrarische functie) en ligt aan de oostzijde van de A9. Er is overlap met beheertypen N16.04 Vochtig bos met productie, N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland en N05.03 Veenmoeras. Een klein areaal is aangeduid met 'nog om te vormen landbouwgrond naar natuur'. Het zoekgebied kent enige openheid en is mogelijk nog van enig belang voor broedende weidevogels. Behoud van openheid en rust is belangrijk om deze kernkwaliteit te behouden.

Restanten van weidevogelpopulaties zijn dan ook moeilijk te vervangen. De bospercelen en moerasgebieden zijn om de middellange termijn relatief makkelijk vervangbaar. Negatieve effecten op open landschap maar ook gesloten landschap is relatief laag omdat het zoekgebied langs de A9 gelegen is. In de huidige situatie is er al sprake van optische verstoring en verstoring door (geluid van) verkeer. Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.

Diemen F
Zoekgebied F wordt begrensd door de A9, het treinspoor Amsterdam – Weesp en het Amsterdam-Rijnkanaal. Het terrein bestaat uit relatief jong loofbos met enkele watergangen. Het terrein is begrensd als 'Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur'. Er treedt oppervlakteverlies op die gecompenseerd moet worden. Afhankelijk van nader te bepalen potentiële natuurwaarden kan voor kwaliteitsverlies bijdragen aan de compensatie. Negatieve effecten zijn naar verwachting relatief laag omdat het zoekgebied langs de A9 en een drukke spoorlijn gelegen is. In de huidige situatie is er al sprake van optische verstoring en verstoring door (geluid van) verkeer. Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.

6.7 Compensatie

Zwaarwegend belang en alternatieven
Compensatie is pas aan de orde is als er sprake is van een zwaarwegend belang en alternatieven ontbreken. Het is aannemelijk dat voldoende kan worden onderbouwd dat het opwekken van duurzame energie een zwaarwegend belang betreft. Ten aanzien van het aantal windturbines en de exacte locatie van windturbines is het vooral bij zoekgebied 3 – Ring A10 Noord en 5A Diemerscheg van belang om een zo gunstig mogelijke situatie na te streven. Bij zoekgebied 5A Diemerscheg zou het benutten van de randen van het zoekgebied en het onderdeel van het NNN een uitkomst kunnen bieden. In zoekgebied 3 – Ring A10 kan overlap met NNN mogelijk voorkomen worden. Ten aanzien van de inrichting verdient het aanbeveling om ook rekening met externe werking te houden. Een windmolen op de grens van het NNN is niet wenselijk.

Vervangbaarheid beheertypen
Ten aanzien van de vervangbaarheid (en dus de inschatting of compensatie überhaupt mogelijk is) lijkt op basis van deze verkennende studie geen onoverkomelijk knelpunt.

Locatie en areaal
Voor 'vervangbare' natuurwaarden is dus in beginsel compensatie mogelijk. De compensatie moet echter zodanig plaatsvinden dat de oppervlakte, samenhang en kwaliteit van het NNN netto gelijk blijven of zelfs toenemen. Bij voorkeur vindt compensatie nabij de ingreep plaats. Compensatie nabij de ingreep zal doorgaans veel makkelijker te onderbouwen zijn op basis van de samenhang en kwaliteit in dit deel van het NNN. Met behulp van luchtfoto's en streetview (cyclomedia en google maps) en de NNN webviewer van de provincie Noord-Holland is een eerste verkenning gedaan of er binnen de gemeente Diemen en Amsterdam kansen voor compensatie liggen.

Binnen de gemeente Diemen is het buitengebied al grotendeels als NNN bestemd. De mogelijkheden om binnen de gemeente te compenseren lijken enigszins beperkt. Ter hoogte van zoekgebied A ligt een bosgebied aan de overzijde van het Amsterdam-Rijnkanaal. Afhankelijk van de actuele en potentiële waarde en draagvlak bij de eigenaar en/of beheerder kan dit deel in theorie als NNN begrensd worden. Het terrein wordt begrensd door de Overdiemerweg en S114 en heeft een oppervlakte van ongeveer 120.000 m^2. In de zuidoostelijke oksel van de S114 en de Diemerzeedijk ligt een terrein van ongeveer 60.000 m^2 dat ecologisch interessant lijkt. Beide terreinen kunnen in theorie een stapsteen tussen NNN rond Knooppunt Diemen en NNN ten noorden van de Diemerzeedijk vormen.

In de gemeente Amsterdam lijken op basis van de web viewer van het NNN enkele ecologisch interessante gebieden aanwezig die nog niet zijn begrensd. Hondenuitlaatgebied Luktemeer heeft een oppervlakte van ongeveer 200.000 m^2 en grenst aan een onderdeel van het NNN. Ook langs de Spaarnwouderdijk is bosperceel en grasland van enkele hectaren groot aanwezig dat er op het eerste oog ecologisch interessant uitziet.

TAUW heeft voor de provincie een verkenning gedaan naar de versterkingsmogelijkheden voor delen van het NNN. Dit onderzoek heeft geen juridische status. Uit de verkenning blijkt dat het onderdeel van het NNN rond de Gaasperplas aan de oostzijde met een oppervlakte van ongeveer 160.000 m^2 uitgebreid kan worden. Er is lijkt wel geringe overlap met zoekgebied 5B – Waternetlocatie.

Compensatie op afstand kan in beginsel, maar dan moet ecologisch te onderbouwen zijn dat het NNN netto niet achteruit gaat. Effecten op de aanwezige populaties van belangwekkende soorten en leefgemeenschappen zijn niet zondermeer op grotere afstand goed te maken. Dat vraagt dus altijd maatwerk en een gedegen onderbouwing. Compensatie buiten de gemeentegrenzen is dus niet per definitie onhaalbaar.

Zowel ten aanzien van compensatie in de nabijheid als op grote(re) afstand van de ingreep, verdient het aanbeveling om in overleg te gaan met het regiebureau Natuurnetwerk Nederland van de provincie Noord-Holland. Het regiebureau heeft mogelijk een beter beeld van de verstrekkingsmogelijkheden voor het NNN.

6.8 Conclusie

Effecten
Bij overlap met het NNN is er sprake van:

- Oppervlakteverlies door fysieke aantasting door de windmolen, bouwwegen en kraan opstelplaatsen
- Verlies van kwaliteit door bijvoorbeeld optische- en geluidsverstoring en verstoring door slagschaduw in de gebruiksfase
- Verlies van kwaliteit op plekken waar tijdelijke werkterreinen en bouwwegen worden gerealiseerd.

Dit leidt tot een compensatieopgave die nader bepaald moet worden aan de hand van concrete projectinformatie en de huidige en potentiële kwaliteit van het NNN dat wordt aangetast.

Voor de meeste zoekgebieden geldt dat ze langs drukke infrastructuur, nabij woonwijken of hoogspanningsmasten liggen. En in de randzone van een NNN gebied liggen. Hierdoor is de aantasting van de kwaliteit mogelijk beperkt. Dat geldt niet voor zoekgebied 5A Diemerscheg en 4C Buiteneiland. In tabel 6.2 is een samenvatting opgenomen van zoekgebieden waar (mogelijk) sprake is van aantasting van het NNN.

Tabel 6.2 Samenvatting van zoekgebieden waar (mogelijk) sprake is van aantasting van het NNN

Zoekgebied	Aanwezige beheertype(n)	Conclusie
4C Buiteneiland	N04.02 Zoete plas	Effectbeoordeling via Natura 2000 spoor. Zie hoofdstuk 5.
3 Ring A10 Noord	N13.01 Vochtig weidevogelgrasland	Bij overlap is er sprake van oppervlakteverlies en verlies van kwaliteit tot enkele honderden meters rond de windturbines. N13.01 Vochtig weidevogelgrasland is nagenoeg niet vervangbaar. Compensatie is dus niet eenvoudig. Overlap kan voorkomen worden omdat slechts een klein deel van het zoekgebied NNN betreft.
6A Knooppunt Holendrecht	N16.04 Vochtig bos met productie	Geen effect als alleen gebruik wordt gemaakt van het zoekgebied in knooppunt Holendrecht. Anders geldt een compensatieopgave voor een nader te bepalen oppervlak beheertype N16.04 Vochtig bos met productie. Bij overlap is er sprake van oppervlakteverlies rond de windturbines.
5a Diemerscheg	N16.04 Vochtig bos met productie N14.03 Haagbeuken- en essenbos N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland N05.03 Veenmoeras	Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.

Zoekgebied	Aanwezige beheertype(n)	Conclusie
Diemen A	N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.
Diemen B	N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.
Diemen C	Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur.	Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast. Omdat het areaal is aangeduid als 'Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur' moet gekeken worden naar de potentiële waarden. Mogelijk is afstemming met Rijkswaterstaat nodig, omdat de grond zou zijn aangekocht ten compensatie van een wegverbreding.
Diemen D	N14.03 Haagbeuken- en essenbos Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur	Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.
Diemen E	N16.04 Vochtig bos met productie N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland N05.03 Veenmoeras Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur	Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast.
Diemen F	Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur	Er is overlap met NNN en dit leidt tot een nader te bepalen compensatieopgave van het beheertype dat fysiek en/of kwalitatief wordt aangetast. Omdat het areaal is aangeduid als 'Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur' moet gekeken worden naar de potentiële waarden. Mogelijk is afstemming met Rijkswaterstaat nodig, omdat de grond zou zijn aangekocht ten compensatie van een wegverbreding.

Compensatie

Uit een eerste verkenning lijkt compensatie in principe haalbaar. Vervolgonderzoek is nodig om de compensatieopgave in oppervlakte nader te bepalen, te kijken of de omvang en de actuele en potentiële kwaliteit van compensatiegebieden voldoen en of gronden verwerfbaar zijn. Zowel ten aanzien van compensatie in de nabijheid als op grote(re) afstand van de ingreep, verdient het aanbeveling om in overleg te gaan met het regiebureau Natuurnetwerk Nederland van de provincie Noord-Holland. Het regiebureau heeft mogelijk een beter beeld van de verstrekkingsmogelijkheden voor het NNN.

7 Bijzonder Provinciaal Landschap

7.1 Inleiding

Om het landschap in Noord-Holland te beschermen zijn naast de natuurgebieden en bijbehorende regimes 32 gebieden aangewezen als Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). Dit zijn 32 gebieden waarop we extra zuinig moeten zijn vanwege hun bijzondere eigenschappen en waarde voor mens en dier. Voorheen golden er verschillende regels en regimes om het landschap te beschermen, zoals bufferzones, aardkundige monumenten en weidevogelleefgebieden. In 2020 zijn die verschillende regimes samengebracht onder het BPL en gelden overal binnen deze BPL-gebieden dezelfde regels.

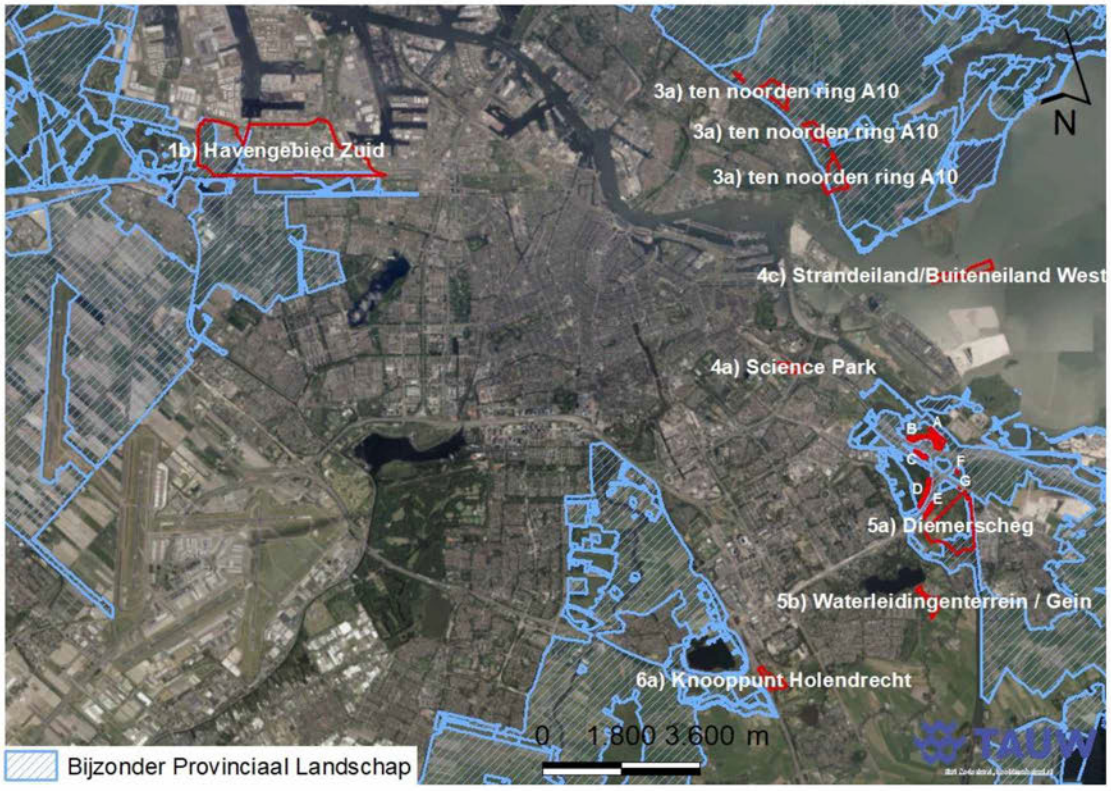

Figuur 7.1 overzichtskaart met de zoekgebieden in het rood en ligging ten opzichte van BPL-gebieden

7.2 Toetsingskader

Ieder Bijzonder Provinciaal Landschap kent zijn eigen kernkwaliteiten. Dat kunnen naast ecologische ook landschappelijke, cultuurhistorische of aardkundige waarden zijn. Van ieder BPL-gebied zijn de kernkwaliteiten beschreven aan de hand van 3 provinciale kernwaarden:

1. **Landschappelijke karakteristiek**: de landschapstypen en belangrijkste kernmerken van deze landschappen
2. **Openheid en ruimtebeleving**: de beleving van ruimte, horizon en oriëntatiepunten
3. **Ruimtelijke dragers**: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen

Te denken valt aan waterlopen en verkavelingsvormen in oude polders, grootschalige openheid en vergezichten in het landschap of een bijzondere bodemopbouw. Binnen het BPL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van nieuwe stedelijke ontwikkelingen, toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per ontwikkeling kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ontwikkelingen wel of niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor gebiedsgerichte differentiatie.

Zoekgebieden voor wind- of zonne-energie hebben mogelijk invloed op het BPL. Om die reden is een toets nodig aan de kernkwaliteiten van een BPL-gebied, wanneer er sprake is van overlap met een zoekgebied. In principe kan er geen sprake zijn van externe werking, wanneer er geen overlap is met een BPL-gebied. Op de onderstaande kaart is te zien welke zoekgebieden worden getoetst en hun ligging ten opzichte van BPL-gebieden. In de hierop volgende paragraaf staat beschreven wat de mogelijke invloed is van deze zoekgebieden.

7.3 Effecten

7.3.1 Zoekgebied 1B - Havengebied Zuid

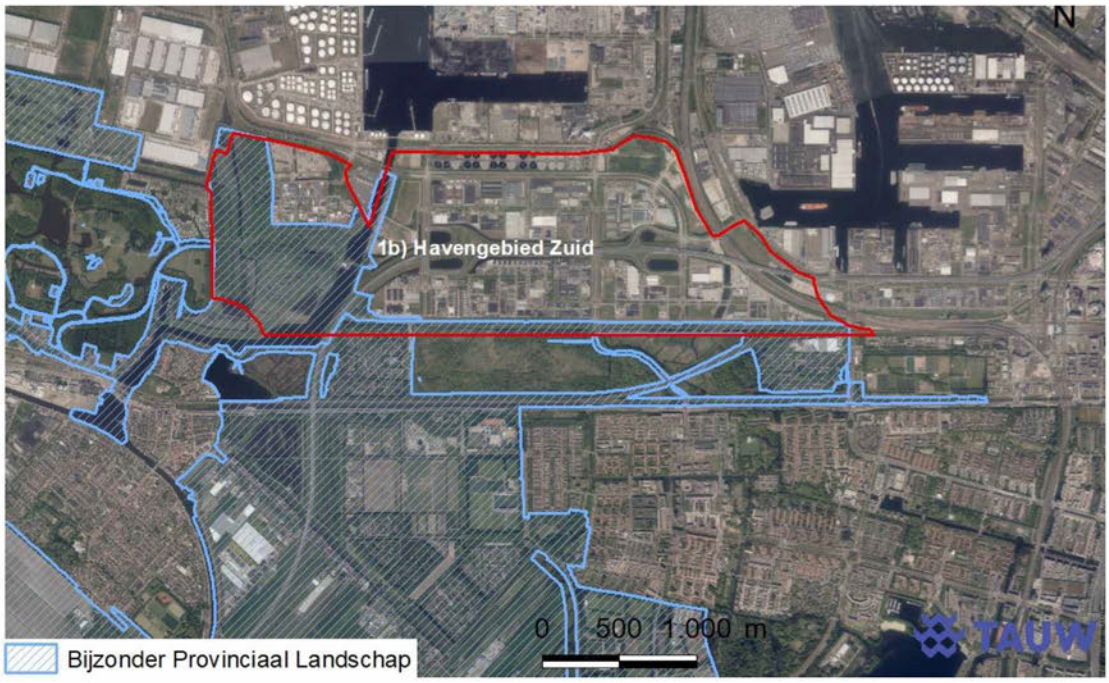

Figuur 7.2 Overzichtskaart met zoekgebied Havengebied Zuid in het rood

Dit is een industriegebied waar al verschillende opstellingen van windturbines staan. Daarnaast zijn er ruimtelijke aanknopingspunten voor windturbines te vinden, zoals havenbekkens, (snel)wegen, andere hoge objecten en het Noordzeekanaal, waar nieuwe windturbines op kunnen aansluiten.

Dit zoekgebied overlapt deels met BPL-gebied Spaarnwoude en omgeving en deels met BPL-gebied de Tuinen van West. In de Tuinen van West is er sprake van een kleine overlap met de Brettenzone. De Brettenzone is een smalle, lineaire zone die ingeklemd ligt tussen het Westelijk Havengebied en de Haarlemmertrekvaart. De inrichting bestaat uit een afwisseling van sportvelden en volkstuinen, meer natuurlijk ingerichte terreinen en minder toegankelijke 'stadsjungle'. Op de plek van de overlap is het niet zozeer openheid, maar vooral het groene karakter dat hier een belangrijke kernkwaliteit vormt. De Brettenzone heeft een bufferende functie tussen het Westelijk Havengebied en het stedelijk gebied van Amsterdam ten zuiden van de Brettenzone. Ruimtelijke ontwikkelingen die deze groene zone verkleinen of het lineaire karakter van deze zone verstoren, vormen een aantasting van deze kernkwaliteit.

Conclusie
Bij een opstelling van windturbines in de Brettenzone dient zorgvuldig onderzocht te worden in hoeverre de windturbines zichtbaar zijn vanaf bijvoorbeeld de Haarlemmerweg en of er sprake is van aantasting van de bufferfunctie (het groene karakter) of de recreatieve functie van het Brettengroen. Visualisatie van mogelijke opstellingen is essentieel om dit goed te kunnen beoordelen.

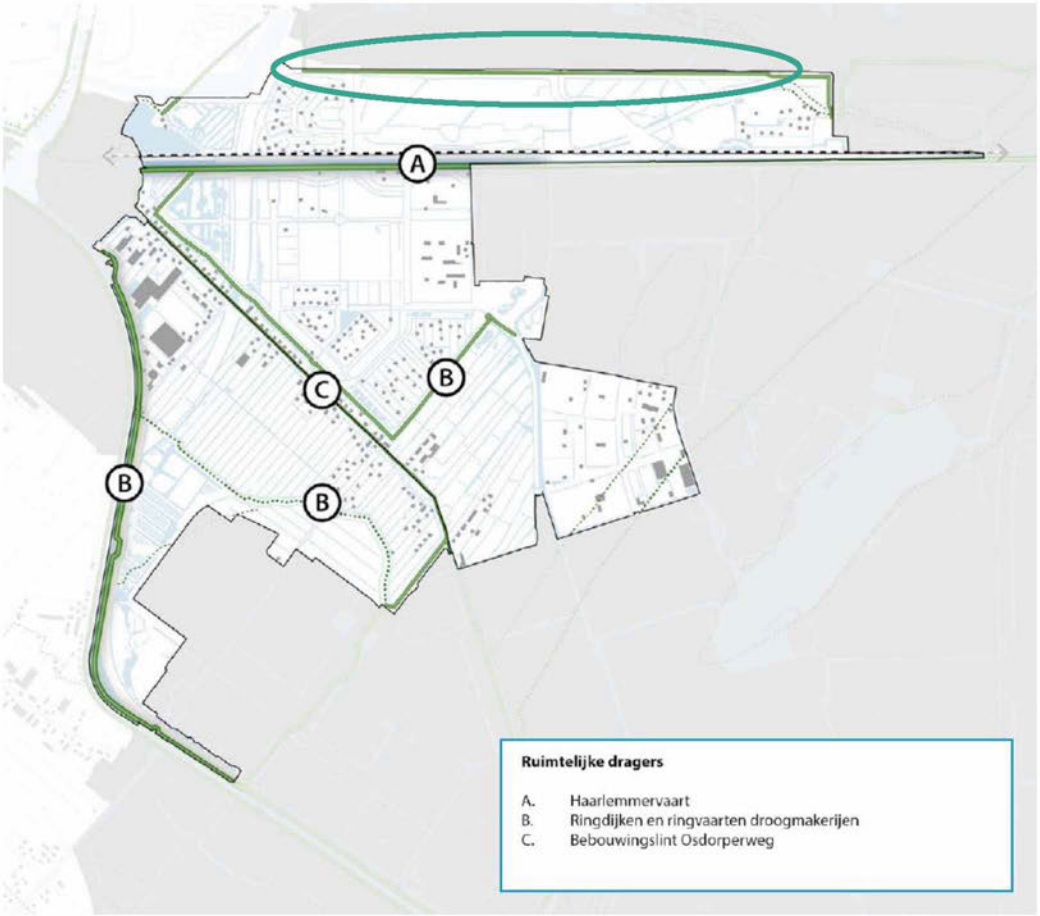

Figuur 7.3 Ruimtelijke dragers van de Tuinen van West, met het gedeelte waar de overlap plaatsvindt omcirkeld. (bron: Bijzonder Provinciaal Landschap - 32 landschappen en kernkwaliteiten)

Figuur 7.4 Zicht op de Brettenzone vanaf de Haarlemmerweg

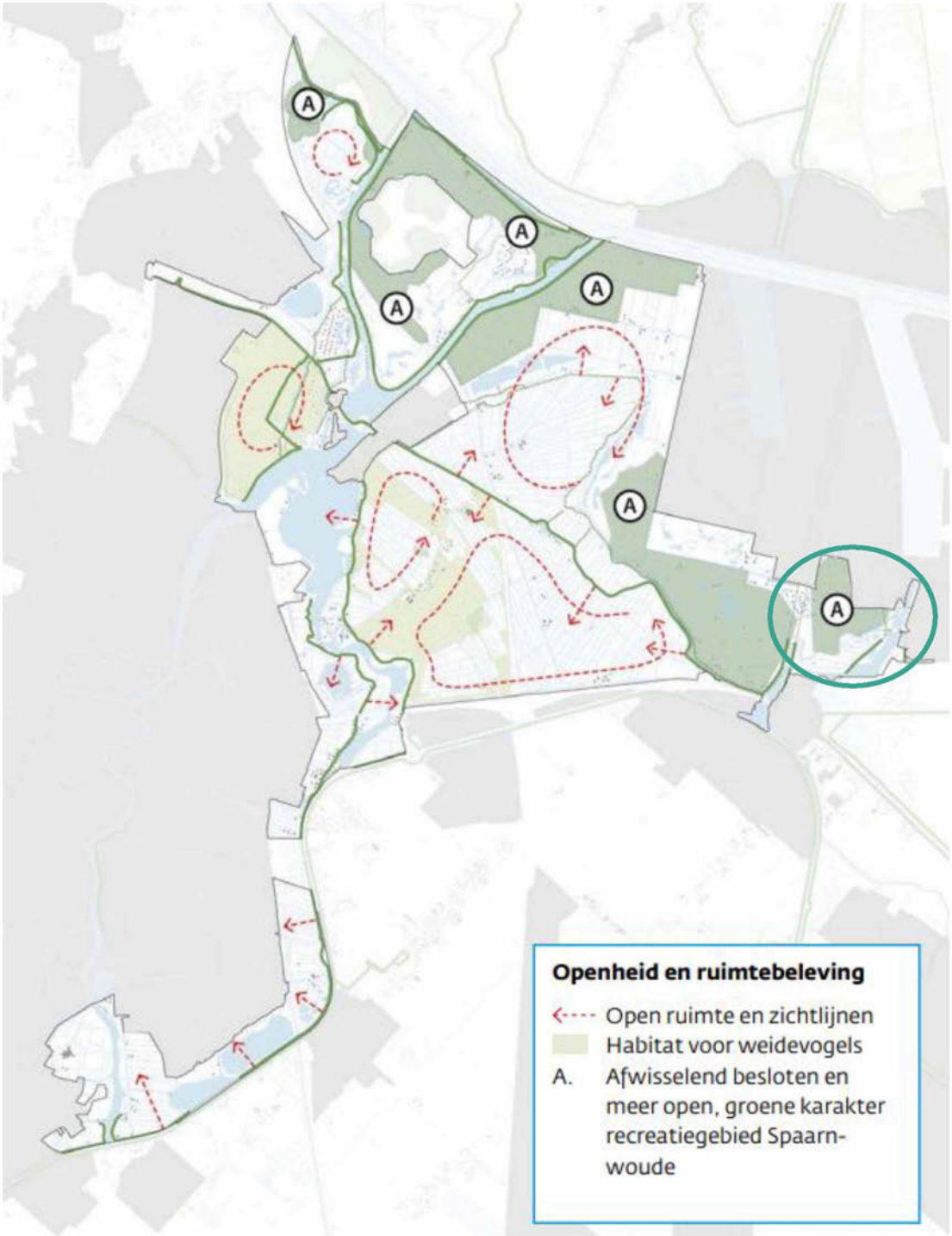

Figuur 7.5 Overzichtskaart openheid en ruimtebeleving van BPL-gebied Spaarnwoude en omgeving, met het gedeelte waar de overlap plaatsvindt omcirkeld. (bron: Bijzonder Provinciaal Landschap - 32 landschappen en kernkwaliteiten)

Het BPL-gebied Spaarnwoude en omgeving is een voornamelijk open (veen)polderlandschap tussen Haarlem en Amsterdam. Dit gebied wordt gekenmerkt door de strandwal Spaarnwoude en aangrenzend poldergebied, de veenrivieren en -plassen, en de onregelmatige en regelmatige strookverkaveling van veenweidepolders en regelmatige, rechthoekige verkaveling van de droogmakerijen. Daarnaast wordt het gebied qua openheid en ruimtebeleving gekenmerkt door de open ruimte met vergezichten in veenpolders en delen van de droogmakerijen. Het gebied kent ten slotte enkele (zee)dijken en liniedijken, kanalen en de Ringvaart Haarlemmermeer, en bebouwingslinten als ruimtelijke dragers.

Figuur 7.6 Zicht op het overlappende (meer besloten) bosgebied vanaf het zuiden (vanaf de A5)

Conclusie

Kernkwaliteiten die mogelijk worden aangetast door de komst van windturbines in het zoekgebied zijn met name te vinden in de openheid en ruimtebeleving. Er is sprake van overlap tussen het BPL-gebied en het zoekgebied op een plek die gemarkeerd is als afwisselend besloten en meer open. Het open polderlandschap is in dit gebied van grote waarde. Die openheid is zeer kwetsbaar omdat in het open, vlakke landschap een ingreep snel zichtbaar is. Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot een verdichting of verrommeling van die openheid zijn niet wenselijk. Bij ontwikkeling van windturbines in de meer besloten zones van dit gebied, dient goed onderzocht te worden in hoeverre de turbines beleefbaar zijn vanuit de directe omgeving. Door alle aanwezige bosschage zal de turbine op korte afstand mogelijk niet direct heel zichtbaar zijn, maar van een grotere afstand wel aan de horizon. De recreatieve functie en het groene karakter van dit gebied (bufferfunctie) vormen daarnaast belangrijke kernkwaliteiten. Een windturbine mag geen negatieve invloed hebben op een van beide aspecten en dat is hier mogelijk wel het geval. Anderzijds zijn diverse industriële elementen zichtbaar aan de horizon, in het achtergelegen Havengebied. Visualisatie van mogelijke opstellingen zijn nodig om de effecten hiervan goed te kunnen beoordelen.

7.3.2 Zoekgebied 3 - Ring A10 Noord

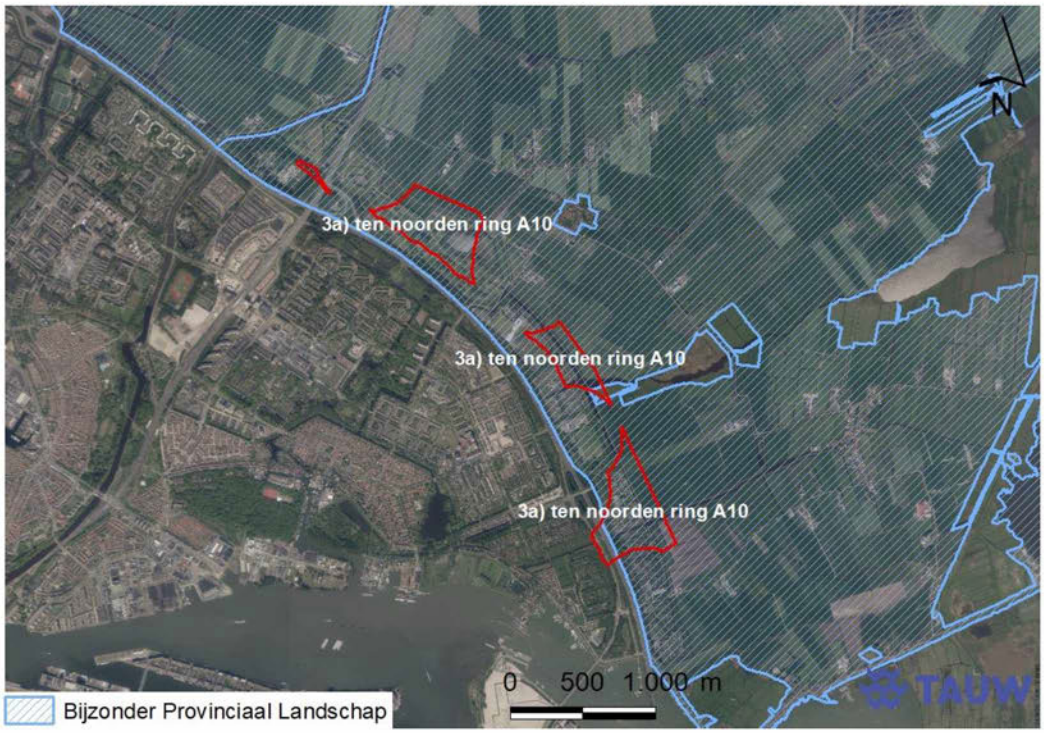

Figuur 7.7 Overzichtskaart zoekgebied ring A10 Noord met de zoekgebieden in het rood

In dit gebied is er ruimte voor windturbines tussen de snelweg A10 Noord en de hoogspanningsmasten. Langs deze structuren is eventueel een lijnopstelling mogelijk. Hier is sprake van overlap met het BPL-gebied Waterland.

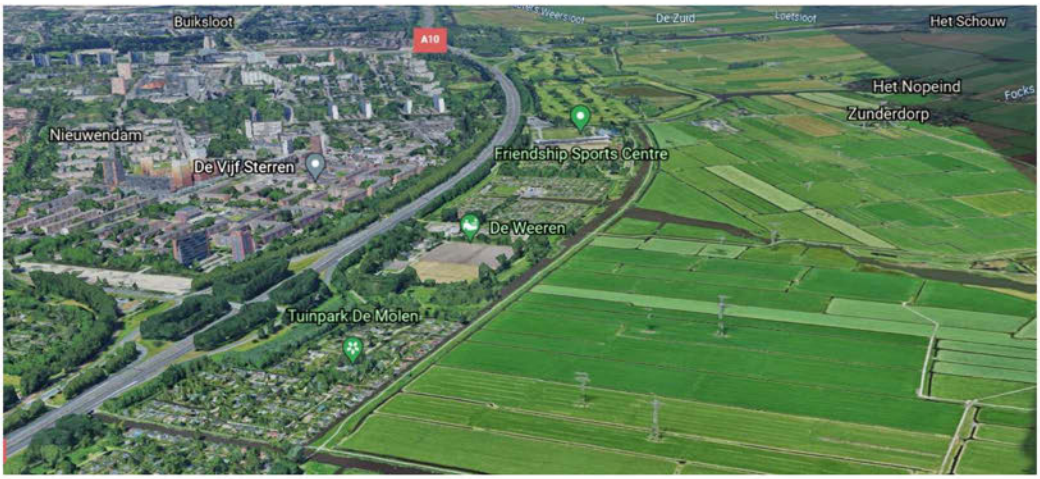

Figuur 7.8 Luchtfoto van het deel waar het BPL-gebied en zoekgebied overlappen, vanuit oostelijke richting

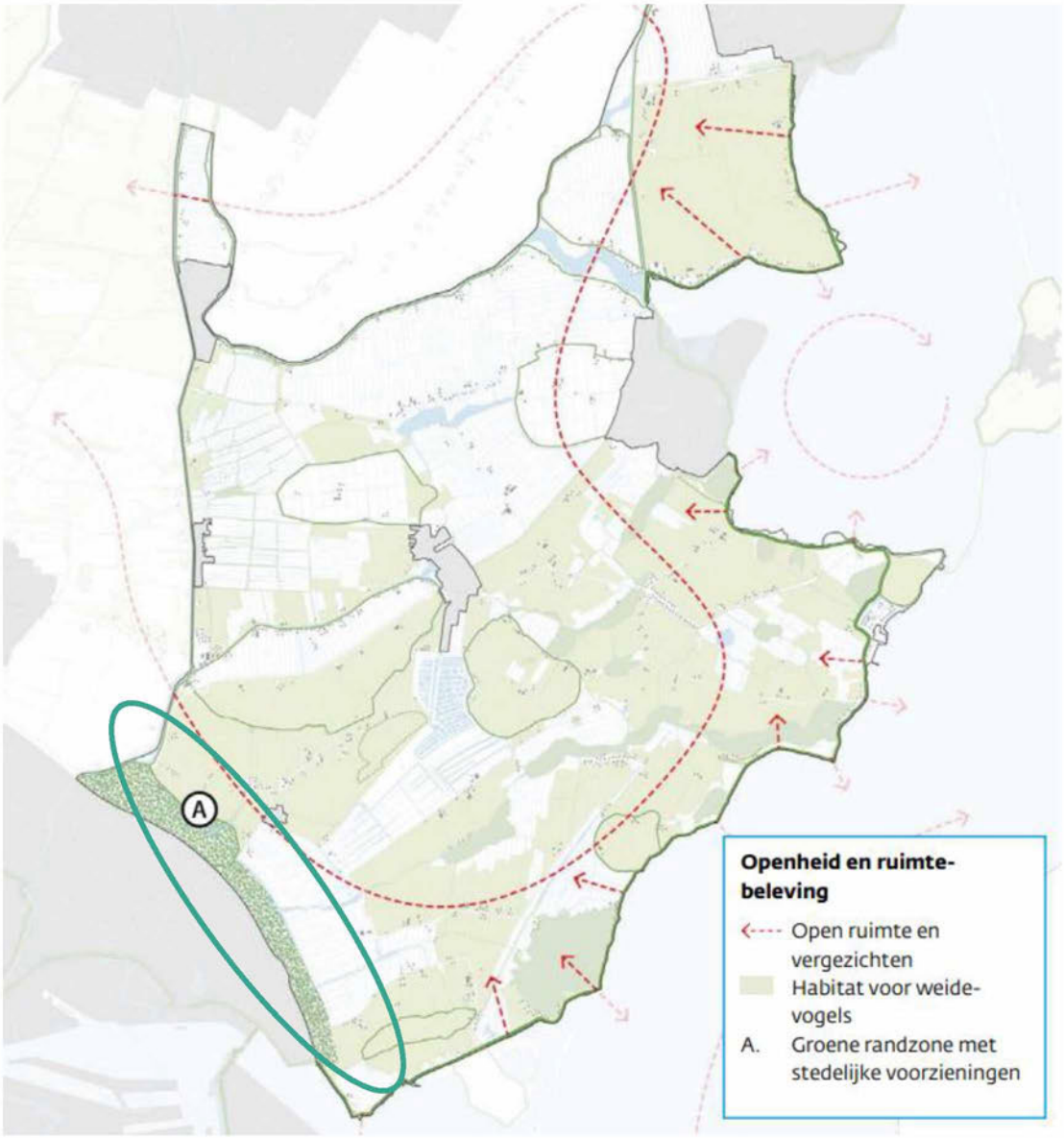

Figuur 7.9 Overzichtskaart openheid en ruimtebeleving BPL-gebied Waterland, met het gedeelte waar de overlap plaatsvindt omcirkeld. (bron: Bijzonder Provinciaal Landschap - 32 landschappen en kernkwaliteiten)

Het BPL-gebied Waterland wordt grotendeels gevormd door een waterrijk veenpolderlandschap. Het gebied wordt gekenmerkt door de natuurlijke veenwaterlopen (dieën), de onregelmatige strookverkaveling van veenweidepolders, en regelmatige verkaveling en symmetrische droogmakerijen. Daarnaast wordt Waterland qua openheid en ruimtebeleving gekenmerkt door open ruimte en vergezichten die vrijwel het gehele BPL-gebied omvatten en een groene randzone met stedelijke voorzieningen. Ruimtelijke dragers van het gebied zijn een combinatie van (zee)dijken en kanalen, korte bebouwingslinten en stolpenstructuren.

Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot het dempen of wijzigen van waterlopen vormen een aantasting van landschappelijke kernkwaliteiten en zijn daarom ongewenst. Daarnaast vormen windturbines aan de horizon mogelijk ook een aantasting van de open ruimte en kenmerkende vergezichten. De openheid van Waterland wordt begrensd door een groene randzone langs de A10, met stedelijke voorzieningen waaronder een tuinpark, sportverenigingen en een golfbaan.

Conclusie
Windturbines op deze plek zijn altijd zichtbaar aan de horizon, gezien vanuit Waterland. Dit kan worden gezien als een negatieve invloed op de openheid en ruimtebeleving. Anderzijds kunnen windturbines op die manier ook de stedelijke horizon accentueren. De zoekgebieden liggen langs de rand van Amsterdam en deze groene zone vormt in feite al een begrenzing van de openheid. Windturbines zullen hoe dan ook van grote afstand zichtbaar zijn, maar de vraag is in hoeverre daarmee kernkwaliteiten van Waterland worden aangetast. De invloed van mogelijke opstellingen op de openheid en de zichtbaarheid ervan dient in ieder geval goed onderzocht te worden, maar het BPL sluit niet uit dat er windturbines geplaatst kunnen worden in de groene randzone langs de A10 Noord. Visualisaties zijn ook hier essentieel om de effecten goed te kunnen beoordelen.

7.3.3 Zoekgebied 4A - Sciencepark

Op Science Park is er mogelijk 1 locatie voor een windturbine in de oksel van knooppunt A10/A1 en het spoor. Dit is een knooppunt van infrastructuur, waar geen sprake is van overlap met BPL en daarom ook geen sprake van mogelijke aantasting van kernkwaliteiten van het landschap.

7.3.4 Zoekgebied 4C - Strandeiland/Buiteneiland

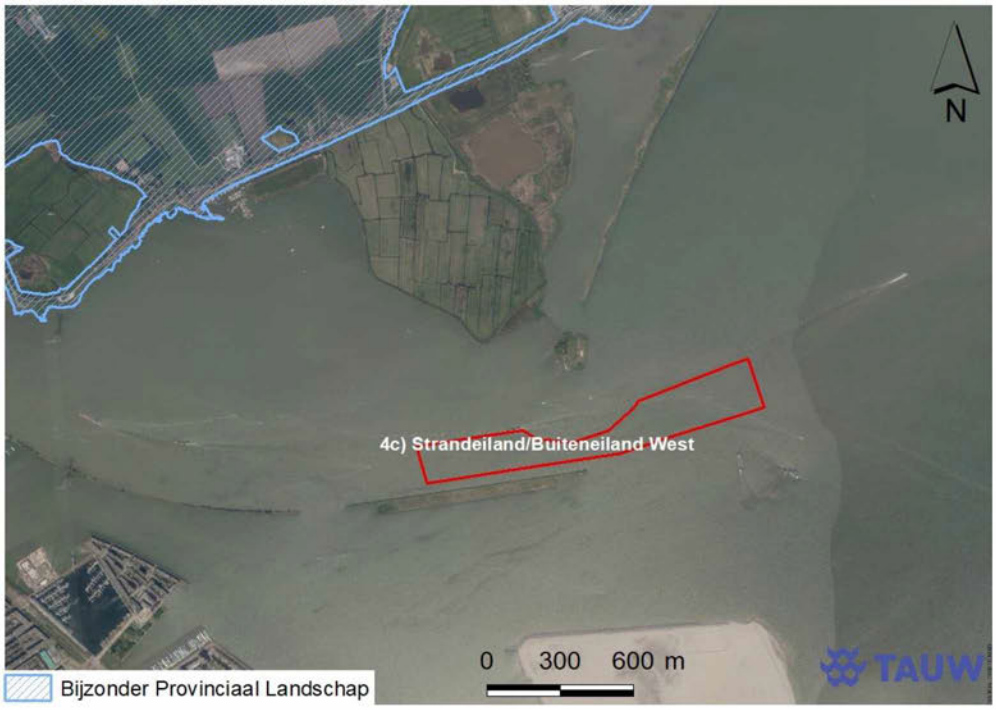

Figuur 7.10 overzichtskaart zoekgebied Strandeiland/Buiteneiland met het zoekgebied in het rood

Het zoekgebied ligt in het IJmeer op enige afstand van (de nieuwe eilanden van) IJburg II. Het bestaande Steigereiland en het nieuw te ontwikkelen Buiteneiland, dat deels een natuurbestemming krijgt langs de oevers, liggen het dichtste bij. De windturbines zijn ten noorden van de Strekdam en het bestaande Vogeleiland beoogd. Dit zoekgebied is het enige zoekgebied in Amsterdam zonder hoogtebeperkingen door Schiphol. Dit betekent dat in dit gebied relatief veel potentie is voor de opwek van duurzame energie door wind, omdat in dit zoekgebied eventueel grotere windturbines van 5,6 MW kunnen worden gerealiseerd. (In andere zoekgebieden is dit naar verwachting 2,2 tot 3 MW per turbine.) Op deze plek is geen sprake is van overlap met BPL.

Aandachtspunt voor verdere uitwerking
Het IJmeer valt niet onder de 32 BPL-gebieden, maar bevat wel een eigen landschappelijke karakteristiek. De uitgestrekte openheid van het IJsselmeer, Markermeer en het IJmeer is hier de belangrijkste kernkwaliteit. De openheid wordt begrensd door karakteristieke dijklichamen, die verschillen langs de verschillende kusten. Rijdend over de Afsluitdijk is het gevoel van eindeloosheid het beste beleefbaar, maar ook op het IJmeer is de openheid kenmerkend. Dit staat ook aangegeven op verschillende visiekaarten in de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie van de Provincie Noord-Holland. Het IJmeer wordt natuurlijk aan Amsterdamse zijde begrensd door een stedelijke horizon, maar bij ontwikkeling van windturbines in dit zoekgebied dient wel zorgvuldig onderzocht te worden in hoeverre de openheid van het IJmeer beïnvloed wordt en of dat wel of niet wenselijk is.

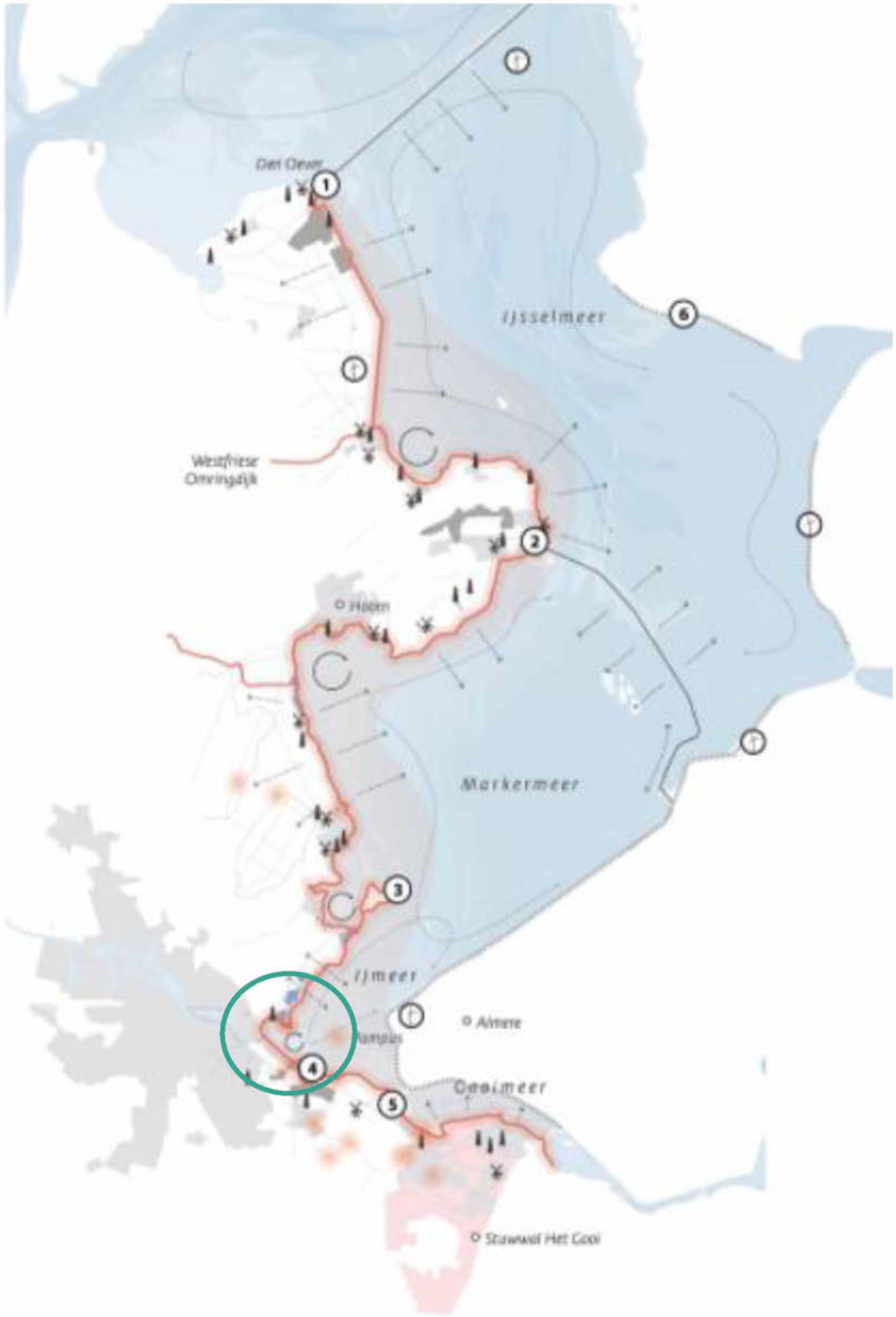
IJsselmeer
Markermeer
IJmeer
Almere
Gooimeer
Hilversum
Weesp
Naarden
Bussum
Huizen
Blaricum
Laren
's-Graveland
Hilversum
Baarn
Eemnes
Bunschoten
Spakenburg
Amersfoort
Nijkerk
Harderwijk
Zeewolde
Lelystad
Dronten
Urk
Emmeloord
Noordoostpolder
Enkhuizen
Medemblik
Hoorn
Stede Broec
Zwaag
Wognum
Purmerend
Edam
Volendam
Monnickendam
Marken
Amsterdam
Diemen
Ouder-Amstel
Amstelveen
Uithoorn
Aalsmeer
Haarlemmermeer
Schiphol
Haarlem
Heemstede
Bloemendaal
Zandvoort
Velsen
Beverwijk
Uitgeest
Castricum
Heiloo
Alkmaar
Bergen
Schoorl
Den Helder
Texel
Den Oever
Wieringen
Wieringermeer

7.3.5 Zoekgebied 5A - Diemerscheg-Amsterdam

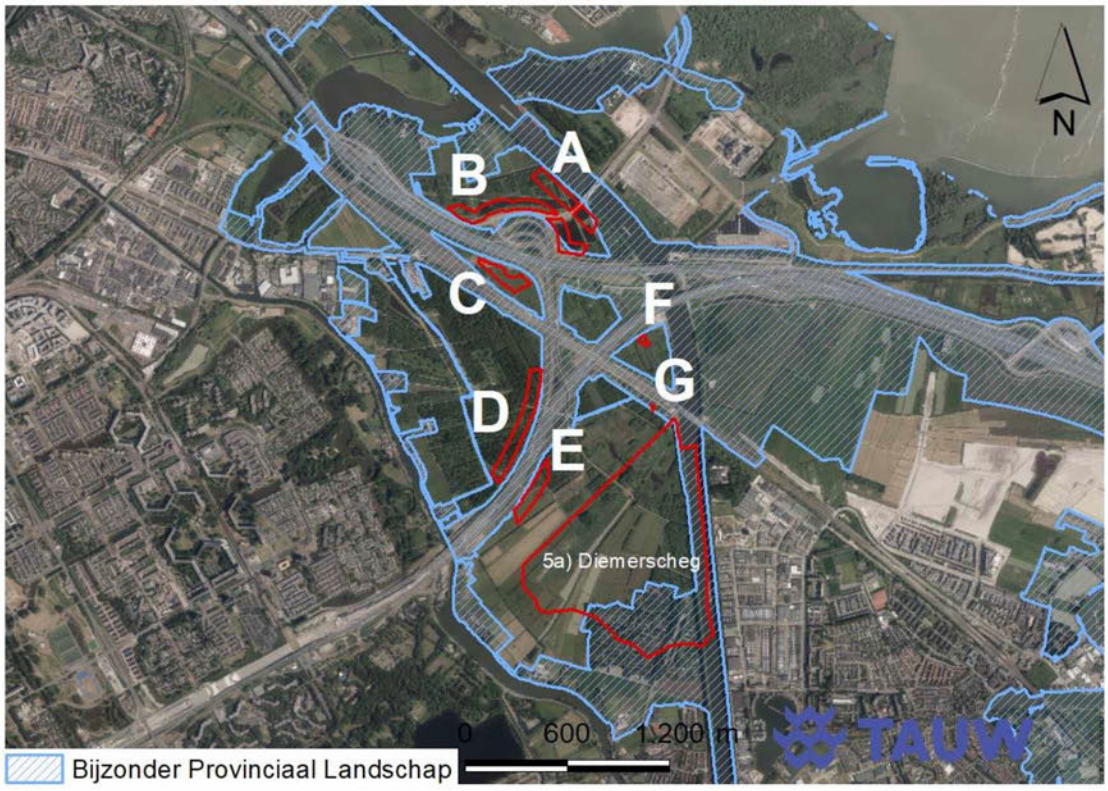

Figuur 7.12 overzichtskaart zoekgebied Diemerscheg-Amsterdam en zoekgebieden A t/m G in Diemen, met de zoekgebieden in het rood

Dit zoekgebied betreft het deel van de Diemerscheg dat binnen de gemeente Amsterdam valt. In dit gebied is eigenlijk al een energielandschap aanwezig door de aanwezigheid van de Diemercentrale en de hoogspanningsmasten die het gebied doorkruizen. Er zijn daarnaast verschillende aanknopingspunten voor nieuwe windturbines aan te wijzen, zoals het Amsterdam-Rijnkanaal, het verkeersknooppunt A1/A9 en het spoor. Dit zoekgebied overlapt met het BPL-gebied Vechtstreek-Noord.

Figuur 7.13 Luchtfoto van het deel waar het BPL-gebied en zoekgebied overlappen, vanuit noordoostelijke richting

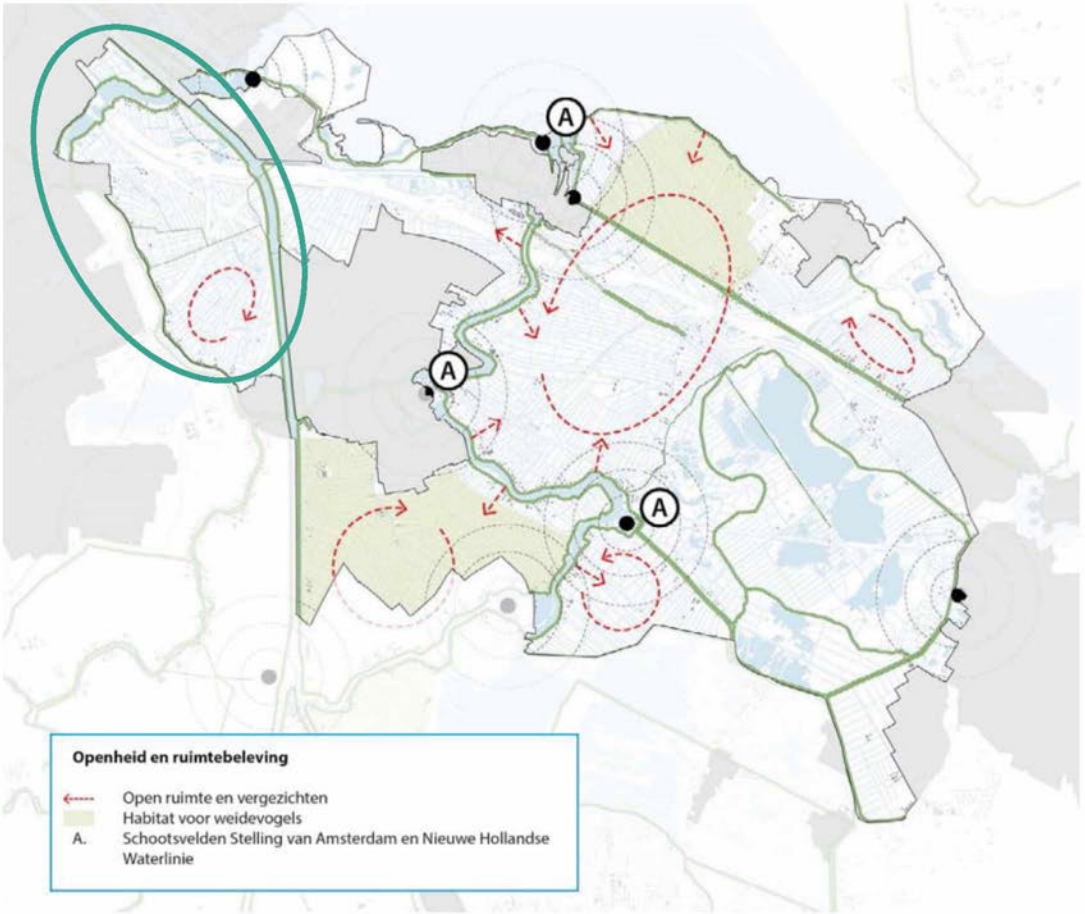

Figuur 7.14 Overzichtskaart openheid en ruimte BPL-gebied Vechtstreek-Noord, met het gedeelte waar de overlap plaatsvindt omcirkeld. (bron: Bijzonder Provinciaal Landschap - 32 landschappen en kernkwaliteiten)

Het BPL-gebied Vechtstreek-Noord bestaat uit een veenlandschap met veenrivieren en -polders, waar de Vecht van zuid naar noord centraal doorheen loopt. Het gebied wordt gekenmerkt door de Vecht en Aetveldsche polder en het Naardermeer. De openheid en ruimtebeleving wordt bepaald door een aantal aaneengesloten open ruimtes en vergezichten, door de Schootsvelden Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandsche Waterlinie. Het gebied kent ten slotte de Vecht en bijbehorende oevers, veenrivieren en enkele (trek)vaarten, Zuiderzeedijk en het Amsterdam-Rijnkanaal als ruimtelijke dragers. Specifiek binnen dit zoekgebied bepaalt de uitwaaierende strokenverkaveling de landschappelijke karakteristiek. Ontwikkelingen die het verkavelingspatroon van de veenweidepolders wijzigen of ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot het dempen of wijzigen van sloten en andere waterlopen zijn een aantasting van deze kernkwaliteit. Dit vormt dus een aandachtspunt bij de plaatsing van mogelijke windturbines.

Conclusie
Het BPL merkt vrijwel het gehele zoekgebied aan als locatie waar open ruimte en vergezichten in stand dienen te worden gehouden, wat de komst van windturbines in de weg staat. Dit heeft echter met name betrekking op de polder die wordt omzoomd door de A9 en het Amsterdam-Rijnkanaal. Mogelijk is er wel ruimte voor de komst van windturbines tegen de randen van de polder aan. Aan de westzijde wordt de open ruimte begrensd door de verhoogd gelegen A9. Aan de oostzijde begrenst het Amsterdam-Rijnkanaal het zoekgebied. Langs deze rand is het landschap bovendien meer besloten door hoog opgaande bosschage. Het kanaal kan worden gezien als een ruimtelijke drager, die ook met een lijnopstelling van windturbines kan worden geaccentueerd. Op deze plek zou goed moeten worden onderzocht in hoeverre windturbines de openheid van de naastgelegen polder aantasten, beleefbaar zijn aan de horizon en niet leiden tot een verdere verrommeling van het landschap. Visualisatie van mogelijke opstellingen is nodig om tot een goede beoordeling te komen.

7.3.6 Zoekgebieden Diemen A t/m G

Binnen de gemeente Diemen zijn de zoekgebieden A t/m G aangewezen als mogelijke ontwikkellocaties voor windturbines en 1 zoekgebied voor zon en wind. Deze zoekgebieden hebben potentie voor lijnopstellingen of clusters, langs infrastructurele lijnen in het landschap zoals het spoor en het knooppunt A9/A1. Voor de zoekgebieden B en G is sprake van overlap met BPL-gebied Vechtstreek-Noord, de overige zoekgebieden overlappen niet.

De precieze begrenzing van BPL-gebied Vechtstreek-Noord op deze plek lijkt een contramal te zijn van andere regimes, waarbij ook infrastructuur zoals de spoorlijn tussen Amsterdam en Weesp en de A9 binnen BPL-gebied vallen. In de voorgaande paragraaf is omschreven wat de provinciale kernwaarden zijn van BPL-gebied Vechtstreek-Noord. De polder tussen de A9 en het Amsterdam-Rijnkanaal staat aangemerkt als open ruimte die als zodanig moet worden behouden. Daarnaast zijn rondom Diemen de veenrivieren Gein, Gaasp en Diem lijnelementen van hoge cultuurhistorische waarde en vaak nog goed herkenbaar in het landschap. Ruimtelijke ontwikkelingen die het natuurlijke verloop of de herkenbaarheid en beleefbaarheid van deze veenrivieren aantast zijn ongewenst.

Conclusie

Dat is voor deze zoekgebieden echter niet het geval. De zoekgebieden A t/m G in Diemen liggen direct aangrenzend aan infrastructurele lijnen in het landschap, zoals de spoorlijn, A9 of A1. Dit biedt de mogelijkheid om opstellingen van windturbines te koppelen aan een van deze al aanwezige lijnen in het landschap. De aanwezigheid van dit grote verkeersknooppunt werpt daarnaast de vraag op of de kernkwaliteiten van BPL-gebied Vechtstreek-Noord in deze noordelijke uithoek van het BPL-gebied wel echt tot uiting komen. De infrastructuur in dit deel van het BPL-gebied ligt immers verhoogd, wat eventuele vergezichten per definitie belemmert. Voor de zoekgebieden in Diemen B en G die overlappen met BPL-gebied Vechtstreek-Noord, zou dit geen belemmeringen hoeven opwerpen. Wel dient de ruimtelijke impact van mogelijke opstellingen zorgvuldig te worden onderzocht. Visualisaties zijn nodig om te komen tot een goede beoordeling en om te kunnen inschatten of extra windturbines niet leiden tot ongewenste verrommeling van het landschap.

Figuur 7.15 Luchtfoto van het deel waar het BPL-gebied en zoekgebied overlappen, vanuit noordoostelijke richting

7.3.7 Zoekgebied 5B - Waternet locatie / Gein

Dit zoekgebied kan mogelijk samen met de turbines in zoekgebied 5a (Diemerscheg-Amsterdam) een nieuw cluster met windturbines vormen. Ruimtelijk gezien kunnen de hoogspanningsmasten als aanknopingspunt dienen. Op deze plek is geen sprake is van overlap met BPL en daarom ook geen sprake van mogelijke aantasting van kernkwaliteiten van het landschap.

7.3.8 Zoekgebied 6A - Knooppunt Holendrecht

Samen met de bestaande turbines bij de Ouderkerkerplas kan mogelijk in samenwerking met de buurgemeenten een klein cluster windturbines worden gerealiseerd rond verkeersknooppunt A2/A9. Dit knooppunt aan infrastructuur vormt een ruimtelijk aanknopingspunt. BPL-gebied Amstelscheg ligt op korte afstand van dit zoekgebied, maar er is geen sprake is van overlap met BPL en daarom ook geen sprake van mogelijke aantasting van kernkwaliteiten van het landschap.

7.4 Conclusie

Overlappingen tussen zoekgebieden voor windturbines uit de RES en het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) zijn te vinden in de volgende zoekgebieden:

- 1B Havengebied Zuid, overlapt met Spaarnwoude e.o. en de Tuinen van West.
- 3 Ring A10 Noord, overlapt met Waterland.
- 5A Diemerscheg, overlapt met Vechtstreek-Noord.
- B en G in Diemen, overlapt met Vechtstreek-Noord.

Een van de conclusies die uit deze toets kan worden getrokken is dat de kaders die het BPL stelt niet definitie uitsluiten dat er windturbines in BPL-gebied geplaatst kunnen worden. De belangrijkste kernkwaliteiten van het landschap waar windturbines mogelijk invloed op hebben, hebben te maken met de openheid en ruimtebeleving van het landschap. Binnen de BPL-gebieden zijn specifieke delen aangewezen die hun open ruimte en vergezichten dienen te behouden. Echter zijn er voor alle overlappende zoekgebieden zones aan te wijzen langs de randen van de open ruimten of langs structuren in het landschap die de openheid al begrenzen. Deze zoekgebieden zouden om die reden niet per definitie te hoeven worden uitgesloten. Zo is het denkbaar dat er opstellingen bedacht kunnen worden die aansluiten bij bestaande ruimtelijke dragers van het landschap, zoals infrastructurele lijnen. Wel vormen de overige kernkwaliteiten van de overlappende BPL-gebieden een aandachtspunt voor de verdere uitwerking dat zorgvuldig onderzocht dient te worden. Visualisaties van mogelijke opstellingen zijn nodig voor een goede beoordeling in de vervolgfase, om per opstelling te bekijken in hoeverre kernkwaliteiten van het landschap wel of niet worden aangetast en hoe nieuwe windturbines zich ruimtelijk verhouden tot het omliggende, bestaande landschap. Om een goed beeld te kunnen vormen zijn visualisaties nodig in ieder geval vanaf ooghoogte, vanuit verschillende perspectieven en afstanden. Voor de zoekgebieden zoals ze nu op tekening staan is dat niet altijd eenvoudig te zeggen, daarom heeft deze toets vooral geleid tot een inventarisatie van aandachtspunten voor de verdere uitwerking.

8 Conclusie

8.1 Aanleiding en doel

In opdracht van de gemeente Amsterdam heeft TAUW een verkennend onderzoek gedaan naar de consequenties van de geldende natuurwet- en regelgeving voor het plaatsen van windturbines in 7 zoekgebieden in de gemeente Amsterdam en Diemen. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen worden afgegeven en/of ontheffingen kunnen worden verleend. In deze rapportage volgt het antwoord op de volgende vragen:

- Welke natuurwet- en regelgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de geldende natuurwet- en regelgeving?
- Zijn maatregelen en/of een vergunning/ontheffing/melding nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

Dit rapport heeft het karakter van een natuurtoets en betreft een verkennend onderzoek op hoofdlijnen. Het geeft inzicht in de aard en omvang van de te verwachten effecten en (mogelijk) vervolgonderzoek dat ten behoeve van bijvoorbeeld plannen, milieueffectrapportages en/of projecten nog moet worden uitgevoerd.

Per initiatief zal een formele natuurtoets moeten worden uitgevoerd op basis van een concrete projectinformatie zoals het aantal, type, locatie en configuratie van windturbines en de inrichting van werkterreinen. Dit verkennend onderzoek is uitgevoerd om de consequenties per zoekgebied op hoofdlijnen te onderzoeken en om aan te geven welke vervolgonderzoeken er nodig zijn.

8.2 Relevante natuurwet- en regelgeving

Soortenbescherming: Vanwege de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten is een toetsing aan soortenbescherming nodig. Bij windturbines vereist aanvaringsrisico's voor vleermuizen en vogels extra aandacht.

Beschermde houtopstanden: Toetsing aan beschermde houtopstanden is nodig omdat er mogelijk bomen worden gekapt.

Natura 2000: Zoekgebied '4C Buiteneiland' ligt in Natura 2000 gebied Markermeer en IJmeer. Voor alle zoekgebieden geldt dat ze op enige afstand van diverse Natura 2000 gebieden liggen.

Provinciaal beschermde gebieden:

- Natuurnetwerk Nederland: Een aantal zoekgebieden ligt in het NNN. Effecten op het oppervlak, samenhang en wezenlijke waarden en kenmerken moeten getoetst worden.
- Bijzonder provinciaal landschap:

8.3 Conclusies toetsing

8.3.1 Soortenbescherming

Conclusie
De beoogde ontwikkeling heeft mogelijk negatieve effecten op door de Wnb beschermde soorten. Dit geldt voor alle zoekgebieden. Door ruimtebeslag kan leefgebied tijdelijk of permanent worden aangetast, kunnen vaste rust en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen worden aangetast en exemplaren kunnen worden gedood of verwond. Ten aanzien van het doden en/of verwonden zijn er aanvaringsrisico's voor vogels en vleermuizen.

Vervolgstappen
Een veldbezoek is nodig om te bepalen of beschermde natuurwaarden daadwerkelijk in of in de nabijheid van een zoekgebied aanwezig kunnen zijn. Als dat niet met zekerheid kan worden uitgesloten is nader onderzoek nodig. Nader onderzoek om aanvaringsrisico's van vleermuizen en vogels te bepalen is altijd nodig. Aan de hand van tellingen en berekeningen moet worden bepaald of er meer dan incidentele slachtoffers vallen en of de additionele sterfte > 1% van de natuurlijke sterkte van een populatie betreft. Hierbij moeten cumulatieve effecten met ander windmolenparken worden beschouwd. Als uit nader onderzoek blijkt dat negatieve effecten optreden, zijn mitigerende maatregelen nodig.

Als het overtreden van verbodsbepalingen, ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet met zekerheid kan worden uitgesloten, moet een ontheffing worden aangevraagd. De mitigerende en/of compenserende maatregelen moeten in een activiteitenplan worden vastgelegd. Het activiteitenplan dient als basis voor de ontheffingsaanvraag.

Naast mitigerende en compenserende maatregelen moeten een alternatievenafweging worden uitgewerkt. Een ontheffing kan pas worden afgegeven als kan worden onderbouwd dat er ten aanzien van bijvoorbeeld de locatie van een windmolen, de locatie en configuratie van een windmolenpark en inrichting van bouwwegen en werkterreinen, plannen en werkwijze geen alternatieven voorhanden zijn die gunstiger uitpakken voor de benadeelde soorten.

Ook moet worden onderbouwd dat er het voornemen een wettelijk belang dient dat een overtreding rechtvaardigt. Doorgaans kan succesvol onderbouwd worden dat windenergie met het oog op klimaatverandering in het belang van de wettelijke belangen 'volksgezondheid' en 'openbare veiligheid' is.

8.3.2 Beschermde houtopstanden

Conclusie
De volgende zoekgebieden liggen niet buiten de bebouwde kom houtopstanden. Voor deze zoekgebieden zijn geen vervolgstappen nodig:

- 1B Haven-Zuid
- 3 Ring A10 Noord
- 4C Buiteneiland
- 5A Diemerscheg
- 5B Waternetlocatie
- 6A Knooppunt Holendrecht.

De volgende zoekgebieden liggen buiten de bebouwde kom houtopstanden het er zijn mogelijk bomenrijen van >20 bomen, houtopstanden met een oppervlak van > 1.000 m^2 en/of boskernen aanwezig:

- Diemen A t/m G.

Vervolgstappen
Nadere toetsing op basis van concrete projectinformatie is nodig voor zoekgebied 5A Diemerscheg en Diemen A t/m G. Aan de hand van een veldbezoek moet worden bepaald of en in hoeverre beschermde houtopstanden worden aangetast, of compensatie nodig is en of een ontheffing voor compensatie elders nodig is. Voor het aantasten van beschermde houtopstanden moet bij bevoegd gezag worden gemeld. In de meeste gevallen geldt herplantplicht.

8.3.3 Natura 2000-gebieden

Conclusie
Zoekgebied 4C Buiteneiland ligt in Natura 2000-gebied Markerkeer en IJmeer. Directe effecten door oppervlakteverlies, trilling, geluid, verontreiniging, optische verstoring aantasting leefgebied van kwalificerende soorten en habitattypen kunnen niet worden uitgesloten. Ook kunnen negatieve effecten niet worden uitgesloten omdat aanvaringsrisico's met kwalificerende vogelsoorten en meervleermuis in omliggende Natura 2000 gebieden niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten.

De overige zoekgebieden liggen niet in Natura 2000 gebieden. Directe en indirecte effecten door oppervlakteverlies, trilling, geluid, verontreiniging, optische verstoring zijn met zekerheid uitgesloten. Wel kan leefgebied van kwalificerende soorten van Natura 2000 gebieden in de omgeving van de zoekgebieden worden aangetast. Ook kunnen negatieve effecten niet worden uitgesloten omdat aanvaringsrisico's met kwalificerende vogelsoorten en meervleermuis in omliggende Natura 2000 gebieden niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten.

Vervolgstappen
Significante gevolgen op Natura 2000-gebieden kunnen niet met zekerheid op voorhand worden uitgesloten. Een passende beoordeling op basis van concrete projectinformatie is noodzakelijk om te bepalen of de mogelijke gevolgen significant zijn. Ook zal uit de passende beoordeling blijken of een Wnb vergunning noodzakelijk is.

8.3.4 Provinciaal beschermde gebieden

8.3.4.1 Natuurnetwerk Nederland

De volgende zoekgebieden liggen niet in het NNN. Vervolgtappen zijn voor deze zoekgebieden niet nodig:
- 1B Haven Zuid
- 4A Sciencepark
- 5B Waternetlocatie
- Diemen G.

De volgende zoekgebieden overlappen met het NNN. Als gevolg van de beoogde activiteit is sprake van (significante) aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlak en samenhang van het NNN:
- 3 Ring A10 Noord
- 4C Buitenhaven
- 5A Diemerscheg
- 6A Knooppunt Holendrecht
- Diemen A t/m F.

Compensatie
Bij overlap met het NNN is er sprake van oppervlakteverlies en verlies van kwaliteit rond de windturbines door verstoring en/of op locaties waar tijdelijke werkterreinen worden gerealiseerd. Dit leidt tot een compensatieopgave die nader bepaald moet worden aan de hand van concrete projectinformatie en de huidige en potentiële kwaliteit van het NNN dat wordt aangetast.
Een nadere toetsing op basis van concrete projectinformatie is nodig. Vervolgonderzoek en veldonderzoek is nodig om een effectbeoordeling op basis van de huidige en potentiële natuurwaarden te doen. De effecten dienen gemitigeerd en zo nodig gecompenseerd te worden. Een compensatieplan is noodzakelijk wanneer na mitigatie nog effecten resteren. Onderzoek is nodig om te bepalen of en waar compensatie mogelijk is. Alleen zoekgebied '3 Ring A10 Noord' ligt in een NNN type dat heel moeilijk of nauwelijks te vervangen is. Overlap van het zoekgebied met dit onderdeel van het NNN kan echter waarschijnlijk worden voorkomen. Ten aanzien van de vervangbaarheid van onderdelen van het NNN is compensatie redelijkerwijs uitvoerbaar. In hoeverre compensatie nabij de aantasting kan plaatsvinden, is een aandachtspunt voor vervolgonderzoek.

Er lijken ruimtelijk mogelijkheden ter compensatie om het oppervlak, samenhang en kwaliteit van het NNN te behouden. Nader onderzoek is nodig om de compensatieopgave in oppervlakte nader te bepalen, te kijken of de omvang en de actuele en potentiële kwaliteit van compensatiegebieden voldoen en of gronden verwerfbaar zijn. Zowel ten aanzien van compensatie in de nabijheid als op grote(re) afstand van de ingreep, verdient het aanbeveling om in overleg te gaan met het regiebureau Natuurnetwerk Nederland van de provincie Noord-Holland. Het regiebureau heeft mogelijk een beter beeld van de verstrekkingsmogelijkheden voor het NNN.

Groot openbaar belang en alternatievenafweging
Het plan is redelijkerwijs uitvoerbaar omdat het opwekken van duurzame energie van groot openbaar belang is. Voor de uitvoerbaarheid is verder van belang dat kan worden aangetoond dat er ten aanzien van de locatie en inrichting van het plangebied geen alternatieven voorhanden zijn die gunstiger uitpakken voor het NNN. Er moet gekeken worden of locaties buiten NNN beschikbaar zijn. Daarnaast moet binnen zoekgebieden naar locaties gezocht worden waar effecten zoveel mogelijk voorkomen worden. Zoekgebieden langs drukke infrastructuur en/of aan de rand van NNN gebieden zorgen naar verwachting voor relatief geringe negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken, oppervlak en samenhang.

Meerwaardebepaling
Ten aanzien van de meerwaardebepaling in de concept-omgevingsverordening Noord-Holland 2022, kan (op termijn) onderzocht worden of gebruik gemaakt kan worden van de afwijkmogelijkheid van het ‘nee, tenzij’ principe. De meerwaardebepaling is een afwijkingsmogelijkheid die het mogelijk maakt om activiteiten in NNN te realiseren als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Zo mag de oppervlakte van NNN niet afnemen en moet er een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor NNN worden geleverd voor wat betreft kwaliteit en samenhang. Dat laatste moet worden onderbouwd in een gebiedsvisie.

8.3.4.2 Bijzonder Provinciaal Landschap

Overlappingen tussen zoekgebieden voor windturbines uit de RES en het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) zijn te vinden in de volgende zoekgebieden:

- 1B Havengebied Zuid, overlapt met Spaarnwoude e.o. en de Tuinen van West.
- 3 Ring A10 Noord, overlapt met Waterland.
- 5A Diemerscheg, overlapt met Vechtstreek-Noord.
- B en G in Diemen, overlapt met Vechtstreek-Noord.

Een van de conclusies die uit deze toets kan worden getrokken is dat de kaders die het BPL stelt niet definitie uitsluiten dat er windturbines in BPL-gebied geplaatst kunnen worden. De belangrijkste kernkwaliteiten van het landschap waar windturbines mogelijk invloed op hebben, hebben te maken met de openheid en ruimtebeleving van het landschap. Binnen de BPL-gebieden zijn specifieke delen aangewezen die hun open ruimte en vergezichten dienen te behouden. Echter zijn er voor alle overlappende zoekgebieden zones aan te wijzen langs de randen van de open ruimten of langs structuren in het landschap die de openheid al begrenzen. Deze zoekgebieden zouden om die reden niet per definitie te hoeven worden uitgesloten.

Zo is het denkbaar dat er opstellingen bedacht kunnen worden die aansluiten bij bestaande ruimtelijke dragers van het landschap, zoals infrastructurele lijnen. Wel vormen de overige kernkwaliteiten van de overlappende BPL-gebieden een aandachtspunt voor de verdere uitwerking dat zorgvuldig onderzocht dient te worden. Visualisaties van mogelijke opstellingen zijn nodig voor een goede beoordeling in de vervolgfase, om per opstelling te bekijken in hoeverre kernkwaliteiten van het landschap wel of niet worden aangetast en hoe nieuwe windturbines zich ruimtelijk verhouden tot het omliggende, bestaande landschap. Voor de zoekgebieden zoals ze nu op tekening staan is dat niet altijd eenvoudig te zeggen, daarom heeft deze toets vooral geleid tot een inventarisatie van aandachtspunten voor de verdere uitwerking.

9 Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten beschermde soorten.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.B., Kalkman, V.J., Ketelaar, R., van der Wiede, M.J.T., 2002. De Nederlandse libellen (odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Gemeente Amsterdam, 2012. Ecologische visie. Ecologie, biodiversiteit en groene verbindingen Amsterdam.

Grünkorn, T., J. Blew, T. Coppack, O. Krüger, G. Nehls, A. Potiek, M. Reichenbach, J. von Rönn, H. Timmermann & S. Weitekamp, 2016. Ermittlung der Kollisionsraten von (Greif)Vögeln und Schaffung pla- nungsbezogener Grundlagen für die Prognose und Bewertung des Kollisionsrisikos durch Windenergiean- lagen (PROGRESS). Schlussbericht zum durch das Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (BMWi) im Rahmen des 6. Energieforschungsprogrammes der Bundesre

Helldin, J. O., Jung, J., Neumann, W., Olsson, M., Skarin, A., & Widemo, F. (2012). The impact of wind power on terrestrial mammals. A synthesis. Stockholm: The Swedish Environmental Protection Agency

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

Krijgsveld K.L., Akershoek K., Schenk F., Dijk F. & Dirksen S. 2009. Collision risk of birds with modern large wind turbines. Ardea 97(3): 357–366.

Łopucki, R., Klich, D., & Gielarek, S. (2017). Do terrestrial animals avoid areas close to turbines in functioning wind farms in agricultural landscapes? Environmental monitoring and assessment, 189(7), 343.

Provincie Noord-Holland, Bijzonder Provinciaal Landschap (2020)
Bijzonder Provinciaal Landschap - Provincie Noord-Holland

Provincie Noord-Holland, Leidraad Landschap & Cultuurhistorie (2018)
Leidraad Landschap en Cultuurhistorie | Provincie Noord-Holland

Rydell, J., L. Bach, M.J. Dubourg-Savage, M. Green, L. Rodrigues & A. Hedenström, 2010. Bat mortality at wind turbines in northwestern Europe. Acta Chiropterologica 12(2): 261-274.

Rydell, J., Engström, H., Hederström, A., Larsen, J. K., Pettersson, J., & Green, M. 2012. The effect of wind power on birds and bats – A synthesis. Stockholm: The Swedish Environmental Protection Agency.

Geraadpleegde internetwebsites:
www.floron.nl
www.libellennet.nl
www.ravon.nl
www.sovon.nl
www.verspreidingsatlas.nl
www.vleermuis.net
www.vlindernet.nl
www.zoogdiervereniging.nl

Insprekerslijst inspreekavond 11 januari 2022 Reflectiefase RES / Wind Amsterdam Raadscommissie voor Financiën, Economische Zaken, Deelnemingen, Lucht- en Zeehaven, Duurzaamheid en Circulaire Economie

Nr.	Naam	Organisatie/vertegenwoordiging
1	[redacted]	Windalarm
2	[redacted]	Op persoonlijke titel
3	[redacted]	Op persoonlijke titel
4	[redacted]	Volkstuinvereniging Linnaeus
5	[redacted]	Op persoonlijke titel
6	[redacted]	Stichting Stop Windturbines Geingebied
7	[redacted]	Op persoonlijke titel
8	[redacted]	Op persoonlijke titel
9	[redacted]	Bewoners (Lange) Stammerdijk
10	[redacted]	Op persoonlijke titel
11	[redacted]	Bewonerscommissie Eigen Haard Reigersbos
12	[redacted]	Op persoonlijke titel
13	[redacted]	Op persoonlijke titel
14	[redacted]	Op persoonlijke titel
15	[redacted]	Op persoonlijke titel
16	[redacted]	Dorpsraad Driemond
17	[redacted]	Op persoonlijke titel
18	[redacted]	Op persoonlijke titel
19	[redacted]	University
20	[redacted]	Op persoonlijke titel
21	[redacted]	Op persoonlijke titel
22	[redacted]	Gemeenteraadslid De Ronde Venen
23	[redacted]	Op persoonlijke titel
24	[redacted]	Op persoonlijke titel
25	[redacted]	Op persoonlijke titel
26	[redacted]	Op persoonlijke titel
27	[redacted]	Op persoonlijke titel
28	[redacted]	Op persoonlijke titel
29	[redacted]	Stichting Red de Hoge Dijk
30	[redacted]	Stichting Erf Abcoudermeer
31	[redacted]	Op persoonlijke titel
32	[redacted]	Op persoonlijke titel
33	[redacted]	Op persoonlijke titel
34	[redacted]	Op persoonlijke titel
35	[redacted]	Op persoonlijke titel
36	[redacted]	Op persoonlijke titel
37	[redacted]	Op persoonlijke titel
38	[redacted]	Vereniging Spaar het Gein
39	[redacted]	Op persoonlijke titel
40	[redacted]	Op persoonlijke titel
41	[redacted]	Op persoonlijke titel
42	[redacted]	Op persoonlijke titel
43	[redacted]	Op persoonlijke titel
44	[redacted]	Op persoonlijke titel
45	[redacted]	Op persoonlijke titel

46	[redacted]	Op persoonlijke titel
47	[redacted]	Op persoonlijke titel
48	[redacted]	Op persoonlijke titel
49	[redacted]	Natuurmonumenten
50	[redacted]	Op persoonlijke titel
51	[redacted]	Op persoonlijke titel
52	[redacted]	Op persoonlijke titel
53	[redacted]	Op persoonlijke titel
54	[redacted]	Op persoonlijke titel
55	[redacted]	Op persoonlijke titel
56	[redacted]	Op persoonlijke titel
57	[redacted]	Op persoonlijke titel
58	[redacted]	Op persoonlijke titel
59	[redacted]	Op persoonlijke titel
60	[redacted]	Burgerparticipatie Energie Landsmeer
61	[redacted]	Op persoonlijke titel
62	[redacted]	Op persoonlijke titel
63	[redacted]	Op persoonlijke titel
64	[redacted]	Op persoonlijke titel
65	[redacted]	Op persoonlijke titel
66	[redacted]	Op persoonlijke titel
67	[redacted]	Op persoonlijke titel
68	[redacted]	Op persoonlijke titel
69	[redacted]	3 volkstuinverenigingen te Driemond
70	[redacted]	Volkstuinpark Nieuwe Levenskracht

From: "5.1,2,e @amsterdam.nl>
Sent: 11-1-2022 12:55:49
To: "5.1,2,e @amsterdam.nl>;"5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl>;"5.1,2,e @amsterdam.nl>
CC:
Subject: CD + NIJPlas
Attachments:

Hoi,

5.2.1, i

Dank,
5.1,2,e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Insprekerslijst inspreekavond 11 januari 2022 Reflectiefase RES / Wind Amsterdam Raadscommissie voor Financiën, Economische Zaken, Deelnemingen, Lucht- en Zeehaven, Duurzaamheid en Circulaire Economie		
Nr.	**Naam**	**Organisatie/vertegenwoordiging**
1	[redacted]	Windalarm
2	[redacted]	Op persoonlijke titel
3	[redacted]	Op persoonlijke titel
4	[redacted]	Volkstuinvereniging Linnaeus
5	[redacted]	Op persoonlijke titel
6	[redacted]	Stichting Stop Windturbines Geingebied
7	[redacted]	Op persoonlijke titel
8	[redacted]	Op persoonlijke titel
9	[redacted]	Bewoners (Lange) Stammerdijk
10	[redacted]	Op persoonlijke titel
11	[redacted]	Bewonerscommissie Eigen Haard Reigersbos
12	[redacted]	Op persoonlijke titel
13	[redacted]	Op persoonlijke titel
14	[redacted]	Op persoonlijke titel
15	[redacted]	Zunderdorp
16	[redacted]	Dorpsraad Driemond
17	[redacted]	Op persoonlijke titel
18	[redacted]	University
19	[redacted]	Op persoonlijke titel
20	[redacted]	Op persoonlijke titel
21	[redacted]	Gemeenteraadslid De Ronde Venen
22	[redacted]	Op persoonlijke titel
23	[redacted]	Op persoonlijke titel
24	[redacted]	Op persoonlijke titel
25	[redacted]	Op persoonlijke titel
26	[redacted]	Op persoonlijke titel
27	[redacted]	Op persoonlijke titel
28	[redacted]	Stichting Red de Hoge Dijk
29	[redacted]	Stichting Erf Abcoudermeer
30	[redacted]	Ondernemers CD
31	[redacted]	Op persoonlijke titel
32	[redacted]	Op persoonlijke titel
33	[redacted]	Op persoonlijke titel
34	[redacted]	Op persoonlijke titel
35	[redacted]	Op persoonlijke titel
36	[redacted]	Op persoonlijke titel
37	[redacted]	Vereniging Spaar het Gein
38	[redacted]	Op persoonlijke titel
39	[redacted]	Op persoonlijke titel
40	[redacted]	Op persoonlijke titel
41	[redacted]	Op persoonlijke titel
42	[redacted]	Op persoonlijke titel
43	[redacted]	Op persoonlijke titel
44	[redacted]	Op persoonlijke titel
45	[redacted]	Op persoonlijke titel

46	[redacted]	Op persoonlijke titel
47	[redacted]	Op persoonlijke titel
48	[redacted]	Natuurmonumenten
49	[redacted]	Op persoonlijke titel
50	[redacted]	Op persoonlijke titel
51	[redacted]	Op persoonlijke titel
52	[redacted]	Op persoonlijke titel
53	[redacted]	Op persoonlijke titel
54	[redacted]	6 volkstuinparken Amsterdam-Noord
55	[redacted]	Op persoonlijke titel
56	[redacted]	Op persoonlijke titel
57	[redacted]	Bewonersvereniging 'Aan de Diem'
58	[redacted]	Burgerparticipatie Energie Landsmeer
59	[redacted]	Op persoonlijke titel
60	[redacted]	Op persoonlijke titel
61	[redacted]	Op persoonlijke titel
62	[redacted]	Op persoonlijke titel
63	[redacted]	Op persoonlijke titel
64	[redacted]	Op persoonlijke titel
65	[redacted]	Op persoonlijke titel
66	[redacted]	Op persoonlijke titel
67	[redacted]	Op persoonlijke titel
68	[redacted]	3 volkstuinverenigingen te Driemond
69	[redacted]	Volkstuinpark Nieuwe Levenskracht

Informatie ter voorbereiding op KBG-sessie Context Mapping

1. **Introductie methode**

Wat is Context Mapping?
Context Mapping is een vorm van etnografisch onderzoek waarbij de nadruk ligt op het expliciet maken van behoeften en waarden van mensen in relatie tot een bepaalde omgeving of product. Deelnemers vullen hiervoor een fysiek werkboek in dat speciaal ontwikkeld wordt rondom het onderwerp, zoals windmolens in hun stad. Een techniek die wordt ingezet bij Context Mapping is het stellen van vragen die mensen niet direct verwachten en niet met ja of nee kunnen beantwoorden. Zo wordt deelnemers onder andere gevraagd of zij kunnen visualiseren hoe hun buurt er in de toekomst uit zal zien en of zij kunnen aanwijzen op welke plek in de buurt zij het meest tot rust komen. Ook kunnen deelnemers hun buurt een score geven op basis van een aantal kenmerken, zoals duurzaamheid, groen, veiligheid, gezondheid en sociale voorzieningen. Door dit soort vragen te combineren met het gebruik van visuele methoden, zoals geografische kaarten en collages, brengen deelnemers letterlijk *hun* omgeving (context) in kaart (map). Uit deze kaarten valt veel af te lezen: hoe ervaren mensen hun buurt, welke plekken vinden zij belangrijk en waarom, waar zijn ze juist het minst trots op? En in het kader van de ontwikkelingen rondom windenergie: hoe denken ze dat de eventuele komst van windturbines hun leefomgeving zal veranderen?

Waarom hebben wij de Context Mapping methode ingezet tijdens de RES Reflectiefase?
Het aanbieden van verschillende participatiemethodes (naast een dialoog en raadpleging) zorgt ervoor dat inwoners zich ook op een meer 'intuïtieve wijze' (dus zonder voorbereiding van standpunten bijvoorbeeld) kunnen uitdrukken over hun percepties, waarden, wensen en voorkeuren. Wat wij hopen is dat:

1. De verkregen feedback ervoor kan zorgen dat er met een breder perspectief wordt gekeken naar de belangen die spelen in dit proces en het onbewuste behoeften bloot legt die bij andere methoden niet naar boven komen;
2. De methode kan aantrekkelijker zijn voor belanghebbenden die minder bedreven zijn in formele beleids- en participatieprocessen, waardoor ook de ervaringen worden opgehaald van deze soms moeilijk te bereiken groep;
3. De methode brengt veel data op. Dit is data die we, anders dan bijvoorbeeld inspraakmomenten, goed en letterlijk in beeld kunnen brengen door het maken van infographics en kaarten. Zo hopen we dat we zorgen en wensen aan het gesprek te kunnen toevoegen die anders misschien niet zo expliciet 'op de kaart staan'.
4. Met de specifieke kaarten en sessies op locatie halen we lokale informatie op. Informatie die vanzelfsprekend is voor bewoners en gebruikers van het gebied, maar vaak de niet raad bereikt.

De afgelopen maand hebben wij *aantal* workshops gehouden in de verschillende zoekgebieden: in Zuidoost, Oost, Nieuw-west, IJburg en Noord. Hiervoor hebben we mensen uit alle delen van de Amsterdamse samenleving gewerfd om zich in te schrijven en naar het buurthuis of café te komen

waar deze workshops georganiseerd werden. Ook houden we inloopsessies in de OBA om daar 'on the spot' het werkboek in te vullen. Wij wilden deelnemers graag de mogelijkheid bieden om vragen te stellen aan ons en aan de gemeente, over het werkboek en over het proces in het algemeen, en gingen om deze reden niet langs deuren of op de markt staan. Tijdens de workshops vulden deelnemers tegelijkertijd het werkboek in, waarnaar wij ze aan het einde van de workshop weer innamen.

1. Te bespreken thema's in voorbereiding op de sessie

Tijdens de workshops zijn wij een aantal dingen tegengekomen die wij graag aan jullie voorleggen. Hierover praten kan ons helpen om de data die wij hebben opgehaald te structureren en hier een goed verhaal mee te vertellen. Daarnaast staan wij natuurlijk open voor andere vragen die bij jullie opkomen en leggen we jullie graag nog een overkoepelende vraag voor die toeziet op hoe Context Mapping vorm krijgt in het uiteindelijke afwegingskader.

- Zoals u in het werkboek heeft kunnen zien, maken wij gebruik van gebiedskaarten/plattegronden om buurt ervaringen letterlijk 'in kaart' te brengen. Tijdens de workshops kregen wij de feedback van bewoners dat er toekomstige ontwikkelingen (zoals nieuwbouwprojecten, aan te leggen recreatieplekken, etc.) niet zijn meegenomen in de kaarten. Omdat deze plekken nog niet bestaan en daarom nog niet 'ervaren' kunnen worden, vragen wij ons af hoe we deze toekomstige plekken wel kunnen meenemen in onze analyse/rapport,

- Het idee van de Context Mapping methode is dat het toegankelijk is voor iedereen en ook mensen aantrekt die normaliter niet zo snel de toegang tot participatietrajecten vinden. Door de workshops te organiseren in buurthuizen, geotargeting in te zetten en lokaal te flyeren, hoopten we deze mensen ook daadwerkelijk te bereiken. In de workshops was de opkomst echter minder divers dan gehoopt. Hoe geven we hier aandacht aan in ons rapport? Over welke groepen in uw gebied heeft u zorgen over representatie?

- Er kwamen tijdens de workshops veel vragen over hoe de data geïnterpreteerd gaat worden en of de opbrengsten voor iedereen zichtbaar zijn. Ook al zijn wij als onderzoeksbureau neutraal, wij zouden graag zien dat het wantrouwen over de opbrengst van dit onderzoek zo min mogelijk is en snappen goed de zorg hierover. Hoe kunnen we de data voorleggen aan de deelnemers? We willen graag ons voorstel met jullie bespreken.

- De thema's van de terugkerende vragen in het werkboek zijn gebaseerd op input die de gemeente heeft ontvangen via raadsbrieven en de inspraakavonden en door onze eigen analyse van berichten in de media. Zo ook het thema gezondheid. Wij hebben dit thema verwerkt door vragen te stellen over rust en ruimte voor recreatie. Tijdens de workshops bleek dat deelnemers meer ruimte zochten voor hun zorgen over gezondheid, waarna de vraag over gezondheid is toegevoegd. Gezondheid is een breed begrip. Hoe zorgen we in onze analyse dat gezondheid meer context krijgt dan enkel 'rust'? Welke aspecten van gezondheid zijn relevant in dit gebied?

- In de antwoorden op de laatste vraag in het werkboek (de optie om feedback te geven en gedachten te delen) zien we vaak terug dat deelnemers een breder gesprek willen voeren over duurzaamheidsmaatregelen. Zij dragen alternatieven aan (zonne-energie, kernenergie, etc.) die buiten de scope vallen van deze reflectiefase. Wij nemen dit mee als kanttekening in ons rapport en bespreken dit graag met jullie.

2. Informatie tijdens de presentatie

Omdat wij dit weekend de laatste 3 workshops hebben in de lokale OBA's, kunnen wij nog niet delen hoeveel mensen er aan het onderzoek hebben meegedaan en wat de eerste voorzichtige analyse uitkomsten zijn. Onze 'data-analyse week' begint zondag 28 november, nadat we de laatste workshop achter de rug hebben. Wij hopen hier tijdens de klankbordgroep bijeenkomst dan ook een beter beeld bij te hebben en zullen deze resultaten, voor zover wij die hebben, meenemen en aan jullie voorleggen. Dit document dient dan ook ter voorbereiding op het gesprek die we in de klankbordgroep zullen voeren.

De vraag die wij dan ook graag met jullie bespreken is hoe de resultaten van dit onderzoek het beste terecht kunnen komen in het afwegingskader. We zien dit graag als een 'brainstorm' moment met jullie waarin we gezamenlijk kunnen nadenken over hoe onze analyse het beste vorm kan krijgen.

Geachte heer/mevrouw,

U heeft zich aangemeld of deelgenomen aan de informatiebijeenkomst over de **Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) over windenergie in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein** op maandag 20 december 2021.
Hartelijk dank voor uw interesse en betrokkenheid ~~[voor de overstap naar schone, duurzame energie in Amsterdam!]~~

Presentatie en verslag
In de bijlage van deze e-mail vindt u de 3 presentaties van deze avond. De beantwoording van vragen die gesteld zijn over de NRD en niet aan orde zijn gekomen worden in januari op de website van de gemeente geplaatst~~[Het verslag van de avond met de vragen en antwoorden die vooraf en tijdens de avond gesteld werden volgt na het kerstreces januari/februari 2022.]~~. U vindt dit binnenkort op www.amsterdam.nl/windenergie .

Geef uw mening
In de (NRD) staat beschreven wat er precies onderzocht moet worden als het gaat om effecten van windmolens op de natuur en het milieu in een gebied. Tijdens deze avond is uitgelegd hoe u uw mening kunt geven op de NRD. U kunt uw zienswijze indienen tot **10 februari 2021**.

- Per email via: havenstad@amsterdam.nl
- Per post:
  Gemeente Amsterdam
  T.a.v. de directeur van Ruimte en Duurzaamheid
  Postbus 2758
  1000 CT Amsterdam

U kunt de NRD vinden:

- Bij Stadsloket Centrum en Stadsloket Noord
- Via deze link
  - *Tip: Bent u op zoek naar specifieke informatie op een webpagina, pdf en document, dan kan de **zoekfunctie** Ctrl+F (Windows) of Command+F (Mac) uitkomst bieden. Zo vindt u zo snel de voor u meest relevante informatie.*

Meer informatie:

- Website Amsterdam Windenergie (op deze site kunt u t.z.t. tevens vragen en antwoorden die vooraf en tijdens de avond zijn gesteld teruglezen)
- Initiatiefnemers Amsterdam-Wind
- Contact en vragen via: online contactformulier

Wilt u op de hoogte gehouden worden over de voortgang van de plannen en nieuwe bijeenkomsten dan kunt u zich aanmelden voor onze Nieuwsbrief Duurzame Energie

Nogmaals hartelijk dank voor uw betrokkenheid.

Met vriendelijke groet,
Gemeente Amsterdam
Mede namens [redacted] en [redacted]

Team Regionale Energiestrategie (RES) Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid | Gemeente Amsterdam
Contact en vragen via : online contactformulier

Commented [redacted]: Werkt die link? Als ik hem aanklik niet

Commented [redacted]: Deze link werkt

Commented [redacted]: Deze link werkt ook

Commented [redacted]: Deze link werkt ook

Commented [redacted]: Deze link werkt ook

Commented [redacted]: Dit hoeft denk ik geen link te zijn

Commented [redacted]: ...en deze link werkt ook

Wilt u op de hoogte blijven over de RES en windenergie? Meld u aan

Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Volg ons via:

Website Amsterdam Windenergie

Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020

www.twitter.com/duurzaam020

Inhoudsopgave

Stedelijke klankbordgroepen 2
Klankbordgroepen Natuur & Gezondheid 21
Lokale Klankbordgroepen 36

Stedelijke klankbordgroepen

In de onderstaande tabel staat het overzicht van de reacties voortkomend uit de stedelijke klankbordgroepen.

Nummer	Reactie uit betreffende klankbordgroep	Reactie afwegingskader
1. Stichting dorpsraad Driemond	Op woensdag 1 december heeft u een concept afwegingskader gestuurd. Het is een omvangrijk document, waar vast over een lange tijdspanne aan geschreven is. U vraagt de Dorpsraad nu te reageren binnen vier werkdagen. Twee collega's hebben in het weekend een uur gevonden om uw concept te bekijken. Zojuist heb ik om 23:00 in de avond het kader gedownload. Ik heb een zeer drukke en internationale baan. Uw verzoek om in zo een kort tijdsbestek te reageren vinden wij niet realistisch en onredelijk. Wij kunnen als Dorpsraad onze functie niet goed uitvoeren en ook onze bewonerswerkgroepen niet betrekken bij een gedegen evaluatie en reflectie van wat u ons presenteert. Die reactie die ik hier geef, kan dan ook op geen enkele wijze worden gepresenteerd als een volledige reactie; laat staan de laatste reactie die wij op dit kader geven. Daarvoor zijn wij door u niet in staat gesteld. Ten aanzien van de reflectiefase en dit document, verbaast het ons als Dorpsraad hoe stellig u bent over het feit dat er zoekgebieden zijn aangewezen en hier vervolgens niet aan getoornd kan worden. Wie heeft het zoekgebied rondom Driemond vastgesteld en vastgesteld dat er hiervoor een draagvlak aanwezig is? Waarom is de Dorpsraad en zijn de bewoners van Driemond niet geïnformeerd over deze vaststelling? Kunt u ons voorzien van documenten waaruit onomstotelijk vaststaat dat het zoekgebied rondom Driemond in beton gegoten is? In februari 2021 hebben wij mevrouw van Doornick op de hoogte gesteld dat er in Driemond geen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. Sedertdien is er zoveel onrust ontstaan dat de Dorpsraad die normaliter neutraal is, niet anders kan doen dan opkomen voor de Driemondse samenleving. Wij zijn nu stelliger dan in februari dat er volstrekt geen draagvlak is onder de Driemondse samenleving voor het plaatsen van windmolens in de omgeving van Driemond, de Diemerscheg, bij het waterleidingsbedrijf/Gaasperplas, bij Diemen etc.	Procesvragen, gemeente dient hierop te reageren. Kern: - Te weinig tijd gehad om inhoudelijk te reageren - Stelligheid waarmee RES-zoekgebieden blijven staan problematisch - Draagvlak in Driemond is laag - Verzoek tot gesprek met Dorpsraad Driemond en inwoners, herijken zoekgebied Driemond

Commented [redacted]: In verband met anonimiteit willen we dit laten staan of gewoon overal Stedelijke KBG? Keuze gemeente en conform aanpassen

	Er is in de Driemondse samenleving veel bereidheid de schouders te zetten onder acties die de klimaatverandering kunnen mitigeren. Er is traditioneel een zeer hoge mate van bewonersparticipatie (hoger dan elders in Amsterdam). Er wordt helaas door de gemeente op geen enkele wijze een discussie over de energietransitie aangegaan met ons; onze bewonerswerkgroep energietransitie is al hard bezig met het vinden van oplossing voor alternatieve energiebronnen in Driemond. Wat ontbreekt in het afwegingskader dat u presenteert en ook in de vaststelling van een zoekgebied rondom Driemond, is of er wel draagvlak in een zoekgebied zelf aanwezig is. Op het moment dat er duidelijkheid is dat meer dan 50% en in het geval van Driemond meer dan 80% van de bewoners in een zoekgebied tegen de komst van windmolens is, kunt u ons uitleggen waarom dit niet een criterium is om rekening mee te houden? Dit in de wind slaan houdt in feite in dat u als representant van de gemeente Amsterdam overgaat tot plaatsing onder dwang. Als Dorpsraad weten wij wat het effect van dwang is. Meer dan vijftig jaren geleden is Driemond onder dwang geplaatst onder de stad Amsterdam. Als Dorpsraad merken wij nog steeds de effecten van deze dwang. Wij maken ons oprecht zorgen dat het negeren van een gebrek aan draagvlak in een zoekgebied alleen zal leiden tot het verlies van geloofwaardigheid in het bestuur. U laat hiermee zien niet bereid te zijn te staan voor burgers in een bepaald gebied. Wij vragen u als onderdeel van de reflectiefase tot inzicht te komen. Het draagvlak van bewoners dient in een zoekgebied meegenomen te worden; met name als er nauwelijks draagvlak is. Dat wij met weinig bewoners zijn in Driemond, zou niet mogen uitmaken. De Dorpsraad spoort u aan met ons en met de bewoners van Driemond in gesprek te gaan.	
2. Noorderlingen voor de Wind	Hierbij een korte reactie op het concept-afwegingskader, vanuit noemt naam, lid van de stedelijke klankbordgroep: **Opgave** "17 molens van gemiddeld 3 MW" roept onnodig weerstand op. Want natuurlijk worden die molens niet overal even groot. In het havengebied wil je zo groot mogelijk bouwen, zodat de molens rond de A10 in de buurt van	Hieronder wordt per onderdeel ingegaan op uw reactie. <u>Opgave</u> De formulering in het afwegingskader is aangepast zodat de nuance over het aantal windmolens en het vermogen beter naar voren komt.

	woonwijken een stukje kleiner kunnen worden. Een dergelijke inzet van de gemeente zou ik al in het afwegingskader noemen, want dit is een belangrijke afweging. Als blijkt dat de molens in de buurt van woonwijken niet groter hoeven te worden dan rond de 2,3 MW (de molens bij Marken) dan kan dat veel onrust wegnemen. Dat vereist molens van 4 MW in de haven, maar dat lijkt ons zeer goed mogelijk. Op de website van de gemeente is te lezen dat er voor geluidsgevoelige bestemmingen zoals woningen een afstandsnorm van 500 meter wordt gehanteerd. Waarom staat dit niet in het afwegingskader? De combinatie molens van 2 - 2,3 MW op 500 meter van woningen kan veel onrust wegnemen. **Meedoen in de opbrengsten** Er zit hier volgens ons veel meer in het vat voor omwonenden en andere inwoners. Minstens 50% lokaal eigendom is mooi, maar betekent nog steeds kans op 50% eigendom door een energiebedrijf met winstoogmerk, wat het draagvlak niet ten goede komt. Waarom niet inzetten op 100% lokaal eigendom, door een combinatie van zoveel mogelijk burger-energiecooperaties en een gemeentelijk duurzaam energiebedrijf. Zo hou je alle baten binnen de gemeente. Een goed voorbeeld is Staphorst: daar is een maatschappelijke tender gedaan en 97% lokaal eigenaarschap gerealiseerd - geen 100% want het waterschap doet mee. Nou... daar teken ik voor:). Verder ook interessant over hoe windenergie ook een 'financier' kan zijn van betaalbare energie voor iedereen en dus een instrument tegen energiearmoede. https://www.nrc.nl/nieuws/2021/11/23/het-brabantse-dorp-terheijden-maakt-de-aardgasvrije-plannen-wel-waar-a4066511 Dit wordt door energiecoöperatie Zuiderlicht al in de praktijk gebracht (postcoderoos 2.0). Dit kan ook beter met een publiek energiebedrijf zonder winstoogmerk. Als je kijkt naar succesverhalen in de energietransitie (Eeklo bijvoorbeeld) zie je dat de knop 'participatiekader' doorslaggevend is om dat lokaal eigenaarschap te organiseren. Het is de lokale overheid dat dat bij voorbaat moet doen. En in de tender verankeren. Voor bewoners is het proces nu lastig. Er komt een 'handreiking' en straks komt een clubje initiatiefnemers met een 'voorstel', dat wordt dan goedgekeurd door de raad en vervolgens kunnen die initiatiefnemers aan de bak. Wij vinden dat best zorgwekkend, want het is een publieke/ maatschappelijke opdracht! Nu lijkt het alsof burgerinitiatieven moeten opboksen tegen bedrijven op een gelijk	Ten aanzien van de afstand van windmolens: hoe ver het geluid van een windmolen draagt is moeilijk aan te geven. Er is geen algemene afstand aan te geven, dit is namelijk afhankelijk van de windrichting en windsnelheid en het type windmolen. Voor iedere windmolen of windpark is maatwerk nodig, op basis van de precieze locatie moet een geluidsberekening worden gemaakt. Meedoen in de opbrengsten In het vervolg op het afwegingskader levert de gemeente een handreiking op waarin richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing uitgewerkt zijn en maakt deze openbaar. Dit gebeurt met input van belanghebbenden. Normatief versus feitelijk Het doel van het afwegingskader is om de verschillende signalen die uit de stad zijn meegegeven te bundelen, zonder daarin te prioriteren, een waardeoordeel over uit te willen spreken of signalen te duiden. Ook op argumenten die wellicht in eerste opzicht meer feitelijk van aard lijken te zijn, uiten bewoners signalen die in het verdere proces meegenomen dienen te worden. De vier gebruikte hoofdthema's in het afwegingskader volgen uit de Landelijke handreiking RES 2.0. Hoofdzakelijk zijn in deel 2 veronderstelde nadelen verder in perspectief geplaatst, bijvoorbeeld de accumulatie van geluid in bepaalde zoekgebieden. Verder worden er geen scenario's geschetst in het afwegingskader met onderlinge verbanden tussen onderwerpen, omdat dit buiten de scope valt. Energieafnemers De gemeente Amsterdam heeft recentelijk een nieuw vestigingsbeleid vastgesteld voor datacenters. Bijdrage aan CO_2-doelstelling Het aandachtspunt over de achterhaaldheid van de paragraaf is aangepast, en daarmee verwerkt in het afwegingskader. Waardedalingen woningen In het afwegingskader staan de signalen die meegegeven zijn over windturbines in relatie tot waardedaling. Om deze reden is de invloed van de stijgende zeespiegel niet direct in verband gebracht met dit onderwerp. Toekomstige generaties De stad Amsterdam streeft ernaar om op lange termijn de CO_2-uitstoot drastisch te verminderen/neutraal te zijn. Het doel van het afwegingskader is daarentegen niet

	speelveld, maar van een gelijk speelveld is op deze manier natuurlijk geen sprake. **Normatief vs Feitelijk** Het afwegingskader gooit nu alles op een hoop, maar er is een groot verschil tussen normatieve argumenten (hinder, natuur, horizon) en feitelijke argumenten (CO2 besparing door windmolens, mogelijkheid om met zonnepanelen de doelen te halen). Bij de feitelijke onderbouwing zou ik niet net doen alsof dat ook normatief is. Veronderstelde nadelen van windmolens worden in dit afwegingskader niet in de context geplaatst, waardoor het lijkt alsof we met de komst van windmolens deze nadelen in huis halen, terwijl die nadelen er natuurlijk al lang zijn. Geluidshinder door verkeer en Schiphol, schade aan natuur door landbouwgif, intensieve landbouw, huiskatten, verkeer, etc. Bij horizonvervuiling neemt het afwegingskader dit wel min of meer mee (horizonvervuiling is er al, door bijv hoogspanningskabels), maar dat kan bij andere vormen van hinder ook beter in de context worden gezet van wat er al is. In hoeverre vergroten windmolens die overlast? Dan ontstaat een heel ander beeld. **Energieafnemers** Hier mist het argument dat de komst van een nieuw datacenter de elektriciteitsvraag sterk vergroot, waarmee de opgave voor duurzame elektriciteit ook sterk wordt vergroot. Want uiteindelijk moet alle stroom duurzaam zijn. Dan snap ik de weerstand wel. Waarom juist hier die datacenters bouwen? Ik weet het antwoord wel: Vanwege de zeer lage energiebelastingtarieven en goede infrastructuur. Maar dat is geen argument ten opzichte van de energietransitie. 100% duurzame stroom is al moeilijk genoeg, dan moeten we hier niet ook nog eens extra datacenters gaan bouwen. Energietransitie betekent ook dat we de energievraag niet moeten willen clusteren. **Bijdrage aan CO2-doelstelling** Deze paragraaf is achterhaald omdat het nog uitgaat van het klimaatakkoord en het 49% CO2 reductiedoel voor 2030. Dat gaat sowieso 55% worden in 2030, waardoor er binnen 8 jaar een enorme extra opgave bij komt. Nu al neemt het demissionaire kabinet voorschot op nog eens 10 GW extra wind op zee in 2030. Zo bezien is het argument 'zet ze maar op zee' ook achterhaald. Dat doet het Rijk dus al, maar we hebben alles tegelijk nodig	om een weging te geven aan verschillende leeftijdscategorieën. Signalen van burgers wegen allen even zwaar. Zo staat in de paragraaf over de betrokkenheid van verschillende groepen onder andere dat zowel jong als oud betrokken dient te zijn bij dit proces.

	om de klimaatcrisis te weren. Een uitruil tussen wind op zee en wind op land betekent minder duurzame opwek en dus meer kolen en gas. Dat is een feitelijke constatering die ook best in het afwegingskader mag. In het afwegingskader mag de term klimaatcrisis veelvuldig voorkomen, het is nu wel erg ambtelijk geschreven. Waar doen we dit ook al weer voor? **Waardedaling woningen** Bij waardedaling woningen mist het perspectief van waardedaling woningen door de snel stijgende zeespiegel. Als we de uitstoot van CO2 niet snel naar nul brengen dan moeten we op den duur, en dat is als binnen enkele generaties, half Nederland op gaan geven, en de regio Amsterdam voorop. **Toekomstige generaties** In het verlengde daarvan, Onze opdracht ten aanzien van toekomstige inwoners van Amsterdam mag er veel nadrukkelijker in als afweging. Willen we dat over 5 generaties alle Amsterdammers klimaatvluchteling zijn? Niet voor niets zijn jongeren en millenials veel positiever over windmolens dan ouderen. Jongeren hebben de ernst veel beter op het netvlies.	
3. Stedelijke KBG	Vanuit de klankbordgroep stedelijk mijn beknopte reactie op het concept afwegingskader: Op zich denk ik dat de signalen die je bij voor- en tegenstanders in de discussie hoort alle voldoende aan bod komen. In de discussies binnen de klankbordgroep kwam echter al aan de orde dat de verschillende aspecten elkaar ook beïnvloeden. Je kunt de verschillende aspecten niet los van elkaar zien. Het zou daarom nuttiger zijn om een aantal scenario's op te stellen en binnen die scenario's de verschillende aspecten in samenhang te bekijken en dan een keuze te maken. Zoals ik het nu begrijp zijn de zoekgebieden vastgesteld, gaat het afwegingskader naar de raad en kunnen initiatiefnemers met voorstellen komen voor plaatsing van windturbines binnen de zoekgebieden. Hierna wordt getoetst aan wettelijke eisen en nog eens extra aan het afwegingskader. Initiatiefnemers doen dus een voorstel dat individueel getoetst wordt waarbij geen zicht is op het collectieve resultaat van alle initiatieven. Lijkt me onwenselijk, de gemeente moet duidelijke keuzes maken op basis waarvan een of meerdere scenario's ontwikkeld moeten worden. Voorbeelden van keuzes zijn: de scheggen in stand houden, prioriteit geven aan recreatie, opstelling langs bestaande infrastructuur,	Voor het afwegingskader is het doel niet geweest een weging te maken tussen de verschillende signalen (voor of tegen), maar om deze naast elkaar te laten bestaan. Ná de reflectiefase volgt het proces waar initiatiefnemers zich bij de gemeente kunnen melden voor het ontwikkelen van een plan in een zoekgebied. De gemeente vraagt de initiatiefnemer een participatieplan, afgestemd met omwonenden, op te stellen en te streven naar 50% lokaal eigendom. Het afwegingskader dient bij deze stappen voor alle betrokkenen als een helder overzicht van alle geluiden die in de stad en specifiek per zoekgebied leven. In het afwegingskader is uitgegaan van ca. 17 windturbines van ongeveer 3 MW. Dit betekent dat het nog niet vastgesteld is welk type windturbines er uiteindelijk in de zoekgebieden van de gemeente Amsterdam komen te staan. De hoogte kan

	clustering i.p.v. verspreiding door alle zoekgebieden, overlast van bewoners minimaliseren etc. Een dergelijke visie ontbreekt in het afwegingskader. Het lijkt alsof de randvoorwaarden worden vastgelegd en de uitkomst van het proces wordt overgelaten aan de markt. Er wordt gesproken over een opgave van 50MW welke zich vertaalt naar 17 windturbines. Dat zijn dus windturbines met een vermogen van minimaal 3MW. Indien er gebruik gemaakt wordt van beeldmateriaal in het afwegingskader dienen daar dus ook windturbines zichtbaar te zijn die qua afmetingen passen bij een dergelijk vermogen. Onderstaande illustratie loopt wat dat betreft volledig uit de pas. Saillant detail is overigens dat deze windturbine in 2014 ernstig is beschadigd tijdens een storm waarbij turbinebladen honderden meters verderop zijn beland (zie onderste foto). Gelukkig stond deze windturbine op zeer ruime afstand van woningen. Gezien de locatie van de windturbine bij een belangrijk vogelbroedgebied (IJdoornpolder) is deze na aandringen van natuurmonumenten ook niet meer herbouwd. 	afhankelijk zijn van verschillende factoren. Naar aanleiding van de gegeven input zijn bepaalde illustraties in het afwegingskader aangepast.
4. Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland	Vanuit de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, hebben we het afwegingskader doorgelezen (*namen zijn geanonimiseerd*). Onze reactie hoort bij pagina 22 van de bijlage en staat hieronder aangegeven:	De expertgroep Natuur bestaat uit:

	- De vertegenwoordiging in de expertgroep natuur, wie doet dat? En worden daar alle doelgroepen vertegenwoordigd? - Kan er gereageerd worden op het (voorlopig) advies van deze expertgroep vanuit andere (natuur)organisaties?	Reageren op het (voorlopig) advies van de expertgroep vanuit andere (natuur)organisaties...
5. Koepelcoöperatie Energie Samen	Half A4tje over concept Afwegingskader (AK) • Het is een helder verhaal. (Ik lees het overigens zelf liever gewoon achter elkaar dan steeds hippend vanaf de segmenten in de cirkel). • Ik zou in de tekst in het begin van het AK (pagina 5) duidelijk aangeven dat initiatiefnemers van alle soorten kunnen zijn: burgerinitiatieven, energiecoöperaties, verenigingen, scholen, bedrijfjes – in alle verschillend mogelijke samenwerkingsvormen en combinaties. Ik merk vaak dat het beeld is dat het gaat over grote bedrijven met een dikke portemonnee betreft die dik aan de wind verdienen. En sommigen beschuldigen energie-initiatieven daar zelfs ook van. Daar gaat het veelal over vrijwilligers die zich vooral inzetten en er geen cent aan verdienen. • Ook het minstens 50% lokaal eigendom sterker accentueren. (Staat nu klein en verspreid en pas ergens op pagina 44 echt geduid). De molens moeten in hoge mate van de 'van de stad' zijn. • Stip ook aan dat het koppelen van wind en zon op één netaansluiting aantrekkelijk en voordelig kan zijn. Jullie noemen dat ook op pagina 46. Sowieso zijn combinaties aan te raden: ook wind/ zon met landbouw, met recreatie, met tuinbouw, met bos. Er zijn steeds meer aantrekkelijke voorbeelden van. Daar zijn filmpjes van te vertonen, of met elkaar dergelijke voorbeelden bezoeken elders in het land. Dat kan iets voor begin 2022 zijn met de stedelijke klankbordgroep. • De vraag is waarom het AK, zoals op pagina 6 staat, alleen getoetst wordt bij de twee expertgroepen en de stedelijke klankbordgroep en niet bij de andere groepen? • De inzet van de gemeente is 50 MW erbij via windenergie. Je moet dat doel boven tafel houden, maar of dat moet met 17 windturbines van zo'n 3 MW zou je wat open kunnen houden bij de uiteindelijke invulling. Op de ene plek, bij wegen, kan je groter en hoger en op de andere plek andersom. • Op zich is het prima om zo met citaten te werken, maar soms berusten de citaten vooral op desinformatie, die weerleggen jullie niet in het AK. Maar je zou, zoals jullie bijvoorbeeld al enigszins bij	Initiatiefnemers en lokaal eigendom Het aspect over de verschillende soorten initiatiefnemers is verwerkt in het afwegingskader. Tevens is het lokaal eigendom sterker geaccentueerd door dit aspect al eerder in het afwegingskader te benoemen. Koppel- en combinatie kansen Daarnaast is het koppelen van wind en zon aangekaart in het uiteindelijke document. Gemeente dient te reageren op het volgende: • Sowieso zijn combinaties aan te raden: ook wind/ zon met landbouw, met recreatie, met tuinbouw, met bos. Er zijn steeds meer aantrekkelijke voorbeelden van. Daar zijn filmpjes van te vertonen, of met elkaar dergelijke voorbeelden bezoeken elders in het land. Dat kan iets voor begin 2022 zijn met de stedelijke klankbordgroep. Toetsen afwegingskader Alle klankbordgroepen hebben een conceptversie van dit document ontvangen en gevraagd naar voor de groep relevante onderdelen te kijken. Zo is de Stedelijke klankbordgroep gevraagd te reageren op het document met signalen die gelden voor de hele stad. De expertgroepen zijn gevraagd te reageren op de voor hen relevante thema's, Gezondheid en Natuur en landschap. Tot slot zijn de Lokale klankbordgroepen zijn gevraagd om aan te vullen op de lokale onderdelen van dit document. Inzet 50 MW De bewoordingen zijn genuanceerder geformuleerd om aan te sluiten bij deze input. Selectie citaten

Commented [redacted] Invullen gemeente

Commented [redacted]: Gemeente

	geluid en andere zaken doen, kunnen werken met noten waarin nadere achtergrond info zit. Dan blijft de onzin er minder bloot staan. Je kan in noten wat meer de achtergronden geven. • Het samenwerken met buurgemeenten zou sterker kunnen worden aangezet. Vaak wordt daar cynisch over gedaan, als dat men expres de turbines aan de rand van de gemeente zet, ten koste van de buren. Maar samenwerken kan bijvoorbeeld goed werken als de mogelijkheden in de ene gemeente optimaler zijn dan in de andere. Dan werk je samen met investeringen, eigendom, opbrengst, omgevingsfonds. En is het 'een molen van allemaal'. • De mens lijdt het meest van wat hij vreest. Angsten komen veelal ook voort uit niet weten, niet kennen, weerstand tegen verandering, beelden van verouderde technieken. De innovatie bij windturbines is nog steeds hard bezig. Hoe nieuwer hoe stiller, hoe groter en hoger hoe je ervan merkt. En ook: als je turbines neerzet bij de Diemer Knoop, zal niemand ze horen..... • Misschien moeten jullie op pag 55 ook concreter ingaan op de innovaties van windturbines. Het wordt wel genoemd, maar kan beeldender en dan weer wat linken naar nadere info erbij. • Rond de verlichting van de turbines in de nacht (pagina 17) is momenteel veel in beweging. Er lopen pilots met transponders op vliegtuigen. Het licht kan in de nacht uit en gaat dan even aan als er een vliegtuig langskomt. Het lijkt er nu snel aan te kunnen komen als de ILT een beetje meewerkt. • Ik begrijp dat het PBL op 9 december met de analyse van de RES'sen komt.	Er is gekeken naar citaten die goed illustreren wat bedoeld wordt met bepaalde signalen, sommige citaten zijn in de laatste versie nog aangepast om een vollediger beeld te geven van de verschillende geluiden. <u>Samenwerken buurgemeenten</u> Aan het belang van samenwerking met buurgemeenten is in het afwegingskader aandacht besteed onder het kopje B*etrokkenheid buurgemeenten*. Ook wordt aan dit thema nog separaat aandacht geschonken in Deel 2 van het Afwegingskader waarin er specifiek ingegaan wordt op signalen die zijn geuit rondom specifieke zoekgebieden. <u>Innovatie windturbines</u> De innovaties op het vlak van windturbines hebben in het afwegingskader een plek gekregen onder de kopjes *inzet van alternatieve technieken en innovaties* en *opwekpotentie van windturbines*. Zo is benoemd dat windturbines mogelijk stiller worden en technieken zoals windwokkels interessant kunnen zijn voor de stad Amsterdam. Voortschrijdende inzichten uit technische ontwikkelingen en innovaties worden, waar van toepassing, meegenomen in de RES 2.0. <u>Knipperlichten en onderzoek PBL</u> Dank voor de aanvullende informatie. Deze aspecten kunnen een verdere rol spelen in het vervolg.
6. Stedelijke KBG	Er is ons gevraagd is of wij "<u>belangrijke thema's of onderwerpen missen die volgens u in het vervolgproces wel een plek moeten krijgen?</u> Deze konden wij in een korte opsomming van maximaal ½ A4 aan jullie meegeven. Wij moesten op hoofdlijnen de inhoudelijke thema's toetsen." Daarmee zijn wij ons sinterklaasweekend ingestuurd met een mission impossible. Het document dat voorligt is een lukrake opsomming van opgevangen signalen zonder een volledige/juiste context. Hoe geef je aan wat je mist als je gatenkaas krijgt voorgeschoteld? Deze gang van zaken en de vraag om commentaar wat ontbreekt, betekent in feite dat ons wordt gevraagd of wij de taak van ambtenaren willen overnemen. Dit heeft niets meer met burgerparticipatie te maken, dit is huiswerk uitdelen. Het ligt m.i. andersom. Alle paragrafen dienen door ambtenaren te worden aangevuld, zodat een juist en volledig feitenplaatje ontstaat per deelonderwerp, de	<u>Volledigheid signalen</u> In dit document zijn de signalen gebundeld die tijdens het besluitvormingsproces rondom de RES 1.0 zijn meegegeven vanuit de samenleving. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling geweest een uitgebreide analyse, onderbouwing of weerlegging onderdeel te laten zijn van elk signaal. Met dit document geven we geen duiding of weging aan de verschillende signalen, in het document bestaan perspectieven naast elkaar zonder dat de gemeente daarin prioriteert. Het bevat een inventarisatie van onderwerpen die in ieder geval in het vervolgproces aan de orde komen en van de wijze waarop. Tal van ambtenaren zijn uitgebreid bij het proces betrokken geweest om te zorgen dat het afwegingskader een zo compleet mogelijk beeld geeft van de signalen. <u>Ontbrekende documenten</u>

	signalen uit Amsterdam kunnen pas dan in een juiste context worden geplaatst. De aldus herziene versie zal opnieuw aan ons ter commentaar moeten worden voorgelegd. *Noemt naam* stelt dat je met een half uurtje werk wel iets op hoofdlijnen kunt indienen. Dat ziet er dan binnen de opdracht als volgt uit, maar onder protest en onder voorbehoud van aanvullingen/alternatieven. Mijn voorlopige commentaar wat betreft omissies: ik wil opmerken dat cruciale documenten ontbreken bij input voor de opgevangen signalen: zoals het MER-addendum Provincie, omgevingsplan (set beleidsregels) in de maak, de aanstaande herziening Hoofdgroenstructuur, recent advies Rijksadviseurs inzake RES, nota Duurzaam Landschap, Volkstuinen als kwetsbaar object etc. Ook belangrijk en aanleiding om pas op de plaats te maken: Op 15 juni jl. is in het kader van het RES (Regionale Energie Strategie) - proces **motie 32813-731** van de leden Erkens en Leijten door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen. In deze motie wordt de regering verzocht op korte termijn een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leef kwaliteit van omwonenden bij het plaatsen van windturbines op land. Tevens wordt de regering verzocht de resultaten van dit onderzoek mee te nemen in het verder concretiseren van de 30 Regionale Energie Strategieën. Begin 2022 verschijnt een rapport. Ook het RIVM heeft aangegeven dat er aanvullend onderzoek nodig is naar de gezondheidseffecten van windturbines. Ook zou bij het totstandkomen van het concept afwegingskader gekeken zijn naar inspraak bijdragen. Maar mijn inspraak bij de FED zag ik nergens terug. Uitspraken over lokale zoekgebieden worden genoemd, maar ontbreken volgens mij aan de toegezonden versie. Ook mis ik typisch Amsterdamse thema's en opgaven uit de Omgevingsvisie Amsterdam als: de scheggen (behoud en kern van duurzaamheid), openstelling volkstuinparken, enorme woninggroei en meegroeien van het groen en recreatiemogelijkheden ivm verdichting etc.) De output van PW en de Context mapping gaan nog toegevoegd worden (ontbreken dus ook in deze versie concept afwegingskader), maar dat is alleen mogelijk nadat de KBG stedelijk zich over de (verwerking van) resultaten en de methode, opzet en uitvoer heeft kunnen uitspreken te	De basis voor alle besluitvorming in de stad wordt gevormd door de bestaande wet- en regelgeving. De gemeente handelt en toetst binnen de geldende juridische kaders, dit wordt toegelicht onder het kopje *Bestaande wet- en regelgeving, Amsterdams beleid.* Afstandsnormen en gezondheid Mogelijke nieuwe inzichten volgend uit onderzoeken die nu of in de toekomst gedaan zullen worden, kunnen leiden tot nieuwe wetgevende kaders waarbinnen de gemeente zal handelen. Typisch Amsterdamse thema's De genoemde thema's hebben plek gekregen in zowel Deel 1 als Deel 2 van het afwegingskader. Output PW en Context mapping Gemeente dient hierop te reageren

Commented [redacted]: Eventuele nadere aanvulling gemeente?

Commented [redacted] Gemeente

	meer daar de PWE in de raadinformatiebrief is uitgeroepen tot de kern van de reflectiefase. Verder ontbreken de paragrafen Nut (logica) en Noodzaak (alternatieven), Draagvlak en Biodiversiteit in het concept afwegingskader. Nog een omissie: er wordt gesteld dat het concept afwegingskader een index is. Dat spoort niet met motie 83 en de bestuurlijke reactie daarop aan de Raad. (**Motie #83 van de leden Timman en Heinhuis inzake helder afwegingskader en gezondheidstoets. Bestuurlijke reactie**: Het college zorgt ervoor dat er een helder afwegingskader wordt voorgelegd aan de raad dat laat zien **welke belangen doorslaggevend** zijn bij het vaststellen van een locatie voor windturbines.) De gemeente gaat uit van scenario 17 windturbines (ivm de ambitie energieopbrengst) maar geen min scenario (want leefwereld, welzijn van mens en aard zijn ook belangrijk naast energieopbrengst en hebben invloed). Dit speelt een grote rol in de PWE. Mijn FED-bijdrage dien ik hierbij (zie hieronder) in als inhoudelijk commentaar op het concept afwegingskader bij het ontbrekende onderdeel Draagvlak, daarom stuur ik u deze bijdrage onderstaand.	<u>Ontbrekende paragrafen</u> Dank voor de suggestie voor de aanvullende paragrafen. De nut en het noodzaak zijn verwerkt in de eerste twee subhoofdstukken van het afwegingskader (voorwoord en introductie). Aansluitend is biodiversiteit onderdeel van het thema natuur (1.3). Voor draagvlak is door de gemeente een losstaand onderzoek uitgevoerd. Met het hoofdthema maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie gaan we verder in op de zorgen die bewoners uit de stad hebben geuit omtrent dit thema. <u>Motie 83 afwegingskader</u> Met dit afwegingskader wordt helder inzichtelijk gemaakt welke signalen er in de stad en in relatie tot de verschillende zoekgebieden leven. Ná de reflectiefase volgt het proces waar initiatiefnemers zich bij de gemeente kunnen melden voor het ontwikkelen van een plan in een zoekgebied. De gemeente vraagt de initiatiefnemer een participatieplan, afgestemd met omwonenden, op te stellen en te streven naar 50% lokaal eigendom. Het afwegingskader dient bij deze stappen voor alle betrokkenen als een helder overzicht van alle geluiden die in de stad en specifiek per zoekgebied leven. De vergunning voor het realiseren van een windpark wordt uiteindelijk verleend als, na afweging van alle betrokken belangen, dit aanvaardbaar wordt geacht. Het college heeft met de gemeenteraad van Amsterdam afgesproken dat de gemeenteraad de mogelijkheid wordt geboden zich over de vergunningverlening uit te spreken.
7. Stedelijke KBG	*Dit 'afwegingskader' maakt geen nieuwe keuzes ten opzichte van de RES 1.0. Dat betekent dat met dit kader niet opnieuw een keuze gemaakt wordt om windzoekgebieden te schrappen of toe te voegen. Het is geen beslisboom waarmee gebieden af kunnen vallen aan de hand van de signalen die meegegeven zijn. Ook bepaalt dit 'afwegingskader' niet welke inbreng belangrijker of minder belangrijk is. Tijdens de tweede helft van de reflectiefase wordt wel het gesprek gevoerd over de wijze waarop de samenwerking vormt krijgt, de gemeente gaat sturen en waaraan de participatie moet voldoen. Dit alles komt in de handreiking.* Bovenstaande strofe maakt meteen duidelijk dat het 'afwegingskader' niets toevoegt aan afwegingen die tot een betere besluitvorming zullen leiden. Integendeel, het proces wordt zo ingewikkeld gemaakt dat niemand meer weet waar het eigenlijk om gaat. Ambtenaren bouwen onbegrijpelijk ingewikkelde zinnen om maar niet te hoeven zeggen waar het werkelijk om	<u>Afwegingskader voegt niets toe</u> Dit afwegingskader geeft inzicht in de verschillende signalen die Amsterdammers en bewoners van buurgemeenten meegeven als het gaat om de windzoekgebieden die vastgesteld zijn in de Regionale Energiestrategie 1.0. Er worden inderdaad geen nieuwe afwegingen gemaakt ten opzichte van de RES 1.0. Dat is ook niet het doel van dit kader, dit kader dient ertoe overzicht te bieden. Een raadslid of andere betrokkenen kunnen dit document erbij pakken wanneer een (advies)aanvraag of voornemen tot initiatief besproken wordt in de raad. Dit document vormt een achtergronddocument dat geraadpleegd kan worden: zijn alle benoemde thema's aanbod gekomen in een aanvraag dan wel het proces van een initiatiefnemer?

	gaat in dit proces. Het proces en de participatie zijn tot doel verheven, terwijl het 'slechts' middelen zijn om vorm te geven aan democratische besluitvorming. Dit 'Afwegingskader' maakt *afwegen* voor politici ten behoeve van besluitvorming moeilijk, zo niet schier onmogelijk en is daarmee geen afwegingskader. Dit 'afwegingskader' is niet meer dan een kakafonie aan meningen, zorgen, behoeften en belangen die dwars door elkaar heen lopen; het spreekwoordelijke appels en peren vergelijken. Wat mij betreft komt er geen afwegingskader. ***Weten waar het in de kern om gaat.*** Amsterdam wil bijdragen aan de broodnodige energietransitie. Het bestuur sluit aan op de Regionale Energie Strategie Noord Holland Zuid, de regio waartoe zij behoort. Over de noodzakelijke hoeveelheid duurzaam op te wekken energie verschillen de meningen, maar de ambitie om het noodzakelijke te ondernemen tegen klimaatverandering is toe te juichen. Ingezet wordt op energie uit zon en wind. En Amsterdam heeft zich verbonden aan meerdere uitdagingen die kunnen conflicteren met de energie opwekambitie, zoals bouwen van veel huizen, beschermen van natuur (biodiversiteit en recreatie) en landschap in en om de stad. Hier is het voorzorgsprincipe aan de orde. In geval van de wenselijkheid van plaatsing van windturbines en zonneparken mag wetenschappelijke en maatschappelijke onzekerheid geen excuus zijn om geen voorzorgsmaatregelen te nemen. Of, simpel gezegd: beter veilig dan te weinig. Voordat welk besluit dan ook kan worden genomen is gedegen empirisch onderzoek dus een noodzaak. De vraag rest hoeveel en met welke bronnen er in redelijkheid en op maatschappelijk verantwoorde en aanvaardbare (draagvlak bevolking) manier energie kan worden opgewekt met zon en wind in en om Amsterdam. Ik ben zanger en weet dat, als de eerste noot niet wordt getroffen, de rest van het lied niet meer goed komt. De wethouder heeft niet van begin af aan de bevolking betrokken in het proces van energietransitie, dan wel in RES 1.0. Om die reden organiseert zij al een tijd lang weerstand in plaats van begrip en vooruitgang.	

	Hoe dan wel te komen tot democratische en maatschappelijk verantwoorde besluiten? - ***Verschillende belangen uit elkaar halen*** in plaats van door elkaar verweven. Dat zou betekenen, als je met klankbordgroepen wilt werken, afzonderlijke klankbordgroepen samenstellen per belanghebbende groepering (bewonersgroepen, initiatiefnemers, natuur, gezondheid enz.). - ***Doe eerst onderzoek*** en sluit daarmee twijfelachtige en onverantwoorde scenario's uit (gezondheidseffecten, gevolgen voor natuur en omgeving, financiële scenario's) . - De wethouder (coalitie) komt vervolgens met ***meerdere scenario's*** die moeten leiden tot een duurzame, maatschappelijk verantwoorde energietransitie van energie uit zon en wind en mogelijk ook andere (niet fossiele) opwekkingsbronnen en gebaseerd op wetenschappelijke onderzoeksresultaten. Die scenario's zijn er dan niet een paar die bij voorbaat kansloos zijn, bijvoorbeeld omdat er al deelbesluiten zijn genomen en één resterend scenario dat de wethouder (de coalitie) toch al wilde. - ***Ga op pad met de scenario's*** en leg deze voor aan de verscheidene bewonersgroepen (omwonenden), andere belangengroepen zoals potentiële initiatiefnemers, gezondheidswetenschappers, natuurwetenschappers, al of niet verenigd in afzonderlijke klankborgroepen. - ***Stel, als coalitie, de scenario's bij*** of kom desnoods tot nieuwe scenario's op grond van de bevindingen van gedegen empirisch onderzoek en de klankborgroepen. Zo kom je tot de meest maatschappelijk en wetenschappelijk verantwoorde scenario's met de grootste mate van maatschappelijk draagvlak. - Leg die scenario's ***ter besluitvorming*** voor aan de Gemeenteraad. **Die scenario's vormen het reëele afwegingskader.** Consequentie van bovenstaande is dat het proces van participatie en besluitvorming zoals hierboven beschreven aangepast dient te worden. Omgekeerd; als toch op de ingeslagen weg wordt doorgegaan mist eventuele besluitvorming gerechtvaardigd draagvlak. Een valse start heeft onomkeerbare gevolgen voor de rest van het traject.	

	Het kost meer tijd om het weer anders te gaan doen. Dat besef ik goed maar, zoals hoogleraar Staatsrecht Wim Voermans zegt: 'de overheid moet relevant geduld hebben' (Volkskrant zaterdag 27 november 2021). Als ik het goed heb begrepen van een van de ambtenaren in de Stedelijk klankbordgroep zal besluitvorming over de verkiezingen worden 'heen getild'. Voor democratische zorgvuldigheid is nou eenmaal tijd nodig en dat zal zich in positieve zin uitbetalen.	
8. Stedelijke KBG	Graag deel ik met jullie mijn overwegingen m.b.t. het proces van de reflectiefase. Ik ben nu bij twee afspraken van de klankbordgroep Noord aanwezig geweest. Ik merk dat het me blijft duizelen wat er hier allemaal gaande is en ik wil een procesinterventie doen. Ik snap er namelijk echt geen snars meer van waar de gemeente en ook Public Mediation mee bezig is. Er is door de gemeente een reflectiefase aangekondigd. Reflecteren betekent ook o.a. terugkijken, evalueren, vooruitkijken en hiernaar handelen. Waaronder ook even pas op de plaats. Zelfs het gepresenteerde plan van de gemeente zou onderdeel moeten zijn van reflecteren in plaats van gepresenteerd worden als voldongen feiten. Het is en blijft een ambitie van de gemeente om deze windmolens te plaatsen. Om een handreiking participatie en sturing van tevoren te bepalen als een product dat een klankbordgroep gaat opleveren, ga je er al vanuit dat windmolens geplaatst gaan worden. Terwijl dit juist ter discussie staat o.b.v. de nog lopende onderzoeken. Hoe het nu allemaal gaat, blijft dit een doordenderende trein. En dat is nou juist waar dit onderwerp veel te gevoelig voor is. Wanneer het concept burgerparticipatie serieus genomen wordt, zou dit volledig anders ingestoken moeten worden. De zorgen van de burger worden dan serieus genomen en de burger wordt bij elk idee dat de gemeente heeft erin betrokken om haar input te geven. Voorbeeld is bijvoorbeeld de online raadpleging. Dit is door veel mensen als manipulatief ervaren en daardoor niet ingevuld. Was er van te voren input gevraagd over een concept versie, dan was het grootste deel van dit probleem er niet geweest en was er een completer beeld geweest van de visie van de burgers in de zoekgebieden. Iets waarvan ik had verwacht dat dat juist de behoefte van de Gemeente was. Vanuit klankbordgroep Noord wordt dit o.a. aangekaart en na gevoelsmatig 'doordrammen' wordt er door Public Mediation aangegeven dat ze dit door zullen geven. Een simpele	Gemeente dient hierop te reageren, proces

Commented [redacted]: Gemeente

	oplossing door een zinnetje toe te voegen zorgt er niet voor dat de argwaan weg is. Het probleem ligt veel dieper, maar dit wordt telkens in de doofpot gestopt. Hetzelfde geldt voor de context mapping. We worden in een 2 uur durende sessie gevraagd input te leveren over waarom we denken dat bepaalde groepen niet bereikt worden en hoe dit nog mogelijkerwijs opgelost kan worden. Wat een verspilling van tijd en geld, want op het moment dat we vroegtijdig bij deze context mapping waren betrokken, zouden we deze problemen van te voren kunnen hebben getackeld. Hierdoor was de verzamelde data dus ook waardevoller geworden. Nog even los van hoe de workshop zelf georganiseerd was. Ik was aanwezig bij een sessie in Ransdorp en het was om je dood te schamen. Organisatoren die zich niet voorstelden, maar de aanwezigen simpelweg vroegen om een boekje in te gaan vullen. Er voelden zich een boel mensen besodemieterd. Dit is ook terug te zien in het aantal show ups vs. het aantal ingeleverd werkboeken. M.b.t. het afwegingskader ben ik nog steeds het spoor bijster. Want een afweging is dit niet te noemen, eerder een overwegingskader. Daarvan wordt onze input verwacht, maar ik krijg nou niet echt het gevoel dat dit echt belangrijk is in het hele proces. Want hoe breng je nu echt iemands zorgen over, zonder dat duidelijk te maken in letterlijk een wegingskader. De tijdslijnen die gesteld worden zijn elke keer te kort. Dit kun je als gemeente niet verwachten van mensen, die dit onderwerp aan het hart gaat maar dit naast hun eigen (full time) werkzaamheden en gezinsleven doen. Best bijzonder om mee te maken overigens, want als de situatie andersom is en ik bijvoorbeeld een vergunning aanvraag bij de gemeente zijn de tijdslijnen bijzonder ruim. Ook vind ik het ronduit belachelijk dat de gemeente probeert haar verantwoordelijk niet te pakken op het gebied van gezondheid, milieu en natuur. De onderzoeken gaan jullie uiteindelijk overlaten aan de initiatiefnemers, lekker makkelijk. Deze hebben hier natuurlijk belang bij dat er een bepaalde uitkomst gepresenteerd wordt. We hebben in dit proces al gemerkt dat dit ook bij de gemeente niet zo nauw werd genomen, door bijvoorbeeld geen inhoudelijk extra slag te maken op de antwoorden van een vragenlijst (Bent u voor windmolens ja, mits niet te dicht bij woonomgevingen werd simpelweg als een ja gedefinieerd).	

	Om alle schijn van belangenverstrengeling te voorkomen dienen jullie dit zorgvuldig, zonder input van initiatiefnemers te onderzoeken. Het moet immers neutraal zijn. Alle bovengenoemde punten baten mij vreselijk zorgen. Het toont maar weer hoe ver de Gemeente juist bij hun burgers af staat. Jullie hebben gewoon echt geen idee meer. Die onderzoeken zijn van belang om eerst uit te voeren, alvorens door te denderen op jullie sneltrein. Dat gaat ervoor zorgen dat de bewoners die zorgen hebben het gevoel hebben dat hun zorg gehoord wordt, dat de Gemeente er daadwerkelijk voor hun burgers is. Jullie zijn gekozen door de burgers, het is jullie taak om te luisteren en te handelen voor ons. Niets in hoe dit proces nu vormgegeven is sluit daarbij aan.	
9. Stedelijke KBG	Vanuit de werkgroep stedelijk heb ik nog een paar toevoegingen **Algemeen** Ik vind dat de manier waarop de gemeente Amsterdam reageert op de zorgen die worden geuit door de bewoners van Amsterdam iets te makkelijk en te formeel. Ik zou graag zien dat de gemeente hier zorgvuldiger mee omgaat en dit serieuzer op pakt. **Knipperlichten** Knipperlichten op windturbines zijn van belang voor de luchtvaart. Dus hoef je die alleen van boven te kunnen zien. Het is dus niet nodig om deze knipperlichten zichtbaar te maken vanuit woningen of het landschap. Hieronder een voorbeeld van hoe je knipperlichten kunt aanbrengen zonder dat omwonenden en dieren en natuur daar last van hebben. **Veiligheid** Wieken kunnen niet alleen afbreken door te veel wind maar ook door blikseminslag. Daarnaast kunnen de turbines ook in de brand vliegen door kortsluiting of overbelasting. De gevolgen van deze incidenten kunnen aanzienlijk zijn en moeten zorgvuldig worden meegenomen in het afwegingskader.	<u>Algemeen</u> De signalen die door Amsterdammers en bewoners van buurtgemeenten zijn geuit heeft de gemeente op een overzichtelijke, beknopte manier bij elkaar gebracht zonder hier een prioritering of duiding aan te willen geven. <u>Knipperlichten en veiligheid</u> Dank voor deze input, deze is verwerkt of er zijn verwijzingen opgenomen.

	 	
10. Windalarm	TERUGKOPPELING KLANKBORGROEP STADSBREED In het afgelopen klankbordgoep overleg is uitleg gegeven over het afwegingskader en hiervan hebben wij inmiddels een concept ontvangen, waarop een eerste reactie is gevraagd. AFWEGINGSKADER Dit kader is opgebouwd rond 'Wet- en regelgeving'. Dit suggereert dat alles wat binnen de wet pas geoorloofd en acceptabel is. Dit is naar onze mening niet correct. Centraal zou de 'Maatschappij' moeten staan. Er moeten verschillende belangen afgewogen worden, om tot een maatschappelijk optimale keuze te komen. Eén van de voorwaarden is dat de keuze voldoet aan de wet- en regelgeving. Dit kan dus een mooi blokje ergens in de cirkel zijn. Uiteindelijk blijkt het afwegingskader niets meer dan een lijst met allerlei opmerkingen en argumenten, gebundeld naar categorie, zonder enige weging. Er is nooit een probleem geweest om deze argumenten boven tafel te brengen. Zoals de auteur al schrijft: ze zijn op vele plekken al naar voren gebracht. Wat ze gemeen hebben, is dat de gemeente er niets mee gedaan heeft, en dat de plannen van de gemeente gewoon doorgedrukt zijn. Deze fase zou zich dus moeten onderscheiden doordat er echt iets inhoudelijks met deze argumenten wordt gedaan, op basis waarvan er ook conclusies worden getrokken over de geschiktheid of wenselijkheid of voorwaarden van zoekgebieden. Helaas blijkt dat niet het geval; het afwegingskader heeft slechts een inventariserend karakter. Sommige onderdelen moeten blijkbaar als additionele onderzoeksvraag neergelegd gaan worden bij initiatiefnemers, terwijl dat onderzoek vooraf en onafhankelijk dient plaats te vinden. Niet door een initiatiefnemer die alle belang bij een bepaalde uitkomst heeft. Onderwerpen die ook relevant zijn en die nu niet in het kader staan: Alternatieven: Om een afweging te maken dien je te weten welke alternatieven er zijn. Ander relevant beleid: Hoe verhoudt zich dit beleid ten opzichte van ander beleid dat impact heeft op CO2 reductie (isolatie/alternatieve opwek/komst van datacenters) en ander beleid dat ook belangrijk voor de stad (woningbouwopgave/leefbaarheid/bescherming van groengebieden) / Moties en onderzoeken uit buurgemeenten/stadsdelen/provincie En als	Maatschappij centraal De tegenstelling tussen maatschappij of wet- en regelgeving als vertrekpunt ziet de gemeente niet. De geldende wet- en regelgeving is het kader waarbinnen gehandeld wordt en waarbinnen de maatschappelijke geluiden een plek krijgen. Inventariserend karakter Het klopt dat dit afwegingskader geen nieuwe keuzes maakt ten opzichte van de RES 1.0 en dat het inzichtelijk maken van de verschillende signalen die geuit zijn de belangrijkste informatie is die dit document biedt. Waardeoordelen Het afwegingskader geeft geen waardeoordelen over de verschillende signalen, maar is een bruikbaar document voor het vervolg. Een raadslid of andere betrokkenen kunnen dit document erbij pakken wanneer een (advies)aanvraag of voornemen tot initiatief besproken wordt in de raad. Dit document vormt een achtergronddocument dat geraadpleegd kan worden: zijn alle benoemde thema's aanbod gekomen in een aanvraag dan wel het proces van een initiatiefnemer? Feitenonderzoek Gemeente dient hierop te reageren Ten slotte Gemeente dient hierop te reageren

Commented [redacted]: Gemeente

	allerbelangrijkste bij de gezondheid: Het voorzorgsprincipe. Zolang niet vaststaat dat het er geen gezondheidsschade optreedt, worden er geen initiatiefnemers uitgenodigd en windturbines gebouwd. Verder zit er in dit document behoorlijk de signatuur van de gemeente: Er wordt alleen maar argumentatie aangedragen die het beleid van de gemeente ondersteund. Terwijl er meer dan genoeg argumenten te geven zijn waarom het beleid van de gemeente niet gewenst is. Daar zou de discussie over moeten gaan. Deze discussie kon niet gevoerd worden bij het aannemen van de RES; deze discussie is niet gevoerd tijdens de omgevingsvisie (Er is daar opgemerkt dat eea al besloten is in de RES, en de gemeente voelt blijkbaar geen enkele behoefte om indieners van zienswijzen enige verantwoording af te leggen.) Ook in deze reflectiefase wordt niet 'gereflecteerd' op de nut en noodzaak van de tot nu toe gemaakte keuze. Het is toch een beginsel van goed bestuur dat een overheid haar beslissingen voldoende kan motiveren? CONCLUSIE Om een goede review van het afwegingskader te doen is veel meer tijd nodig. Om een zinvol afwegingskader te maken, moeten er ook waardeoordelen en aanbevelingen gedaan kunnen worden. Voor een aantal zaken in het afwegingskader zal voordat initiatiefnemers worden uitgenodigd nader onderzoek gedaan moeten worden om onafhankelijk te toetsen of het voor gebieden überhaupt wenselijk is om initiatiefnemers uit te nodigen. GEBRUIK VAN AFWEGINGSKADER IN BESLUITVORMING Op dit moment bungelt het afwegingskader helemaal aan het einde van het besluitvormingstraject. Een initiatiefnemer heeft alle onderzoeken gedaan en afgerond (En zo beschreven dat het netjes binnen de lijntjes kleurt), en op dat moment mag de gemeenteraad zich uitspreken. Bij de NIJP zien we dat de gemeente ook nog eens 450.000 Eur voorfinanciert die ze niet meer terugkrijgt als er geen windturbines komen. Dit soort afspraken met initiatiefnemers, samen met het feit dat de initiatiefnemer 'naar de gewenste uitkomst toe kan onderzoeken', mede omdat ze zelf de NRD kan vormgeven, en het feit dat het afwegingskader niet meer dan een lijstje is, maken dat de huidige inzet van het afwegingskader ongeloofwaardig is. Daarnaast: Een initiatiefnemer zal zich laten leiden door winst. Die heeft geen oog voor de maatschappelijke kosten baten afweging. Wat heeft de gemeenteraad voor sturingsmogelijkheid als bijvoorbeeld blijkt dat alle initiatiefnemers in woonwijken Industriële Windturbines willen gaan plaatsen en niet in de haven? Ik zou willen voorstellen om de komende	

	vergadering na te denken over een wijze waarop de besluitvorming en het afwegingskader gevormd kunnen worden op een manier dat de gemeenteraad daadwerkelijk mogelijkheden krijgt om sturend op te treden bij de verdere ontwikkeling van windturbines. Dat betekent dus in ieder geval meer onderzoek voordat initiatiefnemers worden uitgenodigd en op basis van de resultaten van die onderzoeken de mogelijkheid om initiatiefnemers (voorlopig) uit een gebied te weren en ook naderhand een toets met duidelijke criteria. FEITENONDERZOEK De gemeente ziet de invulling van de motie over het feitenonderzoek deels ingevuld worden door een landelijke discussiegroep. Hoewel wij die groep toejuichen, en hier zeker deel aan zullen nemen als er een serieus initiatief toe is, zien wij niet hoe deze groep op korte termijn de antwoorden gaat geven op de vragen die nu in de gemeente Amsterdam relevant zijn. Deze landelijke groep kan dus een aanvulling zijn, maar zeker geen vervanging van de feitenwerkgroep uit de unaniem aangenomen motie. Graag inventariseren we in de volgende klankbordgroepgroepmeeting hoe de feitenwerkgroep vormgegeven kan worden. TENSLOTTE We zien dat de klankbordgroep uitblinkt in allerlei leuke processen en die veel tijd kosten, en dat een inhoudelijke discussie niet gevoerd kan worden. Dit is zeer teleurstellend, want dat kan al meer dan een jaar niet. Wij willen het RESteam en public mediation dan ook aanmoedigen om hier echt tijd voor in te ruimen: de tijd die er nu staat om de reflectiefase te doorlopen is te kort om dit serieus en zorgvuldig te doen: tot nu toe kan ik me niet aan de indruk onttrekken dat de reflectiefase precies doet wat de gemeente wil: iedereen lekker bezighouden zonder een serieuze optie te bieden voor een beleidswijziging waardoor de plannen van de gemeente doorgedrukt kunnen worden. Please prove us wrong.	

Klankbordgroepen Natuur & Gezondheid

Commented [redacted]: Cliëntenbelang ziet af van deelname, willen we de mail wel toevoegen aan het document gemeente?

Nummer	Reactie uit betreffende klankbordgroep	Reactie in afwegingskader
11. KBG Natuur	**Suggestiviteit in beeldvorming van het document** Zeer suggestieve voorzijde! Hetgeen we prima vinden staat daar, maar daar waar we de afweging op baseren is in geen velden of wegen visueel zichtbaar op de voorzijde. Dit zou ik gewijzigd willen zien. Ik stel voor: Op voorzijde drie platen om het contrast weer te geven. Turbine in een industriegebied, turbines naast woningen (350m) en turbine in natuurlijk gebied waar mensen recreëren en vogels broeden/ trekken. *Maak contrast zichtbaar zodat we duidelijk krijgen waar we naartoe gaan!* En foto's van realistische turbines. Niet zo'n kleintje als er nu staat. Dus 150 meter tot 200 meter hoog...	Suggestiviteit in beeldvorming Gekozen voor een zo neutraal mogelijk beeld op de voorkant.
	Rendement/business case versus Wet/Regelgeving Wet en Regelgeving wordt als basis gezien. Juristen vormen nooit de basis. Zij laten zich leiden door natuurwetten en doelen waardoor wet- en regelgeving ook onderhevig is aan nieuwe inzichten zeker als technieken veranderen. Samenvattend zou de kern moeten zijn het doel in het midden te zetten en dat is energieopwekking op een groene manier t.b.v. CO_2 reductie. Dit zou je willen tegen acceptabele kosten en minimale hinder voor mens, dier en mens! Daarbij hoort dus ook het stimuleren in het beperken van de vraag voor stroom en andere energiebronnen. Het zou toch zonde zijn als juristen bepalen waar die dingen komen, hoe goed ook geadviseerd door deskundigen.	Rendement/business case versus wet- en regelgeving Juristen bepalen niet waar windmolens komen, maar wet- en regelgeving bepaalt wel op basis van welke voorwaarden en eisen windmolens gerealiseerd zouden kunnen worden.
	Rendement en Business Case Dit zou per definitie de focus moeten zijn. Afgelopen half jaar was het doel 17 turbines. Het doel zou energievraag moeten zijn en hoe kan je dit voor elkaar krijgen. Met 1 opdracht hadden we nu al het rendement kunnen halen met lagere kosten en hogere opbrengsten. Hoeveel geld wil Amsterdam spenderen om turbines te plaatsen in hun woonwijken en in hun kostbare natuur. De Business Case is altijd prominent onderdeel van een besluitvormingstraject. Tot op heden mist deze.	Rendement en Business Case Als er specifieke locaties in zicht komen zal een initiatiefnemer tot een haalbare business case moeten komen.
	Voortschrijden inzicht Neem voortschrijdend inzicht mee. Op deze manier kan je zonder gezichtsverlies maar wel met het hart op de goede plaats eerdere beslissingen terugdraaien.	Voortschrijdend inzicht Voortschrijdende inzichten worden meegenomen.

	Besluitvorming Willen we dat de mensen die geen hinder en last ondervinden, besluiten laten nemen over de mensen die wel hinder en last ondervinden. Ofwel, mag de democratie hier wel werken? En mogen mensen besluiten de biodiversiteit te vernietigen en leefbaarheid en gezondheid van mensen te offeren in relatie tot een beperkt rendement van deze paar turbines. Ik zie een equivalent met gevaccineerden die worden gevraagd wat te doen met de veel kleinere groep ongevaccineerden. In hoeverre mogen bewoners die geen verbinding hebben met groen en natuur hierover beslissen. Wie mogen eigenlijk beslissen? **Het integrale NL belang dient mee te worden genomen in de afweging.** Belangrijk om integraal te kijken naar Nederland en niet alleen naar Amsterdam. Clusteren van bronnen van energiewinning. Dit is het laatste advies vanuit het Rijk op de RES. Belangrijk dat Amsterdam het Rijk volgt in een dergelijk advies. Ze zijn er daar gelukkig achter gekomen dat versnippering van turbines niet de oplossing is. Amsterdam opereert tot op heden op Microniveau zonder het grote belang in het oog te houden en daarmee dreigt een volledige verwoesting van de groene omgeving om Amsterdam in Noord, Zuid Oost en Oost.	Besluitvorming De betrokkenheid van omwonenden is nadrukkelijk onderdeel van de besluitvorming wanneer initiatiefnemers zich aandienen. De gemeente vraagt deze initiatiefnemer dan een participatieplan, afgestemd met omwonenden, op te stellen en te streven naar 50% lokaal eigendom. Het integrale belang Signalen die geuit zijn vanuit de stad rondom de samenhang tussen Amsterdamse doelstellingen en die van het Rijk hebben een plek gekregen in het afwegingskader.
12. KBG Gezondheid	Er ontbreekt informatie over: ***een wetenschappelijk onderbouwde en verantwoorde norm w.b. afstand en geluidsbelasting – zowel hoorbaar als laagfrequent - en gezondheidsrisico's voor dichtbevolkt gebied.** * **toepassing van de WHO-normen m.b.t. hoorbaar geluid en daarnaast internationale normen m.b.t laagfrequent geluid binnen de woning.** * een **impact-inschatting** uitgesplitst per zoekgebied, uitgedrukt in: aantallen gehinderden **per zoekgebied**, te verwachten gezondheidsschade **per zoekgebied** en aantal verwachte verhuizingen **per zoekgebied** (let op: indien 1 gezinslid tgv geluidsoverlast moet verhuizen, zullen de overige gezinsleden moeten meeverhuizen). *het meewegen van de effecten van slechte isolatie van woningen (bijv flats), woonboten en bewoonde tuinhuisjes. *er wordt in de rivm rapporten geen rekening gehouden met de gevolgen van geluidsoverlast op kinderen. -> formuleer een advies m.b.t geluid en afstand **waarbij u nu wèl rekening houdt met de gevolgen van geluid op de kwetsbare (hersen)ontwikkeling van kinderen en de gevolgen van slaapstoornissen op de gezondheid**. Betrek hierbij geluidsoverlast zowel overdag als 's nachts. (let op:	Wetenschappelijk onderbouwde norm wb afstand en geluidsbelasting Beide thema's worden uitgebreid behandeld in het afwegingskader. Hoe ver het geluid van een windmolen draagt is moeilijk aan te geven. Er is geen algemene afstand aan te geven dit is namelijk afhankelijk van de windrichting en windsnelheid en het type windmolen. Voor iedere windmolen of windpark is maatwerk nodig, op basis van de precieze locatie moet een geluidsberekening worden gemaakt. De Amsterdamse expertgroep gezondheid is gestart tijdens de reflectiefase om de gemeente te adviseren over o.a. geluidsnormen en effecten op gezondheid. Gemeente dient hier verder op te reageren

Commented [redacted]: Gemeente

	de ringweg is 's nachts behoorlijk stil en m.n. 's nachts produceren turbines meer lawaai) **Hou rekening met accumulatie van geluid.** *er moet vanuit de beschikbare literatuuronderzoek plaatsvinden naar de gezondheidseffecten van omwonenden die wèl **binnen een straal van 350-500 m van windturbines wonen**; maak daarbij gebruik van zowel eerder bestudeerd als recent wetenschappelijk onderzoek. *er ontbreekt een inschatting van in welke mate mensen moeten kunnen profiteren alvorens zij minder hinder en dus gezondheidsschade zullen ondervinden? **M.a.w. is er een wetenschappelijk onderbouwde dosis (winst per tijdseenheid)-effectrelatie bekend?** *wie betaalt straks de rekening van kosten en/of claims mbt: *gezondheidsschade *achtergebleven ontwikkeling van kinderen en toename sociale ongelijkheid *sociale gevolgen: bijv niet meer kunnen werken tgv slaaptekort, stemmingsstoornissen etc *woningisolatie *gedwongen verhuizing en woningwaarde verlies	
13. KBG Gezondheid	N.a.v. het sturen van o.a. de concept Afwegingskader en de (volgorde van de) agenda voor 2 december: **1e Waarom zitten we hier eigenlijk als Klankbordgroep Gezondheid?** Jullie wekken de indruk dat het afwegingskader al op de plank lag. Door protesten en zorgen van bewoners hebben jullie inspraak en reflectie tussengelast ('inspraak zonder invloed is geen inspraak'), maar in de praktijk moeten de Kbg's voldoen aan jullie tijdspad en schema en opeenvolging van handelingen, maar in de praktijk worden we als Kbg Gezondheid niet serieus genomen. Veel van ons hebben vragen ingediend, om vanavond te bespreken en opvallend is dat in de agenda eerst het afwegingskader staat en pas daarna 'inbreng/aanvullingen voor expertgroep Gezondheid'. En wat er dan gebeurt met onze vragen en inbreng vanuit onze professionele en ervaringsdeskundigheid m.b.t. het afwegingskader is totaal onduidelijk. Dus: waarom zitten we hier eigenlijk als Klankbordgroep Gezondheid? **2e Nog een inhoudelijke vraag aan de expertgroep Gezondheid:** Veel gemeenteraadsleden zijn zeer betrokken bij het Basisonderwijs en kansen en mogelijkheden voor álle kinderen, ook om de tweedeling in het onderwijs en	Toelichting proces klankbordgroep gezondheid Gemeente dient hierop te reageren Plaatsing windturbines Gemeente dient hierop te reageren

Commented [redacted]: Gemeente

Commented [redacted]: Gemeente

	dus in de maatschappij te doorbreken. Hoe verklaart u dan het beleid van de gemeente om juist aan de randen van Amsterdam de zoekgebieden voor windturbines te plannen. Bewoners die het juist moeten hebben van hun directe leefomgeving om te kunnen spelen, recreëren, hun vrije tijd én vakanties in door te brengen? Overlast van de windturbines moet niet gelden tót de gevels, er mag ook geen overlast zijn in de leefomgeving van woonbuurten en volkstuincomplexen. Anders wordt de tweedeling in de maatschappij (Amsterdam) alleen maar groter en groter (hiermee bedoel ik niet de tweedeling door corona) wat betreft kansen en mogelijkheden, fysieke en psychische gezondheid, toekomstperspectief, voorzieningen et cetera. Vraag aan de voorzitter en de leden van de expertgroep Gezondheid: ➔ Hoe gaat u (uw) deskundigheid ook inzetten vanuit een sociaaleconomische en psychosociale benadering en hoe gaat u die conclusies en aanbevelingen verwerken in het afwegingskader?	
14. Stichting Behoud Waterland	Het is een hele klus om alle signalen mee te nemen! Het afwegingskader Natuur is zeer algemeen en voorzichtig opgeschreven. Er is al het nodige onderzoek gedaan. Conclusies en aanbevelingen krijgen vooralsnog geen plek. Het wachten is misschien op de natuurtoets en het advies van de experts, met als risico dat niet alle relevante conclusies en aanbevelingen worden meegenomen. Hieronder enkele opmerkingen m.b.t. het thema Natuur: • Er komt een MER per windinitiatief. Ik mis echter een Plan MER voor alle zoekgebieden, dat kan worden gebruikt voor het bepalen van de meest geschikte locaties. We worden hopelijk niet (helemaal) overgeleverd aan de gekozen locatie van een initiatief terwijl er geschiktere zijn. • Ik mis de impact op landschap voor wat betreft het behoud en de bescherming daarvan. Het landschap kan zeer relevant zijn voor het wel en wee van dieren en planten. • Ik mis de effecten van windturbines op andere diersoorten, zoals zoogdieren en vissen. Te denken valt aan de noordse woelmuis, bittervoorn en kleine modderkruiper, die zeer gevoelig zijn voor de effecten van windmolens (zie voor overzicht effectenindicator Natura2000-gebieden) • Wat wordt als uitgangssituatie genomen voor de beoordeling van de impact: (i) de bestaande (ongunstige) situatie, (ii) de bestaande (ongunstige) situatie en verdere autonome achteruitgang door bestaande menselijke activiteiten, of (iii) de situatie die de overheid beoogt te bereiken op basis van huidig beleid, of (iv) de situatie die nodig is voor behoud/instandhouding van bepaalde soorten. Bepaalde	Plan MER Gemeente Impact op landschap Signalen over impact op het landschap zijn verwerkt in het afwegingskader, zowel in deel 1 als in deel 2. Effecten windturbines op diersoorten Indien expliciet genoemd als effect van windturbines op een specifieke diersoort is deze meegenomen in het document. Zo hebben bewoners uit het zoekgebied Ten noorden van de ring A10 Noord zorgen geuit over de noordse woelmuis. Qua proces is goed te benadrukken dat een Amsterdamse expertgroep natuur is gevraagd advies uit te brengen over de effecten op landschap en natuur die betrokken moeten worden bij de afweging om tot plaatsing van windturbines te kunnen besluiten. En dat naast de expertgroep een thematische klankbordgroep natuur is opgericht. Deze kan vragen stellen of input geven aan de experts. De expertgroep reageert op deze vragen en/of input in de openbare verslagen. Er wordt ook een natuurtoets uitgevoerd en gedeeld met de expert- en klankbordgroep Gemeente eventueel aanvullen

	soorten worden ernstig bedreigd in hun voortbestaan. Bijvoorbeeld de habitat voor weidevogels is in het algemeen niet gunstig en lijkt nog steeds achteruit te gaan gelet op de dalende aantallen, ondanks bescherming en gesubsidieerd natuurbeheer. Windmolens tasten de natuurlijke kenmerken van het gebied onmiskenbaar verder aan. • Ik mis de waarborg in het proces dat de natuur en het landschap leidend zijn voor het opstellen van het advies, met andere woorden dat het advies gericht moet zijn op het veiligstellen van het behoud en versterken van de natuur- en landschapswaarden. Dat is iets anders dan een advies waarbij mogelijk rekening wordt gehouden met mogelijke effecten en maatregelingen voor mitigering daarvan.	
15. Vogelwerkclub Amsterdam	De VogelWerkGroep hecht veel belang aan de onderstaande punten. We zouden deze dan ook graag opgenomen zien worden in het Afwegingskader. Zonder deze punten is dat kader niet compleet. 1 Nooit turbines plaatsen in natuur gebieden of direct daarnaast. (Natura2000, NNN, Weidevogelbroedgebieden, trekroutes, Natuur-compensatie gebieden...) 2 We mogen nooit toestaan dat Economische- en Milieu-zorgen tegen elkaar worden uitgespeeld. Anders gezegd: De energie transitie mag niet die gebieden aantasten die we proberen te sparen door de transitie. 3 De VWGA stelt voor om een grootse campagne te starten om zuinig met energie om te gaan. Hierin zou Amsterdam een mooie voorbeeldfunctie kunnen nemen. 4 Wij zijn voorstander van een alles bepalende PLAN-MER ipv een PROJECT-MER per zoekgebied. Pas dan wordt de samenhang van de gebieden goed duidelijk. Het is die samenhang die beschermd dient te worden. 5	<u>Effecten Nooit turbines in natuur</u> Dit afwegingskader maakt geen nieuwe keuzes ten opzichte van de RES 1.0. Dat betekent dat met dit kader niet opnieuw een keuze gemaakt wordt om windzoekgebieden te schrappen of toe te voegen, of aanvullende eisen of beperkingen toe te voegen. Wel zijn er een aantal belangrijke processtappen te benoemen waarin risico's voor natuur en biodiversiteit geadresseerd worden: Een Amsterdamse expertgroep natuur is gevraagd advies uit te brengen over de effecten op landschap en natuur die betrokken moeten worden bij de afweging om tot plaatsing van windturbines te kunnen besluiten. Naast de expertgroep is een thematische klankbordgroep natuur opgericht. Deze kan vragen stellen of input geven aan de experts. De expertgroep reageert op deze vragen en/of input in de openbare verslagen. Er wordt een natuurtoets uitgevoerd en gedeeld met de expert- en klankbordgroep. Het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) t.b.v. de MER is onderdeel van het vervolg. Meer over deze notitie en de MER staat in het afwegingskader Het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) per windinitiatief is een vereiste.

	De VWGA stelt voor om dit hele zoekproces te pauzeren tot er nationale regelgeving is inzake Zicht-normen, Afstands-normen, Geluids-normen.	
16. KBG Natuur	**Amsterdam heeft echt een sterk afwegingskader nodig. Hernieuwbaar is gewoon echt niet duurzaam als het de schaarse biodiversiteit, werelderfgoed waarden en rust van mensen aantast.** 1.4 Natuur De eerder geuite bezwaren van maatschappelijke organisaties tegen aantasting van de natuur gaan verder dan "signalen". Het gaat om gegronde en vaak wetenschappelijk onderbouwde bezwaren vooral voor vogels en vleermuizen, die niet alleen overlast ervaren, maar ernstige schade van windturbines ondervinden, door aanvaringen, geklapte longen (vleermuizen) en verstoring en vermindering van habitat, die allen effect op populaties hebben. Sterfte van vogels wordt vaak onderschat, zowel irt de tijd (percentages kunnen flink oplopen) als i.v.m. het cumulatief effect van sterfte door windturbines versnipperd overal neer te zetten. Voor vogels op land is af en toe stilzetten van de wieken volstrekt onvoldoende. Amsterdam biedt niet alleen migratieroutes van een grote diversiteit aan vogels, maar ook schuil, foerageer en broedgebied zoals in IJmeer en andere meren. Het gaat om een continue verstoring van de habitat, en vooral daar waar natuurontwikkeling/natuurcompensatie plaatsvindt (zoals wederom in IJmeer) zou deze schade toelaten volstrekt incoherent zijn. Vogels aantrekken en vervolgens wegjagen en doden is niet verdedigbaar irt de biodiversiteitsopgave waar ook Amsterdam voor staat. Bovendien is het veel stil moeten zetten waarschijnlijk bron van conflict met de initatiefnemers: niet plaatsen is dan echt de betere optie. **Een gebied moet vanuit natuur- en landschapsoverwegingen als ongeschikt kunnen worden aangemerkt nog voor een project MER wordt gedaan.** Professionele natuurorganisaties pleiten bv voor vrijwaren IJmeer/IJburgbaai als zodanig ivm vogels/vleermuizen. --- 1.3 Recreatie Natuurgebieden zijn belangrijk voor het welzijn en de gezondheid van de Amsterdammers en de leefbaarheid van de stad en zijn daarmee geen luxe goederen. Dit komt nog onvoldoende tot uiting in de overwegingen. De kwaliteit van de natuur zelf, zoals aanwezigheid van diverse vogels (zie 1.4) speelt ook een grote rol bij de beleving en leefbaarheid van de stad.	Gemeente dient op deze inbreng te reageren. Samenvattend: - Weinig inhoudelijke inbreng - Aangegeven dat signalen te zwak zijn uitgedrukt

Commented [redacted]: Gemeente

	1.6. Ruimtelijke kwaliteit en landschap. Hier wordt ten onrechte niet verwezen naar adviezen van Expertgroep en klankbord groep natuur, en naar coherentie in beleid. Wij dringen aan - zoals ook eerder aangegeven bij de wettelijk kaders (pg 9) hier de uitvoering van een HIA in het geval van werelderfgoed nogmaals te benoemen, bv. **Ook hier, wederom, moeten zoekgebieden als ongeschikt kunnen worden aangemerkt, nog voor een project MER wordt gedaan.**	
17. Amsterdam Energie	Ik heb nog een late reactie op het afwegingskader, in de vorm van twee vragen. 1 Er zijn voorspelde effecten bekend van de mondiale klimaatverandering op het klimaat in Nederland. Het wordt hier warmer, droger en natter, en de perioden van extreem weer zullen langer aanhouden. Ongetwijfeld bestaan er onderzoeken en modellen over de gevolgen van deze 'weersverandering' op bodem, bossen, veengebieden, zoogdieren, insecten etc. Mijn vraag luidt concreet: Welke effecten hebben stijgende temperaturen, langdurige perioden met hoge temperaturen, meer droogte en meer regenval op de polders rondom Amsterdam, en de aanwezige flora en fauna? En op de wateren in en om Amsterdam? 2 De Noordzee is een uniek natuurgebied. Welke effecten heeft grootschalige exploitatie door de bouw van grote windmolenparken op de flora en fauna van het Nederlandse continentaal plat van de Noordzee? En op de flora en fauna van bijvoorbeeld de Doggersbank?	Gemeente dient hierop te reageren - Stelt vragen die niet direct betrekking hebben op de inhoud van het afwegingskader
18. KBG Gezondheid	Bedankt voor de gelegenheid een korte reactie te kunnen geven op het concept afwegingskader dat ik via de Klankbordgroep Gezondheid kreeg doorgestuurd. Ik deel graag enkele opmerkingen m.b.t. de sectie Gezondheid: - **Kunt u het onderscheid tussen geluid en trillingen nader specificeren?** Trillingen door de lucht die we waarnemen met onze oren, heten in de volksmond 'Geluid'. Wat er daarom precies wordt bedoeld met de aanduiding 'Trillingen' wordt daarmee giswerk. Gaat het hier om luchttrillingen met zo'n lange golflengte dat deze niet meer als geluid worden waargenomen? Worden hiermee trillingen bedoeld die zich voortplanten door de bodem (of door water) en die we voelen in ons lijf? Allebei? Of weer iets anders? De term 'infrageluid' wordt her en der gebruikt, wat doet vermoeden dat 'trillingen' doelt op bodemtrillingen...	<u>Geluid en trillingen</u> Geluid is inderdaad het resultaat van trillingen door de lucht, tegelijkertijd kan in de ervaring van mensen geluid méér als trilling worden ervaren en minder als sec een geluid, wanneer het om lagere (laagfrequente) geluiden gaat. Omdat de signalen uit de stad over de relatie tussen windmolens en geluid vaak ook trillingen in één adem genoemd werden, zijn ze in het afwegingskader ook samen genoemd.

Commented [redacted]: Gemeente

	- **De geluidskaart van Amsterdam verdient aandacht in de lopende tekst** Uit de geluidskaart van Amsterdam blijkt dat alle doorgaande wegen in en rond Amsterdam zowel overdag als 's nachts een aanzienlijk hogere geluidsbelasting kennen dan de L_{den} en L_{night} normen die worden aangehouden voor windturbines. Het zou goed zijn om dit te vermelden in de lopende tekst, inclusief cijfers over het aantal Amsterdammers dat woont in deze luide gebieden. - **Is op basis van historische gegevens te achterhalen welke geluidsbelasting door windturbines *daadwerkelijk* leidt tot overlast voor mensen buiten?** Windturbines maken meer geluid als het harder waait. Maar harde wind zelf maakt ook geluid, wat het windmolengeluid zeker ten dele overstemt en maskeert. Harde wind gaat vaak gepaard met neerslag, en komt vaker voor in de herfst en lente. Veel mensen gaan niet (voor hun lol) naar buiten bij guur herfstweer, waarmee de vraag zich opdringt: kan er sprake zijn van overlast door windmolengeluid buiten als mensen niet buiten zijn? Door historische productiegegevens van windmolens en historische weergegevens als windsnelheid, temperatuur, neerslaggegevens en tijdstip te combineren met gegevens over menselijk gedrag bij bepaalde weertypen, tijdstippen, etc. zou er wellicht een meer nauwkeurige inschatting te maken zijn over het aantal mensen dat daadwerkelijk significante hinder ondervindt van windmolengeluid omdat ze buiten zijn bij slecht weer. Wellicht levert dit betere gegevens op dan het tekenen van geluidscontouren en vervolgens te kijken welke bebouwing binnen die contouren valt. - **Is er onderzoek naar gezondheidseffecten door geluidsoverlast bij bewoners die langs doorgaande wegen of in de buurt van Schiphol wonen? En hoe verhouden die cijfers zich tot de gezondheidseffecten van geluidsoverlast door windmolens?** - **Er wordt gevraagd te kijken naar fijnstofuitstoot door windmolens. In dat kader zou het interessant zijn om een vergelijking te maken tussen de fijnstofuitstoot per opgewekte MWH door diverse energieopwekkers, met name die van STEG-centrales en biomassacentrales.**	Geluidskaart Reactie gemeente Historische gegevens Reactie gemeente Is er onderzoek naar gezondheidseffecten door geluidsoverlast bij bewoners rondom Schiphol wonen? En hoe verhouden die cijfers zich tot de gezondheidseffecten van geluidsoverlast door windmolens? Reactie gemeente Fijnstofuitstoot Reactie gemeente
19. Stemmen voor Stiller	Hierbij de reactie van de noemt naam mbt het afwegingskader. Allereerst moet mij van het hart dat ik de geboden tijd te kort vind. De materie is zeer omvangrijk en het is niet te doen om je in zo'n kort tijdbestek in alles te verdiepen en erop te reageren.	Onvoldoende tijd inbreng Gemeente dient hierop te reageren

Commented [redacted]: Gemeente

	Inhoudelijke reactie: 1. In de online-presentatie van de kbg Natuur waren de initiatiefnemers en gespreksleiding dermate lang aan het woord dat er netto veel te weinig tijd bleef voor vragen door en uitleg aan Amsterdammers. Ik heb mij dan ook moeten beperken tot een enkele opmerking, terwijl ik meer had willen zeggen. Dit gevoegd bij het eerdere genoemde doet mij hopen dat het inkorten van tijd niet een middel is om het publiek/vertegenwoordigers zo beperkt mogelijk te houden.	Online presentatie KBG Natuur Gemeente dient hierop te reageren
	2. Bij de aanvang van de presentatie werd gezegd: 'Wat nemen we mee?' Daarna volgde een opsomming. ik miste daarbij een groot aantal beleidsdocumenten die de afgelopen jaren in Amsterdam en elders zijn afgeprocedeerd en vastgesteld. Deze geven richting en kaders en hebben bij de burger verwachtingen gewekt. M.i. mogen die niet genegeerd worden. Ik noem bvb: - Programma Groen Zuidoost 2030 - de Omgevingsverordening NH 2020 / 2022 - tal van Gebiedsplannen (oa in Gaasperdan eo) - Europese regelgeving mbt de PEEN; in Nederland NNN genoemd - tav geluid: jurisprudentie en uitspraken van rechters gedaan in Europa. Oa die van het Spaanse Hof waarin lawaaioverlast geschaard wordt onder geluidsvervuiling / dus milieufactor en een schending van de fundamentele rechten van de Spanjaarden. Ook zijn er uitspraken geweest waarin een overmaat aan ongewenst geluid onder de schending van privacy is gebracht.	Ontbrekende documenten Aangegeven is in het stuk dat in ieder geval rekening moet gehouden worden met een breed scala aan wet- en regelgeving, deze lijst is niet uitputtend – stadsdeel specifieke plannen zoals hiernaast genoemd zijn daar bijvoorbeeld niet genoemd. Waar van toepassing worden deze uiteraard meegenomen.
	3. Ik heb gehoord dat de gemeente Amsterdam bezig zou zijn om bepaalde gebieden van hun NNN-status te ontdoen en ze te verplaatsen naar andere delen van Amsterdam. (Uitruil) U bent ermee bekend dat dat geregeld is in de Omgevingsverordening NH2020 en dat dat aan strikte regels is gebonden. Of dat waar is, hoor ik het graag op korte termijn en/of in de eerstvolgende kbg/expertsessie. Ik vind dat dit een transparant proces moet zijn waarover de burger goed behoort te worden voorgelicht en mee kan kijken.	NNN-status gebieden Gemeente dient te beantwoorden
	4. Er werd in de online-sessie gesproken over 'onderzoek.' Duidelijk werd dat dit slechts een scan van bestaande onderzoeken en rapportages betrof. Ik kreeg niet het vertrouwen dat er recent en actueel grondig veldonderzoek naar de staat van de natuur in de zoekgebieden gedaan zal worden. Van veel NNN-gebieden is niet eens bekend wat de staat van de natuur de afgelopen jaren is geweest omdat Groengebied Amstelland dat nooit nagegaan is omdat er in de	Onderzoeken Een Amsterdamse expertgroep natuur is gevraagd advies uit te brengen over de effecten op landschap en natuur die betrokken moeten worden bij de afweging om tot plaatsing van windturbines te kunnen besluiten. Er wordt een natuurtoets uitgevoerd en gedeeld met de expert- en klankbordgroep.

	Prov Verordening geen verplichting tot monitoring is opgenomen, noch minimum eisen aan de instrumenten die daarvoor ingezet dienen te worden. 5. De MER. Ik heb MER-rapportages gezien die dermate vaag en algemeen waren dat ik, leek, ze ook had kunnen schrijven. Met zo'n MER kan een gemeente alle kanten op. Met zo'n MER is de bio-diversiteit niet gediend. Ik merk op dat bij plaatsing de bio-diversiteit SOWIESO beïnvloed wordt en dat dat dus zeer zorgvuldig onderzoek vraagt. Ik pleit dan ook voor het (tijdig) publiek bekend maken van de onderzoekswijzen en protocollen. En kan me niet voorstellen dat er besloten wordt zonder voorafgaand het instellen van het voorzorgsprincipe. 6. Ik hecht eraan erop te wijzen dat het natuurgebied rondom de Gaasperplas een uniek gebied is, niet alleen vanwege de flora en fauna (oa) ringslang maar misschien nog wel meer omdat dat zo ongeveer de enige plek in Amsterdam is waar stilterecreatie zonder nabijgelegen horeca-activiteiten plaats kan vinden. Dieren hebben daar rust. Mensen die stilte en rust zoeken vinden daar HUN ontspanning. 7. Ik heb begrepen dat insecten GEEN bescherming genieten in Nederland. (Op een enkele uitzondering na). Uit Duits onderzoek is gebleken dat de insectenstand dramatisch achteruit is gegaan. Insecten vormen een belangrijke schakel in de ecologische voedselketen, met name bij vogelsoorten. Ik kan me niet voorstellen dat een gemeente die zich 'groen' noemt dit negeert en insecten niet meeneemt in het onderzoek. Terugloop van het insectenbestand betekent terugloop in de aanwezigheid van vogels. 8. Bij het aspect geluid zou ik nog iets mee willen geven: in wijken als Nellestrein wonen zeer veel ouderen. Ouderen zijn veel meer dan gemiddeld gevoelig voor geluid. Woningen in Nellestein en bvb Reigersbos zijn gebouwd in de jaren '70 en begin jaren '80. Geluidsschade - en dus gezondheidsschade - bij ouderen en bij mensen die in woningen wonen met muren die bij wijze van spreken zo dun als karton ligt zeer voor de hand / levert m.i. meer gezondheidsschade op dan gemiddeld. Dat had ik graag onderzocht. 9. In woord en geschrift wordt steeds gesproken van 'geen hinder/schade voor bewoners.' Ik merk op dat dieren OOK bewoners zijn en pleit ervoor in adviezen en onderzoeken dat te benadrukken. Zeker in een tijd waarin biodiversiteit nog steeds van alle kanten onder druk staat.	Inhoud MER-rapportage Gemeente dient hierop te beantwoorden Waarde Gaasperplas De Gaasperplas is op dit moment geclassificeerd als een extra reservegebied. Dit betekent dat deze pas in beeld komt als het niet lukt om het benodigd aantal windturbines in de groene voorkeursgebieden te plaatsen. Specifiek ten aanzien van het zoekgebied Waterleidingenterrein/Gein gelegen naast de Gaasperplas hebben bewoners ook zorgen geuit over de recreatie & belevingswaarde van het gebied. Daarmee hebben deze signalen een plek gekregen in deel 2 van het afwegingskader. Beschermen van insecten De signalen over insecten worden in het afwegingskader uitgebreid genoemd en ook de manier waarop hier aandacht voor zal zijn in het vervolg wordt uiteengezet. Geluid en ouderen In het afwegingskader staat de expliciete zorg die bewoners hebben geuit over de gezondheidseffecten voor mensen met risicofactoren (zoals ouderen met vaak chronische aandoeningen). Biodiversiteit In het afwegingskader is een apart thema gewijd aan biodiversiteit. In het vervolgtraject wordt de invloed op biodiversiteit evenals natuur verder in beeld gebracht.

Commented [redacted]: Gemeente

	10. Ik wijs U erop dat de gemeente Amsterdam grote plannen heeft mbt het ongelooflijk opvoeren van het inwonertal in Zuidoost/ mn Gaasperdam. Het huidige bewonersaantal is dus niet de maat. Alle nieuwe bewoners zullen ook last hebbe van teveel geluid. 11. Tenslotte: de ringslang is gidssoort in NNN-gebieden bij Gaasperplas en Diemen (en elders?). Graag zie ik dat nagegaan wordt of TRILLINGEN in de aardbodem nadelige gevolgen hebben voor de ringslangpopulatie. Als niet vastgesteld kan worden dat dat niet zo is, acht ik plaatsing in die gebieden niet aan de orde.	10. Nieuwbouw Het aspect dat gaat over nieuwbouwplannen heeft een plek gekregen onder het onderwerp woningen. Onder andere hebben bewoners vragen gesteld over hoe plannen voor windturbines zich verhouden tot nieuwbouwplannen. Het afwegingskader en de nog op te stellen handreiking vormen handvatten voor het vergunningsaanvragen. - Kan de gemeente inhoudelijks nader op reageren? 11. Trillingen ringslang Bewoners en andere belangenorganisaties hebben zorgen geuit over de ringslag. In het afwegingskader staat dit aandachtspunt gebundeld onder het aspect natuur van deel 1 en in deel 2 bij de betreffende zoekgebieden. Nader onderzoek naar de effecten van trillingen voor natuur en biodiversiteit zullen onderdeel zijn van de verplichte Milieueffectrapportage (MER) . Daarnaast wordt er een natuurtoets uitgevoerd en gedeeld met de expert- en klankbordgroep.
20. KBG Natuur	**De twee grootste milieurampen van dit moment, klimaatverandering en biodiversiteitsverlies, kunnen succesvol worden aangepakt. Maar alleen met een beleid dat beide problemen tegelijk aanpakt, zeggen wetenschappers. IPCC en IPBES 2019** 1) Klimaat, CO2 doelstellingen voor 2030, 2050 (reductie ten opzichte) In 2030 CO2 ambitie 55%, (bijgesteld 37%) reductie ten opzichte van 1990, In 2050 CO2 - 95% blz. 24 Kansen voor opschaling. Nieuw Amsterdams klimaat, in dit rapport wordt natuur en biodiversiteit niet genoemd, als iets waar aandacht voor moet zijn bij het realiseren van projecten. **2) Biodiversiteit doelstellingen voor 2030 en 2050 Stel deze doelen vast, zodat ook deze meetbaar zijn.** Het verlies aan biodiversiteit, het tempo waarin dit zich voltrekt, ondermijnt de klimaatdoelstelling van 1,5 graden opwarming van de aarde. Wij zetten ons in voor deze aarde, ons huis, het huis van dieren en planten. Deze 2 belangrijke opgaven kun je niet los zien van elkaar. Ik pleit daarom om naast een Health Impact Assessment (HIA) ook een Biodiversiteit Impact Assessment (BIA) te doen. Hiervoor geeft het Addendum MER van Provinciale Staten 3) een mooi kader. Als een natuurtoets, breed wordt uitgevoerd, door een groep experts met brede kennis van de lokale flora en	Geen specifieke vragen in relatie tot afwegingskader, mogelijk algemene reactie gemeente wenselijk

	fauna. In het IPBES rapport: THE GLOBAL ASSESSMENT REPORT ON BIODIVERSITY AND ECOSYSTEM SERVICES **Integrale klimaat en biodiversiteit aanpak?** Hoe verhouden de klimaatdoelen - opbrengsten zich • tot maatregelen tot behoud van biodiversiteit • tot matigen van groei en consumptie Versterken ze elkaar of zijn er neveneffecten van maatregelen, die onwenselijk zijn, zoals het dusdanig verzwakken van een soort, waardoor de soort uit de keten valt. **Kritische noot bij concept AWK** • Is de expertgroep natuur op dit moment breed genoeg? Er ontbreekt op dit moment expertise op het gebied van vleermuizen. Er zijn in de verschillende zoekgebieden meerdere soorten vleermuizen. Dit dient goed meegewogen te worden. • Is er voldoende tijd om te inventariseren wat er aan onderzoeken ligt? • Hoe worden de data beoordeeld in relatie tot klimaatdoelstellingen.	
21. Belangen-vereniging Industriegebied Achtersluispolder BIA	**1.1 Geluid en gezondheid: context** De tekst over de geluidsnorm is onterecht geruststellend, misleidend en volgt het narratief van de windlobby. Het lezende raadslid wordt hierdoor op het verkeerde been gezet. In detail: **"...de voorkeursgrenswaarde voor wegverkeerslawaai in Nederland is Lden 50 dB..."** Bij aanleg van een nieuwe weg geldt een voorkeurswaarde van 48dB lden, niet 50dB lden. Zie ook Artikel 76 Wet geluidhinder, dat verwijst naar artikel 82: *"Behoudens het in de artikelen 83, 100 en 100a bepaalde is de voor woningen binnen een zone ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting van de gevel, vanwege de weg, 48 dB.".* Maar belangrijker: de systematiek van voorkeurswaarde en maximale waarde bestaat niet voor windturbines. Een voorkeurswaarde mag niet zondermeer worden overschreden, tenzij het niet anders kan en mitigerende maatregelen zijn genomen (zoals andere route voor de weg, verkeer verdelen, ander asfalt etc). Pas als het echt niet anders kan en de noodzakelijkheid wordt aangetoond mag de voorkeurswaarde beargumenteerd worden overschreden. Je krijg bij windturbines dus altijd de maximale waarde omdat er geen voorkeurswaarde bestaat. Vanwege normopvulling (zoveel mogelijk	U heeft een aantal opmerkingen over voorkeursgrenswaarden, geluidsnormen, het meenemen van input uit een raadsadres van (para)medici en over de manier waarop de signalen meegenomen worden in het vervolg. Veel van de punten die u aansnijdt zitten op een veel gedetailleerder niveau dan de scope van dit afwegingskader is, omdat dit afwegingskader tot doel heeft een overzicht te geven van de verschillende signalen uit de stad. Een raadslid of andere betrokkenen kunnen dit document erbij pakken wanneer een (advies)aanvraag of voornemen tot initiatief besproken wordt in de raad. Dit document vormt een achtergronddocument dat geraadpleegd kan worden: zijn alle benoemde thema's aanbod gekomen in een aanvraag dan wel het proces van een initiatiefnemer? Hieronder volgt beknopt een reactie op een aantal punten die direct in relatie staan tot het afwegingskader - Raadsadres 100 (para)medici Dit raadsadres is bekeken en is, samen met andere raadsadressen meegenomen en verwerkt in de uitwerking van verschillende signalen in het document. Er wordt niet expliciet verwezen naar specifieke raadsadressen.

	windturbines plaatsen of de grenzen van het toelaatbare opzoeken) wordt deze maximale waarde in de praktijk ook altijd bereikt voor een aantal omwonenden. **"De geluidsnorm voor windturbines is in decibellen iets strenger dan de geluidsnorm voor wegverkeer..."** Ook dit is onjuist. Men heeft gepoogd hetzelfde hinderpercentage bij omwonenden te vinden bij de norm voor windturbines als bij de maximale norm voor wegverkeer en railverkeer, ongeveer 9%. Zie ook het RIVM rapport Evaluatie nieuwe normstelling geluid windturbines uit 2009: (https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/680300007.pdf) Dit hinder percentage wordt bij wegverkeer en railverkeer gehaald bij respectievelijk 58dB lden en 65dB Lden. Dat zijn de waarden waarmee het hinderpercentage van de windturbinenorm van 47dB Lden volgens dit RIVM rapport vergelijkbaar is. Als je naar de grafiek op pagina 14 van het RIVM rapport kijkt, zie je dat bij 50dB Lden wegverkeer er 3-4% gehinderde omwonenden zijn en bij 47dB Lden voor windturbines dus 8-9%. Dus naast dat de vergelijking onjuist is, suggereert deze ook nog eens dat het aantal gehinderden bij de (onjuiste) voorkeurswaarde van wegverkeer gelijk is aan de (enige) norm voor windturbines. "... Bronnen die de overheid o.a. heeft gebruikt bij de afweging over de geluidsnormen is wetenschappelijk onderzoek van het RIVM, de GGD 's en van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)." En heeft vervolgens een minstens 60% luidere norm gekozen! De WHO adviseert maximaal 45dB Lden. RIVM adviseerde in 2009 (zelfde rapport als verwijzing hierboven) een voorkeursnorm van 40dB Lden en een uiterste norm van 45dB Lden. De NL overheid is fors hoger gaan zitten met 47dB Lden. Ook deze tekst suggereert dat de overheid het advies van deze partijen heeft opgevolgd, maar dat is zeker niet het geval. **1.1.1 Signalen uit de stad** Hoe kan het dat hier niet een raadsadres van meer dan 100 (para-)medici wordt genoemd? Ruim honderd medici schreven een brandbrief naar de gemeenteraad om aan te geven dat het wetenschappelijk gezondheidsonderzoek dat het RIVM gebruikt niet geschikt is om de Nederlandse geluidsnorm te rechtvaardigen aangezien dit onderzoek betrekking heeft op lagere geluidsniveaus, met hogere turbines op een grotere afstand van bebouwing. Verder twijfelen de medici aan de kwaliteit en de onafhankelijkheid van het beschikbare wetenschappelijke onderzoek.	- Voorkeursgrenswaarden, geluidsnormen Reactie gemeente In het afwegingskader staat dat er per windturbine maatwerk nodig is als het gaat om geluid. Er is geen algemene afstand aan te geven dit is namelijk afhankelijk van de windrichting en windsnelheid en het type windmolen. Voor iedere windmolen of windpark is maatwerk nodig, op basis van de precieze locatie moet een geluidsberekening worden gemaakt. Overige punten In het afwegingskader staat benoemd dat er zorgen zijn geuit over de effecten van geluid, slagschaduw en knipperlichten en hoe deze onderwerpen een plek krijgen in het vervolg.

	"Hoe nemen we deze signalen mee?" Hier staat vervolgens puntsgewijs eigenlijk: we doen niets met jullie signalen, we gaan gewoon volgens de wettelijke normen realiseren (en vooral over die wettelijke geluidsnorm gaat nu juist de discussie!). Alleen als geluid cumuleert wordt er een overweging gemaakt, maar dat moet van de Omgevingswet. Anders gezegd: we doen niets met de signalen, we conformeren ons aan regelgeving. Als je als gemeente de signalen serieus neemt, werk je dit uit SMART en uitgebreid uit in de NRD zoals hieronder, zodat initiatiefnemers daar rekening mee moeten houden in de MER. **Ontbrekende aspecten met betrekking tot gezondheid** • *In verschillende onderzoeken komt hinder/annoyance terug. De WHO spreekt er ook van en noemt het een gezondheidseffect. Het onderzoek van het TNO uit 2008, geeft aan dat bij 47dB Lden 9% van de omwonenden ernstige hinder ervaart. Volgens het RIVM is er een verband tussen windturbinegeluid en annoyance.* Maar wat is hinder of annoyance nu precies, uitgedrukt in gezondheidseffect? Wat is het verschil tussen gewone hinder en ernstige hinder, wederom uitgedrukt in gezondheidseffecten. Deze hinder wordt erkend door het RIVM en de gemeente accepteert deze hinder blijkbaar. Maar kan de gemeente dan uitleggen welke gezondheidseffecten ze haar burgers mee gaat belasten? Wat is (ernstige) hinder en waar leidt het toe? Hoe ervaar je dit? Word je gek van het geluid als je een middag in de tuin zit, zoals bij windpark Spui? Kan je ervan slapen? • Een wetenschappelijk onderbouwde maar vooral verantwoorde norm wat betreft afstand en geluidsbelasting – zowel hoorbaar als laagfrequent - en gezondheidsrisico's voor dichtbevolkt gebied vanaf afstanden van 200 meter (volkstuinen). • Het betrekken van ondergronden (water) of woningsoorten (flatgebouwen, tuinhuisjes, woonboten) • Het effect van geluid / slagschaduw / knipperlichten e.a. op bepaalde bevolkingsgroepen: mensen met sociale achterstand, stress, ouderen, kinderen, etc. • De relatie tussen profijt en preventie van gezondheidseffecten is onduidelijk. Hoeveel profijt leidt tot hoeveel reductie in gezondheidseffecten en welke effecten betreft dit?	

	• Het effect van lange termijn blootstelling aan windturbines: hoe lang moet iemand worden blootgesteld aan welke mate van windturbinegeluid om gezondheidseffecten te ervaren? Welke effecten treden op? Verschilt dit per tijdsduur?	
22. Volkstuinvereniging Frankendael	Hierbij mijn reactie op het concept afwegingskader. Ik ben wat laat, maar dit concept is in onze klankbordgroep ook helemaal niet besproken. Er liepen verschillende agenda's door elkaar heen, die ook nog eens gewijzigd werden, wat flink verwarrend was. Van twee kanten werd om onze input gevraagd. Heel goed, maar dan krijg je eigenlijk niet de tijd om er goed naar te kijken. Reactie concept afwegingskader Als deelnemer aan kbg gezondheid vind ik het belangrijk dat het proces ten aanzien van gezondheid zorgvuldig wordt doorlopen, en pas afgerond kan zijn als er echt goed resultaat ligt. Er is in de Tweede Kamer via motie Leyten om aanvullend onderzoek gevraagd, omdat het onderzoek dat er nu ligt niet voldoende is. Het lijkt me belangrijk dat initiatiefnemers niet aan de slag gaan, voor het gezondheidsonderzoek naar tevredenheid is afgerond. Normen moeten landelijk worden vastgesteld, en niet door een initiatiefnemer. Ook het RIVM heeft al aangegeven dat extra onderzoek nodig is. Leefomgeving en gezondheid zijn met elkaar verweven. Het gaat niet alleen om de gezondheidseffecten van bewoners in hun woningen, maar ook om de effecten op de leefomgeving, op het beleven van de ruimte buiten, en het effect daarvan op de bewoners. Verarming van buitenruimte en natuur horen meegenomen te worden in hun effect op de gezondheid. Zo ook de situatie op de volkstuinen. De afstand van 350 m is gebaseerd op zeer verouderde onderzoeken. Op dit moment is essentieel dat voor de nieuwe turbines uitgegaan wordt van nieuw onderzoek naar alle aspecten van hinder en gezondheidsschade, inclusief LFG en trillingen.	Gemeente dient hierop te reageren

Commented [redacted]: Gemeente

Lokale Klankbordgroepen

In de onderstaande tabel staat het overzicht van de reacties voortkomend uit de lokale klankbordgroepen.

Nummer	Reactie uit betreffende procesgroep	Reactie in afwegingskader
23. KBG Oost	**Feedback bijeenkomst Oost aantekeningen bijeenkomst 15 december** • Storen aan koppeling gezondheid in dezelfde bullet met rust aan de horizon (vergezicht). Vergezichten voor de ziel zie ik niet met gezondheid gekoppeld. • Alleen opmerking 'bewoners maken zich zorgen over veiligheid'. Te weinig. Kijken of er nog toelichting is vanuit Oost extra. • Veel vogels in het zoekgebied vond ik kort door de bocht. Windmolen komt in natuurcompensatiegebied te staan voor uitleg IJburg, dat expliciet noemen en op de grens voor Natura 2000. Ook afbreking erfgoed. • Ridiculisering: zorgen zijn niet hetzelfde als bezwaren. Er zijn bezwaren geuit, zorgen, dat is een punt, blijkt vanavond, doel van het afwegingskader blijft rijkelijk vaag. Ik zou bij een afwegingskader denken aan scenario's. • Wereld erfgoed, staat veel te beknopt weergegeven en onvolledig. Niet consequenties van negatieve heritage impact is en effecten van afnemen status van het erfgoed. • Voor strandeiland en buitenland komt erfgoed geheel niet terug, ook daar belangrijk naast gezondheid en natuur. • Hinderbeleving en veiligheid ontbreken volledig bij het stuk van sciencepark. Heel klein voorkeursgebied, dus weinig schuifruimte. Tuinpark niet in voorkomt, allerlei waarden zoals recreatie, toerisme, biodiversiteit niet aan de orde komen. De hinderbeleving en de veiligheid niet genoemd. Als we ergens last van hebben is het de hinderbeleving, op 10 meter afstand van a10, de trein op 10 meter afstand en Carolina Macgillavry doorgetrokken. In diezelfde hoek ook nog een windturbine. Dus de hinderbeleving die lijkt mij wel duidelijk. • Bovendien volkstuinpark met nachtverblijfvergunning, staat er niet bij maar wel essentieel. Veel tuinders wonen 9 maanden per jaar op de tuinen. Ook net afspraken waar tuinen verder opengesteld gaan worden voor niet tuinders. Ook daarvoor rekening houden met veiligheid. Bij provinciale staten NH bespreking RES is unaniem een motie hierover aangenomen voor volkstuinparken met nachtvergunning. Veiligheidsnorm moet aangehouden worden. Minimaal 198 meter? • Geluidsoverlast door universiteit wordt gek gevonden. Geluidsaccumulatie is er door water, auto, trein, maar universiteit gek om te benoemen. • Ook niet genoemd dat volkstuinpark onderdeel is van ecolint amsterdam, vlak bij Diemerpark en Flevopark. Ook impact op natuur en gezondheid. Er is al zo weinig groen. Gewezen op rapport	

Commented [redacted]: Vergeet niet de namen weg te halen

	rekenkamer Amsterdam dat er met name in centrum en oost te weinig groen is. Ga dat vooral niet nog meer terugbrengen. • Motie Erkens/Leijten van tweede kamer over beter onderzoek. • Er moet een echt afwegingskader komen, onvoldoende dat er een lijstje bulletpoints staat met zorgen. Alleen wettelijk kader en lijstje zorgen nu. Er zijn veelvuldig krachtige bezwaren geuit en ingebracht. Vanuit die krachtige bezwaren moet tot een afwegingskader gekomen worden met zaken als gezondheidsoverwegingen en natuur en landschap. • Toekomstige bewoners. Staat wel vermeld dat 8500 huishoudens hinder gaan ontvangen. Dat het belangrijkste. • Naar de positieve aspecten kijken van windmolens: recreatie bezoeken, toont dat een gebied bezig is met duurzame energie. Komt misschien terug in het algemene deel van het afwegingskader? • Waarom niet al afwegingskader voor de gele en rode gebieden? Voordat er gebieden afvallen en die weer in beeld komen, dan weer heel proces door.	
24. KBG Oost	REACTIES OP AFWEGINGSKADER LOKALE DEEL UIT OOST **Lijst met indieners Oost:** 1. [redacted] 2. [redacted] 3. [redacted] 4. [redacted] 1. [redacted] *Afwegingskader concept - commentaar* DOEL VAN HET AFWEGINGSKADER IS RIJKELIJK VAAG Het afwegingskader is verzamelrapport met 'signalen uit de stad' dat in februari ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de raad. Wat er wordt afgewogen en er wordt goedgekeurd is onduidelijk. Er worden geen criteria genoemd, wat je zou verwachten bij een afweging. Zoals het afwegingskader nu is opgesteld, zonder criteria, vallen er bij de raadsbeslissing in februari geen gebieden af, of worden bepaalde gebieden ontraden of wordt er geen dringend advies gegeven om gebieden te schrappen. RIDICULISERING GEUITE BEZWAREN	

Commented [redacted]: Opdelen in vier rijen

	Door te spreken van 'zorgen' in plaats van bezwaren en het weglaten van de argumentatie daarachter wordt een valse voorstelling van zaken gegeven van wat naar voren is gebracht bij allerlei inspreekrondes en klankbordgroepen. Er is een wezenlijk verschil tussen 'zorgen' en 'bezwaren'. Bovendien worden verschillende bezwaren geridiculiseerd, zoals 'bewoners geven aan waarde te hechten aan rust', of staan er alleen constateringen - 'Er zijn veel vogels' – zonder de bijbehorende genoemde risico's. In geval van het zoekgebied Strandeiland/Buiteneiland ontbreken veel bezwaren. BEDREIGING UNESCO WERELDERFGOED De bedreiging van het Unesco werelderfgoed door de eventuele komst van windturbines wordt grotendeels verwaarloosd. Alleen in het algemene gedeelte wordt bij het kopje *Bestaande wet- en regelgeving* dit punt zeer kort en onvolledig (zo wordt niet vermeld wat de consequenties van een negatieve HIA zijn) aangestipt. In zoekgebied Strandeiland/Buiteneiland komt dit punt in zijn geheel niet terug, hoewel er wel herhaaldelijk bezwaren juist voor dit gebied geuit zijn. Dat is op zijn minst opmerkelijk, omdat in dat zoekgebied op geen enkele plek een windturbine geplaatst kan worden, tenzij de gemeente de status van werelderfgoed in de waagschaal wil stellen. Als de gemeente die gok wil wagen, dan moet zij eerlijk zijn en open kaart spelen naar eventuele 'initiatiefnemers'. Dan moet de gemeente vertellen dat men niet alleen allerlei rechtszaken aan de broek kan krijgen, maar men waarschijnlijk ook heel Nederland over zich heen krijgt. De suggestie wekken dat het allemaal 'in een latere fase' kan is een vorm onbehoorlijk bestuur. Enkele feiten op een rij: - Sinds 1996 staat de Stelling van Amsterdam op de werelderfgoedlijst. In 2021 heeft Unesco daar de Nieuwe Hollandse Waterlinie aan toegevoegd. Het Vuurtoreneiland, het gebied daaromheen, en de zichtlijnen naar Pampus zijn Unesco Werelderfgoed, als onderdeel van de Stelling van Amsterdam. Nederland heeft zich gecommitteerd aan de bescherming van de Unieke Universele Waarden van deze gebieden. Door windturbines worden deze waarden van de plek verstoord, de zichtlijnen naar Pampus doorbroken, en het schootsveld doorkruist. Op deze locatie moet hoe dan ook een HIA plaatsvinden (Heritage Impact Assessment) naast een MER. - De Gemeente Amsterdam met haar besluitvorming rond de Regionale Energie Strategie doet voorkomen dat windturbines wel mogelijk zijn in het gebied van de Stelling van Amsterdam. Dat is echter zeer twijfelachtig en riskant, want de status van werelderfgoed kan door Unesco ook afgenomen worden en dat heeft in het verleden ook plaatsgevonden (in Dresden bijvoorbeeld). Het Unesco Werelderfgoed-comité in Parijs heeft al in 2017 Nederland sterk aangeraden voortaan HIA's uit te voeren voor alle voorstellen die te maken hebben met ontwikkelingen binnen en nabij de Stelling van Amsterdam. Maar er heeft geen HIA plaatsgevonden voorafgaand aan het aanwijzen van de 'voorkeursgebieden' door de verantwoordelijke wethouder en zij heeft informatie over het risico niet met de raad gedeeld. Nederland is door Unesco gevraagd om alle grote projecten die mogelijk	

	van invloed zijn op de uitzonderlijke universele waarde van het gebied te communiceren aan het Werelderfgoed-comité. - Het doorzetten van de mogelijke plaatsing van turbines, die wel tien keer hoger zijn dan de nabijgelegen monumentale Vuurtoren, zal leiden tot rechtszaken tegen de gemeente. In Frankrijk werd een rechtszaak in een vergelijkbaar geval - tegen de gemeente die windmolens wilde plaatsen bij Mont St. Michel – gewonnen door de tegenstanders van deze windturbines, omdat het Unesco erfgoed hierdoor bedreigd werd. - Het Ministerie van OCW met als adviseur de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) zijn eerstverantwoordelijke voor het beheer en de duurzame instandhouding van werelderfgoed sites. Een grote, ruimtelijke ingreep moet verplicht, via het Rijk, gemeld worden aan Unesco. Bij verwachtte effecten op het beeld van of het zicht op het werelderfgoed, zoals bijvoorbeeld hoogbouw en windturbines, moet voorafgaand aan de besluitvorming een HIA uitgevoerd worden en niet in een later stadium wanneer 'initiatiefnemers' naar plekken gaan zoeken in het zoekgebied Strandeiland/Buiteneiland. - Voor het betreffende werelderfgoed zijn de provincies Noord-Holland en Utrecht beheerder. Zij hebben al aangekondigd deze erfgoedstatus te verdedigen. Ook een unaniem aangenomen motie van de Provinciale Staten noemt dit punt expliciet. Daarom dient het afwegingskader sterk aangepast te worden, zodat de Stelling van Amsterdam de bescherming krijgt die ze verdient. --- Hier nog wat aanvullingen op de bijeenkomst van gisteravond: In de eerste plaats maak ik ernstig bezwaar tegen het gebruik van de term **Afwegingskader**. Een afwegingskader moet criteria bevatten op basis waarvan de afweging gemaakt kan worden en dat moet dan tot een beslissing leiden. Dat is hier in het geheel niet het geval. Ik stel voor dat het 'rapport bezwaren uit de stad' wordt genoemd. In de tweede plaats, als aanvulling op mijn opmerkingen over het Werelderfgoed stel ik voor een apart vak in de 'taartpunten' van Standeiland/Buiteneiland in te voegen getiteld: **(Bedreiging) Werelderfgoed** met daarin mijn opmerkingen over noodzaak HIA en bedreiging van verlies status erfgoed. Dus niet rangschikking onder leefomgeving of zo. Groet	

	[redacted] 2. [redacted] Hier wat punten die ik gisteravond ook noemde en graag in de Geluiden wil laten opnemen. • Omwonenden kunnen de turbines zelf zien draaien en er aan meewerken door bijvoorbeeld (hulp)molenaar te worden, er in te investeren of er de energie van af te nemen. Dat geeft betrokkenheid en een goed gevoel als je je realiseert dat er duurzame energie wordt opgewekt. • Er is nu al veel omgevingsgeluid. Een windturbine hoor je dan niet meer. • Windturbines zijn toonbeelden van duurzame energie. Er zijn ook echt mensen die ze mooi vinden. Feit is dat je dan direct ziet hoe er duurzame energie wordt opgewekt. Waar je elektriciteit vandaan komt. En als je deelneemt, dat je er geld aan kunt verdienen, ook zonder subsidie! • Hoe dichter bij de mensen, hoe groter de betrokkenheid. Dat is ook precies het idee en het mooie van lokale duurzame energie. • Windturbines kunnen ook gebruikt worden als recreatief object. Zeil er omheen, wandel er omheen, klim er in. Er zijn meer argumenten voor wind, maar die zijn niet specifiek voor de twee zoekgebieden in Oost. 3. [redacted] In aanvulling op de bijeenkomst van gisteravond hierbij mijn opmerkingen over het concept afwegingskader nog even op een rijtje: <u>Voorkeursgebied Science Park: de aspecten Hinderbeleving en Veiligheid ontbreken in het concept afwegingskader</u> *1. Hinderbeleving* Science Park is het kleinste zoekgebied (7ha) met relatief heel veel gehinderden, zie de afbeelding hieronder uit het MER Addendum Wind op Land van de provincie Noord-Holland van augustus 2021. Doordat het zoekgebied zo klein is, is er ook heel weinig schuifruimte.	

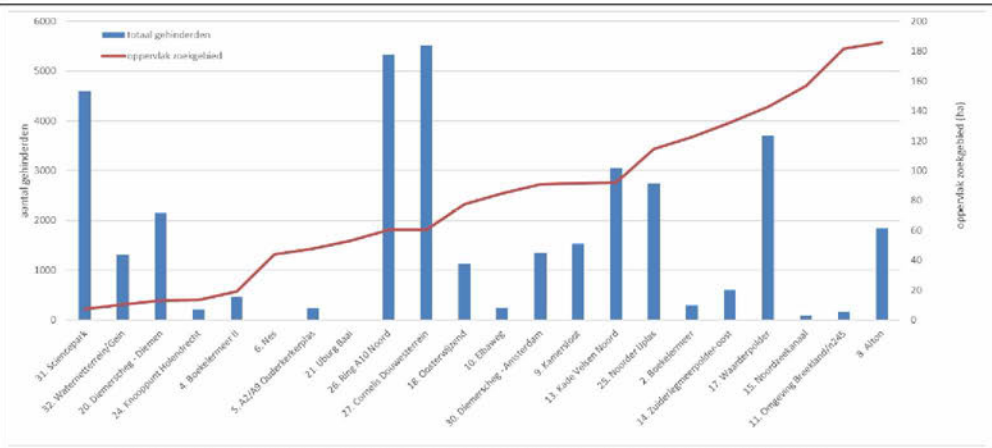

Figuur 3.2: Potentieel aantal gehinderden en areaal van de zoekgebieden (kleinste zoekgebieden)

Dit MER Addendum heeft overigens tuinpark Nieuwe Levenskracht geheel over het hoofd gezien (in tegenstelling tot de tuinparken in Noord), waardoor de opstellers er van uit zijn gegaan dat zich in dit zoekgebied alleen een spoorlijn en een snelweg bevinden. Met als gevolg dat de aandachtspunten externe veiligheid, ruimtelijke waarden, natuur, biodiversiteit, recreatie en toerisme in de tabellen over zoekgebied Science Park in het MER Addendum ontbreken. (Er is inmiddels een zienswijze ingediend over deze manco's.)

Omwonenden zullen veel geluidhinder ondervinden en dat geldt ook voor het tuinpark met nachtverblijfvergunning dat direct grenst aan dit kleine zoekgebied.Veel tuinders wonen immers 9 maanden per jaar op hun tuin.

2. Veiligheid
In Provinciale Staten Noord-Holland is bij de bespreking van de RES 1.0 (incl. Amsterdam als subregio van NHZ) op 5 juli jl. unaniem een motie aangenomen dat volkstuinparken met een nachtverblijfvergunning (zoals Nieuwe Levenskracht in Science Park) ten aanzien van externe veiligheid moeten worden aangemerkt als kwetsbaar object. Gedeputeerde Staten is opgedragen om te zorgen dat in de uitwerking van de RES de voorwaarden ten aanzien van externe veiligheid conform worden toegepast in de zoekgebieden nabij volkstuinen.
De gemeente Amsterdam laat dit echter na.

	Er zijn dus grote zorgen over het ontbreken van deze externe veiligheidsnorm. Ik wijs in dit verband ook op de uitspraak van de Raad van State van 30 juni jl. Daarnaast de volgende tekstuele opmerkingen over Science Park in het concept afwegingskader: *3. Gezondheid* Niet alleen "o.a. de bewoners van de aangrenzende gemeente Diemen hebben vragen over de potentiële gezondheidsrisico's ". Dat geldt natuurlijk ook voor de bewoners/gebruikers van Science Park. Ik wijs in dit verband ook op de motie Erkens/Leijten die op 15 juni jl. met 133/150 stemmen in de Tweede Kamer is aangenomen over de noodzaak op korte termijn een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefomgeving van omwonenden in relatie tot windturbines en die resultaten mee te nemen in het verder concretiseren van de RES'en. Er zijn niet alleen zorgen, maar grote bezwaren over de afstand tot woningen en (recreatie)voorzieningen. *4. Recreatie & belevingswaarde* 'Naast het zoekgebied ligt een volkstuinpark' aanvullen met: *met nachtverblijfvergunning.* Ik wijs in dit verband op de onlangs door wethouder Van Doorninck ondertekende Uitvoeringsstrategie Volkstuinparken, waarbij volkstuinparken een nog grotere rol gaan spelen in de natuurbeleving en de recreatiemogelijkheden van niet-tuinders. Dat beleid staat haaks op het plaatsen van een 146 meter hoge windturbine op 0-150 meter afstand van het tuinpark. De Rekenkamer Metropool Amsterdam heeft in haar onderzoek dit najaar geconcludeerd dat met name in Centrum en Oost te weinig groen aanwezig is. *5. Natuur* Science Park kent een grote biodiversiteit, mede vanwege het volkstuinpark waar ecologisch verantwoord (hoogste keurmerk en internationale erkenning) wordt getuinierd en sprake is van beschermde flora en fauna, zoals verschillende soorten vleermuizen, buizerds, ijsvogels, ransuilen, ringslangen, hermelijnen etc. Nieuwe Levenskracht is onderdeel van het Ecolint dat ononderbroken door de hele stad loopt en van Natuur Netwerk Nederland (NNN). Verbinding met Diemerpark en Flevopark. *6. Ruimtelijke kwaliteit en landschap*	

	Het zoekgebied ligt in de oksel van de spoorlijn richting Enschede en het verkeersknooppunt Watergraafsmeer/A1 en A10. De Catharina Macgillavrylaan naast de spoorlijn wordt op korte termijn doorgetrokken via een extra tunnel naast de bestaande tunnel van de A10 ten behoeve van doorgaand verkeer, ter ontlasting van de Middenweg, waarna de Kruislaan wordt afgesloten voor verkeer. De opmerking in het concept afwegingskader over geluid cumulatie door de verschillende functies in het gebied zoals de universiteit, begrijp ik niet. Wat de universiteit met die geluid cumulatie te maken heeft, is niet duidelijk. Het gaat om de geluid cumulatie van trein- en wegverkeer. *7. Inzet van alternatieve technieken en innovaties* Graag toevoegen: - 80 km op de hele ring A10 - onderzoek naar betere opslag opbrengst zonnepanelen in het elektriciteitsnet. Nu gaat veel groene energie verloren omdat het elektriciteitsnet dit niet kan verwerken. *Tot slot* - waar is het voorzorgsprincipe - wat waren de selectiecriteria om tot de huidige voorkeursgebieden te komen? - wanneer en door wie wordt besloten tot wel of niet plaatsen van windturbines? Mochten er nog vragen zijn n.a.v. mijn reactie, dan hoor ik dat graag! Met vriendelijke groet, [redacted] 4. [redacted] in aanvulling op de opmerkingen die ik woensdag tijdens de RES-bijeenkomst heb gemaakt, volgen hieronder nog een aantal aanvullende opmerkingen. Zoals verzocht stuur ik deze binnen de gestelde deadline van vrijdag 17 december. *Algemeen*	

	• Ik maak bezwaar tegen de gehanteerde term 'afwegingskader'. Een afwegingskader bevat criteria op basis waarvan een afweging gemaakt kan worden, dat tot een beslissing kan leiden. Het aan ons getoonde concept-document bevat geen criteria en is daarmee geen afwegingskader. • Voor geluid, maar ook voor externe veiligheid en slagschaduw wordt gerefereerd aan de normstelling van het Activiteitenbesluit. zoals door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op 30 juni 2021 (Uitspraak 202003882/1/R3 aangaande Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding 2020) is vastgesteld zijn de normen van het Activiteitenbesluit niet zelfstandig getoetst met een Strategische Milieubeoordeling. Daarmee is onvoldoende gemotiveerd dat de gehanteerde normen voor geluid, externe veiligheid en slagschaduw voldoende waarborgen bieden voor de gevolgen voor het milieu. *Strandeiland/Buiteneiland* <u>Gezondheid</u> • Er wordt beknopt opgemerkt dat er zorgen over effecten op de gezondheid zijn. In dezelfde bullet wordt een koppeling gemaakt met "vergezichten die essentieel voor de ziel zijn". Ik maak bezwaar tegen deze toevoeging omdat deze de reële zorgen van belanghebbenden ridiculiseert. De effecten van windturbines op gezondheid gaan verder dan zorgen over het uitzicht, zie bijvoorbeeld de recente publicaties van Dr. De Laat (Ned Tijdschr Geneeskd. 2021;165:D5999). <u>Natuur</u> • Dat er veel vogels zijn rondom IJburg is een veel te algemene opmerking. Het IJmeer is het leefgebied van vele duizenden beschermde vogels die er het hele jaar door te zien zijn. Het IJmeer ligt op een trekvogelroute en is een overwinteringsgebied en een rustplaats voor trekvogels. In de ondiepe delen van het IJmeer groeien kranswieren die in de zomer en de herfst een belangrijke voedselbron voor vogels zijn. Het is de grootste oppervlakte van deze wieren in ons land. • Bovendien ligt het zoekgebied ligt óp de grens van Natura 2000 (EU habitat-richtlijn) en NNN, en is onderdeel van de ecologische structuur van Amsterdam. <u>Ruimtelijke kwaliteit en landschap</u> • Het zoekgebied ligt ingeklemd tussen twee UNESCO-sites (Pampus en Vuurtoreneiland, beiden onderdeel van de Stelling van Amsterdam). Deze forten liggen in landelijk gebied waar nog geen	

	sprake is van schending van de zichtlijnen, een van de belangrijkste unieke Uitzonderlijke Universele Waarden (erkenningscriteria door Unesco) van de Stelling van Amsterdam. Het risico dat plaatsing van windturbines ook buiten het werelderfgoed tot aantasting van de visuele integriteit kan leiden is recent al expliciet door UNESCO en ICOMOS benoemd. Een windturbine van 5,6 MW heeft een tiphoogte van 240 meter en is vanaf tientallen kilometers zichtbaar. Ieder verband met de 19 meter hoge vuurtoren van het Vuurtoreneiland is volledig weg. De plaatsing van windturbines in het IJmeer is niet nodig in het kader van de energietransitie, maar brengt wel schade toe aan de unieke universele waarden van Pampus en Vuurtoreneiland, en is daarmee risicovol voor de UNESCO-status van Pampus en Vuurtoreneiland. Zeker omdat wethouder Van Doorninck van Amsterdam al heeft gezinspeeld op extra hoge turbines in dit gebied, omdat dit een van de weinige gebieden in Amsterdam is waar geen hoogtebeperking vanwege Schiphol geldt. • Volgens de Rekenkamer van Amsterdam is de hoeveelheid groen in Oost in het algemeen, en IJburg in het bijzonder, onder de maat en staat bovendien onder druk. Het plaatsen van windturbines vlakbij de bebouwing van IJburg zal een verdere druk geven op de mogelijkheden tot ontspannen en recreëren. <u>Democratische legitimiteit</u> • De stadsdeelcommissie van Amsterdam Oost heeft op 1 december 2020 een ongevraagd advies aangenomen om de zoeklocaties IJmeer en Science Park in te trekken. • Provinciale Staten heeft op 5 juli 2021 unaniem(!) een motie (106-2021) aangenomen om terughoudend te zijn in de uitwerking van zoekgebieden voor de opwek van windenergie in het IJmeer. Ik verzoek u om bovenstaande opmerkingen over te nemen in het eindrapport, cq. mij per punt een inhoudelijke reactie te geven. Vriendelijke groet, [redacted]	
25. KBG Zuidoost	Heeft hele lokale deel herschreven (dat zijn 20 pagina's...)	

Commented [redacted] achteraf

26. KBG Noord	**REACTIES OP AFWEGINGSKADER LOKAAL DEEL UIT NOORD** **Lijst met indieners:** 1. [redacted] (Voor de Wind) 2. [redacted] (Bewoonster Zunderdorp) 3. [redacted] (Bedrijven Oostzaan) 4. [redacted] (Energie coöperatie NIJP) 5. [redacted] (Tuinpark Buikslotermeer) 6. [redacted] (Stichting Behoud landelijk Noord) 7. [redacted] (Windalarm Noord) 8. [redacted] (Bewoner Landsmeer) 9. [redacted] (nu geen reactie -Buurtverenigingen: Nieuwendammerdijk/Twellegea/Scheepmakers en Noordrust) 1. [redacted] Vijf bondigealinea's, bedoeld voor de pagina's 60 en 61 van het Afwegingskader: "Over een jaar of tien wil ik graag, met mijn kleindochter voorop de fiets, onder de A10 kunnen doorfietsen en haar dan aanwijzen, waar de elektrische stroom voor onze warmtepomp en onze e-bikes vandaan komt." "Wij maken ons zorgen dat de opbrengsten van ONS windpark naar (buitenlandse) aandeelhouders van Multinationale Energiebedrijven zullen gaan, zoals Vattenfall, die dan de energieprijs flink zullen opdrijven via de marktwerking. Wij pleiten voor financiële deelname door de Gemeente zelf en door lokale energie-coöperaties." "Een groep bewoners van Landelijk Noord wil een lokale coöperatie oprichten, met als doel om op termijn Alle Elektriciteit voor Landelijk Noord op te wekken via een Mix van lokale en duurzame bronnen, zoals een Windpark, Zonnepanelen, Methaan uit Mestvergisting, Aardwarmte, enz. Ook de aanschaf van een gemeenschappelijke Buurtbatterij wordt daarbij overwogen." "Bewoners vragen zich af, waarom de zoekgebieden zo vlakbij de A10, (en de volkstuinen) zijn gepland. Waarom worden de "extra zoekgebieden" niet in de overwegingen betrokken? Daar gelden de belemmeringen van Approach 22 van Schiphol niet meer (zie Pondera rapport, pagina 12), en daar kunnen	

Commented [redacted]: Graag uitplitsen in diverse rijen.

	hogere, geluidsarmere en veel efficiëntere molens geplaatst worden. Bovendien wordt de pijn dan eerlijker verdeeld tussen de 5 dorpskernen van Landelijk Noord." "Waarom moeten die molens ten Noorden van de A10? Kunnen ze niet in het Markermeer worden gezet? Daar veroorzaken ze geen overlast, alleen maar horizonvervuiling." 2. [redacted] Algemene terugkoppeling op het stuk: - Kleuren en verdeling in de 4 thema's snap ik. Maar ik denk dat je beter alles even groot kan maken om de indruk weg te nemen dat het een belangrijk is dan het ander. Ik lees dit nu procentueel gezien, omdat dat vaak is hoe zoiets wordt ingedeeld. - Ik mis het écht overbrengen van de zorg. Het is te vlak geschreven. - Ik snap dat het een bundeling is, maar ik zou toch graag de meest genoemde punten (of diegene waarvan men voelt dat dit belangrijk is) als eerste genoemd zien. Nu worden er belangrijke punten ergens tussen neus en lippen door genoemd voelt het [redacted]noemde elke keer dat we ons in moesten leven in de hoeveelheid informatie die men te verwerken krijgt, dan lijkt het me niet meer dan wenselijk dat je het ook voor hen zo overzichtelijk mogelijk maakt. - Ik zie nergens in het stuk een verwijzing staan naar hetgeen wij nu onze tijd aan besteden. - Ik vind het raar dat er op bepaalde punten zoals bij Ruimtelijke... / punt 5 er opeens een afweging van een ander perspectief lijkt te proberen deze zorg minder belangrijk te maken. Overige punten die ik mis: - Wij maken ons extreme zorgen over potentiele giflekken van o.a. Agent Orange uit de Volgermeerpolder door de bodemtrillingen die windmolens geven. Gelet op de unieke veengrond dient dit ter plekke, door een onafhankelijke partij onderzocht te worden, met als opdrachtgever de Gemeente en niet initiatiefnemers. De verantwoordelijkheid voor het mogelijke weglekken van het gif ligt immers bij de gemeente en niet bij de initiatiefnemers. Tevens willen wij inspraak in de opdracht die gegeven wordt, om zeker te weten dat de opdracht alomvattend is. - Wij willen dat er berekeningen gemaakt worden van de combinatie van de hoogspanningsmasten, de ring én de windmolens. - Wij maken ons zorgen over de verantwoordelijkheden die de Gemeente lijkt af te schuiven op de initiatiefnemers. - Landelijk Noord is o.a. uniek voor haar weidse omgeving, dit wordt ook door de gemeente zelf als bijzonder bestempeld en tot uiting gebracht in de eisen die ze stelt aan bijvoorbeeld de boeren. De boeren van Waterland worden al jaren gestimuleerd om zo natuurlijk mogelijk te boeren. Er wordt heel veel rekening	

	gehouden met de omgeving waar de boerderij staat. Er worden nesten beschermd voor weidevogels, er wordt laat gemaaid in het jaar zodat de kuikens van de weidevogels groter zijn en maaien dan ook in stroken. Koeien lopen zo veel mogelijk buiten, wat zomers wel eens lastig is, helemaal nu het warmer wordt. Want in Waterland mogen we namelijk geen bomen in het land planten om het landschap weids te houden. Boeren die hun vee buiten hebben lopen voelen zich nogal bedondert dat er nu vanuit de gemeente opeens wel ruimte is voor een windmolen, terwijl een boom voor schaduw niet geaccepteerd wordt. - Kijk naar de unieke kenmerken binnen ALLE wijken in HEEL Amsterdam, maak dit inzichtelijk en kijk hoe deze plekken zoveel mogelijk energie kunnen opleveren. In Landelijk Noord liggen bijvoorbeeld veel stallen, waar allemaal zonnepanelen op geplaatst kunnen worden. Ook de energieslurpers aan de grachtengordel met minder geisoleerde huizen en de Zuidas kunnen hun bijdrage leveren. - Ambitie windenergie Amsterdam en het Rijk: Bewoners vinden dat er een tegenstrijdig signaal wordt gegeven wanneer bewoners een energievraagstuk moeten oplossen, maar er ondertussen wel ruimte wordt geboden aan datacenters. 3. [redacted] Onder hoge tijdsdruk probeer ik toch vandaag te reageren op het concept Afwegingskaders. Wat is de betekenis van afwegingskaders? • Grenzen waarbinnen een bepaald besluit wordt afgewogen Als ik nu kijk naar de opmaak van afwegingskader Windturbines Amsterdam is het alleen maar “vraag en antwoord” De “signalen” worden direct weerlegd met antwoorden uit regelgeving Plan-MER, RIVM, RVO etc. Hoezo kan je dit stuk betitelen als afwegingskader, er valt weinig af te wegen voor de Raad als alles al is weerlegd, antwoord op is gegeven en is afgedaan, afgehecht of bestuurlijk besloten! Terug naar sheet 9, bestaande wet- en regelgeving, Amsterdams beleid: deze sheet in incompleet, niet actueel en op de hand van de opdrachtgever Amsterdam opgesteld. Waar is de input van de NRD (Noorder IJplas / Cornelis Douwes)? Waar is de MER Addendum Wind op Land NH, de uitspraak arrest van Nevele wordt genegeerd, sheet 9 had je net zo goed de spelregels van Amsterdam kunnen noemen…. Geef dan in de afwegingskader mee dat Amsterdam alles op alles zet om zo nauwkeurig mogelijk adhv meetinstrumenten, per zoekgebied, de geluidsmetingen en slagschaduw en lichtschittering te bepalen. En niet	

	dat Amsterdsam zich verschuild achter de standaard normen met een acceptatie van ca. 10% collateral damage voor de omwonenden ingecalculeerd..... Voorts blijf ik erbij dat de verwijzing naar RES1.0 en RES2.0 onjuist wordt gebruikt, namelijk ook in het afwegingskader wordt het zoekgebied Noorder IJplas / Cornelis Douwes uitgesloten terwijl zij wel benoemd zijn in RES1.0 en 2.0. Daarnaast slechts één het woord "draagvlak", notabene als referentie het omstreden OIS draagvlakonderzoek 2020. (onjuist is "najaar 2020", fyi, de buurgemeenten waren hierin NIET meegenomen!) U als "Public Mediation" zou beter moeten weten, KYC, dat het draagvlakonderzoek in 2020 omstreden is en dat er uberhaupt géén sprake was/is voor draagvlak voor windturbines binnen stedelijk gebied. 4. [redacted] 1. Draagvlak Ik heb de euvele moed om voor te stellen om in het centrum van de waaier naast Wet en Regelgeving DRAAGVLAK toe te voegen. Geen enkele van de onderwerpen in de waaier is bespreekbaar zonder DRAAGVLAK. Het Amsterdamse RES team heeft gefaald in het creëren van draagvlak voor de RES plannen. Ze wringen zich in allerlei bochten om te voorkomen dat het gebrek aan draagvlak door onderzoek wordt aangetoond. De weerstand in Amsterdam is niet tegen de RES, ook niet tegen alle 17 turbines die de wethouder in de stad wil plaatsen want de helft hiervan kan in het havengebied worden geplaatst. Waar alle weerstand tegen is zijn de 8 turbines in 6 zoekgebieden die een onacceptabele negatieve impact hebben op de directe leefomgeving van de duizenden omwonenden. Het totale aanbod van de Amsterdamse RES subregio is 700 GWh aan duurzame energie in 2030. De bijdrage van de 8 turbines in de 6 zoekgebieden is slechts 8% hiervan. Er zijn al talloze suggesties gedaan om dit kleine gat te dichten zonder de 8 turbines in de 6 zoekgebieden. Het proces in Amsterdam loopt vast omdat de wethouder de 6 zoekgebieden niet ter discussie wil stellen.	

	Het college van Amsterdam speelt op dit moment een gevaarlijk spel door nu in het eerste begin van de energietransitie draagvlak te verspelen die ook zijn weerslag zal hebben op b.v. warmtenetten en de volgende RES2.0 fase. Het is noodzakelijk dat de gemeenteraad zijn controlerende taak kan uitvoeren door plannen van het college te kunnen afwegen op DRAAGVLAK Ik zal dat toelichten: • Een eenvoudige zoekopdracht "energietransitie draagvlak" geeft pagina's vol documenten waarin uitvoerig wordt uitgelegd dat draagvlak essentieel is voor de energietransitie. Een wethouder die mooie plannen maakt voor de energietransitie heeft de Amsterdammer nodig om ze uit te voeren. • De coalitiepartijen in de Amsterdamse gemeenteraad hebben in hun coalitie afspraken opgetekend: *"Draagvlak onder Amsterdammers voor de energietransitie vinden wij essentieel"* Ook om deze reden moet draagvlak dus een onderdeel van het afwegingskader worden. • In het klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over burger participatie bij duurzame energieprojecten. Afgesproken is dat initiatiefnemers samen met omwonenden een participatieplan opstellen en over de afspraken een omgevingsovereenkomst afsluiten. (Klimaatakkoord blz 164) Het is duidelijk dat deze afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat turbines worden geplaatst zonder draagvlak en zonder betrokkenheid van omwonenden. De initiatiefnemer in zoekgebied 2 (NIJP) heeft een participatieplan opgesteld zonder overleg met de omgeving. Er is geen draagvlak voor hun plan in de omgeving dus was er niemand te vinden die aan hun plan wilde meewerken. Er is dus ook geen omgevingsovereenkomst gesloten. Toch hebben de initiatiefnemers eind december 2020 hun participatieplan voorgelegd aan het college die uiteindelijk het plan toch hebben goedgekeurd. De initiatiefnemers zijn toen een poppenkast participatieproces gestart met 30 tegenstanders voor hun turbine project. Tot nu toe zijn er twee van de vier omgevingsberaden geweest. Deze 'beraden' verlopen verre van soepel. Hoe dit afloopt valt nog te bezien. Voor nu heeft het college zijn goedkeuring gegeven aan deze schijnvertoning. Het is nodig dat de raad een een middel krijgt om dit soort schijnparticipaties te voorkomen in de vorm van een DRAAGVLAK afweging.	

	• Het Amsterdamse RES team heeft gekozen voor een technocratische projectmatige insteek. Dit is niet een manier om "hearts and minds" te winnen. 2. De RES staat niet ter discussie Deze zin viel me op in de presentatie die maandagavond werd gegeven. Dit statement komt duidelijk uit de onderzoeksopdracht die Amsterdam aan PublicMediation heeft gegeven. Naast dat dit een onjuiste framing van het reflectieproces is, is het tegelijkertijd ook de angel waarom het proces niet soepel verloopt. Dit statement suggereert dat de Amsterdamse burgers tegen de RES als geheel bezwaren hebben. Dit is onjuist zoals ik boven reeds heb uiteengezet. Er is in Amsterdam alleen bezwaar tegen de turbines in de 6 zoekgebieden die een ernstige inbreuk op de leefomgeving van duizenden Amsterdammers vormen. Door dit punt niet te discussie te stellen mislukt het reflectieproces. Waarschijnlijk had de wethouder de idee om met een breed opgezet onderzoek meer welwillende " Signalen uit de stad" te horen te krijgen dan ze de afgelopen twee jaar heeft gehoord. Dit gaat niet gebeuren omdat: 1. De deelnemers aan de klankbordgroepen voor het grootste gedeelte dezelfde burgers zijn die bij de afsluitende participatie Zoomsessie (met alle mics op mute) in november vorig jaar de chatbox met 2500 chats lieten ontploffen, die al meer als 500 inspraakmomenten bij de gemeenteraad en provinciale staten hebben gevuld, die 600 zienswijzen op de turbines in de omgevingsvisie hebben ingediend, etc. 2. De wethouder het vertrouwen van de Amsterdammers volledig heeft verloren. 3. In januari weer een FED vergadering staat gepland met 100 insprekers over deze reflectiefase Andere geluiden dan de afgelopen twee jaar zal deze reflectiefase niet opleveren. 3. Wet en regelgeving betreffende de zoekgebieden. De grenzen van de zoekgebieden zijn vastgesteld op 350m van woningen. Dit gebeurde terwijl er een provinciale verordening is die de afstand van turbines tot woningen stelde op 600 meter. Deze verordening was in een provinciale MER uit 2014 tot stand gekomen omdat de provincie al vroeg ervaring met turbines had opgedaan in de kop van Noord-Holland. De provincie zag de zware impact die de turbines hadden op de leefomgeving. De grenzen van de Amsterdamse zoekgebieden zijn door het negeren van de provinciale verordening dus onwettig vastgesteld.	

	(Overigens doet GroenLinks gedeputeerde Edward Stigter sinds zijn aantreden verwoede pogingen om de 600 meter grens uit de provinciale verordening te krijgen om zijn partijgenoot Marieke van Doorninck tegemoet te komen. Beiden geven hiermee aan geen oog te hebben voor de leefomgeving van de burgers) Door een uitspraak van de Raad van State van 30 juni j.l. zijn de Nederlandse geluidsnormen voor windturbines ongeldig verklaard. De afstand van 350 meter tot woningen was gebaseerd op diezelfde geluidsnormen. Doordat de grenzen van de Amsterdamse zoekgebieden nu zijn verwatert kan niet meer worden gesproken van zoekgebieden die door de raad zijn vastgesteld. Alle reden dus om de niet meer bestaande 'zoekgebieden' ter discussie te stellen. 4. Notitie van Reikwijdte en Detail (NRD) De NRD definieert de onderzoeken die uitgevoerd gaan worden voor een MER. Bij de Noorder-IJplas blijkt dat de NRD wordt opgesteld door de initiatiefnemer. Dit is dus een slager die zelf de keuringseisen opstelt voor het keuren van zijn eigen vlees. Inbreng van de omwonenden om onderzoek te doen naar draagvlak, inventarisatie van de woningwaardedaling en een project specifieke Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) worden geweigerd. Dus onderzoeken die een mogelijk negatief beeld van het project zouden kunnen geven worden niet gedaan. Voor de NRD moet de raad eisen om alle onderzoeken uit te voeren die voor een evenwichtige afweging noodzakelijk zijn. Dit kan blijkbaar niet worden overgelaten aan de initiatiefnemers. Met vriendelijke groet, [redacted] 5. Koko Barenbrug (landschapkaarten in de bijlage van de mail) Mijn insteek en bijdrage aan het concept is vooral bij de onderwerpen volkstuinparken, recreatie, gezondheid, natuur en veiligheid, en vaak in onderlinge samenhang omdat die onderwerpen nou eenmaal vaak met elkaar samenhangen. Aangezien ik moeite heb gedaan de stukjes tekst zo kort en duidelijk mogelijk te houden (met zo min mogelijk overlap) zou ik graag zien dat de stukjes niet 'verknipt' worden.	

	Er zijn twee bijlagen van een landschapkaart. In de bewerkte versie wordt duidelijk hoe de volkstuinparken een verbinding vormen met de andere natuurgebieden in de stad. Is het mogelijk deze wat netter te maken? De kaart moet duidelijk maken dat het rode gebied de vier volkstuinparken zijn langs de A10. Deze bewerkte kaart graag toevoegen aan het hoofdstuk Volkstuinparken. Dank alvast daarvoor. Groet, Koko Barenbrug *Bij hoofdstuk Volkstuinparken:* (Het gaat om volkstuinPARKen; op de parken liggen volkstuinen) Algemene informatie: De zes volkstuinparken in Noord zijn belangrijke recreatiegebieden voor volkstuinders en voor de inwoners van de woonwijken in de omgeving. Vier van deze tuinparken liggen ten dele IN de zoekgebieden langs de A10. Twee tuinparken in Schellingwoude liggen op een afstand van minder dan 350 meter van deze zoekgebieden. In totaal gaat het om 1070 tuinen met nachtverblijf. Het betreft ongeveer 2500 directe gebruikers en duizenden recreanten en bezoekers van de zes tuinparken, komend uit Noord en heel Amsterdam. Zorgen: De volkstuinders maken zich zorgen over de *geluidsoverlast* en daardoor over hun *gezondheid*, zowel overdag buiten in de tuin, als 's nachts in de ongeisoleerde tuinhuizen. Zij vinden dat voor bewoners van tuinhuizen dezelfde bescherming en regels moeten gelden als voor bewoners van woonhuizen. Daarnaast zijn er zorgen over de *veiligheid* . De regels voor veiligheid zijn niet gehanteerd bij het vaststellen van de zoekgebeiden, want de zoekgebieden overlappen met vier van de zes volkstuinparken in Noord. De zoekgebieden zouden op 198 meter afstand van volkstuinparken moeten liggen voor minimale veiligheid (zie hoofdstuk 'veiligheid'). Volkstuinparken, geluid en gezondheid: *Rust* is hier het centrale begrip aangezien veel gezondheidsproblemen stressgerelateerd zijn. Dat is bij geluidsoverlast zeker het geval. Geluidsoverlast leidt tot *slaapproblemenen* en tot *stress*. Het is duidelijk dat je niet ongehinderd kunt tuinieren in het geluid van een windturbine op een afstand tussen 0 en 350 meter van je tuin en tuinhuis. Ook het slapen in een houten tuinhuis op die korte afstanden van een windturbine wordt	

	onmogelijk. De tuinparken hebben toestemming voor nachtverblijf tijdens 6 à 7 maanden in het seizoen. Ook in de winter tuinieren veel mensen en een kleine groep overnacht ookin de winter. Veel volkstuinders hebben een tuin omdat ze geen buitenruimte hebben of aan een drukke weg in de stad wonen. Juist voor hen is rust belangrijk. Dat volkstuinparken vaak naast snelwegen of spoorwegen liggen is geen argument om hen bescherming tegen geluidsoverlast te ontzeggen. Het geluid van de A10 in combinatie met windturbinegeluid betekent een stapeling van geluid (en niet zoals beweerd wordt het wegvallen van turbinegeluid tegen dat van de A10). Er zouden eerder geluidsschermen met zonnepanelen geplaatst moeten worden om het geluid van de snelweg te verminderenn en tegelijk op een acceptabele manier energie te winnen. Ook andere *verstoring van de leefomgeving* (visueel/ruimtelijk, slagschaduw, licht) geeft hinder en stress en kan tot *gezondheidsklachten* leiden. Onderzoek moet meer duidelijkheid geven over al deze effecten, met name die van geluid. Volkstuinparken, recreatie, gezondheid en natuur: Deze vier onderwerpen hebben grote maatschappelijke waarde en het is erg belangrijk dat deze waarden in hun onderlinge samenhang worden gezien. Tuinieren en het beleven van de natuur in het algemeen is goed voor lichaam en geest, *mits in rust. Stressgerelateerde gezondheidsklachten worden voorkomen of verminderd door tuinieren en recreëren in de natuur.* Hier zijn veel wetenschappelijke publicaties over. De bewoners van de woonwijken langs de A10 willen in *rust* kunnen recreëren. De volkstuinparken en de weilanden van landelijk Noord, met name de paden langs de Zwarte Gouw, zijn voor deze groep bewoners van Noord belangrijke gebieden om bij te komen van de hectiek van de stad. Maar ook Amsterdammers uit andere delen van de stad komen naar dit gebied om te kunnen wandelen, fietsen of varen. In een snel verdichtende stad wordt de waarde van natuur, recreatie, rust, ruimte en biodiversiteit steeds belangrijker. Dat de volkstuinparken hieraan bijdragen heeft erkenning gekregen in de Volkstuinnota van de gemeente Amsterdam. Het plaatsen van windturbines doorkruist deze erkenning. *Bij hoofdstuk Natuur* Volkstuinparken en natuur: De volkstuinparken in Noord vormen een verbinding tussen de Scheggen, de groene 'vingers' vanuit het hart van de stad (zie de bijgewerkte landschapskaart). De volkstuinparken zijn dus een overloopgebied tussen stedelijke gebieden en verschillende natuurgebieden en daardoor van belang voor fauna en flora. De meeste volkstuinparken hebben het hoogste nationale en internationale keurmerk voor Natuurlijk Tuineren en dragen hierdoor in grote mate bij aan de biodiversiteit van de hele stad. *Bij hoofdstuk Veiligheid*	

	Volkstuinparken waar verbleven wordt vallen onder de definitie van 'kwetsbare objecten'. Dit is terug te vinden in het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Handreiking risicozonering Windturbines 2020, p. 27), waarbij volkstuinparken geschaard kunnen worden onder recreatieterreinen met verblijf (kwetsbaar object). Op het merendeel van de tuinparken in Amsterdam is het toegestaan om vanaf 1 april tot en met 30 september (soms langer en voor een kleine groep ook in de winter) aaneengesloten te verblijven, ook 's nachts. Een aanzienlijk deel van de tuinders maakt hiervan gebruik. https://www.infomil.nl/publish/pages/170464/handreiking_risicozonering_windturbinesversie_1_1_dd_20-5-2020_met_aanpassingen_voor_webrichtlijnen.pdf Uitgaande van tabel c. IEC2 (Handreiking Risicozonering, p. 21) kan er bij een gemiddelde windsnelheid van worden uitgegaan, dat voor turbines met een hoogte van 145 meter de maximale werpafstand bij bladbreuk 198 meter zal zijn en dat deze afstand gehandhaafd dient te worden. Op 5 juli heeft de Provinciale Staten Noord Holland unaniem een motie aangenomen over de naleving van deze regelgeving met betrekking tot volkstuinen. https://noordholland.partijvoordedieren.nl/moties/motie-res-volkstuinen-gevoelige-bestemmingen NB Het plaatsen van windturbines is met het oog op de werpafstand niet mogelijk als zich infrastructurele objecten bevinden naast een zoekgebied, zoals hoogspanningsmasten, aangezien deze ook een minimale afstand tot windturbines dienen te houden, namelijk ook 198 meter (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Veiligheid en Windturbines, 2020 https://www.rvo.nl/sites/default/files/2020/07/Infoblad%20Veiligheid%20en%20wind%202020.pdf). 6. [redacted] Hierbij mijn aanvullingen op lokale signalen voor Amsterdam Noord. 1. Ik zou graag dringend willen vragen om de tweede zin uit de onderstaande bullet of te verwijderen of te verduidelijken: • Het gebied heeft een kostbaar open karakter wat geschaad zou worden wanneer de gemeente besluit hier windturbines te plaatsen. Tegelijkertijd zijn er ook bewoners die aangeven dat de horizon al vervuild is door de snelweg en de hoogspanningsmasten.	

Het gaat dus om de zin "Tegelijkertijd zijn er ook bewoners die aangeven dat de horizon al vervuild is door de snelweg en de hoogspanningsmasten."

Het gehele zoekgebied A10 Noord heeft de status Bijzonder Provinciaals Landschap. Ik citeer de website van de Provincie en het stuk Whitepaper Omgevingsverordening 2020 en Bijzonder Provinciaal Landschap:

"In Noord-Holland zijn 32 gebieden aangewezen als 'Bijzonder Provinciaal Landschap'. Dit zijn landschappen waarop we extra zuinig zijn vanwege hun bijzondere eigenschappen en waarde voor mens en dier."

"Het BPL is een beschermingsregime binnen de Omgevingsverordening NH2020 bedoeld om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland te beschermen."

"Gezien de impact die windturbines doorgaans hebben op de genoemde kernkwaliteiten, is de kans dat windturbines in BPL-gebieden geplaatst mogen worden in de praktijk klein."

De afgelopen maanden is in opdracht van de Provincie NH door onderzoeksbureau Antea een MER addendum Wind op Land uitgevoerd op alle door gemeenten aangedragen potentiële windzoekgebieden uit de verschillende RES'en. De conclusie van Antea is ook dat het zoekgebied A10 Noord in de één na hoogste risicocategorie valt (donker grijs) voor de punten Ruimtelijke en Cultuurhistorische waarde:

tint	wanneer toekennen?	toelichting
	Zeer belangrijk aandachtspunt, groot risico op negatieve effecten en/of in strijd met status/beleid; inpassing eventueel mogelijk als exacte locatie duidelijk is en de exacte effecten op provinciale beschermingsregimes bekend zijn	Grote kans op negatieve effecten en/of grote kans op strijdigheid met wet- en regelgeving of beleid. Zoekgebied ligt deels in of grenst aan een gebied waarop een beschermingsregime vanuit wet- en regelgeving of beleid (zoals BPL, UNESCO) van toepassing is. Bij de analyse per zoekgebied speelt dit vooral bij Unesco werelderfgoed, Bijzondere provinciale landschappen en Natura 2000. In dit geval is een nadrukkelijke afweging van verschillende (provinciale) belangen aan de orde.
	Groot risico en strijdigheid met status/beleid (showstopper), inpassing waarschijnlijk niet mogelijk	Dit is van toepassing als windturbines niet inpasbaar zijn in een groot deel van het zoekgebied wegens strijdigheid met vigerend beleid, wet- en regelgeving

Voor de duidelijkheid, de zwaarste categorie wordt voor geen enkele metric in geen enkel zoekgebied toegekend.

	Het is dus geen wonder dat de zorg dat windturbines het bijzondere landschap van Landelijk Noord en Waterland aantasten een sterk signaal is vanuit stadsdeel Noord. Dit was ook een zeer sterk signaal afgegeven door de vele honderden insprekers. De aanvulling van de tweede zin doet enorme afbreuk aan deze zorg. Dat zou kunnen berusten op een onduidelijkheid. De tweede zin probeert te zeggen dat bewoners ook aangeven dat door de A10 en de hoogspanningslijnen er al een enorme druk staat op dit kwetsbare gebied en dat nog meer aantasting door windturbines dus zeker niet gewenst is. Mocht dit het geval zijn, dan dient dit verduidelijkt te worden. Het zou ook kunnen dat in wordt gelezen dat er een kanttekening wordt geplaatst om de zorg voor aantasting te bagatelliseren. Dat zou zeer vreemd zijn wat ik zie dit met geen enkel ander signaal worden gedaan en dit is dan op z'n minst hoogst tendentieus. Het is de bedoeling om zorgen over te dragen en niet om daar een pas op de plaats op te maken. Als het het geval is om een kanttekening bij de zorg te plaatsen, is dit van het niveau: mensen zeggen dat de aarde rond is maar tegelijkertijd denken sommige mensen ook dat de aarde plat is. Niet alle meningen zijn gelijk en dienen wel kwalificeerbaar en kwantificeerbaar te zijn. Een enkele voorstander (voor zover die zich ooit openlijk hebben laten horen) heeft de mening geuit dat het gebied niet mooi is en dat daar dus ook maar windturbines bij kunnen. Toevallig weet ik precies wie die persoon is. Dat is toevallig een mening die mooi in het straatje past voor de ambities van de wethouder, want vanaf het begin is duidelijk dat het benoemen van het gebied boven de A10 als BPL haar een doorn in het oog is (zie reactie op Omgevingsverordening NH 2020) Tenzij jullie deze mening verder kunnen kwantificeren en kwalificeren weegt deze minderheids' mening geenszins op tegen het harde geluid van zorg voor het gebied gemaakt door de vele insprekers, plus het feit dat het gebied is bestempeld als BPL en de uitgevoerde MER door Antea. Tevens zijn er nog meer beschermingsregimes die aantonen dat dit een zeer bijzonder gebied is, waar met grote zorgvuldigheid mee om moet worden gegaan. Graag of de zin verwijderen dan wel verduidelijking dat dit een aanvulling op de zorg is dat het gebied door stapeling al kwetsbaar genoeg is. 2. Ik zie graag dat er wordt verduidelijkt dat het gebied inderdaad Bijzonder Provinciaals Landschap betreft. Er zijn in heel Noord Holland maar 32 gebieden met deze status. Daar moeten we trots op zijn en zeer voorzichtig	

	mee omgaan. Het zoekgebied A10 is zo klein, dat er niks te schuiven valt om schade te mitigeren. Het karakter van het gebied is laag, vlak, kleinschalig, liefelijk. Windturbines zijn niet inpasbaar in dit gebied en zullen een streep zetten door het unieke karakter. Dank en vriendelijke groet, [redacted] 7. [redacted] (reactie in bijlage) Hierbij mijn korte reactie (iets meer dan een half A4) op het lokale afwegingskader. Dit is wat ik in een paar uurtjes heb kunnen schrijven; in rood en zwart de tekst uit het afwegingskader en in een blauwe letter mijn aanvullende punten. Ik maak bezwaar tegen de korte tijd die wij hebben gekregen om te reageren op het concept afwegingskader. Ook maak ik er bezwaar tegen dat ik nog steeds niet weet of wij als kbg Noord deelnemers ook in hoofdlijnen op het volledige concept afwegingskader mogen reageren, terwijl ik daar eerder om heb gevraagd. Indien wij daar niet op mogen reageren, maak ik daar bezwaar tegen. Want dan betekent dat er geen kritische bewoners uit Noord (met uitzondering van [redacted] die niet namens een organisatie is geselecteerd) hebben mogen reageren op het concept afwegingskader anders dan deze handvol pagina's. Verder maak ik bezwaar tegen het slechte voorbereidende werk van de bureaus (oa Over Morgen). Het concept afwegingskader is absoluut geen samenvatting of staalkaart van de inbreng van bewoners van het afgelopen jaar. Ik mis zo enorm veel belangrijke informatie uit raadsadressen, zienswijzen, rapporten, bewonersinspraken, etc. Vooral de combinatie van bewoners weinig tijd geven en dit zeer slecht gevulde en voorbereide afwegingskader waarin van alles ontbreekt, maakt dat wij ons niet zullen herkennen in het afwegingskader en dit jullie aanrekenen. Want, last but not least, maak ik bezwaar tegen Public Mediation, Over Morgen, Populytics, de initiatiefnemers, en andere partijen en bureaus die dichtbij het RES team opereren en aan dit hele proces verdienen. Jullie voegen je naar de wensen en planning van de wethouder en hebben niet de moed om zelf op te staan tegen een ingedikte planning waarin amper ruimte en tijd is voor zorgvuldigheid en reflectie, en gekozen is voor een manier van werken die bij steeds meer deelnemers van de klankbordgroepen tot ergernis leidt.	

	Met vriendelijke groet, [redacted] 8. [redacted] Bijgaand de inzending vanuit Landsmeer voor het afwegingskader. Graag bevestiging van ontvangst. Vriendelijke groet, [redacted] *Input voor het afwegingskader / signalen uit de stad door [redacted] uit Landsmeer, Klankbordgroep Noord.* Geachte heer/mevrouw, 15 december 2021 Tijdens de bijeenkomst van klankbordgroep Noord op 13 december werd de deelnemers gevraagd om inhoudelijke input op het afwegingskader. De deelnemers zouden ook nog tot en met 15 december de input schriftelijk mogen naleveren. Allereerst teken ik protest aan tegen deze enorm korte tijd voor het geven van de belangrijkste input uit de klankbordgroep. Het wekt op mij de indruk van sabotage van het proces en als dat het niet is, dan is het zeker onzorgvuldig en kwalijk. Ons is toegezegd dat onze input wordt toegevoegd als bijlage bij het afwegingskader. Ik ga er vanuit dat bijgaande vier punten worden opgenomen. Het zijn immers signalen uit de stad. (Daar waar 'stad' staat, mag 'stad en buurgemeenten' worden gelezen begreep ik) - en niet zomaar signalen: bijgaande input is ook in de vorm van raadsadressen en inspreekbeurten eerder gedeeld met FED, Gemeenteraad Amsterdam en Stadsdeelcommissie Noord. Zoals besproken tijdens de bijeenkomst van de klankbordgroep zie ik graag de concept bijlage tegemoet ter validatie.	

	Hartelijke groet, [redacted] *1.Luister naar buurgemeenten als ze zeggen: 'nee wij willen daar woningen bouwen'* ========== In het concept afwegingskader(p.34) staat "Er zijn zorgen over dat woningbouw niet meer mogelijk is bij de windturbines" en vervolgens bij "hoe nemen we deze signalen mee" staat: "Bij het vaststellen van de zoekgebieden is er rekening gehouden met 350 meter tot bestaande woningen en met vastgestelde bestemmingsplannen." Input: Belangrijk is om hier de plannen van buurgemeenten voor toekomstige woningbouw ook te zien als beperking, naast de vastgestelde bestemmingsplannen. Landsmeer heeft bijvoorbeeld meerdere keren aangegeven voornemens te zijn te bouwen in haar meest zuidelijke gebied - vlak naast het reservezoekgebied bij de S117 en daarmee niet akkoord te gaan met het plaatsen van een windturbine daar. Landsmeer is hierover al enige tijd in gesprek met de provincie. Amsterdam mag zelf de balans maken voor haar eigen woningbouw versus windturbines, maar kan dat niet opdringen aan haar buurgemeenten, waarvan Landsmeer bovendien de gemeente is met de langste wachttijd voor een woning: 22 jaar! Op pagina 45 staat dat wordt "afgestemd met de buurgemeenten". Gegeven dat Gemeente Landsmeer duidelijk in brieven aan Amsterdam stelt dat zij de windturbines langs haar grens niet wil om genoemde redenen, moet dat betekenen dat die windturbines er ook niet komen. Zo niet, dan kan Amsterdam niet claimen dat er afstemming plaatsvindt en dat er sprake is van samenwerking. Femke Halsema zelf zei onlangs dat Amsterdam haar arrogantie jegens haar buurgemeenten moet afschudden. P.S. Om nog maar te zwijgen van de Landsmeerse redenen tegen windturbines aangaande aantasting van de groenbeleving, de natuur en het dorpskarakter. Amsterdam mag die afwegingen voor Landsmeer niet maken door een windturbine enkele tientallen meters naast het Landsmeerse groengebied te plaatsen. Naast de gemeenteraad zijn ook de bewoners van Landsmeer tegen komst van Amsterdamse windturbines, zo bleek uit een gemeentelijke enquete en een petitie. Bron: "Zaanstad, Landsmeer en Oostzaan voelen zich niet gehoord over windmolens Amsterdam: 'Als het moet, trekken we de juristen uit de kast'", Noordhollands Dagblad 27 mei 2021.	

	2.De wettelijke geluidsnorm beschermt maar een deel van de burgers en dat wordt volledig genegeerd ========== Zorgen over geluid (pag. 12) "Hoe nemen we deze signalen mee: -Alle windturbines moeten aan de wettelijke norm voldoen. -Er moet een geluidsberekening worden gemaakt" Daarbij wordt helaas en onbegrijpelijk voorbij gegaan aan de veel geleverde input: de wet accepteert 9% ernstige hinder bij omwonenden als wordt voldaan aan de geluidsnorm! Dat MOET je meenemen als gemeente, want je kunt niet net zo doen alsof je burgers okay zijn omdat aan de norm wordt voldaan. RVS stelt dat windturbines invloed hebben in een straal van 10 keer tiphoogte (1500 meter)[1]. Bij een aantal zoekgebieden wonen er 24.000 mensen binnen die afstand van 1 windturbine(bron:CBS). Het is niet in 1 keer stil na 350 meter en op die grens is dus nogmaals sprake van ernstige hinder bij 9% van de mensen, binnen en 20% buiten. In een dichtbevolkt gebied betekenen die percentages grote absolute aantallen. Bron van deze hinderpercentages: RIVM. [redacted]dé expert in Nederland zegt[2]: "Mensen die tot op 1 tot 2 kilometer afstand van een windpark wonen, hebben wel degelijk last." In de Hoekse Waard verhuisden de helft van bewoners op een afstand van 500 meter tot windturbines, door geluidsoverlast. Er is wel eens gezegd 'hinder accepteren we in Nederland'. Onder dat mom MAG je niet beslissen om zoveel mensen bloot te stellen aan die hinder. Van een grote stad verwacht je dat die aandacht besteed aan een bijdrage waar een grote stad het verschil kan maken, [1] https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RVS:2018:616 [2] https://www.scienceguide.nl/2006/05/windparken-weten-weinig-van-wind/ bijvoorbeeld in terugdringen van gebruik en niet aan het proppen van windturbines op plekken waar het eigenlijk niet past. Amsterdam hoeft ook niet haar eigen graan te verbouwen. Zeer recente inzichten:	

	• "Windturbines geven ernstige hinder en gezondheidsproblemen bij omwonenden." In het toonaagevende Nature (september 2021). Zie https://www.nature.com/articles/s41598-021-97107-8 • "Nederlandse overheid is blind voor geluidsoverlast windmolens" – Follow The Money (8 december 2021) *3. De punten onder gedeelde feitenkennis kunnen onmogelijk in een participatieplan effectief worden geadresseerd* ========== Op pagina 40 staan een aantal wezenlijke punten, waaronder dat de RES-doelstelling al is gehaald en de ernstige zorgen over gezondheidseffecten nav onderzoeksresultaten. Vervolgens wordt gesteld dat dit wordt opgepakt in het participatieplan van de initiatiefnemer. Dit is willens en wetens kaltstellen van goede argumenten en valse suggestie dat het participatieplan van een initiatiefnemer als uitkomst kan hebben dat we het om gezondheidsredenen niet gaan doen. *4. Enkele ingebrachte punten ontbreken in het lokale stuk over Ring 10 Noord:* ========== • Landsmeer wil graag een geluidswal realiseren langs de ring A10 met zonnepanelen. • Er leven beschermde diersoorten in het groen langs de A10: de ringslang, rugstreeppad, noordse woelmuis, en de waterspitsmuis. **9. [redacted] (Stuurt nu geen reactie)** In navolging van onderstaande reactie van mede-deelnemer Koko Barenburg in de Klankbordgroep-Noord meld ik jullie dat ik besloten heb me niet te laten dwingen iets te doen wat volgens mij niet klopt of juist is: ik zal nu geen bijdrage insturen. Als reflectie/afwegen in deze zgn. '*Reflectiefase*' feitelijk niet meer is dan het verzamelen van een aantal kale '*zorgen en behoeften*' van ons als inwoners in Noord, ervaar en zie ik als een niet serieus nemen van ons, als niet er de mogelijkheid is om deze met elkaar te bespreken. Dan is een schriftelijke invulronde voldoende.	

	Ergens staat dat we ons moeten verplaatsen in de positie en rol van de bestuurders in het vaststellen van een *Energie-beleid*, en dat we daarover met elkaar 'reflecteren/(af)wegen. En dat zouden indienen voor de besluitvorming van het het RES-beleid in de Gemeente.	

Lokale procesgroepen

In de onderstaande tabel staat het overzicht van de reacties voortkomend uit de lokale procesgroepen.

Nummer	Reactie uit betreffende procesgroep	Reactie in afwegingskader

23. LPG Gemeente Diemen	Ik ben onder de indruk van het afwegingskader. Ziet er echt heel compleet uit, wat is er een hoop werk verzet.
	Hierbij nog even samengevat enkele aandachtspunten van Diemen, zover ik dit nu kan overzien. Het gaat me vooral om plekken waar mensen wonen. Met onderzoek naar natuur en landschap zijn we al volop bezig.
	Er is door de strakke planning van Amsterdam geen tijd om dit goed af te stemmen met mijn collega's.
	
	Diemerscheg
	• Zoekgebieden Diemen en Amsterdam behandelen als één zoekgebied.
	• Samenwerken bij het verder ontwikkelen van windplannen samen met Gooise Meren, Weesp, Diemen en Amsterdam én PNH in een gebiedsgerichte aanpak.
	• Omwonenden die niet mogen worden 'vergeten':
	  ○ Stammerdijk
	  ○ Woningen aan de Muiderstraatweg 61-62 / Diemen
	  ○ Overdiemerweg (2e Diem)
	  ○ Overdiemerweg / Diemerzeedijk (andere kant van ARK, bij 3e Diem)
	  ○ House of Bird (horeca Diemerbos)
	  ○ Woonboten bij Maxis (Gooise meren)
		Dank voor uw inbreng. De betrokkenheid van omwonenden zowel binnen als buiten Amsterdam is een signaal dat wordt meegenomen.

Commented [redacted]: Vergeet niet de namen weg te halen

Commented [redacted]: Nummering aanpassen voor de hele tabel

	Science Park/ Oost • Omwonenden die niet mogen worden 'vergeten': ○ Flats Tobias Asserlaan / Martin Luther Kinglaan ○ Spoorzicht (Harmonielaan) ○ Diemen Noord (bij de Omloop)	
24. LPG Gemeente Amsterdam Nieuw-West	Enige vraag die ik heb is: • Wordt rekening gehouden met toekomstige bewoning in de nieuwe wijk Haven-Stad?	In het afwegingskader is het signaal meegenomen dat bewoners vragen hebben over hoe de gemeente omgaat met de stedenbouwkundige plannen van de toekomst, ook expliciet de ontwikkelingen in Haven-Stad worden genoemd.
25. LPG Gemeente Amsterdam Nieuw-West Haven	Voor LPG Nieuw-West/Haven waren dat lokaal: 1. Heeft de congestie op het elektriciteitsnet de aandacht? https://www.liander.nl/transportcapaciteit/noord-holland?cmp=kaartnoordholland (actuele kaart van Liander). Momenteel (maar we zien dus dat de veranderingen snel gaan) is er nog voldoende teruglevercapaciteit in de grootste delen van Amsterdam. Afnemen van energie begint wel een flink probleem te worden, zoals ook uit het persbericht blijkt. 2. Houd rekening met de bewoners in Sloterdijk 3 a. De woonlocatie voor kwetsbare jongeren; b. Woonwagens aan de Weth. Van Essenweg, c. Het gemaal aan de Weth. Van Essenweg, waar 2 gezinnen wonen, d. Stadsnomaden vlak bij het Waternetterrein (wonen in een caravan, maar tijdelijk en worden regelmatig verplaatst). 3. Bewoners van Nauerna en Westzaan zullen in algemene zin hinder ondervinden van het havengebied. Dat er ook nog extra turbines bijkomen kan deze beleving versterken.	1 Congestie elektriciteitsnet Er wordt bij het plaatsen van windturbines rekening gehouden met het elektriciteitsnet. Signalen over de capaciteit van het net zijn meegenomen. 2. Betrokken bewoners Het meenemen van een zo breed mogelijke doelgroep is een belangrijk aandachtspunt van de gemeente en het signaal dat daarover is gegeven vanuit de stad is meegenomen in het afwegingskader. Ervaren hinder Signalen over hinderbeleving en gezondheid hebben een plek in het afwegingskader. Het afwegingskader (en de handreiking die nog wordt ontwikkeld) worden door de gemeente gebruikt bij de procedure voor de behandeling van de aanvraag van een vergunning. Dit is naast het bestaande juridische kader waaraan getoetst moet worden en waar onderzoeken voor worden uitgevoerd, zoals het uitvoeren van een Milieueffectrapportage (MER) en een Gezondheideffectanalyse (GEA) voor elk windinitiatief
26. LPG Gemeente Amsterdam Nieuw-West	Welke (harde/zachte) lokale belangen in relatie tot windturbines zijn ambtelijk al bekend om rekening mee te houden? - Bewoners Tijnmuiden. Hier is een begeleid wonen project met kwetsbare jongeren. Er moet rekening worden gehouden met afstanden tot deze objecten. - Bewoners Wethouder van Essenweg. Aan de rand van de Heining staan een 30-tal woonwagens. Er moet rekening worden gehouden met afstanden tot deze objecten. Ondernemers zijn net zo bezorgd om windturbines als bewoners, maar het economisch belang (en dan met name het lokale bezit van de turbines in de	Dank voor uw inbreng. Gemeente dient hierop te reageren

	vorm van een energiecoöperatie) kan bij ondernemers deze bezorgdheid mogelijk wegnemen.	
27. LPG Gemeente Amsterdam Gein	Ik denk dat de afwegingskaders redelijk volledig zijn, maar n.a.v. overleg met onze gebiedsbeheerder, die toch meer van de techniek weet, heb ik nog wat input. Hij is daarbij ook bewoner van Zuidoost en kan daardoor inzicht geven in hoe hij het participatieproces ervaart. Hieronder dus wat (ongezouten) toevoegingen. <u>1 Meedoen in de opbrengsten t.a.v. bewoners:</u> Meedoen in de opbrengsten zal alleen kunnen wanneer de bewoners van Zuidoost zelf exploitant worden. De energie die opgewerkt zal worden zal namelijk naar alle waarschijnlijkheid niet naar hen gaan. Er zijn namelijk plannen voor het bouwen van een datacenter in Bijlmer, tegenover IKEA De windmolens gaan daarvoor draaien. Grond en Ontwikkeling kan geld verdienen door de grond te verkopen voor het datacenter. De reden dat ze het hier doen is omdat het dus goedkope energie is. Omdat het om groene energie zal gaan is het gunstig om het datacenter hier neer te zetten. Want groene energie betekent een subsidie en dus goedkope energie. Maar zullen die 3 windmolens wel genoeg energie op gaan wekken? Dat is zeer discutabel. De windmolens zullen nooit 24 vollasturen kunnen draaien. Dus de opbrengst zal ook gering zijn. Een datacenter verbruikt 1 gigawatt/uur per jaar. De maximale en optimale opbrengst van een windmolen is 3 megawatt bij een 24 vollastuur draait. Gaat het om 3 windmolens, is het dus 72 megawatt/uur wat de windmolens bij maximaal en optimaal gebruik kunnen opwekken. Maar de schattig is dat ze 200 vollasturen zullen gaan draaien, wat nooit genoeg energie zal opwekken voor het datacenter. Laat staan dat ze energie opwekken voor de buurt. Dus die heeft alleen maar de lasten en niet de lusten. (Behalve als ze zelf exploitant zijn.) Er zijn dan wel 10 windmolens nodig om het datacenter te voorzien van genoeg energie. Neemt als voorbeeld het datacenter in de Wieringermeer. Daar staan windmolens die uitsluitend voor het datacenter energie opwekken. Je kan dus beter windmolens in zee zetten die dus meer vollasturen per jaar kunnen draaien en dus meer energie kunnen opwekken. Naar alle waarschijnlijkheid worden de windmolens geplaatst, maar zullen ze amper tot niet draaien. Maar ach, dan is er wel voldaan aan de ambitie om ze te plaatsen.	Dank voor uw inbreng. <u>1. Meedoen in de opbrengsten</u> De zorgen omtrent datacenters (energieafnemers) zijn voor de voorkeurszoekgebieden Waterleidingenterein/Gein en de Diemerscheg Amsterdam ook bij bewoners naar voren gekomen. Verwezen wordt naar het nieuwe beleid voor datacenters dat de gemeenteraad recent heeft vastgesteld.

	2 Context Gemeente plannen voor Gaasperplas en windmolens plaatsen: Er is een groot plan om het Gaasperplas aan te pakken. Het park krijgt een grote onderhoudsbeurt, wordt gedeeltelijk anders ingedeeld en gebruiksvriendelijker. Zie https://www.amsterdam.nl/projecten/gaasperplas/ Wat is de context van deze plannen t.o.v. het plaatsen van deze windmolens? Dat is toch in strijd met elkaar? Is er überhaupt wel eens contact geweest met de projectleider? (*Verwijst naar naam geanonimiseerd*) 3 Participatie veel te laat in proces: De deelname van bewoners in de plannen voor het plaatsen van de windmolens is pas laat van start gegaan. Dit is iets waar bewoners van zijn geschrokken. Daarbij is de vorm van participatie niet gewaardeerd. Een sturende enquête en bijeenkomsten waar je als bewoner aan het werk wordt gezet met plakkertjes. Geen inhoudelijk bijdrage doen, maar wederom gestuurd worden in het proces van je mening geven. Dat is niet bevredigend geweest en bewoners blijven zich daarom mobiliseren en zoeken manier om hun inbreng toch te kunnen geven. Het lastige is dat er nog geen definitief besluit is gewoon, dus de bewoners hebben niets om tegen in bezwaar te gaan. Wanneer dit definitieve besluit werd wordt genomen, wordt dat dan wel goed gedeeld met de bewoners?	Context Gemeente Plannen voor Gaasperplas en windmolens plaatsen: Dank voor de inbreng over de gemeentelijke plannen voor de Gaasperplas. De Gaasperplas als apart zoekgebied is op dit moment geclassificeerd als een extra reservegebied. Dit betekent dat dit gebied pas in beeld komt als het niet lukt om het benodigd aantal windturbines in de groene voorkeursgebieden te plaatsen. Gericht op het Waterleidingenterrein/Gein gelegen naast de Gaasperplas hebben bewoners deze zorg ook geuit en daarmee zijn deze meegenomen. 3 Participatie veel te laat in het proces Gemeente dient hierop te reageren
28. LPG Gemeente Amsterdam Oost	Nog enkele aanvullende genoemde aspecten: **Strandeiland en Buiteneiland** De bouw van IJburg als zodanig werd indertijd als aantasting van dit natuurgebied gezien. Daar zijn toen compenserende maatregelen voor getroffen. Bij de ontwikkeling van Strand- en Buiteneiland is daar (ook) rekening mee gehouden. **Sciencepark** Aan de context-mapping bijeenkomst Sciencepark hebben ook bewoners van **Diemen** deelgenomen. De hoge flatgebouwen, aan de overzijde van de A10, kijken direct uit op de beoogde zoeklocatie en zullen mogelijk hinder gaan ondervinden. Er liggen **2 volkstuincomplexen** direct aan de andere kant van het spoor: Tuinpark Nieuwe Levenskracht en het tuincomplex Hof van Eden. De afstand van de zoeklocatie ten opzichte van Nieuwe Levenskracht **bedraagt minder van 350 meter afstand**. De parken worden gedurende de zomermaanden (met vergunning) permanent bewoond.	Dank voor uw inbreng. Strandeiland en Buiteneiland Het aspect over de compensatiewaarde die dit gebied heeft voor IJburg heeft uitgebreid een plek gekregen in het afwegingskader, zowel in het algemene deel als het deel dat specifiek over dit zoekgebied gaat. Sciencepark De zorgen die de bewoners van Diemen hebben zijn in het betreffende zoekgebied genoemd, zie hinderbeleving en gezondheidseffecten. Bovendien zijn de twee volkstuinsparken benoemd in deel 2 waarin het specifiek over dit zoekgebied gaat. Het vlak hinderbeleving is gekleurd in de laatste versie van het afwegingskader.

	Het vlak **hinder** in de grafiek zal moeten worden ingekleurd.	
29. LPG Gemeente Amsterdam Nieuw-West	Jullie hebben het consequent over 'het brettenpad'. Dat is fout. Het Brettenpad is een fiets/voetpad dóór De Bretten, het natuurgebied dat jullie bedoelen is De Bretten. (pagina 4) Plus, waarom is het één een volkstuinpark en het andere tuinpark (zijn beide hetzelfde namelijk). In de stukken van LaBGreen De Bretten noemen wij het Volkstuinpark, dus wij hebben voorkeur voor die versie. (zie rood en geel hieronder) (en ja, het natuurgebied heet De Bretten, en ook één van de volkstuinparken in dit gebied heet volkstuinpark De Bretten). *Recreatie & belevingswaarde* *• Het zoekgebied grenst aan recreatieparken en sportvelden, zoals Sportpark Spieringhorn. Deze sport- en recreatieparken worden ook gebruikt door Amsterdammers die niet uit Nieuw-West komen, en op zoek zijn naar rust aan de buitengrenzen van de stad. Een van de plekken die hier veel voor wordt gebruikt is het gebied rondom de Tuinen van West, waar zich ook moes- en pluktuinen bevinden.* *• Op Volkstuinpark De Bretten en Volkstuinpark de Groote Braak zijn er in de zomer én wintermaanden mensen die verblijven op de tuinparken.* *• Naast dat het Brettenpad een rustgebied is voor dieren, wordt het gebied veel gebruikt als recreatief natuurgebied, o.a. door wandelaars en fietsers.* *Natuur* *• Er zijn zorgen geuit over de impact van windturbines op de vogels in het Havengebied. Bewoners hebben opgemerkt dat hier onder andere vogelkolonies van kokmeeuwen en visdieven bevinden.* *• Brettenpad: het zoekgebied grenst aan het Brettenpad, een natuur/recreatiegebied met biodiversiteit, dat onderdeel is van het 'Scheggen-netwerk'.* *Dit netwerk van Scheggen vormt de 'groene long' van Amsterdam. Ook is het Brettenpad een rustgebied voor dieren die leven in en rondom de stad.* *• Bewoners geven aan dat de zuidkant van het zoekgebied grenst aan belangrijke natuurgebieden.* Er was wat discussie over de uiterste lijnen van het zoekgebied. De tekeningen zijn nogal grof en nu leek het alsof het zoekgebied nog net wél op het dijk (onderdeel van De Bretten) liep, terwijl eerder gecommuniceerd is dat De Bretten reservezoekgebied zijn. Ik kan even geen oude tekening (met de oorspronkelijke zoekgebieden) meer vinden om naast elkaar te leggen. Maar, nu in de tekst staat, 'het zoekgebied grenst aan het Brettenpad' (waarmee ik aanneem dat De Bretten wordt bedoeld) is die discussie daarmee mijns inziens over, hiermee wordt aangegeven dat het zoekgebied niet in De Bretten loopt, maar eraan grenst. De dijk is derhalve (nu) geen zoekgebied.	Dank voor uw inbreng. Brettenpad We hebben de verwarring omtrent het Brettenpad aangepast in het afwegingskader. Aanduiding volkstuinparken Dit aspect is in het afwegingskader aangepast en daarmee verwerkt. Uiterste lijnen zoekgebied Gemeente dient hierop te reageren

Commented [redacted]: Gemeente

	Dat gezegd hebbende, ihkv de gevraagde lokale zorgen en behoeften: conform de Keur (waterschap) mag er in een waterkering, wat deze dijk is, niet gebouwd worden. Wij hebben eerder, rechtstreeks, via R&D gebiedsteam en projecteam Sloterdijken inhoudelijke reacties gestuurd op windmolens in het gebied. Dus die hebben jullie. Ik zal dat niet allemaal herhalen, aangezien De Bretten momenteel geen zoekgebied is. Wel wil ik even aangeven dat De Bretten niet alleen een natuurgebied is in uiterlijk: maar een aangewezen NNN gebied. Dat geeft het dus juridisch een bepaalde beschermde status. (Dat wil an sich overigens niet zeggen dat windmolens onmogelijk zijn, maar wel dat de toetsing, argumentatie etc zwaarder is, en ik kan me voorstellen dat dat ook geld voor locaties vlak buiten het NNN gebied.) Want, leuk dat jullie kokmeeuwen noemen, maar er zitten ook behoorlijk wat rode lijst soorten (beschermde soorten) vogels in De Bretten.	
30. LPG Gemeente Amsterdam Zuidoost	Naar mijn idee zijn de zorgen goed benoemd in het afwegingskader, dank daarvoor. Vooral de zorgen om de afstand tussen woningen (en recreatiewoningen op de volkstuinparken!) en de windturbines komen in de basis veel terug. Dit in relatie tot wat in het kader benoemd is: *de afstand tot geluidsgevoelige bestemmingen die de provincie hanteert, 600 meter is terwijl de gemeente 350 meter neemt. + "In Duitsland is de wettelijke afstand van windmolens tot bewoonde huizen recent vergroot tot 1000 meter vanwege de zorg om de gezondheid van haar burgers. In Denemarken zijn recent vanuit eenzelfde zorg om de gezondheid van haar burgers alle projecten met windmolens tot nader onderzoek stilgelegd. - Bewoner Amsterdam* Fijn dat deze quotes zijn overgenomen. Mijn vraag zou zijn of de volkstuinparken als 'gevoelige bestemming' gezien worden wb de afstand die gehanteerd wordt. De parken worden specifiek genoemd ihkv de zorgen en recreatie, maar ik zag zo snel nog niet staan of zij ook vallen onder de noemer gevoelige bestemmingen naast wonen, zoals scholen.	Dank voor uw inbreng. Gemeente dient te beantwoorden of volkstuinparken als gevoelige bestemmingen gezien worden.
31. LPG Gemeente Amsterdam Oost	Dank je wel voor het toezenden van de stukken. Ik heb zelf het idee dat het wel volledig is, w.b. Oost. Ik heb de volgende opmerkingen/correcties: p. 57 en verder bij alle zoekgebieden: het taartdiagram Ik mis een uitleg van de kleuren. Er staat wel een tekst maar die kun je niet 1 op 1 matchen met het diagram. Ik neem aan dat grijs betekent dat het onderwerp in dit zoekgebied niet aan de orde is gekomen, maar dat staat er niet duidelijk. Graag dit diagram verduidelijken met een legenda o.i.d.	Dank voor uw inbreng. Onderstaand wordt per pagina (onderdeel) ingegaan op de reactie vanuit het afwegingskader. Pagina 57 toelichting De feedback omtrent het toevoegen van een uitleg van de kleuren is toegevoegd aan de pagina's met taartdiagrammen. Daarmee is dit aspect verwerkt. Pagina 67 volkstuinparken

Commented [redacted]: Gemeente

Commented [redacted]: Opmerking: de quotes waar ze ons hier voor complimenteren hebben we in de laatste versie weer weggehaald. Moeten we daar nog iets over zeggen gemeente?

	p. 67 staat: Naast het zoekgebied ligt een volkstuinpark. Dit moet zijn: twee volkstuinparken. Suggestie: Vervang de tekst door: naast het zoekgebied liggen twee volkstuinparken. In deze volkstuinparken verblijven de meeste bewoners zes maanden/jaar. Vraag: is er in de inspraakmomenten/reflectiebijeenkomsten niets gezegd over de effecten voor de volkstuinders, zoals wel bijv. in het zoekgebied Noord omschreven staat, zie hieronder? Als dat niet zo is, zo laten staan. Als dat wel zo is, graag nog aanvullen. Uit "Ten noorden van de Ring A10 Noord": In dit zoekgebied zijn meerdere volkstuinparken aanwezig. Bewoners uit dit gebied, volkstuinders en volkstuinbestuurders maken zich zorgen over de effecten op gezondheid en de veiligheid van deze parken. p. 69 staat: Er heerst een gevoel van ontevredenheid over de transparantie in het proces en de besluitvorming. Bewoners in dit zoekgebied vinden dat ze slecht geïnformeerd zijn, maar ook de bewoners van de buurgemeenten zoals Weespersluis, Weesp en Driemond geven dat aan. Weespersluis is geen buurgemeente, maar een wijk van Weesp Driemond is geen buurgemeente, maar een wijk van Amsterdam Zuid Oost (en hoort dus bij Amsterdam). Weesp is uiteraard wel een buurgemeente, maar na 19 maart gefuseerd met Amsterdam. Dus Weespersluis en Driemond in bovenstaande tekst schrappen. Of buurgemeenten vervangen door "gebieden".	In deel 2 van het afwegingskader is verwerkt dat het om twee volkstuinparken gaat. Ook enkele volkstuinders hebben tijdens de inspreekmomenten aangegeven dat zij zich zorgen maken over de effecten op hun gezondheid en veiligheid. <u>Pagina 69 buurgemeenten</u> Dank voor de inbreng over de wijken/gemeenten. In het afwegingskader hebben we verwerkt dat Weespersluis onder Weesp valt. Driemond hebben we daarentegen afzonderlijk laten staan, omdat bewoners zich overduidelijk identificeren als bewoners van Driemond (dorp binnen de gemeente Amsterdam).
32. LPG Gemeente De Ronde Venen	Onlangs heeft de gemeenteraad van de Ronde venen besloten dat er geen windmolens In de gemeente mogen komen. Dit komt onder andere Omdat veel inwoners zich zorgen maken over eventuele gezondheidsrisico's van windmolens. Nu is uw gemeente op zoek naar geschikte windmolen locaties langs de gemeentegrens van de Ronde venen. Met deze brief willen wij u vragen om inwoners uit de Ronde Venen goed bij dit proces te betrekken. Het	Dank voor uw inbreng. In het afwegingskader hebben we het signaal meegenomen dat de betrokkenheid van buurgemeenten een belangrijk aandachtspunt is. Het afwegingskader en de nog op te stellen handreiking worden door de gemeente gebruikt bij de procedure

	college wil recht doen aan het besluit van de gemeenteraad en verwacht Daarom geen windmolens aan de grens van de Ronde venen. **Betrek inwoners van de Ronde venen bij de zoektocht naar locaties voor windmolens** Gemeente De Ronde Venen vindt het belangrijk dat onze inwoners betrokken worden bij de mogelijke plaatsing van windmolens langs de gemeentegrens. Maar ook de dat de reactie en zorgen van onze inwoners serieus meegenomen worden In de keuze waar windmolens in uw gemeente komen. **Het is goed om te zien dat Amsterdam inwoners van buurgemeenten laat participeren** Gemeente Amsterdam betrekt de inwoners van de Ronde venen in haar zoektocht naar geschikte gebieden voor windmolens. Dit doet gemeente Amsterdam op verschillende manieren. Inwoners geven hun voorkeuren door via een vragenlijst. Ook konden ze zich aanmelden voor een workshop en klankbordgroep. Om inwoners hierover te informeren deelt de gemeente De Ronde Venen deze informatie via verschillende kanalen (social media, nieuwsbrief en lokaal weekblad *De Groene Venen*). Het college vindt het belangrijk dat inwoners van de Ronde venen op deze en andere manieren worden betrokken bij de mogelijke plaatsing van windmolens in Amsterdam ouder Amstel en Woerden. **College begrijpt dat de opwekking van duurzame energie nodig is** In De Ronde venen staan wij voor dezelfde uitdaging en ondersteunen dan ook uw ambitie. We vragen u wel rekening te houden met het feit dat De Ronde Venen windmolens uitsluit. Als gemeente zetten wij vol in op zonnepanelen op daken, zonnevelden en houden we ruimte voor innovatieve technieken. Samen met inwoners en ondernemers werken wij hard aan om in 2040 een klimaatneutrale gemeente te zijn.	voor de behandeling van de vergunningaanvraag van een mogelijke initiatiefnemer. Kan de gemeente nog wat aanvullends aangeven die de zorg van de gemeente wellicht verder wegneemt?

Commented [redacted]: Gemeente

Verslag bijeenkomst Stedelijke KBG

Datum: 07.12.2021
Auteur: [redacted]
Concept verslag

public mediation

Opzet bijeenkomst

Op 7 december jl. vond de derde bijeenkomst plaats van de stedelijke klankbordgroep van de Regionale Energiestrategie (RES) wind Amsterdam onder leiding van [redacted] (Public Mediation). Tijdens deze bijeenkomst ging de klankbordgroep opnieuw in gesprek met het team van Populytics over de eerste resultaten van de online raadpleging (PWE). Aan het einde van de bijeenkomst zijn vragen gesteld over de prioritering van zoekgebieden en sturingsmogelijkheden voor de gemeente in de vervolgfase. Bij de bijeenkomst was een tweede ring aanwezig van leden van de andere klankbordgroepen, die graag de bespreking van de online raadpleging meekregen.

Online Raadpleging (PWE)

Type conclusies

De Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) betreft geen draagvlakonderzoek waarin onderzocht wordt voor welke scenario's er draagvlak is of dat uitzoekt of een meerderheid van de inwoners voor of tegen extra windmolens in de stad is. In het onderzoek wordt gekeken naar verschillende groepen met gedeelde waarden. Het brengt de diversiteit in verschillende posities aan het licht en op welke vlakken mensen gemeenschappelijke waarden hebben. In het geval van de PWE voor de RES Amsterdam zijn dat, ten tijde van deze presentatie, zes groepen waarvan er twee aan de buitenkant van het spectrum liggen en vier middenposities. Daarbij komt er inzicht in wat er ten grondslag ligt aan gevoelens van onrechtvaardigheid. De resultaten kunnen doorvertaald worden in handelingsperspectieven en aanbevelingen voor beleid.

Thema verantwoordelijkheid

Uit de eerste analyse springt het thema verantwoordelijkheid er voor alle groepen uit. Dit thema wordt steeds net anders ingevuld. Aan het ene kant van het spectrum wordt het meer geïnterpreteerd als de stad Amsterdam die haar verantwoordelijkheid moet nemen om klimaatverandering tegen te gaan, aan de andere kant wordt het geïnterpreteerd als de verantwoordelijkheid van de gemeente om de inwoners van Amsterdam te beschermen o.a. op het gebied van gezondheid.

Vraag clusteranalyses

In de bijeenkomst heeft Populytics de oproep gedaan aan leden van de klankbordgroep om door te geven welke clusteranalyses op basis van kenmerken van deelnemers zij wellicht interessant zouden vinden, om meer informatie te verzamelen over wat voor type personen bepaalde waarden en perspectieven hebben. Tijdens de bijeenkomst zijn de variabelen postcodes en leeftijden genoemd.

Handelingsperspectieven

De resultaten van het onderzoek kunnen uiteindelijk gebruikt worden om de groepen zich beter in elkaars perspectief te kunnen laten verplaatsen en om op zoek te gaan naar de verbinding tussen de groepen. Het voorbeeld werd genoemd van de verschillende vormen van onrechtvaardigheid die toegelicht zijn tijdens de voorgaande bijeenkomst (30 november jl.). Zo kan de groep die positiever staat tegenover de ontwikkeling van extra windmolens in de stad zich proberen meer in te leven in de interpretatie van verantwoordelijkheid als zijnde verantwoordelijkheid van de gemeente voor haar inwoners. Andersom kan de groep die minder open staat voor de plaatsing van extra windmolens in de

stad proberen te begrijpen dat anderen vinden dat de stad haar steentje bij moet dragen tegen klimaatverandering (middels opwekking van extra windenergie). Een grote groep deelnemers heeft in principe de bereidheid om te kijken naar alternatieven voor duurzame energie in de stad. Dit kan gebruikt worden om beter met elkaar het gesprek te voeren, zodat burgers minder tegenover elkaar komen te staan.

Opmerkingen klankbordgroep op PWE

- **Afgebroken respons:** Een deel van de respondenten heeft de online raadpleging niet volledig ingevuld. Er is gevraagd hoe hiermee is omgegaan. Populytics heeft de antwoorden vergeleken van mensen die de raadpleging niet volledig hebben afgemaakt met de antwoorden van andere respondenten. Mensen die moeite hebben met een substantieel aantal extra windmolens in Amsterdam en mensen die dit al een gepasseerd station vonden in het proces, hebben de raadpleging relatief vaker afgebroken dan mensen in de middengroepen.
- **Randvoorwaarden:** Ook is gevraagd waarom in het onderzoek het aantal megawatt (op te wekken met windmolens) als frame heeft gediend, en het niet mogelijk was om een andere randvoorwaarde zoals de invloed op natuur of hinder centraal te zetten als deelnemer. Er is toegelicht dat het dan een Discrete Choice Experiment (DCE) zou worden, dat ingezet kan worden bij meerdimensionaal rechtvaardigdheidsvraagstukken. Aan zowel de PWE als DCE zitten voordelen en nadelen verbonden. Bij een DCE zou het onderzoek nog complexer worden voor deelnemers. De formulering van de precieze opdracht voor Populytics zal in het rapport staan.
- **Benaming groepen:** Er is bezwaar gemaakt tegen de benamingen van de verschillende groepen in het onderzoek en nadrukkelijk verzocht om niet te spreken over 'tegenstanders'. Veel van de mensen die kritisch zijn over extra windmolens in de stad staan neutraal of zelfs positief tegenover windenergie. Er moet gesproken worden over mensen die tegen de plaatsing van extra windmolens in Amsterdam zijn of hier kritisch tegenover staan.
- **Volkstuinen:** Vanuit de volkstuinders is er een grote zorg dat de manier waarop de stelling over de volkstuinen is geformuleerd in de online raadpleging, te bepalend is voor de uitkomst. Zij nemen hier contact over op met Populytics.
- **Statistiek:** Er is verzocht of de statistiek in het onderzoek verder toegelicht kan worden. Dit wordt in het rapport verder toegelicht. Als er vervolgens vragen zijn kunnen die in de volgende bijeenkomst met Populytics gesteld worden.
- **Verzoek ruwe data:** Daarbij is nogmaals gevraagd of de data van het onderzoek gedeeld kan worden. Populytics kan in verband met de privacy van de deelnemers de ruwe data niet dele, ook niet als het geanonimiseerd wordt. Een aantal leden van de klankbordgroep hebben zorgen over reproduceerbaarheid: hoe is de open (kwalitatieve) data geanalyseerd? Populytics zal nogmaals navragen of het kwantitatieve deel van de data gedeeld zou kunnen worden. Andere leden van de klankbordgroep riepen op om ieder te respecteren in zijn en haar rol, met Populytics als expert op het gebied van dit type onderzoek.

Reacties van klankbordgroep en vervolg

Afspraak reactie op eerste conceptversie

De eerste conceptversie van het rapport van de PWE zal binnen een aantal dagen gedeeld worden met de stedelijke klankbordgroep. De leden kunnen dan een aantal kernpunten meegeven die nog verwerkt worden in de PWE. Populytics heeft de leden gevraagd zich te beperken tot de 3-5 belangrijkste punten, omdat zij anders mogelijk zelf een selectie moeten maken door de beperkte tijd om de reacties te verwerken.

Vervolg

Het team van Populytics wil graag met de klankbordgroep verder in gesprek over de resultaten van het PWE onderzoek om deze te vertalen naar handelingsperspectieven en aanbevelingen vanuit de groep. De klankbordgroep heeft daarbij een belangrijke rol in de verdere duiding van de resultaten. Deze handelingsperspectieven en aanbevelingen hoeven niet opgenomen te worden in het rapport dat voor

het einde van 2021 gereed moet zijn. In de klankbordgroep is nogmaals aangegeven dat de leden een opgejaagd gevoel krijgen en de tijd willen nemen om het goed te bespreken.

Er is verzocht of de stedelijke klankbordgroep bij de eerste versie van het rapport een notitie bij kan voegen. Het staat de klankbordgroep vrij om gezamenlijk een notitie op te stellen en daarin hun visie op het rapport vast te leggen.

Toelichting locaties en besluitvorming

Vervolgens is gesproken over het verdere besluitvormingsproces van de RES en specifiek over de afweging van de zoekgebieden daarin. De gemeente heeft een aantal aspecten verder toegelicht.

Zoekgebieden

De zoekgebieden waar nu over gesproken wordt zijn vastgesteld door de raad als voorkeursgebieden, daarnaast zijn er nog reservegebieden. Tussen deze voorkeursgebieden wordt geen prioritering gemaakt of een voorkeursregeling ingesteld. Tijdens de reflectiefase is middels de verschillende activiteiten (PWE, context mapping, klankbordgroepen, expertgroepen en afwegingskader) nogmaals alle informatie opgehaald en gebundeld. Daarmee is een palet aan informatie ontstaan, die de raad kan raadplegen als er vergunningaanvragen komen voor het plaatsen van windturbines in de zoekgebieden. De gebieden worden niet tegen elkaar afgewogen worden aan de hand van het afwegingskader.

Verzoek weging in het afwegingskader

De gemeente werd nogmaals verzocht om de factoren die in kaart gebracht zijn in het afwegingskader een weging toe te kennen. Dit zou verduidelijken welke belangen doorslaggevend (gewichtiger) zijn. Daarnaast is gevraagd of de gemeente samen met de klankbordgroep wil kijken naar scenario's in de zoekgebieden.

Gesprek over alternatieven

Een ander lid van de klankbordgroep gaf aan dat er in de zoekgebieden bereidheid is om aan de energietransitie bij te dragen, maar bijvoorbeeld in het geval van Driemond, nauwelijks draagvlak is voor dit initiatief met windmolens. Zij willen daarover graag in gesprek. Omdat die discussie nu niet plaatsvindt, wordt niet goed gekeken naar wat er wel mogelijk is volgens inwoners en lekt de energie bij hen weg.

Milieueffectenrapportage

Tijdens de planvoorbereidingsfase wordt per project een project m.e.r. uitgevoerd die op de betreffende specifieke locaties de effecten in kaart brengt. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheid om een plan m.e.r. uit te voeren voor de zoekgebieden in Amsterdam (op hoofdlijnen). Dat zou buiten de reflectiefase vallen.

Vraag onderzoeken

Een lid van de klankbordgroep verzocht de gemeente dringend om op dit moment al meer onderzoeken uit te voeren naar effecten op gezondheid en natuur in de voorkeursgebieden, voorafgaand aan de planvoorbeidingsfase. Voorzichtigheid is geboden en de gemeente zou zoveel mogelijk sturingsmogelijkheden moeten hebben en de verantwoordelijkheid moeten pakken hierin.

Zorg onvoldoende sturing vanuit de gemeente

De leden van de klankbordgroep hebben een duidelijke zorg over in hoeverre er vanuit de gemeente nog sturing mogelijk is in waar windmolens geplaatst worden in de voorkeursgebieden, als er afgewacht wordt waar initiatiefnemers vergunningen voor aanvragen en als er geen weging is tussen de zoekgebieden. In hoeverre kan er gestuurd worden tussen de beste maatschappelijke keuze en een businesscase voor een initiatiefnemer? Hoe werkt het als er na elkaar initiatieven worden ingediend en er geen zicht is op het eindresultaat? In reactie daarop is door de gemeente aangegeven dat er veel verschillende factoren spelen bij een vergunningaanvraag. Ook na de vergunningverlening moeten nog

veel stappen gezet worden voordat een windturbine geplaatst kan worden. De gemeente wil graag ook met de stedelijke klankbordgroep en de andere klankgroepen in 2022 in gesprek over welke sturingsmogelijkheden zij belangrijk achten en willen formuleren, om vast te leggen in de handreiking governance en participatie. Waarop en hoe moet gestuurd worden door de gemeente?

Daarnaast werd toegelicht dat ook initiatiefnemers zullen kijken naar wat er is vastgelegd in het afwegingskader aan informatie. Voor het beste project wordt niet alleen gekeken naar de technische kant, maar ook naar wat maatschappelijk het beste is voor het project. Dit is ook afhankelijk van de manier van ontwikkelen, bij coöperaties en burgerinitiatieven is bijvoorbeeld vaker meer ruimte voor het creëren van maatschappelijke waarde. Vanuit de coöperaties is er de zorg, indien alle zoekgebieden opengesteld worden, dat commerciële partijen de gebieden snel kunnen scannen en dat ongunstigere locaties overblijven voor de coöperaties en lokale initiatieven.

Volgende bijeenkomst en afspraken

De eerstvolgende bijeenkomst vindt plaats op woensdag 26 januari 2022.

Tijdens deze bijeenkomst is gesproken over een extra bijeenkomst in de week van 20 december over de PWE. In overleg met het team van Populytics is besloten deze eerstvolgende bijeenkomst naar januari te verplaatsen, om iets meer de tijd te nemen en zodat de leden van de klankbordgroep voorafgaand de laatste versie van het rapport kunnen ontvangen.

Agenda

De eerstvolgende bijeenkomst zal in het teken staan van het verder duiden van de resultaten van de PWE en de vertaling naar handelingsperspectieven/aanbevelingen met de klankbordgroep.

Overzicht punten stedelijke klankbordgroep

De leden van de klankbordgroep spraken af op een ander moment verder te spreken over of zij gezamenlijk een advies aan de gemeente op willen stellen in de vorm van een overzicht met voor hen belangrijke onderwerpen. Inmiddels is bekend dat de leden dit overzicht hebben opgesteld. Het wordt geagendeerd voor de eerstvolgende bijeenkomst.

Afspraken

- Populytics vraagt na of het kwantitatieve deel van de PWE gedeeld kan worden met leden van de stedelijke klankbordgroep.
- Er wordt een schema opgesteld met de belangrijke momenten en stappen tot begin februari a.s. Dit wordt ook gedeeld met de lokale klankbordgroepen.

Bijlage 1: Lijst met aanwezigen

Perspectieven stedelijke klankbordgroep

Bewoner Amsterdam Noord
Bewoner Landsmeer
Dorpsraad Driemond
Energiecoöperatie Amsterdam Wind
Gein3Dorp
Koepelcoöperatie Energie samen
Natuur & Milieufederatie Noord-Holland
Natuurlijk IJburg
Volkstuinpark Buikslotermeer
VVE IJburg
Windalarm

[redacted] (Populytics/ TU Delft)
[redacted] (Populytics)
[redacted] (Gemeente Amsterdam, Team RES)
[redacted] (Gemeente Amsterdam, Team RES)
[redacted] (Public Mediation)
[redacted] (Public Mediation)

Bijlage 2: MS Teams Chat

Op verzoek van enkele leden van de klankbordgroep is in de onderstaande chat genoteerd of de chatberichten zijn gedeeld door een lid van de stedelijke klankbordgroep of iemand uit de tweede ring.

[Start chat]

[07/12/2021 19:07] (tweede ring) test
[07/12/2021 19:08] (tweede ring) kun je nog even 1 minuut besteden aan het doel van de klankboordgroup? Wat is de 'deliverable'?
[07/12/2021 19:10] (stedelijke klankbordgroep) Wanneer komt het pwe rapport in de gemeenteraad aan de orde?
[07/12/2021 19:11] (stedelijke klankbordgroep) een nog liggende algemene vraag is op grond van welke criteria de indikking van de zoekgebieden heeft plaatsgevonden. Slaat dus op de leegvallende lichtblauwe delen.
[07/12/2021 19:12] (tweede ring) Wanneer kunnen we de ruwe data krijgen (zonder de privacy herleidbaarheid zaken)?
[07/12/2021 19:16] (tweede ring) er wordt gesproken over extra windmolens. zijn dat er meer dan de 17?
[07/12/2021 19:17] (tweede ring) tabellen zijn niet leesbaar
[07/12/2021 19:17] (tweede ring) Die indeling is dus op basis van de vraagstelling. Standpunt over bijv opwekken in de gemeente is natuurlijk op basis van de algemene vraag zonder info over de effecten van die keuze.
Beetje onderbuik of je voor of tegen 'klimaat' bent.
[07/12/2021 19:21] (tweede ring) mijn interpretatie over de APP is dat de vraagstelling niet duidelijk was. Een klachten app genereerd een klacht, maar wil niet zeggen dat er iets mee gedaan wordt. Sterker, er komt dan geen mens aan te pas.
en app die bijvoorbeeld de molens (automatisch) stil zet is een heel ander verhaal.
[07/12/2021 19:22] (tweede ring) op hoeveel respondenten is de analyse gebaseerd?
[07/12/2021 19:23] (tweede ring) Zaten er cerschillen tussen het pannel en de vrijwillige respondenten?
[07/12/2021 19:23] (tweede ring) hoeveel mensen hebben de enquete afgebroken?
[07/12/2021 19:24] (stedelijke klankbordgroep) verschil jong oud is bij windenergie (en ook zon) wel belangrijk
[07/12/2021 19:25] (tweede ring) en zijn die antwoorden van onafgeronde enquêtes meegenomen in de rapportage?
[07/12/2021 19:25] (tweede ring) Zit er verschil in beantwoording in de on-line enquete en de respondenten die het via een bureau hebben ingevuld?
[07/12/2021 19:26] (tweede ring) die verschillende informatie is dan niet vergelijkbaar
[07/12/2021 19:27] (tweede ring) hoe zwaar wegen de antwoorden van respondenten die positief zijn extra wind, maar daar extra voorwaarden aan verbinden.
[07/12/2021 19:27] (tweede ring) Van belang is dat een ieder goed geïnformeerd is over de voor- en nadelen van wind- en zonenergie. Als iedereen goed geïnformeerd is dan maakt het niet zo veel uit of iemand jong of oud is. Dan wordt er bewust gekozen en gestemd, bij slechte informatie is het vaak de emotie die heerst
[07/12/2021 19:28] (tweede ring) Worden alle commentaren in de velden en de zijlijn meegenomen?
[07/12/2021 19:28] (tweede ring) Eveneens van belang is de mening van bewoners van zoekgebieden en niet diegene die van bewoners van de grachtengordel. Die hebben er nl geen last van.
[07/12/2021 19:30] (stedelijke klankbordgroep) Hoe luidde de opdracht van het onderzoek en wat is het doel?
[07/12/2021 19:32] (tweede ring) Wat concludeer je nu wanneer er uitkomt dat de groep die Positief over extra wind tegelijk vindt dat het niet in de buurt van Woningen of de Natuur moet en dat er naar alternatieven gekeken moet worden?

[07/12/2021 19:34] (tweede ring) Wat is het nut van een PWE als je moet kiezen tussen een trabantje en een lelijk eendje terwijl er ook Tesla's op de markt zijn?
[07/12/2021 19:34] (stedelijke klankbordgroep)voor is iets heel anders dan tegen
[07/12/2021 19:35] (tweede ring) logisch dat je dit vind. Mensen die voor het klimaat zijn en tegen molens nabij woningen zullen zeggen dat ze neutraal tegenover windmolens staan.
[07/12/2021 19:35] (tweede ring) Energietransitie is een landelijk (of groter Europees cq mondiaal) probleem / uitdaging. Verantwoordelijkheid van Amsterdam is een lokaal politiek dingetje. Van belang is energie duurzaam op te wekken op de plaatsen waar dat kan (met respect voor gezondheid, overlast, natuur)
[07/12/2021 19:36] (tweede ring) Probleem met 'zoveel mogelijk' is dat je dat antwoord op alles kan geven. Windalarm is ook voor zoveel mogelijk.
[07/12/2021 19:37] (tweede ring) Waarom geen aantallen en percentages?
[07/12/2021 19:39] (tweede ring) Kan deze presentatie zsm (vanavond, morgen) worden gedeeld?
[07/12/2021 19:40] (tweede ring) Mijn samenvatting is dat je vooral onderzocht hebt hoe goed de informatie is die je verstrekt hebt en hoe goed de respondenen de informatie begrepen hebben en daarnaast zich verder in de materie verdiept hebben.
[07/12/2021 19:42] (tweede ring) Wat levert zo'n discussie met mede respondenten op? Het gesprek moet met het College en de Raad plaatsvinden. Er gaat geen referendum plaatsvinden begrijp ik.
[07/12/2021 19:44] (stedelijke klankbordgroep) volkstuinders worden geframed als bezitters tweede huis, terwijl in het mer addendum van de provincie terecht wordt gesteld dat volkstuincomplexen bedoeld zijn voor stadsbewoners die geen/beperkte buitenruimte hebben.
[07/12/2021 19:44] (tweede ring) De nut & noodzaak discussie toch
[07/12/2021 19:46] (tweede ring) ja [naam], of ze wonen aan een drukke weg of het spoor
[07/12/2021 19:46] (stedelijke klankbordgroep)
Daardoor klopt het gevoel van rechtvaardigheid over volkstuinders niet hetgeen uit deze enquete komt (vervolg op punt om 19.44 uur
[07/12/2021 19:47] (tweede ring) Waarom is er voor gekozen om volkstuinders als bezitters van een tweede huis neer te zetten. Dit is een nogal 1 dimensionaal plat, maar sterk beeld
[07/12/2021 19:47] (tweede ring) Als je vraagt om in te zetten op Zon op daken en 5% minder groei van de Adam Data centers is 90% van de amsterdammers voor.
[07/12/2021 19:48] (tweede ring) Je bespreekt nu een onderbuik gevoel ober waar de winst van wind naar toe gaat. In een functionerende vrije markt zou die winst beperkt moeten zijn.
[07/12/2021 19:48] (tweede ring) Dat is niet gedaan in het onderzoek [naam], dat was een quote van een deelnemer en die slaat nergens op
[07/12/2021 19:48] (tweede ring) SDE++ hanteerd 12% ROI meen ik.
[07/12/2021 19:49] (stedelijke klankbordgroep) het is gemeentebeleid volkstuinparken meer open te stellen ivm overbelaste stadsparken in een verdichtende stad, dat komt ook niet aan de orde in de enquete
[07/12/2021 19:50] (tweede ring) Hmmm. Een sterke persoonlijke keuze dus van de maker van de enquete
[07/12/2021 19:50] (tweede ring) kunnen we dan vaststellen dat de verwerking van dit onderzoek niet objectief te noemen is? als de onderzoeker zijn eigen weging aan bepaalde antwoorden geeft?
[07/12/2021 19:51] (tweede ring) Daarom graag de Ruwe antwoorden
[07/12/2021 19:52] (tweede ring) Dit zijn geen zrte commentaren meneer de Mediator
[07/12/2021 19:52] (tweede ring) zure
[07/12/2021 19:53] (tweede ring) Dit zijn constructieve opmerkingen waar een inhoudelijke discussie over gevoerd moet kunnen worden.
[07/12/2021 19:54] (tweede ring) Heel goed [naam], dat krijg je met al die wiebelende waarden
[07/12/2021 19:54] (tweede ring) dank [naam]
[07/12/2021 19:55] (tweede ring) Precies [naam].
[07/12/2021 19:55] (tweede ring) ieder onderzoek begint met: N=.....
[07/12/2021 19:55] (voorzitter) n=5000
[07/12/2021 19:56] (tweede ring) [naam] je probeert genuanceerd te onderzoeken maar de conclusies zijn nogal grof.
[07/12/2021 19:56] (tweede ring) Je zou ipv de 6 groepen ook een indeling kunnen maken op basis van hoe ver men wil gaan met overlast van woningen en natuur.
[07/12/2021 19:57] (tweede ring) wat is er gedaan met de afgebroken enquêtes? zitten die ook in n=5000?
[07/12/2021 19:57] (tweede ring) Waren immers waarschijnlijk meest tegenstanders
[07/12/2021 19:57] (tweede ring) en daarna percentages
[07/12/2021 19:57] (tweede ring) graag beantwoorden ook eerder gevraagd

[07/12/2021 19:57] (stedelijke klankbordgroep) Hoeveel respondenten waren er gesplitst in panel en vrij
[07/12/2021 19:58] (tweede ring) voorzitter deelraad zuidoost heeft bevestigd dat er geen windmolens komen bij gevaar voor gezondheid
[07/12/2021 19:58] (tweede ring) gesloten panel, n=2000?
[07/12/2021 19:59] (tweede ring) is er verschil in beantwoording van geloten panel en on line enquete
[07/12/2021 20:00] (stedelijke klankbordgroep) Welke kenmerken van de respondenten zijn gevraagd, bijv respondenten van buiten amsterdam, binnen amsterdam etc / postcode , wordt daar naar gesplitst?
[07/12/2021 20:01] (tweede ring) Kunnen we voor de kerst de Ruwe Data krijgen?
[07/12/2021 20:01] (tweede ring) zijn de respondenten met postcode buiten Amsterdam eruit gehaald?
[07/12/2021 20:01] (stedelijke klankbordgroep) Als de RES doelstelling binnen een bepaalde gemeente niet kan worden gehaald door te grote schade aan bewoners natuur en dieren zou het goed zijn om te kijken of het binnen andere gemeentes wel kan worden gerealiseerd met respect voor natuur, bewoners en dieren. Daarbij zou het ook goed zijn om te kijken naar alternatieven binnen de gemeente grenzen die minder overlast geven.
[07/12/2021 20:01] (tweede ring) (op de buurtgemeenten na)
[07/12/2021 20:03] (tweede ring) Die RES doelstelling mag ook met zon.
[07/12/2021 20:05] (tweede ring) Zelfs de RES doelstelling per regio is niet heilig. Enige wat er op dit moment ligt is de 35 TWh op land van Klimaat akkoord
[07/12/2021 20:05] (tweede ring)goede vraag
[07/12/2021 20:07] (tweede ring) Goede vraag. Hebben jullie, als wetenschappers, je niet onbewust voor ket karretje van de gemeente laten spannen.
[07/12/2021 20:08] (tweede ring) Kunnen we voor de kerst de Ruwe Data krijgen?
[07/12/2021 20:08] (stedelijke klankbordgroep) Worden de gekozen (tegen)stellingen ook verantwoord in de verantwoording?
[07/12/2021 20:08] (stedelijke klankbordgroep) Neem lokale bewoners serieus die overlast ervaren van de RES doelstelling. Zij mogen niet worden overruled door bewoners die geen overlast ervaren.
[07/12/2021 20:09] (tweede ring) Metropoolregio Amsterdam?
[07/12/2021 20:09] (tweede ring) Er zijn heel veel alternatieven. Zodra je met burgers gaat samenwerken.
[07/12/2021 20:10] (tweede ring) Kunnen we voor de kerst de Ruwe Data krijgen. Ruim voor een nieuwe meeting dus.
[07/12/2021 20:10] (tweede ring) Aantal respondenten is nog niet beantwoord.
[07/12/2021 20:11] (stedelijke klankbordgroep) Vorige week waren het er 4000.
[07/12/2021 20:11] (tweede ring) Liefst eerder [naam]. De vraag is twee weken geleden al gesteld en antwoord zou tijdens vorige stedelijke kbg sessie worden gegeven. We zijn al een sessie verder inmiddels!
[07/12/2021 20:11] (tweede ring) Daarvoor is wel eerst de RUWE DATA nodig
[07/12/2021 20:12] (tweede ring) Ja, de RUWE DATA.
[07/12/2021 20:12] (tweede ring) Als je dat concept rapport leest is het eerste wat ik wil is de Ruwe Data om te kijken of ik to-t dezelfde keuzes kom
[07/12/2021 20:13] (tweede ring) Wij zouden graag alle communicatie over de intentie, de zoekvraag, de opzet, de uitvoering, verwerking van dit onderzoek ontvangen, tussentijdse rapporteringen tussen het onderzoeksbureau en de gemeente. Ook een overzicht hoe respondenten geworven zijn en welk gedeelte betaald heeft gekregen voor hun antwoorden.
[07/12/2021 20:14] (tweede ring) aantal respondenten opgesplitst in on-line, geslotengroepvia bureau, wonend in de zoekgebieden of elders in Amsterdam, Wonend in Amsterdam of buiten Amsterdam. Welk percentage is afgebroken. Op welke wijze worden de opmerkingen gemaakt in de velden en in de zijlijn meergenomen.
[07/12/2021 20:14] (tweede ring)Er wordt - althans niet vanavond - niets gezegd over dat deze vorm van inspraak gericht is op hoger opgeleiden. Terwijl de zoekgebieden gepland zijn in met name aan de randen van Amsterdam, war de meeste mensen niet hoog-opgeleid zijn! Hoe verhoudt dit zich tot elkaar sTEDELIJKE kIANKBORDGROEP?
[07/12/2021 20:14] (tweede ring) waarom roep je die percentages dan?
[07/12/2021 20:14] (tweede ring) berichten over rapporten, ruwe data etc graag ook naar ander kbg's
[07/12/2021 20:14] (tweede ring) Belangrijke vraag: is het gesloten panel representatief?
[07/12/2021 20:15] (tweede ring) Hoeveel Panel en hoeveel open raadpleging?\
[07/12/2021 20:15] (tweede ring) Als het geen draagvlak onderzoek en het is ook geen valide imitatie van burgers die op de stoel van de buger zitten wat is het dan wel?
[07/12/2021 20:15] (tweede ring) Ruwe data zonder privacy graag. Dat kan wel!!!!

[07/12/2021 20:16] (tweede ring) gedepersonaliseerd is geen probleem mbt AVG!
[07/12/2021 20:16] (tweede ring) begrijp ik goed dat de enqêtes herleidbaar zijn ingevuld?
[07/12/2021 20:16] (tweede ring) Heeft [naam] toestemming gevraagd te citeren? Kan ik me niet herinneren (antwoord is nee)
[07/12/2021 20:16] (tweede ring) Zeker [naam], deze groep is nauwelijks vertegenwoordigd in de de on -line enquetes, in de kbp's en de workshops
[07/12/2021 20:16] (tweede ring) Dus ALLES wat je straks rapporteert is geheel ONCONTROLERBAAR
[07/12/2021 20:17] (tweede ring) Wat gek, dat [naam] (bij Populytics) mij vertelde dat die gegevens gewoonlijk wel beschikbaar worden en dat de vraag vooral was wanneer het beschikbaar wordt
[07/12/2021 20:17] (tweede ring) Zeker, maar er worden persoonlijke keuzes gemaakt.
[07/12/2021 20:18] (tweede ring) Ik heb aangeboden om de open antwoorde te checken op persoonlijkheid herleidbare dingen.
[07/12/2021 20:18] (stedelijke klankbordgroep) Wellicht toegang tot data achter gesloten deuren, zodat ze niet naar buiten komen.
[07/12/2021 20:19] (tweede ring) Mensen die wonen aan de randen van de stad in geisoleerde huizen zijn nauwelijks vertegenwoordigd, in kbg, in on-line enquete en workshops
[07/12/2021 20:19] (tweede ring) De andere KBG's hebben net zo goed recht op resultaten en data ut PWE
[07/12/2021 20:19] (stedelijke klankbordgroep) Bij de enquête van de gemeente van een jaar geleden zijn wel alle opmerkingen (400 pagina's) gepubliceerd.
[07/12/2021 20:21] (tweede ring) Er zijn honderden? Duizenden? antwoorden gegeven op de open vragen. Hoe je daar mee omgaat is een fundementeel onderdeel van het onderzoek.
[07/12/2021 20:21] (tweede ring) Dat is GEEN wantrouwen
[07/12/2021 20:22] (tweede ring) hmmm. Je rapport is ook een vorm van hetb openbaar maken van gegevens
[07/12/2021 20:23] (tweede ring) Het gaat allemaal op de eerste plaats om het feit dat de 8 omschreven plaatsingsproblemen niet weergeven wat bij burgers speelt mbt windmolens , (en evenmin bij bestuurders vermoed ik) tot echte keuzeproblemen leidt, en dat de random waarden er niet aan bijdragen om dit inzichtelijk te maken.
[07/12/2021 20:25] (tweede ring) ... en dus niet tot de echte keuzeproblemen leidt, ...
[07/12/2021 20:25] (tweede ring) waarom zoveel haast met verwerken van gegevens als er zo een belangrijke beslissing moet worden genomen. pas op de plaats lijkt me belangrijk.
[07/12/2021 20:27] (tweede ring) hmmm...traject is snel omdat er veel informatie is???
[07/12/2021 20:28] (tweede ring) hangt die haast samen met de gemeenteraadsverkiezingen?
[07/12/2021 20:28] (tweede ring) wat is de reden dat dit zo snel moet?
[07/12/2021 20:29] (stedelijke klankbordgroep) Gemeenteraadsverkiezingen, is geen geheim....
[07/12/2021 20:29] (tweede ring) verkiezingen voor zorgvuldigheid?
[07/12/2021 20:30] (tweede ring) Waar wordt dat open gepubliceerd??
[07/12/2021 20:31] (tweede ring) Vraag is of de KBG zelf een eigen visie kan toevoegen? Zonder dat he Nieks verweking van onze opmerking is?
[07/12/2021 20:32] (tweede ring) Ik begrjp dat we dat (helaas) zonder toegang tot de Ruwe data moeten doen.
[07/12/2021 20:32] (stedelijke klankbordgroep) Kunnen jullie in dit proces ook het voorzorgsprincipe mee nemen. In andere processen gebeurt dat ook
[07/12/2021 20:33] (gemeente) raad wordt ook geïnformeerd over kbg.
[07/12/2021 20:33] (gemeente) en verslagen.
[07/12/2021 20:34] (tweede ring) op zich is het vreemd dat de kbg het rapport kan beinvloeden
[07/12/2021 20:36] (tweede ring) Ik benadruk toch weer dat het vreemd is om commentaar te leveren op een concept PWE rapport zonder enig inzicht te hebben in wat de respondenten zoal geantwoord hebben of zelfs maar de vraagstelling en doel van de PWE te kennen.
[07/12/2021 20:37] (tweede ring) Kennelijk heeft Populytics niet de opdracht gekregen om de ruwe data sowieso beschikbaar te maken. Misschien is het andersom: wantrouwt de gemeente ons?
[07/12/2021 20:37] (tweede ring) Wil ook wel graag even weten wat met afwegingskader gebeurt.
[07/12/2021 20:40] (tweede ring) Wie gaat er wanneer WEL een voorkeur binnen de voorkeursgebieden aangeven? Of hangt het af wie als eerste een inotiatief inschiet?
[07/12/2021 20:41] (tweede ring) Dus als er een inititiatiefnemer als eerste komt met een vergunnigs aanvraag voor een 'slechtste'gebied.....??\
[07/12/2021 20:41] (stedelijke klankbordgroep) Ja het wordt aan "de markt" overgelaten en het toeval..
[07/12/2021 20:42] (tweede ring) Sorry [naam], dat overlaten aan toeval is heeeeel raar.

[07/12/2021 20:44] (tweede ring) de gemeente de ronde venen plaatst zelf geen windmolens, heeft een brief geschreven aan amsterdam om rekening te houden met dat besluit. inwoners van de ronde venen hebben problemen met de zoekgebieden holendracht en gaasperplas.
[07/12/2021 20:44] (tweede ring) Ik zal je helpen..... Je zou bijv kunnen wachten totdat voor alle gebieden vergunningen aangevraagd zijn. Of daar een jaar voor geven.
[07/12/2021 20:46] (tweede ring) Dus geen vergunningen afgeven voordat voor alle gebieden vergunningen aangevraagd zijn, Of bijv 1 jan 20123
[07/12/2021 20:46] (tweede ring) 2023
[07/12/2021 20:47] (tweede ring) In het addendum plan MER wind op land van de Provincie NH zijn er 3 zoekgebieden van Amsterdam, als negatief beoordeeld. Hoe verhoudt zich dit tot een eventuele plan MER van de gemeente?
[07/12/2021 20:48] (tweede ring) feiten is lastig afwegen. Natuur of Mensen?
[07/12/2021 20:50] (tweede ring) IJmeer is commercieel het aantrekkelijkst. Natuur, woningbouw, Cultuur echtre niet. Hoe doe je dat dan?
[07/12/2021 20:50] (stedelijke klankbordgroep) Je kan vanwege mededinging cooperaties niet bevoodelen. De 50 % lokale eigendom is een streven, niet meer..
[07/12/2021 20:52] (tweede ring) [naam] voordeel is ook dat je transparanter kan zijn
[07/12/2021 20:52] (tweede ring) SciencePark is het 'duurst' qwa overlast.
[07/12/2021 20:52] (tweede ring) Als de gemeente dit oppakt
[07/12/2021 20:53] (tweede ring) Probleem van [naam] rapport is alleen dat de respondenten voor het overgrote deel geen benul hadden waar ze het over hebben. Iemand ooit de Businesscase gezien.
[07/12/2021 20:54] (tweede ring) Ik zie dat ene [naam] in de tweede ring aanwezig. Hij is volgens Linkedin Procurement manager projecten Energy bij Vattenfall
[07/12/2021 20:55] (tweede ring) ik ga naar Ajax
[07/12/2021 20:56] (tweede ring) Bevolkingsdichtheid. Gemeente Sud-West Fryslan 172 inwoners per km^2, gemeente Amsterdam: 5.277 inwoners per km^2.
[07/12/2021 20:57] (tweede ring) Wat [naam] zegt klopt helemaal. Zoveel enthousiasme om zelf met oplossingen te komen.
[07/12/2021 20:57] (tweede ring) Dat kan dus alleen als het dogma van 25MW wind buiten de haven binnen de gemeente van tafel gaat.
[07/12/2021 20:58] (stedelijke klankbordgroep) Draagvlak was wel het hele idee van de RES en klimaatakoord, in de woorden van Wiebes "we gaan mensen verleiden". Men wilde eerst windmolens regelen via een Rijkscoordinatie regeling. Maar de gemeenten wilde niet dat een hogere overheid ze iets ging opleggen. Amsterdam doet nu hetzelfde met Driemond. Beter dit alles aan de provincie overlaten die hebben wel een fatsoenlijke afweging gemaakt tussen zoekgebieden.
[07/12/2021 20:59] (tweede ring) Er is toch gevraagd aan te geven wat de BELANGEN zijn
[07/12/2021 20:59] (tweede ring) in het afwegingskader
[07/12/2021 21:00] (tweede ring) dus de 'oplossing' van de gemeente voor de zorgen is andere woorden kiezen in de communicatie? Hmmm
[07/12/2021 21:01] (tweede ring) wordt ook de chat gedeeld
[07/12/2021 21:01] (stedelijke klankbordgroep)
Chat gaat in de notulen.
[07/12/2021 21:02] (PM) Klopt, ik neem de chat geanonimiseerd op in het verslag
[07/12/2021 21:02] (tweede ring) Dank
[07/12/2021 21:03] (stedelijke klankbordgroep) Neem een voorbeeld aan het adendum MER van de provincie NH. De politiek maakt dan een keuze en neemt daar verantwoordelijkheid voor.
[07/12/2021 21:04] (stedelijke klankbordgroep) Lijkt me wel goed.. we hebben nog geen echt gesprek met elkaar gehad..
[07/12/2021 21:05] (tweede ring) Wordt de presentatie van Populytics vandaag gedeeld, morgen alstublieft? Bij aantal slides ging [naam] in 1 seconde door.
[07/12/2021 21:05] (stedelijke klankbordgroep) graag op woensdag 22. dec als het kan
[07/12/2021 21:07] (tweede ring) Liever aantal dagen eerder want 22 december is raadsvergadering
[07/12/2021 21:07] (Gemeente) governance=samenwerking en sturing
[07/12/2021 21:08] (tweede ring) thanks bye

[Einde chat]

Verslag bijeenkomst KBG Noord

Datum: 13.12.2021
Auteur: [redacted]
Concept verslag

public mediation

Doel bijeenkomst

Op 13 december jl. vond de derde bijeenkomst van de lokale klankbordgroep Noord van de Regionale Energiestrategie (RES) wind Amsterdam plaats onder leiding van [redacted] (Public Mediation). In deze bijeenkomst is het lokale deel van het afwegingskader toegelicht en heeft de klankbordgroep hier aanvullende (aandachts-)punten voor meegegeven. In de bijlage van dit verslag zijn de schriftelijke reacties met aanvullingen van leden van de klankbordgroep op het afwegingskader opgenomen.

Signaal: onduidelijkheid en tijdsdruk

Aan het begin van de bijeenkomst gaven enkele leden van de klankbordgroep aan niet op een goede manier te kunnen en willen participeren in de klankbordgroep en de reflectiefase door onduidelijkheid over het proces en de tijdsdruk. De klankbordgroep wil duidelijk meegeven aan de gemeenteraad als signaal dat er op dit moment teveel gevraagd wordt van hen in een te kort tijdsbestek. Zij hebben de behoefte om met elkaar in gesprek te gaan. Op deze wijze vinden de leden dat er geen sprake is van een dialoog. Dit gevoel van ongenoegen wordt breder gedeeld in de klankbordgroep. In de bijeenkomst is afgesproken om plenair hierover en over de planning voor de komende bijeenkomsten in gesprek te gaan na de bespreking van het afwegingskader.

Het afwegingskader

Het afwegingskader: signalen uit de stad is toegelicht door [redacted] (Over Morgen). De reflectiefase is ingesteld om alle signalen uit de stad nog eens te bundelen. Wat voor belangen, zorgen, gevoelens en aandachtspunten zijn er in de stad? Het kader is geen eindstation van de reflectiefase. De expertgroepen natuur- en gezondheid komen later nog met adviezen en de klankbordgroepen gaan verder in gesprek over de richtlijnen voor participatie, samenwerking en sturing.

Doel

In het afwegingskader zijn in de breedte de signalen opgenomen waar rekening mee gehouden moet worden bij het maken van een afweging over de plaatsing van een windmolen op een locatie in een zoekgebied in Amsterdam. De term afwegingskader wekt helaas verwarring op. In het afwegingskader zit geen weging en er is geprobeerd de onderwerpen zo objectief mogelijk te noteren. Het laat alle perspectieven naast elkaar bestaan. Uiteindelijk is het aan de politiek om daar een afweging over te maken. Het afwegingskader is bedoeld om de zorgen die er zijn zichtbaar te maken, als hulpmiddel om te achterhalen of alle zorgen die zijn geuit zijn meegenomen. Informatie uit de online raadpleging (PWE) en het onderzoek naar de lokale leefomgeving (context mapping) is hierin opgenomen. Daarnaast is het afwegingskader gevuld met inspraakreacties op de omgevingsvisie en reactienota, inspraak op en participatie in de concept RES en de RES 1.0, en zienswijzen en raadsadressen.

Opbouw

Om de thema's en onderwerpen inzichtelijk te maken is het afwegingskader opgebouwd als een interactief document. De kern vormt een rond figuur met in het midden de wet- en regelgeving en daaromheen vier hoofdthema's: 1) CO_2-doelstelling, 2) leefomgeving, 3) samenhangend en betaalbaar energiesysteem en 4) maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie. Die vier

kwadranten zijn gevuld met onderwerpen die belangrijk zijn voor Amsterdam. Door op een thema te klikken kan men daarover meer te weten komen. Het afwegingskader bestaat uit een algemeen deel voor de hele stad (deel 1) en een deel specifiek voor de voorkeurszoekgebieden (deel 2). Deel 1 is reeds voorgelegd aan de leden van de stedelijke klankbordgroep en de klankbordgroepen voor natuur en gezondheid. In het lokale deel zijn de onderwerpen, die specifiek voor de individuele gebieden zeer belangrijk zijn, in het figuur opgelicht. Echter zal ook naar de grijze onderwerpen gekeken worden door toekomstige initiatiefnemers. In de vervolgfase start er specifiek per locatie een proces waarin onderzoeken zoals de m.e.r. worden uitgevoerd met alle details.

Aandachtspunten vanuit KBG

De klankbordgroep Noord is gevraagd om het lokale deel van het afwegingskader voor Noord te bekijken en om te delen welke belangen, zorgen, aandachtspunten en signalen er mogelijk nog missen vanuit hun perspectief of aangescherpt moeten worden. Dit hebben de leden in twee groepen besproken. De input van de leden is hieronder opgenomen. De punten staan op willekeurige volgorde genoteerd.

Algemeen

- Het team van Over Morgen heeft geen prioritering aangebracht in de punten en deze met een gelijkwaardige formulering opgeschreven. In reactie daarop werd opgemerkt dat er daardoor **geen gewicht aan de punten wordt gegeven, terwijl de mate van zorg extreem groot is.**
- Het **lijkt alsof de signalen steeds worden weerlegd in de tekst** van het afwegingskader door de wijze waarop ze zijn genoteerd aan de hand van een vraag en antwoord model. De klankbordgroep vraagt de geluiden niet direct te ontkrachten door er een tegengeluid tegenover te zetten.
- Het wordt niet begrepen waarom de gemeente het afwegingskader pas gaat gebruiken in de vervolgfase wanneer er vergunningsaanvragen liggen. **De gemeente zou haar verantwoordelijkheid moeten nemen en nu al een beslissing moeten nemen over locaties.**
- Men vraagt zich af **of de gemeenteraad iets heeft aan het afwegingskader** omdat het een algemene opsomming van punten betreft.
- Er is aangegeven dat er al veelvuldig is ingesproken en **de punten waarover eerder is ingesproken niet allemaal terug te zien** zijn in het afwegingskader.
- Er kan **niet uitgegaan worden van algemene generieke regels** in het afwegingskader.
- De gemeente moet **eisen stellen aan welke onderzoeken initiatiefnemers in de NRD moeten opnemen**. Het voorbeeld van de Noorder IJplas werd benoemd. Het zou onjuist worden bevonden als een initiatiefnemer zelf mag kiezen welke onderzoeken uitgevoerd moeten worden op een locatie. In reactie hierop is door de gemeente aangegeven dat zij juist samen met de klankbordgroep als adviesgroep hier aandacht aan wil besteden de komende periode door de handreiking participatie, samenwerking en sturing uit te werken. Ook wordt hier met de klankbordgroepen natuur en gezondheid over gesproken.
- **Overwegingen voor typen windmolens** horen thuis in het afwegingskader. Wat voor geluidsoverlast geeft een bepaald type molen en wat voor rendement heeft?

Lokaal

Natuur

- Er wordt niet benoemd dat **de ring A10 een bijzonder provinciaal landschap betreft.**
- Bij het **punt ruimtelijke kwaliteit en landschap is een kanttekening geplaatst die ongepast wordt gevonden**, over bewoners die aangeven dat de horizon al vervuild is door de snelweg en hoogspanningsmasten. Omdat de signalen niet worden gekwantificeerd wordt nu niet duidelijk dat meer mensen hebben ingesproken over het behoud van de landelijke kwaliteit en de natuurgebieden.
- Er liggen vier tuinparken langs de A10 in het bijzonder provinciaal landschap en twee bij Schellingwoude. Deze **tuinparken overlappen met de zoekgebieden voor windmolens.** Dat wordt niet genoemd in het afwegingskader. Verzameld zijn er 730 tuinen in de vier parken, wat

betekent dat er uitgaande van 2,5 bezoeker per tuin, sprake is van effect op meer dan 2000 mensen. Daarbij komen ook nog de bezoekers van de tuinparken uit de omgeving. Ook zijn **daardoor de externe fysieke veiligheidseisen niet meegenomen voor de volkstuinen** bij het vaststellen van de zoekgebieden. Dit is belangrijk omdat er ook mensen overnachten in de tuinparken.

- De **signalen over dieren worden te algemeen bevonden en ook informatie over de groenstructuur in Noord ontbreekt.**

Gezondheid en overlast

- In het kader is over geluid opgenomen dat de windturbines aan de wet moeten voldoen. Daarbij wordt **voorbijgegaan aan dat de wet 9% ernstige hinder accepteert bij omwonenden**. De gemeente zou dit mee moeten nemen. De Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) stelt dat windturbines invloed hebben in een straal van 1500 meter. Bij een aantal zoekgebieden wonen er 24.000 mensen binnen de afstand van één windturbine. Wat betekent het werkelijk om op 350 meter van een windturbine te wonen?
- Er moet **rekening gehouden worden met grote nieuwbouwprojecten in het Cornelis Douwesgebied vanaf 2027**. De toekomstige generatie bewoners moet niet opgezadeld worden met windturbines die daar al staan. Bewoners die dan thuiswerken in dat gebied kunnen 24 uur last van geluidshinder en slagschaduw hebben. Daarbij is er voor de gezondheid behoefte aan recreatie en ontspanningsruimte waar groen en stilte/rust heerst.
- Voor **woonboten moet er rekening gehouden worden met mogelijke extra overlast** door de dunne houten wanden van de boten en het feit dat geluid wordt gedragen over water.

Andere onderwerpen

- Voor de gebieden in Noord **ontbreekt het onderwerp sport**.
- **Punten van buurgemeenten worden gemist** in het lokale deel van het afwegingskader. De bezwaren van buurgemeenten met betrekking tot woningbouwplannen (bijvoorbeeld Landsmeer) worden niet genoemd. Landsmeer wil bijvoorbeeld graag bouwen in haar zuidelijke gebied en is daarover met de provincie al enige tijd in gesprek. Plaatsing van een windturbine in het reservegebied bij de S117 zou die woningbouw onmogelijk maken.
- **Meedoen aan opbrengsten** licht in het ronde figuur de gebieden in Noord niet op, terwijl dit vaker benoemd is in de klankbordgroep.
- Er is de **zorg dat als er financieel geparticipeerd wordt, dit niet is door mensen die in de directe omgeving wonen**. Inwoners van bijvoorbeeld de binnenstad investeren dan in duurzame energie, maar de mensen die op 350 meter afstand van een molen wonen moeten met de overlast leven.
- Het belang dat windmolens er komen in verband met **zorgen over de klimaatcrisis en de wens om in landelijk noord energie neutraal en onafhankelijk van de buitenwereld te zijn**.
- Er ontbreken in het afwegingskader essentiële punten die bijvoorbeeld wel in de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) voor de Noorder IJplas of het Cornelis Douwesterrein zijn uitgeschreven. Daardoor **kloppen uitgangspunten in het afwegingskader niet**.
- Ook is benoemd dat de provincie Noord Holland een plan m.e.r. uit heeft laten voeren, waarin alle 32 RES zoekgebieden in Noord Holland zijn onderzocht. Daarin zijn **zoekgebied ring A10 en reservegebied A10 als negatief beoordeeld**.

Verdere traject van de klankbordgroep

Vervolgens hebben de leden van de klankbordgroep gesproken over het proces van de reflectiefase, de rol van de klankbordgroep daarin en de onderwerpen en thema's die zij op de agenda willen zetten voor de komende periode. Op dit moment vinden zij dat het proces veel te snel gaat en dat er steeds teveel gevraagd wordt van hen in een kort tijdsbestek. Vanuit de gemeente ligt er de vraag voor adviezen van de klankbordgroep, maar de behoefte is er om in gesprek te gaan met elkaar en een aantal andere onderwerpen met elkaar te bespreken. Daarnaast zijn er een aantal inhoudelijke en technische vragen.

Voorgestelde onderwerpen voor komende periode

- Gesprek over het zoekgebied bij de A10 Noord. Ook al staat dit niet ter discussie in deze fase, is er wel de behoefte om gezamenlijk vast te leggen wat de leden van de klankbordgroep hiervan vinden.
- De bredere energietransitie in Amsterdam (meer integraal).
- Mogelijkheden voor financiële participatie van omwonenden.
- Delen van informatie over het typen windmolens. Deze kennis wordt nodig bevonden om het gesprek te kunnen voeren. In een rapport van Pondera staat benoemd wat voor windmolens voor welk gebied geschikt zijn. Echter is dit rapport heel technisch, er is de behoefte om dat in de groep te bespreken.

Proces van de klankbordgroep

Leden van de klankbordgroep willen ook rustig in gesprek over het proces. Er is behoefte aan perspectief: waar kan de klankbordgroep het over hebben? Wat is de taak van de klankbordgroep Noord? Daarbij is er behoefte aan overzicht op twee punten. Eerst over de reflectiefase en de verschillende taken van de klankbordgroepen daarin. Wat wordt in welke klankbordgroep besproken? Welke experts zitten er in de expertgroepen? Ten tweede wordt inzicht gevraagd in de onderzoeken die al zijn uitgevoerd in deze fase en die specifiek (op locatie) worden uitgevoerd in de vervolgfase. Men wil participeren, maar niet als nog onduidelijk is welke onderzoeken naar bijvoorbeeld effecten op gezondheid worden uitgevoerd en wanneer. Welke onderzoeken lopen er allemaal? De gemeente zal een overzicht delen van de reflectiefase en de onderzoeken. Vervolgens kan gesproken worden over wat er wordt gemist voor Noord, en kunnen bijvoorbeeld vragen vanuit de klankbordgroep Noord meegegeven worden aan de expertgroepen Natuur en Gezondheid.

Tenslotte is nogmaals sterk benadrukt dat er grote twijfels zijn over het proces en ernstige zorgen over onderwerpen als gezondheid en milieu. Sommige leden van de klankbordgroep krijgen het gevoel dat de gemeente aangeeft signalen te willen, maar deze tegelijkertijd ook niet wil omdat ze voor hun gevoel niet opgepakt worden. Zij willen dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt door de juiste onderzoeken uit te voeren.

Planning en agenda volgende bijeenkomsten

De eerstvolgende bijeenkomst van de klankbordgroep vindt plaats op 25 januari a.s. van 19.00 tot 21.00u. De agenda voor de eerstvolgende bijeenkomst wordt nog verder uitgewerkt aan de hand van de onderwerpen die zijn geagendeerd door leden van de klankbordgroep. Daarbij wordt opnieuw gekeken naar de opzet van de bijeenkomsten. In kleinere groepen kunnen leden beter het gesprek aangaan en daarnaast zal er gekeken worden of het mogelijk is om, afhankelijk van de maatregelen tegen Covid-19, de bijeenkomsten live te organiseren.

Afspraken

- Er wordt een overzicht gedeeld van de reflectie en planvoorbereidingsfase met daarin aangegeven wat welke klankbord- en expertgroep bespreekt en wanneer bepaalde onderzoeken plaatsvinden.
- Er wordt nagevraagd hoe de leden van de klankbordgroep terugkoppeling krijgen over hun reacties en aanvullingen.
- Er wordt navraag gedaan naar de status van de expertgroep ruimtelijke ordening.
- De notitie reikwijdte en detailniveau van de Noorder IJplas wordt gedeeld om een indruk te geven van het detailniveau in een NRD.
- Het verslag van deze bijeenkomst wordt zo snel mogelijk, over een week gedeeld.
- De planning met de data voor volgend jaar worden gedeeld met het verslag.
- Dit verslag gaat mee als bijlage van het afwegingskader. Daarnaast kunnen de klankbordgroep leden een schriftelijke reactie en aanvullingen op het afwegingskader tot en met woensdag 15 december delen met [redacted] ([redacted]@public-mediation.nl). Zij bundelt de reacties en deelt deze met Over Morgen en de gemeente en neemt ze op in het verslag.

Bijlage 1: Lijst met aanwezigen

Perspectieven

Bedrijven Oostzaan
Bewoner Landsmeer
Bewoners Buikslotermeerdijk
Bewonersvereniging NIJP
Bewoonster Zunderdorp
Buurtvereniging Zonneplein
Buurtverenigingen: Nieuwendammerdijk/Twellegea/Scheepmakers en Noordrust
Energie coöperatie NIJP
Ondernemer Cornelis Douwesgebied
Stichting Behoud landelijk Noord
Tuinpark Buikslotermeer
Voor de Wind
Windalarm Noord

[redacted] (Over Morgen)
[redacted] (Over Morgen)
[redacted] (Gemeente Amsterdam, team RES Amsterdam)
[redacted] (Public Mediation)
[redacted] (Public Mediation)

Bijlage 2: Reacties leden KBG Noord op afwegingskader

Lijst met indieners:

- [redacted] (Voor de Wind)
- [redacted] (Bewoonster Zunderdorp)
- [redacted] (Bedrijven Oostzaan)
- [redacted] (Energie coöperatie NIJP)
- [redacted] Tuinpark Buikslotermeer)
- [redacted] (Stichting Behoud landelijk Noord)
- [redacted] (Windalarm Noord)
- [redacted] (Bewoner Landsmeer)

1. [redacted] (Voor de Wind)

Vijf bondige alinea's, die ik jullie wil voorstellen voor het Afwegingskader (pagina's 60- 61):

"Over een jaar of tien wil ik graag, met mijn kleindochter voorop de fiets, onder de A10 kunnen doorfietsen en haar dan aanwijzen, waar de elektrische stroom voor onze warmtepomp en onze e-bikes vandaan komt."

"Wij maken ons zorgen dat de opbrengsten van ONS windpark naar (buitenlandse) aandeelhouders van Multinationale Energiebedrijven zullen gaan, zoals Vattenfall, die dan de energieprijs flink zullen opdrijven via de marktwerking. Wij pleiten voor financiële deelname door de Gemeente zelf en door lokale energie-coöperaties."

"Een groep bewoners van Landelijk Noord wil een lokale coöperatie oprichten, met als doel om op termijn Alle Elektriciteit voor Landelijk Noord op te wekken via een Mix van lokale en duurzame bronnen, zoals een Windpark, Zonnepanelen, Methaan uit Mestvergisting, Aardwarmte, enz. Ook de aanschaf van een gemeenschappelijke Buurtbatterij wordt daarbij overwogen."

"Bewoners vragen zich af, waarom de zoekgebieden zo vlakbij de A10, (en de volkstuinen) zijn gepland. Waarom worden de "extra zoekgebieden" niet in de overwegingen betrokken? Daar gelden de belemmeringen van Approach 22 van Schiphol niet meer (zie Pondera rapport, pagina 12), en daar kunnen hogere, geluidsarmere en veel efficiëntere molens geplaatst worden. Bovendien wordt de pijn dan eerlijker verdeeld tussen de 5 dorpskernen van Landelijk Noord."

"Waarom moeten die molens ten Noorden van de A10? Kunnen ze niet in het Markermeer worden gezet? Daar veroorzaken ze geen overlast, alleen maar horizonvervuiling."

2. [redacted] (Bewoonster Zunderdorp)

Hierbij nog de terugkoppeling. Vind het nogmaals wel echt belangrijk om terug te geven dat ik deze tijdslijnen echt niet vind kunnen. Wij doen dit allemaal naast onze dagelijkse werkzaamheden en gezinsleven. Het gevoel van zo ontiegelijk opgejut worden voelt echt verre van comfortabel. Ze zijn al zoveel langer met dit proces bezig, dan hadden ze de tijdslijnen ruimer moeten stellen of eerder aan de bel moeten trekken. Dit kan gewoon niet.

Algemene terugkoppeling op het stuk:

- Kleuren en verdeling in de 4 thema's snap ik. Maar ik denk dat je beter alles even groot kan maken om de indruk weg te nemen dat het een belangrijk is dan het ander. Ik lees dit nu procentueel gezien, omdat dat vaak is hoe zoiets wordt ingedeeld.
- Ik mis het écht overbrengen van de zorg. Het is te vlak geschreven.
- Ik snap dat het een bundeling is, maar ik zou toch graag de meest genoemde punten (of diegene waarvan men voelt dat dit belangrijk is) als eerste genoemd zien. Nu worden er belangrijke punten ergens tussen neus en lippen door genoemd voelt het [redacted]noemde elke keer dat we ons in moesten leven in de hoeveelheid informatie die men te verwerken krijgt, dan lijkt het me niet meer dan wenselijk dat je het ook voor hen zo overzichtelijk mogelijk maakt.
- Ik zie nergens in het stuk een verwijzing staan naar hetgeen wij nu onze tijd aan besteden.
- Ik vind het raar dat er op bepaalde punten zoals bij Ruimtelijke... / punt 5 er opeens een afweging van een ander perspectief lijkt te proberen deze zorg minder belangrijk te maken.

Overige punten die ik mis:

- Wij maken ons extreme zorgen over potentiele giflekken van o.a. Agent Orange uit de Volgermeerpolder door de bodemtrillingen die windmolens geven. Gelet op de unieke veengrond dient dit ter plekke, door een onafhankelijke partij onderzocht te worden, met als opdrachtgever de Gemeente en niet initiatiefnemers. De verantwoordelijkheid voor het mogelijke weglekken van het gif ligt immers bij de gemeente en niet bij de initiatiefnemers. Tevens willen wij inspraak in de opdracht die gegeven wordt, om zeker te weten dat de opdracht alomvattend is.

- Wij willen dat er berekeningen gemaakt worden van de combinatie van de hoogspanningsmasten, de ring én de windmolens.

- Wij maken ons zorgen over de verantwoordelijkheden die de Gemeente lijkt af te schuiven op de initiatiefnemers.

- Landelijk Noord is o.a. uniek voor haar weidse omgeving, dit wordt ook door de gemeente zelf als bijzonder bestempeld en tot uiting gebracht in de eisen die ze stelt aan bijvoorbeeld de boeren. De boeren van Waterland worden al jaren gestimuleerd om zo natuurlijk mogelijk te boeren. Er wordt heel veel rekening gehouden met de omgeving waar de boerderij staat. Er worden nesten beschermd voor weidevogels, er wordt laat gemaaid in het jaar zodat de kuikens van de weidevogels groter zijn en maaien dan ook in stroken. Koeien lopen zo veel mogelijk buiten, wat zomers wel eens lastig is, helemaal nu het warmer wordt. Want in Waterland mogen we namelijk geen bomen in het land planten om het landschap weids te houden. Boeren die hun vee buiten hebben lopen voelen zich nogal bedondert dat er nu vanuit de gemeente opeens wel ruimte is voor een windmolen, terwijl een boom voor schaduw niet geaccepteerd wordt.

- Kijk naar de unieke kenmerken binnen ALLE wijken in HEEL Amsterdam, maak dit inzichtelijk en kijk hoe deze plekken zoveel mogelijk energie kunnen opleveren. In Landelijk Noord liggen bijvoorbeeld veel stallen, waar allemaal zonnepanelen op geplaatst kunnen worden. Ook de energieslurpers aan de grachtengordel met minder geisoleerde huizen en de Zuidas kunnen hun bijdrage leveren.

- Ambitie windenergie Amsterdam en het Rijk: Bewoners vinden dat er een tegenstrijdig signaal wordt gegeven wanneer bewoners een energievraagstuk moeten oplossen, maar er ondertussen wel ruimte wordt geboden aan datacenters.

3. [redacted] (Bedrijven Oostzaan)

Onder hoge tijdsdruk probeer ik toch vandaag te reageren op het concept Afwegingskaders.

Wat is de betekenis van afwegingskaders?

- Grenzen waarbinnen een bepaald besluit wordt afgewogen

Als ik nu kijk naar de opmaak van afwegingskader Windturbines Amsterdam is het alleen maar "vraag en antwoord"
De "signalen" worden direct weerlegd met antwoorden uit regelgeving Plan-MER, RIVM, RVO etc.

Hoezo kan je dit stuk betitelen als afwegingskader, er valt weinig af te wegen voor de Raad als alles al is weerlegd, antwoord op is gegeven en is afgedaan, afgehecht of bestuurlijk besloten!

Terug naar sheet 9, bestaande wet- en regelgeving, Amsterdams beleid: deze sheet in incompleet, niet actueel en op de hand van de opdrachtgever Amsterdam opgesteld. Waar is de input van de NRD (Noorder IJplas / Cornelis Douwes)?
Waar is de MER Addendum Wind op Land NH, de uitspraak arrest van Nevele wordt genegeerd, sheet 9 had je net zo goed de spelregels van Amsterdam kunnen noemen....
Geef dan in de afwegingskader mee dat Amsterdam alles op alles zet om zo nauwkeurig mogelijk adhv meetinstrumenten, per zoekgebied, de geluidsmetingen en slagschaduw en lichtschittering te bepalen. En niet dat Amsterdsam zich verschuild achter de standaard normen met een acceptatie van ca. 10% collateral damage voor de omwonenden ingecalculeerd.....

Voorts blijf ik erbij dat de verwijzing naar RES1.0 en RES2.0 onjuist wordt gebruikt, namelijk ook in het afwegingskader wordt het zoekgebied Noorder IJplas / Cornelis Douwes uitgesloten terwijl zij wel benoemd zijn in RES1.0 en 2.0.
Daarnaast slechts één het woord "draagvlak", notabene als referentie het omstreden OIS draagvlakonderzoek 2020.
(onjuist is "najaar 2020", fyi, de buurgemeenten waren hierin NIET meegenomen!)
U als "Public Mediation" zou beter moeten weten, KYC, dat het draagvlakonderzoek in 2020 omstreden is en dat er uberhaupt géén sprake was/is voor draagvlak voor windturbines binnen stedelijk gebied.

Tenslotte, zie bijlage, een uitleg waarom men zo sceptisch is tegen het Amsterdamse bestuur:
[bijgevoegd video van interview wethouder van Doorninck met PowNews]

4. [redacted] (Energie coöperatie NIJP)

Hierbij mijn input voor de klankbordgroep Noord sessie van afgelopen maandag 13 december.

Om te beginnen wil ik drie punten van bezwaar naar voren brengen:

- Door de grote tijdsdruk is het onmogelijke voor mij om overleg met mijn achterban te hebben. Ik heb begrepen dat dit komt omdat de hele reflectiefase er voor die verkiezingen doorgejast moet worden. Politiek opportunisme dus. Dit is onacceptabel.
- We hebben nu 3 kbg sessies gehad. De eerste sessie was introductie en tussendoor konden we wat opmerkingen kwijt. De tweede sessie werd geheel gevuld met een presentatie over Context Mapping waarvan mij het doel volledig onduidelijk is. In de derde sessie werd onvrede over het proces geuit waar ik volledig achter sta. Uiteindelijk werd er 15 minuten besteed aan een inhoudelijke discussie waarbij dan één hoofdonderwerp van de waaier even aangestipt kon worden. Ik zie het somber in.
  Je vroeg om een advies; als publicmediation zou ik de onderzoeksopdracht teruggeven om verdere reputatieschade te voorkomen.

1. Draagvlak

Ik heb de euvele moed om voor te stellen om in het centrum van de waaier naast Wet en Regelgeving DRAAGVLAK toe te voegen.

Geen enkele van de onderwerpen in de waaier is bespreekbaar zonder DRAAGVLAK.

Het Amsterdamse RES team heeft gefaald in het creëren van draagvlak voor de RES plannen. Ze wringen zich in allerlei bochten om te voorkomen dat het gebrek aan draagvlak door onderzoek wordt aangetoond.

De weerstand in Amsterdam is niet tegen de RES, ook niet tegen alle 17 turbines die de wethouder in de stad wil plaatsen want de helft hiervan kan in het havengebied worden geplaatst.
Waar alle weerstand tegen is zijn de 8 turbines in 6 zoekgebieden die een onacceptabele negatieve impact hebben op de directe leefomgeving van de duizenden omwonenden.

Het totale aanbod van de Amsterdamse RES subregio is 700 GWh aan duurzame energie in 2030.
De bijdrage van de 8 turbines in de 6 zoekgebieden is slechts 8% hiervan. Er zijn al talloze suggesties gedaan om dit kleine gat te dichten zonder de 8 turbines in de 6 zoekgebieden.
Het proces in Amsterdam loopt vast omdat de wethouder de 6 zoekgebieden niet ter discussie wil stellen.

Het college van Amsterdam speelt op dit moment een gevaarlijk spel door nu in het eerste begin van de energietransitie draagvlak te verspelen die ook zijn weerslag zal hebben op b.v. warmtenetten en de volgende RES2.0 fase.

Het is noodzakelijk dat de gemeenteraad zijn controlerende taak kan uitvoeren door plannen van het college te kunnen afwegen op DRAAGVLAK

Ik zal dat toelichten:

- Een eenvoudige zoekopdracht "energietransitie draagvlak" geeft pagina's vol documenten waarin uitvoerig wordt uitgelegd dat draagvlak essentieel is voor de energietransitie.
  Een wethouder die mooie plannen maakt voor de energietransitie heeft de Amsterdammer nodig om ze uit te voeren.

- De coalitiepartijen in de Amsterdamse gemeenteraad hebben in hun coalitie afspraken opgetekend:
  "Draagvlak onder Amsterdammers voor de energietransitie vinden wij essentieel"
  Ook om deze reden moet draagvlak dus een onderdeel van het afwegingskader worden.

- In het klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over burger participatie bij duurzame energieprojecten. Afgesproken is dat initiatiefnemers samen met omwonenden een

participatieplan opstellen en over de afspraken een omgevingsovereenkomst afsluiten. (Klimaatakkoord blz 164)
Het is duidelijk dat deze afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat turbines worden geplaatst zonder draagvlak en zonder betrokkenheid van omwonenden.
De initiatiefnemer in zoekgebied 2 (NIJP) heeft een participatieplan opgesteld zonder overleg met de omgeving. Er is geen draagvlak voor hun plan in de omgeving dus was er niemand te vinden die aan hun plan wilde meewerken. Er is dus ook geen omgevingsovereenkomst gesloten. Toch hebben de initiatiefnemers eind december 2020 hun participatieplan voorgelegd aan het college die uiteindelijk het plan toch hebben goedgekeurd.

De initiatiefnemers zijn toen een poppenkast participatieproces gestart met 30 tegenstanders voor hun turbine project. Tot nu toe zijn er twee van de vier omgevingsberaden geweest.
Deze 'beraden' verlopen verre van soepel. Hoe dit afloopt valt nog te bezien. Voor nu heeft het college zijn goedkeuring gegeven aan deze schijnvertoning.
Het is nodig dat de raad een een middel krijgt om dit soort schijnparticipaties te voorkomen in de vorm van een DRAAGVLAK afweging.

- Het Amsterdamse RES team heeft gekozen voor een technocratische projectmatige insteek. Dit is niet een manier om "hearts and minds" te winnen.

2. De RES staat niet ter discussie

Deze zin viel me op in de presentatie die maandagavond werd gegeven. Dit statement komt duidelijk uit de onderzoeksopdracht die Amsterdam aan PublicMediation heeft gegeven. Naast dat dit een onjuiste framing van het reflectieproces is, is het tegelijkertijd ook de angel waarom het proces niet soepel verloopt.
Dit statement suggereert dat de Amsterdamse burgers tegen de RES als geheel bezwaren hebben. Dit is onjuist zoals ik boven reeds heb uiteengezet. Er is in Amsterdam alleen bezwaar tegen de turbines in de 6 zoekgebieden die een ernstige inbreuk op de leefomgeving van duizenden Amsterdammers vormen.
Door dit punt niet te discussie te stellen mislukt het reflectieproces.
Waarschijnlijk had de wethouder de idee om met een breed opgezet onderzoek meer welwillende " Signalen uit de stad" te horen te krijgen dan ze de afgelopen twee jaar heeft gehoord.
Dit gaat niet gebeuren omdat:

1. De deelnemers aan de klankbordgroepen voor het grootste gedeelte dezelfde burgers zijn die bij de afsluitende participatie Zoomsessie (met alle mics op mute) in november vorig jaar de chatbox met 2500 chats lieten ontploffen, die al meer als 500 inspraakmomenten bij de gemeenteraad en provinciale staten hebben gevuld, die 600 zienswijzen op de turbines in de omgevingsvisie hebben ingediend, etc.
2. De wethouder het vertrouwen van de Amsterdammers volledig heeft verloren.
3. In januari weer een FED vergadering staat gepland met 100 insprekers over deze reflectiefase

Andere geluiden dan de afgelopen twee jaar zal deze reflectiefase niet opleveren.

3. Wet en regelgeving betreffende de zoekgebieden.

De grenzen van de zoekgebieden zijn vastgesteld op 350m van woningen. Dit gebeurde terwijl er een provinciale verordening is die de afstand van turbines tot woningen stelde op 600 meter.
Deze verordening was in een provinciale MER uit 2014 tot stand gekomen omdat de provincie al vroeg ervaring met turbines had opgedaan in de kop van Noord-Holland.
De provincie zag de zware impact die de turbines hadden op de leefomgeving.
De grenzen van de Amsterdamse zoekgebieden zijn door het negeren van de provinciale verordening dus onwettig vastgesteld.
(Overigens doet GroenLinks gedeputeerde Edward Stigter sinds zijn aantreden verwoede pogingen om de 600 meter grens uit de provinciale verordening te krijgen om zijn partijgenoot Marieke van Doorninck tegemoet te komen. Beiden geven hiermee aan geen oog te hebben voor de leefomgeving van de burgers)

Door een uitspraak van de Raad van State van 30 juni j.l. zijn de Nederlandse geluidsnormen voor windturbines ongeldig verklaard. De afstand van 350 meter tot woningen was gebaseerd op diezelfde geluidsnormen. Doordat de grenzen van de Amsterdamse zoekgebieden nu zijn verwatert kan niet meer worden gesproken van zoekgebieden die door de raad zijn vastgesteld.

Alle reden dus om de niet meer bestaande 'zoekgebieden' ter discussie te stellen.

4. Notitie van Reikwijdte en Detail (NRD)

De NRD definieert de onderzoeken die uitgevoerd gaan worden voor een MER. Bij de Noorder-IJplas blijkt dat de NRD wordt opgesteld door de initiatiefnemer. Dit is dus een slager die zelf de keuringseisen opstelt voor het keuren van zijn eigen vlees.
Inbreng van de omwonenden om onderzoek te doen naar draagvlak, inventarisatie van de woningwaardedaling en een project specifieke Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) worden geweigerd. Dus onderzoeken die een mogelijk negatief beeld van het project zouden kunnen geven worden niet gedaan.

Voor de NRD moet de raad eisen om alle onderzoeken uit te voeren die voor een evenwichtige afweging noodzakelijk zijn. Dit kan blijkbaar niet worden overgelaten aan de initiatiefnemers.

5. Koko Barenbrug (Tuinpark Buikslotermeer)

Mijn insteek en bijdrage aan het concept is vooral bij de onderwerpen volkstuinparken, recreatie, gezondheid, natuur en veiligheid, en vaak in onderlinge samenhang omdat die onderwerpen nou eenmaal vaak met elkaar samenhangen. Aangezien ik moeite heb gedaan de stukjes tekst zo kort en duidelijk mogelijk te houden (met zo min mogelijk overlap) zou ik graag zien dat de stukjes niet 'verknipt' worden.

Er zijn twee bijlagen van een landschapkaart. In de bewerkte versie wordt duidelijk hoe de volkstuinparken een verbinding vormen met de andere natuurgebieden in de stad. De kaart moet duidelijk maken dat het rode gebied de vier volkstuinparken zijn langs de A10. Deze bewerkte kaart graag toevoegen aan het hoofdstuk Volkstuinparken.

Bij hoofdstuk Volkstuinparken:
(Het gaat om volkstuinPARKen; op de parken liggen volkstuinen)

Algemene informatie:
De zes volkstuinparken in Noord zijn belangrijke recreatiegebieden voor volkstuinders en voor de inwoners van de woonwijken in de omgeving. Vier van deze tuinparken liggen ten dele IN de zoekgebieden langs de A10. Twee tuinparken in Schellingwoude liggen op een afstand van minder dan 350 meter van deze zoekgebieden.
In totaal gaat het om 1070 tuinen met nachtverblijf. Het betreft ongeveer 2500 directe gebruikers en duizenden recreanten en bezoekers van de zes tuinparken, komend uit Noord en heel Amsterdam.

Zorgen:
De volkstuinders maken zich zorgen over de *geluidsoverlast* en daardoor over hun *gezondheid*, zowel overdag buiten in de tuin, als 's nachts in de ongeisoleerde tuinhuizen. Zij vinden dat voor bewoners van tuinhuizen dezelfde bescherming en regels moeten gelden als voor bewoners van woonhuizen. Daarnaast zijn er zorgen over de *veiligheid* . De regels voor veiligheid zijn niet gehanteerd bij het vaststellen van de zoekgebeiden, want de zoekgebieden overlappen met vier van de zes volkstuinparken in Noord. De zoekgebieden zouden op 198 meter afstand van volkstuinparken moeten liggen voor minimale veiligheid (zie hoofdstuk 'veiligheid').

Volkstuinparken, geluid en gezondheid:
Rust is hier het centrale begrip aangezien veel gezondheidsproblemen stressgerelateerd zijn. Dat is bij geluidsoverlast zeker het geval. Geluidsoverlast leidt tot *slaapproblemenen* en tot *stress*. Het is duidelijk dat je niet ongehinderd kunt tuinieren in het geluid van een windturbine op een afstand tussen 0 en 350 meter van je tuin en tuinhuis. Ook het slapen in een houten tuinhuis op die korte afstanden van een windturbine wordt onmogelijk. De tuinparken hebben toestemming voor nachtverblijf tijdens 6 à 7 maanden in het seizoen. Ook in de winter tuinieren veel mensen en een kleine groep overnacht ookin de winter.
Veel volkstuinders hebben een tuin omdat ze geen buitenruimte hebben of aan een drukke weg in de stad wonen. Juist voor hen is rust belangrijk. Dat volkstuinparken vaak naast snelwegen of spoorwegen liggen is geen argument om hen bescherming tegen geluidsoverlast te ontzeggen. Het geluid van de A10 in combinatie met windturbinegeluid betekent een stapeling van geluid (en niet zoals beweerd wordt het wegvallen van turbinegeluid tegen dat van de A10). Er zouden eerder geluidsschermen met zonnepanelen geplaatst moeten worden om het geluid van de snelweg te verminderenn en tegelijk op een acceptabele manier energie te winnen.
Ook andere *verstoring van de leefomgeving* (visueel/ruimtelijk, slagschaduw, licht) geeft hinder en stress en kan tot *gezondheidsklachten* leiden. Onderzoek moet meer duidelijkheid geven over al deze effecten, met name die van geluid.

Volkstuinparken, recreatie, gezondheid en natuur:
Deze vier onderwerpen hebben grote maatschappelijke waarde en het is erg belangrijk dat deze waarden in hun onderlinge samenhang worden gezien. Tuinieren en het beleven van de natuur in het algemeen is goed voor lichaam en geest, *mits in rust. Stressgerelateerde gezondheidsklachten worden voorkomen of verminderd door tuinieren en recreëren in de natuur.* Hier zijn veel wetenschappelijke publicaties over.
De bewoners van de woonwijken langs de A10 willen in *rust* kunnen recreëren. De volkstuinparken en de weilanden van landelijk Noord, met name de paden langs de Zwarte Gouw, zijn voor deze groep bewoners van Noord belangrijke gebieden om bij te komen van de hectiek van de stad. Maar ook

Amsterdammers uit andere delen van de stad komen naar dit gebied om te kunnen wandelen, fietsen of varen.
In een snel verdichtende stad wordt de waarde van natuur, recreatie, rust, ruimte en biodiversiteit steeds belangrijker. Dat de volkstuinparken hieraan bijdragen heeft erkenning gekregen in de Volkstuinnota van de gemeente Amsterdam. Het plaatsen van windturbines doorkruist deze erkenning.

Bij hoofdstuk Natuur
Volkstuinparken en natuur:
De volkstuinparken in Noord vormen een verbinding tussen de Scheggen, de groene 'vingers' vanuit het hart van de stad (zie de bijgewerkte landschapskaart). De volkstuinparken zijn dus een overloopgebied tussen stedelijke gebieden en verschillende natuurgebieden en daardoor van belang voor fauna en flora. De meeste volkstuinparken hebben het hoogste nationale en internationale keurmerk voor Natuurlijk Tuineren en dragen hierdoor in grote mate bij aan de biodiversiteit van de hele stad.

Bij hoofdstuk Veiligheid
Volkstuinparken waar verbleven wordt vallen onder de definitie van 'kwetsbare objecten'. Dit is terug te vinden in het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Handreiking risicozonering Windturbines 2020, p. 27), waarbij volkstuinparken geschaard kunnen worden onder recreatieterreinen met verblijf (kwetsbaar object). Op het merendeel van de tuinparken in Amsterdam is het toegestaan om vanaf 1 april tot en met 30 september (soms langer en voor een kleine groep ook in de winter) aaneengesloten te verblijven, ook 's nachts. Een aanzienlijk deel van de tuinders maakt hiervan gebruik.
https://www.infomil.nl/publish/pages/170464/handreiking_risicozonering_windturbinesversie_1_1_dd_20-5-2020_met_aanpassingen_voor_webrichtlijnen.pdf

Uitgaande van tabel c. IEC2 (Handreiking Risicozonering, p. 21) kan er bij een gemiddelde windsnelheid van worden uitgegaan, dat voor turbines met een hoogte van 145 meter de maximale werpafstand bij bladbreuk 198 meter zal zijn en dat deze afstand gehandhaafd dient te worden.

Op 5 juli heeft de Provinciale Staten Noord Holland unaniem een motie aangenomen over de naleving van deze regelgeving met betrekking tot volkstuinen.
https://noordholland.partijvoordedieren.nl/moties/motie-res-volkstuinen-gevoelige-bestemmingen

NB Het plaatsen van windturbines is met het oog op de werpafstand niet mogelijk als zich infrastructurele objecten bevinden naast een zoekgebied, zoals hoogspanningsmasten, aangezien deze ook een minimale afstand tot windturbines dienen te houden, namelijk ook 198 meter (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Veiligheid en Windturbines, 2020
https://www.rvo.nl/sites/default/files/2020/07/Infoblad%20Veiligheid%20en%20wind%202020.pdf
).

6. [redacted] (Stichting Behoud landelijk Noord)

Hierbij mijn aanvullingen op lokale signalen voor Amsterdam Noord.

1. Ik zou graag dringend willen vragen om de tweede zin uit de onderstaande bullet of te verwijderen of te verduidelijken:

- Het gebied heeft een kostbaar open karakter wat geschaad zou worden wanneer de gemeente besluit hier windturbines te plaatsen. Tegelijkertijd zijn er ook bewoners die aangeven dat de horizon al vervuild is door de snelweg en de hoogspanningsmasten.

Het gaat dus om de zin "Tegelijkertijd zijn er ook bewoners die aangeven dat de horizon al vervuild is door de snelweg en de hoogspanningsmasten."

Het gehele zoekgebied A10 Noord heeft de status Bijzonder Provinciaals Landschap. Ik citeer de website van de Provincie en het stuk Whitepaper Omgevingsverordening 2020 en Bijzonder Provinciaal Landschap:

"In Noord-Holland zijn 32 gebieden aangewezen als 'Bijzonder Provinciaal Landschap'. Dit zijn landschappen waarop we extra zuinig zijn vanwege hun bijzondere eigenschappen en waarde voor mens en dier."

"Het BPL is een beschermingsregime binnen de Omgevingsverordening NH2020 bedoeld om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland te beschermen."

"Gezien de impact die windturbines doorgaans hebben op de genoemde kernkwaliteiten, is de kans dat windturbines in BPL-gebieden geplaatst mogen worden in de praktijk klein."

De afgelopen maanden is in opdracht van de Provincie NH door onderzoeksbureau Antea een MER addendum Wind op Land uitgevoerd op alle door gemeenten aangedragen potentiële windzoekgebieden uit de verschillende RES'en. De conclusie van Antea is ook dat het zoekgebied A10 Noord in de één na hoogste risicocategorie valt (donker grijs) voor de punten Ruimtelijke en Cultuurhistorische waarde:

tint	wanneer toekennen?	toelichting
	Zeer belangrijk aandachtspunt, groot risico op negatieve effecten en/of in strijd met status/beleid; inpassing eventueel mogelijk als exacte locatie duidelijk is en de exacte effecten op provinciale beschermingsregimes bekend zijn	Grote kans op negatieve effecten en/of grote kans op strijdigheid met wet- en regelgeving of beleid. Zoekgebied ligt deels in of grenst aan een gebied waarop een beschermingsregime vanuit wet- en regelgeving of beleid (zoals BPL, UNESCO) van toepassing is. Bij de analyse per zoekgebied speelt dit vooral bij Unesco werelderfgoed, Bijzondere provinciale landschappen en Natura 2000. In dit geval is een nadrukkelijke afweging van verschillende (provinciale) belangen aan de orde.
	Groot risico en strijdigheid met status/beleid (showstopper), inpassing waarschijnlijk niet mogelijk	Dit is van toepassing als windturbines niet inpasbaar zijn in een groot deel van het zoekgebied wegens strijdigheid met vigerend beleid, wet- en regelgeving

Voor de duidelijkheid, de zwaarste categorie wordt voor geen enkele metric in geen enkel zoekgebied toegekend.

Het is dus geen wonder dat de zorg dat windturbines het bijzondere landschap van Landelijk Noord en Waterland aantasten een sterk signaal is vanuit stadsdeel Noord. Dit was ook een zeer sterk signaal afgegeven door de vele honderden insprekers.

De aanvulling van de tweede zin doet enorme afbreuk aan deze zorg.

Dat zou kunnen berusten op een onduidelijkheid. De tweede zin probeert te zeggen dat bewoners ook aangeven dat door de A10 en de hoogspanningslijnen er al een enorme druk staat op dit kwetsbare gebied en dat nog meer aantasting door windturbines dus zeker niet gewenst is. Mocht dit het geval zijn, dan dient dit verduidelijkt te worden.

Het zou ook kunnen dat in wordt gelezen dat er een kanttekening wordt geplaatst om de zorg voor aantasting te bagatelliseren. Dat zou zeer vreemd zijn wat ik zie dit met geen enkel ander signaal worden gedaan en dit is dan op z'n minst hoogst tendentieus. Het is de bedoeling om zorgen over te dragen en niet om daar een pas op de plaats op te maken.

Als het het geval is om een kanttekening bij de zorg te plaatsen, is dit van het niveau: mensen zeggen dat de aarde rond is maar tegelijkertijd denken sommige mensen ook dat de aarde plat is.

Niet alle meningen zijn gelijk en dienen wel kwalificeerbaar en kwantificeerbaar te zijn.

Een enkele voorstander (voor zover die zich ooit openlijk hebben laten horen) heeft de mening geuit dat het gebied niet mooi is en dat daar dus ook maar windturbines bij kunnen. Toevallig weet ik precies wie die persoon is. Dat is toevallig een mening die mooi in het straatje past voor de ambities van de wethouder, want vanaf het begin is duidelijk dat het benoemen van het gebied boven de A10 als BPL haar een doorn in het oog is (zie reactie op Omgevingsverordening NH 2020) Tenzij jullie deze mening verder kunnen kwantificeren en kwalificeren weegt deze minderheids' mening geenszins op tegen het harde geluid van zorg voor het gebied gemaakt door de vele insprekers, plus het feit dat het gebied is bestempeld als BPL en de uitgevoerde MER door Antea. Tevens zijn er nog meer beschermingsregimes die aantonen dat dit een zeer bijzonder gebied is, waar met grote zorgvuldigheid mee om moet worden gegaan.

Graag of de zin verwijderen dan wel verduidelijking dat dit een aanvulling op de zorg is dat het gebied door stapeling al kwetsbaar genoeg is.

2. Ik zie graag dat er wordt verduidelijkt dat het gebied inderdaad Bijzonder Provinciaals Landschap betreft. Er zijn in heel Noord Holland maar 32 gebieden met deze status. Daar moeten we trots op zijn en zeer voorzichtig mee omgaan. Het zoekgebied A10 is zo klein, dat er niks te schuiven valt om schade te mitigeren. Het karakter van het gebied is laag, vlak, kleinschalig, liefelijk. Windturbines zijn niet inpasbaar in dit gebied en zullen een streep zetten door het unieke karakter.

7. [redacted] (Windalarm Noord)

Hierbij mijn korte reactie (iets meer dan een half A4) op het lokale afwegingskader. Dit is wat ik in een paar uurtjes heb kunnen schrijven; in rood en zwart de tekst uit het afwegingskader en in een blauwe letter mijn aanvullende punten.

Ik maak bezwaar tegen de korte tijd die wij hebben gekregen om te reageren op het concept afwegingskader. Ook maak ik er bezwaar tegen dat ik nog steeds niet weet of wij als kbg Noord deelnemers ook in hoofdlijnen op het volledige concept afwegingskader mogen reageren, terwijl ik daar eerder om heb gevraagd. Indien wij daar niet op mogen reageren, maak ik daar bezwaar tegen. Want dan betekent dat er geen kritische bewoners uit Noord (met uitzondering van [redacted] die niet namens een organisatie is geselecteerd) hebben mogen reageren op het concept afwegingskader anders dan deze handvol pagina's.

Verder maak ik bezwaar tegen het slechte voorbereidende werk van de bureaus (oa Over Morgen). Het concept afwegingskader is absoluut geen samenvatting of staalkaart van de inbreng van bewoners van het afgelopen jaar. Ik mis zo enorm veel belangrijke informatie uit raadsadressen, zienswijzen, rapporten, bewonersinspraken, etc.

Vooral de combinatie van bewoners weinig tijd geven en dit zeer slecht gevulde en voorbereide afwegingskader waarin van alles ontbreekt, maakt dat wij ons niet zullen herkennen in het afwegingskader en dit jullie aanrekenen.

Want, last but not least, maak ik bezwaar tegen Public Mediation, Over Morgen, Populytics, de initiatiefnemers, en andere partijen en bureaus die dichtbij het RES team opereren en aan dit hele proces verdienen. Jullie voegen je naar de wensen en planning van de wethouder en hebben niet de moed om zelf op te staan tegen een ingedikte planning waarin amper ruimte en tijd is voor zorgvuldigheid en reflectie, en gekozen is voor een manier van werken die bij steeds meer deelnemers van de klankbordgroepen tot ergernis leidt.

P. 61

Ten noorden van de ring A10 Noord

Er hebben verschillende inspreekmomenten plaatsgevonden rondom de RES **Natuur**

1.0 waarbij bewoners, bezoekers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden signalen konden meegeven gerelateerd aan de windzoekgebieden, zo ook de Ring A10 Noord. Sommige van deze signalen zijn generiek van aard, maar komen wel uit dit zoekgebied. Andere gaan specifiek over dit zoekgebied. De gemeente is zich ervan bewust dat deze generieke en specifieke zorgen op verschillende plekken door elkaar lopen. Voor uitgebreidere informatie over de generieke zorgen kunt u klikken, om terug te gaan naar

deel 1 van dit document.

Leefomgeving

Gezondheid

- Zorgen gaan over de effecten van geluid en trillingen op de gezondheid. In het bijzonder een zorgpunt wat op termijn de gezondheidseffecten op kinderen zijn en de consequenties van het opstapelende geluid afkomstig van de A10.
- Verlies van rust (gezondheid in de vorm van rust) en slapeloosheid. Voornamelijk zorgen over laagfrequent geluid.
- Windturbines komen te dicht bij de leefomgeving: er moeten duidelijke normen worden gesteld die verantwoord kunnen worden met onafhankelijk onderzoek.
- Vrees is dat de hoogbouw zoals in de Molenwijk en de Waterlandpleinbuurt veel geluidshinder te verwerken krijgt over de snelweg heen.
- De zoekgebieden liggen tegen de wijken Buikslotermeer, Waterlandpleinbuurt en Elzenhagen/Banne aan. Bewoners die het het meeste hinder, concentratie- en slaapproblemen zullen ondervinden wonen in de gebouwen en huizen aan de Ring A10. Dit is voornamelijk sociale huur, bewoners met een benedengemiddelde gezondheid. Deze bewoners in Noord ervaren reeds de gevolgen van luchtvervuiling en fijnstof van de nabijgelegen A10, alsook de geluidsoverlast evan de snelweg én qua uitzicht moeten zij uitkijken op lelijke geluidswallen (of op langsrazende auto's). Hebben deze bewoners gekozen om op die plek aan de

snelweg te wonen, hadden zij destijds een keuze en kunnen zij in de huidige tijd gemakkelijk verhuizen binnen Amsterdam? Neen.

Hinderbeleving

- Er zijn zorgen geuit over de overlast van slagschaduw door de wieken van de windturbine.
- Zorgen over de mogelijke overlast van knipperlichten en de mogelijke effecten op gezondheid of kans op irritatie.
- Duizenden mensen zullen hinder ervaren en daardoor gezondheidsproblemen krijgen als stress, slaaptekort, chronische vermoeidheid, geheugen- en concentratieproblemen. Zoals voorgerekend door Antea Group in opdracht van de Provincie Noord-Holland (MER Addendum Wind op Land, Eindconcept, 19 augustus 2021, blad 27-29). Het aantal gehinderden in schil tot 600 m rond zoekgebied bedraagt maar liefst 4017 (idem, blad 29). De feitelijke hinderzone is echter nog veel groter dan die schil tot 600 m. Gezondheidsexperts waaronder [redacted] (vh. GGD Amsterdam) en [redacted] spreken over hinderzones van minimaal 1500 meter en raadden IWT's af binnen een afstand van 10xde tiphoogte (150 meter in het geval Amsterdam = 1500 meter afstand) of absolute afstandsnormen van 1000-1500 meter.

Recreatie & belevingswaarde

- Dit is een rand van de stad: veel groen, landelijk karakter met UNESCO- locaties
- Bijzonder Provinciaal Landschap langs de héle Ring A10 van Schellingwoude tot aan Oostzanerwerf! Waterland en het Landsmeerderveld zijn prachtige weidegebieden. Het BPL Oostzaner- en Ilperveld (waaronder het Landsmeerderveld) is een open en waterrijk veenpolderlandschap tussen de stedelijke bebouwing van Amsterdam, Zaandam en Purmerend. Het heeft een zeer hoge cultuurhistorische waarde. Het gebied kent een eeuwenlange geschiedenis van veenvorming, veenontginning en -ontwatering, dijkdoorbraken en inpolderingen. De ontginningsgeschiedenis en de kracht en beteugeling van het water zijn goed afleesbaar in het landschap, bijvoorbeeld aan de strokenverkaveling van de veenweidepolders en de natuurlijke, grillige veenstromen. In grote delen van het gebied is eerder sprake van water met eilanden dan van veenweidekavels. De grote openheid is een bijzondere waarde, zowel voor bewoners en recreanten, als voor weidevogels.
- Er is een geweldige boerderij in Zunderdorp waar kinderen uit alle wijken van Amsterdam-Noord graag vertoeven. Het weidse uitzicht in Zunderdorp is een bijzondere beleving. Een IWT op 400 meter vanaf die plek doet heel veel met de belevingswaarde van dit dorp en deze unieke stadsboerderij.

- Amsterdammers uit het zoekgebied zelf en omliggende buurten gebruiken Landelijk Noord voor diverse buitenactiviteiten en om te ontsnappen uit de drukte. Bewoners zijn bezorgd of deze recreatieve waarde verminderd door windturbines, doordat er ruimtelijk minder plek zal zijn, en doordat een windturbine de omgeving in 'stukken hakt'.

- In dit zoekgebied zijn meerdere volkstuinparken aanwezig. Bewoners uit dit gebied, volkstuinders en volkstuinbestuurders maken zich zorgen over de effecten op gezondheid en de veiligheid van deze parken.

- De omgeving Ring A10 is een belangrijk leefgebied is (o.a. broedgebied en vogeltrek) voor verscheidende vogelsoorten (waaronder weidevogels zoals de grutto, en diverse roofvogelsoorten waaronder de havik, buizerd, torenvalk, sperwer, wespendief en de bosuil)

- Er zijn zorgen over het beïnvloeden van het leefklimaat van deze vogels.

- Zorgen geuit over de bijzondere vleermuizenpopulaties (een unieke meervleermuizen kraamkolonie aan de rand van De Breek (Waterlandpleinbuurt). van Amsterdam in relatie tot windturbines.

- Het gebied wordt ervaren als waardevol natuur- en groengebied. De zorg is dat windturbinewindturbines hierop in algemene zin een negatieve invloed zullen hebben.

- In het zoekgebied liggen diverse sportlocaties. De golfbaan is een geliefde plek voor actievelingen, maar ook een aangename omgeving voor wandelaars, hardlopers en fietsers. Het naastgelegen Friendship Sports Center is een parel van Noord, een oase voor een kwetsbare groep mensen. Het is een sportcentrum volledig uitgerust (Cruyff court, ateletiekbaan, sporthal, fitnesszaal, zwembad) voor jongeren met een beperking. Hier wordt echter ook veel gesport (oa door verschillende zwemverenigingen) door minder kwetsbare kinderen en volwassenen.

Ruimtelijke kwaliteit en landschap

- De identiteit van Noord hangt samen met het landelijke karakter van dit deel van de stad en de aanwezigheid van UNESCO-locaties. Bewoners uit dit gebied geven aan hier te zijn komen wonen voor deze specifieke en unieke kenmerken.

- Zorg is dat de mensen die dit kunnen (betalen) de buurt verlaten wegens verlies van buurtkarakter en leefbaarheid, met alle gevolgen van dien voor de rest van de buurtbewoners. Dit uit zich ook in bezorgdheid over sociale cohesie, veiligheid en onrust binnen de buurt. De buurt heeft er baat bij dat er niet een selectie plaats zal vinden bij de komst van windturbines tussen mensen die vertrekken of (moeten) blijven.

- Bewoners uit dit zoekgebied vrezen voor het dalen van de huidige woningwaarde en vragen zich af wie en hoe dit dan gecompenseerd gaat worden.
- Vragen gaan over hoe windturbineplannen zich verhouden tot plannen voor nieuwbouw (onder meer in buurgemeenten Zaanstad, Oostzaan en Landsmeer).
- Het gebied heeft een kostbaar open karakter wat geschaad zou worden wanneer de gemeente besluit hier windturbines te plaatsen. Tegelijkertijd zijn er ook bewoners die aangeven dat de horizon al vervuild is door de snelweg en de hoogspanningsmasten.
- Er zijn bewoners die aangeven dat windturbines ruimtelijk gezien niet passen in het zoekgebied van de Ring A10.
- De buurt wordt gezien als een buurt die momenteel erg kindvriendelijk is. Een signaal is dat de komst van windturbines hier invloed op kan hebben, gezien de ruimtelijke inpassing en bijbehorende veiligheid.

P. 61

Maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie

Inspraak en dialoog

- Bewoners in dit zoekgebied uiten zorgen over het achterblijven van de betrokkenheid van verschillende groepen. Hier wonen onder andere mensen met een minder gunstige sociaal en/of economische positie, die ook niet altijd de Nederlandse taal beheersen. Gevraagd wordt of de gemeente hier meer aandacht aan kan schenken.

- Door diverse bewoners worden de gebruikte onderzoeken van de gemeente Amsterdam in twijfel getrokken. Ze geven aan deze achterhaald en/of niet toepasbaar te vinden op de Nederlandse situatie. Bovendien vinden zij het onduidelijk of de ambitie van Amsterdam al behaald is. Zij zien graag meer transparantie in de onderzoeken en resultaten hiervan.

- Vragen gaan over indirecte communicatie, bijvoorbeeld waarom bewoners niet direct, maar via-via geïnformeerd te zijn.

- Zorg is dat de inbreng van bewoners geen stempel heeft op het uiteindelijke resultaat.

- Vragen gaan over waarom dit zoekgebied wel geschikt is, en bijvoorbeeld IJburg uiteindelijk niet.

- Bewoners geven aan dat het belangrijk is om buurgemeenten op de juiste manier te betrekken.

Meedoen in de opbrengsten

- Bewoners vragen zich af hoe zij kunnen meedoen in de opbrengsten, en of dit toegankelijk is voor iedereen in dit zoekgebied.

- Gezondheid van bewoners is niet te koop. Te verwachten is dat de mensen die het meest hinder zullen ervaren van de IWT's amper zullen profiteren van de windturbines. Amsterdammers en bewoners van andere gemeenten (!) mogen van Amsterdam Wind participeren in de coöperaties die de turbines exploiteren. Het zullen relatief rijke mensen zijn die grote bedragen (500-20.000 euro) kunnen investeren in de coöperaties. De sociale huurders in gebouwen aan de Ring A10 in de Waterlandpleinbuurt en Buikslotermeer krijgen een paar tientjes korting op hun maandelijkse energierekening, maar beseffen zich niet wat het doet met hun concentratie en leefkwaliteit. Het is een foute stimulans!

Betrokkenheid buurgemeenten

- Buurgemeenten maken zich ook zorgen over het plaatsen van windturbines aan de gemeentegrenzen.

- Het is ongelooflijk dat Amsterdam, of eigenlijk de wethouder D, de eigen ambitie om als stad klimaatneutraal te worden binnen de stadsgrenzen wil verwezenlijken door windturbines te plaatsen op het grensgebied van randgemeenten en dorpen als Oostzaan, Zaanstad, Landsmeer, Zunderdorp, Ransdorp en Durgerdam. Parijs zet ook geen windturbines neer in de omringende dorpen, Europees koploper Kopenhagen heeft wél een windpark op zee, maar nee, Amsterdam moet het allemaal op de grensstreek dichtbij woonwijken opwekken. Symboolpolitiek noemen deskundigen het.

Samenhangend en betaalbaar energiesysteem

Liever meer zonne-energie

- Wat betreft het energiesysteem hebben bewoners de voorkeur voor meer zonne-energie (bijvoorbeeld op geluidsschermen langs de wegen). De verwachting is dat dit minder overlast geeft en minder gezondheidsrisico's.

Inzet van alternatieve technieken en innovaties

- Er zijn vragen of besparingsmaatregelen op zichzelf niet al voldoende opleveren en of windturbines dan nog wel in dezelfde mate nodig zijn.

- Vragen gaan over of er ook gekeken kan worden naar kleinere vormen van windturbines, zoals de 'tulpvormige windturbines'.

Bijdrage aan CO_2-doelstelling

Ambitie windenergie van Amsterdam en het Rijk

- Bewoners in dit zoekgebied geven mee dat Amsterdam niet geschikt is voor windturbines. Volgens hen moet de gemeente op nationaal niveau afstemmen.

Opwekpotentie van windturbines

- Bewoners zijn kritisch op de opwekpotentie van windturbines. Er wordt meegegeven dat windturbines niet rendabel zullen zijn vergeleken met bijvoorbeeld windturbines op zee.

Opruim- en herstelplicht

- De initiatiefnemer is verplicht de gronden na het verstrijken van de vergunning weer in originele staat te herstellen. De initiatiefnemer dient aan te tonen dat er middelen gereserveerd zijn om dit te kunnen realiseren. Er dient aangetoond te worden dat de initiatiefnemer de verantwoordelijkheid zal nemen en voldoende middelen reserveert om de natuur en omgeving volledig te herstellen, en geen giftige troep of andere vervuilende elementen achterlaat in het nu fraai ogende landschap. Dat er op sommige plekken in Waterland al gif en afval onder de oppervlakte ligt, mag geen excuus zijn om nog meer afval en gif te verspreiden of te laten liggen.

8. [redacted] (Bewoner Landsmeer)

Bijgaand de inzending vanuit Landsmeer voor het afwegingskader.

Input voor het afwegingskader / signalen uit de stad door [redacted] uit Landsmeer, Klankbordgroep Noord.

15 december 2021

Geachte heer/mevrouw,

Tijdens de bijeenkomst van klankbordgroep Noord op 13 december werd de deelnemers gevraagd om inhoudelijke input op het afwegingskader. De deelnemers zouden ook nog tot en met 15 december de input schriftelijk mogen naleveren.

Allereerst teken ik protest aan tegen deze enorm korte tijd voor het geven van de belangrijkste input uit de klankbordgroep. Het wekt op mij de indruk van sabotage van het proces en als dat het niet is, dan is het zeker onzorgvuldig en kwalijk.

Ons is toegezegd dat onze input wordt toegevoegd als bijlage bij het afwegingskader. Ik ga er vanuit dat bijgaande vier punten worden opgenomen. Het zijn immers signalen uit de stad. (Daar waar 'stad' staat, mag 'stad en buurgemeenten' worden gelezen begreep ik) - en niet zomaar signalen: bijgaande input is ook in de vorm van raadsadressen en inspreekbeurten eerder gedeeld met FED, Gemeenteraad Amsterdam en Stadsdeelcommissie Noord.
Zoals besproken tijdens de bijeenkomst van de klankbordgroep zie ik graag de concept bijlage tegemoet ter validatie.

Hartelijke groet,
[redacted]
Landsmeer
[redacted]

1.Luister naar buurgemeenten als ze zeggen: 'nee wij willen daar woningen bouwen'
==========

In het concept afwegingskader(p.34) staat "Er zijn zorgen over dat woningbouw niet meer mogelijk is bij de windturbines" en vervolgens bij "hoe nemen we deze signalen mee" staat: "Bij het vaststellen van de zoekgebieden is er rekening gehouden met 350 meter tot bestaande woningen en met vastgestelde bestemmingsplannen."
Input:
Belangrijk is om hier de plannen van buurgemeenten voor toekomstige woningbouw ook te zien als beperking, naast de vastgestelde bestemmingsplannen. Landsmeer heeft bijvoorbeeld meerdere keren aangegeven voornemens te zijn te bouwen in haar meest zuidelijke gebied - vlak naast het reservezoekgebied bij de S117 en daarmee niet akkoord te gaan met het plaatsen van een windturbine daar. Landsmeer is hierover al enige tijd in gesprek met de provincie.
Amsterdam mag zelf de balans maken voor haar eigen woningbouw versus windturbines, maar kan dat niet opdringen aan haar buurgemeenten, waarvan Landsmeer bovendien de gemeente is met de langste wachttijd voor een woning: 22 jaar!

Op pagina 45 staat dat wordt "afgestemd met de buurgemeenten". Gegeven dat Gemeente Landsmeer duidelijk in brieven aan Amsterdam stelt dat zij de windturbines langs haar grens niet wil om genoemde redenen, moet dat betekenen dat die windturbines er ook niet komen. Zo niet, dan kan Amsterdam niet claimen dat er afstemming plaatsvindt en dat er sprake is van samenwerking. Femke Halsema zelf zei onlangs dat Amsterdam haar arrogantie jegens haar buurgemeenten moet afschudden.

P.S. Om nog maar te zwijgen van de Landsmeerse redenen tegen windturbines aangaande aantasting van de groenbeleving, de natuur en het dorpskarakter. Amsterdam mag die afwegingen voor Landsmeer niet maken door een windturbine enkele tientallen meters naast het Landsmeerse groengebied te plaatsen.
Naast de gemeenteraad zijn ook de bewoners van Landsmeer tegen komst van Amsterdamse windturbines, zo bleek uit een gemeentelijke enquete en een petitie.

Bron: "Zaanstad, Landsmeer en Oostzaan voelen zich niet gehoord over windmolens Amsterdam: 'Als het moet, trekken we de juristen uit de kast'", Noordhollands Dagblad 27 mei 2021.

2.De wettelijke geluidsnorm beschermt maar een deel van de burgers en dat wordt volledig genegeerd

==========

Zorgen over geluid (pag. 12)
"Hoe nemen we deze signalen mee:
-Alle windturbines moeten aan de wettelijke norm voldoen.
-Er moet een geluidsberekening worden gemaakt"

Daarbij wordt helaas en onbegrijpelijk voorbij gegaan aan de veel geleverde input: de wet accepteert 9% ernstige hinder bij omwonenden als wordt voldaan aan de geluidsnorm! Dat MOET je meenemen als gemeente, want je kunt niet net zo doen alsof je burgers okay zijn omdat aan de norm wordt voldaan. RVS stelt dat windturbines invloed hebben in een straal van 10 keer tiphoogte (1500 meter)[1]. Bij een aantal zoekgebieden wonen er 24.000 mensen binnen die afstand van 1 windturbine(bron:CBS). Het is niet in 1 keer stil na 350 meter en op die grens is dus nogmaals sprake van ernstige hinder bij 9% van de mensen, binnen en 20% buiten. In een dichtbevolkt gebied betekenen die percentages grote absolute aantallen. Bron van deze hinderpercentages: RIVM.

[redacted] dé expert in Nederland zegt[2]: "Mensen die tot op 1 tot 2 kilometer afstand van een windpark wonen, hebben wel degelijk last."

In de Hoekse Waard verhuisden de helft van bewoners op een afstand van 500 meter tot windturbines, door geluidsoverlast.

Er is wel eens gezegd 'hinder accepteren we in Nederland'. Onder dat mom MAG je niet beslissen om zoveel mensen bloot te stellen aan die hinder. Van een grote stad verwacht je dat die aandacht besteed aan een bijdrage waar een grote stad het verschil kan maken,

[1] https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RVS:2018:616
[2] https://www.scienceguide.nl/2006/05/windparken-weten-weinig-van-wind/

bijvoorbeeld in terugdringen van gebruik en niet aan het proppen van windturbines op plekken waar het eigenlijk niet past. Amsterdam hoeft ook niet haar eigen graan te verbouwen.

Zeer recente inzichten:

- "Windturbines geven ernstige hinder en gezondheidsproblemen bij omwonenden." In het toonaagevende Nature (september 2021). Zie https://www.nature.com/articles/s41598-021-97107-8
- "Nederlandse overheid is blind voor geluidsoverlast windmolens" – Follow The Money (8 december 2021)

3. De punten onder gedeelde feitenkennis kunnen onmogelijk in een participatieplan effectief worden geadresseerd

==========

Op pagina 40 staan een aantal wezenlijke punten, waaronder dat de RES-doelstelling al is gehaald en de ernstige zorgen over gezondheidseffecten nav onderzoeksresultaten.

Vervolgens wordt gesteld dat dit wordt opgepakt in het participatieplan van de initiatiefnemer. Dit is willens en wetens kaltstellen van goede argumenten en valse suggestie dat het participatieplan van een initiatiefnemer als uitkomst kan hebben dat we het om gezondheidsredenen niet gaan doen.

4. Enkele ingebrachte punten ontbreken in het lokale stuk over Ring 10 Noord:

==========

- Landsmeer wil graag een geluidswal realiseren langs de ring A10 met zonnepanelen.
- Er leven beschermde diersoorten in het groen langs de A10: de ringslang, rugstreeppad, noordse woelmuis, en de waterspitsmuis.

Bijlage 3: MS Teams chat

De MS Teams chat van de bijeenkomst is geanonimiseerd.

[start meeting]

[13/12/2021 19:10] RES fase 1.0, daarbinnen OOK Noorder IJplas en Cornelis Douwes benoemd. In afwegingskader is NIJP en CD niet genoemd. Niet duidelijk voor de bewoners.....

[13/12/2021 19:11] wie toetst de kwaliteit van data uit PWE?

[13/12/2021 19:12] Door een technisch probleem kon ik niet eerder deelnemen vanavond: ik wil graag mijn evaluatie-punt/-brief aan de orde stellen: ik wil dit graag voorfat we uiteen gaan!

[13/12/2021 19:13] aan het einde van de presentatie var[redacted]s er ruimte voor vragen

[13/12/2021 19:14] maar wel vragen via de chat?

[13/12/2021 19:15] Ik verwacht dat dit punt goed wordt genotuleerd. Dank.

[13/12/2021 19:15] De spijker op zijn kop!!!!!!!!!!

[13/12/2021 19:17] Beste mensen goedenavond. Ik val wel met mijn neus in de boter merk ik. Vanwege een voedselvergiftiging ben ik later en staat mijn camera uit.

[13/12/2021 19:19] Jongens dit heeft ook geen zin, en kost tijd. Je punt is duidelijk.

[13/12/2021 19:20] Onze kritike op het format is duidelijk, ik leg me daar voor nu bij neer dan zien we wel verder

[13/12/2021 19:21] mails kort van te voren krijgen zijn wij hier ook wel gewen

[13/12/2021 19:24] Allemaal bewust zo gedaan [naam]...

[13/12/2021 19:24] Ermaar dorrdrammen met de fake discussie

[13/12/2021 19:24] Ik deel het gevoel van [naam]. Het enige dat duidelijk is is dat de gemeente al vastbesloten windturbines te plaatsen en dat alles op poten wordt gezet om daar naar toe te werken. Heb ik al eerder gezegd. Zolang dit de insteek is, zal het gevoel van onbehagen niet veranderen al zet je nog 10 reflectiefases op.

[13/12/2021 19:25] je hebt gelijk [naam].....en asjeblieft niet afhaken.....we hebben mensen zolals jij nodig.....laten we we[redacted]eerst haar woord doen.....

[13/12/2021 19:25] Groepen = ons nog verder de mond snoeren

[13/12/2021 19:26] [naam], we zijn nu 2 sessies verder, wat is nu de inbreng geweest en hoe/waar is dit verwerkt? het huidige concept afwegingskader, mijninziens kan je nu pas van start met de klankboordgroepen.....

[13/12/2021 19:26] [naam], ik denk dat het goed is om wel gezamenlijk, nadat[redacted]naar verhaal heeft gedaan, te bespreken wat [naam] doet. Anders krijg je weer een opsplitsing en dat is niet wenselijk.

[13/12/2021 19:26] Wij hebben GEEN ROL!

[13/12/2021 19:26] laten we daar mee starten plenair idd

[13/12/2021 19:27] Tuurlijk wij zijn de kleuters

[13/12/2021 19:28] Wat ontbreekt er nog?? 100X gehoord en er wordt niks met onze opmerkingen gedaan

[13/12/2021 19:32] prachtig!!

[13/12/2021 19:32] Heel knap gemaakt

[13/12/2021 19:34] Ook erg fijn dat er aan kleurenblinden is gedacht tijdens het maken van dit document. Not!

[13/12/2021 19:35] sheet "bestaande wet- en regelgeving" is incompleet, niet volledig en niet actueel

[13/12/2021 19:35] Dat bedoel ik. Ze doen hun werk niet goed

[13/12/2021 19:36] En dienen wij als kleurterjuf te wijzen op de fouten

[13/12/2021 19:36] [naam] wat bedoel je met 'we hebben geen tijd om alles nog in detail te verwerken?

[13/12/2021 19:38] Hoe kunnen we wegen als we niet specifiek of en detail kinnen/mogen over;eggen?

[13/12/2021 19:38] Signalen vanuit de omgeving zijn totaal niet te kwalificeren of kwantificeren. Zo kan je als gemeente alle kanten op redeneren

[13/12/2021 19:38] heb het gevoel dat het afwegingskader telkens iedere inbreng weerlegd

[13/12/2021 19:38] In reactie op: 'heb het gevoel dat het afwegingskader telkens iedere inbreng weerlegd' Eens

[13/12/2021 19:39] helemaal eens

[13/12/2021 19:40] Wat ik waarneem: de Kbg heeft m.i. alleen de taak om nog wat te roepe...; dat is geen (af)wegen...m.i.

[13/12/2021 19:40] exact

[13/12/2021 19:40] en letterlijk roepen werkt ook niet

[13/12/2021 19:41] Dan kunnen we zdus zien hoezeer we zijn misbruikt

[13/12/2021 19:41]in de herhaling: heb het gevoel dat het afwegingskader telkens iedere inbreng weerlegd

[13/12/2021 19:41] Doe gewoon je werk gemeente!

[13/12/2021 19:41] Wij moeten snel snel en alles moet kort

[13/12/2021 19:42] [redacted] (Guest) [naam] Wanneer is dit proces begonnen om dit afwegingskader op te zetten?

[13/12/2021 19:42] Ik overweeg een klacht wegens geestelijke mishandeling

[13/12/2021 19:43] MISLEIDING was dat

[13/12/2021 19:43] Ik kan me slecht concentreren, het wordt te ingewikkeld gemaakt. Straks krijg je zoveel teksten uit de afwegingskader dat het meer door raad en colleges gelezen wordt.

[13/12/2021 19:43] Het heet doordrammen maar dit is geen doordammen...

[13/12/2021 19:44] Ik haak af.

[13/12/2021 19:44] dat het NIET meer gelezen wordt door raad en college moet het zijn

[13/12/2021 19:44] zichtbaar?? in de herhaling: heb het gevoel dat het afwegingskader telkens iedere inbreng weerlegd

[13/12/2021 19:44] jullie winnen. Plaats ze maar. ik verkoop mijn woning en ga in een fijne ogeving wonen

[13/12/2021 19:45] [naam], hou vol... We gaan het zo met z'n allen bespreken...

[13/12/2021 19:45] In groepen MOETEN WE.

[13/12/2021 19:45] Besluiten ze ook OVER ONS. niet MET ONS.

[13/12/2021 19:45] Nee, we gaan eerst plenair.

[13/12/2021 19:46] wie toetst de kwaliteit van data uit PWE?

[13/12/2021 19:46] En we moeten niets... Als we dat geen goed idee vinden, dan kunnen we dat ook aangeven in het plenaire deel... En dan doen we dat niet als we dat niet goed vinden.

[13/12/2021 19:47] hoe kunnen we zien dat de context mapping correct verwerkt is? zoals jullie in ongevraagd advies van stadsdeel Noord hebben kunnen lezen, wordt daar ook door het stadsdeel aan getwijfeld

[13/12/2021 19:49] hoofdlijnen , over gezondheid....

[13/12/2021 19:51] Ik maak me zorgen dat de Gemeenteraad(sleden) weinig kunnen doen met dergelijke zeer algemene opsomming van punten (('zorgen'/bhoeften/etc)??

[13/12/2021 19:51] Vraag zal ik straks mondeling stellen ook: waarom worden er ook kanttekeningen gezet bij zorgen van bewoners??? Dat is gewoon sturen.

[13/12/2021 19:51] Over ALLE OVERLAST IN NOORD: stank van Bunge, ICL Fertilizers, geluidsoverlast van Damen,A10, Coenplein, fijn stof van Damen, A10 en Coenplein. Dat zijn de zorgen. Allemaal bekend. Waarom schrijven jullie dat niet op?!

[13/12/2021 19:52]Wordt allemaal versterkt door de windturbines. En niet minder.

[13/12/2021 19:52] De Omgevingsvisie-2050 bevat geen materiaal voor de RES!!!!!

[13/12/2021 19:53] Ik maak bezwaar om zo verder te gaan....

[13/12/2021 19:55] Laat eens een ingenieursbureau berekeningen maken volgens de laatste stand der techniek. Dan zie je waarom die overlast er is. PS ik ben hierop afgestuurd als ingenieur. 26 jaar geleden was 3 dimensionaal berekenen al normaal. Wat vraagt Gemeente Amsterdam? Precies. Een 2 dimensionaal modelletje waaruit de gewenste uitkomst gemakkelijk te voorschotnemer komt

[13/12/2021 19:55] RES1.0 bestaat ook uit moties, amendementen en zienswijzen uit de buurgemeenten, is dit meegenomen?

[13/12/2021 19:56] welke MER?

[13/12/2021 19:56] RES Amsterdam is eenzijdig in RES NHZ doorgegaan,,,,,,,

[13/12/2021 19:58] Hele RES had helemaal niet gemogen zonder MER

[13/12/2021 19:59] Hoe kan je nou roepen wij plaatsen 17 windturbines zonder te kijken of dat wel kan qua gezondheid. Precies waar die hele zaak over gaat dat dat niet mag.

[13/12/2021 20:00] Ajb

[13/12/2021 20:02] Graag willen we als signaal uit Noord meegeven dat door de provincie Noord Holland al een uitstekende PLan Mer is uitgevoerd, waarin alle 32 Res zoekgebieden in Noord Holland zijn onderzocht. Daaruit is naar voren gekomen dat zoekgebied ring A10 en reserve gebied a10 als negatief zijn beoordeeld. Ik ga dit niet toelichten, maar wil bevestiging dat dit meegenomen gaat worden en dat dit punt ook genotuleerd wordt.

[13/12/2021 20:02] Dit kan toch niet. Er wonen 100000 mensen in Noord. Hoe zijn de punten te kwantificeren? Of mag iedereen maar wat roepen?

[13/12/2021 20:03] Eens, [naam]. Ik vind het heel bijzonder dat we een soort van random lijst hebben, waar je door de bomen het bos niet meer ziet... Hoe komt onze voornaamste zorg dan over?

[13/12/2021 20:04] deze plan MER wordt meengenomen door de expertgroep natuur

[13/12/2021 20:06] Wij zitten hier in kbg Noord, dan kan de plan mer Noord Holland gewoon behandeld worden, Het gaat om 2 zoekgebieden in NOord, dus kan dat hier ook door ons genoemd worden als signaal. en niet alleen vanuit kbg natuur.

[13/12/2021 20:08] Maar gaan we dat dan nu doen?

[13/12/2021 20:09] Bij deze deel ik twee belangrijke omissies in het kader, om zo dan maar geen tijd in beslag te nemen: 1. op de zorgen over geluid zegt het kader: de windturbines moeten aan de wet voldoen. Daarbij wordt helaas en onbegrijpelijk voorbij gegaan aan de veel geleverde input: de wet accepteert 9% ernstige hinder bij omwonenden! Dat MOET je meenemen als gemeente. RVS stelt dat windturbines invloed hebben in een straal van 1500 meter. Bij een aantal zoekgebieden wonen er 24.000 mensen binnen de afstand van 1 windturbines. Het is niet in 1 keer stil na 350 meter en op die grens is dus nogmaals sprake van ernstige hinder bij 9% van de mensen, binnen. 2. de bezwaren van buurgemeenten met betrekking tot woningbouwplannen (bijvoorbeeld Landsmeer) wordt geheel niet genoemd. Landsmeer wil graag bouwen in haar zuidelijke gebied en is daarover met de provincie al enige tijd in gesprek. Plaatsing van een windturbine in het reservegebied bij de S117 zou die woningbouw onmogelijk maken. Het kader zegt: we houden rekening met woningbouw doordat de zoekgebieden 350 meter van vastgestelde bestemmingsplannen zijn bepaald. Dit gaat volledig voorbij aan de ernstige bezwaren van buurgemeenten. Noem het tenminste.

[13/12/2021 20:10] en buurgemeenten Oostzaan, Zaanstad etc...

[13/12/2021 20:10] really??

[13/12/2021 20:10] Zie de meerdere brieven van de gemeente Landsmeer aan de gemeente Amsterdam. Zeggen dat er overleggen plaatsvinden is geen bezwering dat er rekening wordt gehouden!

[13/12/2021 20:11] graag een schriftelijke bevestiging op: RES1.0 bestaat ook uit moties, amendementen en zienswijzen uit de buurgemeenten, is dit meegenomen?

[13/12/2021 20:13]Helemaal eens met [naam], deze punten komen alleen uit de context mapping en laat veel teveel open dat allang is aangedragen

[13/12/2021 20:13] Volgens mij is heel vaak genoemd in raadsadressen en inspraken dat ring A10 Bijzonder Provinciaal Landschap is. Lees ik nergens terug. Het woord 'sport' komt ook niet voor bij de tekst over Ring A10.

[13/12/2021 20:16] [naam] kan je de punten alvast in de chat zetten?

[13/12/2021 20:17] Ik wil hier opnemen dat ik de volgende tekst hoogst tendentieus vind: "Het gebied heeft een kostbaar open karakter wat geschaad zou worden wanneer de gemeente besluit hier windturbines te plaatsen. TEGELIJKERTIJD zijn er ook bewoners die aangeven dat de horizon al vervuild is door de snelweg en de hoogspanningsmasten." Tientalen zo niet honderden mensen uit Noord hebben ingesproken met zorgen over de vernietiging van het landelijke karakter van Noord en Landelijk Noord. Er ligt inmiddels een MER gemaakt voor de provincie door ANTEA waarin wordt gezegd dat er een groot risico bestaat dat er negatieve effecten zullen zijn voor dit gebied. Dat zijn enorme zorgen. Die worden teniet gedaan door een opmerking die ik zelden heb gehoord behalve van

een paar voorstanders van windmolens binnen de gemeente... de A10 is lelijk dus het valt wel mee hoe bijzonder het is. Als je het gebied kent weet je dat je de hele A10 niet kan zien in Landelijk Noord. Die ligt verscholen tussen prachtige volkstuinen!

[13/12/2021 20:46] Zal het ook mondeling zeggen: punt dat ik op de agenda wil om (respectvol) te debatteren: is zoekgebied A10 Noord geschikt voor windturbines?

[13/12/2021 20:49] [naam] ondernemer heeft gevraagd rekening te houden met grote nieuwbouwprojecten in het Cornelis Douwesgebied, wat in 2027 van start gaat. Rekening houdend dat wonen en werken op 1 locatie nu veel meer aan de orde is dan vroeger, dat betekent dat bewoners die thuis werken, 24 uur geluidshinder en last van slagschaduw kunnen hebben, dat kan zeer ernstig zijn. 2e punt is dat CDouwesgebied behoefte heeft aan recreatie en ontspanningsruimte waar groen en stilte/rust heerst. Daardoor herstellen mensen van hun arbeid en blijven langer gezond. Graag deze aanvulling meenemen.

[13/12/2021 20:52] ik hoor [naam] niet

[13/12/2021 20:53] [naam]

[13/12/2021 20:56] Het signaal uit onze KBG zou best kunnen zijn dat we helemaal geen plek zijn voor windturbines in Noord buiten de havens. Dat wil de gemeente wel weten neem ik aan.

[13/12/2021 20:56] aan [naam], ik heb jouw emailadres, zal eea ie toesturen

[13/12/2021 20:56] Challenge accepted

[13/12/2021 20:59] per onderwerp een inloopuurtje organiseren?

[13/12/2021 21:00] Bij wie moeten we zijn met onze suggesties?

[13/12/2021 21:00] Bij jou [redacted]

[13/12/2021 21:00] ja en naar [redacted]

[13/12/2021 21:00] Ok

[13/12/2021 21:01] [naam] ondernemer heeft gevraagd rekening te houden met grote nieuwbouwprojecten in het Cornelis Douwesgebied, wat in 2027 van start gaat. Rekening houdend dat wonen en werken op 1 locatie nu veel meer aan de orde is dan vroeger, dat betekent dat bewoners die thuis werken, 24 uur geluidshinder en last van slagschaduw kunnen hebben, dat kan zeer ernstig zijn. 2e punt is dat CDouwesgebied behoefte heeft aan recreatie en ontspanningsruimte waar groen en stilte/rust heerst. Daardoor herstellen mensen van hun arbeid en blijven langer gezond. Graag deze aanvulling meenemen.

[13/12/2021 21:03] Moet er niet een expert groep Wet en Regelgeving komen?

[13/12/2021 21:10] Ik zou het evrslag van deze sessie echt op korte termijn willen ontvangen

[13/12/2021 21:12] [redacted] of [redacted] is de overige planning bekend?

[13/12/2021 21:17] Dank allemaal. Fijne avond nog

[13/12/2021 21:17] dankjewel ! dankjulliewel!

[einde chat]

Inspreekavond Reflectiefase RES/Wind Amsterdam, commissie FED

11-01-2022

1. [redacted] Windalarm: opsomming van proces. Expert geweerd uit expert-groep. Accepteer het afwegingskader niet, uitvoeren van feitenmotie, Plan Mer + MKWA-onderzoek…
   - Boomsma, CDA: waarom Mer + MKWA? → mer geeft inzicht in belemmeringen en MKWA geeft inzicht in waar wel en waar niet (ook buiten Amsterdam) + afwging tussen diverse bronnen. → biedt afewegingskader: goede en eerlijke info
   - Boomsma: hoe wordt feitenmotie afgehouden? Zou een landelijke discussie zijn, die door de NPRES zou moeten worden opgepakt, parallel aan reflectiefase. Maardiscussie in de gemeente en gemeenteraad moeten zijn.
   - Kreuger: is afwegingskader op een correcte manier gebeurd? KBG dienden in veel te korte tijd te gebeuren, voorgekauwd document, niet afwegingskader. Input aangeleverd, maar kunnen hier niet op reageren. Als niet afwegingskader hebt, dan kun je initiatiefnemers niet sturen, er is geen instrument om te sturen. Dus nu een afwegingskader (Plan MER + AKWA) om te kunnen sturen. Plan Mer ook nodig voor omgevingsvisie.
   - Mw. Van Soest: gaat u naar de rechter? Die kans is er zeker. Amsterdam doet het precies zoals het niet had moeten gebeuren.
   - Mw. Van Soest: Moet Amsterdam ook voldoen aan de Europese wetgeving qua RES? Vanzelfsprekend. Anders komen er onrechtmatige turbines.
   - PvdA: Plan Mer is verplicht voor iedere aparte turbine? Voor individuele windmolen moet een project MER worden opgesteld. Maar voor omgevingsvisie is Plan Mer nodig.
2. [redacted] Onderzoekend zijn rommelig, geen tijd om te reageren, geen participatie. Hier mee stoppen want niemand trots op.
3. [redacted] NNN gebieden vooral als zoekgebied. Er is een afwegingskader gekomen zonder criteria. Accepteer Signalen uitt de stad niet. Zorg voor afwegingscriteria.
   - Mw. Van Soest: voelt u zich niet serieus genomen met deze enquête? Niet alleen enquête, maar ook de KBG-en. Voor laatste zijn minderheden consequent geweigerd. Burgers mochten niet komen met een bewering, alleen als vraag formuleren. CM veel te weinig respondent.
4. [redacted] volkstuinen werden niet geïnformeerd over windmolens. Staan nog steeds zoekgebieden naast volkstuinen. Houd rekening met volkstuinders en biodiversiteit. Bescherm de biodiversiteit.
5. [redacted] samenstelling van KBG onjuist, weglaten van juiste kaarten, tijdslijnen veel te krap. Eis echt, eerlijk onderzoek!
   - Van Soest: wat is gebeurt met brief honderd artsen over gezondheid? Weet hij net (Maak bank)
6. [redacted] enquête prutswerk. Ingewikkeld en ontoegankelijk. Is partijdig aangestuurd.
   - Mw. Van Soest: brief van u gelezen → ga er schriftelijke vragen over stellen. En is voldoen aan uw wensen naar onderzoek windmolens? Enquête is er alleen op gericht om de wethouder te bevestigen dat windmolens moeten komen.
   - Dhr. Boomsma: wat is uw belangrijkste kritiek op enquête? Respondent moet binnen kader blijven. Enquête accepteert alleen beantwoording binnen kader van gemeente → dus niet representatief. Vul zelf ook eens enquête in (is nog online).
7. [redacted] Wm bewoners in leefomgeving. Gesprek is niet aangegaan met burgers. Zoekgebieden aan grens van buurgemeenten. Zoekgebieden in groene scheggen. Zoeken naar gebieden waar Wm veel beter kunnen. Herstel vertrouwen in overheid door te doen wat beweoners verwachten.

8. [redacted] KBG ZO Reflectiefase een farce. Wij konden geen reactie inbrengen. Zorg voor nadere onderzoek naar natuur- en gezondheidsschade. Hebben part nog deel gehad aan participatie.
   - Boomsma: u kon geen enkele inbreng leveren. Konden geen agenda inbrengen. Tijdens 3e overleg zelf agenda inbrengen. Mochten ook alleen over ZO praten, niet natur of gezondheid + mocht niet langer zijn 600 woorden reactie.
   - Ja21, Kreuger: wat voor soort informatie werd gegeven door gemeente? PM wilde alleen vragen, niet inbreng. Alleen reactie geven op slecht opgezette workshop. Konden niet eens wat kiezen over slapeloosheid.
   - Mw. Van Soest: kon u duidelijk maken dat u tegen de windmolens was? Nee, was niet een optie. Zoekgebieden en ambitie stonden niet ter discussie. Allen of Wm metertje naar links of rechts.
   - Mw. Van Soest: KBG is toch bedoeld om mening mee te nemen? Zijn met stomheid geslagen. Konden niet onze inbreng leveren. Ook online-enquete was hierin sturend.
9. [redacted] bewoners Stammerdijk, Driemond: Bewoners van Driemond tegen gezondheidschade + vernitiging van natuur, Diemer-bos (compensatie A9). Luister naar ons, vink ons niet alleen af.
10. [redacted] Eigen Haard Reigerbos: KBG chaotisch, onnavolgbaar, geen minderheden, minderheden afgewezen, niemand van ziekenhuis en kwetsbare jongeren. Wentel klimaatcrisis niet af op meest kwetsbaren in samenleving.
11. [redacted] enquête misleidend en sturend. Kunnen komst windmolens niet ter discussie stellen.
12. [redacted] mochten niet inspreken over natuur en gezondheid (zuid oost). Kort tijd om input te leveren. Geen terugkoppeling gekregen, nul op rekest. Participatieproces een farce. Voel mij belazerd.
13. [redacted] (Noord): proces veel te kort omdat nog snel iets voor de verkiezingen dient te worden afgelost. Rond eerst natuur- en gezondheidsonderzoeken af, voordat met proces voort wordt gegaan. Leg verantwoordelijk niet neer bij initiatiefnemers
   - Kreuger: bij wie moet verantwoordelijkheid dan worden neergelegd? Bij jullie, neem die verantwoordelijk om gedegen onderzoek te laten uitvoeren door onafhankelijke partijen. Dus laat dat niet doen door initiatiefnemer5s (slager keurt eigen vlees).
   - Boomsma: zijn er aanwijzingen dat er giftige stoffen vrijkomen uit Volgermeerpolder als windmolen daar komt? Ultrazone trillingen gaan heel ver door de bodem! Dient ter plaatse te worden onderzocht.
14. Banki, dorpsraad Driemond: zorgen over reflectiefase. Geen draagvlak in Driemond voor windmolens. Grote zorg over natuur en gezondheid. Worden keer op keer niet geïnformeerd, op geen enkele manierGebrek aan draagvlak mag niet worden besproken in KBG stedelijk.
   - Kreuger: brief aan wethouder → is hier antwoord op gekomen? Pas na zomer contact met stadsdeelwethouder. Gesprek heeft niet er toe geleid dat RES team op andere wijze zijn geïnformeerd. Bijvoorbeeld oproepen over workshops. Bewoners zijn niet geïnformeerd.
15. [redacted] geen draagvlak voor schamele 8% van RES Bijdrage. Blijft onduidelijk waar over gereflecteerd kan worden. KBG Noord mislukte poging. Noorderljplas is poppenkast participatie, want hier moet voor- en teenstanders samen een windmolens realiseren.
16. [redacted] University: raad van State in Delfzijl heeft windmolens verworpen, toch komen die er. Overheid wil het nu eenmaal. Vraag om een eerlijk en open debat.

- Mw. Van Soest: bent u bang dat er een windmolen bij u in de buurt komt? Nee, maakt niet uit. Gaat om gezondheid en milieu van mensen. Paar windmolens gaan klimaatsverandering niet wijzigen.

17. [redacted] reflectiefase is eenzijdig geweest, waarin geen kritiek valt te leveren. Afwegingskader leidt niet tot afweging. Enquête sturend, data mochten niet openbaar worden gemaakt. Voorkom schadeclaims zoals in Delfzijl.
    - Kreuger: wat was argumentatie om data niet te delen? In 1e instantie zou het kunnen, in 2e instantie aangegeven dat niet in opdracht zat en te veel werk zou zijn. Dus gewoon geweigerd.
    - Kreuger: wat is de echte reden van niet delen? Vermoed dat onderzoeksbureau met kritiek in de maag zit en dat conclusies op drijfzand rusten en het daarom niet openbaar wordt gemaakt. Zit een enorm selectieproces in. Niet mogelijk gemaakt te voorkomen dat verkeerde conclusies worden getrokken.
18. [redacted] raadslid de Ronde Venen: plaats geen windturbines aan de grens (240 meter hoog). Plaats ze op zee, zonnepanelen op daken en mogelijkhedi tot terugleveren.
    - Kreuger: hoe komt u aan 240 meter? Er kan ontheffing worden gevraagd op richtlijn Schiphol.
    - [redacted] kan ik inzicht krijgen in uitspraak van uw wethouder over ontheffing van richtlijn Schiphol?
19. [redacted] ZO : reflectiefase en enquête overdoen. Geen inbreng, tijdsdruk, geen terugkoppeling. Zorg voor realistische deadlines en onafhankelijke voorzitters. Iedereen wil schoon milieu, maar niet ten koste van bewoners.
    - [redacted] voelt u zich misbruikt? Ja.
    - PvdA: wat zou een verbeterpunt zijn? Betre samenstelling KBG (veel groepen niet vertegenwoordigd). En iedereen wil bijdragen, maar wel passend bij hun buurt.
20. [redacted] stedelijke klankbordgroep: onvolledige informatie, zwakke onderzoeken, deelname is zeer teleurstellend, wanneer gaan politici burgers vertrouwen en de bijdrage van burgers over te nemen. Praat over nut- en noodzaak, samen regelen, plan MER, , komt tot concreet afwegingskader.
21. [redacted] geen megaturbines vlak bij woningen. Geen waan-info, valse onderzoeken. Gemeente kom uit je bubbel, doe dit niet.
22. [redacted] bevrijd ons van een RES-ramp. Geen reflectiefase op nut en noodzaak. Afwegingskader biedt mogelijkheid tot afweging. Zie motie provincie Noord Holland over windmolen Ij-meer. Verlang een gedegen afwegingskader.
23. [redacted] stichting Hoge Dijk: slecht reflectiefase op alle vlakken, tijdsdruk, heel veel verwarring, geen draagvlak.
    - Mw. Soest: hoe wilt u dan de energietransitie laten plaatvinden? Regie centraal en niet decentraal. Wind op zee.
24. [redacted] stichting Abcoudermeer: overlast wordt over gemeentegrens heen gekieperd. Wordt niet naar ons geluisterd. Info wordt vertekend.
25. [redacted] wat weet u van CD gebied/Havengebied? Havenstad komt er aan. Geen windmolen in parkje Noorder IJ-plas, laatste kleine park.
26. [redacted] ZO: windmolens in de meest sociaal-kwetsbare gebieden van Amsterdam. Kom met Plan Mer en sociaal-maatschappelijk onderzoek.
27. [redacted] st. Stop Windturbines Geingebied: meer dan 5000 handtekeningen verzameld in het gebied. Neem bezwaren serieus en verricht onafhankelijk onderzoek naar haalbaarheid van zoekgebieden. Doe reflectiefase over, want iedereen werd gemuilkorfd.

28. [redacted] gezondheid is grote zorg. Reflectiefase is schijnparticipatie. Amsterdammers worden bedonderd. Geef prioriteit aan veiligheid.
29. [redacted] Noorder IJplas: wacht nwe afstandsnorm van 2e kamer af. [redacted] van Tondera is van dezelfde bureau dat Project Mer doet. Geen windturbines bij Noorder IJ plas.
30. [redacted] motie prov. Noord Holland over afstand tot volkstuinparken niet nagevolgd. Geluidsoverlast wordt iedere keer over de reflectiefase heen getild. Lage inkomens en volkstuinders onvoldoende gehoord.
31. [redacted] vereniging Spaar het Gein: hoge recreatieve waarde, leefgebied, zet windmolens in havengebied.
32. [redacted] vinkjes inspraak, alles voor verkiezingen in beton gieten, zet wind op zee. Anders rechtzaak.
33. [redacted] natuurvereniging de Ruige Hof: windturbines nadelig voor vogels en insecten. Onderzoek WUR duidt op schadelijke gevolgen. De zoekgebieden hebben grote waarde voor natuur en biodiversiteit.
    - De heer Groen: indien WUR onderzoek wordt meegenomen in iedere project MER bent u dan gerustgesteld? Ja, zijn dan stuk verder.
34. [redacted] geen windmolens geen uitkomstmogelijkheid. Gaat alleen over 'waar'. Dus schijnbeweging, schijnparticipatie. Kom tot Plan Mer.
35. [redacted] context mapping onvolledig, want gezondheid komt niet voor. Is een farce. Was reflectiefase nou bedoeld om te reflecteren, of gewoon het vogende vinkje in het proces dat moet leiden tot 17 windmolens.
36. [redacted] farce vertoning. Windturbines door de strot geduwd. Natuur en landschap onherstelbaar aangetast. Thorium centrale is uitkomst.
37. [redacted] ZO: windmolens beknellen de woonomgeving. Komt vlak bij AMC. Eerst onderzoek naar impact van turbines → plan MER + maatschappelijke kosten-baten analyse. Kijken naar alternatieven en besparingen voor windmolens.
38. [redacted] bewoners en boeren dienen landschap te beschermen tegen ringweg, Hoogspanningsmasten, en afvalbelt,
39. [redacted] Noord: enquête sturend/manipulatief. Windturbines in deze zoekgebieden geven onacceptabele schade. Ga echt reflecteren.
    - Mw. Soest: moest u instemmen met Wm om door te gaan met enquête? Ja, ik moest instemmen met dingen waar ik het niet mee eens was. En de workshop CM geen nergens over. Geldverspilling.
40. [redacted] Gein te mooi voor windmolens. Wm schadelijk voor natuur, landschap en vee.
41. [redacted] Natuurmonumenten (ook vogelwerkgroep ..), KBG Natuur: kom met een Plan Mer, dan kan je tot een afweging komen. Integrale Pan MER. Er is ruimte in bepaalde zoekgebieden.
    - Boomsma: zouden er sowieso al gebieden moeten afvallen? IJmeer is beschermd gebied, zou moeten afvallen (zie ook motie van prov. Noord Holland).
    - Dhr. Groen: wat is de meerwaarde van Plan- Mer tov project-Mer-en? Krijgt wie 1e komt, die het 1e maalt → komen windmolens op locaties waar wij het niet zien zitten.
42. [redacted] Driedorp: natuur is zeer belangrijk. Schijn reflectiefase, sturende vragenlijst, gemeente op de hand van investeerders. Houd u aan europeese wetgeving, doe een integrale reflectiefase.
43. [redacted] Gein 3, ZO: recreatie Gaasperplas, windmolens vlak bij woningen, plaats windmolens op Havengebied.

44. [redacted] KBG Gezondheid: pan MER ook nodig voor RES. Vragen rond gezondheid wil de expertgroep niet beantwoorden (slechts 6 stuks).
    - Boomsma: waarom wil expertgroep niet alle vragen beantwoorden? Anders wordt het te veel voor expertgroep om te behappen.
45. [redacted] respect tonen aan insprekers. Fietstocht langs potentiële locaties. Schrikbarend. Voorkom verstoring van gemeenschap.
    - Mw. Van Soest: stuur protest tegen windturbines in? Ik heb radioprogramma's en doe oproep.
46. [redacted] Volkstuinparken A'dam Noord: wat zijn consequenties voor Natuur. Expertgroep mist expert voor vogels en vleermuizen. CM heeft niet minderheidsgroepen bereikt. Pleit voor Plan Mer en kosten-baten analyse.
47. [redacted] Gein, ontzettend veel posters achter de ramen. We maken ons ontzettend veel zorgen.
48. [redacted] er is niets gedaan met alle kritiek die in de loop der tijd is ingediend.
49. [redacted] bewonersvereniging Aan de Diem (?): teleurgesteld in participatieproces. Geen rekening gehouden met laag frequente geluiden, terwijl die wel veel impact hebben op natuur, dieren en mensen. Kan gemeente veiligheid van bewoners in straal van 2 km garanderen. Kijk ook naar effecten in ondergrond?
50. [redacted] Landsmeer: in afwegingskader geen rekening houden met woningbehoefte van Landsmeer. Alleen geluidswetgeving rekening gehouden.
51. [redacted] Noorder IJplas, ontheffing aangevraagd voor hoogte windmolens. 150 meter niet meer rendabel.
    - Kreuger: is dat zelfde bron als eerdere inspreker? Nee, komt van project Noorder IJ-plas, tijdens info-bijeenkomst NRD
52. [redacted] normen geluid/afstand lager dan omringende landen. Kom tot een eerlijkere reflectie, incl. onafhankelijk onderzoek. Maak mij grote zogen over gezondheid voor (kwetsbare) burgers.
53. [redacted] windmolens zullen vogels in grote getalen vernietigen.
54. [redacted] Abcoude: rechtzaak Frankrijk. Gewonnen door bewoners. Windmolen-syndroom erkend.
55. [redacted] 24 jr. op 400 meter van zoekgebied. Jongeren zijn niet op de hoogte gesteld en schrikken er van. Geen draagvlak. Niets gedaan om jongeren te betrekken.
    - Boomsma: hoe kunnen jongeren beter bereikt worden? Actiever achter jongeren aan, sociale media, folderen. Wil zelf meedenken.
56. [redacted] 23 jr., Weesperplasgebied. Via, via moeten horen dat dit gaande is. Hoe is dat mogelijk? Bang dat rust gaat worde aangetast.
57. [redacted] namens tuinders Driemond: hoorde dat 17 windmolens vast staan. Alternatieve teksten aangeleverd, maar hou hart vast of dit wordt opgevolgd. Coalitiepartijen laten niet van zich horen.
58. [redacted] vlak bij science park. Op grond van welke criteria zin zoekgebieden vastgesteld, zo dicht bij woonomgeving en volkstuinen. Sowieso te weinig groen. Zorg voor Plan Mer en zorgvuldige kosten-baten analyse. Welkom op science park om te komen kijken.
    - Mw.. Soest: graag uitnodiging aan alle raadsleden.

Aanwezig: PvdA, CU, CDA D'66, VVD, Partij v.Ouderen, SP, Groen Links, PvD, Ja21

Bijna 70 insprekers ingeschreven.

From: [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Tue, 11 Jan 2022 23:25:38 +0100
To: [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: aantekeningen inspreken refelectiefase
Attachments: Document1.docx

Dag collega's,

- 58 insprekers (slechts 12 hebben het laten afweten),
- 5 blz. aantekeningen,
- Veel herhaling; de belangrijkste vragen/aspecten laten zich er makkelijk uit destilleren.

Bespreken het morgen in werkgroep Refelectiefase.

Vriendelijke groet,

[redacted]
Senior Omgevingsmanager
[redacted]

ma. t/m do.

Team Regionale Energiestrategie (RES) Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid | Gemeente Amsterdam
Contact en vragen via : online contactformulier
Wilt u op de hoogte blijven over de RES en windenergie? Meld u aan
Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
Volg ons via:
Website Amsterdam Windenergie
Nieuwsbrief Duurzame Energie
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020

Verslag Lokale procesgroep Oost
Datum: 21/12/21
Aanwezig: [redacted] (voorzitter), [redacted] (notulist)

Agenda LPG Oost - 21 december 2021:

1. Opening/mededeling,
2. Aanvullingen op agenda?
3. De stand van zaken: wat gebeurt er?
4. Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
5. Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
6. Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
7. Het volgend overleg.
   - Communicatie
8. Wvttk/rondvraag

1. **Opening/mededeling,**
   - Notulen 2 december goedgekeurd
   - [redacted] neemt deel, junior omgevingsmanager

2. **Aanvullingen op agenda?**
   - Communicatie

3. **De stand van zaken: wat gebeurt er?**
   - [redacted] geeft aan dat het RES team het volgende hebben verwerkt in het afwegingkader; eerdere participatie-resultaten uit het RES-proces, uitkomsten uit contextmapping, participatieve waarde evaluatie en overleggen lokale klankbordgroepen. Die laatste geven feedback op lokale deel van het afwegingskader.
   - De bestuurlijke stukken worden morgen ingediend. Gisteren zijn die besproken met wethouder en staf, het was een voorspoedig overleg.
   - 18 januari komt het in college. 10 februari in commissie FED. 16 februari in gemeenteraad. De gemeenteraad stelt het vast.
   - 11 januari is er nog een inspreekavond n.a.v. raadsinformatiebrief van 9 november over de invulling van de reflectiefase RES.

4. **Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]**
- 12 reacties gehad op afwegingskader, waarvan ook 2 reacties van [redacted] en [redacted]
- Opmerkingen goed te verwerken dus alles meegenomen.
- Er wordt rekening gehouden met; inhoudelijke punten, welke plannen en punten die nog niet benoemd zijn.
- [redacted] geeft aan dat het wijs is om de kaarten mee te nemen, om contouren aan te geven. En dit naar inwoners te communiceren

- [redacted] geeft aan dat het wel in afwegingskader is meegenomen, in de tekst maar niet op de kaart.

5. Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader Oost

[redacted] vat de feedback samen:

- Het woord 'zorgen' vervangen door bezwaren. Gaat niet gebeuren, maar de boodschap is doorgekomen.
- Punt van veiligheid; ijs op de wieken.
- Aandacht voor natuur, gezondheid (geluid) en biodiversiteit.
- Werelderfgoed, noodzaak om een HIA (Heritage impact assessment).
- Geef het beter op de kaart weer.

- [redacted] geeft aan dat hij provinciale rapporten krijgt van die groepen die helder zijn over locatie en kansen. Krijgt hij niet van zijn collega's, loyaliteit daalt. [redacted] geeft aan dat hij weet dat documenten bestaan. Maar nog geen tijd gehad om ernaar te kijken. Na de vakantie zal hier intern bij worden stilgestaan.
- Opmerking: [redacted] waarom wordt het niet op de RES Amsterdam gepubliceerd? [redacted] regels maken dit lastig, daarnaast dient de tekst eenvoudig en eenduidig te blijven. De rapporten staan wel op Noord-Holland RES site.

6. Communicatie
   - Communicatie afwegingskader ([redacted])
   - Koppelen aan de rest van besluitvormingsproces
   - Gister hoofdlijnen van strategie gepresenteerd. Wordt nog toegespitst op de stadsdelen
   - In januari bijeenkomst met alle communicatieadviseurs om iedereen bij te praten en mee te nemen in wat er komen gaat.
   - [redacted] vraagt of er een nieuwe pagina/website voor komt. Dan kan Oost meekijken voordat het live gaat. [redacted] geeft aan dat er geen nieuwe pagina ervoor is maar wel een besluitvormingspagina. Daar kan ze hem in meenemen.
   - https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/windmolens-amsterdam/
   - [redacted] geeft aan als zij verder in het proces (in hoe gaat het nu verder) zijn ook de gebiedsteams meegenomen kunnen worden. Dit hoeft niet op korte termijn. Pas op het moment dat er dingen gaan gebeuren.
   - [redacted] geeft aan 2 aanvullingen te hebben:
   1. Hij wil graag in zoekgebieden met gebiedsmanagers rondkijken. [redacted] gaat dit vanaf 10 januari uitzetten. Dan kan [redacted] toelichting geven in proces. LPG zal hier ook voor uitgenodigd worden.
   2. Het woord 'afwegingskader' roept frustratie op. Die term dekt het niet , het is een weergave van de behoeftes en zorgen van de inwoners uit de stad → nieuwe naam: Signalen uit de stad.

7. Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?

- [redacted] geeft aan dat wanneer een initiatiefnemer een windmolen wil realiseren deze zich moet hij zich houden aan regels, zoals het opstellen van een participatieplan, het uitvoeren van een MER, etc.
- Als voorbeeld: In Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein loopt een NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau), wat als een uitwerking van de Handreiking kan worden beschouwd. Daar loopt een inspraakprocedure, inwoners kunnen een zienswijze indienen.
- Handreiking participatie, samenwerking en sturing willen wij bespreken en ook opstellen met LPG en deelnemers van klankbordgroepen. Zij worden ook meegenomen in het proces. In de weken na de kerstvakantie gaan wij hier intern allereerst over brainstormen. Daarna afstemming met LPG-en en KBG-en.
- [redacted] geeft aan dit te willen inbrengen bij de Maakbank in oost. Graag een planning ontvangen, zodat ze hier rekening mee kunnen houden en tijdig de juiste mensen kunnen informeren.

8. Het volgend overleg
   - 18 januari

9. Wvttk/rondvraag
- [redacted] laatste keer dat hij aanwezig is.

Verslag Lokale procesgroep Oost
Datum: 21/12/21
Aanwezig: [redacted] (voorzitter), [redacted] (notulist)

Agenda LPG Oost - 21 december 2021:

1. Opening/mededeling,
2. Aanvullingen op agenda?
3. De stand van zaken: wat gebeurt er?
4. Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
5. Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
6. Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
7. Het volgend overleg.
   - Communicatie
8. Wvttk/rondvraag

1. **Opening/mededeling,**
   - Notulen 2 december goedgekeurd
   - [redacted] neemt deel, junior omgevingsmanager

2. **Aanvullingen op agenda?**
   - Communicatie

3. **De stand van zaken: wat gebeurt er?**
   - [redacted] geeft aan dat het RES team het volgende hebben verwerkt in het afwegingkader; eerdere participatie-resultaten uit het RES-proces, uitkomsten uit contextmapping, participatieve waarde evaluatie en overleggen lokale klankbordgroepen. Die laatste geven feedback op lokale deel van het afwegingskader.
   - De bestuurlijke stukken worden morgen ingediend. Gisteren zijn die besproken met wethouder en staf, het was een voorspoedig overleg.
   - 18 januari komt het in college. 10 februari in commissie FED. 16 februari in gemeenteraad. De gemeenteraad stelt het vast.
   - 11 januari is er nog een inspreekavond n.a.v. raadsinformatiebrief van 9 november over de invulling van de reflectiefase RES.

4. **Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]**
- 12 reacties gehad op afwegingskader, waarvan ook 2 reacties van [redacted] en [redacted]
- Opmerkingen goed te verwerken dus alles meegenomen.
- Er wordt rekening gehouden met; inhoudelijke punten, welke plannen en punten die nog niet benoemd zijn.
- [redacted] geeft aan dat het wijs is om de kaarten mee te nemen, om contouren aan te geven. En dit naar inwoners te communiceren

- [redacted] geeft aan dat het wel in afwegingskader is meegenomen, in de tekst maar niet op de kaart.

5. Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader Oost

[redacted] vat de feedback samen:

- Het woord 'zorgen' vervangen door bezwaren. Gaat niet gebeuren, maar de boodschap is doorgekomen.
- Punt van veiligheid; ijs op de wieken.
- Aandacht voor natuur, gezondheid (geluid) en biodiversiteit.
- Werelderfgoed, noodzaak om een HIA (Heritage impact assessment).
- Geef het beter op de kaart weer.

- [redacted] geeft aan dat hij provinciale rapporten krijgt van die groepen die helder zijn over locatie en kansen. Krijgt hij niet van zijn collega's, loyaliteit daalt. [redacted] geeft aan dat hij weet dat documenten bestaan. Maar nog geen tijd gehad om ernaar te kijken. Na de vakantie zal hier intern bij worden stilgestaan.
- Opmerking: [redacted] waarom wordt het niet op de RES Amsterdam gepubliceerd? [redacted] regels maken dit lastig, daarnaast dient de tekst eenvoudig en eenduidig te blijven. De rapporten staan wel op Noord-Holland RES site.

6. Communicatie
   - Communicatie afwegingskader ([redacted])
   - Koppelen aan de rest van besluitvormingsproces
   - Gister hoofdlijnen van strategie gepresenteerd. Wordt nog toegespitst op de stadsdelen
   - In januari bijeenkomst met alle communicatieadviseurs om iedereen bij te praten en mee te nemen in wat er komen gaat.
   - [redacted] vraagt of er een nieuwe pagina/website voor komt. Dan kan Oost meekijken voordat het live gaat. [redacted] geeft aan dat er geen nieuwe pagina ervoor is maar wel een besluitvormingspagina. Daar kan ze hem in meenemen.
   - https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/windmolens-amsterdam/
   - [redacted] geeft aan als zij verder in het proces (in hoe gaat het nu verder) zijn ook de gebiedsteams meegenomen kunnen worden. Dit hoeft niet op korte termijn. Pas op het moment dat er dingen gaan gebeuren.
   - [redacted] geeft aan 2 aanvullingen te hebben:
   1. Hij wil graag in zoekgebieden met gebiedsmanagers rondkijken. [redacted] gaat dit vanaf 10 januari uitzetten. Dan kan [redacted] toelichting geven in proces. LPG zal hier ook voor uitgenodigd worden.
   2. Het woord 'afwegingskader' roept frustratie op. Die term dekt het niet , het is een weergave van de behoeftes en zorgen van de inwoners uit de stad → nieuwe naam: Signalen uit de stad.

7. Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?

- [redacted] geeft aan dat wanneer een initiatiefnemer een windmolen wil realiseren deze zich moet hij zich houden aan regels, zoals het opstellen van een participatieplan, het uitvoeren van een MER, etc.
- Als voorbeeld: In Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein loopt een NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau), wat als een uitwerking van de Handreiking kan worden beschouwd. Daar loopt een inspraakprocedure, inwoners kunnen een zienswijze indienen.
- Handreiking participatie, samenwerking en sturing willen wij bespreken en ook opstellen met LPG en deelnemers van klankbordgroepen. Zij worden ook meegenomen in het proces. In de weken na de kerstvakantie gaan wij hier intern allereerst over brainstormen. Daarna afstemming met LPG-en en KBG-en.
- [redacted] geeft aan dit te willen inbrengen bij de Maakbank in oost. Graag een planning ontvangen, zodat ze hier rekening mee kunnen houden en tijdig de juiste mensen kunnen informeren.

8. Het volgend overleg
   - 18 januari

9. Wvttk/rondvraag
- [redacted] laatste keer dat hij aanwezig is.

Verslag Lokale procesgroep Oost
Datum: 21/12/21
Aanwezig: [redacted] (voorzitter), [redacted] (notulist)

Agenda LPG Oost - 21 december 2021:

1. Opening/mededeling,
2. Aanvullingen op agenda?
3. De stand van zaken: wat gebeurt er?
4. Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]
5. Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader,
6. Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?
7. Het volgend overleg.
   - Communicatie
8. Wvttk/rondvraag

1. **Opening/mededeling,**
   - Notulen 2 december goedgekeurd
   - [redacted] neemt deel, junior omgevingsmanager

2. **Aanvullingen op agenda?**
   - Communicatie

3. **De stand van zaken: wat gebeurt er?**
   - [redacted] geeft aan dat het RES team het volgende hebben verwerkt in het afwegingkader; eerdere participatie-resultaten uit het RES-proces, uitkomsten uit contextmapping, participatieve waarde evaluatie en overleggen lokale klankbordgroepen. Die laatste geven feedback op lokale deel van het afwegingskader.
   - De bestuurlijke stukken worden morgen ingediend. Gisteren zijn die besproken met wethouder en staf, het was een voorspoedig overleg.
   - 18 januari komt het in college. 10 februari in commissie FED. 16 februari in gemeenteraad. De gemeenteraad stelt het vast.
   - 11 januari is er nog een inspreekavond n.a.v. raadsinformatiebrief van 9 november over de invulling van de reflectiefase RES.

4. **Terugblik op feed back (lokale) afwegingskader door leden LPG; toelichting van [redacted]**

- 12 reacties gehad op afwegingskader, waarvan ook 2 reacties van [redacted] en [redacted]
- Opmerkingen goed te verwerken dus alles meegenomen.
- Er wordt rekening gehouden met; inhoudelijke punten, welke plannen en punten die nog niet benoemd zijn.
- [redacted] geeft aan dat het wijs is om de kaarten mee te nemen, om contouren aan te geven. En dit naar inwoners te communiceren

- [redacted] geeft aan dat het wel in afwegingskader is meegenomen, in de tekst maar niet op de kaart.

5. **Terugblik op lokale KBG-en en feed back op (lokale) afwegingskader Oost**

[redacted] vat de feedback samen:

- Het woord 'zorgen' vervangen door bezwaren. Gaat niet gebeuren, maar de boodschap is doorgekomen.
- Punt van veiligheid; ijs op de wieken.
- Aandacht voor natuur, gezondheid (geluid) en biodiversiteit.
- Werelderfgoed, noodzaak om een HIA (Heritage impact assessment).
- Geef het beter op de kaart weer.

- [redacted] geeft aan dat hij provinciale rapporten krijgt van die groepen die helder zijn over locatie en kansen. Krijgt hij niet van zijn collega's, loyaliteit daalt. [redacted] geeft aan dat hij weet dat documenten bestaan. Maar nog geen tijd gehad om ernaar te kijken. Na de vakantie zal hier intern bij worden stilgestaan.
- Opmerking: [redacted] waarom wordt het niet op de RES Amsterdam gepubliceerd? [redacted] regels maken dit lastig, daarnaast dient de tekst eenvoudig en eenduidig te blijven. De rapporten staan wel op Noord-Holland RES site.

6. **Communicatie**
   - Communicatie afwegingskader ([redacted]
   - Koppelen aan de rest van besluitvormingsproces
   - Gister hoofdlijnen van strategie gepresenteerd. Wordt nog toegespitst op de stadsdelen
   - In januari bijeenkomst met alle communicatieadviseurs om iedereen bij te praten en mee te nemen in wat er komen gaat.
   - [redacted] vraagt of er een nieuwe pagina/website voor komt. Dan kan Oost meekijken voordat het live gaat. [redacted] geeft aan dat er geen nieuwe pagina ervoor is maar wel een besluitvormingspagina. Daar kan ze hem in meenemen.
   - https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/windmolens-amsterdam/
   - [redacted] geeft aan als zij verder in het proces (in hoe gaat het nu verder) zijn ook de gebiedsteams meegenomen kunnen worden. Dit hoeft niet op korte termijn. Pas op het moment dat er dingen gaan gebeuren.
   - [redacted] geeft aan 2 aanvullingen te hebben:

   1. Hij wil graag in zoekgebieden met gebiedsmanagers rondkijken. [redacted] gaat dit vanaf 10 januari uitzetten. Dan kan [redacted] toelichting geven in proces. LPG zal hier ook voor uitgenodigd worden.
   2. Het woord 'afwegingskader' roept frustratie op. Die term dekt het niet , het is een weergave van de behoeftes en zorgen van de inwoners uit de stad → nieuwe naam: Signalen uit de stad.

7. **Het vervolg: PvA Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing: wat zijn jullie vragen en ideeën, welke rol wil je hierin vervullen, welke ambtelijke partijen moeten we niet vergeten?**

- [redacted] geeft aan dat wanneer een initiatiefnemer een windmolen wil realiseren deze zich moet hij zich houden aan regels, zoals het opstellen van een participatieplan, het uitvoeren van een MER, etc.
- Als voorbeeld: In Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein loopt een NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau), wat als een uitwerking van de Handreiking kan worden beschouwd. Daar loopt een inspraakprocedure, inwoners kunnen een zienswijze indienen.
- Handreiking participatie, samenwerking en sturing willen wij bespreken en ook opstellen met LPG en deelnemers van klankbordgroepen. Zij worden ook meegenomen in het proces. In de weken na de kerstvakantie gaan wij hier intern allereerst over brainstormen. Daarna afstemming met LPG-en en KBG-en.
- [redacted] geeft aan dit te willen inbrengen bij de Maakbank in oost. Graag een planning ontvangen, zodat ze hier rekening mee kunnen houden en tijdig de juiste mensen kunnen informeren.

8. Het volgend overleg
   - 18 januari

9. Wvttk/rondvraag
- [redacted] laatste keer dat hij aanwezig is.

Agenda Lokale Procesgroep windrichting Oost
Datum: 18 januari 2022- 11:00-12:00
Voorzitter: [redacted]

LPG Oost – 18 januari 2021:

- Opening, mededeling,
- Verloop proces : o.a. bespreking in commissie en raad in febr., afronden van handreiking Participatie en Governance in voorjaar 2022, daarna afsluiten reflectiefase.
- Signalen uit de Stad en stukken Online raadpleging en Context Mapping staan naar verwachting vanaf 21 jan online (toegankelijk via https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/)
- Terugblik Inspreekavond Reflectiefase RES / Wind Amsterdam commissie FED 11-01-2022 (terugkijk link Inspreekavond)
- Excursie zoekgebieden windmolens (ambtelijk); doel en invulling (wie moeten we nog (extra) uitnodigen?)
- Volgende KBG; wat staat op de agenda?
- Brainstorm Handreiking Participatie, Samenwerking en Sturing.
- Wvttk + rondvraag
